

Antiquitates Celto-Scandicae; sive series rerum gestarum inter nationes Britannicarum insularum et gentes septentrionales. [In Icelandic and Latin] / [James Johnstone].

Contributors

Johnstone, James, -1798.
Morris, William, 1834-1896

Publication/Creation

Copenhagen : A.F. Stein, 1786.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/wzdtntta>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH

30556/c

30556/c

57835

Personal Pronouns

PERSONAL PRONOUNS										
Sing.	1 st Person.		2 nd Person		3 ^d Person			4 th Person		
Nom.	ek		þú		Sing.	Neut.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.
Acc.	mik		þik		Nom.	sá	sú	sjá	hann	hún
Dat.	mér		þér		Acc.	sik			hann	hona
Gen.	mín		þín		Dat.	sér			honum	henni
					Gen.	sín			hans	hennar
	Dual	Plur.	Dual	Plur.	Plural same as Sing. except that the Noms. is wanting					
Nom.	við	við	þið	þeir						
Acc.	okkr	oss	yðr	yðr						
Dat.	okkr	oss	yðr	yðr						
Gen.	okkara	vor	yðra	yðra						

Relative Pronouns

Sing.	Neut.	Masc.	Fem.	Neut.	Masc.	Fem.	Neut.	Masc.	Fem.
Nom.	sitt	sinn	sín	oðkart	oðkar	oðkur	annat	annar	önnur
Acc.	sitt	sinn	sína	oðkart	oðkara	oðkra	annat	annar	öðra
Dat.	sínu	sínum	sínni	oðkru	oðkrum	oðkari	öðru	öðrum	annarri
Gen.	sins	sins	sinnar	oðkars	oðkars	oðkanna	annars	annars	annarrar
Plur.									
Nom.	sin	sinn	sinnar	oðkur	oðkur	oðkar	önnur	öðru	öðru
Acc.	sin	sinn	sinnar	oðkur	oðkra	oðkra	önnur	öðra	öðru
Dat.	sínum	sínum	sínum	oðkrum	oðkrum	oðkrum	öðrum	öðrum	öðrum
Gen.	sinna	sinna	sinna	oðkanna	oðkanna	oðkanna	annarra	annarra	annarra
So: mitt, þitt, & eitt.				So: vor, yðart, yðart.					

Demonstrative Pronouns

Sing.	Neut	Masc	Fem	Neut	Masc	Fem.	Neut	Masc.	Fem.
Nom	þat	sá	sú	þetta	þessi	þessi	ekki	eingi	eingi
Acc.	þat	þann	þá	þetta	þenna	þessa	ekki	eingan	einga
Dat.	því	þeim	þeir	þessu	þessum	þessari	eingu	eingum	eingri
Gen.	þess	þess	þeirna	þessa	þessa	þessara	eingis	eingis	eingrar
<u>Plur.</u>									
Nom	þau	þeir	þær	þessi	þessir	þessar	eingi	eingir	eingar
Acc.	þau	þá	þær	þessi	þessa	þessar	eingi	einga	eingar
Dat.	þeim	þeim	þeim	þessum	þessum	þessum	eingum	eingum	eingum
Gen.	þeirna	þeirna	þeirna	þessara	þessara	þessara	eingra	eingra	eingra

Relative and Interrogative Pronouns

Sing.	Neut.	Masc.	Fem.	Neut.	Masc.	Fem.
Nom.	hvoort	hvort	hvort	hvoort	hvort	hvort
Acc.	hvoort	hvorn	hvora	hvoort	hvortan	hvortan
Dat.	hvorum	hvorum	hvorum	hvortu	hvortum	hvortu
Gen.	hvors	hvors	hvorrar	hvors	hvors	hvorrar
Plur.						
Nom.	hver	hverir	hverar	hver	hvern	hverjar
Acc.	hver	hvora	hverar	hver	hverja	hverjar
Dat.	hverum	hverum	hverum	hverum	hverjum	hverjum
Gen.	hvona	hvona	hvona	hvona	hvona	hvona

Numerals

Sing.	Neut.			Masc.			Fem.		
	Neut.	Masc.	Fem.	Neut.	Masc.	Fem.	Neut.	Masc.	Fem.
Nom.	tvö	tvö	tvö	þrjú	þrjú	þrjú	fjórir	fjórir	fjórir
Acc.	tvö	tvö	tvö	þrjú	þrjú	þrjú	fjórir	fjórir	fjórir
Dat.	tvöum	tvöum	tvöum	þrjú	þrjú	þrjú	fjórum	fjórum	fjórum
Gen.	tvöggja	tvöggja	tvöggja	þrjú	þrjú	þrjú	fjórum	fjórum	fjórum

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b28762915>

ANTIQUITATES
CELTO-SCANDICÆ;

SIVE

SERIES RERUM GESTARUM

INTER

NATIONES *BRITANNICARUM* INSULARUM

ET

GENTES SEPTENTRIONALES.

EX

Snorrone; Land-nama-boc; Egilli Scallagrimi-saga; Niála-saga;
O. Tryggvasonar-saga; Orkneyinga-saga; Hriggiar-stikki; Knyt-
linga-saga; Speculo regali &c.

COMFILAVIT

JACOBUS JOHNSTONE, A.M.

Ecclesiæ MAGHERÆ-CRUCIS Rector; Legationis BRITANNICÆ apud serenissimam aulam DANICAM
secretarius; Academiarum regiarum EDINÆ & HAVNIÆ socius.

HAVNIÆ

Typis *Augusti Friderici Steinii.*

MDCCLXXXVI.

835

TO
THE MOST NOBLE
THE
MARQUIS OF CARMARTHEN
HIS MAJESTY'S
PRINCIPAL SECRETARY OF STATE
FOR
FOREIGN AFFAIRS
&c. &c. &c.

MY LORD,

*H*aving been many years engaged in HIS MAJESTY'S mission at the COURT of DENMARK, the few moments of leisure, left unoccupied by the duties of my station, were employed in perusing the ICELANDIC writers; and, from them, I selected the following chronological series of extracts intimately connected with the history of the BRITISH ISLES.

Encouraged by the approbation YOUR LORDSHIP, has, repeatedly, condescended to bestow on my services in the FOREIGN DEPARTMENT, I venture to solicit YOUR LORDSHIP'S countenance, also, in the REPUBLIC of LETTERS.

With the highest admiration of YOUR LORDSHIP'S superior talents; and the warmest sentiments of gratitude for YOUR peculiar attention to those in, even, the subordinate stations of YOUR important OFFICE, I have the honour to be,

MY LORD,
YOUR LORDSHIP'S

COPENHAGEN,
August 22d. 1786.

most humble
and
most devoted servant
JAMES JOHNSTONE.

ANNTILUSTATES CELTO-SCANDICAE.

HARALLDR KONUNGR VERDR EIN-
VALLDR AT NOREGI, OC UM
EYDI-LANDA BYGGING.

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ A. D.
MONARCHA, ET DE DESERTARUM ^{885.}
REGIONUM HABITATIONE.

Eptir orrostona í Hafursfirði feck Ha-
ralldr konungr enga móttöðo í
Noregi; voro þá fallnir allir móttöðo-
menn oc hinir mestu fíandmenn hans;
enn sumir flýðo or landi; oc var þat
allmikill mannfíolldi: þvíat þá bygðoz
stór eydilönd: þá bygðiz Jamtaland oc
Helsingialand, oc var þó ádr hvartveg-
gia nockot bygt af Nordmönnum. Í
þeim úfríði, er Haralldr konungr geck
A til

Post prælium in Sinu Hafurenfi, Haral-
do Regi obstitit nemo in Norvegia.
Cæsi tunc erant adversariorum atque hosti-
um ejus potentissimi omnes; quidam etiam
in exilium iere, quorum maxima erat multi-
tudo, cum maximæ hæcenus desertæ regio-
nes tunc coeptæ sunt habitari. Habitata
tunc est Jamtia & Helsingia, quæ regio-
nes antea tamen à Normannis, pro parte
quadam, fuerant cultæ. Bello sæviante, quo
Nor-

A. D. til lands í Noregi, þá funnuz oc bygd-
uz útlönd, Færeyar oc Islaud: þá var oc
mikil ferd af Nordmönnum til Hialt-
lands, oc margir ríkismenn af Noregi
flýðo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc
fóro í vestrvíking: voru í Orkneyum
eda Sudreyum á vetrom, enn á sumrom
heriada þeir í Noregi, oc gerdo þar
mikin landzskada. Margir voru þeir oc
ríkismenn, er gengu til handa Haralldi
konungi, oc gerdoz hans menn, oc
bygdo lönd með hanom,

*Norvegiam armis sibi vindicavit Rex Ha-
ralldus, inventæ sunt & habitatæ longius ab
aliis diffitæ terræ, Insulæ Færöenses & Is-
landia. Plurima etiã in Hialtlandiam facta
est migratio, Nordmannorum multis præ-
cipuæ dignitatis viris, ut vim Haralldi Re-
gis fugerent, patriam exilio mutantibus, &
ad piraticam in mari Occidentali converfis,
qui hyemes Orcadibus in insulis & Hæbu-
dibus transegere, sed per æstates Norvegi-
am prædabundi infestabant, maxima ibi cla-
de & hominum cæde incolas multantes.
Haud exigua tamen maxime honoratorum
& principum virorum fuit multitudo, qui
fidem & obsequium Regi Haralldo obstrin-
gentes, ejusque facti vasalli, una cum eo
patriam coluere terram.*

FRA BÖRNUM HARALLDS KONUNGS
OC KVANFÖNGUM.

Haralldr konungr var nú einvalldi ord-
inn als Noregs, þá minntiz hann þefs
er mærin mikilláta hafði mælt til
hans: hann sendi þá menn eptir henni,
oc let hana hafa til sín, oc lagdi hana
hiá fer; þessi voro börn þeirra: Alof
var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtrygg,
Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr
átti margar konur oc mörg börn: hann
feck þeirrar kono er Ragnhilldr het,
dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun
var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra
son var Eiríkr Blóðöx. Enn átti hann
Svan-

DE LIBERIS HARALLDI REGIS
ET EJUS CONJUGIIS.

*Factus jam erat Rex Haralldus totius Nor-
vegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memo-
riam prius dictæ magnanimæ virginis ver-
ba, quam missis igitur nuntiis ad se accessi-
tam thori sibi junxit sociam. Eorum hi erant
liberi. Maxima natu fuit Alofa; ei proxi-
mus Hrörekus; hinc Sigtryggus, Frodius
& Thorgillus. Multæ erant Haralldo
Regi conjuges, multi etiam liberi. Conju-
gem duxit foeminam, Ragnhilldam dictam,
Eiriki Jotlandiæ Regis filiam, quæ Ragn-
hillda cognominata est Potens, peperitque
Haralldo filium Eirikum Blodöxe. Ha-
buit*

Svanhilldi dóttur Eysteins Jarls; þessir voru synir þeirra: Olafir Geirstada-Alfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr Ashilldi, dóttur Hríngs Dags sonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hringr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva segia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldr Ríko, at hann leti þá af IX konum sínum. Þess getr Hornklofi,

Hafnadr Holmrygiom
Oc Hörda meyom
Hverri hinni Heinversu
Oc Hölga attar
Konungr hinn kynstóri
Er tók konunga Dönsko.

Börn Harallds konungs voru þar hver uppfædd, sem móðerni áttu. Guthormr hertogi hafði vatni ausit hinn ellzta son Harallds konungs, oc gaf nafn sitt; hann knesetti þann svein oc fósstradi, oc hafði með fer í Vík austr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafði alla stíórnl landfins um Víkina, oc um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS,

Haralldr konungr spurdi at víða um mitt-landit heriádo víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir vestan haf; hann hafði þá leidangr úti hvert sumar, oc kannadi

A 2

eyar

buit præterea uxorem Svanhilldam, Eyste- A. D. stenii Jarli filiam, ex qua genuit filios, Olafum Geirstadensium Genium Biornum & Ragnarum Ryckill. Alia etiam (præter has) erat Haralldo Regi conjux, Alfhillda Hringi Dagi filia, & ex ea liberi Dagus & Hringus, Gudraudus Skerja & Ingigerda. Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimisisse. Sic dixit Hornklofius:

Repudiavit Holmrygenses.
Atque Hordenses virgines,
Quamlibet indigenarum,
Atque generis Halogalensis,
Rex ille, summo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Apud cognatos maternos educati sunt Haralldi liberorum singuli. Maximum natu Regis Haralldi filium, lustrali aqua sparsum, suo nomine vocaverat Dux Guttormus. Hunc puerum, quem genu suo imposuit educandum, secum orientem versus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perque Uplandiam, imperium Rege ipso non præsentem.

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO.

888.

Certior factus est Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus insulis per hyemes qui latebant, medias regni regiones latè vastare. Parata igitur, quavis æstate, ad expeditionem bellicam

A. D. eyar oc útseer. Enn hvar sem víkingar urdu varir vid her hans, þá flýdo allir, oc flestir á haf út. Enn er konungi leiddiz þetta starf, þá var þat á einu sumri, at Haralldr konungr sigldi med her sinn vestr um haf; kom hann fyrst vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga 895. þá er eigi flýdo undan. Síðan siglir Haralldr konungr suðr til Orkneya, oc reinfadi þar allt af víkingom. Eptir þat fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar: hann drap þar marga víkinga, þá er fyrir lidi redo ádr. Hann átti þar margar orrostur, oc hafði iafnan figr. Þá heriadi hann á Skotland, oc átti þar orrostur. Enn er hann kom vestr í Mön, þá höfdo þeir ádr spurt hvern hernad hann hafði giört fyrrum þar í landi, þá flýdi allt folk inn á Skotland, oc var þar aleyda af mönnum: braut var oc flutt allt fe þat er mátti. Enn er þeir Haralldr konungr gengu á land, þá fengu þeir ecki herfang. Sva segir Hornklofi:

Menfergir bar margar
Margspakr nidar varga
Lundr vann sökni á sandi
Sandmenns í by randir;
Aðr fyrir ælian fródum
Allr herr Scota þverri
Lögdís æids af ládi
Labrautar vard flæia.

bellicam classe, insulas scopulosque longius à continenti remotos lustravit. Animadvertentes autem ejus classem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumque petunt plerique. Hujus rei pertæsus Rex, æstate quadam, trans Oceanum, occidentem versus, classe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, quotquot effugere non poterant, occidit. Hinc longius versus austrum ad Orcadas vectus, insulas omnes ab ista colluvie purgavit. Porro in Habudas usque insulas progressus, late eas populatur, piratarumque multos occidit, qui militum agmina antea ducebant. Multis hic congressus præliis, victoriam sæpius reportabat. Hic Scotiam prædabundus infestat, manumque (haud raro) conseruit. Ubi longius occidentem versus in Manaviam ventum est, perlata ad incolas, de vastatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deserta igitur tota erat regio, omniaque, quæ poterant auferri, inde translata bona. Exscensionem ergo cum suis fecit (quidem) Haralldus, sed nullam reportavit prædam, teste Hornklofi:

*Monilium largitor tulit multa
Multiscius (navium dominus
Fecit impetum in arenam)
Maritimam in urbem scuta,
Antequam coram laboris perito,
Totus exercitus Scotorum, consumptore
Scuti, ex regione via
Fraudentæ cogeatur fugere.*

I þessom

Durante

I þessum orroftom fell Ivar son Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þess gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann sigldi vestan, Orkneiar oc Hialtland; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur sinum bæði löndin, oc var hann vestr eptir. Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr sigldi austr. Þá kom til lags við hann Þórstein Raudi, sonr Olafs Hvíta oc Audar hinnar Diúpaudgu; þeir heriádo á Skotland, oc eignuduz Katanes, oc Sudrland allt til Ekkjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl skotskan, oc batt höfud hans við slagálar fer, oc laust kyeqva vöðva sínom á tönnina, er skagdi or höfdino, kom þar blástr í fótinn, oc feek hann af því bana, oc er hann heygdr á Ekkjalsbacka; þá red löndom Guthormr sonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Síðan settaz í löndin víkingar margir Danir oc Nordmenn.

GAUNGU-ROLFR UTLÆGR GIORR.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn mesti ástvin Harallds konungs, oc konungr virði hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hildi, dóttur Rólfis Nefiu; synir þeirra

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, A. D. filius Rognvalldi, Möriarum Jarli; quod ut resarciret damnum, Rognvalldo Jarlo Orcadas Et Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reversurus, Sigurdo autem fratri suo utramque mox provinciam Rognvalldus. In occidente igitur remansit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qui ante reditum, titulo Et dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, societatem cum eo (Sigurdo) iniit Thorstenius Rufus. Olafi Álbi Et Auduræ profunde prudentis, (vel pradiuitis) filius; qui (socii) Scotiam bello adhorti, Katanesiam, Et Sudurlandiam totam, ad Ekkjalsbakkam (montes Ochellenses) usque, suæ fecerunt ditioris. Sigurdus Jarlus occidit Melbrigidum dictum Tönn, Jarlum Scoticum, cujus caput suo ephippio fecit alligari. In dentem e capite prominentem, impegit (Sigurdus) suram, ubi est carnosior, saucium membrum occupat inflammatio, hæc mortem ei accelerat, mortuusque tumulatur ad Ekkjalsbakkam. Unum per annum provinciis postea præfuit filius ejus Guttormus, decessitque, prole non relicta. Posthac sedes ibi occupant piratæ plurimi, Dani æque ac Normanni.

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS. 895.

Erat Rognvalldus Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus, cui Rex impensum habuit honorem. Conjugem habuit Rognvalldus Hildam, filiam

A. D. varo þeir Rolfr oc Þorir. Rögnvalldr Jarl átti oc frillofyni þriá, het einn Halladr, annar Einarr, hinn þridi Hrolaugr; þeir voro rosknir, þá er hinir skírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr mikill: hann var sva mikill madr vexti, at engi hestr mátti bera hann, oc geck hann hvargi sem hann fór: hann var kalladr Gaungo-Rolfr. Hann heriadi miöc í Austrvegu. A einu sumri, er hann kom or víking austan í víkina, þá hió hann þar strandhögg. Haralldr var þá í víkinni; hann var miöc reidr, þá er hann spurdi þetta, þvíat hann hafði mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýsti því á þíngi, at hann gerdi Rolf útlaga of allan Noreg. Enn er þat spurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad fridar Hrolfi; konungr var sva reidr, at henni týði ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

Hafnit Nefu nafna
Nú rækit gand or landi
Horsean höllda barma,
Hví bellit því stillir?
Illt er vid úlf at ylfaz
Yggs val-bríkar slíkar
Munna vid hilmis hiardir
Hógr ef hann rennr til scógar.

filium Hrolfi, dicti Nefja (*bene nasuti*). Filii illorum erant Hrolfus & Thorerus. Etiam ex concubinis filios tres susceperat Rognvalldus Jarlus, quorum uni nomen erat Hallado, secundo Einaro, tertio Hrolaugo; hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat Hrolfus pirata insignis & statura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par esset equus, quare cum pedes incedere cogeretur, ubicunque proficisceretur, vocatus est Hrolfus Pedes. Piraticam in mare Orientali (Balthico) frequens exercuit. Quadam æstate, cum à piratica expeditione redux, in Vikiam appelabat, rapta quæ ad littus offendebat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qui hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qui severo sanxerat edicto, ne quis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum tota Norvegia exulare jussit. Hoc audito, mater Rrolfi Hillda, Regem adiens, supplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus essent preces, (abiens) hæc cecinit Hillda.

Exulare jubes Nefiæ cognominem,
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Insignem insigni loco natum virum.
Quare illa violentia sævis, Rex?
Non expedit in lupum sævire,
Viro heroi, istiusmodi.
In Regis greges futurus est sævus,
In sylvam si se proripuerit.

Gangu-Rolfr fór síðan um haf í Sudreyar, oc þáðan fór hann vestr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miðc Nordmönnum, oc er er þar síðan kallað Nordmandi. Sonr Gangu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, födur annars Ríkardar, födur Rodberts Laungu-spada, födur Viljalms Bastardar Engla konungs; frá hönom ero síðan komnir Engla konungar allir. Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi.

UPPHAF TORF-EINARS JARLS Í
ORKNEYVM.

Rögnvalldr Jarl á Mæri spurdi fall Sigurðar bróður síns, oc þat at þá sátu í löndonom víkingar; þá fendi hann vestr Hallad son sinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafði lid mikit. Enn er hann kom til Orkneya, þá settiz hann í löndin, enn bæði á haust oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyarnar, oc námo nesnám oc hioggo strandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at sitia í eyonom, veltiz hann þá or Jarldóminom, oc tók höllds rett, fór hann síðan í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl spurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, segir at synir hans mundi verða úlíkir forellri síno. Þá svarar Einar: Ek hefi

litin

Posthac occidentem versus oceanum trans-A. D. gressus in Hæbudas, indeque in Vallandi-⁸⁹⁶ am Rolfus, late ibi prædas egit, potitusque ibi Jarli imperio, istam à Normannis late habitari fecit provinciam, quæ postea Nordmannia est dicta. Rolfi Peditis filius erat Wilhelmus, hic vero pater Richardi, qui genuit Richardum secundum, patrem Rolfi Langespade, cujus filius erat Wilhelmus Nothus, à quo ortum trahunt Angliæ Reges universi.

ORTUS ET INCREMENTA TORF-
EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, fratris sui, certior factus Rognvalldus Möræ Jarlus, piratasque istis in provinciis sedes fixisse, filium suum Halladum occidentem versus misit, qui Jarli titulo auctus & ingenti stipatus exercitu illuc proficiscebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumnno autem, & hyeme, & vere circa insulas navibus vecti piratæ, promontoria omnia latrociniis infestabant, & abacta pecora mactabant. Hinc ulterioris in insulis moræ pertæsus Halladus Jarlus, ex sede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordinis ejus, quos Haall-dos vocant; quo facto, orientem versus in Norvegiam est profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem summopere carpebat, discitans, filios suos suis majoribus futuros admodum dissimiles.

A. D. lítin metnad af þer; á ec vid litla ást her at skiliaz: mun ec fara vestr til eyia, ef þú villt fá mer styrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl svarar, at þat líkadi hönom vel, at kann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom se sæmd at þer; þvíat módurætt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lánscip alscipat. Sigldi Einar um haustir vestr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar tueim skipum. Þórir Treskegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orrosto vid þá, oc sigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Treskegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurfo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann let skera torf, oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var skógr í Orkneyom. Síðan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var líótr madr oc einsýnn, oc þó manna fcygnastr.

les. "*Parum honoris, respondit Einarus, "mihi à te datum fuit, nec amore multo me "privabit meus hinc abitus: quare occiden- "tem versus ad insulas transibo, si quid opum, "ad hoc necessariorum, mihi dederis; ego "vicissim tibi pollicebor, quod tibi admodum "erit gratum, me nunquam in Norvegiam "esse rediturum., Respondit Rognvalldus, gratum sibi esse, quod non erat rediturus: "exigua enim, inquit, mihi datur spes, te "tuis consanguineis honori futurum, cum "genus tuum maternum totum sit servi- "le., Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus usus armis & viris probe instructam. Circa autumnum, trans mare occidentem versus, Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duorum navium rectores, Thorerum Treskiegg & Kalfum Skurfa. Hos praelio mox aggressus Einarus, victoriaque potitus, ambos prostravit. Quo facto, hæc cecinit vates quidam:*

Treskieggum demonibus dedit;
Skurfum occidit Torf-Einarus.

Dictus autem est Torf-Einarus, quod exscindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit cespites (Torf) cum in Orcadibus non erant silvæ. Posthac insularum Jarlis factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atque altero captus oculo, sed visus tamen omnium acutissimi.

DAUDI HALFDANAR HALEGGS.

MORS HALFDANI HALEGG.

A. D

Hálfðan Háleggr kom vestr til Orkneya, oc miðc á úvart; oc flýði Einar Jarl þegar or eyonom, oc kom apr þegar um haustit, oc kom þá á úvart Hálfðani. Þeir hittuz, oc varð skömm orrosta, oc flýði Hálfðan, oc var þat vid nótt síálfa, lágu þeir Einar tialldalaufir um nóttina. Enn um morguninn er lýsa tók, fóro þeir at leita flóttamanna um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er stadin varð. Þá mælti Einar Jarl Eigi veit ec, segir hann, hvert ec se út á Rinanseý, mann edr fugl, stundum hefz upp, stundum leggz nidr. Síðan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfðan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einar Jarl kvad víso þessa um aptanin, ádr hann lagði til orrosto:

Sekat ek Hrolfs or hendi
Ne Hrollaugi flúga
Dörr á dolga mengi,
Dugir ofs födor hefna:
Enn í qvöld þar er knyom
At kerstraumi rómo
Þegiandi fitr þetta
Þórir Jarl á Mari.

Þa geck Einar Jarl til Hálfðanar; hann reist örn á bak hönom vid þeima hætti, at hann lagði sverði á hol vid hrygginn, oc reist rifin öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfðanar. Þá kvad Einar:

B

Rekit

Occidentem versus ad Orcadas venit omnibus improvisus Halfdanus; quare ex insulis fugit Einarus, sed rediit mox eodem autumno, Halfdano improvisus. Orto inter illos praelio, post breve certamen, fugit Halfdanus, sub ingruentem jam noctem. In navibus, sed nullo velo opertis, noctem transigunt Einarus ejusque comites; luce autem oriente, fuga elapsos per insulas investigant, inventosque quo loco sunt deprehensi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Nescio, inquit, quid in insula Rinanseý meis observatur oculis, homo an avis; elevatur interdum, interdum humi procumbit." Transgressi in insulam, Halfdanum inveniunt, vivumqueprehendunt, Vespera, ante ortum praelium, hoc cecinit Einarus:

"Non video Hrolfi ex manu,
"Nec ex Hrollaugi volitura
"Tela in hostium cohortem:
"Nos juvat patris vindicta.
"Hac vespera, pugnantibus nobis,
"Ad poculorum flumen
"Taciturnus sedet
"Thorcerus Jarlus, in Möria.

Halfdanum aggressus Einarus, ad speciem aquilæ dorsum ei ita laniabat, ut adactio ad spinam gladio, costisque omnibus ad lumbos usque à tergo divisis, pulmones extraheret, necemque ita Halfdano acciret; quo facto, cecinit Einarus,

"Ultus

A. D. Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
Enn redo því nornir;
Nú er fólc-studill fallinn
At fiordungi mínom.
Verpit snarpir sveinar,
Þvíat sigri ver ráðumk.
(Skatt vel ec hönom hardan)
At háfato grióti.

Síðan tók Einarr Jarl at fer Orkneyar sem
fyr hafði hann haft. Enn er tíðindi þessi
spyrjaz í Noreg, þá kunna þesso stórilla
bræðor Hálfðanar, oc köllodo hefnda fyrir
vert, oc margir fönnudu þat adrir. Enn
er Einarr Jarl spyr þetta, þá kvad hann:

Eru til míns fiórs margir
Menn of fannar deilidir,
Or ymissom áttom,
O-smábornir giarnir,
Enn þó vito þeigi
Þat ádr mic hafa felldan
Hverr ilþorna arnar
Undir hlytr at hita.

SÆTT HARALDUS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró
saman her mikinn, oc fór síðan vestr
til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl spurdi,
at Haralldr konungr var austan kominn,
þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann
víso þesfa:

Margr verdr fekr of saudi
Seggr med fögro skeggi;
Enn ec at úngs í eyom
Allvalldz sonar falli.

"Ultus sum Rognvalldi necem,
"Sic voluere Parca.
"Jam cecidit populi columna,
"Pro mea quarta parte.
"Tumulum congerite alacres juvenes,
"Penes nos enim est victoria;
"Censum longa habenti crura tribuo durum,
"Littoris ex lapidibus.

*Posthac suas fecit Einarus Orcadas, prout
eas antea tenuerat. Fama autem hujus rei
ad Norvegiam delata, pessime eam tulere fra-
tres Halfdani, discitantes vindicta illam esse
dignam, plurimis aliis idem sentientibus.
Quod fama doctus Einarus ita cecinit:*

"Sunt ad vitam mihi adimendam, multi
"Viri, vera ex causa,
"Variis mundi ex plagis,
"Progeniei laud infimæ proclives.
"Attamen non sciunt illi,
"Antequam ei me prostravere,
"Quinam, sævis sub aquilarum unguibus,
"Incurvari cogitur.

HARALDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

*Milites ad expeditionem imperat Haralldus
Rex, ingentemque cogit exercitum, quocum
postea insulas Orcadas petit. Adventu Re-
gis nunciato, in Nesiam (Katanes) transfre-
tavit Einarus Jarlus, hocce carmen modu-
latus:*

"Multi, ob oves multantur
"Homines, barba speciosa decori,
"At ego, ob juvenis in insulis
"Omnipotentis (Monarchæ) filii necem.

Hatt segja mér hölldar
Vid hugfallan stilli;
Harallds hefi ec skard í skilddi
(Scalat ugga þat) höggvit.

"Periculum nuntiant mihi,
"Ab animoso Rege:
"Haralldi ego incisionem in clypeo,
"Quod non metuum, incidi.

A. D.

Þá fóro menn oc ordsendingar millom konungs oc Jarls; kom þá svo, at þar vard ákomit stefnulagi, oc finn-az þeir siálfir, oc festi þá Jarl allt í konungs dom. Haralldr konungr dæm-di á hendur Einari Jarli, oc öllum Orkneyingom, at giallda LX marka gulls. Bondom þótti gialld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn saman giallda, oc skyldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þessu iátudo þeir allir, mest fyrer þá sök, at hinir snavdu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leysa sín ódol, þegar er þeir villdu; leysti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá austr aptr um haustit. Var þat lengi síðan í Orkneyom, at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödvisson gaf aptr ódulin.

Eiríkr Haraldson var at fostri med Þori Herfi. Þá er hann var XII vetra fór hann í hernad í austrveg oc dvaldiz þar IV vetr. Síðan fór hann vestr um haf oc heriadi á Skotland, Bretland, Irland oc Valland oc dvaldiz þar adra IV vetr.

Posthac, Regem inter Et Jarlum, viri nuntii- que ultro citroque iere, qua re eo ventum est, ut passio conventu, quo ipsi congregiebantur, Regis arbitrio omnia committeret Jarlus. Tunc Einaro Jarlo omnibusque Orcadensibus sexaginta auri marcas (selibras) imperat solvendas Rex Haralldus. Colonis nimia admodum hæc visa est mulcta; quare conditionem eam iis obtulit Jarlus, ut is solus solueret mulctam, omnia in insulis bona allodialia vicissim obtenturus. In hoc omnes consentiebant, eam potissimum ob causam, quod exiguos possidebant fundos pauperes, ditiores vero existimabant, se facile, quando libitum foret, bona sua posse redimere. Solvit Jarlus totam Regi mulctam; quo facto, domum proximo autumnno profectus est Rex. Longo postea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus possidebant Jarli, donec ea possessoribus restituit Sigurdus Ludovici filius.

Eiríkus Haralds filius apud Thorerum herfum educatus est. Duodecim annos natus cum erat piraticam primum in mari orientali (Baltico) per annos quatuor exercuit. Deinde occidentem versus per mare vectus circa littora Scotia, Bretlandiæ, Hiberniæ Et Vallandiæ prædis grassabatur per annos etiam quatuor.

A. D.
903.HARALLDR SKIPTIR RÍKI MÆD
SONUM SINUM,

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er synir hans voru margir rosenir, enn sumir daudir: þeir gerdoz þá margir ofstopa menn miklir innanlands, oc voro sialfir ólátir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn suma drápu þeir. Haralldr konungr stefnir þá þingfiölment suðr í landi, oc baud til öllum Upplendingam: þá gaf hann sonum sinom öllum konunga nöfn, oc setti þat í lögom, at hans ættmenn skyldo hverir konungdom taka epttr födur sinn; enn Jarldóm sá er kvennsifr væri af hans ætt kominn. Hann skipti landi med þeim: Vingulmörk, Raumariki, Vestfold, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróða, Þórgilfi; enn Heidmörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríngi oc Ragnari; Snæfridar sonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafði hann gefit til yfir-fócnar frá Elfi til Svínafunds oc Ránríki; han hafði hann sett til landvarnar austr við landsenda, sem fyrr er ritat. Haralldr konungr sialfr var optaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro iafnan innan hirðar med konungi, oc höfdo veizlor stórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr konungr var med Haralldi konungi fedr sinom

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS
PARITUR FILIOS.

Quinquaginta annorum erat Haralldus Rex, quo tempore filiorum ejus multi ætate maturuerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis se gerere coeperunt, ipsi inter se discordes. Jarlorum Regis suis bonis deturbabant alios, alios necabant. Hinc in parte regni australi frequentia indixit Haralldus Rex comitia, ad quæ Uplandenses omnes vocavit. Hic suis filiis Regium titulum dedit Rex Haralldus, jussitque id legibus inferi, ut ipsius prosapia orti Principes, Regibus patribus succederent Reges, Jarli vero essent, qui sui stemmatis orti erant fæmellis. Provincias quoque inter eos partitus, Vingulmarkiam, Raumarikiam, Vestfoldiam & Thelamarkiam dedit Olaf, Biorno, Sigtryggo, Frodi, Thorgilfo; Heidmarkiam autem, & Gudbrandsdaliæ assignavit Dago & Hringo & Ragnaro. Snæfridæ filiis attribuit Hringarikiam, Hadalandium, Totniam, hisque adjunctas regiones. Guttormo imperium dederat in terras, quæ à Gotelva, ad Svínafund usque porriguntur, atque in Rana-rikiam, eumque, ut supra est dictum, custodem limitum regni hic orientem versus posuerat. In medietate regni sæpius versabatur ipse Haralldus Rex, & intra ejus semper aulam Rörekus & Godraudus, qui feuda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant amplissima. Aulam parentis sui Regis Haralldi

finom; honum unni hann mest sona finna, oc virði hann mest; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrámdheimi gaf hann yfirfócn Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf sonom finom í hverio þesso fylki hálfar tekior vid sic, oc þat med, at þeir skyldo sitia í háfæti, skör herra enn Jarlar, enn scör lægra enn hann siálfr. Enn þat fæti ætladi ser hverr sona hans eptir hans dag, enn hann siálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætloðu þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir oc Upplendingar unnu þeim best ríkis er þeim voro undir hendi. Af þesso vard mikit sundrþycki enn af nýo millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir í hernad; sva sem sagt er, at Gothormr fell í Elfarqvislom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafur vid því ríki er hann hafði haft. Hálfdan Hvíti fell í Eistlandi. Hálfdan Hálegg fell í Orkneyom. Þeim Þorgilsi oc Fróða gaf Haralldr konungr herfciþ, oc fóro þeir í Vestrvíking, oc heriádo um Scotland oc Bretland oc Írland: þeir eignodoz fyrst Nordmanna Dyflinni. Sva er sagt, at Fróða væri gefinn banadryckr; enn Þorgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var fvikinn af Írom, oc fell þar.

ralldi (etiam) comitabatur Eirikus Rex, A. D. cui suos inter filios maximum amoris honorisque tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliæ. Thrandhemie præfecit Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. Singulis hisce in provinciis dedit filiis suis redituum dimidiam partem, iussitque eos in throno sedere, uno quidem gradu superiori, quam in quo sedebant Jarli, sed uno infra sedem, quam ipse occupabat. Hanc autem sedem, post ejus mortem, sibi destinabant filiorum illius singuli; Eiriko destinabat ipse (Haralldus); Halfdano Nigro Thronenses; Vikverientes vero & Upplandenses imperium (sumum) iis potissimum volebant, qui illis jam Reges aderant. Hinc de novo fratres inter magna orta est dissensio. Exigua autem, quæ (dicto modo) tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggressi sunt, prout (supra) est dictum. Cecidit in ostiis fluvii Gothelbæ Guttormus, cæsus à Sælvone Klofa; quo factò, regnum quod tenuerat, adiit Olafus. Cecidit in Eistlandia Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg in Orcadibus. Thorgilso & Frothoni dedit Haralldus Rex naves bellicas, quibus occidentem versus ad piraticam vēsti, Scotiæ, Bretlandiæ (Walliæ) & Hiberniæ littora populati sunt. Dublinum suæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto portioni veneno sublatum è vivis tradunt Frotonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilfus, sed Hibernarum dolo circumventus, ibi (tandem) cecidit.

A. D.

UM ISLANDS BYGGING.

Adur Ísland bygdist af Nordmönnum varo þar þeir menn er Nordmenn kalla Papa, þeir varo menn kristnir, oc hyg-gia menn þeir hafi verit vestan um haf, þvíat fundust eptir þeim bækur Írskar, biöllor oc baglar, oc enn fleiri lutir, þeir er þat mátti skilea, at þeir varo Vestmenn, þat fanst í Papey austur oc í Papyli, er oc þess getit í bókum Enskum, at í þann tíma var farit millum landanna.

Leifr fór í Vesturvíking, hann heriade á Írland oc fan þar jardhús Mikit, þar geck hann í, þar var myrkt, þar til er lýsti af vapni því er madr hellt á, Leifr drap mann þann, enn tók sverdit oc mikit fe annat síðan var hann kalladr Hiörleifr. Hann heriade víða um Írland, oc feck þar mikit herfang, þar tók hann þræla tíó er sva heto: Dufþakr, Geirraudr, Skialldbiörn, Hall-dór, Drafdritr, eige ero fleire nefnder.

Örlygr het sun Rapps Biarnar sun-ar Bunu, hann var at fóstre med Patreki Biskupi hinum Helga í Sudureyum. Hann fýstift at fara til Íslands, hann bad Patrek Biskop fósttra sinn at hann sæe um med hanom. Biskop feck hanom kyrk-iovid, oc bad hann hafa med ser, oc plen-arium,

DE ISLANDIÆ INHABITATIONE.

Antequam Islandia à Norvegis inhabi-taretur, ibi homines fuerunt, quos Norvegi Papas vocant, qui religionem christianam profitebantur, Et ab occidente per mare ad-venisse creduntur, ab iis enim reliqui libri Hi-bernici, nolæ Et litui Et res adhuc plures reperiebantur, quæ indicare videbantur illos Vestmannos fuisse. Hæc inventa sunt in Papeya orientem versus Et Papyli; libri quo-que Anglici, tunc temporis navigationes inter terras (istas) increbuisse, perhibent.

Leifus autem piraticam occidentem ver-us suscepit, Et Hiberniam armis infestavit, ubi cellam magnam subterraneam invenit, quam intrans tenebras offendit, ille autem pro-gressus usque quo splendorem vidit gladii quem vir quidam manu tenuit, quo occiso, gladi-um Et ingentes alias opes inde reportavit, postea Hiörleifus (Leifus gladii) appellatus est. Multis in Hiberniæ locis piraticam ex-ercuit, Et magnam prædam reportavit, ibi decem servos cepit, quorum nomina sunt: Dufthakus, Geirraudus, Skialldbiörn, Hall-thor, Drafdritus, cæterorum nomina ad nos non pervenerunt.

Örlygus nomen erat filio Rappi, filii Biörnus Bunæ, ille à Sancto Patricio Epi-scopo Hebridum enutritus fuit. Hujus ani-mum cupido in Islandiam dimigrandi subiit, Et patricium Episcopum nutricium suum, ut sibi prospiceret, rogavit. Episcopus illi materiam ligneam tradidit, templo exstruendo desti-

arium, oc járnklokko, oc gullpenning, oc molld vígda, er hann skyldi legga under hornstafl, oc hafa þar fyrir vígslu, skyldi hann helga Kolumkilla. Þá mælti Patrekr Biskup: hvargi er þú tekur land, þá bygdu þar at eins, at þú fer þriú feöll af hafi, oc feörd at feá midlom hvers fealls, oc dal í hvario fialle. Þú skalt sigla at eno syðsta fiallino, þar man skógr vera, oc sunnan under fialleno muntu riódur hitta, oc lagda upp edur reyfta þriá steina, bygdu þar kyrkeo oc bú þar. Örlygr let í haf, oc fá madr á öðru skipi er Kollr het fóstbróðer hanss, þeir höfðu samflot. Á skipi var med Örlygi fá madr er het Þórbeörn Spörr, annar Þórbiörn Tálkni, oc bróðer hanss Þórbeörn Skúma, þeir váro syner Bödvars Blöðruskalla. Enn er þeir kvámo at landino, gerdi at þeim storm mikin, oc rak þá vestur um land. Þá het Örlygr á Patrek Biskup fósttra sinn til landtöko þeim, oc hann skyldi af hanss nafni gefa örnefne þar sem hann tæki land. Þeir váro þadan frá litla ríd áður þeir fá land, oc varo þá kvemner vestur um landit. Han kwam skipi sino í Örlygshöfn, oc þar inn kalladi hann fiörðin Patríxfeörd. Enn Kollr het á Þór, þá skildi í storminom, oc kwam hann þer sem Kollsvík heiter, oc braut

destinatam, plenarium, campanam ferream, A. D. nummum aureum & humum consecratam, quam columnis angularibus, consecrationis loco, supponeret, templumque Sancto Columkillæ dedicaret. Præterea Patricius Episcopus illi dixit: Ubicumque ad terram appuleris, ibi tantummodo domicilium tibi eligito, ubi de mari tres montes & finis inter quemvis montium, & vallis in quovis monte, conspiciendos se præbeant. Ad montem maxime meridionalem navem tuam dirigit, ibi sylva exit, & a meridie montis locum arboribus nudatum, in quo tres lapides erecti stabunt, invenies, ibi templum exstruito & domicilium tibi constituito. Örlygus oceano se commisit, ejusque socius altera navi vectus, nomine Kollus, hi itineris socii ad invicem concomitabantur. Eadem, qua Örlygus, navivehebatur vir nomine Thorbiörn Spor, alter Thorbiörn Tálknius, ejusque frater Thorbiörn Skuma, filii Bödvaris Blöðruskalli. Terram autem appropinquantibus magna oborta est tempestas, quæ illos occidentem versus, terram prætervexit. Tunc Örlygus Patricio Episcopo nutricio suo, ut portum nantiscerentur, votum vovit, locum ubi appellerent, ab ejus nomine denominandum fore. Paulo post terram vident, & ab occidentali terræ plaga se constitutos esse comperiuntur; ille navem suam in portum Örlygshöfn deduxit, finem autem, qui inde porrigitur, Patríxfiörd appellavit. Kollus ab Örlygo durante tempestate

A. D. braut hann þar skip sitt, þar váro þeir um veturin, enn hásetar hans námo þar sumir land. Enn um varit beó Orlygr skip sitt oc sigldi brott með allt sitt vestan fyrer Bard, oc er hann kvam sudr fyrer Faxaós, þar kenndi hann feöll þau er hanom var tilvísat, þar fell útbyrdis járnklokkam oc föck nidur. Enn þeir sigldo inn eptir firde, oc tóko þar land sem nú heiter Sandvík á Kialarнесi, þar lá þá járnklokkan í þarabruki.

Þorbiörn Svarti het madr, hann keypti land at Hafnar-Ormi inn frá Selaeyri oc upp til Forsár, hann beó at Skeleabrekko, hanns sun var Þórvarðr, er átti Þórunni dóttur Þorbearnar ór Arnarholli, þeirra syner váro þeir Þórarinn Blindi, oc Þórgíls Orraskállr, er var með Ólafi Kvoran í Dýflinni.

Madr het Kalman Sudureyskr at ætt, hann fór til Íslands, oc kvam í Hvalfjörð, oc sat við Kalmansá um veturin. Þar drucknudu syner hanns sveir í Hvalfirði, enn síðan nam hann land fyrer vestan Hvítá millom Flióta, Kalmanstúngu alla, oc sva alit aust under jökla sem grös ero vaxin, oc bió i Kalmanstúngu. Hann drucknadi í Hvítá er hann hafði farit sudur í hraun at hitta

pestate divulsus, Thoro votum vovit, & in loco nomine Kollsvik appulit, ibique naufragium fecit, ibi cum suis hyemavit, nautarum autem quidam ibi terram occupabant. Vere autem sequente Örlygus navem suam paravit, & sua omnia secum vehens ab occidente Bard præterveheretur, montes sibi designatos recognovit, ibi etiam campana ferrea, e navi exiciens, fundum statim petiit. Ille verò & socii per sinum introrsum navigant, ibique appellunt, ubi tunc campana illa ferrea in algæ ejeditiæ congerie fuit.

Thorbiörn Svartus (Niger) nomen erat viro, qui territorium a Selaeyra usque ad Forsa ab Hafnar-Ormo emit, ille Skelia-brekka habitavit. Ejus filius erat Thorvardus, qui in matrimonio habuit Thorunnam, filiam Thorbiörn's de Arnarholto, quorum filii erant Thorarinn Blindus (Cæcus & Thorgíls Orraskald, qui Dublini cum Olao Kvorane commoratus erat.

Vir erat nomine Kalman, ex Hebudibus oriundus, ille in Islandiam transmigrans, in Hvalfjärðo appulit, primamque hyemem apud Kalmansa transeget. Ibi in (sinu) Hvalfjörð, duo ejus filii submergebantur, ille autem territorium postea ab occidente Hvita inter Fliotos (flumina), omnem (lingulam) Kalmanstungam, orientem versus usque ad montes glaciales, quousque gramen crescit, occupavit, & Kalmans-tunga

hitta fridlo sína, oc er haugr hanns á Hvítárbakka fyrir sunnan. Hanns sun var Sturla Godi, er fyrst beó at Sturlustöðum upp under Túngufelle upp frá Skáldíkelmisdal, enn síðan bió hann í Kalmanstúngu. Hanns sun var Bearnir deildi við Rólf hinn Ýngri oc sunu hanns um Túnguna litlu, þá het Bearnir, at taka kristni. Efter þat braut Hvíta út farveg þann er nú fellur hún, þá eignadist Bearnir Túnguna litlu, oc ofan um Grindur, oc Sölmundarhöfða.

Kýlan het madr, bróðer Kalmans, hann beó fyrir nedan Kolshamar, hanns sun var Kári, er deildi við Karla Konalsun á Karlastöðum, leysingia Rólfs ór Geitlandi, um uxa, oc reindist svo at Karli átti. Síðan eggjaði Kári þræl sinn at drepa Karla, þrællinn let sem ær væri, oc lióp sudar um hraun, Karli sat á þreskilldi, þrællinn hó hann banahögg. Síðan drap Kári þrællinn. Þíódólfur sun Karla drap Kýlan Kárasun í Kýlanshólum. Síðan brendi Þíódólfur Kára inni, þar sem nú heitir á Brenno. Bearnir Sturluson tók skírni, oc bió á Biarnarstöðum í Tongunni litlu, oc let þar gora kyrkio.

C

Audun

tungæ habitavit. In (amne) Hvíta sub-A. D. *mersus est, dum per aspretum meridiem versus concubinam visitatum profectus erat, ejusque tumulus in meridionali (amnis) Hvíta ripa conspiciendus est. Hujus filius erat Sturla Prætor, qui primo Sturlustadis sub (monticulo) Tungufell supra (vallem) Skáldskelmisdal, postea verò Kalmanstungæ habitavit. Ejus filius erat Biornius, qui cum Rolfo Juniore, ejusque filiis, controversiam habuit de Tunga-Litla (lingula), tuncque Biarnius de religione christiana amplectenda votum nuncupavit. Postea (amnis) Hvíta alveum quo nunc fluit, violenter sibi aperuit, & Biarnius tunc lingulam usque ad Grindas & Sölmundarhöfðum acquisivit.*

Kylan erat vir, frater Kalmanis, qui infra Kolshamar habitavit. Ejus filius erat Karius, qui litem habuit cum Karlo, filio Konalis & Karlostadis, liberto Rolfi de Geitlandia, de tauro, quem Karlii fuisse exitus probavit. Postea Karius servum suum ad Karlium occidendum incitavit, servus vero delirium simulans, meridiem versus per aspretum cucurrit, & Karlium in limine sedentem, lethali vulnere sauciavit. Karius postea servum occidit. Thiodolfus filius Karlii, Kylanem filium Karii, in loco Kylansholar dicto necavit. Karium autem una cum domo incendio consumpsit (in loco, qui) hodie Brenna appellatur. Biarnus filius Sturlæ baptizatus fuit, & Biarnstadis in lingula habitavit, ibique templum exstrui curavit.

Audunn

A. D. Audun Stoti sun Vala hinn Sterka, hann átti Míruno dóttur Biadmaks Íra Kóngs, hann nam Hraunsiörd allann fyrer ofan Hraun á midlom Svínavatns oe Tröllaháls, hann beó í Hraunsiördi, hann var mikill fyrer fer oe sterkr, þadan ero Straumsiöringar komner.

Beörn het sun Ketills Flatnefs oe Íngvilldar dóttur Ketills Vedurs Herfis af Ríngaríki. Beörn sat epter at eignom födurs síns þá er Ketill fór til Sudureya, enn er Ketill hellt sköttum fyrer Haraldi Kóngi hinom Hárfagra, þá rak Kóngr Beörn sun hanns af eignom sínom, oe tók under sic. Þá fór Beörn vestur um haf, oe villdi þar eigi stadfestast, oe eigi vid kristni taka sem önnur börn Ketills, því var hann kalladr Beörn hinn Auðræni. Hann átti Gíslaugu Kíallaksdóttur, systur Biarnar hinn Sterka. Beörn hinn Auðræni fór til Íslands oe nam land millom Hraunsiördar oe Stafar, oe bió í Bearnarhöfn á Borgarholti, oe hafði selför upp til felia, oe átti raufnarbú.

Óleifr hinn Hvíte het Herkóngr, hann var sun Íngíallds Kóngs Helgasunar Ólafsunar, Gudraudarfunar, Hálfðánarfunar Hvítbeins Upplendínga Kóngs. Óleifr hinn Hvíti heriadi í vesturvíking, oe vann Dýflina á Írlandi oe Dýflinnar-
íkiði,

Audunn Stotius filius Valii Sterki (Robusti) in matrimonio habuit Mirunam filiam Biadmaki Regis Hiberniæ, & totum sinum Raunsiörd supra Hraun (aspretum) inter lacum Svinavatn & Tröllahalsum occupavit, & Hraunsiördi habitavit. Ille strenuus & robustus fuit, inde Straumsiördenses oriundi sunt.

Biörn nomen erat filio Ketillis Flatnefi (fimi) & Ingvildæ, filiæ Ketillis Veduræ, Baronis de Ringaríkhia. Ketille Hæbudes petente, Biörn in patriis remansit prædiis, cum autem Ketill tributa Haraldlo Regi Pulcricomo (debita) retineret, Biörnem ejus filium Haraldus e prædiis expulit, suoque (illa) fisco addixit. Tunc Biörn occidentem versus per mare profectus, ibi nec sedem figere, nec ut cæteri Ketillis liberi, religioni christianæ nomen dare voluit, ideoque cognomen Biörn Auðrænius (orientalis) illi adhæsit. Ille in matrimonio habuit Gíslaugam filiam Kíallaki, sororem Biörnís Sterki (Robusti). Biörn Orientalis Islandiam petiit, & territorium inter Hraunsiördum & Stafu occupavit, Biarnarhöfnæ in Borgarholto habitavit, & magna apud Seliar habens, tanta usus est re familiari.

Oleifus Hvitus (Albus) nomen erat Regi Piratæ, qui filius erat Ingíaldi Regis filii Helgii, filii Olavi, filii Gudraudi, filii Hálfðanis Hvítbeinis (Albipedis) Regis Uplandensium. Oleifus Albus in occidente piraticam exercuit, ac Dublinum in Hibernia

Íkidi, oc gerðist þar Kóngr yfer, hann feck Audar ennar Diúpaudgo dóttur Ketells Flatnefs, Þórstein Raudr het sun þeirra. Óleifr fell á Írlandi í orrustu, enn Audur oc Þórsteinn fóro þá í Sudureyar, þar feck Þórsteinn Þuridar dóttur Eyvindar Austmanns, systur Helga hins Magra, þau áttu mörg börn. Ólafr Feilan het sun þeirra, enn dætur, Gró oc Ólof, Ósk oc Þórhilldur, Þórgerdur oc Vigdís Þórsteinn gordist Herkóngr, oc redst til lids oc felags med Sigurdi Jarli enom Ríka, syni Eysteins Glumru, þeir unnu Katanes oc Sudurland, Ros oc Merhæfi, oc meir enn hálft Skotland, var Þórsteinn þar Kóngr yfer ádur Skottar fvikó hann, oc fell hann þar í orrustu. Audur vor þá á Katanesi er hún spurdi lát Þórsteins, hún let gora knör í skógi á laun, enn er hann var búinn, hellt hón út í Orkneyar, þá gipti hún þar Gró dóttur Þórsteins Rauds, hún var móder Greladar, er Þórfinnr Hausakliúfr átti. Epter þat fór Audur at leita Íslands, hún hafði á skipi med sér tuttogo karla friálfa,

Kollr het madr Vedra - Grímsun, Ásafunar Hersis, hann hafði forráð med Audi oc var virdr mest af henni, Kollr

nia & Dubliniskidum expugnauit, ubi & A. D. Rex factus est. Ille Audam Diupaudgam (profunde diuitem) filiam Ketellis Simi uxorem duxit, eorum autem filio nomen erat Thorsteinn. Oleifus in Hibernia in praelio cecidit, Auda autem & Thorsteinn in Hæbudes demigrarunt, ubi Thorsteinn Thuridam filiam Eivindi Ostmanni uxorem duxit, ex qua multos liberos suscepit. Olavus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa & Olofa, Oska & Thorhilda, Thorgerda & Vigdís. Thorsteinn Rex pirata factus est, & suppetias tulit, sociumque se præbuit Sigurdo Rikio (Potenti) Comiti, filio Eyslenis Glumræ, illi Katanesiam & Sudurlandiam (terram meridionalem), Rosiam & Merhæfiam & ultra dimidium Scotiæ expugnarunt, ibique Thorstein Rex erat, usque quo Scoti eum prodidere, ibique in praelio cecidit. Auda in Kataneso constituta de cæde Thorstenis certior facta, navem onerariam clam in sylva strui fecit, qua parata, Orcades petiit, ubi Groam filiam Thorsteinis Raudii (Rufi) elocavit, illa mater erat Greladæ, uxoris Torfinni Hausakliufi (crania findentis). Auda deinde Islandiam petiit, in navi autem, qua ipsa vehebatur, viginti viros conditionis liberæ secum habuit.

Kollus nomen erat viro, filio Vedragrimi, filii Asii Baronis, ille ab Auda maxime honoratus, ejus rei familiari præfuit. Kollus Thorgerdam filiam Thorsteinnis

A. D. átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Erpr het leysingi Audar, hann var sun Melldúns Jarls af Skotlandi, þess er fell fyrer Sigurdi Jarli hinom Ríka, móder Erps var Mirgeol dóttur Gliómals Íra Kóngs. Sigurdr Jarl tók þau at herfangi oc þiádi. Mirgiol var ambátt kono Jarls, oc þiónadi henne trúlega, hún var margkunnandi, hún vard veitti barn Drottningar úborit, medan hún var í laugu. Sídan keypti Audur hana dýrt, oc het henni frelsi, ef hun þiónadi íva Þúrídi kono Þórsteins Rauds, sem Drottningo. Þau Mirgiol oc Erpr sun hennar fóro til Íslands med Audi. Audur hellt fyrst til Færeya, oc gipti þar Ólöfu dóttur Þórsteins Rauds, 890. þadan ero Götuskeggear komner. Sídan fór hún at leita Íslands, oc kwam á Víkarfkeid oc braut þar. Þadan fór hún á Kialarnes til Helga Biólu bróður síns, hann baud henni þar med helming lids síns, enn henni þótti þat varbodit, oc kvad han lengi lírilmenni vera mundi. Hún fór þá vestur í Breidafjörð til Bearnar bróður síns, hann geck móti henni med húskarla sína, oc letst kunna veglyndi systur sinnar, oc baud henni heim med alla menn sína, oc þág hún þat. Epter um varit fóro þau Audur inn í Breidafjörð í landaleitan, þau

nis Raudii (Rufi) in matrimonio habuit. Erpus erat nomen liberti Audæ, qui filius erat Meldunis Comitis de Scotia, qui contra Sigurdum Potentem Comitem dimicans, occubuit. Mater Erpi erat Mirgiola, filia Gliomalis Regis Hiberniæ. Hos (Erpum & Mirgiolam) Comes Sigurdus in captivitatem & servitutem redegit. Mirgiola erat uxoris Comitis serva, illique operam navavit fidelem, illa multarum artium perita, dum Regina balneo uteretur, infantem ejus nondum (a patre) susceptum custodivit. Postea Audam illam care emit, libertatem illi pollicita si tanquam Reginæ fidelem Thuridæ uxori Thorsteinis Rufi operam præstiterit. Mirgiola ejusque filius Erpus Audam in Islandiam comitabantur. Audam Færeyas primum adiit, ubi Olofam filiam Thorsteinis Rufi nuptum elocavit, ex qua Götuskeggii oriundi. Postea Audam Islandiam petiit, & in Víkarfkeido appellens, naufragium fecit. Inde in Kialarnesum ad fratrem suum Helgium Biolam tetendit, qui illi cum dimidia comitum parte mansionem secum obtulit, quam illa humilem & indignam conditionem reputans, eum semper pusillanimum exstiturum asseruit. Illa tunc occidentem versus in Breidafjordum ad fratrem suum Biörnem pergebat, qui generosum sororis animum nosse sibi visus, cum omnibus suis domesticis ei in occursum venit, eamque cum omnibus suis ad se invitavit, quod & illa acceptavit. Vere subsequente Audam & ejus comites in
in-

þau áto dagverd fyrir sunnan Breidafeörð, þar sem nú heitir Dagverdarnes. Síðan fara þau inn um Eyarsund, þau lendto við nes þat er Audur tapadi kambi sínom, þat kalladi hún Kambsnes. Audur nam öll Dalalönd í innanverðum firðinom frá Dagverðará til Skraumhlaups ár, hún beó í Hvammi við Aurridaárós, þar heita Audartópter. Hún hafði bænhald sitt á Krosfhólum, þar let hún reifa krossa, þvíat hún var skírd og veltrúut, þar höfðu frændur hennar síðan átrúnad mikinn á hólana, var þar þá gor haurg, er blót tóko til, trúðu þeir því, at þeir dæi í hólana, og þar var Þórdr Gellir leiddr í, áður hann tók mannvirðing, sem seger í sögu hans.

Hundi het leyfingi Audar Skotskr, hanom gaf hún Hundadal, þar bió hann lengi.

Erpi syni Meldúns Jarls, er fyrr var getit, gaf Audur frelsi og Saudafellslönd, frá hönom ero Erplingar komner. Ormr het sun Erps, annar Gunnbeörn, faðir Arnóru, er átti Kolbein Þórdarson. Þridi Ásgeir faðir Þórörnu, er

C 3

átti

interiora Breidafjörðs territorium quæsitum. D. ivere, a meridie Breidafjörðs in loco cui hodie nomen Dagverdarnes (lingula jentaculi) jentaculum sumfere. Postea per (fretum) Eyarsund profecti, ad promontorium, ubi Auda pectinem suum amisit, appulere, illi nomen imposuit Kambsnes (lingua pectinis). Audæ omne territorium Dalense ad intimam sinus partem a Dagverdara usque ad Skraumhlaupsa occupavit & Hvammi apud ostium (amnis) Aurridæ habitavit, loco nomen est Audartopter. Illa in Krosfholis (crucis collibus) orationi vacabat, ubi cruces, erat enim baptizata & religioni christianæ admodum dedita, erigi fecit; ejus cognati succedente tempore colles istos magna religione colebant, ibique aræ idolorum, idololatria invalescente exstruebantur, credebant etiam isti se post mortem in colles istos transmigraturos, eoque Thorðus Geller, antequam honores capesceret, ut in ejus vita fertur, (in ecclasi supernaturali) deducebatur.

Hundius nomen erat liberto Audæ Scoto, cui illa (vallem) Hundadal dedit, ubi ille diu habitavit.

Erpo filio Meldunis Comitæ, cujus antea mentio facta est, Audæ libertatem & omnes fundos Saudafellenses dedit, ab illo Erplingi orti sunt. Ormus nomen erat filio Erpi, & alteri Gunnbiörn, patri Arnoræ, quam in matrimonio habuit Kolbeinn, filius Thordi. Tertius erat Ásgeir, pater

A. D. átti Sumarlídi Hrappsfun; dóttur Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum. Dufnall var enn sun Erps, fader Þórkells, födur Hialta, födur Beinís. Skati var enn sun Erps, fader Þórdar, födur Gísla, födur Þorgerdar.

Kollr nam Laxárdal allan, oc allt til Haukadalsár, hann var kalladr Dalakollr, hann átti Þórgerði dóttur Þórsteins Rauds. Börn þeirra váro þau Höskulldr oc Gró, er átti Veleifr hinn gamli, oc Þórkatla er Þorgeir Godi átti. Höskulldr átti Jorunni, dóttur Bearnar frá Biarnarfirdi, Þórleikr var sun þeirra, hann átti Þuríði dóttur Arnbearnar Sletubearnarsonar, þeirra sun Bolli. Höskulldr keypti Melkorku dóttur Mirkíartans Íra Kóngs, þeirra sun var Ólafr Pa, oc Helgi. *Vid. Appendicem.*

Úlfr hinn Skíálgi sun Högná ens Hvíta nam Reykeanes allt millom Þorfskeardar oc Hafráfells, hann átti Beörgo dóttur Eyvindar Austmanns, systur Helga enns Magra, keirra sun var Atli enn Raudi, er átti Þórbeörgo systur Steinólfs ens Lága, þeirra sun var Már á Reykhólum er átti Þórkötlu dóttur Hergíls Hnappafrís, þeirra sun var Ari, hann vard sæhafi til Hvítra Manna

pater Thorarnæ, uxoris Sumarlidii, filii Hrappi. Filia Erpi erat Halldisa, quam in matrimonio habuit Alfus de Dalis Dufnall adhuc quidam erat filiorum Erpi pater Thorkelis, patris Hialltii, patris Beineris. Skatius erat adhuc inter filios Erpi, pater Thordi, patris Gislíi, patris Thorgerdæ.

Kollus totam (vallem) Laxardal & (territorium) usque ad Haukadalsa occupavit, nomenque adeptus est Dalakollus, ille in matrimonio habuit Thorgerdam filiam Thorsteinis Raudii (Rufi). Eorum liberi erant Höskuldus & Groa uxor Veleifi Grandævi & Thorkatla, quam in matrimonio habuit Thorgeir Godius (Prætor). Höskuldus uxorem duxit Jorunnam filiam Björnís de Biarnarfjordo, Thorleikus eorum erat filius, qui uxorem duxit Thuridam, filiam Arabiörnís, filii Slettubiörnís, quorum filius Bollius. Höskuldus Melkorkam, filiam Mirkíartanis Regis Hiberniæ emit, eorum filius Olavus Pa (Pavo) & Helgius.

Ulfus Skialgius filius Högnii Albi totum (promontorium) Reykianes inter Thorfskafiörðum & Hafrasellum occupavit, ille Björgam, filiam Eyvindi Ostmanni, sororem Helgii Macri in matrimonio habuit, eorum filius Atlius Raudus (Rufus) Thorbiörgam sororem Steinolfi Humilis uxorem duxit. Eorum filius erat Mar de Reykhólis, qui Thorkatlam, filiam Hergilfis Knappafrís, in matrimonio habuit, eorum filius erat Arius, qui ad Terram Hominum Alborum

Manna lands, þat kalla sumer Írland et Mikla, þat liggur vestur í haf nær Vínlandi hino góða, þat er köllud sex dægra sigling vestur frá Írlandi, þadan náði Ari eigi í brott at fara, oc var þar skídr. Frá þessu sagdi fyrst Rafn Hlimreksfari, er lengi hafði verit í Hlimreka á Írlandi, svo kvad Þórkell Geitislun segea Íslenska menn, þá er heyrtr höfðu segea Þórfinn Jarl í Orkneyum, at Ari hafði kendr verit á Hvítramanna landi, oc náði eige brott at fara, enn var þar vel virðr.

Höfðaðódr átte Fridgerde dóttur Þóris Hýmo oc Fridgerdar dóttur Kiarvals Íra Kongs. Þau átto níteán börn. Beörn var sun þeirra, hann átte Þuride dóttur Refs frá Barde, oc váró þeirra börn Arnór Kellingarnef, oc Þurdis móder Orms, födur Þórdífar, módur Bótólfs, födur Þórdífar, módur Helgo, módur Gudnýar, módur Sturlusona.

Beörn het madr ágeætr á Gautlande, hann var sun Rólfs frá Áni, hann átte Hlíf dóttur Rólfs Íngialdsfunar, Fróðafunar Kongs. Starkadr hinn Gamle var skálld beggea þeirra. Eyvindr het sun þeirra.

Eyvindr feek síðan á Írlande Ráfortu dóttur Kiarvals Íra Kongs, hún

Alborum, quam quidam Hiberniam magnam A. D. appellant, in itinere maritimo delatus fuit, hæc in oceano occidentem versus, prope Vinlandiam Bonam sita est, quo sex nyctæmriorum navigatio de Hibernia occidentem versus esse fertur; inde Arius revertendi copiam non habuit, ibique baptizatus est. Hæc Rafn Limrecipeta, qui Limreci in Hibernia diu commoratus fuerat, primus retulit. Thorkell Geiteris filius ita viros Islandos, qui Thorfinnum Comitem Orca-dencium referentem audierant, asseruisse agebat, Arium in Alborum hominum Terra, recognitum fuisse, nec discedere potuisse, honorifice tamen ibi habitum.

Höfda · Thordus Fridgerdam filiam Thoreris Hymæ & Fridgerdæ filie Kiarvalis Regis Hiberniæ in matrimonio habuit. Illi undeviginti progenuere liberos. Biörn eorum erat filius qui Thuridam filiam Refide Bardo in matrimonio habuit, eorum liberi erant Arnor Kellingarnef, & Thordísa mater Ormi; patris Thordíse, matris Bodolfs, patris Thordíse, matris Helgæ, matris Gudnyæ, matris filiorum Sturlæ.

Biörn nomen erat viro in Gothia celebri, filio Rolfi de Ane, ille in matrimonio habuit Hlífam filiam Rolfs, filii Ingialdi, filii Frodii Regis. Starkadus Grandævus eorum utriusque erat poëta. Eorum filius nomine erat Eyvindus.

Eyvindus postea in Hibernia Rasfortam, filiam Kiarvalis Regis Hiberniæ,
uxorem

A. D. ól svein í Sudureyum oc selldu þar til fósturs. Eyvindr var því kalladr Austmadr at hann kwam austan af Svíaríke vestur um haf. Tveim vetrum síðar kwam þau aptur til eyanna at vitea sveinsins, oc sá þar svein eygðan vel, oc ekki holld á, þvíat hann var sveittr, þau kölludu sveinin Helga hinn Magra af því, hann var síðan fóstadr á Írlande. Beörn andadist ad Öndóttis mágs síns, enn Grímr talde Kóng eiga at taka allan arf hanss, fyrer því at hann var útlendr, enn syner hanss fyrer vestan haf. Öndóttir hellt feno til handa Þrände systursyne sínom. Helge fæðdest upp á Írlande, hann feck Þórunnar Hyrno dóttur Kettells Flatnefs ór Sudureyum oc Ingvilldar dóttur Ketels Vedurs af Ríngaríke. Helge hinn Magre fór til Íslands med kono sína oc börn.

Þórsteinn Leggr sun Bearnar Blátannar fór ór Sudureyum til Íslands, oc nam lönd öll fyrer nordan Horn til Jökulsár í Lóni oc beó í Bödvarsholti þriá vetur, hann feildi síðan löndin oc fór aptur í Sudureyar.

Rögnvalldr Jarl á Mæri, sun Eysteins Glumru, Ívarsunar Upplendninga Jarla, Hálfðánarsunar ens Gamla, átte Ragnhildi dóttur Rólfs Nesio, þeirra sun

uxorem duxit, quæ in Hæbudibus puerum enixa, illum ibi educandum reliquit. Eyvindus ideo Oslmanni nomine appellabatur, quod ab oriente e Svecia occidentem versus per mare venerat. Biennio post in insulas (Eyvindus & Raforta) ad puerum visendum revenere, & puerum pulchris oculis, sed absque carne, inedia enim consumtus (fere) erat, videbant, illi puero nomen inde imposuere Helgii Magri (macri,) in Hibernia postmodum educatus fuit. Biörn apud Öndottum affinem suum obiit, Grimus autem, Regi totam ejus hæreditatem relictam competere, urgebat, cum peregrinus fuerit, filii autem ejus in occidente trans mare essent. Öndottus pecuniam Thrando, suo ex sorore nepoti, reservandam retinuit. Helgius in Hibernia educabatur, ille Thorunnam Hyrnam, filiam Ketelis Simi de Hæbudibus, & Ingvildæ filiæ Ketelis de Ringarikia, uxorem duxit. Helgius Macer unacum uxore & liberis in Islandiam trajecit.

Thorsteinn Leggus filius Biörniss Blátönnis (Cærulidentis) de Hæbudibus in Islandiam transmigravit, & fundos omnes a septentrione Horni usque ad (amnem) Jökulsa in Lono occupavit, & Bödvarsholti tres hyemes habitavit; fundos postea vendidit & Hæbudes repetiit.

Rögnvaldus Comes de Mæria, filius Eysteinis Glumræ, filii Ivaris Comitæ Upplandensium, filii Hálfðanis Grandævi, Ragnhildam filiam Rolfi Nesie in matrimonio habuit,

fun var Ívar er fell í Sudureyuni með Haralldi Kóngi hinum Hárfagra. Annar var Gaungo-Rólfr er vann Normandi, frá hanom eru Rúðu-Jarlar kvamner oc Engla Kónger. Þridi var Þórer Jarl Þeigiandi er átti Álofo Arbót dóttur Harallds Kónger Hárfagra, oc var þeirra dóttir Bergliót móder Hákonar Jarls ens Ríka. Rögnvalldr Jarl átti fridlofyni þriá, het einn Hrollaugr, annar Einar, þridi Halladr, fá velltiðt ór jarldóminom í Orkneyom, enn er Rögnvalldr Jarl frá þat, kalladi hann saman fyni sína oc spurdi hvör þeirra villdi þá til eyanna, enn Þórer bad hann seá fyrer sinni ferd, Jarlinn kvad hanom vel fara, enn kvad hann þar skyldi ríki taka epter födur sinn. Þá geck Rólfr fram, oc baud sic til farar, Rögnvalldr kvad hanom vel hendt fyrer saker afis oc hreyfti, enn kvadst ætla at mæiri offi væri í skapi hans, enn hann mætti þegar at löndom setiast. Þá geck Hrollaugr fram oc spurdi ef hann villdi at hann færi; Rögnvalldr kvad hann ecki Jarl mundi verda, hefer þú þat skap at engi stírólld fylger, muno veger þíner liggea til Íslands, muntu þar verda göfigr oc kynfæll á því landi, enn engi ero her forlög þín. Þá geck Einar fram oc mælti: Láttú mic til Orkneya, oc man ec þet því heita er þer man

D

best

habuit, eorum filius erat Ivar, qui in exercitu A. D. Haraldis Regis Pulchricomi in Hæbudibus occubuit. Alter erat Gaungo-Rolfus (Rolfus Pedes) qui Normandiam oppugnavit, ab illo Comites Rothomagi & Reges Angliæ descendunt. Tertius erat Thorer Theigandus (Taciturnus) Comes, qui Alosam Arbotam (Annonæ levamen), filiam Regis Haraldis Pulchricomi in matrimonio habuit, quorum filia erat Bergliota, mater Hakonis Ríkii (Potentis) Comitis. Rögnvaldus Comes tres filios nothos habuit, primum Hrollaugum, alterum Einarem, tertium Halladum, qui de Comitatu Orcadensi deturbabatur; quod ubi Comes Rögnvaldus inaudivit, filios suos convocavit, eosque, quisnam eorum in insulas petere vellet, interrogavit; Thorer suæ profectioni eum prospicere rogavit, quod ejus (responsum) Comes laudans, in patris eum dominium successurum asseruit. Tunc Rolfus in medium procedens se profecturum obtulit; Rögnvaldus congruum esse robur & fortitudinem, majorem tamen animi ejus, sua ex sententia, æstum esse, quam ut tunc gubernaculo statim imperii admoveri posset. Tunc Hrolleifus procedens, nam se profecturum vellet, quæsiuit. Rögnvaldus eum nunquam Comitem futurum respondit, animus tibi est ab armis alienus, in Islandiam te fata ferent, ibi celebrer in ista terra & prosapia felix evades, hic autem nulla tua erunt fata. Tunc Einar procedens dixit: Ut in Orcadas trajiciam, permittas, pollicebor autem, quod tibi erat acceptissimum, me in conspectum

A. D best þykkea, at ee man alldri kvama aptur þer í augfýn. Jarlinn svarar; vel þykki mer at þú farer á brott, enn litils er von at þer, því modr ætt þín er öll þrælborin. Epter þat fór Einar vestur, oc lagdi under sic eyarnar, sem seger í sögu hans. Hrollaugr fór þá til Haralds Kónga oc var med hanom um ríd, þvíat þeir fedgar komo egi íkapi saman epter þetta.

Villballdr het madr bróðer Áskells Hnokkans, þeir váro fyner Dofnaks, hann fór af Írlandi til Íslands, oc hafði skip þat er hann kalladi Kuda, oc kwam í Kudafliótsós, hann nam Túngulönd öll á milli Skaptár oc Hólmsár, oc beó á Búlandi, hans börn váro þau Biólan fader Þórsteins, oc Ölver Mudr oc Biöllok er átti Áslákr Aurgodi.

Rádormr oc Jólgeir brædur kvamo vestan um haf til Íslands, þeir námo land midli Þiðrsár oc Rángár. Rádormr eignadist land fyrer austan Raudalæk, oc beó í Veitleifsholli, hans dóttir var Arnbeörg er átti Svertingr Hiörleifsfun, þeirra börn váro þau Grímr Lögfögumadr oc Jórunn. Síðar átti Arnbeörgu Gnúpr Molldagnúpsfun, oc varo þeirra börn Hallsteinn á Healla, oc Rannveig móder Skapta Lögmans, oc Geirný móder Skálld-Rafns. Jólgeir eignadist

speculum tuum nunquam reversurum. Comes respondit: Quod absis, gratum (quidem) mihi est, parum tamen de te spero, cum totum tibi genus maternum servile sit. Einar postea occidentem versus profectus, insulas, ut in ejus perhibetur vita, sibi subjecit. Hrollaugus tunc ad Haraldum Regem se contulit, & apud eum aliquamdiu egit, eo quod pater & filius post hac concordare non potuere.

Vir erat nomine Vilbaldus, frater Askelis Hnokkanis, illi filii erant Dofnaki. Is de Hibernia in Islandiam, navis quæ Kuda appellabatur, veclus, demigravit, & in ostio (fluvii) Kudaflioti oppulit. Is omnes fundos Tungenses inter (amnes) Skapta & Holmsa occupavit, & Bulandi habitavit. Ejus liberi erant, Biolan pater Thorsteinis, & Ölver Mudus (os), ac Biölloka, quam Aslakus Aurgodus in matrimonio habuit.

Radormus & Jolgeir fratres ab occidente per mare in Islandiam venere, & territorium inter (amnes) Thiorfa & Ranga occupavere. Radormus fundos ab oriente (rivi) Raudalæki nactus est, & Veitleifsholli habitavit, ejus filia erat Arnbiörga, quam Svertingus filius Hiörleifi in matrimonio habuit, eorum liberi erant Grimus Nomophylax & Jorunna. Arnbiörgam postea in matrimonio habuit Gnupus filius Molldagnupi, quorum liberi erant Hallsteinn de Hiallio & Rannveiga, mater Skaptii Nomophylacis, & Geirnya, mater Skalld-Rafnis.

eignaðist land fyrir utan Raudalæk og til Steinslækear, hann beó á Jólgeirsstöðum.

Áskell Hnokkan sun Dufþaks Dufniálsunar Kiarvalsunar Íra Kóns, hann nam land midli Steinslækear og Þiðrsár, og beó í Áskellshöfða, hanns sun var Ásmundur fader Ásgauts, födur Skegga, födur Þorvalds, födur Þorlaugar, móður Þórgerðar, móður Jóns Biskups enns Helga.

Vedormr sun Vemundar hinns Gamla var Herfer ríkr, hann stókk fyrir Haralldi Kóngi austur á Jämtaland og ruddi þar merkur til bygðar. Hólmfastr het sun hanns, enn Grímr systur sun hanns, þeir varo í vesturvíking, og drápo þeir í Sudureyum Ásbeörn Jarl Skereablesa, og tóko þar at herfáangi Álofo kono hanns, og Arneidi dóttur hanns, og hlaut Hólmfastr hana, og felldi hana í hendur födur sínom, og let vera ambátt. Grímr feck Álofar dóttur Þórdar Vaggagðar er Jarlinn hafði átta.

Steinraudr Melpatreksun göfugs manns af Írlandi, hann var leyfingi Þórgríms Býllds, hann átti dóttur Þórgríms, og var allra manna vænstr. Hann nam öll Vatnslönd og beó á Steinraudarstöðum, hanns sun var Þormóðr fader Kárs, födur Þormóðar, födur Brands á

D 2

Þing-

Rafnis. Jolgeir territorium ab occidente A. D. Raudalæki usque ad (rivum) Steinslæk natus est, ille Jolgeiristadis habitavit.

Askell Hnockan filius Dufthaki, filii Dufnialis, filii Kiarvalis Regis Hiberniæ, territorium inter (rivum) Steinslæk & (amenem) Thiora occupavit, & Askellshöfði habitavit. Ejus filius erat Asmundus, pater Asgauti, patris Skeggii, patris Thorvaldi, patris Thorlaugæ, matris Thorgerdæ, matris Sancti Jonis Episcopi.

Vedormus filius Vemundi Grandævi erat Baro potens, qui a Rege Haralldo pulsus in Jämtiam orientem versus demigravit, ibique sylvas, ut coloniæ locus esset, exstirpavit. Filio ejus Holmfastrus, sed nepoti e sorore, Grimus nomen erat, illi piraticam in occidente exercebant, & in Hebudibus Comitem Asbiörnem Skeriablestum occiderunt, uxorem vero ejus Alofam & filiam Arneidam captivas abduxere: Hæc Holmfastrus (forte) contigit, quam ille patri suo ancillæ loco habendam tradidit. Grimus Alofam filiam Thordi Vaggagði, Comitis quondam uxorem, matrimonio sibi junxit.

Steinraudus filius Mel-Patrikii viri in Hibernia nobilis, erat Thorgrimi Bylthi libertus, & filium Thorgrimi in matrimonio habuit; is vir omnium formosissimus erat. Ille omnes fundos Vatnenses occupavit, & Steinraudarstadis habitavit. Ejus filius erat Thormodus, pater Káris, patris Thormodi, patris Brandi de Thingvöllo. Thorer

A. D. Þíngvelli. Þórir Brandsfun átti Helgo Jónsdóttur.

Thorer filius Brandi Helgami filiam Jonis in matrimonio habuit.

ORDSENDING ADALSTEINS
KONUNGS.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE
MISSI.

924. Alfrádr hinn rík red fyrí Englandi, hann var fystr einvallds konúgr yfir Englandi finna kynsmanna. Þat var á dögum Haralldz hins hárfagra Noregs konúgs. Eptir hann var konúgr í Englandi son hans Játvardr, hann var faðir Adalsteins hins sigrfæla, fóstura Hákonar hins góða. Í þenna tíma tók Adalsteinn konúgdóm í Englandi eptir faður sinn. Þeir voro fleiri bræðr synir Játvarz.

Adalsteinn fendi menn til Noregs á fund Haralldz konungs, með þess konar sending, at sendimadr geck fyrir konung, hann felr konungi sverd gullbúit með hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerð var búin með gulli oc silfri, oc sett dýrligum gimsteinum. Sendimadrinn vendi sverds hiolltunum til konungfins, oc mællti, her er sverd, er Adalsteinn konúgr fendi þer oc mællti, at þú skyllðir við taka. Tók konúgr medalkaflann

¹⁾ *Ælfredus cognomento potens, primus suae stirpis, singulari potestate Angliæ imperavit; id vero incidit in tempora Haralldi pulchricomi, Norvegiæ regis. Alfradum in regno secutus est Edvardus, pater Adalsteinis victoriosi, qui nutricius erat Haconis boni, & regnum Angliæ ²⁾ hac tempestate, post obitum patris, cepessivit. Erant vero plures fratres ex patre Edvardo.*

Adalsteinus legatos misit in Norvegiam, Haralldum Regem, quibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretiosis interstincta gemmis. Porrexit gladii capulum Legatus: "En, inquit, gladium quem dixit Adalsteinus Rex, ut Tu caperes." Prehendit manubrium gladii Rex; quo facto, haud mora Legatus: "Jam, inquit prehendiſti (gladium

¹⁾ Anno 872 factus est rex. Torfeus.

²⁾ Anno 924. Secundum Polydorum Virgilium Ao. 926. Decessit Ao. 942. Chronicon Augustinense Ao. 925 imperare coepisse

vult. Dunelmensis autem Simon (&) Rudolfus de Diceto Anno 940 obiisse tradunt: quæ cum hac relatione inter se collata amice consentiunt. Torfeus.

alkaflann, oc þegar mælti sendimadrinn: Nú toktu við sverdino, sem varr konungr villdi, oc nú skalltu vera þegn hans, er þú tokt við sverði hans. Haralldr konungr skildi nú at þetta var með spottigert; enn hann villdi enskis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þess, sem hans háttur var, at hvert sinn er skiót æði edr reidi líóp á hann, at hann stillti sik fyrst, oc let sva renna af sér reidina, oc leit á fæker úreidr. Nú gerir hann enn sva, oc bar þetta fyrir vini sína, oc finna þeir allir saman her ráð til, þat et fyrsta, at láta sendimenn heimfara úspilla.

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annar sumar eptir sendi Haralldr konungr seip vestr til Englands á fund Adalsteins konungs, oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærsti konungi: hann feck i hönd hönom Hákon son sinn. Háuk fór þá vestr til Englands, oc fann konung í Lundunom. Þar var þá boð fyrir oh veizla virðulig. Háuk sagði sínom mönnum, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir skolo hátta inngongonni; segir, at sá skal síðarst útganga, er fyrst gengr inn, oc allir standa jannfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa sverd á vinstri hlið, oc festa sva yfirhöfnina at eigi síái sverdit. Síðan ganga þeir inn í höllina; þeir voro XXX manna. Geck

“dium) prout prehensum voluit Rex noster; A. D. “jamque ei eris subditus, utpote qui ejus tenuisti gladium.” Animadvertit Haraldus Rex, sibi hoc in contumeliam esse factum, qui nullius imperio voluit subjici. Haud tamen oblitus est, quod more atque longa consuetudine apud eum erat receptum, ut quoties subita ira aut furor ingruerat, furorem compefceret, iramque sineret deservescere, qua vacuus res (accuratius) pensitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, quibus omnibus placuit id consilii primum arripiendum, ut Legatis illæsis daretur domum redeundi venia.

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima sequenti æstate, in Angliam misit Rex Haraldus navem, cui ducem præfecit Haukum, dictum Habrock, eximie fortitudinis virum, Regique amicissimum. Huic filium Hakonum tradidit. Occidentem versus in Angliam, vectus Haukus, Londini Regem (Adalsteinum) invenit, ubi frequens (Regeque) dignum structum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, suos docuit Haukus ordinem modumque, quo eam ingrederentur, mandans, ut posterior egrederetur, qui prior intrasset, ut longo ordine ante mensam se fisterent, æquali ab illa spatio omnes, ut sinistrum latus gladii cincti essent singuli, sed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Postea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens Haukur

A. D. 931. Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr sveininn Hákon, oc setr á kne Adalsteini konungi; konungr fer á sveininn, oc spyr Hauk, hví hann fer sva. Haukr segir: Haralldr konungr bad þick fósttra hönom ambáttar barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til sverds, er var hiá hönom, oc brá, sva sem hann villdi drepa sveininn. Haukr mælti: knefett hefir þú hann nú, oc máttu myrda hann, ef þú vill; þenn eigi munto med því eyða öllum sonom Harallds konungs. Geck Haukr síðan út, oc allir hans menn, oc fara leid sína til scips, oc hallda í haf; er þeir voro at því búnir, oc komo aptr til Nöregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; þvíat þat er mál manna, at fá væri útignari, er öðrum fósttradi barn. Í þvílíkum vidsciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili gert tignar þeirra at helldr, fyrir þessar sakir; hvartveggi var yfirkonungr síns ríkis til daudadags.

SKIRDR HAKON ADALSTEINS FOSTRI.

Adalsteinn konungr let skíra Hakon, oc kenna retta trú, oc góða fido med allsconar íþrottom. Adalsteinn konungr un-

ni

Haukus, salute eum impertit, ipse à Rege salvere jussus, quo facto, puerum Hakonum genibus Adalsteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, quid hoc sibi vellet. "Haralldus Rex, respondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex "pellice serva natum educare filium., Ira accensus Rex, gladium prope positum arripit stringitque, puerum velut occisurus. "Genu tuo puerum imposuisti, inquit Haukus, jam, si lubet, per me jugules; omnes "Haralldi Regis filios hoc tamen ictu non es "occisurus., Quo facto, aula exit Haukus, suis omnibus comitatus, reversusque ad naves, mari se committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout gesta erat res jam apprime placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum esse censendum, qui alterius educaverit prolem. Mutua hæc, quæ Reges intercesserat, æmulatio indicio fuit, id studuisse utrumque, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controversa aut imminuta est dignitas. Ad diem supremum, sui uterque regni summus erat imperans.

HAKONUS, ADALSTEINI. ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptismo lustratum, religione Christianorum initiari, nec nan decoris moribus, corporisque ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalsteinus. Adalstei-

no

ni hönom fva mikit meira enn öllum frændom sínum, oc út í frá unni hönom hver madr annara; hann var vitr madr oc orðsniallr, oc vel cristinn. Adalsteinn konungr gaf Hákon sverð þat er hiölltinn voro or gulli, oc medal-kastinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernstein einn til augans; þat var síðan kallat kvernbitr. Þat sverð hefir best komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

no, præ omnibus, qui ei consanguinitate A. D. jungabantur, carus erat (Hakon) gratusque & acceptus cunctis aliis. Adalsteini deinde cognominatus est Alumnus. In studiis artibusque, quem militem commendant, nec non corporis statura, robore & pulcritudine alios longe antecelluit, prudentia præterea, eloquentia atque religionis Christianæ studio commendabilis. Hakonum donavit Adalsteinus Rex gladio, cujus caput manubriumque ex auro erat, sed ipsum tamen longe præstantius ferrum: hoc enim lapidem molarem ad medium secuit Hakonus; quare postea Kværnbiter (mola sector) dictus est ille gladius, omnium quos habuit Norvegia, præstantissimus, quemque ad diem vitæ summum servavit Hakonus.

FRA ADALSTEINI ENGLA KONUNGI.

Enn er Adalsteinn hafdi tekit konungdóm, þá hófuz upp til úfridar þeir höfðingjar er ádr höfdu látid ríki sín fyrri þeim langfedgum, þótri nú sem dælst mundi til at kalla er ungr konungr red fyrri ríki, voro þat bæði Bretar, oc Scotar, oc Irar. Enn Adalsteinn konungr safnadi herlidi at fer, oc gaf mála þeim mönnum öllum er þat villdu hafa til fefangs fer, bæði útlendzkum ok innlendzkum. Þeir brædr Þórólfr oc Egill Skallagrims Synir helldu súdr fyrri Saxland oc Flæmíngia-land, þá spurðu þeir at Englands konungr

DE ADALSTEINO ANGLORUM REGE

Adalsteine imperium adeptó, res novas moliri caperunt dynastæ, quibus ditiones a majoribus ipsius fuerant ademptæ; nunc facillimum rati eas repetere, quando regno præerat rex adolescens: hi erant & Britones, & Scoti, & Hyberni. Adalsteinus autem copias sibi contraxit, præbuitque stipendia omnibus, exteris & indigenis, qui hoc pacto rem jacere cupiebant. Thorolfus & Egillus fratres, Saxoniam Flandriamque meridiem versus præterveñti, rumorem inaudiunt,

A. D. úngr Þóttiz lids þurfa, oc þar var ván fefangs mikils, gera þeir þá þat ráð at hallda þánga lidi sínu. Fóro þeir þá um hástid til þess er þeir komu á fund Adalsteins konungs. Tók han vel við þeim, oc leizt sua á at lidsemd mikil mundi vera at fylgd þeirra, verdr þat brátt í ræðum Englands konungs, at han býdr þeim til sín, at taka mála, oc geraz landvarnarmenn hans. Semia þeir þat sín í milli, at þeir geraz menn Adalsteins. England var kristid, oc hafdi lengi verit, þá er þetta var tíðenda. Adalsteinn konungr var vel kristinn, han var kalladr Adalsteinn hinn trúfasti. Konungr bad Þórólf oc þá brædr at þeir skyldu láta primsignaz, þvíat þat var þá mikill fídr bædi med kaupmönnum, oc þeim er á mála gengu med kristnum mönnum, þvíat þeir menn, er primsignadir voro, höfdu allt samneyti vit kristna menn oc sva heidna, enn höfdu þat at atrúnadi er þeim var skapfelldazt. Þeir Þórólfr oc Egill gerdu þat epter bæn konungs, oc letu primsignaz bádir, þeir höfdu þar CCC. sinna manna, þeirra er mála tóku af konógi.

FRA OLAFI SKOTA KONUNGI.

Oláfr Raudi het konungr a) á Skotlandi, hann var Skozkr at fautr-kyni,
enn

unt, quod Angliæ rex auxiliis indigere sibi videretur, quodque ibi ampla spes lucri se offerret. Idcirco agmine suo eò proficisci constituunt. Eodemque autumno eursum ad regem Adalsteinum pertendunt. Rex eos bene accipit, & jam ex aspectu intelligens, opem ipsorum magni fore momenti, nihil cunctatur inferere sermoni invitationem, ut accipiant ab se stipendia, finibusque tuendis præsificentur: Ita inter ipsos convenit, ut regis in ministerium sedarent. Anglia jam diu addicta erat religioni christianæ, eamque ipse rex Adalsteinus diligenter colebat, unde & Religiosi cognomen meruit: Hic à Thorolfo & fratre postulavit, ut prima (sanctæ crucis) significatione se facerent initiari; quæ consuetudo id temporis inter mercatores & homines, stipendia christiana adeuntes, cluebat: Nam primæ signationis compotes omni, cum christianis gentilibusque, commercio utebantur: tenebant vero in religione, quod maxime ad eorum erat animus. Thorolfus & Egillus regis petitioni hoc dabant, ut ambo primam signationem admitterent. Habebant ibi CCC. suarum, qui & stipendia ab rege capiebant.

DE OLAFO SCOTORUM REGE.

Regnebat in Scotia Olaus cognomento Rufus, paterno genere Scotus, materno Danus

a) í Skotlandi. Guelf. Hol, Jör. J. P.

enn Danfr at módur-kyni, oc kominn af ætt Ragnars *Lodbrókar*, hann var ríkr *b)* madr. Skotland var kallat þridiúngur ríkis við England. Nordimbraland er kallad fimtúngur Englands, oc er þat nordast næzt Skotlandi fyrri austan, þat höfdu haft at fornu Dana konúngar, Jórvík er þar höfudstadr, þat ríki átti Adalsteinn, oc hafði sett yfir Jarla tva, het annar Alfgeirr, enn annarr Gudrekr. Þeir sátu þar til landvarnar, bæði fyrri ágangi Skota, oc Dana *c)* eda Nordmanna, er miög heriudu á landit, oc þóttuz eiga tilkall mikit þar til lands, þvíat á Nordimbralandi voro þeir einir menn, ef noekut var til. at Danfka ætt átti at faderni eda móðerni, enn margir hvarirtveggju. Fyrri Bretlandi redu brædr *ij, d)* Hríngur oc Adils *e)*, oc voro skattgilldir undir Adalstein konúng, oc fylgdi þat þá er þeir voro her með konúngi, at þeir oc þeirra lid skýlldu vera í briósti í fylking, fyrri merkium konúngs, voro þeir brædr hinir mestu herrmenn, oc eigi allúngir menn. Elfrádr hinn ríki hafði tekit alla skattkonúnga af nafni oc velldi, hetu þeir þá Jarlar, er ádr voro

Danus ex stirpe Ragnaris Lodbrok (hirsu- A.D. te braccati): is erat vir opulentus, Scotia ad regnum Angliæ (collata), pro triente habebatur. Northumbria quinta pars Angliæ censetur: ea finium Angliæ septentrionalium ultima, Et Scotiæ ad orientem proxima est; tenuerant olim reges Daniæ: Jórвика (Eboracum) caput provinciæ; erat autem hæc in dominio Adelssteini, qui ei præposuerat Comites duos, Alfgeirem Et Gudrecum. Hi sedebant ibi ad regionem tuendam, a Scotorum, Danorum, Norvegorumque invasionibus, qui eam armis infestabant, Et jure repetere sibi videbantur, nam hi soli erant incolæ Northumbriæ, si modo ulli erant, qui paternum maternumve genus, aut etiam utrumque a Danis haberent. Terræ Britonum fratres duo, Hringus Et Adils, præerant, Adalssteini vefligales, Et quibus insuper locus, cum regem in bello sequerentur, in ipsa fronte aciei ante regia signa, cum sua manu erat designatus: hi summa pollebant virtute bellica, sed jam ætatis florem erant egressi. Rex Elfradus potens cunctis regibus tributariis nomen Et potestatem ademerat; ita Comites appellabantur, qui antea reges, Et regii

b) kongr, *rèx*. Omnes præter Kálf.

c) Hæc usque ad, FYRRI BRETLANDI, Guelf. Hol. Jör. J. P. ignorant.

d) Hængr. Guelf. Hol.

e) Arís Jör.

A. D. voro konúngar eda konúnga synir, hellz þat allt um hans æfi, oc Játvardar sonar hans. Enn Adalsteinn kom úngr til ríkis, oc þótti af honum minni ogn standa, gerduz þá margir f) ótryggir, þeir er ádr voro þíonostufullir.

AF LIDS SAMANDRÆTTI.

926. Oláfr Skotakonúgr dró saman her
937. mikinn, oc fór síðan fudr á England, enn er hann kom á Nordimbraland fór han allt herskildi. Enn er þat spurdu Jarlarnir er þar redu fyri, stefna þeir saman lidi, oc fara móti konúngi. Enn er þeir finnaz vard þar orrosta mikil, oc lauk svo, at Oláfr konúgr hafði sigr, en Gudrekr Jall fell, enn Álfgeirr flýði undan, oc mestr hluti lids þess er þeim hafði fylgt, ok brott komz or bardaga, feck Álfgeirr þá enga viðstöðu, lagði Oláfr konúgr þá allt Nordimbraland undir sik. Álfgeirr fór á fund Adalsteins konúgs, oc sagði honum úfarar sínar. Enn þegar er Adalsteinn konúgr spurði, at herra svo mikill var komin í land hans, þá gerði hann þegar menn frá fer, oc stefndi at fer lidi, gerði ord Jörlum sínum, oc öðrum ríkismönnum, sínari konúgr þegar á leid med

gii principes fuissent: id per totam ipsius & filii Játvardi ætatem tenuit. Adalsteinus vero puer adiit imperium, atque ideo minus formidabilis habebatur; tumque multorum fides, qui antea fuissent obsequiosi, coepit vacillare.

DE COMPARATIONE COPIARUM.

Olaus Scotorum rex ingenti exercitu contracto in Angliam, austrum versus, trajecit, atque advehtus in Nordymbriam, infesto agmine grassatus est. Quod ubi nuntiatur Comitibus, provincie illius fratreis, milite convocato, regi obviam tendunt. Quem ubi conveniebant, aspera fiebat pugna; cujus hic fuit exitus, ut, victore Olao Rege Comes Gudrekus caderet. Álfgeirr vero cum maxima copiarum parte, cui fugæ dabatur occasio, terga vertens, nullum subsistendi locum inveniret. Deinde Olaus rex totam Nordymbriam sibi subjecit. Álfgeirr regem Adalsteinum contendit, & cladem suam ipsi exposuit. Rex vero Adalsteinus, comperto, quod hostis tam numerosus regionem intrasset, missis hominibus militem sibi accivit, Comitesque suos speciatim, & cæteros dynastas officii admonuit. Ipse iter è vestigio,

f) ótrúr vtd hann — erga illum. Gælf. Hol. Jör. J. || ólmir, feroces facti sunt multi. P.

med þat lid er hann feck, oc fór í mót g) Skotum. Enn er þat spurðiz, at Oláfr Skotakonúgr hafði fengit sigr, oc hafði lagt undir sik mikinn hluta af Englandi, hafði hann þá her miklu meira enn Adalsteinn, enn þá sótti til hans mart ríkismanna. Enn er þetta spyria þeir Hríngur oc Adils, höfðu þeir samandregit lid mikit, þá snúaz þeir í lid med Olafi konúgi, höfðu þeir þá úgrynni lids. Enn er Adalstein spurdi þetta allt, þá átti hann stefnu við höfðingia sína oc ráðamenn. leitadi þá epter hvat tiltækiligast væri. sagði þá allri alþýðu greiniliga þat er hann hafði frett um athöfn Skotakonúgs. oc fiölmenni hans, allir mæltu þar eitt um, at Álfgeirr Jarl hafði hinn vesta hlut af, oc þótti þat til liggia at taka af honum tignina. Enn sú ráðagerð staðfestiz, at Adalsteinn konúgr skyldi fara aptr, oc fara á sunnanvert England. oc hafa þá fyrir sér lidsafnat norðr eptir landi öllu, þvíat þeir fá elligar mundi seint safnaz fiölmennit, svo mikit sem þyrfti, ef eigi drægi konúgr síalfr ar lidit. Enn fá herr er þar var saman- kominn, þá setti konúgr þar yfir höfðingia Þórólf oc Egil, skylldu þeir ráða fyrir því lidi er víkingar höfðu þánga- haft til konúgs, Enn Álfgeirr síalfr hafði þá enn forráð síns lids. Þá feck

E 2

kon-

gio, cum copiis quas accquirebat, ingressus, A. D. 926. adversus Scotos tendit. Ubi autem fama 937. dimanaverat, regem Scotorum Olaum victo- ria potitum, magnam sibi partem Angliæ subegisse, etiam Adalsteini numero longe præ- valere, multos vero adhuc dynostas ad illum contendere: hæc ubi fama ad Hringum & Adilsem pervenit, cum numerosis, quas con- traxerant, copiis ad regem Olaum trans- ierunt; ita Olai exercitus infinita constabat multitudine. Quæ omnia cum ad aures Adal- steini essent allata, cum principibus viris, atque consiliariis colloquium habuit, quærens quid inceptum foret optimum; universa con- cioni ordine narrat, quod de molitionibus numeroque Scoti acceperat. Omnes uno ore affirmabant Alfgeirem Comitem maximam culpam admisisse, planeque meruisse, ut ab imperio removeretur. De cetero ea stetit sententia; ut rex Adalsteinus reverteretur, at- que in australes fines Angliæ pergeret: inde ex toto regno septentrionem versus opportune ageret delectum; intelligebant enim, aliter sero comparatum iri militem, pro re frequen- tem, nisi rex ipse conduceret. Qui vero ibi convenerat exercitus, ei rex duces im- posuit Thorolfum & Egillum, qui (etiam) ducerent auxilia piratica: Alfgeirus suis ad- huc præerat copiis. Tribunos porro, quos idoneos

g) Oláfi konúgi, Olaum regem. lid. J. P.

A. D. konúgr enn sveitarhöfðingia þá er honum
 926. sýndiz. Enn er Egill kom heim af
 937. stefnunni til felaga sinna, þá spurdu þeir,
 hvat hann kynni at segja þeim tíðenda
 frá Skotakonúgi, hann kvad.

Olafr of kom jöfri
 Ott vig á bak flóttu
 Þing-harnan fra ek þingil
 Þann er felldi annan.
 Glapstígu let gnóga
 *) Godrekr á mó trodna
 Jörd spenr Engla skerdir
 Alfgeirs und sik hálfa.

Síðan gera þeir sendimenn til Ólafs kon-
 úngs oc sinna þat til erenda at Adal-
 steinn konúgr vill h) hafla honom völl.
 oc bióða orrosto stad á i) Vinheidi
 k) við Vinuskóða, oc hann vill at þeir
 heri eigi á land hans, enn fá þeirra rá-
 di ríki á Einglandi er sigradiz í or-
 rosto, lægdi til vikustefnu um fund þeirra,
 enn fá bídi annars viku er fyrr kemr.
 Enn þat var þá síðr þegar konúgi
 var völlr hafladr, at hann skyldi eigi
 heria at skamlausu, fyrr enn orrosto
 veri lokit. Gerdi Óláfr konúgr sva,
 at hann staudvadi her sinn, oc heriadi
 ecki, oc beid til stefnudags, þá flutti
 hann

*idoneos putabat, rex constituit. Egillum
 a conventu reversum, sui interrogabant,
 quid novi de Scotorum rege haberet sibi di-
 cere? hic cecinit:*

*Olaus compulit Farlum
 Citā pugnā ad aversam fugam;
 Durum occursum accepi regem illum,
 Qui alterum prostravit.
 Scava (infelicia) satis vestigia
 Godrecus arenae dedit impressa:
 Ditionem redigit Anglorum vastator
 Alfgeiris sub suam potestatem dimidiam.*

*Deinde (fratres) mittunt ad Olaum regem
 legatos, Et hanc inveniunt legationis cau-
 sam, quod rex Adalsteinus, campum ipsi per
 corylam definire, locumque praelii, in tes-
 quis Vinæ apud sylvam Vinæ, offerre velit,
 terram autem suam ab eo nolit populari: is
 Angliæ imperet, qui praelio superior eva-
 dat: diem praelio dicti undā hebdomada (ex-
 eunte), tamdiu qui prior venerit, alterum
 expectet. At eo temporum consuetudo erat,
 ut regi corylā circumscripto, non liceret
 sine infamia populari, priusquam finito
 (illo) praelio. Huic consuetudini obtemperans
 Olaus rex, continuit exercitum, atque a
 popalationibus absistens, diem (praelio dic-
 tum) expectavit; exercitum vero ad Vin-
 heidam*

*) Gudrodr Iid. Godriódr. O.

b) bálfá I. N. R. mox, þeim, iis, Scotis,
 Jör.

i) Vinnu-heidi. Jör.

k) á Vinuskogi, in sylva &c. Guelf. Hol.

hann her sinn til Vinheidar. Borg ein stóð fyrri nordan heidina, settiz Óláfr konúgr þar í borgina, oc hafði þar mestan blut líds síns, þviat þar var út í frá herud stór, oc þótti honum þar betra til atflutninga um faung þau er herrinn þurfti at hafa. En hann sendi menn sína upp á heidina, þar sem orrostostadarinn var ákvedinn, skylldu þeir taka þar tiallstað, oc búaz þar um ádr herrinn kvæmi. Enn er þeir menn kvomu í þann stað, er völlrinn var hafladr, þá voro þar settar upp hestisteingur allt til ummerkia, þar er lá staðr var, er orrostan skyllði vera þurfti þann stað at vanda, at hann veri flettr, er myklum her skyllði fylkia, var þar oc fva, er orrostostadrinn skyllði vera, at þar var heidr flett. Enn annan veg frá fell á ein, enn á annan veg fra var skógr mikill. l) Enn þar er skemst var milli skógarins oc árinna, oc var þar miög laung leid, þar höfdu tialldat menn Adalsteins konúgs, oc stódu tialld þeirra allt milli skógarins oc árinna. m) Þeir höfdu fva tialldat, at eigi veri menn í hinu þridia hveriu tialldi, oc þó fáir í einu. En

E 3

er

heidam duxit. *Urbs quædam apud tesquas a septentrione sita erat: eò rex Olaus cum maxima copiarum parte concessit, atque ibi (medio tempore) agitavit: Nam spatiosa circum jacebant territoria, unde com meatum videbat facilius posse subvehi. Quosdam vero suorum in tesqua prælio destinata, ad locum tabernaculis capiundum, atque cetera in adventum copiarum accommodanda, præmisit. Qui cum in locum definitum venirent, campum pugnae, erectis (metarum vice) perticis corylaceis circumscriptum offendunt. Planities maximè, ubi magnæ acies instruenda, erat spectanda: talis etiam hic locus, æquor nempe apertum fuit. Inde ab una parte flumen, saltus ingens ab altera. Interstitio saltus & fluminis, qua minimum, utcunque satis magnum patebat, Adalsteiniani tetenderant; omneque istud spatium tentoriis erat occupatum: ita (tot) vero tentoriaposuerant, ut pauci quidem in uno ceterorum, at in tertio quoque nemo habitaret.*

Qui

l) Skamt frá ánni var hæð mikil, enn á hæðinni tiölldudu menn Adalst. kónigs &c. *Prope ex amne extabat collis spatiosus, in quo colle Adalsteiniani tendebant.* Jörund. || Enn skamt frá ánni var enn á. enn á heidinni tiölldudu &c. *At prope ab hoc*

amne, alius etiam amnis, aberat, sed in colle tendebant &c. Guelf. Hol.

m) men Scota kónigs tiölludu fyrri nedan hæðina, viri Scotorum regis sub colle tendebant. Jör. *Omnibus quæ intercedunt perperam exclusis*

A. D. er menn Óláfs konúgs komu til þeirra.
 926. þá höfdu þeir fiölmnt fyrir framan tiölld-
 937. in aull, oc nádu þeir ecki in at gánga, Saugdu menn Adalsteins at tiölld þeirra veri aull full af mönnum, sva at hvergi nær hefði þar rúm lid þeirra. Enn tiölldin stódu sva hátt, at ecki mátti yfir upp síá, hvart þau stódu mörg eda fá á þyektina. Þeir hugdu at þar mundi vera herr mannz. Óláfs konúgs menn tiölldudu fyrir nordan höslunar, oc var þangat allt nockur afhallt. Adalsteins menn sögdu oc annan dag frá öðrum, at konúgr þeirra mundi þá koma, eda vera komin í borg þá er var sunnan undir heidinni. Lid dróz til þeirra bædi dag oc nótt. Enn er stefna fu var lidin er akvedit var þá senda menn Adalsteins eyrendreka á fund Óláfs konúgs med þeim ordum, at Adalsteinn konúgr er búinn til orrosto, oc hefer her allmikinn. Enn hann sendir Óláfi konúgi þau ord, at hann vill eigi at þeir geri sva mikit mannsPELL sem þá horfdiz til, bad hann helldr fara heim í Skotland, enn Adalsteinn vill fá honom at vingiöf skilling silfurs af plógi hverium, um allt ríki sitt, oc vill at þeir leggi med fer vináttu, Enn er sendimenn koma til Olafs konúgs, þá

Qui, cum adirent eos homines Olai regis, frequentes præ tentoriis omnibus constituti, ingressu hos prohibebant: dicentes omniatentoria milite referta esse, tantum abesse, ut copias universas capiant. Tentoria vero in loco tam edito fixa erat, ut prospectu super ea directo, perspicere nequiret, multa an pauca in latitudinem flarent. Credebant itaque Olaviani immanes esse copias. Ipsi a septentrione hastis corylaceis, campo modice declivi tendebant. Adalsteiniani diem de die (quotidie) jactabant, regem vel venisse, vel jam venturum esse, in urbem ad radices tesquarum a meridie sitam: interea dieque ac nocte miles ad eos aggregabatur. Lapso vero tempore quod constitutum erat, ad regem Olavum legatos amandant, qui Adalsteinum cum copiis ingentibus prælio accinctum stare, denuntient: hæc se Olao regi, verbis ipsius, dicenda habere; nolle ut, quò res præsens spectet, eam inter se stragem edant; rogare ut in Scotiam potius redeat: ita ex singulis totius regni aratris, unum³⁾ solidum argenti, muneri, pignori que amicitie contrahendæ, offerre. Venientibus legatis, Olaus rex coeperat copias in aciem educendas

³⁾ SKILLINGR a skiölldr derivatur, explausibili sententia Theodori Arnoldi, in Englisch Wörterbuche, quod olim scuti figura in hoc numismate impressa fuerit.

Þá tók hann at búa her sinn oc ætlað at ad ríða. Enn er sendimenn báru upp erendi, þá staudvadi konúgr ferd sína þann dag, sat þá í ráðagerð, oc höfðingiar hans með honum. Lögdu menn þa allmisjafut til. Sumir fýstu miök at þenna kost skyldi taka, fögdu at þat var þá ordin hin mesta fremdar ferd, at þeir færi heim, oc hefði tekit gialld sva mikir af Adalsteini. Sumir löttu, oc fögdu at Adalsteinn mundi bióða miklu meira í annat sinn ef þetta veri eigi tekit, oc var sú ráðagerð stadfest. Þá báðu sendimenn Ólaf konúgr, at gefa ser tóm til at þeir hitti enn Adalsteinn konúgr, oc freistadi ef hann villdi enn meira gialld af hendi reida til þess at fridr veri. Þeir beiddu gríða einn dag til heimreidar, enn annan til umráða, enn hinn þridia til aprferdar. Konúgr iátadi þeim því. Fara sendimenn heim, oc koma apr hinn þridia dag sem ákvedit var, segia Ólafi konúngi, at Adalsteinn vill gefa allt slíkt sem hann baud fyrr, oc þar um fram til hlutskiptis lidi Ólafs konongs, skillíng manni hverium friálsbornum, en mörk *) sveitarhöfðingia hverium, þeim er redi fyri xij mönnum eda fleirum, enn mörk gullz hirdstjóra hverium, enn v. merkr

das instruere, at mandatis expositis, eo die iter susebat: consilium autem cum amicis agitabat. Varie in hanc rem consultum: aliis ad conditionem accipiendam vehementer hortantibus, quod tum dicerent summum decus expeditione partum esse, cum, tantis ab Adalsteino sumtis stipendiis, domum redirent: dissuadebant alii, hoc repudiatio Adalsteinum multo plus oblaturum affirmantes. Ea sententia stetit. Tunc legati sibi ab Olao rege petebant tempus iterum conveniendi Adalsteinum, tentandique si majori stipendio pacem vellet redimere: inducias in tres dies rogabant, unam reditioni (ad suos), alteram de liberationi, tertiam retroitioni ad Olauum regem). His impetratis ad suos abeunt; tertia vero die, uti dictum erat, redeunt, nuntiant Olao regi, Adalsteinum omne, quod prius erat pollicitus, solvere velle, & insuper ad distributionem inter copias Olai regis, solidum viritum in milites gregarios ingenuos; selibram (argenti) viritum in tribunos manipulorum, qui duodecim viris aut amplius praessent; selibram auri in praetores singulos, at in Comites singulos quinque selibras auri.

Hac

*) gullz, auri add. Guelf. Hol. J. P. Auri selibra valuit 32 Imperiales, ex Glossa in H.

A. D. merkr gullz jarli hverium. Síðan let kon-
^{926.}
^{937.} ungr þetta upp bera fyrir lid sitt. Var
 enn sem fyrr, at sumir huttu enn sumir
 fýftu. Enn at lyktum veitti konógr or-
 skurd, segir at þenna kost vill hann ta-
 ka, ef þat fylgir, at Adalsteinn konúgr
 lætr hann hafa Nordimbra land allt, með
 þeim sköttum oc skyldum er þar ligg-
 ia. Sendimenn bidia enn fresta um
 þria daga, oc þat með, at Óláfr kon-
 úgr fendi þá menn sína, at heyra ord
 Adalsteins konúgs, hvart hann vill eða
 eigi þenna kost, segia at þeir hygga, at
 Adalsteinn konúgr mundi láta fátt vid-
 nema at sættin tækist. Óláfr konúgr
 iátti því, oc fendi menn sína til
 Adalsteins konúgs. Ríða þá sendimenn
 allir saman, oc hitta Adalstein konúgr i
 borg þeirri er var næst heidinni fyrir fun-
 nan. Sendimenn Óláfs konúgs bera upp
 erendi sín fyrir Adalsteinn konúgr, oc
 sættabod. Adalsteins konúgs menn
 sögdu oc með hveriu þeir höfdu farit
 til Óláfs konúgs, oc þat með, at
 þat var ráðagerð vitra manna at dvel-
 ia sva orrosto, meðan konúgr kæmi
 eigi. Enn Adalsteinn konúgr veitti
 skiótan orskurd um þetta mál, oc sagði
 sendimönnum sva. Berit þaug ord min
 Óláfi konungi, at ec vil gefa honum
 orlof, til þess at fara heim til Skotlandz
 með lid sitt, oc gialldi hann aptr fe þat
 allt, er hann tók upp at raungu her í
 landi

*Hæc rex copiis proponi fecit; evenit quod
 prius, ut pars svaderet, alii dissvaderent.
 Tandem rex Olaus pronuntiat conditionem
 se accepturam, cum hac clausula, si rex Adal-
 steinus totam sibi cedat Nordimbriam, cum
 tributis universis & præstationibus eò perti-
 nentibus. Legati spatium tridui sibi repo-
 scunt, & insuper, ut Olaus secum ablegat
 quosdam suorum, qui coram audiant senten-
 tiam Adalsteini, velit necne hanc conditio-
 nem: se credere affirmant, Adalsteinum pau-
 cissima, ut pax conveniat, detrectaturum.
 Rex Olaus annuens, suorum quosdam ad
 Adalsteinum amandat. Utrique legati unà
 digressi, Adalsteinum offendunt in urbe tes-
 quis à meridie proxima. Legati Olai, quæ
 in mandatis habebant, & leges pacis ab Olao
 latas, Adalsteino exponunt: nec minus le-
 gati Adalsteini significant, quas (pacis obti-
 nendæ) conditiones Olao regi tulissent; hoc
 vero cordatiorum fuisse commentum, ad præ-
 lium in ipsius absentia differendum. Sed
 Adalsteinus sine mora de hac re sententiam
 ferens, legatis ita dixit; Hæc mea verba
 Olao regi ferte, quod veniam ipsi dem co-
 pias in Scotiam reducendi: quæ vero in hoc
 regno injuria cepit, ea restitui. Deinde
 pacis foedera inter regna nostra sanciamus.*
 neuter-

landi. Setium her síðan fríd í millum landa varra, oc heri hvariger á adra. Þat skal oc fylgia, at Óláfr konúgr skal geraz minn madr, oc halda Skotland af mer, oc vera undirkonúgr minn. Farit nú, segir hann, aptr, oc segit honum svabúit. Sendimenn sneru aptr leid sína þegar um kvellit, oc komu til Óláfs konúgs nærr midri nótt, vöktu þá upp konung. oc sögdu honum þegar ord Adalsteins konúgs. Konúgr let þegar kalla til sín Jarlana, oc adra höfðingia, let þá sendimenn koma til, oc segia upp erendislok sín, oc ord Adalsteins. Enn er þetta var kunnigt gert fyri lidsmönnum, þá var eitt orðtak allra, at þat mundi fyri liggia at búaz til orrosto. Sendimenn sögdu oc þat med, at Adalsteinn hafði fiölda lids, oc hann hafði þann dag komit til borgarinnar sem sendimenn komu. Þá mælti Adils Jarl. Nú mun þat framkomit, konúgr, sem ec sagða, at ydr mundu þeir reynaz braugdóttir hiner Ensku. Höfum ver her setid lánga stund, oc bedit þess er þeir hafa dregit at ser allt lid sitt, enn konúgr þeirra mun verit hafa hvergi nærr, þá er ver komum her. Munu þeir nú hafa safnat lidi miklu síðan ver settumz. Nú er þat ráð mitt, konúgr, at vid brædr ríðim þegar fyri í nótt med ockru lidi, má þat vera at þeir óttiz nú ecki at ser, er þeir

E   hafa

neuterque bellum inferat alteri: adjecta esto A. D. 926. 937.
Et hæc clausula; rex Olavus meus subditus fiat; meo beneficio Scotiam obtineat; subregulus mihi esto. Nunc revertite, inquit, Et rem sic actam ei nunciate. Legati de vespera statim reversi, sub mediam noctem venientes ad Olavum, citius eum a somno excitant, Et dicta Adalsteini exponunt. Rex advocatis statim Comitibus Et ceteris proceribus, accedere jubet legatos Et eventum legationis, Adalsteinique dicta, porferre. Quá re palam facta militibus, omnium una erat vox, liquidum esse, quod oporteret ad prælium accingi. Legati etiam hoc assererebant, habere Adalsteinum magnam vim militum, eadem vero die, qua ipsi, in urbem venisse. Tunc satur Adils Comes: Jam vereor ne evenerit quod dicebam, Anglos te asutos esse inventurum. Nos, hic diu desidendo, expectavimus, dum omnes copias ad se contraxerunt adversarii: regem vero longe absuisse intelligo, cum hunc in locum veniebamus, nec dubium, quin, ex quo hic consedimus, magnum illi conflaverint exercitum. Mea hæc est sententia; ut ego Et frater, jam de hac nocte, nostro præcedamus agmine. Fortasse adversarii nihil sibi timuerint, compertó, regem suum ingentibus copiis prope

A. D. 937. hafa spurt, at konungr þeirra er nærr med her mikinn. Skolum vid þá veita þeim áhlaup. Enn er þeir verda forflóttu, þá munu þeir láta lid sitt, enn údiarfari síðan í atgöngu at móti ofs. Konungi þótti þetta ráð vel fundit. Munum ver búa her varn þegar er lýsir. oc fara til mótz vit ydr. Stadfestu þeir þetta ráð, oc luku sva stefnunni.

UM BARDAGA.

Hring Jarl oc Adils bróder hans biuggu her sinn, oc fóro þegar um nóttina sudr á heidina. Enn er lióft var, þá fá vardmenn þeirra Þórólfs hvar herrinn fór. var þá blásinn herblástr, oc herklædduz menn. Tóko síðan at fylkia lidinu, oc höfdu ij. fylkingar. Red Álfgeirr Jarl fyri annarri fylking, oc var merki borit fyri honum. Var í þeirri fylking lid þat er honum hafdi fylgt, oc sva þat lid er þar hafdi til safnaz or herudum, var þat miklu fleira lid enn þat er þeim Þórólfi fylgdi. Þórólfr var sva búinn, hann hafdi skiölld víðan oc þyckvan, hiálm á höfði allsterkan, gyrdr sverdi því er hann kalladi *Láng*, mikit vapn oc gött. Kefu hafdi hann í hendi, fiödrin var tveggja álna laung. oc fleginn fram broddr ferstrendr, enn upp var fiödrinn breid. Falrinn bædi lángr oc digr. Skaptid var eigi hæra, enn

pe adesse: Tum è vestigio in eos impetum faciemus, quem si non suslinuerint (ad quem si terga verterint), amissa parte suorum, timidiores in posterum ad congregiendum nobiscum reddentur. Rex bene inventum censebat consilium, & prima luce (ait) nostrum expediemus exercitum, vobisque in subsidium adducemus. Hoc consilio fixo, solvebant conventum.

DE PRAELIO.

Hringus Comes, & Adils frater ipsius, agmine suo de nocte parato, tesqua austrum versus petebant. Ast ubi illuxit, excubitores Thorolfi hostem se inferentem videbant. Tum signum tuba datur, armanturque milites: Hinc acies dirigi coepta, eaque duplex; unam Comes Alfgeirr duxit, prælato vexillo insignis; ea reliquiis belli prioris ab eo adductis, & aggregatis ex vicinia supplementis constabat, Thorolfianá multo numerosior. Thorolfus ita erat armatus; latum crassumque habebat clypeum, galeam bene firmam capite; cinctus gladio, quem vocabat *Láng* (longum), magno bonoque telo: gæsum manu gestabat, cujus spiculum duo cubitos longum, in quadrilateram cuspidem exibat, superiore autem parte latum erat. Palus (scapus) qui hostile penetrat, longus & crassus: hostile supra palum cubitali longitudine (non ultra spithamæ longitudinem), mira vero crassitudine. Palus baculo ferreo con-

enn tákka mátti hendi til fals, oc furdu-
liga digrt. Iárnteinn var í falnum, oc
fkaptid allt iárnvasit. Þau spiót voro
kaullut *Brynþvarar*. Egill hafði hinn
sama búnað sem Þórólfr, hann var
gyrdr sverdi því er hann kalladi *Nadr*.
Þat sverd hafði hann fengit á Kurlandi,
var þat it besta vapn. Hvargi þeirra
hafði bryniu. Þeir settu merki upp,
oc ber þat Þórfidr stráangi. Allt lid þeir-
ra hafði Norrena skiölldu, oc allan
Norrænan herbúnut. Í þeirra fylking
voro allir Norrænir menn þeir er þar
voro, fylktu þeir Þórólfr nærr skóg-
inum, enn Álfgeirs fylking fór með án-
ni. Adils Jarls oc þeir brædr sá þat,
at þeir mundu ecki koma þeim Þór-
ólfi á óvart, þá tóko þeir at fylkia sínu
lidi, giördu þeir oc ij. fylkingar, oc
höfdu ij. merki, fylkti Adils móti Álfgeiri
Jarli: enn Hríngr móti víkingum. Síðan
tókz þar orrosta, gengu hvarirtveggju
vel fram. Aadils Jarl sótti hart fram,
þar til er Álfgeirr let undan sigaz,
enn Adils menn sóttu þá hálfu diarflig-
arr, var þá oc eigi lengi ádr en Álfgeirr
flýði, oc er þat frá honum at seggia, at
hann reid undan sudr á heidina, oc sveit
manna með honum, reid hann þar til er
hann kom nærr borg þeirri er konúngr
sat, þá mælti Jarlinn. Ecki ætla ek ofs
fært til borgarinnar, ver fengum mik-
it orðaskak næst er ver komum til kon-

constabat: totum hastile ferro obductum. A. D. 936.
*Id genus hastæ Brynþvarar (loricarum te-
rebræ) vocabantur. Egillus simile ornatus
atque frater utebatur: cinctus gladio in Cur-
landia acquisito, quem Angvem nominabat,
telum egregium. Neuter fratrum loricated
erat. Et jam signum erexerunt, portante
Thorfido Strangio. Miles ipsorum clypeis
Norvegicis, totaque indidem armatura usus
est, Norvegis enim, quotquot aderant, con-
stabat: Collocabant aciem propius a sylva:
acies vero Alfgeiris propter omnem fereba-
tur. Adils & frater Comites, intelligen-
tes Thorolfo imprudenti se non superventu-
ros, & ipsi copias ordinare coeperunt: duas
acies sub duobus signis struunt; unam Adils
in Alfgeirem, alteram Hringus in piratas
dirigit. Jamque incipit dimicatio, utrinque
strenuè; Adils Comes acriter invehebatur,
quoad Alfgeirr sua recederet acie: Tunc mi-
les Adilsianus altero tanto audentius infla-
bat, neque hoc diu, donec Alfgeirr terga
verteret; de quo hoc est narrandum, quod
cum cohorte equitum in tesqua meridiem ver-
sus aufugit, perrexitque in viciniam usque
urbis, ubi sedebat rex. Tunc fatus est Co-
mes: Non existimo urbem nobis adeundam
esse, magna ruper vocum agitatione (incre-
patione*

A. D. 937. úngs, þá er ver höfðum farit óligr fyrri Óláfi konungi, oa eeki mun honum þikia batnat hafa varr kostur í þessi ferd, mun nú eeki þurfa at ætla til sæmda þar sem han er. Síðan reid han sudr á landit, oc er frá hans ferd þat at segia, at hann reid dag oc nótt þar til er þeir komo vestr á Jarlsnes. Feck Jarl ser þar far sudr um sæ, oc kom fram á Vallandi, þar átti hann kyn hálf, kom hann alldregl síðan til Englands. Adils rak fyrt flóttan, oc eigi langt, ádr hann snyr aptr, oc þar til er orrostan var, oc veiti þá atgaungu, Enn er Þórólfr lá þat mælti hann at Egill skyldi snúa á móti honum, oc bad þangat bera merkit, bad menn sína fylgiaz vel, oc standa þyekt. Þokum at skóginum, sagdi hann, oc látum hann hlífa á bak ofs, sva at þeir megi eigi aullum megum at ofs gánga. Þeir gerdu sva, fylgdu fram skóginum. Vard þá hörd orrosta. Sókti Egill móti Adilsi, oc áttuz þeir vid hörd skipti. Lidsmunr var allmikill, oc þó fell meirr lid þeirra Adils. Þórólfr gerðiz þá sva ódr, at hann kastadi skilldinum á bak ser, enn tók spíótíd tveim höndum. Hlióp hann þá fram oc hió eda lagdi til beggia handa, stueku menn þá frá tveggia vegna, enn hann drap marga, ruddi hann sva stíginn fram at merki Jarlsins Hríngs, oc hellz þá eeki vid honum, hann drap þann mann er bar merki

patione) accepti sumus, ubi ex adversa cum Olao rege pugna veniebamur ad regem: neque censebit causam nostram hoc itinere factam esse meliorem; ita nihil inde honoris in præsens erit sperandum. Deinde iter tendit in australia regionis, noctuque & interdiu fertur perrexisse, donec ad Jarlsnesiam in partibus occiduis Angliæ advenisset. Ibi navigium adeptus, trans mare austrum versus cucurrit, fugæque in Gallia, ubi stirpem alterutram habebat. termino constituto, nullus inde in Angliam rediit. Adils primum fugientes infecutus est, neque hoc longe, antequam ad locum pugnae reversus iterum incursionem dedit. Quo viso Thorolfus Egillum jubet obviam ire Comiti, signumque in eam partem ferri: hortatur milites, ut paribus studiis incumbant pugnae, confertique stent: Presso, inquit, pede ad sylvam incedunt. Tunc efferebuit pugna. Egillus adversus Adilsem contendit, vehemensque inter eos commissum est certamen. Numerus militum valde impar, attamen plures ab Adilse Comite ceciderunt. Heic Thorolfum tantus furor (pugnandi) incescit, ut clypeo in tergum rejecto, gæsum ambabus manibus amplexus, casum punctimve ex utroque latere obvios inter procurrendum feriret, hoste utrinque retrocedente: Ita per multam cædem viam (sibi) stravit ad signum usque Hringi Comitis, tumque nihil erat quod ejus vim sustineret:

ki Hrings Jarls, oc hió nidr merki-
staungina. Eptir þat lagði hann spiótinu
fýri brióft Jarlinum, í gegnum bryn-
iuna oc búkinn, sva at út geck um herd-
arnar, oc hóf hann upp á kesiunni yfir
höfud ser, oc skaut nidr spiótzhalan-
um í iördina. Enn Jarlinn sæfdiz á spiót-
inu, ok sá þat allir, bædi hans menn, oc
sva hans úviner. Síðan brá Þórólfr
sverdinu, oc hió hann þá til beggia han-
da, sóttu þá oc at hans menn, fellu þá
miög Bretar oc Scotar, enn sumir sneruz
á flóttu. Enn er Adils Jarl sá fall bróðr
síns, oc mannfall mikit af lidi hans, en
sumir flýdu, enn hann þóttiz hart nidr
koma, þá sneri hann á flóttu, oc rann
til skógarins, hann flýði í skóginn oc
hans sveit, tók þá at flýia allt lid þat er
fylgt hafði Jörllum. Þeir Þórólfr oc Eg-
ill ráku flóttann, gerdiz þá enn mikit
mannfall af flóttamaunnum, dreifdiz þá
flóttin víða um heidina. Adils Jarl
hafði nidrdrept merki sínu, vissi þá
eingi hvart hann fór eða adrir menn.
Tók þá brátt at myrkva af nótt. Enn
þeir Þórólfr oc Egill sneru aptr til
herbúða síinna, oc þá iamskiótt kom
þar Adalsteinn konógr med allan her sinn
oc flógu þá landtiöldum sínum, oc
biugguz um. Litlu síðar kom Ólafr kon-
úgr med sínum her. Tiöldudu þeir,
oc biugguz um, þar sem þeirra menn
höfdu tialldat. Var Ólafi konúngi þá

*ret: Hic casso Comitum signifero, signo de-A. D.
casso, gæsum in pectus Comitum direxit, quod⁹³⁷.
loricam atque corpus penetrans, inter hume-
ros exertum est. Tum hærentem gæso Co-
mitem super caput suum sustulit, & caudam
hastilis impexit solo: Comes vero, & suis
& hostibus spectaculum, in gæso animam ex-
spiravit. Postea Thorolfus distracto gladio
utroqueversum ictus intulit, commilitonibus
simul in hostem se invehentibus. Tunc Bri-
tonum Scotorumque multi cadebant, pars
terga dabant. Comes vero Adils, cognito
fratris interitu, strage autem & fuga copia-
rum ejus, se quoque graviter premi sentiens,
avertit in fugam, sylvamque cursu adsecutus,
eò se cum sua penetravit cohorte. Tum quo-
que universa agmina Comitum fugam capes-
sere. Thorolfus & Egillus fugientes inse-
cuti sunt; in quibus, per tesqua passim dispa-
latis, magna strages renovata est. Adils
Comes (de industria) suum suppresserat sig-
num; ita nemo illius fugam (agmen ab alio-
rum quibat discernere. Jamque nox in-
gruebat, cum Thorolfus & Egillus reverte-
bantur in castra. Simul Rex Adalstenus
universo advenit exercitu; mox fixa tento-
ria, &, quæ ad corpora curanda pertine-
bant, administrata sunt. Post paulo rex
Olaus cum suis aderat copiis. Hi tentoria
posuerunt, & cetera instruxerunt (ad com-
moditatem), quo loco socii ipsorum prius te-
tenderant. Tunc Olao regi indicatum, ani-
be*

A. D. 937. sagt, at fallnir voro þeir báðir Jarlar hans Hríngur oc Adils, oc mikill höldi annara manna með honum.

bos Comites ipsius, Hringum & Adilsem, & cum hoc ingentem militum vim, cecidisse.

FALL ÞOROLFS.

CAEDES THOROLFI.

Adalsteinn konungur hafði verið ádr hina næstu nótt í borg þeirri er fyrr var frásagt, oc þar spurdi hann at bardagi hafði verið á heidinni, bióz þá þegar oc allir herinn, oc sótti norðr á heidina spurdi þá öll tidende glöggliga, hverneg orrosta sú hafði farit. Komu þá til fundar vit konung þeir bræðr Þórólfr oc Egill, þackaði hann þeim vel framgöngu sína, oc sigr þann er þeir höfðu unnit, het þeim vináttu sinni fullkomminni dvölduz þeir þar allir samt um nóttina. Adalsteinn konungur vakti upp her sinn þegar árdegis, hann átti tal við höfðingja sína, oc sagði hver skipun vera skyldi fyrri liti hans. Skipaði hann fylking sína fyrst, oc þá setti hann í briorði þeirrar fylkingar sveiter þær er snarpastar voro, þá mælti hann at fyrri því liti skyldi vera Egill. Enn Þórólfr, sagði hann, skal vera með liti sínu, oc öðru því liti er ec set þar, skat sú vera önnur fylking í liti voro, er hann skal vera höfðingi fyrri, skal þat lid í móti því liti þeirra er laust er, oc

cigi

Rex Adalsenus in urbe prædicta proximam noctem egerat, ubi accepto de pugna in tesquis nuntio, itineris apparatus maturabat, & toto agmine in tesqua boream versus progressus, luculenter omnia de processu exituque pugnae comperiebat: Mox fratres Thorolfus & Egillus regem adibant; quibus ille de strenue navata opera, partaque victoria, prolixè gratias egit, solidæque amicitiae suæ promissum addidit. Ibi omnes unà pernoctavere. Primo mane sequentis diei rex Adalsenus expergefecit milites, habitoque cum præfectis colloquio, pronuntiavit quo ordine copiae essent disponendæ. Suam aciem primum ordinavit: deinde in hujus frontem manipulos acerrimorum collocavit; his Egillum præposuit. At Thorolfus, inquit, suum habebit agmen, cum supplemento quod ibi apponam; hæc erit altera acies nostri exercitus, quam ille ducet: eam oppono cohortibus hostium solutis (vagis), qui acie stataria non dimicant, Scoti enim

eigi er í fylkingu. Þvíat Skotar eru o) jafnan lausir í fylkingu, hlaupa þeir til oc frá, oc koma í ymsum stöðum fram, verda þeir opt skeinusamir, ef menn var-az þá eigi, enn ero lausir á velli, ef vid þeim er horft. Egill svarar kon-úngi. Ecki vil ek at vid Þórólfr skilimz í orrosto, enn vel þiki mer at ockr se þar skipat, er mest þikir þurfa, oc hard-azt er fyri. Þórólfr mælti. Látum vid konúng ráða hvar hann vill okr skipa, veitum honum sva at honum líki, mun ek vera þar helldr ef þú vill, sem þer er skipat. Egill seger, þer munut ráða, enn þessa skiptis mun ek opt idraz, Epter þat gengu menn fram í fylking- ar, sem konúngur hafði skipat, oc voro sett upp merki, stóð konúgs fylking á vídlendit til árinna, enn Þórólfs fylk- ing stóð it efra með skóginum. Óláfr konúngur p) tók þá at fylkia lidi sínu, þá er hann sá at Adalsteinn konúngur hafði fylkt, hann hafði oc ij. fylkingar, oc let hann fara sitt merki oc þá fylking er hann red síálfr fyri, á mót Adalsteini kon- úngi oc hans fylking. Höfðu þá hvarir- tveggju her sva mikinn, at einngi var

enim solent mobiles esse in acie, huc illuc dis- A. D.
currunt, diversisque partibus incursantes, in- 937.
cautis saepe damnum afferunt: si autem obfi-
stitur iis, fugaces existunt. Egillus regi
respondet; nolo a Thorolfo in pugna sejun-
gi; illud vero placet, ut ubi maximum est
opus, maxima difficultas, ibi constituamur.
Thorolfus satur; regis voluntati permitta-
mus, quam nobis stationem designet: talem
illi operam praestemus, quæ grata sit; po-
tius tuum locum tenebo, si ita tibi lubet.
Egillus ait; vestre voluntati mos geretur:
sed hujus dispositionis (disjunctionis) saepe
me poenitebit. Deinde, quo ordine rex con-
stituerat, processum est in aciem, signaque erec-
ta: Regis acies in campo aperto amnem ver-
sus stetit: Thorolfi acies loco superiori prope
sylvam incescit. Viso quod Adalsteinus ordi-
nes instruxisset, Olaus copias disponere coe-
pit, duabus quoque aciebus usus; Suum sig-
num, aciemque, cui ipse praerat, adversus
Adalstenum movit, ipsiusque aciem. Is utri-
que duci numerus, ut nihil interesset (dis-
cri-

o) Þvi vanir at vera jafnan lausir, oc hlaupa &c. Nam Scoti solent incompote pugnare. Jör. Hæc autem omnia, usque ad EGILL SVARAR desiderantur in Guelf. Hol. J. P.

p) tó. Mbr. Kálf. || fylkti oc lidi sínu (í öðrum stad. H.), hann gerdi oc tvar fylk- ingar, etiam suas copias (in alia parte cam- pi) disposuit, duas quoque instruens (for- mans) acies. Guelf. Hol. Jör. J. P.

A. D. 937. var munr hvarir, fiölmennari voro. Enn ömur fylking Óláfs konúgs fór nærr skóginum móti lidi því er Þórólfr red fyrri, voro þar höfðingar Jarlar Skotzkir voro þat Skotar flest, oc var þat fiölmenni mikit. Síðan gáz á fylkingar, oc vard þar brátt orrosta mikil. Þórólfr sótti fram hart, oc let bera merki sitt fram með skóginum, oc ætladi þar fva fram at gánga, at hann kæmi í opna skiölldu konúgs fylkingunni, r) höfdu þeir skiöllduna fyrri ser. Enn skógrinn var til hægra vegs, letu þeir hann har hlífa. Þórólfr geck fva fram at fáir voro menn hans fyrri honum. Enn þá er hann vardi minnzt, þá hlaupa þar or skóginum Adils Jarl, oc sveit sú er honum fylgdi. Lögdu þeir þegar mógum kesium senn á Þórólfi, oc fell haun þar vid skógin. Enn Þórófr er merkit bar hopadi aptr þar til er lidit stóð þyckra. Enn Adils sótti þá at þeim, ok var þá orrosta mikil, æptu Skotar þá sigróp er þeir höfdu felldan höfðingia lidsins. En er Egill heyrdi óp þat, oc sá at merki Þórólfr mundi eigi

criminis). Altera vero acies Olai regis propius a sylva tendebat adversus cohortes Thorolfi. Duces hujus fuerunt Comites quidam Scoti; miles numerosus valde, magnam partem Scotus. Postea congregiuntur acies, servida maturatur dimicatio. Thorolfus acriter progressus, signum suum propter sylvam inferri iussit, ita cursum intendens, ut aciem regiam ab latere operto (tergo) opprimeret. Miles (Thorolfi) scutis adversum corpus tegebat, aversi corporis custodiam sylvæ, quæ a dextra erat, committens. Thorolfus tam citato gradu processit, ut pauci commilitonum illum præcederent. At eum, cum nihil minus suspicaretur, Comes Adils & sua caterva, ex sylva provolantes, multis simul gæsis confossum, propter sylvam occiderunt. Torfidus signifer ad densius agmen se recepit. Tumque invadente Adilse, vehementer facta est pugna. Scoti victoriam clamarunt duce adversariorum caeso, qui clamor, ubi aures feriebat Eigilli, & ubi signum Thorolfi retrocedere cernebat, intellexit Thorolfum ipsum non sequi. Tum per inter-

g) konúgi Hol. þeim Oláfi kongi. Gu. Jör. *Olaum regem.* || í kóns fylking. J. P. kóngr Adalsteins fylkingu. L. Duplici vitio; nam & Danizat, & in sensum manifeste pugnat. Phrasin, *at koma í opna skiölldu*, duplici sensu reddidi, utpote mihi ambiguum: Nunc ea utuntur, ut puto,

conterranei mei, pro, *in ipso tempore, oportune, advenire.*

r) Hinc usque ad, ÞÓRÓLFR GECK deficit in Ceteris. ÞEIR; Sermo est de Catervis Thorolfianis; nisi quis Scotos intelligere malit.

eigi síalfr fylgia. Síðan hleypr hann til þáingat fram á milli fylkinganna, hann varð skiótt varr þeirra tíðenda er þar voro orðin, þegar hann fann sína menn, hann eggjar þá lidit miög til framgöngu, var hann fremstr í brióstinu, hann hafði sverdit Nadr í hendi. Egill sótti þá fram, og hió til beggia handa, og felldi margann mann. Þórfidr bar s) merkit þegar eptir honum, enn annat lid fylgdi merkinu. Varð þar hin snarpazta orrosta. Egill geck fram til þess er han mætti Jarlinum Adils, og attoz þeir fá högg við, ádr Adils Jarl fell og mart manna um hann. Enn eptir fall Jarls, þá flýði lid þat er honum hafði fylgt. Enn Egill og hanns lid fylgdu þeim, og drápu allt þat er þeir náðu, þvíat ecki þurfti þá grida at bíðia. Enn Jarlar þeir t) hinir Skotzku stóðu þá ecki lengi, þegar er þeir fá at adrir flýðu þeirra felagar, tóko þegar á rás undan. Enn þeir Egill stefndu þá þar til er var konóngs fylkingin, þeir kvomu þar í opna skiölldu, og gerdu brátt mikit mannfall, ridladiz þá fylkingin ok losnadi öll, flýðu þá margir af Óláfs

*interstitium acierum cursum eo accelerat, ve-A. D. niensque ad suos statim comperit quod ibi ac-*⁹³⁷
ciderat: addit stimulos agmini ad alacriter progrediendum, ipse in fronte primus, gladium Nadr manu gestans in hostem irruit, in utrumque latus ictus ventilat, multos occidit. Thorfidus cum signo vestigiis ejus continuo inslitit, sed ceterum agmen signum sequebatur. Asperrimus ibi confictus extitit. Egillus perseveravit donec obvium haberet Adilsem Comitem: inter quos pauci commutati sunt ictus, dum Adils, & multum circa eum hominum caderet. Post cujus mortem agmen quod duxerat terga vertit: id confecti Egillus & sua caterva, quicquid assequerantur occiderunt, tum enim frustra erat de vita supplicare. Nec Comites Scoti, fuga sociorum visa, diu resisterunt, sed ocyus terga vertentes in cursum se dedere. Egillus vero suam cohortem in aciem regis Olai direxit, eamque a tergo immisit; ocyus ab iis ingens strages editur, aciesque in manipulos scissa, tota laxatur, multi ex Olavianis

s) þá vel merkit fram, gengu þeir þá allir vel fram (börduz þeir þá alldiarfliga. J. P.), *tunc alacriter signum intulit, universa etiam cohors fortiter incubuit pugnae*

(intrepidisque animis pugnatum est). Guelf. Hol. J. P.

t) at nihil de fuga Scotorum habet. Jör.

A. D. 937. Óláfs mönnum, enn víkingar æptu þá u) sigróp. Enn er Adalsteinn konúgr þóttiz finna at rofna tók fylking Óláfs konúgs, þá eggiadi hann lid sitt, v) ok let fram bera merki, giördi þá atgöngu harda, sva at hröck fyrir lid Óláfs konúgs, ok gerdiz allmikitt mannfall. Fell þar Óláfr konúgr, oc mestr hluti lids þess er Óláfr hafdi haft, þvíat þeir er á flótta sneruz voro allir drepnir er nád vard. Feck Adalsteinn konúgr þar allmikinn figr.

EGILL JARDADI ÞOROLF.

Adalsteinn konúgr sneri í brott frá orrostonni, enn menn hans ráku flóttan, hann reid aptr til borgarinnar, oc tók eigi fyr náttad enn í borginni. Enn Egill rak flótann, oc fylgdi þeim lengi, oc drap hvern mann er hann nádi. Enn er Egill hafdi hent þá alla er hann villdi, þá sneri hann aptr med sveitunga sína, oc fór þar til er orrostan hafdi verit, oc hitti þar Þorólf bródr sinn látinn. Hann tók upp lík hans oc þó, bió

nis fugam capeſſent, piratæ victoriam exclamant. Rex autem Adalſtenus cum aciem Olai regis labefieri (diſturbari) intelligeret, ſuos hortatus, ſignum inferri juſſit, duramque fecit impreſſionem, uti reſlirent Olavianæ cohortes, foedaque ſtrages eveniret; ubi rex Olaus & maxima ſuorum pars occubuit; nam qui in fugam ſe verterant, quotquot deprehendi potuerant, occiſi ſunt. Rex Adalſtenus ingentem ibi victoriam adeptus eſt x).

EGILLUS THOROLFUM HUMAVIT.

Adalſtenus, dum ſui fugientibus inſtabant, re-vertens a prælio, urbem equo repetebat, nec prius quam in urbe locum pernoſtandi capiebat. Egillus vero fugientibus longa perſecutione inſtans, quemcunque conſequebatur, interfecit: qui cum oppreſſiſſet, quantum ei volupe erat, cum commilitonibus ſuis ad arenam reverſus, fratrem ibi Thorolſum exanimem reperit: corpus ſuſceptum lavit, & ex-tem-

u) heróp, clamorem militarem tollunt. Guelf. Hol. J. P.

v) gengu þeir þá at faſt hvarirtveggju, tunc utrique (Olaus & Adalſtenus, ſive eorum milites) ſtrenue commiſerunt prælium; vel, utrique (Adalſtenus & Egillus, ex diverſis partibus) graviter urgebant, ſc. Olaus regem, vel pugnam: nam ſenſus verborum eſt ambiguus. Guelf. Hol.

x) Torſeus annotatiuncula in margine J. confirmat hoc prælium eſſe geſtum Anno 926. verno tempore; teſtemque adducit Simonem Dunelmensem, apud quem vero Olaus appellatur Huvalus, & alio etiam nomine apud Bromtonum (nomen legere nequeo): quartis Calendis Junii pacem coaluiſſe ex eodem Bromtono obſervat.

bió um síðan sem síðvenia var til y),
grófu þeir þar gróf, oc settu Þórólfr
þar í með vapnum sínum öllum oc z)
klædum. Síðan spenti Egill gullhring á
hvara hönd a) honum ádr hann skilddiz
vid, hlódo síðan at grióti, oc iófu at
molldu. Þá kvad Egil vísu.

Geck fá er óttadiz ecki
Jarlmánz bani snarla.
Þreklundadr fell Þundar
Þórólfr í gny stórum.
Jörd grær enn ver verdum
b) Vínú nær of mínum
Helnaud er þat hylia
Harm ágætum barma.

Ok enn kvad hann.

Valkaustum hlód ek vestan
Váng fyri merkistángir.
Ott var el þat er sóttag
Adils bláum nadri.
Háði úngr vid Engla
Oláfr Þrimu stála
Hellu ne hrafnar fulltu
Hringr at vapna þingi.

G 2

Síðan

temporum more concinnavit (ad sepulturam). A D. 937.
Facto sepulcro, Thorolfum cum armis omni-
bus, vestibusque suis ibi composuerunt. De-
inde Egillus, antequam discederet, in utrum-
que ei brachium (singulas) armillas aureas
induxit. Postea saxi obstructum sepulcrum,
humusque super injecta est. Tunc Egillus
carmen cecinit.

Progrediebatur, qui nihil metuebat
Jarli occisor, acriter,
Fortis animo cecidit
Thorolfus in magno Odini sonitu (prælio).
Floret terra in resquis Vinæ
Super fratre meo præclaro:
Sed nos (quæ miseria mortis instar acerba est)
Dolorem (corde) premere cogimur.

Et porro:

Strage casorum cumulavi c) occidentalem
Terram (Angliam) ante perticas vexillares,
Impetuosus erat nimbus quo petebam
Adilem cæruleo serpente (gladio).
Gessit juvenis cum Anglis
Olaus prælum.
Non retinuit (nec esuriverunt corvi)
Hringus campum (non obtinuit victoriam).

Inde

y) Þeir giördu haug mikinn, *magnum condi-*
derunt tumulum. Jör.

z) herklædum, *armatura.* Iid. Jör.

a) oc kvad vísu (omiss. intermediis). Guelf.
Hol. quasi fuderit carmen, dum armillas
induebat.

b) vinunner af runnum. P. vin uner. E. J.

c) NÆR VINU, *prope, apud, Vinam.* Vina
nomen proprium, ut ex superioribus patet;
sive annis, sive resqua, sive urbs ad resqua
sita, hoc nomine appellata fuerint. Si vero

quis malit illud nær, quod hic fere otiosum
est, referre ad ultima Hemistichii, ut sint,
nær helnaud er þat, ego non repugnabo.
Si admittimus lectiones, mínu, ágiætan &
harmr, ordo & sensus talis existit: Jörd
grær nær Vínú of mínu, ver verdum at
hylia ágætan barma, enn þat er helnaud
(pro helnaudr) harmr, floret tellus apud
Vinam super meum, nos cogimur terra te-
gere præclarum fratrem, hic vero dolor
mortis instar acerbus est.

A. D. Síðan fór Egill með sveit sína á fund
 637. Adalsteins konungs, og geck þegar fyri
 konung, er hann sat við dryckiu, þar
 var glaumur mikill. Oc er konungur sá
 at Egill var innkominn, þá mælti hann
 at rýma skyldi pallinn þann enn úædra
 fyri þeim ok mælti at Egill skyldi sitja
 þar í aundvegi gegnt konungi. Egill
 settiz þá niðr, ok skaut skilldinum fyri
 fætr fer. Hann hafði hiálm á höfði, ok
 lagði sverdit um kne fer, oc dró ann-
 at skeid til háls, enn þá skellði hann
 aptr í flidrin, hann sat uppretr oc var
 gneypr miök. Egill var madr mik-
 illeitr, ennibreidr, brúnamikill, nefit eeki
 langt, enn ákafliga digrt, gránstædit vítt
 oc langt, hakan breid furduliga, oc sva
 allt um kíálkana, hálsdigr oc herðumikill,
 svo at þat bar frá því sem ádrir menn
 voro, hardleitr oc grimligr þá er hann
 var reidr, hann var vel í vexti, oc
 hverium manni hærri, úlfgrátt hárit oc
 þykt, oc varð snemma skaullótr. Enn
 er hann sat sem fyrr var ritad, þá
 hleypti hann annarri upp í hárrætr,
 Egill var svarteigr oc skolbrúnn. Eeki
 villði hann dreeka þó at honum veri
 borit, enn ymsum hleypti hann brúnun-
 um ofan eða upp. Adalsteinn konungur
 sat í háfati, hann lagði oc sverd um
 kne fer, oc er þeir sátu sva um hríd,
 þá dró konungur sverdit or flidrum, oc
 tók gullrín af hendi fer mikinn oc
 góðan

*Inde Egillus cum sua se cohorte ad regem
 Adalstenum recepit, & ad eum lætos inter
 strepitus discumbentem accessit. Rex Egil-
 lum ingressum cernens, inferius scamnum isti
 catervæ vacuæ fieri jubet, sedemque ejus ordi-
 nis primariam, adversam regali solio, Egillo
 nominatim designat. Tunc Egillus assidens,
 clypeum ante pedes dejecit, galeamque capite
 gestans, super genua collocatum gladium
 jam dimidio tenuis eduxit e vagina, jam in
 eandem rejecit. Sedit erectus, vultu tetrico.
 Egillo facies erat ampla, lata frons,
 magna supercilia, nasus non longus, sed
 crassus valde, area mysticis (labiorum am-
 bitus) lata & longa; mentum maxillaeque
 mirum quam latae, crassa cervix, humeri
 præter humanum modum vasti, vultus tor-
 vus ac truculentus, quando iratus esset: de-
 cens (de cetero) statura, proceritas eximia,
 coma densa, colore cinereo luporum, calvi-
 ties præmatura. Qui cum sederet quemad-
 modum supra scriptum erat, alterum super-
 cilium in malam dejecit, alterum (simul) ad
 frontis & comæ confinia susulit; erat au-
 tem oculis niger, fuscus superciliis. Nihil
 potius voluit libare quam propinaretur,
 sed supercilia per vices demisit aut extulit.
 Rex Adalstenu in solio sedens gladium quo-
 que super genua sibi collocaverat: qui cum
 hoc modo aliquamdiu sedissent, rex vagina
 gladium eduxit, detractum brachio mag-
 num*

góðan, oc dró á blóðrefilinn, stóð upp oc gæck á gólfir, oc retti yfir elldinn til Egils. Egill stóð upp, oc brá fverdinu, oc geck á gólfir, hann stack fverdinu í bug hrínginum, oc dró at fer, geck aptr til rúms fins. Konúgr settiz í háfæti. Enn er Egill settiz nidr dró hann hrínginn á hönd fer, oc þá fóro brýnn hans í lag, lagdi hann þá nidr fverdit oc hiálminn, oc tók vit dýrshorni er honum var borit, oc drack af. Þá kvad hann.

Hvarmtánger lætr hánga
Hryni virgils mer brynnu
Hádr á hauki trodnum
Heiðis únga meidi.
Ritmeidis kná ek reida
Rædr gunnvala bræðir
Gelgiu feil á gálga
Geirvedrs, lof at meira.

Þadan af drack Egill at sínum hlut, oc mælti við áðra menn. Eptir þat let konúgr berá inn kistur tvær, báru ij menn hvara, voro báðar fullar af silfri, Konúgr mælti. Kistur þessar, Egill, skaltú hafa, oc ef þú kemr til Islandz, skaltú færa fe þetta föðr þínum, í sonargiölld fendi ek honum. Enn sumu fe skaltú skipta med frændum ykrum Þórolfs, þeim er þer þikia ágætaztir. Enn þú skalt taka her broðrgiölld med mer, lönd eda lausa aura, hvart er þú vill helldr. Oc ef þú villt med mer

G 3

dveliaz

num & bonum annulum aureum cuspidi induxit, surgensque folio & in pavementum progressus. Egillo trans (super) ignem porrexerit. Egillus surgens strictum ensẽ armillæ insinuavit, sibi quẽ attraxit, ita ad locum suum se retulit. Rex in folio resedit. Egillus vero locum suum recipiens, annulum brachio induit, superciliisque in statum suum redeuntibus, ensẽ cum galea deposuit, & latum sibi cornu ferinum accepit, exhausitque. Deinde cecinit:

Supercilia mihi pendere facis
Destructor loricearum hamatarum
Defunctus, in accipitri calcata
Arbore accipitrum sobolis (in axilla).
Veberere possum (gestio viri
Auctore viro militari (beroe)
Pendulum in gladio cimelium;
Quæ non mediocris est laus.

Ex eo Egillus pro sua parte potabat, & cum aliis verba commutabat. Deinde rex intro fecit portari cistas duas, argento plenam utramque; quamlibet homines duo ferebant. Rex fatur; Cistas hæc, Egille, accipies, & si in Islandiam redieris, hanc pecuniam patri feres, in compensationem filii amissi mitto illa, partem vero pecuniæ, inter tuos & Thorolfi consanguineos, quos maximo in pretio habes, distribues. Tu ipse autem compensationem fratris amissi hic apud me capies, sive fundos malueris, sive res mobiles: Quodsi vis longiuscule apud me commorari,

A. D. 937. dveliaz (til) lengdar, þá skal ek her fá
þer sæmd oc virding, þá er þú kant
mer siálfr tilsegia. Egill tók vit fenu,
oc þackadi konungi giafar oc vinmæli.
Tók Egill þadan af at glediaz, oc þá
kvad hann.

Knáttu harms af harmi
Hnúp gnípur mer drúpa.
Nú fann ek þann er ennis
Oflettur þær retti.
Gramr hefr gerdi haumrum
Grundar upp um hrundit.
Sá til Ygr af augum
Ar síma mer grímur.

Sídan voro græddir þeir menn er sár-
ir voro oc lífs var audit. Egill dval-
diz með Adalsteini konungi enn næsta
vetr eptir fall Þórolfs, oc hafði hann all-
miklar virdingar af konungi, var þá með
Agli lid þat allt er ádr hafði fylgt þeim bád-
um bræðrum, oc or orrosto höfdu kom-
iz. Þá orti Egill Drápo um Adalstein
konung, oc er í því kvædi þetta.

Nú hefir folldgnárr fellda
(Fellr Jörd und nid Ellu.)
Hialldr sneoandi harra
Höfudbadner þriá Jöfra.
Adalsteinn ofvann, annat
Allt er lægra, kynfrægri,
Her sverium þefs, hyriar
Handriótr, kóngmanni,

*morari, honorem tibi & dignitatem, quam
abs me petendam putaveris, tribuam. Egil-
lus accipiens pecuniā, regi de muneribus,
& gratiofis promissis, gratias egit: exinde
hilarescens ita modulatus est:*

*Præ dolore casus dolendi oportebat
Supercilia mihi decidere.
Nunc (eum inveni, qui
Illas asperitates complanaret (explicaret).
Rex mea supercilia
Raptim erexit;
Admodum formidabilis videbat mihi
Personas super oculos.*

*Tunc faucii curati, quorum salus non esset
deplorata. Egillus proximam a casu Tho-
rolfi hyemem, apud regem Adalsteinum in
magno honore, transegit; habens secum,
quotquot de militibus, se & Thorolfum an-
tea secutis, prælio evaserant. Tunc Epos
fecit regi Adalsteno, cui hic versus inest:*

*Nunc prostravit sublimis,
(Subjicitur tellus Ellæ nepotī)
Qui bella moventium dynastarum
Capita lavit (sanguine), tres reges
Genere illustrior vicit Adalstenus:
Nihil non inferius est rege;
Id hic juramus, auri
Possessor! (princeps munifice!)*

Enn

Hæc

Enn þetta er stefit í Drápunni,

Nú liggr hæft und hraustum
Hrein braut Adalsteini.

Adalsteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tva, oc stóð hvarr mörk, oc þar fylgdi skickia dýr, er konúngr siálfr hafði ádr borid. Enn er váradi, lýsti Egil ífir því fyrri konúngi, at hann ætladi í brott um sumarit, oc til Noregs, oc vita hvat títt er um hag Asgerdar, konu þeirrar er átt hefir Þórólfr bróðer minn. Þar standa saman fe mikil. Enn ek veit eigi hvart börn þeirra lifa nockur, á ek þar fyrri at sia ef þau lifa. Enn ek á arf allan ef Þórólfr hefer barnlaus andaz. Konúngr segir, þat mun vera Egill á þínu forráði, at fara hedan á brott, ef þú þikiz eiga skyldar erendi, enn hinn veg þiki mer bezt, at þú takir her stadfestu með mer, oc slíka kosti sem þú vill beidaz. Egill þackadi konúngi ord sin. Ek mun nú fara fyst sem mer berr skylda til, enn þat er líkara at ek vitiag hingat þessa kosta, þá er ek komumz vit. Konúngr bad hann sva gera. Síðan bióz Egill brott með lidi sínu, enn mart dvaldiz eptir með konúngi. Egill hafði eitt lángrskip mikit, oc þar á C. manna eda vel sva, oc er hann var búin ferdar sinnar oc byr gaf, þá hellt hann til hafs, skilduz þeir Adal-

Hæc vero est poematis strophæ intercalaris: A. D. 938.

*Nunc subjacet altissima forti
Munda tellus Adalsteni.*

Nunc etiam rex Adalstenus in præmium poematis dedit Egillo duos annulos auri, quorum quisque semilibra constabat: accessit toga pretiosa ipsi regi antea gestata. Vere autem ineunte Egillus regi significavit, se illa æstate abire velle in Norvegiam, videreque quomodo de sorte Asgerdæ, quæ (inquit) uxor fuerat fratris mei Thorolfi, comparatum sit: Magnæ ibi facultates constitutæ sunt, sed num ulli vivant eorum liberi, nescio; quorum, si vivant, rem debeo curare; sin improlis obierit Thorolfus, tota hæreditas ad me redit. Rex fatur; hoc in tua situm erit potestate, Egille, ut hinc discedas, sine negotium necessarium tibi habere videris: illud vero multo malim: ut hic sedem capias mecum, & conditionem quam ipse vis postcere. Egillus regi de verbis suis gratias egit; primum (inquit) modò proficiscar, uti meum fert officium: sed non est dubium, quin huc repetam hæc promissa, quando mihi vacat. Rex, ut ita faceret, rogabat. Deinde Egillus discessum parat cum parte commilitonum: magna vero pars horum apud regem remansit. Egillus una navi longa utebatur, & in ea vectoribus C. aut amplius. Qui omnibus ad profectiorem comparatis altum petiit, discedens ab Adalsteno cum magna

A. D. Adalsteinn konúgr med mikilli vinát-
 937. tu, bad hann Egill koma aptr sem fkiótazt,
 Egill kvad fva vera fkylldu.

*magna (invicem) amicitia, qui Egillum quam
 citissime redire rogabat, & Egillus ita fu-
 turum affirmabat.*

CARMEN AUCTORIS ANGLOSAXONICI INCERTI DE PRÆLIO VINASCOGENSI
 SIVE BRUNANBURGENSI INTER ADALSTANUM REGEM ANGLIÆ ET HI-
 BERNOS, SCOTOS ET PICTOS, QVORUM EX UTRAQUE PARTE
 CASTRA DANI, NORVEGI, ISLANDIQUE SEQVEBANTUR.

Adalstan cyning
 Eorla Drihten
 Beorna beah - gyfa
 And his Brodor
 Eac *Eadmund* ædeling
 Ealdor langne tyr
 Geslohong æt fecce
 Sveorda eegum
 Ymbe *Brunanburh*
 Bord - veal clufan
 Heovan headolinde
 Hamora lafan
 Afaran *Eadveardes*
 Sva him geædele væs
 From cneo - mægum
 Thær hie æt campe
 Oft vid ladra gehvæne
 Rand ealgodon
 Hord and hamas,
 Hettend crungun

Athelstanus Rex
Comitum Dominus
Filiis torquium largitor
Ejusque etiam frater
Eadmundus Clito
Longa stirpis serie splendentes
Interfecerunt (Hibernos) *in prælio*
Gladiorum acie
Ad d) Brunonburch
Clypeos fiderunt
Occiderunt Nobiles
Domesticæ reliquiæ
Defuncti Eadwardi
Sic eis ingentum fuit
A cognatis ut nobile videretur
Prælio frequenter commisso
Contra Latrones
Clipeo defendere
Thessuros ac domicilia.
Et devota exteris

Scotta

Scoto-

d) Apud Simon: Dunelmenfem vocatur
Wendune idem ac Islandorum *Winbeide*,

Forfan *Winton* vel *Winwood* in Scotia,
 qvod *Winoscogr* supra exacte exprimit,

e) *Scotta leoda.*
 And fciþ - flotau
 Fæger feollan.
 Feld dynede:
 Seggas hvate,
 Syddan funne
 upp on morgen tid,
 Mære tunegol
 Glad ofer grundas,
 Godes condel beorht
 Eces Dryhtnes;
 Othth fio athele gefceaft
 Sahto fetle.
 Thær læg feeg mænig
 Garum ageted,
 Guma *Norderna*
 Ofer fcyld scoten:
 Sville *Scittisc* eac
 Verig viges sæd,
Vest Seaxe ford
 Ondlongne dæg
 Eorod cystum,
 On laft legdun
 Ladum theodum:
 Heovan here-flyman
 Hindan thearle mecum
 Mylen fcearpan.
Myrce ne vyrndon
 Heordes hond plegan
 Hæle tha nanum thara
 The mid *Anlase*

Ofer

Scotorum gens.
Et navium classis
Egregie peribant.
Campi resonarunt:
Milites acriter pugnabant,
Ex quo sol
Mane prodiret,
Præclarum Sidus
Lætificans profunda,
Candela conspicua
Æterni Domini;
Donec nobilis creatura
Sedem repetisset.
Ibi occubuerunt milites multi.
Telis perforati,
Viri Aquilonares
Sub scutis lanceati:
Scoti etiam
Defessi prælio.
Proles Vest Saxonum
Die longa provecta
Turmis electis.
E vestigio prostraverunt
Invisas gentes:
Cædebant militem fugientem
Eos a tergo celeriter insecuti
Gladiis & jaculis acutis.
Mercii non metuebant
Durum manus ludum
Salus tunc nullis
Qui cum f) Anlase

A. D.
 937.

Trans

e) *Scotta Leoda.* Gentes Hiberniæ, Hebræarum, aliæque a Septentrione Angliæ.

f) Varie Regis nomen legitur sc. *Aulaf*, *Analav*, *Onlaf* & *Olav*, quo apud Islandos nomine solum noscitur.

A. D.
937.

Ofer æra geblond,
 On lides bosme
 Band gefohtun
 Fæge to gefeohte,
 Fife legum on
 Tham camp-ſtede
 Cyningas geonge
 Sveordum afvefede.
 Sveolce feofene
 Eac eorles *Anlafes*
 Unrim heriges
 Flotan an *Sceotta*.
 Thær geflemed veard
Nordmanna bregu:
 Nyde gebæded
 To lides ſtefne
 Litle verede,
 Cread cnearon flot cyning
 Ut gefat on fealene flod.
 Feorh generede
 Svilce Thær eac ſe
Froda mid fleame,
 Com on his cydthe
Nord Constantinus.
 Hær hylde ring,
 Hreman ne thorſta
 Mæcan gemanan

He

Trans maris campos,
In maris gremio
Terram petierunt
ad pugnam fatalem.
quinque occubuerunt
In loco pralii
Reges Juvenum
Gladiis percussi:
Septem etiam
Duces Anlafi
Absque numero
De Nautis Scotorum.
Ibi fugatus est
Normannorum terror:
Compulsus est
Ad fluctuum fremitum
Cum parva turma.
Ploravit maſlus in fluctu rex
Egreſſus cum paucis in fluctum.
Vitam liberavit
Inde etiam
Froda, fuga reversus est
In ſuam patriam
Aquilonaris h) Constantinus.
De pugnae congressu,
ſaſtare nequit
Inter ſuos cognatos.

Inter

g) A parte *Adelſtani* duo ejus patrui filii *Elwinus* & *Ethelwinus*, duo Duces duoque episcopi occiſi ſunt, A parte *Anlafi*, *Oenus* Rex *Deiræ* ſive *Cambriæ*, *Hoelus* Rex *Britonum*, *Ulferibus* *Wentorum* *Regulus* prælio ceciderunt.

b) Rex *Scotiæ* *Socer Olavi*, prælio elapſus, *Sto Andreæ* ejusque monaſterio ſeſe obtulit, ubi mortuus eſt 943.

He væs his mæga sceard,
 Freonda gefylled
 On folestede
 Beslagen æt secce,
 And his sunu for
 Let on væl-stole
 Vundum for grunden,
 Geonge æt gude
 Gylpan ne thorste
 Beorn blanden-feax.
 Bilge flehtes
 Eald in vidda
 Ne *Anlaf* thy ma,
 Mid heora here-lafum
 Hlehan ne thorstan
 Thæt hie beadu veorca
 Beteran vurdon
 On camp-stede,
 Cumbel gehnades
 Garmittinge
 Gumena gemotes
 Væfun gevrixles
 Thæs hie on væl felda
 Vid *Eadveardes*
 Aforan plegodan.
 Gevitan him tha *Nordmen*
 Nagled cnearium,
 Dreorig dara tha laf
 On dinnes mere
 Ofer deop væter
Difilin secan.
 And heora land æviscmode.
 Svilce tha gebroder

Is fuit propinquorum fragmen.
Amici corruerant
In statione populi
Prostrati prælio.
Suum filium
Reliquit in loco stragis
Vulneribus attritum
Recentem ad prælia
Gloriari non potuit
Proles discoloris comæ.
Audax in prælio
Vetustus ingenio
Nec magis Anlafus,
Eorumque reliquiæ
Factare potuerunt
Quod ipsi administratores negotiorum
Meliores erant
In prælii loco,
Idæum immanitate
Telorum transforatione
Procerum consilia
Planxerunt vicissim
Suos in stragis campo
Cum Eadwardi
Filiis luisse.
Discesserunt inde Nordmanni
Cum navibus clavatis,
Mæstæ reliquiæ
In mari resonare
Ultra profundam aquam
Duslinum petunt.
Suorumque terram dedecorant.
Pariter etiam

A. D.
937.

A. D.
937.

Begen æt samne
 Cyning and ætheling
 Cydde sohton
Vest-Seaxna land:
 Vigas hreamie
 Lætan him behyndan
 Hræfn *Bryttian*
 Salu vipadan,
 And thone sveartan hrefn,
 Hyrned nebban,
 And thane hæfean padan,
 Earn æftan hvit
 Æses brucan,
 Grædigne Gud-hæfoe,
 And thæt græ-gedeor
 Vulf on væalde.
 Ne væard væl mare
 On dis eiglande
 Æfer gyta
 Folces gefylled
 Beforan thissum
 Sveordes eegum,
 Thæs the us secgað beo;
 Ealde údvitan
 Siddan easten hidir
Engle and *Seaxe*
 Up becomon
 Ofer brymum brad,
Brytene Sohton
 Plance vigsmidas
Vealles ofr-comon,
 Eorlas arhvate
 Eard begeatan.

Uterque Frater
Simul rex & Clito
Patriam petunt
West-Saxonum terram:
Prælii deploratares
Post se reliquerunt
Corvum Britannos
In escam devorantem,
Et nigrum corvum,
Ore cornutum
Raucum etiam bufonem,
Tum & aquilam pallidi
Vidus avidam
Voracem milvum,
Et lupum in saltu
Mixtum colore.
Non fuit strages major
In hac insula:
Unquam pluresque
Populi occisi
Antehac
Gladii acie,
Quos commemorant libri
Veterum Historicorum;
Ex quo ab oriente huc
Angli ac Saxones
Appellentes,
Et per mare latum
Britanniam petentes
Insignes Bellorum fabri
Britannos superabant,
Duces honore præstantes
Et terram superabant.

LEIDDR

REX

LEIDDR EIRIKR, TIL RIKIS,

Haralldr konungr var þá áttædr at all-
dri; gerdiz hann þá þungfær, svo at
hann þóttiz eigi mega fara yfir land,
edr stíórna konungs málom. Þá leiddi
hann Eirík son sinn til háfætis síns, oc
gaf hönom valld yfir landi öllu. Enn
er þat spurdo adrir synir Harallds
konungs, þá settiz Hálfðan Svarti í kon-
ungs háfæti; tók hann þá til forráða
allan Þrándheim, hurfo at því ráði allir
Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar
kaupmans tók Olaf bródir hans ríki
yfir Vestfold, oc til fósturs Gudröð
son Biarnar. Tryggvi het sonr Olafs,
oc voro þeir Gudröðr fóstbrædur; oc
miöc jamalldra, oc bádir hinir efniligsto,
oc atgervimenn miklir. Tryggvi var
hveriom manni meiri oc sterkari. Enn
er Víkveriar spurdo, at Hörðar höfðu
tekit til yfirkonungs Eirík, þá tóko þeir
Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc helle
hann því ríki; þetta líkadi Eiríki stór-
illa. Tveim vetrum síðar var Hálfðan
Svarti bráðdaudr inn í Þrándheimi at
veizlo nockorri, oc var þat mál manna,
at Gunnhilldr konunga módir hefði keypt
at fiolkunnugri kono, at gera hönom
bana dryk. Eptir þat tóko Þrændir
Sigröð til konungs.

REX (SUMMUS) CREATTUR EIRIKUS. A. D.

*Octoginta cum annos natus erat Haralldus
Rex, senectute etiam gravabatur, ut ad pro-
vincias regni Regisque munia obeunda, sibi
non satis videretur aptus. In suprema igitur
solii sui Regii sede collocatum filium Eirikum,
totius regni habenas capefcere jussit. Ejus rei
fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata,
sedem Regiam supremam (etiam) occupavit
Halfdanus Niger, totamque suam fecit
Thrandhemiam, consentientibus ei in id cun-
ctis Throndensibus. Post necem Biorni Mer-
catoris, Vestfoldiæ regnum suscepit frater il-
lius Olafus, filiumque Biorni Gudraudum edu-
candum. Olafi filius dictus est Tryggvius, qui
cum Gudraudo uno educabatur, eique ætate
erat propemodum par, ambo autem egregiæ
spei juvenes, & ad res quasvis arduas manu
promptissimi. Corporis statura atque robore,
alios omnes antecelluit Tryggvius. Eiriko
summam imperii tradidisse Hordenses, fama
docti Vikverientes, summum sibi in Vikia præ-
ferre Regem Olafum, qui illud sibi vindicavit
regnum, ægre admodum id ferente Eiriko.
Duas post hyemes, in Thrandhemia subita mor-
te decessit Halfdanus Niger, convivio cuidem
intererat, traditum est ore vulgi, Regum
Matrem Gunnhilldam, mercede data, cum
venefica quadam pactam fuisse, ut venenum ei
misceret. Posthac Sigraudum Regem sibi
sumfere Throndenses.*

937.

HAKON

HAKON

A. D. HAKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hakon Adalsteins fostri var þá á Eng-
landi er hann spurdi andlat Haralds
konungs födr fins, bióz hann þá þegar
til ferdar : feek Adalsteinn konungr
hönom þá lid oc godan skipa kost, oc
bió hans för all veglega; oc kom hann
um haustit til Noregs. Hann let stefna
þing i þrandheimi oc var hann þar til
konungs tekinn um allt land oc var þá
Hakon XV vetra, tók hann fer þá
hird oc för yfer land. Þau tidindi
spurdur á Upplönd at þrandir höfdu
fer konung tekitt slíkan at öllu sem
Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat
skilldi at Haralldr hafði allan lid í landi
apiád en Hakon þessi villdi öllum mön-
num gödt, oc baud at gefa bændom
odol sin þau er Haralldr konungr hafde
af þeim tekitt.

FERD EIRIKS OR LANDI.

938. Hákon konungr dró saman her mikinn
í þrandheimi, er varadi; oc red til seipa.
Vikveriar höfdu oc her mikinn úti, oc
ætlodo til motz við Hákon. Eiríkr kon-
ungr baud oc lídi út um mittland, oc
vard hánom illt til lids, þvíat ríkismenn
margir scutoz hönom, oc fóro til Há-
konar

HAKON REX CREATUS.

*In Anglia degebat Haconus Adalsleni
alumnus, quando de morte Haraldi regis,
patris ejus allatus est ei nuntius. Itineri
in Norvegiam hinc mox accingitur, ad
quod & copiis, & classe bene armata, om-
nibusque rebus necessariis, ope Adalsleni re-
gis magnifice instruitur. Autumno ad Nor-
vegiam delatus comitia in Thrandhemia in-
dixit, ubi per totam regionem Haconum
incolæ sibi regem sumfere quindecim jam an-
nos natum; quo facto, aulæ sibi legit mini-
stros & satellites, regnumque coepit lustra-
re. Tulit fama in Upplandiam regem sibi
sumfisse Throndenses, talem per omnia, qua-
lis fuerat Haralldus pultricomus, hoc uno
excepto, quod cives universos servitute &
vi oppresserat Haralldus, cum singulis bene
cuperet hic Haconus, colonis bonorum allo-
dialium pollicitus restitutionem, jurisque
hæreditarii, quo eos privaverat rex Ha-
ralldus.*

EIRIKUS REX E REGNO FACTVS
PROFUGUS.

*Initio veris, per Thronthemiam ingentem
exercitum colligit, classemque parat Rex Ha-
konus. Magnas etiam movent Vikverien-
ses copias, Hakoni in occursum eas ducturi.
Per medias regni provincias, militem quo-
que imperat Eirikus, sed imperata faciebant
pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Ha-
kono*

konar. Enn er hann fá engi efni til mórstöðo í móti her Hákonar, þá sigldi hann vestr um haf, með því lidi er hönom villdi fylgia. Fór hann fyrst til Orkneyia, oc hafði þadan með fer lid mikit. Síðan sigldi hann suðr til Eng-landz, oc heriadi um Scotland, hvar sem hann kom vid land; hann heriadi oc allt norðr um England. Adalsteinn Engla konungr fendi ord Eiríki, oc baud hanom at taka af fer ríki í Eng-landi; sagði sva at Haralldr konungr fadir hans var mikill vin Adalsteins konungs, sva at hann villdi þat virða vid son hans. Fóro þá menn í millom þeirra konunganna, oc sættuz á þat med einka málum, at Eiríkr konungr tók Nordimbraland at hallda af Adalsteini konungi; skyldi hann veria þar landit fyrir Dönom oc öðrom víkingom Eiríkr skyldi þá láta scíraz, oc kona hans, oc börn þeirra, oc allt lid hans, þat er hönom hafði fylgt þangat. Tók Eiríkr þenna kost: var hann þá scíldr, oc tók retta trú. Nordimbraland er kallat fimt- ungr Englands. Eiríkr hafði atsetu í Jorvík þar sem menn segia at fyrr haf- fetit Lodbrócar synir. Nordimbraland var mest bygt af Nordmönnum. Síðan er Lodbrócar synir unno landit, heriadu Danir oc Nordmenn optliga þangat, síðan er valld landfins hafði undan þeim gengit. Mörg heiti landfins ero þar gefin

kono se jungentibus. Cum ergo, Hakoni A. D.
Regis exercitui quibus posset resistere, virium
satis sibi non videret, comitatus copias, quæ
eum sequi volebant, occidentem versus, per
mare navigavit, primum in Orcadas profe-
ctus, ubi juncto sibi ingenti exercitu, iter
meridiem versus prosequitur in Angliam,
prædas agens circa Scotiam, ubicunque con-
tinentem accedebat, eamque, quæ boream
spectat, Angliæ partem. Missis ad Eiri-
kum legatis, regnum ei in Anglia in feudum
obtulit Adalstenus Angliæ Rex, asserens,
Haralldum Regem, ejus patrem, magno
amicitiæ nexu junctum fuisse Adalsteno Re-
gi, id nunc ejus filio jam esse repensurum.
Nuntiis ultro citroque missis, fideque data
& accepta, inter Reges convenit, ut Nort-
humbriam, jure feudi possidendam, ab Adal-
steno Rege acciperet Rex Eirikus, qui con-
tra Danos aliosque piratas istam regionem
esset tuiturus. (Pactum quoque est), ut
baptismo lustraretur ipse Eirikus, ejusque
conjug ac liberi, nec non totus, qui ejus
ductum sequebatur, comitatus. 939.
Ratas ha-
buit has conditiones Eirikus, ipse baptis-
tus veræque religionis factus assecla. Nort-
humbria dicitur quinta pars Angliæ. Sedem
fixit Eirikus Eboraci, ubi sedem olim ha-
buisset feruntur Lodbroki filii. Northumbria
autem maximam partem erat a Nordman-
nis habitata. Post occupatam à Lodbroki
filiis (istam) terram, eam latrociniis sæpius
vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio
ejus

A.D. gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc
 937 Hauksfliót, oc mörg önnor.

ejus postquam fuerunt exuti. Linguae Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca, Grimbær utpote, Hauksfliot aliaque multa.

FALL EIRIKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafði fiöllumenni mikit um sic; hellt hann þar fiöllda Nordmanna, er austan hafði farit með hánom, oc enn komo margir vinir hans síðan af Noregi. Enn er hann hafði land litið, þá fór hann iafnan í hernað á sumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyar, Irland oc Bretland, oc afladi sér svo fiár. Adalsteinn konungr varð fóttdaur, þá hann hafði verit konungr XIY vetur, oc VIII vikur oc III dagá. Síðan var konungr í Englandsi Jatmundr bródir hans, var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom við hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi konungi, at hann mundi annan höfðingia setja yfir Nordimbraland. Enn er þat spurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Vestrvíking, oc hafði or Orkneyium með sér Arnkel oc Erlend Jarla, sono Torf-Einars. Síðan fór hann í Sudreyar, oc voro þar margir víkingar oc herkonungar, oc reduz til lids með Eiríki konungi; hellt hann þá öllu lidino fyrst til Írlandz, oc hafði þadan lid flíkt

er

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna hominum stipabat multitudo; ingentem (enim) aluit Nordmannarum turbam, quæ ab oriente eum fuerat comitata, postea quoque amicorum ejus accesserant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) cum erat ei, quam tenebat, provincia, æstivis semper temporibus in piratica frequens, Scotiam & Hebrides insulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qua re opes sibi & divitias comparavit. Morbo defunctus est Rex Adalstenus, postquam annos quatuordecim, octo hebdomadas, tresque imperavit dies. Postea Rex Angliæ fuit frater ejus Edmundus, animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eiricum amici, ferebantque vulgo, dixisse Edmundum Regem, se alium Principem Northumbriæ esse præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendum, ex Orcadibus Arnkelo & Erlendo Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Posthac Hebrides insulas petiit ubi degentes piratæ plurimi Regesque maritimi socios sese Eiriko Regi junxere, qui hinc toto hoc agmine comitatus Hiberniam primum adiit,

ubi

er hann feck. Síðan fór hann til Bretlands, oc heriadi þar. Eptir þat sigldi hann suðr undir England, oc heriadi þar, sem í öðrom stödom; enn allt lid flýði undan þar sem hann fór. Oc með því at Eiríkr var hreyftimadr mikill, oc hafði her mikinn, þá treystiz hann svo vel lidi síno, at hann geck langt á land upp, oc heriadi, oc leitadi eptir mönnum. Olafur het konungr sá, er Jarmundr konungr hafði þar sett til landvarnar; hann dró saman her úvígán, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc varð þar orrosta mikil; fello miðe Enfeir menn; enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í stadinn; oc hinn efra luta dagsins snýr mannfallinu á hendur Nordmönnum, oc fellr þar mikit folk. Oc au lyctom þess dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar með hanom. Þessir eru nefndir: Guthormr oc synir hans II, Ivarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurðr oc Rögnvalldr; þar fell oc Arnkell oc Erlendr synir Torf-Einars. Þar varð oc allmikit mannfall af Nordmönnum, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc fögðo Gunnhilldi oc sonom hennar þessi tíðindi.

ubi quæ sequi eum volebant, sibi junxit eo-A. 13. 952. *Postea Bretlandiam aggressus, prædas ibi egit. Versis deinde in Angliam velis meridiem versus, rapinis ibi, ut aliis in locis grassabatur, fugiente tota, quocunque ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis quam maxime & strenuus, atque ab ingenti exercitu jam paratus; quare huic fidens, facta in terram exscensione, rura populatur, fugientesque longius prosequitur. Olafus dicebatur Rex, quem isti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenso, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prælium, caduntque Anglorum plurimi: sed uni casu succedunt tres alii incolarum integri; quare inclinante ad vespæram die, versa in partem Normannorum strage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipse Rex Eirikus, caduntque cum eo quinque alii Reges, inter quos nominantur Gothormus, ejusque filii, Ivarus & Harekus. Ibi etiam cecidere Sigurdus & Rögnvalldus, nec non Arnkellus & Erlendus, Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qui fuga sunt elapsi, Northumbriam petiere, ubi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

A. D.
952.

FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er þau Gunnhilldr urdo þessa vör at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafði ádr heriat land Englakonungs, þá þyckíaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa skip þau öll, er Eiríkr konungr hafði átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lausafiár, er þar hafði samandregiz í scöttom á Englandi; enn sumt hafði fengiz í hernadi. Þau hallda lidi síno fyrst norðr til Orkneya, oc stadfestoz þar um hríd; þá var þar Jarl Þórfidr Hausaklíúfr, son Torf-Einars. Toko þá synir Eiríks undir sic Orkneyiar oc Hialtland, oc höfdo scatta af, oc láto þar of vetrom, enn fóro í Vestrvíking á sumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þess getr Glumr Geirason.

Hafði för til ferio
Fródr scáneyar góða
Black ríðandi backa
Barnungr þadan farna.
Rógeifo vann ræfir
Rádvandr á Scotlandi;
Sendi feggja kindar
Sverd bautin her gauti.

Dólgeifo

ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhilla ejusque filii, cecidisse Eirikum, postquam Anglorum Regis ditiones armis prædisque infestaverat, ista in regione pacem sibi non ulterius mansuram, rati, è Northumbria mox facessunt, universas, quas olim possederat Rex Eirikus, secum ducentes naves, una cum toto, qui eos comitari volebat, exercitu, onustique ingenti opum ac pecuniarum vi, quas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim piratica corraferant. Tendunt suo cum exercitu, primum boream versus, in Orcadas, ubi sedem aliquamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente Thorfindo Hausa-Kliufo (crania findente) Torf-Einari filio. Tum autem Orcadas & Hialtlandiam suæ ditionis fecere Eiriki filii, census inde percipientes, ibique per hyemes commorantes. Per æstates autem, mare occidentale piratica infestum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atque Hiberniæ. Hujus rei (ita) meminit Glumus Geiri filius:

*Habuit iter ad navem
Prudens, Scaniam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commisit Rex
Probus justusque, in Scotia,
Misitque virorum, ense
Cæsorum, exercitum Orbino.*

Bellum

Dólgeiðo rak dífar
Drott kom mörg á flótta
Gumma vinr at gamni
Gjódom Irferar þjóðar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
Sunnr á figr of hlínninn
Seggi mækis eggjar.

FRA TRYGGVA KONNUGI.

Þat sama haust kom Tryggvi konungr Olafs. son or vestrvíking; hafði hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr norðr í land, oc setti Tryggva konung bróður sinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz slíct er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafði et fyrra sumarit scattgylt. Sva segir Guthormr Sindri:

Oc sóen hattar setti
Svellríóðr at því fljóði
Onars eiki græno
Auðr gedbæti hraustan:
Þan er ádr frá Irom
Idvandr of kom scídom
Salbrygdandi svegdis
Svan vángs lidi þángat,

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók skip þau öll er uppi höfðo fiarat, er átt höfðo Eiríks
I 2 synir

Bellum gessit populi
Amicus, actæ sunt multæ
In fugam latantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cadens,
Dominus, virorum sanguine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, ensium acies.

A. D.

DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumnno ab expeditione piratica, in 956. mari occidentali, reversus, est Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atque rapinis antea fuerat grassatus. Vere proximo provincias regni, boream spectantes, petiit Rex Hakonus; quare Tryggvium Vikiæ præfecit, adversus hostium vim defendendæ, facturum simul suæ ditionis, quicquid earum regionum in Dania posset occupare, quas æstate proxime præterlapsa ad tributa solvenda cogerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat Guthormus Sindre:

Atque pugnator ille constituit,
Gladios sanguine ringens, in illa
Terra, arboribus (sævæ) virenti,
Ad orientem, qui animos erigit, fortem (Regem.
Eum, qui antea ab Hibernis,
Exercitiis assuetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) strenuum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, à filiis Eiriki possessas, quas 957. in litore deferuerat maris æstus, in terram subduci

A. D. synir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggja Egill Ullfere í scip, oc med hanom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. Hákon konungr let oc fleiri scip uppsetia, oc bera á valinn, oc ser þá hauga enn fyrir sunnan Frædarberg.

FERD OLAFS KONUNGS AF VIND-
LANDI.

990. Olaf Tryggvason var III vetur á Vindlandi, ádr Geira drottning tók sótt, þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat sva mikill scadi, at hann festi eigi yndi á Vindlandi síðan: red hann ser þá til herfinga, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrst um Frísland, þar næst um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva segir Hallfredr Vandræðascalld:

Tíð hæggit let Tiggi
Tryggva sonr fyrir styggvan
Leiknar heft á lesti
Liótvaðin hræ Saxa.
Vin hróðigr gaf víða
Vís margra Frísa
Blöcko brúnt at drecka
Blód qvelldrido stodi.
Rógs bar recca lagir
Ríkr valkera líki,
Herstefnir let hröfnom
Holld Flæmingia golldit.

HERN-

subduci jussit Rex Hakonus, atque illarum uni tam Eigilli Ullferki, quam cæterorum ejus commilitonum, qui in prælio ceciderant, cadavera imponi, aggestaque humo & lapidum cumulo, tumulum superstrui. Plures præterea in litus Rex Hakonus subduci jussit naves, atque ad loca portari, ubi strata jacebant cætorum cadavera; quos tumulos, positos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur.

ITER OLAFI REGIS DE VIND-
LANDIA.

Tres hyemes Olavus Tryggvii filius in Vindlandia est commoratus, antequam morbo correpta est Regina Geira, qui mortem ei accivit. Cujus morte tantam fecisse jacturam, sibi visus est Olafus, ut moræ ulterius in Vindlandia pertæsus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo sit ingressus, quam exercuit juxta littora primum Frislandiæ deinde Saxonici, littusque Flandriæ; qua de re ita Hallfredus Vandræðascalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferocissimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Frisonum quam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sanguinem de vulneribus fluentem.
Iras qui sedat bellatorum,
Ex potens qui gestat Orbini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum ille parari.

EXPE-

HERNADR OLAFS KONUNGS
TRYGGVA SONAR.

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI A. D.
REGIS TRYGGVII FILII.

990.
993.

Síðan hellt Olafur Tryggvason til Englands, oc heriadi víða um landit; hann sigldi allt norðr til Nordimbraland, ok heriadi þar; þáðan hellt hann norðr til Scotlands, oc heriadi þar víða: þáðan sigldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroftor; síðan hellt hann suðr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc víða um Írland; þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi víða þat land, oc svo þar er kallat er Kumbraland: þáðan sigldi hann vestr til Vallands, oc ætladi til Englands; þá kom hann í eyar þær er Syllingar heita, vestr í haf frá Englandi, Sva segir Hallfredur Vandræðaskáld:

Görðiz ungr við Engla
Ofvægr konungr bægia
Naddfécúrar red narir
Nordimbra fá mordi.
Eyddi úlfa greddir
Ogn blíðr Scótom víða
Gerdi feims m d fverdi
Sverdleik í Mön fceerdir.

Ydrógar let agir
Eyverfcan her deya
Týrr var tíðrva dyrra
Tírgiarn, oc íra.

13

Bardi

Postea Olafus Tryggvii filius, verso in Angliam cursu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usque boream versus navigans, etiam ibi rapinis grassatur. Tum Scotiam petens, ibi quoque late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudureyas (Hæbudas) & ibi præliis quibusdam congressus, meridiem versus ad Mævaniam fertur, ubi etiam prælium habuit. Circa Hiberniam quoque late populatus, versis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infestaverat prædabundus, nec non terram, quam Cumraland (Cumbriam) dicunt, dicunt, inde occidentem versus ad Vallandiam (Franciam) navigat, et prædas ogit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam destina-verat, cum ad insulas est delatus, quas Syllingas (Sorlingas) vocant, positas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De quo ita Hallfredus Vandræðaskáld:

*Multis multavit juvenis Anglos
Prævalens illis Rex incommodis.
Bello hostes laceffere qui audent,
Northumbris fuit causa cadis.
Excidit, lupos qui reddit voraces
In prælio, Scotos ille late.
Instituit quoque auri, gladio
Gladiorum ludum in Monia, prodigus.
Fecit ille, sagittis qui terret
Insulas habitantium exercitum,
Princeps fuit beros gloriæ
Cupidus, cadi atque Hibernorum.*

Cacidiis

A.D. Bardi Brezcrar jardar
 990. Byggvendr oc hió tigg
 993. Gradr þvarr geira hrídar
 Giódi Kunfcar þjódir.

Olaf Tryggvason var IV vetur í þessum
 hernadi, síðan er hann fór af Vindlan-
 di, til þess er hann kom í Syllingar.

SKIRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGG-
 VASON I SYLLINGOM.

993. Olaf Tryggvason, þá er hann lá í
 Syllingom, spurdi hann at þar í eyinni
 var spámaðr nockorr, sá er sagdi fyrir
 úordna luti, oc þótti morgom mönnum
 þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi
 forvitni á at reyna spádom mans þessa.
 Hann sendi þann af mannum sinom, er
 fríðastr var oc mestr, oc bió hann sem
 vegligaz, oc bad hann segja at hann væri
 konungr. Þvíat Olaf var þá frægr
 ordinn af því um öll lönd, at hann var
 fríðari oc gófgugligri oc meiri enn allir
 menn adrir. Enn síðan er hann fór or
 Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni
 sino, enn kalladi sic Ola, oc quadz vera
 Gerzer. Enn er sendimaðr kom til spá-
 manzins, oc sagdiz vera konungr, þá
 feck hann þessi andsvör: ecki ertú kon-
 ungr, enn þat er ráð mitt, at þú fer-
 trúr konungi þínom; eigi segir hann
 fleira þessum manni: fór sendimaðr aptr,
 oc

*Cecidit gladio, Bretticas qui terras
 Incolunt, atque cecidit Princeps,
 Quando rapaci cessavit voracitas
 Corvo, Cumbicas fortiter gentes.*

*In hisce expeditionibus Olafus Tryggvii
 filius quatuor tranegit hyemes, à quo Vind-
 landia exiit, usque ad adventum in Syl-
 lingas insulas.*

OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS,
 IN SYLLINGIS, SACRO FONTE
 ABLUTUS.

*Dum juxta Syllingas insulas in anchoris
 stabat Olafus Tryggvii filius, factus certior,
 ibi in insulis vatem commorari, futuras res
 prædicentem, cujus vera multis videbantur
 vaticinia, curiositate capitur atque desiderio
 fidem istius vatis experiundi. Corporis igitur
 magnitudine & specie inter suos præ-
 stantissimum quendam, cultu Regio optime
 ornatum, missum ad vatem jussit se Regem
 profiteri: jam enim fama per omnes tulerat
 terras, Olafum forma, decore & magni-
 tudine corporis alios omnes longe præstare.
 E Gardarikia autem postquam discesserat,
 suorum nominum solo nomine Ola contentus,
 se virum Gardensem profitebatur. Missus à
 Rege, ad vatem accedens, cum se Regem
 profiteretur, hoc tulit responsi: "Tu non
 es Rex, sed meum tibi est consilium, ut tuo
 Regi fidum te præstes." Quibus dictis con-
 tigit. Hæc cum missus Regi nuntiaverat,
 audito*

oc segir Olafi, oc fyfti hann þess at finna þenna mann, er hann heyrði slik andsvör hans, oc tók nú ifa af hánom, at hann væti eigi spámadr. Fór þá Olaf á hans fund, oc átti tal við hann, oc spúrði eptir hvat spámadr segdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einfetomadrinn svarar með helgom spádómi: Þú mant verða ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant mörgum mönnum til trúar koma oc scírnar, manto bæði þer hialpa í því oc mörgom öðrom; oc til þess, at þú ífir eigi um þessi mín andsvör, þá máttu þat til marks hafa, þú mant við scip þín svikom mæta oc floekom, oc mun á bardaga ræta, oc manto týna nockoru lidi, oc siálfr sár fá, oc manto af því sári banvænn verða oc á scilldi til scips borinn; enn af þesso sári manto þó heill verða innan VII náttu, oc brátt við scírn taka. Síðan fór Olaf ofan til scipa sinna, oc þar mætti hann úfridar mannom þeim er hann villdo drepa, oc lid hans oc varð þar bardagi, oc fóro þeirra viðscipti sva sem einfetomadr hafði sagt hönom, at Olaf var sár borinn á skilldi á skip út, oc sva, at hann varð heill á VII nóttum. Þóttiz þá Olaf vita, at þessi madr mundi hánom fanna luti sagt hafa, oc þat at hann var sannr spámadr, hvadan af sem hann hefði þann spádóm.

Fór

audito hoc ejus responso, majore flagrare A. D. 993. coepit desiderio, istum virum adeundi, quem jam non dubitat verum esse vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atque cum eo collocutus, vatem interrogat sibi futura, an ad regnum aut aliam fortunam aditum sibi pararent fata? Cui respondit sancto afflatus vaticinandi numine vir ille solitarius, futurum illum Regem maxime gloriosum, gestarum illum multa præclara, multos eum ad fidem & ad baptismum conversurum, sibi que tum ipsi, tum plurimis aliis ista in re eum emolumento futurum. Ne de veritate hujus responsi dubitaret Rex, hoc fore indicio atque signo, quod ad naves reversus in insidias atque collectam hostium manum esset delapsurus, quibuscum prælio congressus, nonnullis suorum amissis, ipse lethali vulnere saucius atque morti vicinus, retro ad naves in scuto portaretur; à quo vulnere post septem noctes sanitati restitutus sacro fonte ablueretur. Postea ad naves revertenti Olaso hostium quorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusque copias, unde orto prælio, eum eventum habuit illorum congressus, quem ei vir ille solitarius prædixerat, ut saucius Olafus in scuto ad naves sit portatus, sed post septem noctes sanitati restitutus. Unde certo scire sibi videtur Olafus, & vera sibi eum prædixisse, & verum illum esse vatem, quacunque ratione ea, quæ erat vaticinatus, edoctus fuisset. Hinc hujus vatis congressum

A.D. 993 Fór þá Olafur annat sinn at finna þenna spámann, taladi þá mart við hann, spurdi vendliga hvadan hönom kom sú speki, er hann sagði fyrir ú-ordna luti. Einsætómadr sagði, at siálfr gud christinna manna let hann vita allt þat er hann forvitnadiz, oc sagði hann þá Olafi mörg stórmerkí allmáttugs Guds, oc af þeim fortöloom játti Olafur at taka scírn, oc sva var at Olafur var scírdur þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam retta trú, oc hafði með sér presta, oc adra lærda menn.

OLAFUR FECK GYDO.

993. Olafur sigldi or Syllingom um haustit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar með frídi, þvíat England var cristit, oc hann var oc christinn ordinn. Enn þar fór um landit þingbod nockot, oc allir menn skylldo til þings koma. Enn er þing var sett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd, systir Olafs Kvarans er konungur var á Irlandi í Dísfinni; hon hafði gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var sá þá andadr-enn hon hellt eptir ríkino. Enn sá madr var í ríki hennar, er nefndur var Alfvini, kapi mikill, oc hólmgangomadr; hann hafði bedit hennar, enn hon svarar sva, at hon villdi kiör af hafa,

sum itinerum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloquio, accuratius interrogat, unde ei tanta sapientia, ut futura posset prædicere. Cui respondit vir solitarius, quæcunque scire vellet, sibi ipsum Christianorum Deum relevare arcana, multa illi simul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; quibus rebus motus Olafus, sibi passus est persuaderi, ut baptismum admittere vellet; quare sacro fonte ablatus est Olafus, totusque ejus comitatus. Postea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, sacerdotes inde secum & alios doctos viros duxit.

CONJUGEM DUXIT UXOREM
GYDAM.

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu quodam stationem habuit, gessitque se pacificum, cum Anglia tunc Christiana, ipse quoque Christianus esset factus. Ista autem regiones obibat nuntius quidam, incolas omnes ad comitia convocans; quibus rite ordinatis, accessit Regina quædam, nomine Gyda, soror Olafi Kvarran, qui Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, quo mortuo, ipsa regno præerat. Erat regni istius incola quidam, Alfvinus dictus, vir in bello & in duellis versatissimus, qui Gydam sibi petierat conjugem, sed tulerat responsum, ipsam velle Reginam sibi eligere maritum ex viris regi-
ni

hafa, hvern hon villdi eiga, af þeim mönnum er í hennar ríki voro, oc var fyrir þá sök þings qvatt, at Gyda skyldi fer mann kíósa; var þar kominn Alfvini, oc búinn með hinom besto klædom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafur var þar kominn, oc hafði vas-klæði sín, oc lodkápo ytzta, stóð hann með sína sveit út í frá öðrom mönnum. Gyda geck oc leit á sérhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon kom þar sem Olafur stóð, oc sá upp í andlit hánom, spurdi hon, hver madr hann er; hann nefndi sic Ola; em ec útlendr madr her, segir hann. Gyda mælti: villto eiga mic, þá vil ec kíósa þic. Eigi vil ec neita því, segir hann. Hann spurdi hvert nafn þeirrar kono var, ætt edr öðli. Gyda heiti ec, segir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú síðan er hann andadiz, þá hefi ec stýrt ríkinu, menn hafa bedit mín, oc engi sá er ec villda giptaz. Hun var úng kona oc allfríd. Tala þau síðan þetta mál, oc semia þat sín á milli, festir Olafur fer Gydo.

ni sui incolis; qua de causa indicta erant co A. D. mitia, ut in illis Gyda sibi maritum eligeret. 993. Comitibus intererat Alfvinus, vestibus quam pretiosissimis indutas, plurimique alii, omnes splendide ornati. Aderat ibi quoque Olafus, sed vestibus, quæ pluviae erant defendendæ, (pænula) indutus, & supra vestes toga tectus hirsuta; stabat autem, suo cum comitatu, à cætera turba nonnihil distinctus. Processit Gyda, singulos accuratius oculis lustrans, qui ei videbantur faciei esse virilis atque animi; quæ postquam locum accesserat, ubi stabat Olafus, faciem ejus contemplata, quis & cujus esset, interrogavit. Nominabat ille se Olaum, hominem peregrinum. Tum Gyda; "Si me conjugem cupis, inquit, te mihi eligam maritum;," respondit ille, se id non recusare, quærens simul mulieris hujus nomen, genus atque prosapiam. "Est mihi, inquit illa, nomen Gyda; sum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta fui hac in regione Jarlo cuidam, qui hic regno præfuit. Post ejus mortem, ipsa regni sui gubernatrix. Meas multi ambivere nuptias, sed nemini volui nubere.," Erat illa mulier ætatis juvenilis, & pulchritudine eximia. Sermone igitur sæpius habito, cum hac de re inter eos convenerat, conjugem Olafus sibi desponsat Gydam.

A.D. HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS
993. KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var síðr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar skyldi koma til hólmgánga; býðr Alfvini Olafi Tryggva syni til hólmgango um þetta mál. Þeir leggja med fer stefnolag til bardaga, oc seculo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafur sva við sína menn, at þeir geri sva sem hann gerir; hann hafði öxi mikla: enn er Alfvini villdi höggva sverdí til konungs, þá laust hann sverdit or höndom hanom, oc annat högg sílfan hann, sva at Alfvini fell; síðan batt Olafur hann fast. Fóro sva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir sva heim til herbergia Olafs. Síðan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc koma eigi aptr; enn Olafur tók allar eigor hans. Olafur feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn stundom á Írlandi,

OLAFUR KONUNGR TRYGGVASON FÆR
HUNDINN VIGIA.

Þá er Olafur var á Írlandi, var hann staddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med skipom; oc þá er þeir þurftu strandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-smala: þá kemr þar eptur bóndi einn, oc bad Olafur gefa

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI
REGIS.

Hæc ægerirno animo tulit Alfvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controversæ, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alfvinus hac de re Olafum provocat. Pugnae hi locum diemque statuunt, eo modo, ut ab utraque parte essent duodecim. Ubi convenere pugnaturo, monet suos Olafus, ut ad suum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat securi, qua Alfvino, gladium vibranti, ut Regem caderet, manu gladium excussit, & iterato ictu ipsum ita feriit, ut Alfvinus caderet, quem humi cubentem postea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alfvini comitum fatum, ut cæsi vulneribus atque vincti ad diversorium, ubi Olafus hospitabatur, traherentur omnes. Alfvinum postea jussit Olafus ex ista terra facessere, nec unquam redire, sibi omnes ejus vindicans possessiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, postea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

VIGIO CANE POTITUR OLAFUS
REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus in expeditione quadam constitutus, quæ navibus fiebat, cum opus esset pecora ad littus abigere atque mactare, suarum quosdam ad vicina rura ablegat, qui ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos secutus rusticus quidam Olafum supplex oravit, ut quæ suæ

gefa ser kýr þær, er hann átti. Olafur bad hann hafa kýr sínar, ef hann mætti kenna, og dvel eigi ferd vora. Bóndi hafði þar mikinn hiard hund, hann vísadi hundinum í nauta flokkana, og varo þar rekin mörk hundrot nauta; hundrinni líóp um alla nauta flokkana, og ræði brott þann mörg naut, sem bóndi kvaddu von eiga, og voru þau öll á einn veg mörcot; þóttu þeir þá vita, at hundrinni mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundur sá furðu vitu. Þá spur Olafur, ef bóndi vill selja hánom hundinn? at heldur segir bóndi, at ee vil giarna gefa þer. Olafur gaf hánom þegar í stað gullhring, og het hánom vinátta sinni. Sá hundur het Vígi, og var allra hunda bestur; átti Olafur hann lengi síðan.

Gunnar reid vestr til Dala í Hiardarholt og tók Olafur Páa vel við honum, sat hann þar hálft manna, og at skilnadi mælti Olafur. Ek vil gefa þer þrjá gripi gullhring og skickiu er att hefir Myrkiartan íra konungur, þoc hundur er mer var gefin á Írlande, hann er mikill og egi verri til fylgdar enn rauður madur, þat fylgir og at hann hefir manzvit hann man og geygia at hveriom manni þeim er hann veit at uvin þinn er, enn aldrei at vinom þínum, ser hann og á hveriom manne hvort til þin er vel eður illa, hann mun og líf á leggja

K 2

at

suæ fuerant, sibi daret vaccas. Annuens A. D. 993. Olafus iussit rusticum suas sibi habere vaccas, si agnoscere posset, sed iter festinantes non morari. Habebat ibi secum rusticus canem ingentem pecoris custodem, quem bouum armentum iussit intrare, plura vero bouum ibi agebantur centena. Per totum bouum armentum discurrens canis, tot inde segregavit boves, quot rusticus dixerat se desiderare, omnes eodem signo notatos. Visus est igitur eis canis suos recte dignovisse, insignisque is esse sagacitatis. Regatus ab Olafus rusticus, an sibi canem vellet vendere, se lubenti animo donaturum, ille respondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, suam præterea rustico pollicitus amicitiam. Dicitur ille Vigius, omnium canum præstantissimus, quem Olafus postea longo possedit tempore.

Gunnar in Valles occidentales, Hiardarholtum iter fecit, ibique, ab Olafus Pauone liberaliter exceptus, mensem manebat dimidium. Ei autem discessuro Olafus; tria tibi dabo inquit: armillam auream, togam, quæ Myrkiartani erat Regis Hibernorum, & canem in Hiberniam mihi datum. Is grandi est corpore, neque secundus homini strenuo comes: accedit & hoc, quod sagacitate humana præditus est: ille & quemcumque hominem inimicum intelligit tuum latrabit, nunquam vero amicos tuos & ex vultu cuiusque sentiet, bene an male sit in te affectus: quin vitam pro fidelitate erga te devo.

A. D. 993. at vera þer trúr, þessi hundr heitir Samr. Síðan mælti hann við hundin. Nú skaltu Gunnari fylgia, oc vera honom slíkr sem þú mátt, hundrinn geck þegar at Gunnari oc lagdiz nidr fyrer fætor honom.

HEITSTRENGING JOMSVIKINGA.

994. Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc stefndi til sín höfðingiom öllom, þeim er í voro ríkinu. Hann skyldi erfa Haralld födor sinn. Þá hafði (oc andaz litlo ádr Strút-Haralldr á Scáni, oc Vefeti í Borgundar hólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra scylldo þar coma, oc arfa fedor sína, at þeir færi til veizlonnar med öllo lidi síno, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI scipa af Vindlandi, enn XX skip af Scáni. Þar kom saman allmikil fiöllumenni. Fyrsta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr stígi í háfæti födor síns, þá drack hann minni hans, oc strengdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann skyldi kominn med her sínn til Englands, at drepa Adalrád konong, edr reka hann or landi. Þat minni skyldo allir drecka, þeir er at erfino voro. Því næst var skeinet fyrst höfðingiom Jomsvíkinga hin stærsto horn af enom stærkasta dryck, er þar var.

devovebit: hiece canis vocatur Samus. Deinde cani dixit: Posthinc tu Gunnarem assessor teque huic talem, qualem poteris, præbeto. Canus oppido ad Gunnarem ingressus, se ad pedes ejus projiciebat.

SOLENNE JOMSVIKINGORUM VOTUM.

Struðlo quam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atque Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Haralldo parentalia soluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Vefetus in Burgundarholmo, pater Buii crassi atque Sigurdi. Missis ad Jomsvíkingos nuntiis, Sveinus Rex invitavit Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumque fratres, ut ad convivium, quod struxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus suis iusta solverent. Fortissimis suorum omnibus comitati Jomsvíkingi, convivium adeunt, ducentes secum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluit hominum multitudo. Primo convivii die, antequam Rex Sveinus solium patris sui conscendit, exhausto in memoriam defuncti poculo, solenne nuncupavit votum, se ante triennii tempus elapsum, suscepta in Angliam expeditione, Adalradum Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qui parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, istud in memoriam defuncti bibere

vr. Enn er þat minni var afdruckit, þá skyldi drecka Crifstminni allir menn, oc var Jomsvíkingom borit æ fullast oc sterkastr dryckrinn. Hit þridia var Michials minni, oc drucko þat allr. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor síns, oc strengdi heit sídan, at ádr III vetor væri lidnir, skyldi hann vera kominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan strengdi heit Þórkell Hævi bródir hans, at hann skyldi fylgia Sigvallda bróðor sínom til Noregs, oc flýa eigi or orrosto sva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá strengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs með þeim, oc flýa eigi or orrosto fyrir Háconi Jarli. Þá strengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi meðan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá strengdi heit Vagn Ákason, at hann skyldi fara með þeim til Noregs, oc koma eigi aptr, fyrr enn hann hefði drepid Þórkell Leiro, oc gengit í reckio hiá Ingibiörgo dóttor hans utan frænda ráð. Margir höfðingar adrir strengdo heit ymísa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údruknir, þót-

K 3

toz

bibere poculum. Postea Jomsvikingorum A. D. Præfæctis cornu capacissimum est propinatum, 994. ad summum usque potu fortissimo repletum. Quo poculo exhausto, aliud in Christi memoriam erat evacuandum, sed Jomsvikingis, plenis quam maxime poculis & vino fortissimo semper est propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit sacrum, atque ab omnibus exhaustum. Hoc factò, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, solenni voto se obstrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam suscipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Post eum voto nuncupato, pollicitus est frater Sigvardi, Thorkelus procerus, se fratris in Norvegiam futurum comitem, nec ita cessurum è prælio, ut pugnantem relinqueret Sigvalldum; tertius Buius crassus, se illos secutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, se expeditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digressurum, quamdiu major Jomsvikingorum pars supersles manum cum hoste consereret; tandem Vagnus, Akii filius, se cæterorum in Norvegiam socium, reducem non fore, antequam occiso Thorkelo Leira, filia ejus Ingibiörgæ torum fuisset ingressus, hujus consanguineis non consultis. Plurimi alii Præfæcti sua vota nuncuparunt singuli; quo pactò parentalia eo die celebrata sunt. Mane sequentis diei, crapula jam dissipata, visi sunt

A. D. 994. Þoz þeir hafa fullmælt, oc hafa málstefnor sínar, oc ráða rádom, hvernög þeir skulu tilstillia um ferdina; ráða þat af at búaz þá sem skyndiligaz. Búa þá þegar skip sín oc herlid. Vard þat allfrægt víða um lönd.

FERD ÞÓRIS KLÖCKO AT LEITA
OLAFS TRYGGVA SONAR,

996. Hákon Jarl fær nockorn pata at því, at fá madr mun vera fyrir vestan haf, er Ali nefndiz, oc hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi af frá-fögn nockorra manna, at vera mundi nockor af konunga ætt Norrænni: hán-nom var sagt, at Áli kalladiz Gerfer at ætt, enn Jarl hafði þat spurt, at Tryggvi Olafson hafði átt son, þann er farit hafði austr í Gardaríki úngr, oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het fá Olaf: hafði Jarl oc miðe at spur-ningom leidd um þann mann, oc grun-adi at fá hinn sami mundi nú vera kominn þar í Vestrlöndom. Madr er nefndr Þórir Klacka, vin mikill Hákonar Jarls; hann ear laungom í víking, enn stundom í kaupferdom, oc var víða kunniet fyrir. Þenna Þóri sendi Hákon Jarl vestr um haf, bad hann fara kaup-ferd

sunt sibi Jomsvingi iusto plura ac majora vovisse; statuto igitur consulendi loco, ubi de futura expeditione constituenda accuratius deliberabant, id cepere consilii, ut quam ocysime ad expeditionem se accingerent. Nec mora, classem parant atque copias; cujus rei fama late per istam regionem volitabat.

ITER THORERI KLAKE AD INVE-
STIGANDUM OLAFUM TRYGG-
VII FILIUM.

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor in-certus, trans mare in regionibus ad occiden-tem sitis, versari hominem, nomine Alium, quem vulgo Regem habebant. Suspiciabatur autem Jarlus, ex hominum quorundam ad eum delatis sermonibus, hunc Principem esse, ex prosapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikensem (Gardium), & fa-ma relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuisse filium, qui orientem versus in Garda-rikiam puer profectus, & ibi in aula Vall-dimari Regis educatus, Olafus nominaba-tur. In hunc hominem Jarlus studiose in-quisiuerat, quem eundem jam suspiciabatur ad terras istas occidentales esse delatum. Vir quidam dicebatur Thorerus Klacka, Hako-no Jarlo eximie carus, & interioris ad-missionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura versatus, terrarum late notitiam sibi comparaverat. Hunc Thore-rum, trans mare occidentem versus ablega-tum,

ferd til Dyflinnar, sem þá var mörgom títt, enn scynia þar reyndar hverr maðr Ali þessi væri; enn ef hann spyr þat til fanns, at þar væri Olaf Tryggvason, edr nockr annarr af konunga ætt Norrænni, þá skyldi Þórir koma vid hann svikrædom nockorom ef hann mætti.

OLAFR TRYGGVASON KOM I NOREG.

Síðan fór Þórir vestr til Írlands til Dyflinnar, oc spurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi Kvaran mági sínom. Bráðliga kom Þórir sér í tal vid Ála; var Þórir maðr ordspakr. Enn er þeir höfðo opt oc miöc lengi talat, þá tók Áli at spyria af Noregi, fyrst frá Upplendinga konongom, oc mörgo stórmenni, hverir þeir voro þá á lífi; edr hvar ríki þeir höfðo: hann spurdi oc um Hákon Jarl, hver vinsæld hans var í landino. Þórir segir: Jarl er sva ríkr maðr, at engi þórir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er í annan stad til at gánga. Enn þer satt til at segia, þá veit ec margra göfigra manna scaplyndi, oc sva alþýdunnar, at þess væri fúfastir oc búnaftir, at nockor konungr kæmi

tum, jussit Hakonus Jarlus Dublinum ire ^{A. D. 996.} mercatorem, id quod plurimis tunc temporis frequens erat, ibique in Alium, quis ille & cujus esset, sedulo inquirere; & si certus cognosceret, eum aut Olafum esse, Tryggvii filium, aut alium quendam, ex stirpe Regum Norvegorum oriundum, insidiis illum, si id fieri posset, atque dolis circumvenire.

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII IN NORVEGLIAM.

Posthac Thorerus occidentem versus in Hi- ^{996.} berniam atque Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula Olafi Regis, dicti Kvaran, soceri sui tunc versabatur. Post breve interjectum tempus colloquio Alii potitur Thorerus, homo eloquens atque facundus. Cum hi sæpe multumque erant collocuti, capit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, quinam eorum vita fruerentur, quo regno quaque potestate (singuli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, quali apud cives gratia polleret? Respondet Thorerus, Jarlum Principem esse, ea potestate pollentem, ut nemo contra eum hiscere auderet, nemo ei contradicere; id vero in causa esse, quod alium adeundi non daretur copia; ast, si vera liceret fateri, notam sibi esse plurimorum magnatum non minus quam totius plebis mentem, id præcipue cupientium, paratorumque ad id & animo & opibus, ut ad regni istius

A.D. 996. Þar þil ríkis, af ætt Harallds ens Hár-
fagra. Enn ver síam nú engan þann
til; oc mest fyrir þá sök, at þat er nú
reynt, at illa dugir at beriaz vid Há-
kon Jarl. Enn er þeir töludu þetta
opt, þá lætr Olafur í liós fyrir Þóri
nafn sitt oc ætt, oc spyr hann ráds,
hvat hann hyggi, ef Olafur ferr til
Noregs, hvert bændor mundi vilja taka
vid hanom at konungi. Þórir eggiadi
hann ákaflika þessar ferdar, oc lofadi
hann miök, oc atgervi hans. Tók Olafur
þá at fýsaz miök at fara til ættleifdar
sinuar. Siglir Olafur þá vestan med V
skipum, fyrst til Sudreya; Þórir var
þar í för med hánom; þadan sigldi
hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödvis-
son lá þá í Rögnvalldsey í Ásmundar-
vogi, med eitt lángskip, oc ætladi at
fara yfir á Katanes. Þá sigldi Olafur síno
lidi vestan at eyonom, oc lagdi þar til
hafnar, þvíat Petlandsfiördr var eigi
færr. Enn er konungr vissi, at Jarlinn
var þar fyrir; þá let hann Jarl kalla til
tals vid sic. Enn er Jarl kom á skipit
til tals vid konung, þá haufdo þeir fátt
talat, ádr konungr segir at Jarl skyllði
scíraz láta, oc allt landsfólk hans; enn at
audrom kosti skyllði hann þá deya þegar
í stad; enn konungr qveze mundo fara
med eld oc ufla yfir eyiarnar, oc eyda
landit,

*istius clavum admitteretur Rex, ex prosa-
pia ortus Haraldí Pulchricomí; jam autem
nec sibi nec aliis civium hujusmodi quendam
esse notum, ea præcipue de causa, quod cer-
ta jam experientia constaret, manum cum
Hakono Jarlo conferere, rem esse vanam at-
que irritam. Hac de re sæpius iterato ser-
mone, Olafus Thorero suum nudat nomen,
suamque prosapiam, ejus implorans consilium
mentemque, an futurum crederet, si Olafus
peteret Norvegiam, ut illum sibi Regem
sumerent cives. Eam rem ei summo opere
suasit Thorerus, eum ejusque promittitudinem
summis tollens laudibus. Hinc natalis soli
ingenti desiderio accensus Olafus, de occi-
dente quinque navium classe navigat, primum
ad Hæbudas, Thorero comitatus, inde ad
Orcadas. Tunc temporis Sigurdus Jar-
lus, Ludovici filius, in portu Asmundar-
voga, insulæ Rognvalldsey, navem longam
bellicam in anchoris tenuit, in Katanesiam
transfretaturus. De occidente cum suis in-
sulas accedens Olafus, dictum portum in-
trat, cum Fretum Piccticum (Petlandsfiord)
non posset navigari. Certior Rex factus,
adesse ibi Jarlum, eum ad colloquium vocat.
Brevi habito colloquio, postquam ad navem
Regis Jarius accesserat, cum eo collocutu-
rus, Rex eum monet, ut sacro se fonte ab-
lui permetteret, cum omnibus insularum in-
colis; si id recusaret, mortem mox inferen-
dam Jarlo minatus, minatusque insulis fa-
turam igne & ferro sædam vastationem, nisi
incolæ*

landit þat, nema landsfolkit cristnadiz,
Enn svo sem Jarl var þá við komin,
þá tok hann þat af, at taka féirn;
var hann þá féirðr, oc allt þat fole, er
þar var með honom. Síðan svardi Jarl
konungi eida, oc gerdiz hans madr;
feck honom son sinn til gislingar, er
het Hvælpr eda Hundi; oc hafði Olafr
konungr hann með fer til Noregs.

UTANFERD NIALSONA.

Nú er þar til máls at taka at þeir Grímr oc Helgi synir Niáls fóro af Islandi þat sumar sem þeir Þráinn fóro utan, oc voru á skipi med þeim Olafi or Elldu Ketilsfyni oc Bárði Hvíta, þeir tóko nordanvedur svo haurd at þá bar suðr í haf, oc rak yfir myrkr svo mikit at þeir vissu eigi hvar þeir fóro, oc hófdo þeir útivist langa, þá komu þeir þar er grunnævi var mikit, oc þóttuz þeir vita at þat mundi vera nær lann- dum, þeir Niálsfynir spurdu ef Bárðr vissi nockut til hverium iöndum þeir myndu næst vera? morg eru til segir hann, at því sem ver höfum vedrfoll haft. Eyjar eda Skotland eda Irland. Tveim nóttum síðarr sá þeir lond á bæði bord, enn boda mikinn inn á fiord- inn, þeir kaustudu akkerum fyrir utan bodann, þá tók at lægia vedrit, enn um morguninn var logn, síá þeir þá fara XIII. skip út at fer, þá mællti Bárðr, L hyat

incolæ baptismum admitterent. His in An. A. D. 996.
gustiis constitutus Jarlus, elegit baptismi
admittendi conditionem; quare ipse cum om-
ni populo, quæ ibi aderat, turba, sacro
ablatus est fonte, quo factò, fidem Regi ju-
rejurando obstrinxit, factus ita ejus vassal-
lus, filiumque tradidit, fidei obsidem, no-
mine Hvelpum s. Canem, quem Rex secum
in Norvegiam duxit.

PEREGRINATIO NIALSONIORUM.

*Hic sermo inde repetendus, ubi Nialsonii 992.
Grimus & Helgius, Islandia decederent,
quæ æstate Thrainn cum sociis peregre abie-
rant. Eadem illi ac Olafus ab Ellda filius
Ketilis & Bardus Albus nave vecti; tam
violentis deprehendebantur aquilonibus, ut
in mare meridionale jactarentur, tantaque
vi tenebrarum circumfusi sunt, ut, quo fer-
rentur, ignorarent, longinqua usi naviga-
tione, (tandem) in loca maris admodum va-
dosa devenerunt, quæ telluri finitima colli-
gebant. Quæsere de Bardo Nialsonii, num
quid sciret, quibus regionibus maxime pro-
pinquarent? Multæ possunt esse, inquit, ra-
tione, quibus usi sumus, tempestatum; In-
sulæ, vel Scotia vel Hibernia. Duabus in-
de noctibus terram ab utroque latere conspi-
ciunt, in sinu vero interiori syrtem ingeu-
tem: extra quam anchoras jecerant, cum
ponere tempestas cospit. Mane autem (po-
ssero) malacia facta, naves XIII. ad se ex-
currentes sentiunt. Tunc Bardus insit:
Quæ*

A. D. hvat skal nú til ráða taka? þviat menn⁹⁹² þessir munu veita ofs atsókn. Síðan ræddu þeir hvart þeir skyldu veria sík edda gefaz upp, enn ádr þeir höfdu ráðit komu at víkingar, spurdu þá hvarir adra at nöfnum hvat fyrimenn hetu? þá nefnduz fyrimenn kaupmanna, oc spurdu í móti hverrir fyrir lidi þeirra væri? annarr nefndiz Griótgarðr en annarr Snækolfr synir Molldanns ur Dungalshæ í Skotlandi, frændr Melkols Skotakonungs, oc eru kostir II. af ofs gervir segir Griótgarðr at þer gangit á land enn ver munum taka fe ydvert, hinn er annrarr at ver munum sækia at ydr oc drepa hvern mann er ver fám. Helgi svarar þat vilia kaupmenn at veria sík. Þá mæltu kaupmenn mæl þú alsvesfall, hveria vorn munu ver veita? oc er fe fiorvi fyrra. Grímr tók þat ráðs at hann æpti á víkingana, oc let þá eigi heyra illan kur kaupmanna. Bárðr oc Olafrr ræddu, hyggit þer eigi at Islendingar muni gera spott at látum ydrum, takid helldr vopn ydr oc verid ydr, tóko þeir þá allir til vapna oc festu þat med fer at þeir skyldu alldri uppgefaz medan þeir mætti veria sík,

FRA

Quæ nunc ineunda ratio? hi enim classarii nos adpugnabunt. Mox deliberabant, tuerentur se, an dederent: at priusquam propositum habuissent, piratæ aderant. Mox alteri alteros rogare quo nomine duces vocarentur: efferunt sua primarii mercatorum: vicissim percontantes, qui præsent classariis? unus Griotgardum se appellavit, alter a) Snækolfum, filios (esse) b) Molldanis ab Dungalshæio Scotiæ; cognatos Melkolfi regis Scottorum. Et nos duas condiciones ferimus, ait Griotgardus; unam, uti vos in terram egrediamini, nobis res vestras occupaturis; alteram, ut vos impugnemus, Et cujuscunque nobis potestas fiet, perimamus. Helgius respondit: volunt se tutari mercatores, hi vero, ut tu nunquam salvus dixeris! inquit: quid (nobis) tutelæ præstabimus, aut est pecunia salute prior? Id Grimus consilii cepit, ut piratas acclamaret, quo eos misera mercatorum murmura excipere vetaret. Bardus Et Olafus: Vosne, ajunt, existimatis Islandos, quomodo vos geritis, ludibrio habituros: sumite potius arma, vosque defendite. Mox universi arma capere, seque nunquam esse dedituros, quoad locus foret propugnandi, inter se confirmant.

DE

a) Snækólfr.) F. L. O. S. Snækollr. G. Knekkollr, sed infra Snækollr. E. P. Jökull, at infra Snækollr.

b) Molldáns.) E. F. K. P. Fr. a. & f. Moddás. M. O. Molldáns. L. Molldgáns. N. Q. Molldars. C. Soddáns.

FRA KARA SOLMUNDARSYNI.

Víkingar skutu á þá og tókz orrofta og veria kaupmenn sik vel. Snækólfr leypr at Olafi og leggr í gegnum hann með spíóti. Grímr leggr til Snækólfs spíóti, og svo fast at hann fell útbýrdis. Helgi sneri þá mótz við Grími, og ráku þeir ofan alla víkinga og íafnan voru þeir Níalsfynir þat er mest þurfti. Víkingar kolludu og báðu kaupmenn uppgefaz, þeir sögdu at þeir myndi alldri uppgefaz, í þessu varð þeim litid til hafs, siá þeir skip fara sunnan fyrir nesi og voru eigi færr en X. þeir róa mikinn og stefna aa þangat, er þat skíolldr við skíolld, enn á því skipi er fyrst fór stóð maðr við siglu, sá var í filkitreyiu og hafði gyllðan hiálm, enn hárit bæði mikit og fagrt, siá maðr hafði spíót gullrekit í hendi, hann spurði, hverir eiga her leik svo óíafnan? Helgi sagði til sín, og sagði at í móti voru þeir Gríotgardr og Snækólfr; enn hverrír eru Stýrimenn? sagði hann; Helgi svarði, Bárdr svartir er lifir, enn annarr er látinn er Olafur heitir erut þit segir hann Islendzkir menn? svo er víst segir Helgi, hann spurði hvers fynir þeir væri, þeir sögdu, þá kannadiz hann við og mælti, nafnfrægir erut þer fedgar, hverr ertu? segir Helgi, Kári heiti ek, ok em ec Solmundarson, hvadan komtu at? segir Helgi. Or Sudreyum. þá ert þú vel at kominn segir Helgi ef

L 2

þú

DE KARIO SÖLMUNDI FILIO.

A. D.
992.

Piratis in mercatores tela jacentibus, prælium oritur, hique se pulchre tutantur. Snækolfus Olafum curriculo invadens hasta transverberat. Grimus hastam in Snækolfum ingerit, idque tanta vi, ut præceps e navi rueret. Tum Helgius se ad Grimum recipit, amboque cunctos e navi (sua) prædonnes profligant: Níalsfynique, qua res maxime desiderabat, frequentes aderant. Piratæ clamitantes, deditiorem poscunt mercatores, at se nunquam dedituros regerunt. Inibi forte respicientes oceanum versus a meridiana linguæ parte adferentes, haud pauciores X, animadvertunt, quæ excitato remigio cursum ad ipsos dirigebant, in his scutum scuto confertum: in ea vero navi, quæ prima ibat, quidam ad malum constitit, thorece velatus serico, deauratam gerens galeam; promissis nitidisque crinibus; hastamque in manu tenens auratam. Idem rogat: Quinam hic imparibus adeo viribus certant? Helgius nomen suum, adversariosque Griotgardum & Snækolfum indicat, Qui vero, inquit, gubernatores? Respondet Helgius: Bardus Niger, adhuc vivens; alter vero, nomine Olafus, modo extinctus. (Pergit:) Vos Islandi estis? Sumus utique, ait Helgius. Tum percontatus, quo patri nati essent: iis significantibus, genus agnovit; &, Vos, inquit, & pater vester celebres estis. Quinam tu? ait Helgius. Karius nominor

A. D. 992. Þú villt veita ós nockut, veita slíkt sem þer þurfit segir Kári, eda hvers beidi: þer? veita þeim atlogu segir Helgi. Kári sagði at sva skyldi vera, laugdu þeir þá at þeim, oc tókz þá bardagi í annat sinn, enn er þeir hafa bariz um rid, hleypr Kári upp á skip til Snækolfs, hann snýr í móti honom oc hoggr til hans, Kári leypr yfir slá eina er lá um þvert skipit apr ofugr, Snækólfr hió í slána, sva at fal báda eggteina sverdzins, Kári hoggr til hans, oc kom sverdit á auxlina, oc vard hogg sva mikít at hann klauf frá ofan hondina, oc hafdi Snækólfr þegar bana. Griótgardr skaut spióti til Kára, Kári sá þat oc lióp í lopt upp, enn spiótít misti hans, í því voru þeir Helgi oc Grímr komnir til mótz vid Kára, leypr þá Helgi at Griótgardi, oc leggr sverdi í gegnum hann, oc vard þat hans bani gengu þeir þá um skip oll med báðum bordum, menn bádu ser þá grida, gafu þeir þá grid ollum, enn tóku se allt, eptir þat leggja þeir skipin oll út undir eyiar.

FRA SIGURDI JARLI.

Sigurdr het Jarl er red fyrir Orkneyium. hann var Hlodvisson Þórfinnzsonar haufakliúfs, Torfeinarssonar Raugnvalldzsonar

nominor, & sum filius Sölmundi. Ille porro: Unde advenisti? Ex Aebudis (respondit) Sic tu auspicato ades, inquit Helgius, si quid nobis operæ dabis. Karius; dabo, quacunque vos indigetis: at quid (præcipue) postulatis? Cui Helgius: ut hostes navibus adoriare. Faciurum annuit Karius: ipseque cum sociis naves in eos incitant. Mox redintegratur discrimen, pugna vero aliquantisper facta, Karius in navim Snækolfs evolat: hic in illum gradum vertit, gladio impetens: Karius tignum quoddam, per transversam positum navem, retrorsum superfiliit: hoc igitur feriebat Snækolfus, sic ut utraque acies gladii conderetur. Tum ictum ei Karius intendit; qui, gladio in humerum impulsus, tantus exstitit, ut brachio (deorsum) abscisso Snækolfus mortem statim acciperet. Griotgardus hastam in Karium torquet, sed cum hic, re animadversa, subfliret, in vanum lapsa est. Hoc momento Helgius & Grimus præsto adsunt Kario. Helgius ad Griotgardum decurrens, gladio eum trajicit, & sic ille neci datus est. Tum cunctas utrinque secus pervadunt naves; piratas pacem implorantes, salute omnes donant: ipsi vero, ablatis omnibus spoliis, totam dein classem extrorsum ad insulas appulerunt.

DE SIGURDO DYNASTA.

Sigurdus nominabatur dynasta, qui Orkadibus præfuit; filius Hlödveris, filii Thorfinni Haufakliufi (Cranifecæ), filii Rögnvalldi

nar Jarls af Mæri Eyfsteinsfonar Glumru. Kári var hirdmaðr Sigurðar Jarls oc hafði tekit skatta af Eyjunum af Gilla Jarli. Kári bidr þá nú fara til Rosseyiar, oc sagði at Jarl mundi vel vid þeim taka, þeir þágu þat oc fóru med Kára oc komu til Rosseyiar. Kári fylgir þeim á fund Jarls, oc sagði hverir menn þeir voru, hverso komu þeir segir Jarl á þinn fund? ec fann þá sagði Kári í Skotlandzfiordum, oc borduz þeir vid sonu Molldans Jarls, oc vorduz þeir sva vel, at þeir urpu fer iafnan medal vid-anna oc voru þar iafnan sem mest var ravnin. Vil ec nú bidia þeim hirdvistar. Því skallt þú ráða segir Jarl, tekiz hefir þú sva mikit á hendr vid þá áðr, þeir voru þá med Jarli um vetrinn, oc voru vel virðir. Helgi var lióðr er á leid vetrinn. Jarl þóttiz eigi vita hví þat myndi sæta, oc spurði hvi hann væri lióðr, oc spurði hvat honom þætti? eða þikki þer her eigi gott? gott þikki mer her segir Helgi, hvat hugfar þú þá? segir Jarl. Eigi þer nockurs ríkis at gæta á Skotlandi? segir Helgi, sva mun ofs þikkia segir Jarl, eða hvat er at

L 3

Því?

di Comitis Mæriæ, filii Eyfsteinis Glumræ A. D. (strepentis). Erat Karius satelles Sigurdi⁹⁹². dynastæ, tributaque ex insulis a Comite Gilla exegerat. Idem, ut Nialsonii in Rosseyam (Rufam) irent, petiit, dynastam eos liberaliter accepturum testatus, annuerunt, & cum Kario una profecti venerunt in Rosseyam: isque deductis illis in conspectum dynastæ, qui sint (hominum) significavit. Quomodo, ait dynastes, hi te convenere? Offendi eos, inquit Karius, in fretis Scotiis, adversus filios Molldanis c) Comitæ præliantes: seque adeo generose tuebantur, ut se lignaria inter armamenta navium multi obicerent, & ubivis maximum erat periculum, assidui essent: jam vero ut hospitio recipiantur aulico precor. Hoc tuo arbitrio relinquam, inquit dynasta: tantam eorum causa rem in te suscepisti antehac. Itaque ad dynastam perhiemabant, honorifice habitati. Urgente hyeme Helgius subtristis exstitit: cui quæ subesset causa, hand satis intelligens dynasta, quærebat, quidnam esset tristis? simul, quæ res doleret ei? an vero parum probatur tibi hoc hospitium? Placet quidem hoc, respondit. Porro dynasta: Quid ergo cogitas? Et Helgius: Ecquam in Scotia ditionem habes defendendam? Sic certe existimamus, inquit dynasta: quid vero tua?

Ad

c) Jarls.) Id Jarls or Dungálsbæ. E. P. Skóta (Skotta) konúgs bróður, *fratris Scotorum regis.*

A. D. því? Helgi segir. Skotar munu hafa
 993. tekit fýslumann ydvarn þaf lífi, oc tekit
 niósnir allar at ongar skyldi ganga yfir
 Petlandsfiord. Jarl mælti, ertu forspárr
 madr? hann segir, lítt er þat reynt,
 auka skal ek sæmd þína segir Jarl, ef
 þetta er sva, ella mun þer gialld at
 verða, ecki er hann þess háttar madr
 segir Kári, oc mun hann fatt tilsegia,
 þvíat fadir hans er forspár. Síðan fen-
 di Jarl menn fudr til Straumeyiar Arn-
 líóti fýslumanni sínum, eptir þat fendi
 Arnliótr menn fudr yfir Petlandsfiord,
 oc toko þar niósnir, oc frettu þat at
 Hundi Jarl oc Melsnati Jarl hófdu tekit
 af lífi Hávard í Þradsvík mág Sigurðar
 Jarls, fendi þá Arnliótr ord Sigurði Jarli
 at hann skyldi koma fudr med lid
 mikit at reka Jarla þessa af ríkinu,
 þegar Jarl spurði þetta dró hann saman
 her mikinn um allar eyiar.

*Ad quæ Helgius: Scoti, credo, procurato-
 rem tuum e medio sustulerunt, omnesque
 nuntios interceperunt, ne qui fretum Petlan-
 dicum transeunt. Hic dynasta: Præfagus
 homo es? Ille respondit: Parum id proba-
 tum est. Augebo honorem tuum (te præ-
 mio), ait dynasta, si hoc ita sit; sin aliter,
 tibi fraudi erit. Karius suscipit: Non est
 ejusmodi homo (ut mentiat), sed verum,
 puto, loquitur: etenim divinus est pater
 juus. Postea dynastes legatos austrum ver-
 sus in Straumeyiam (Stromam) ad Arnliotum
 procuratorem suum misit: qui mox scrutato-
 res trans fretum Petlandicum amandavit:
 iiqve rem explorantes cognoscunt Hundium
 ac Melsnatium Comites Havardo d) Thrad-
 vicensi, Sigurði dynastæ affini, vitam ab-
 rupisse. Hinc Arnliotus ad Sigurdum dy-
 nastam mittit, ut austrum versus magnis
 copiis veniret ad profligandum hos ex pro-
 vincia Comites, quo accepto, mox numero-
 sum dynasta ex omnibus insulis contrahebat
 exercitum.*

BARDAGI MED JORLUM.

Síðan fer Jarl fudr med herinn, oc var
 Kári í faur med honom oc sva Niáls-
 synir, þeir komu fudr við Katanes.
 Jarl átti þessi ríki í Skotlandi. Rofs oc
 Myrævi, Sudrland oc Dali, komu þar
 at

PRÆLIUM INTER DYNASTAM ET COMITES.

*Dein dynastes austrum versus cum copiis
 profectus, Kario Nialsonisqve itineris so-
 ciis, Katanesiam tetigerat: cum ex iis pro-
 vinciis, quæ ditioni dynastæ in Scotia sub-
 erant, Rossia nempe ac Moravia Sudurlan-
 dia*

d) Þrádsvík, E. R. Chh. *Fragm.* f. þrasvík.

at móti þeim menn af þeim ríki, og fögdu at Jarlar væri þadan skamt í braut með mikinn her, þá snýr Sigurdr Jarl þangat herinum og heitir þar Dungalnipa er fundrinn var fyrir ofan, og laust í bardaga með neim mikinn-Skotar höfdu látið fara sumt lidit laust og kom þat í opna skiolldu Jarlsmön-nom og var þar mannfall mikit, þar er þeir Niálsfynir sneru í móti þeim og borduz við þá, og komu þeim á flóttu, verdr þá bardagi hardr, snúa þeir Helgi þá fram hiá merkinu Jarls og beriaz vel. Nú snýr Kári í móti. Melsnati skaut spíóti til Kára; Kári hendi og skaut aptr spíótinu, og í gegnum Jarlinn, þá flýði Hundi Jarl, en þeir ráku flóttann allt þar til er þeir spurdu til Melkofs Jarls at hann dró her saman í Dungalbæ, átti Jarl þá ráð við menn sína, og sýndiz ollum þat ráð at snúa aptr, og beriaz eigi við fva mikinn landher, sneru þeir þá aptr. Enn er Jarl kom í Straumey skiptu þeir þar herfangi, síðan fór hann norðr til Rosseyiar. Niálsfynir fylgdu honom og Kári. Jarl gerdi þá veizlu gaf Jarl Kára sverd gott og spíót gullrekit, enn Helga gullhring og skik-kiu, en Grími skiolld og sverd. Eptir þat gerdi hann þá hirdmenn sína Grím

oc

dia & Dalis; quidam illis obviam venie-^{A. D.}
bant, nuntiantes, haud procul inde magno^{993.}
cum exercitu abesse Comites. Itaque Sigur-
dus dynasta eo cum agmine flectit iter: lo-
cusque, supra quem fiebat congressus, e) Dun-
galsnipa (petra eminens Dangalli) appella-
tur. Concurritur magno certamine. Scoti
partem copiarum segregatim ire fecerant:
quibus milites dynastæ aperto latere aggressis,
magna horum strages facta est; donec Nial-
sonii pedem iisdem inferebant, commissaque
pugna in fugam eos dabant. Tum asperius fie-
ri prælum coepit. Helgius ac frater signum
dynastæ prævertentes promte dimicant. Ka-
rius Comiti Melsnatio se offert: hic in illum
hasta emittit; qua manu intercepta retor-
taque Karius transigit Comitem. Tunc
Hundius Comes fuga se proripit, illi vero
fugientes ad eum persecuti finem sunt, quoad
Melkolfum dynastam exercitum in Dungal-
ia cogere audiebant. Hic consilium suorum dy-
nasta adhibente, cunctis visum est utilius
reverti, quam tantis cum terrestribus copiis
cernere. Itaque revertebantur. Ut vero
in Straumeyam venerat dynastes, præda est
diribita. Mox boream versus Rosseyam pe-
tiit, Nialsoniis & Kario comitibus: lau-
tumque ibi convivium instruxit: inter quod
(convivium) dynasta gladium eximium Kario
hastamque obauratam, Helgio armillam au-
ream togamque, Grimo autem clypeum &
gladium

e) Dungalnipa,) Fr. f. & g. --- gnipa. F.
Fr. d, Duggálsnípa,

A. D. oc Helga, oc þakkadi þeim framgöngu
 993. góða, þeir voru með Jarli þann vetr oc
 um sumarit, þar til er Kári fór í hernat,
 994. þeir fóru með honum, þeir heriudu
 víða um sumarit oc fengu hvervetna
 sigr, þeir borduz við Gudröð konung
 or Mon oc sigruðu hann, oc fóru við
 þat aptr oc höfðu fengit mikit fe, voru
 995. þeir enn með Jarli um vetrinn. Um
 varit beidduz þeir Níalsfynir at fara til
 Noregs. Jarl mælti at þeir skyldu
 fara sem þeim líkadi, oc feck þeim gott
 skip oc roskva menn. Kári sagði
 at hann myndi þetta sumar koma til
 Noregs með skatta Hákonar Jarls, oc
 munu þeir þá finnast, oc svo kom
 at þeir sammæltuz á þat. Síðan letu
 þeir Níalsfynir út oc sigldu til Noregs,
 oc komu norðr við Þrándheim.

996. Fóru þeir þáðan með honum í hernad,
 þeir heriudu suðr um Angulseyiar oc
 allar Sudreyiar, þá helldu þeir til Salltí-
 ris oc gengu þar upp oc borduz við
 landzmenn oc fengu þar fiár mikils, oc
 fluttu til skipa, þáðan fóru þeir suðr til
 Bretlandz oc heriudu þar, þá helldu þeir
 til Manar, þar mættu þeir Gudraudi
 konungi ur Mani oc borduz þeir við
 hann oc höfðu sigr, oc drapu Dungal-
 son konungs, þar tóko þeir fe mikit,
 þáðan helldu þeir norðr til Kolni ok
 fundu

*gladium donabat. Dein Helgium & Gri-
 mum satellitio adscripsit, gratiis de opera
 egregie navata persolutis. Proximam apud
 dynastam hiemem agebant, eoque aestatem,
 donec Kario piraticam factum eunti se asso-
 ciarent. Hac aestate praedas passim exercen-
 tes, victoriam ubique retulere. Cum Gud-
 rödo rege Monæ prælio dimicantes, eum
 superavere: quo facto, magnam reportantes
 prædam, revertere. Apud dynastam etiam
 perhiemabant. Vere Nialsonii veniam in
 Norvegiam transcurrendi expetunt, quibus,
 quo placeret, ire jussis, dynasta bonam na-
 vim strenuosque socios dedit. Innuebat Ka-
 rius tributa se hac aestate Haconi dynastæ in
 Norvegiam venturum; ibique se cum illis
 congressurum: & sic factum est, uti hoc mu-
 tuo condicerent. Postea solvebant Nialso-
 nii, & ad Norvegiam velificantes Thrand-
 heimum in boreali regione tetigerunt.*

*Prædas deinde ex Angulseyis austrum
 versus, omnibusque Aebudis agebant. Mox
 Satiriam petiere; quo egressi manus cum in-
 colis conferebant. & magna illic potiti præ-
 da, ad naves revertere. Inde austrum ver-
 sus ad Britonum terram delati, ibi popula-
 bantur. Tum ad Monam cursum institue-
 runt, & obviam sibi facto Gudrödo Monæ
 rege, pugnaque cum eo commissa, victoriam
 adepti sunt, filioque regis Dungalæ inter-
 fecto, magna illic spolia ceperunt. Hinc
 boream versus f) ad Colnam pergebant, ubi
 Giltium*

f) til Kolni.) B. D, E, G, Chh, Frr. t, Kolu, F. í Kló.

fundu þar Gilla Jarl, oc tók hann við þeim vel oc dvalduz þeir með honum nokkura hríd. Jarl fór með þeim til Orkneyia á fund Sigurðar Jarls, enn um varit gipti Sigurðr Jarl Gilla Jarli Ner-eidi systir sína, fór hann þá í Sudreyiar.

DAUDI SVENS TIUGUSKEGGS.

Olafr konungr Haralds sun sigldi vestr til Englands; þat var þar tíðinda, at Sveinn Tiúguþkegg Dana konungr var þenna tíma í Englandi með Danaher, oc hafði þar þá setit um hríd, oc haft land Adalráðs konungs; höfðu þá Danir víðagengit yfir England; var þá svo komit, at Adalráðr konungr hafði flýit landit, oc farit suðr í Valland. Þetta sama haust er Olafr konungr kom til Englands, urðu þau tíðindi þar, at Sveinn konungr Haraldsson varð bráðdaur um nótt í rekkio sinni. Oc er þat sögn Enskra manna, at Eadmundr hinn helgi hafði drept hann, með þeim hætti sem hinn helgi Mercurius drap Julianum níðing. Enn er þat spurð Adalráðr Engla konungr á Flæmingialand, þá snýr hann þegar aftur til Englands. Enn þá er hann kom aftur í landit, sendi hann orð öllum mönnum, er fe villdu þiggja til þess, at vinna land með hönum.

Gillum Comitem nacti, prolixèque accepti, A. D. 996. per aliquantum tempus apud eum commorabantur: cumque illis una in Orcades ad Sigurdum dynastam Comes profectus est. Vere autem, g) sorore Sigurdi dynastæ Ne- 997. reida nuptum sibi data, in Aebudas rediit.

MORS SVEINI FURCATÆ BARBÆ.

Navigavit Olafus Rex Haraldifilius occidentem versus ad Angliam, ubi tunc hæc erat rerum facies. Illo tempore Sveinus Danorum Rex in Anglia Danico cum exercitu versans, ibique aliquamdiu commoratus, regnum Adalradi Regis occupaverat. Late per Angliam tunc armis grassati Dani, eo rem deduxerant, ut Rex Adalradus, regno fuga relicto, ad Vallandiam (Franciam) ire esset coactus. Eodem autumno, quo ad Angliam appulit Olafus, forte accidit, ut Sveinus Rex, Haraldifilius, subita morte suo in lecto obiret. Referunt Angli, Edmundum Sanctum eodem modo vita exuisse, quo Julianum Apostatam occidit Sanctus Mercurius. Nuntio autem hujus rei ad Adalradum Regem perlato, tum in Flæmingialandia (Flandria) commorantem, absque mora reversus est in Angliam. In regnum vero redux, missis nuntiis omnes invitavit, qui stipendia vellent mereri, Regi ad regnum recuperandum opem laturi. Hinc ingens

g) systur.) Fr. c. dóttur, filia.

h) Nereidi.) E. F. K. P. Nerídi.
M

A. E. 1008. om. Dreif þá mikit fiölmenni til hans. Þá kom til lids við hann Olafur konungr með mikla sveit Nordmanna. Þá lögðu þeir fyrst til lundúna, og helldu skipa hernom utan í Temps, enn Danir helldu borginni. Öðrom megin árinna er mikit kaupstað, er heitir Sudurvirkir; þar höfðu Danir mikinn umbúnað, grafit dýki stór, og settu fyrir innan vegg með vidom og grjóti og torfi, og höfðu þar í lid mikit. Adalráður konungr let þar veita atfögn mikla; enn Danir vörð; og fekk Adalráður konungr ecki atgert. Bryggior voru þar yfir ána, milli borgarinnar og Sudurvirkis, svo breiddar at aka mátti vögnom á víxl. Á bryggionom voru vígi ger, bæði kastalar og bord-þök forstreymis, svo at tók upp fyrir midian mann: enn undir bryggionom voru stafir, og stóðu þeir niðr í grunn í anni. Enn er atfögn var veitt, þá stóð herrinn á bryggionom, um allar þær, og varði þær. Adalráður konungr var miök hugfiúkr hvernog hann skyldi vinna bryggiornar. Hann kallaði á tal alla höfðingia hersins, og leitadi ráða við þá, hvernog þeir skyldu coma ofan bryggionom. Þá segir Olafur konungr at hann mun freista at leggja til síno lida, ef adrir höfðingiar vilja at leggja.

Á

ingens ad illum confluit militum multitudo. Eum quoque accessit Olafus Rex, magna Nordmannorum turba comitatus, opem ei laturus. Hi Londinum primum appulere, ubi in fluvio Tamesi eorum stetero naves, civitatem vero obtinebant Dani. Ad alterum fluvii latus ingens positum est emporium, Sudurvirke dictum, quod Dani multis munimentis, ducta (nempe) alta & lata fossa, ac congesto intra illam ex lignis, lapide & cespite vallo, magno imposito praesidio firmaverant. Hac Adalradus Rex adortus magna vi oppugnabat; ast resistentibus Danis, irritus fuit Adalradi Regis conatus. Pontes erant ibi amui impositi, inter civitatem atque Sudvirkam, adeo lati, ut occurrentes currus duo transire possent. A latere pontium, qua parte secundum spectabant amnem, posita erant propugnacula tam castella, quam loricae atque plutei, ejus altitudinis, ut ad pectus usque (propugnantium) attingerent; pontes autem (ipsos) pali sustentabant, qui in fundo amnis erant fixi. Facta igitur oppugnatione, per pontes dispositus exercitus eos tuebatur. Animo (hinc) aeger Adalradus Rex, atque quare ratione pontes posset expugnare sollicito cogitans, omnes copiarum praefectos, ad colloquium vocatos, consulit modum quo pontes posset destrui. Tum Rex Olafus pollicetur, si caeteri praefecti suas admovere vellent copias, se cum suis pontes aggressum remtentaturum. Hoc igitur in consilio postquam statutum

Á þeirri málstefno var þat ráðit, at þeir skyldu leggja her sinn upp undir bryggiornar. Bió þá hverr sitt lid oc sín skip.

ORROSTA.

Olafr konungr let gera flaka stóra af vidartaugom, oc af flötum vidi, oc taka í fundr til vandahus, oc let þat bera yfir skip sín, svo vítt, at þat tók af bordon út; þar let hann setja undir stafir svo þykt oc svo hátt, at bæði var hægt at vega undan, oc ýrit stínt fyrir grióti ef ofan væri áborit, Enn er herinn var búinn, þá veitto þeir atróðr nedan eptir ánni, oc er þeir komu nær bryggionom, þá var borit ofan á þá bæði skot oc griót, svo stórt at ecki hellt vid hvarki hiálmur ne skilldir, oc skipin meiddoz síálf ákalliga. Lögðu þá margir frá. Enn Olafr konungr oc Nordmanna lid med hönom rero allt upp undir bryggiornar, oc báro kadla um stafina, þá er upphelldo bryggionom, oc tóko þá oc rero öllum sciponom forstreymis, sem mest máttu þeir. Stafirnir drógoz med grunni, oc allt til þess er þeir voru lausir undir bryggionom. Enn fyrir því at vapnadr herr stóð þykt á bryggionom, þá var þar bæði griót mart, oc her vapn mörg, enn stafirnir voru undan brotnir, þá bresta af því niðr bryggiornar, oc fellr fólkit mart ofan á

*statutum erat, ut pontibus exercitus admo-
verentur, suas singuli copias suasque naves
huic rei parabant.*

A. D.
1008.

PRÆLIUM.

*Olafus Rex ingentia tabulata ex viminibus
atque ex asseribus ligneis strui curavit, &
ad eam rem obsoletas destrui domos. Hic
tabulatis, seu vineis, naves suas (ita) tegi
jussit, ut extra navium latera pertingerent,
palisque ea frequentibus adeo & altis fulci-
ri, ut et gladiis vibrandis locus esset, &
ad lapides arcendos satis essent firma, si eo-
rum vis superne ingrueret. Classe & copiis
paratis, adverso amne adremigarunt; at
postquam pontibus appropinquatum est, &
missilia in eos superne sunt congesta, & saxa
adeo ingentia, ut & galeæ & scuta fran-
gerentur, atque ipsæ naves pessime læderen-
tur. Multi (ergo) se inde subduxere. Ola-
fus autem Rex ejusque comites Nordmanni,
navibus ad pontes appulsi, funes & ruden-
tes palis alligarunt, quibus nitebantur pon-
tes, quo facto, naves secundo amne, totis
annixi viribus, impellebant remis; cedebant
sensim convulsi tractique pali, donec ponti-
bus subtrahebantur. Densa autem in pon-
tibus cum stare armata manus, saxorumque
ibi ingens & armorum esset vis, palis sub-
ductis, rupti ruebant pontes, suaque ruina
multos in amnem traxere; cætera vero om-
nis turba ex pontibus, partim in civita-*

A.D. 1008. ána, enn allt annat lidir flýði af brygionom, sumt í borgina, enn sumt í Sudvirki, oc eptir þat veitto þeir atgaungo í Sudvirki, oc unno þat. Enn er borgarmenn sá þat, at áin var unnin Temps, sva at þeir ecki máttu banna skipfarar upp borgina, oc tóko vid Adalráði konungi. Sva segir Óttar Svarti:

Enn brautto ela kennir
Yggs gunn þorin brygior
Linns hefir lönd at vinna
Lundúna þar snúnat.
Höfdo hart um krafdir
Hilldr óx vid þat skilldir
Gáng enn gamlir sprúngo
Gunnþinga járnhringar.

Oc enn qvad hann þetta:

Komto í land oc lendir
Ládvördr Adalráði
Þín naut recka rúni
Ríki eflr at flíko.
Hardr var fundr sá er færdot
Fridlands á vit nidia
Red átt stúðill ádan
Jatmundar þar grundo.

Enn segir Sigvatr frá þelso:

Rett er atsókn hin setta
Snarr þengill baud Englom
Att þar er Olaftr sótti
Yggs lunduna bryggior.
Sverd bito Völse enn vördo
Vikingar þar díki
Atti sumt í stetto
Súdvirkí lid búdir.

tem, partim in Sudvirkam, fuga salutem quæsiuit. Postea Sudvirkam aggressi expugnare. Cernentes autem oppidani, occupatum ab hoste teneri amnem Tamesin, ut aditu navibus ad interiores regni provincias eis prohibere non possent, capti timore, civitatis facta deditioe, Adalradum accepere Regem. Ita hujus rei meminit Ottarus Svarte:

*Præterea fregisti, Otbini procellæ,
Perite, pontes, audax in prælio;
Serpentis postbac terram occupare
Londini tibi feliciter accidit.
Erant ad manum vi multa prebensi,
Prælium ea re auctum est, clypei;
Ceterum vetusti rupti sunt & fracti
Loricæ ex ferro confecti annuli.*

Præterea hæc quoque cecinit:

*Tu, tu, regno, appulisti terræ,
Terrarum ædefensor, Adalradum reddidisti.
Tuo fruitus est vir ille auxilio,
Potentia auctus tanta & tali.
Acerrimum erat, quod fecistis, certamen.
Terra amica in conspectu affinium,
Ubi imperium gesserat olim
Edmundo cognatas terræ & populi.*

Hujus præterea rei ita meminit Sigvatus.

*Verum illud sextum erat prælium,
Quod strenuus Rex ille obtulit Anglis,
Cum satus Olafus ipse est aggressus
Otbino (fortiter) Londini pontes.
Gladii secure Vallici, sed fossam
Pirætæ (Vikingi) ibi defendebant;
Posuerant quædam (earum) in plana
Súdvirka copiarum sua tentoria.*

ORROSTA.

Olafr konungr var um vetrin med Adalráði konungi; þá átto þeir orrosto miðla á Hríngmaraheidi á Úlfkelslandi, þat ríki átti þá Úlfkell Snillingr; þar fengo konungarnir figr. Sva segir Sigvatr skalld:

Enn let siðunda sinni
Sverd-þing háit verða
Endr á Úlfkells landi
Olafr sem ec fer máli.
Stóð Hríngmara heidi
Hersalt var þar alla
Ello kind er olli
Arfvörðr Harallds starfi.

Enn segir Óttarr sva frá þessari orrosto:

Þengill fra ec at þunga
Þinn herr skipom ferri
Raud hríngmara heidi
Hlód aalkösto blóði.
Laut fyrir ydr ádr leti
Landfólk í gny randa
Engla ferd at iördo
Ott enn mörg á flóta.

Þá lagðiz landit enn víða undir Adalráð konung; enn Þingamenn oc Danir helldo mörgom borgom, oc víða helldo: þeir þá enn landino.

ORROSTOR.

Olafr konungr var höfðingi fyrir herinom, þá er þeir helldo til Cantaraburgis

M 3

RÆLIUM.

A. D.
1009.

Olafus Rex hyemem transegit apud Adalradum Regem. Tum prælio ingenti congressi sunt in Hringmaraheide (planitie Hringmarensi) in terra Ulfkelli, quod regnum tunc temporis tenebat Ulfkellus Snillingus; ibi victoria erat penes Reges, teste Sigvalldo Scalld:

*Etiā fecit iterum septimo
Gladiatorum conventum fieri (sævum)
Olim in (regno &) terra Ulfkellri
Olafus, quemadmodum ego hic memoro.
Stetit tunc Hringmarensi in planitie,
Strages ibi facta est, tota
Ellæ progenies, quo tempore ciebat
Hæres Haralldi belli tumultum.*

Præterea hoc de prælio ita memorat Ottarus:

*Audivi, o! Rex, ego graves,
Tuum exercitum à navibus procul,
Adpersisse Hringmaræ planitiem,
Casosque cumulasse acervos, sanguine;
Curvati sunt coram, antequam, vobis,
Incole sævo ensium in strepitu,
Anglorum turba, ad terram usque,
Præcept est data ingens in fugam.*

Tum terra late imperio Adalradi Regis iterum est subjecta. Thingamanni tamen & Dani multas tenuere civitates, magnamque late regni partem.

PRÆLIA.

Olafus Rex dux erat copiarum, quando civitati Cantuariæ admoto exercitu, ibi sunt præ-

A.D. byrgie, oc börðoz þar, allt til þess er
 1009. þeir unno stadinn, drápo þá fiöllda lids
 oc brendo borgina. Sva segir Óttarr
 Svarti:

Atgaungo vanto yngvi
 Ætt fíclinga mikla
 Blíðr hilmir tóðo breida
 Borg Kantara um morgin-
 Lek við rönn af ríki
 (Retto bragna konr gagni)
 Alldar frá ec at alldri
 Elldr oc reykr at þú belldir.

Sigvatr telr þessa hina átto orrosto Olafs
 konungs:

Veit ec at víga mætir
 Vindom hættir hin átta
 Styrkr geck vörðr at virki
 Verdungar styr gerði.
 Sinn máttot bæ banna
 Borg Kantara forgar.
 Mart feekz prúdom pörtom
 Port greifar Oleifi.

Olafur konungr hafði þá landvörn fyrir
 Englandi, oc fór með herskipum fyrir
 land fram, oc lagði upp í Nýamodo;
 þar var fyrir Þíngmanna lid; oc átti
 þar orrosto: oc hafði Olafur konungr
 sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Vann úngr konungr Englom
 Otrandr scarar raudar
 Endr comt brúnt á branda
 Blóð í nya módo.
 Nú hefi ec orrostor austan
 Ogndvalds nió taldar
 Herr fell Danfer þar er dörrom
 Dreif mest at Oleifi,

Olafur

*præliati, donec captam civitatem, edita in-
 genti hominem strage, incendio delerent.
 Qua de re ita Otarus Svarte:*

*Impetu tu grassatus es, o! Rex,
 Regum cognati in gratiam, magno,
 Mitissime Regum, occupasti latam
 Urbem Cantuariæ summo mane diei.
 Feriit juxta mare potenti ex urbe,
 Potitus es Rex! victoria, ærem,
 Populi, ut audiui, vim Tu vitæ,
 Ignis & fumus, strenuus intulisti.*

*Sigvatus hoc octavum numerat præliorum
 Olafi Regis:*

*Scio ego, quod cædibus promptus,
 Vendis periculosus hostis, octavum,
 Strenuus ivit custos in munimentum
 Satellitum, quidem commiserit prælium
 A sua non potuere urbe arcere,
 Cantuariæ urbis multos dolores
 Graves cepere, modis ullis honestis,
 Domus, Comites illi Olafum,*

*Tum Olafu Regi Angliæ defendendæ datæ
 sunt partes, (quare) cum exercitu & classe lit-
 tora terræ legens, Nyamodam intravit, ubi
 Thingmannorum offendens copias, orto præ-
 lio, victoriam reportavit Olafus Rex. Qua
 de re ita Sigvatus Skalld:*

*Fecit Rex adolescens Anglis
 Srenuus sincipitis capillos rubescere,
 Atque tinctus est subnigro ensis
 Sanguine in (loco) Nyamoda dicto.
 Nunc ego prælia de oriente usque
 Pugnam trabentis novem recensui
 Ibi cecidere Dani, ubi bæstæ
 Volavere ut plurimæ contra Olafum.*

Tum

Olafr konungr fór þá víða um landit,
oc tók giölld af mönnum, enn heriadi
at ödrom kosti. Sva segir Óttarr:

Máttid Enscrar ættar
Ölld þar er tóet vid giölldom.
Vísi vægðar lausom
Vidfrægr vid þer bægia.
Gulldot gumnar sialldar
Göll döglingi holloz:
Stundom fra ee til strandar
Stór þing ofan fóro.

Þar dvalldiz Olafr í þat sinn III vetor.

ORROSTA I RINGSFIRDI.

Enn it þridia var andadiz Adalrádr
konungr, tóko þá konungdóm synir
hans Eadmundr oc Eadvardr; þá fór
Olafr konungr sudr um síá, 'oc þá bar-
diz hann í Ríngsfirdi, oc vann kastala á
höllunom, er víkingar sátu í; hann braut
kastalann. Sva segir Sigvatr skálld:

Tögr var fullr í fögrom
Fólkveggs drífar hreggi
Hellit sem hilmir mællti
Hríngsfirdi lid þingat,
Ból let hann á hóli
Hátt víkingar áttu
Þeir badot fer síðan
Slíks skotnadar brotna.

ORROSTA

Tum Olafus Rex regionem late peragrans, A. D.
tributa solvere incolas coëgit, aut si id non^{1009.}
fieret, populationibus grassabatur. Ita hæ^{1010.}
de re Ottarus:

*Non potuere Anglorum populi,
Ubi tu percepisti tributa,
Regi (tibi), nihil remittendi,
Late inclyto, impedimenta facere.
Solverent viri haud (sane) raro
Tributa Principi utilissima (quidem).
Interdum audiui ad littora usque
Magnas prædas fuisse deductas.*

Ibi eo tempore Olafus tres transegit annos.

PRÆLIUM IN SINU RINGS-
FIORD.

Tertio autem vere, vivis erepto Adalrado^{1011.}
*Rege, regnum adiere ejus filii Edmundus
atque Edvardus. Quo factio, austrum ver-
sus mare trajiciens Olafus, prælio in sinu
Ringsfiord commissio, castellum in collibus po-
situm expugnavit, piratarum habitaculum.
Qua de re ita Sigvatus Skálld:*

*Numerus decem completus est pulchro,
Sæva quem prælii sub tempestate,
Contenderunt quando, Rex mensuravit,
Sinu in Hríngsfíord, copiae illuc,
Habitaculum fecit ille in colle,
Altum pirata quod tenuere,
Illi non petiere sibi postea
Talem conditionem, solo ævari.*

PRÆ-

A. D.
1012..

ORROSTOR.

PRÆLIA.

Þá hellt Olafur konungr lidi síno vestr til Grislo polla, oc bardiz kar, vid víkinga fyrir Vilhjalmsbæ: þar hafði Olafur konungr figr. Sva fegir Sigvatr:

Olafr vanto þars iöfrar
Ellista styr fello
Ungr komto af því þingi
Pollr í Grislo pollom.
Þat fra ee víg at veitto
Viljalms fyrir bæ hialmo
Tala mint er þat telia
Tryggs Jarls háit snarla.

Því næst bardiz hann vestr í Fetlafirdi; sem fegir Sigvatr:

Tönn raud tólfta sinni
Tyr fylgiandi ylgier
Vard í Fetlafirdi
Fiörbann lagit mannom.

Þadan fór Olafur konungr allt fudr til Seliopolla, átti þar orrosto; þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalldsborg; hun var mikil oc forn, oc þar tók hann Jarl, er fyrir red borginni, er het Geirfidr. Þá átti Olafur konungr tal vid borgarmennina; hann lagdi gialld á borgina, oc á Jarl til útlausnar, XII þúsund gullskillinga. Slíkt fe var hönom goll-dit af borginni, sem hann lagdi á. Sva fegir Sigvatr:

Postea Olafus Rex occidentem versus ad Grislopollam ductis copiis, ibi prælio decertavit cum piratis ante Viliamsbæ (Vilhelmi urbem, villam). Ibi victoriam reportavit Rex Olafus, teste Sigvato:

*Olafe, reportasti, ubi Principes (illi),
Undecimam victoriam, cecidere caesi,
Juvenis evasisti ex illo conventu,
Vir fortissime, in Grislopolla
Illud audiui, quod pugnam pugnarunt,
Vilbelmi ante civitatem illi,
Memorabilem quam in numero ferunt,
Fidi illius Jarli, perquam celebrem,*

Proximo postea prælio congressus est in sinu Fetlafirdi, de quo ita Sigvatus:

*Dentem adpersit (sangvine) duodecimo
Gloriam sectans (Princeps) lupi,
Fuit in Sinu Fetlafirdo
Mors & cades destinata multis.*

Inde Rex Olafus austrum versus ad Selliupollam usque vectus, prælio ibi confligit. Ibi oppidum expugnavit, dictum Gunnvalldsborg, oppidum ingens & vetustum, in quo captivum abduxit Jarlum, oppidi præfectum, nomine Geirfidum. Hic Olafus Rex, habito cum civibus colloquio, oppido tributum Jarlique redimendi pretium imposuit, XII mille nummos aureos. Quam statuerat, civitas illi solvit pecuniam; qua de re ita Sigvatus:

þrettanda

Decimam

Þrættanda vann þrænda
(Þat var flótta böll) drottinn
Sniallr í Selio-pollom
Sunnarla styrkunnan.
Upp let gramr í gamla
Gunnvalldsborg um morgin
Geirfidr het fá gerva
Gengit Jarl of fengin.

FRA RUDO JÖRLUM.

Olafr konungr hafði verit í hernadi
vestr í Vallandi II sumor, oc einn vetr,
þá var lidit frá falli Olafs konungs
Tryggvasonar XII vetor. Þá stund höfðu
ráðit fyrir Noregi Jarlar; fyrst Eiríkr
oc Sveinn Hákonar synir; enn síðan
Eiríks synir Sveinn oc Hákon. Hákon
var systorson Knúts konungs Sveins sonar.
Þá voru í Vallandi Jarlar II Vilhialmr
oc Rodbert, fadir þeirra var Ríkardr
Rúdo-Jarl, þeir redo fyrir Nordmandi.
Systir þeirra var Emma drottning, er
Adalrádr Engla konungr hafði átt; synir
þeirra voru þeir Eadmundr oc Eatvardr
hinn gódi, Eatvígr oc Eatgeir. Ríkardr
Rudo-Jarl vas son Ríkardar, sonar Vil-
hialms Lángaspiótz; hann var son Gaun-
go-Rolfs, Jarls þess er vann Nordman-
di; hann var son Rögnvallds Mæra-Jarls
hins Ríka, sem fyrr er ritat. Frá Gaungo-
N Rolfr

*Decimum tertium iniit Thronorum
(Id quod fugacibus nocuit) dominus
Strennus & solers in Selliupolla,
Ad austrum praelium, fama inclytus.
Adscendere (suos) jussit Rex ad verus
Gunnvalldi oppidum mane diei;
Geirfidus dictus est ille, qui factus
Est Jarlus (suis ab hostibus) captivus.*

A. B
1012.

DE ROTHOMAGENSIBUS JARLIS
(DUCIBUS).

*Olafus Rex in piratica, ad occidentem in
Vallandia (Francia) duas aestates transegit
atque unam hyemem, quo tempore ab Olafi
Regis, Tryggvii filii cæde, XII præter-
lapsæ erant hyemes. Per id tempus Nor-
vegiæ imperium gesserant Jarli, primum
Eirikus & Sveinus, filii Hakoni, postea
autem Eiriki filii Sveinus & Hakonus.
Hakonus (hic) erat Regis Kanuti, Sveini
filii, ex sorore nepos. Tunc temporis in
Vallandia (Nordmannia) fuere Jarli duo,
Vilhelmus & Rodbertus, quorum pater erat
Richardus Rothomagi Jarlus (Dux). Hi
Nordmanniæ imperitarunt. Soror eorum
erat Emma Regina, quæ fuerat conjunx
Adalradi Anglorum Regis, horum (autem)
filii Edmundus & Edvardus cognomine Bo-
nus, Edvicus & Edgarus. Richardus Ro-
thomagi Jarlus erat filius Richardi, sed ne-
pos Vilhelmi longæ lanceæ, qui filius fuit
Rolfi peditis, qui Nordmanniam occupavit,
eratque filius Rognvalldi Möriarum Jarli,
dicti Potentis, ut supra est scriptum. Ad Rol-
fum*

A. D. Rolfi ero conñir Rudo - Jarlar, oc töldo þeir lengi síðan frændsemi við Noregs höfðingia, oc virðo þat lengi síðan, oc voro hinir mestu vinir Nordmanna alla stund, oc átto fridland í Nordmandi allir Nordmenn, þeir er þat villdo þeckiaz. Um haustit kom Olafur konungr í Nordmandi, oc dvalldiz þar um vetrinn í Signo, oc hafði þar fridland.

DRAP JATMUNDAR.

1012. Knútr konungr átti margar orrostor á Englandi við sono Adalráðs Engla konungs, oc höfðo ymsir sigr; hann kom þat sumar til Englands er Adalráðr andadiz; þá feck Knútr konungr Emmo drottningar, voro börn þeirra: Haralldr, Hördaknútr, Gunnhilldr. Knútr konungr sættiz við Eadmund konung, skyllði hafa hálft England hvar þeirra. Á sama mánaði drap Heinrekr Stríóna Eadmund konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla sono Adalráðs konungs. Sva segir Sighvatr:

Oc fenn sono
Sló hvern oc þó
Adalráðs eða
Utlámdr Knútr.

sum Peditem originem referunt Rothomagi Jarli (Duces) qui longo deinde tempore cognitionis suæ seriem à Principibus Norvegiæ recensentes, illam cognationem officiis, atque summam cum Normannis (Norvegis) semper coluere amicitiam, adeo ut in Nordmannia pace & securitate fruerentur Nordmannorum (Norvegorum) omnes, quibus ea frui erat volupe. Autumno venit Olafus Rex in Normanniam, ubi per hyemem in Signo commoratus, pace fruebatur.

CÆDES EDMUNDI.

Kanutus Rex multis præliis in Anglia, cum filiis Adalradi Anglorum Regis, est congressus, stante jam ab hac jam ab illa parte victoria. Venit (Kanutus) in Angliam ea æstate, qua mortem obiit Rex Adalradus. Tum Kanutus Rex conjugem duxit Emmam Reginam, quorum hi fuere liberi: Haralldus, Horda-Kanutus, Gunnhildda. Kanutus Rex cum Rege Edmundo eas iniit pacis mutæque reconciliationis conditiones, ut dimidium Angliæ partem tenerent singuli. Eodem mense Heinrikus (Edricus) Striona occidit Edmundum Regem. Quo facto, Kanutus Rex omnes Adalradi filios ex Anglia eiecit. Cujus rei ita meminit Sigvatus:

*Et simul filios
Occidit singulos,
Adalradi, aut
Expulit Kanutus.*

FRA OLAFI OC ADALRADS SONOM.

Þat sumar komo synir Adalráds konungs af Englandi til Rúdo í Vallandi til móðorbrædra sinna, er Olafur Haralldsson kom vestan or vikingo, oc voro allir þann vetr í Nordmandi, oc bundo lag sitt saman med þeim skildaga, at Ólafur konungr skyldi hafa Nordimbraland, ef þeir eignadiz England af Dönom. Þá sendi Olafur konungr um haustit Rana fóstura sinn til Englands, at eflaz þar at lidi, oc sendo Adalráds synir hann med iartegnom til vina sinna oc frænda. Enn Olafur konungr feck hönom lausafe mikit, at spenia lid undir þá; oc var Rani um vetrinn í Englandi, oc feck trúnað margra ríkis manna, oc var landsmönnum betr viliat at hafa samlenda konunga yfir sér; enn þó var þá ordinn svo mikill styrkr Dana í Englandi, at allt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

ORROSTA OLAFS KONUNGS.

Um varit fóro þeir vestan allir saman, Olafur konungr oc synir Adalráds konungs, oc komo til Englands, þar er heitir Jungofurda, gengo þar á land upp med lidi sino, oc til borgar. Þar voro fyrir margir þeir menn er þeim höfdo lidi heitir; þeir unno borgina, oc

N 2

drapo

DE OLAFI ET ADALRADI FILIIS. A. D.

1012.

Ea æstate venere filii Regis Adalradi, ex Anglia Rothomagum in Vallandiam, ad avunculos suos, qua Olafus Rex Haralldi filius rediit de occidente ab expeditione piratica. In Nordmannia hi omnes eam hyemem morati, societatem & fœdus iniere, ea conditione, ut Olafus cederet Northumbria, si Angliam, Danis ereptam, suam facere possent. Tum Olafus Rex eodem autumno misit Ranium, suum nutritium, in Angliam, ut copias ibi contraheret, Adalradi etiam filiis eum ablegantibus, suos ad amicos atque consanguineos, symbolis atque tessæris munitum. Olafus Rex ingentem quoque ei tradidit pecuniæ summam, cujus ope milites atque copias ad eorum partes alliceret. Ranius hyemem in Anglia commoratus, multorum Principum virorum illis conciliavit animum fidemque, cum incolæ suæ nationis sibi potius vellent Regem, quam alienæ: ast tanta jam in Anglia Danorum facta erat potentia, ut eorum imperio colla subdere omnes cogerentur incolæ.

PRÆLIUM REGIS OLAFI,

Vere sequenti omnes una de occidente profecti, Olafus Rex & filii Adalradi Regis, ad Angliam appulere, loco Hungufurda dicto ubi facta in terram exscensione, cum copiis suis ad urbem tendebant. Hic adfuere pluri eorum, qui suum illis addixerunt auxilium; (quare) capta civitate, multos ibi neci dedere

A. D. drapo mart manna. Enn er vid urdo
 1013. varir Knúts konungs menn, þá drógo
 þeir her saman, oc urdo brátt fiölmen-
 nir, sva at synir Adalráds konungs höf-
 do ecki lids afla vid, oc sá þann sinn
 kost hellz at hallda í brott aptr til Rúdo.
 Þá skildiz Olaf konungr vid þá, oc
 villdi eigi fara til Nordimbralands, hann
 lagdiz at í höfn þeirri er köllot er Fu-
 rovald, oc bardiz þar vid bæarmenn oc
 kaupmenn, feck þar sigr oc fe mikit.

LAGASETNING SVEINS KONUNGS.

circa
 1008. Sveirn konungr setti þingmanna lid í
 tveimor. stodum, annat í Lundunaborg,
 þar red fyr Eylifur Þorgilson brodr Ulfs,
 hann hafði LX skipa í Tems. Annat
 þingmanna lid var norðr í Slesvik, þar
 red fyrir Hemingr Jarl brodr Þorkels
 hafua þar voru enn LX skipa. Þing-
 menn settu þá lög, at eingi skyldi kritt
 quickeast, oc eingi vera um nott a brott.
 Þeir hafdu kyrkiufokn til Burakirkju,
 þar var ein stor kluka, henni skyldi
 hringea þá þridiungr lifdi nætr hveria
 nott, þá skyldu aller til kirkio ganga,
 oc ei med vapnum, slika laug höfdu þeir
 í Slesvik. Þorðr het madr oc audun
 í lidino.

*dedere. Hujus autem rei certiores facti,
 qui partium erant Kanuti Regis, collectis
 copiis, adeo numerosam subito contraxere
 manum, ut illis exercitu & copiarum robore
 pares non essent Adalradi filii, qui (ergo)
 rebus suis conventientissimum cernebant, re-
 licta ista terra, Rothomagum reverti. Tum
 Olafus, soluta quam cum illis inierat socie-
 tate, in Vallandiam redire noluit, sed lit-
 tora Angliæ boream versus legens, ad
 Northumbriam usque, in portu appulit,
 qui dicitur Furuvald, ubi prælio congressus
 cum civibus & mercatoribus, victoriam &
 prædam ingentem reportavit.*

DE LEGIBUS A SVENO REGE LATIS

*Svenus Barbæ Furcatæ Rex Thingmanno-
 rum copias duobus in locis disposuit. Alter
 cohors Londini parebat Eliso Thorgilsi filio
 Ulfi fratri Classis LX navium Reçtori. Al-
 teri Slesvici stationem habenti Hemingus
 Jarlus præerat frater Thorkelis Havi iti-
 dem LX navium Reçlor. Leges Thingman-
 nis sacræ erant. Rumores ne spargunto;
 extra urbem ne pernoctanto Burgensium
 ecclesiam campana magna evocati sub ultimam
 singularum noctum trientem devoti, inermes-
 que adeunto. Copiis inerat viri Thordus &
 Audinus.*

Sa madr hafdi forrad í Borgini er Alrekr Striona het brodir Emmu dottir Rigards Jarls födr Vilhjalms, hana átti Adalradr konungr. Nordr red fyrir Englandi Ulfkell Snillingr, hann átti Ulfhildi dottur Adalrads konungs. Sveirn konungr andadist í Englandi oc færdó Danir han til Danmerkur oc grofo han í Hroiskeldo hia födr sinum. Þá var Knútr X vetra, mikit var Ríki þingmanna markadr var þar tva tima í XII manudo, í annat sinn um midsvetrar skeid. Ei þykir Enskum mönnum synt at öðru sinni at rada af þingmanna lid, enn þá er Knútr var ungr, enn Sveinn andaþr. Hvörn vetr í mót Jolum foro vagnar til Borgarinnar oc var þar fearlutur sa er men varo vanir at hafa til markadar, sva var oc þenna vetur oc tealdat yfer öllum þat var af radom, Svikom oc vilea Ulfkells Snillings oc þeirra brodra Adalrads suna. Siöunda dag Jola geck þorðr utan Borgar til hufa kono þeirrar er hanom fylgdi, hun bad hann vera þar um nottina, hvi bidr þu þess er viti liggr vid? segir hann; þvi bid ek þessa kvad hun, at mer þykir mali skipta vid skulum kaupa saman kvad hann, at ek man her vera, enn þu seig mer hvad tilber at þu bidr þessa, þat sæter segir hun um bön þessa at ek veit þradin þana aullu þingmanna lidi; hvi matto þar vita? Seger hann

Urbi præerat Alrekus Striona frater A. D. circa 1008. Emmæ, filie Richardi, patris Vilhelmi, Regi Adalrado nuptæ. Angliam vero septentrionalem tuebatur Ulfkelus Snilling matrimonio junctus Ulfhildæ filie Regis Adalradi. Svenus Rex in Anglia occubuit, Dani vero corpus in Daniam elatum Roskildie apud patrem condiderunt. Id temporis Canutus Rex X erat annos natus. Thingmanorum multa tunc potentia. Mercatus singulis bis annis in urbe celebrabatur, alter æstate media, alter vero eodem tempore per hiemem, idque mediam. Alio tempore Thingmannos aggrediendi oportunitas juvene Canuto a patre Svenone Regni hærede relicto, melior offerri non credebatur. Singulis hiemibus sub Festum Natalitiorum curribus adibant incolæ rurales urbem merces afferentes: Hac vero hieme tentoriis operti erant currus, consiliis, dolo atque voluntate Ulfkeli Snillingi, fratrumque Adalradi filiorum. Die Natalitiorum septimo Thordus urbe exiit ad domum concubinæ. Illa amasum rogavit, noctem ibi ageret; Et rogata petitionis multa sancta causam dixit: hoc a te igitur postulo, quod magni interesse mihi videatur. Et ille, faciamus, inquit, mutuam hoc in gratiam; ego hic manebo, Et tu mihi, quid rei sit, exponas. Respondit illa: mea fuit petitio ex perspecta mihi notitia de consiliis Thingmannos exstirpandi. Percontanti quo modo illa hæc scire posset

A. D. ^{circa} 1009. er ver vitum ægi, þá er sva vid latit segir hun, at menn oku hingat vögnum í borgina oc leto sem þeir færi med fearlut enn þar var fiölmenni í hvörum vagni, enn eingi fearlutr oc sva hafa þeir gort nordr í Slessvik, enn þa er þridiungr er af nott man hringt vera í borginni skulu þá hermen buast um midnætti, skulu men buast annan veg í borginni, enn þa er þridiungr lifer næturinnar mun hringt at Burakyrkiu: þa mano þer ætla i kyrkiu slipper, enn þa mun slegin hringr um kirkiu, buit er vid segir Þordr at vinsældir þinar se miklar, oc man ee segea Eyliþi þott kvitr þyki vera, enn bu þetta skaltu eiga. Þordr geck í borgina, oc fann hann Audun selaga sinn, ganga þeir oc segea Eyliþi hann görer menn vara vid, sumer trudu enn sumir kvado sælingar. heyra þeir hringingar epter vana, oc hyggia margir at Presti muni hringia enn þeir menn aller er ordum Þordar trudu, geingo med vapnum; enn hinar slipper.

Þá er þeir koma í Kyrkiogard var þar fiöldi lids, þeir matto þa ei na vapnom sinom, þviat þeir kvamöst ei til husa sinna. Eilifr spyr þá raþa, enn þeir latast engi kunna, eigi þyki mer vel radit kvad Eilifr at laupa í kyrkio ef þat verþr at engo skeoli, en syna sik í Rædslo. þat kemr mer i hug at ver manom laupa á herþar þeim er fyrir utan

possit, narrat, curruum in urbem iter, iis loco mercium armatam hominum multitudinem vehi & eodem modo Slesvici actum esse: ad primi trientis noctis exitum in urbe campanis pulsandum: tum advenis civibusque mediam circa noctem arma induendum: restant tertia parte noctis signo in Ecclesia Burgensium more solito facto, vos inermes templum ingressos opprimendum, coronac ingendos. Et Thordus: multum apud me vim habet tua amicitia unde Eliso rem, solo licet rumore nitatur, narrabo. Tu vero domum, & quæ in ea sunt, accipias velim. Thordus urbem ingressus Audeno socio Elifum cæterosque novæ rei certiores facit. Quorum alii fidem iis faciebant, alii terriculamentum esse dixerunt. Campanæ sonum audientes, ordine factum putarunt, & sacra adibant armati quotquot Thordi relatis fidem adhibebant, reliqui inermes erant.

Ut in coemiterium veniunt, obviam habebant militem frequentem, qui a reditu & armis domi relictis sacra adeuntes prohibebat. Tunc a suis quid agendum esset, quærens Elifus, consilii expertibus dixit. Nolo inquit templum, nisi certo fuerit id præsidio, ingrediamur, aut timori relinquamus locum. Verum auctor ero, ut a Sepimento defiliamus in eorum humeros, qui ab

utan standa garþin, oc vita ef ver med þvi kvæmunst undan til skipa oc sva gora þeir. Þat var oc man fall hit mesta er vid skip vard. Eylifr kuamst a brott med III skip enn engin or Slesvik, oc þar fell Hemingr enn Eylifr fór til Danmerkúr.

FRA ÞINGMANNA LIDI.

Eptir dauda Sveins konungs helldu Dana höfðingiar þvi ríki í Englandi er þeir hafdu unnid af landinu: hofuz þá enn orroftur af nyiu: þviat þegar er Sveinn Konungr var daudr, fór Adalradr konungr heim í landit, oc komz þá í ríki sit med styrk Olafs ens Helga: sva sem sagt er i fogu hans, eptir ordum Ottars Svarta skalldz: hann segir sva:

Komtu í land oc lendir
Lad-vördr Adalradi,
Þin naut rec' a runi
Ríki eflr at sliku.
Hardr var fundr sa er færdut
Frid-landz a vit nidia,
Red ætt-studil adan
Jattmundar þar grundu.

I þann tíma settu Danir Þingmanna lid í Englandi: þar varu þá mala menn: oc var þat ed fræknasta lid, oc helldu þingameñn miök upp orroftu af hendi Danan vid Englismenn.

KNUTR

ab ejus exteriori parte collocati sunt, & ad ^{A. D. circa 1009.} *naves viam nobis aperiamus. Hoc communi consensu exceptum; at, ad littus magna strages edebatur. Elifus cum tribus navibus evasit superstes; sed Slesvici cum Hemingo omnes ceciderunt. Elifus in Daniam ivit.*

DE COPIIS SOCIALIBUS.

Mortuo rege Svenone tentabant Danorum 1009. procures partem Angliæ, suis armis perdomitam, in fide porro continere. Tunc vero bella recruduere. Nam post mortem Svenonis Adalradus rex Angliam repetiit, auxilioque Olai Sancti regnum recuperavit, quemadmodum ex historia Sancti Olafi verbis Ottari Nigri poetæ discimus. Sic enim Ottarus:

*Tu, cum nobilibus tuis,
Adalradum in regnum suum restituisi
Tui sane est beneficii,
Quod ea nunc potestate rex fruitur.
Acriter a vobis pugnatum est adversus
Edmundi filios in regione antea pacata;
Atque ubi paulo prius rerum
Potiebatur Edmundi filius.*

Eo tempore Dani in Anglia constituerunt certum armatorum numerum alere, nomine socialium copiarum, quibus & stipendia assignarunt. Hæc copiarum athletica virtute pollebant, ac pro Danis adversus Anglos strenue dimicabant.

CANUTUS

A. D. KNUTR KONUNGR LAGDI ENGLAND
1008. UNDIR SIK.

Knutr, son Sveins Konungs Tiuguskegs, var X vetra, þá er fadir hans andadiz: var hann þá til konungs tekin i Danmörk yfir allt Dana velldi: þviat Haralldr brodir hans var andadr. Dana höfðingar, þeir er þá satu í Englandi, oc þar helldu landinu, þvi er Sveinn Konungr hafði unnid, þá sendu þeir þau ord til Danmerkr, at Knutr Konungr skyldi koma vestr til Englandz med Dana her, til styrks vid þá. Enn, med þvi at Knutr Konungr var þá a barns alldri, oc var ecki vanr her-stiorn, þá lagdu vinir hans þat ráð fyrir hann, at hann skyldi fenda herlid til Englandz, oc setia þar höfðingia yfir, enn fara eigi sialfr, medan hann var eigi meirr a legg kominn: oc sva var giört, at konungr sat III vetr í Danmörku, sidan hann tok konungdom. Enn at lidinni þeirri stundu, baud hann ut herlidi af 1011. Danmörku: hann sendi bod oc til Noregs, Eriki Jarli, magi sinum, at hann skyldi safna lidi oc fara til Englandz med honom: þviat Eiríkr Jarl var frægr miök af hreyfti oc af hernadi, er hann hafði borid sigr af þeim tveim orrostum, er frægstar hafa verid a nordr-löndum: aunnur var su, er þeir Sveinn Konungr Tiuguskeg, oc Olaf Sænski Svía Konungr, oc Eiríkr Jarl, börduz vid Olaf Trygg-

CANUTUS REX ANGLIAM SUB-
JUGAVIT.

Canutus Svenonis furcatæ barbæ filius, decem annorum erat, cum e vita parens decederet. Ille totius Daniæ rex apud Danos constituitur, Haraldo fratre jam antea extincto. Tum vero proceres Danorum, qui in Anglia residebant, ut regnum a Svenone ibidem acquisitum porro retinerent, nuntios in Daniam ablegarunt, qui rogarent Canutum, ne cunctaretur in Angliam cum exercitu Danorum sibi in auxilium venire. Quoniam autem ille neque pueritia egressus, neque adhuc tuendi regendique exercitus peritus esset, consilium dederunt amici, ut copias in Angliam mitteret, iisque alium ducem præficeret, ipse vero, donec ad maturiorem ætatem perveniret, domi se contineret. Assentiebat his Canutus; ac triennio, postquam regium nomen assumerat, in Dania commorabatur. Quo tempore elapso, exercitum in Dania collegit; misit & in Norvegiæ legatos ad comitem Ericum affinem suum, petentem, ut cum collecto milite se in Angliam sequeretur. Erat enim comes Ericus virtutis & armorum gloria perquam celebris, utpote qui duobus certaminibus, quæ maxima per septentrionales terras habitaverunt, victor extiterat. Horum unum erat, quo rex Svæno furcatæ barbæ, Olaus Svecus, rex Sveciæ, & Ericus comes cum Olao Trygonis filio ad insulam Svoldr decertarunt; alterum, quod duo comites Haquinus & Ericus

Tryggvason, vid Svoldr: enn aunur fu,
er þeir Hakon Jarl, oc Eiríkr Jarl,
hördur vid Jomsvíkinga, a Híörunga
vagi. Knutr konungr hellt her sinum
vestr til Englandz, oc hafdu allmikil lid.
Sva sagdi Ottarr Svarti í Knutz drapu:

Hræztu lítt gamall lytir
Laug reidar fram skeidum
Forað fylki æri
Folk-sveimadr þeir heiman:
Hilmir biottu, oc hættir
Hard-bryniud skip, kynium,
Reidr hafdir þu raudar
Randir Knutr fyrir landi.

Oc enn segir hann sva.

Ut fylgdu þer Jotar
Audmíllr flugar traudir
Skaut-reina bio skreytir
Skanunga lid vanir:
Vad bles of þer vísi
Vestr settir þu flesta
Kunnt giördir þu þenna
Þit nafn í haf stafna.

Kanuti Konungi fylgdu margir haufdin-
giar til Englandz: þar var fyrstr madr,
Ulfr Jarl, Spraka-legs son, magr hans:
hann átti þá Astrídi Sveins dottr, systur
Knutz Konungs: þar voru oc þeir bræd-
ur, synir Strut-Haralldz Jarls, Hemingr
oc Þorkell Hafi, oc margir höfðingiar
adrir. Knutr Konungr kom til Englandz,
oc sigldi utan at Englandi, þar sem Flíot

O

heita

*cus cum piratis Jomensibus, commissa in A. D.
sinu Hiorungavagi pugna, gesserant. Isto*^{1013.}
*adjuncto sibi socio, rex Canutus cum exerci-
tu admodum numerofo instructoque Angliam
petit, referente in suo de Canuto carmine
Ottaro Nigro:*

*Tu, licet nondum adeo annis maturus,
Navium corruptor,
Naves ad prælum deduxisti:
Ingensque hominum multitudo,
Sedibus suis excita, te secuta est.
Instruxisti, o Rex, naves
Ad fortia perpetranda,
Permulta quidem insigni audacia aggressus.
Iraque tu, Canute, commotus,
Rubros exhibuisti clypeos in conspectu terræ.*

Porro Ottarus canit:

*Te, Rex munifice, Joti comitabantur,
Non facile fugitari.
Scanensium copias magnifico apparatu instruxisti.
Vela secundis tibi ventis surgebant.
Tuque maxima cum navium parte
Occidentem versus profectus,
Nominis tui gloriam factis extendisti.*

*Canutum præterea multi procures in Angli-
am comitati: quos inter primus erat comes
Ulfo Sprakalegi filius, affinis ejus, qui Astri-
dem Svenonis filiam regis Canuti sororem
tunc temporis in matrimonio habuit. Fue-
runt & in ejusdem exercitu Hemingus &
Torkillus Altus, fratres, filii comitis Strut-
haralldi, aliique plures heroës. Rex Ca-
nutus ad Angliam desertur, navesque ad lo-
cum,*

A. D. heita: sva segir Hallvarðr Hareksblefi i
1013. Knutz drapa:

Knutr letztu fram til flota
Frægr leid-vörðr um ægi
Heipt snarr hildar leiptra
Hard-bryniud skifi dynia.
Ullar letztu vid ellu
Æt-leifd oc ma reifdir
Sverd mannz snyrti gerðar
Sund vigs flota bunndit.

Enn þegar er Knutr Konungr kom til
Englandz, geck hann upp, oc heriadi
landit, drap mannfolkit, enn brenndi
bygd alla: sva segir Ottarr svart:

Her-skiölld bartu oc helldud
Hilmir ríkr af sliku
Hyckad ek þengil þektuz
Þik kyrr-setu micðla
Ætt drap Jota drottinn
Jatgeirs i faur þeirri
Þveit ríkr þrar ert heitinn
Þeim stillis konr illan.

Oc enn kvad hann sva:

Brunnu bygdir manna
Budlungr fyrir þer ungum
Opt leztu hus oc heiptir
Her kall buendr giörva.

Landsmenn drögu her saman, oc foru
i moti Daunum, oc helldu upp orrostum:
Sva sagði Þorðr Kolbeinsson:

*cum, qui Flíot dicitur, appellit, veluti Hal-
vardus Hareksblefi in suo de Canuto carmine
tradit:*

*Tu, Canute, inclyte maris viarum custos,
Tu acerrimum belli fulmen dicende,
Armatas ad bellum naves magno cum strepitu
Ad ostium fluminis (i. Flíot) propellebas;
Et appulsa ad Ellæ hereditatem (i. e. cor-
vum, spe pabuli e futura cadaverum
strage petendi,) gladiis militum armis-
que concrepantibus.*

*Canutus rex Angliam adveñtus, terram in-
greditur, & infesta circumferendo arma,
homines necat, ædificia exurit: referente
his verbis Ottaro Nigro:*

*Arma movisti & amasti,
Eoque rex opulentus evasisti;
Neque credam, otium tibi,
Rex longinquum placuisse.
In ista expeditione Jatgeiri
Conatus vita spoliavit Fororum dominus.
Terram, rex, invasam peragrasti,
Atque (hinc) illis contentiosus audis.*

Ejusdem & hi sunt versus:

*Ardebant hominum habitacula
Tuo nutu, Rex juvenis,
Sapius domos & incolas sentire furorem
Vindictæ tuæ fecisti, heros bellicose.*

*Incolæ collectis copiis occurrunt Danis, ac
cum iis prælia committunt. Quod hoc mo-
do Theodorus Kolbeini exprimit:*

Gengu

Ex

Gengu upp þeir er Englum
Ar ramn gefendr váru,
Lauga stund a landi
Leidir grund af skeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-skars bæi veria
Gallt hilmis lid hialta
Her-ferd buendr giördu.

Knutr konungr átti ena fyrstu orrustu
a Englandi í Lindisey, oc varð þar
mikit mannfall: þá vann hann oc Hem-
ingaborg a Englandi, oc drap þar mikit
folk. Sva segir Ottarr:

Gunni leztu i grænni
Gramr Lindisey framda
Belldu vidr þvi er villdu
Vikingar þvi ríki:
Bida leztu i breidri
Borg Heminga forgar
Æst fyrir Ufu vestan
Engst folk Svía þröngvir.

Þvi næst atti hann miklar orroftur a
Nordimbra landi vid Tesu: drap hann
þar mikit folk, enn sumt flyði oc tyn-
diz, þar sem voru fen nockur, edr
diki. Sidan flutti Knutr konungr her
sinn lengra fudr a landit, oc lagdi allt
undir sik, þar sem hann fór.

UTANFERD KARA.

Þeir Kári oc Kolbein svarti letu út
af Eyrum efter þeim Flosa oc Hor-
nafirdi, gaf þeim vel byri oc voru
O 2 skam-

*Excensionem e navibus fecere, qui Anglos A. D.
Primo mane ad corvorum victum mactaturi erant*^{1013.}
*Consumto inter egrediendum
Longo temporis spatio
Milites terra excipit.
Adversus hos arma capiunt incolæ,
Exstructas ad bilaritatem
Conviviorum ades defensuri,*

*Primum, quo Canutus cum Anglis congres-
sus est, prælium in Lindeseya pugnatum,
ubi ingens strages facta est. Tum Hemin-
gaburgum Angliæ urbem expugnavit, inco-
larumque permultos occidit, canente Ot-
taro:*

*Prælium curasti in virentibus
Lindeseyæ agris conseri,
Arma contra moventibus
Terræ istius bellatoribus. In amplissima
Hemmingorum urbe collectum
Ad occidentalæ Ufæ latus
Exercitum Anglicum magno dolore affecisti,
Svecorum domitor.*

*Deinde ad Tefam Northimbriæ magna præ-
lia confecit, ubi multis occisis, reliquos fu-
gavit, deinde paludibus submersi interierunt.
Postea rex Canutus exercitum per terram
austrum versus duxit, quæque obvia in iti-
nere habuit, subegit cuncta.*

PEREGRINE ABITIO KARIL.

*Postquam ex Hornafördo Flosus ac
sui, Karius & Kolbeinn Niger ex
Eyris soluerant & secundissimis ventis
per*

A.D. 1014. skamma stund úti, tóku þeir Fridarey, hon er á milli Hialtlandz oc Orkneyia. Vid Kára tók fá madr er David hvíti het, hann sagdi Kára allt um ferdir þeirra slíkt sem hann hafdi hafdi vífs ordit, hann var inn mesti vin Kára, oc var Kári med honom um vetrinn, hófdu þeir þá frettir vestan or Hrofsey allar þær er þar gerduz. Sigurdr Jarl baud til sín at Jólum Gilla Jarli mági sínum or Sudreyium, hann átti Svanlaugu systur Sigurdar Jarls, þá kom til Sigurdar Jarls konungr fá er Sigtryggr het af Irlandi. hann var sonr Olafs qvarans, enn módir hans het Kormlaud, hon var allra qvenna fegrst oc best at fer ordin um þat allt er henni var úsiálfrádt, enn þat var mál manna at henni hafi allt verit illa gefit þat er henni var siálfrádt. Brián het konungr fá er hana hafdi átti, oc voru þau þá skilit, hann var allra kononga bezt at fer, hann sat í Kunnaktirborg á Irlandi. bródir hans var Ulfr Hræda inn mesti kappi, oc hermadr. Fóstri Bríans het Kerþiálfadr, hann var son Kylfis Konungs þess er margar orrostur átti vid Brián konung, oc stock or landi fyrir honom

per mare brevi temporis spatio delati, portam in Fridareya, quæ Hialtlandiam & Orcades interjacet, capiebant. Accepit hospitio Karium vir quidam nomine i) David Albus; hic eum cujuscunque de itinere Florianorum factus certior erat, docuit, singulari se in eum benevolentia præbens, apudque illum Karius hybernabat. Interim de omnibus, quæ occidentem versus in Rossya gerebantur, nuntios accepere. Instante festo Natalitii Sigurdus dynasta Gillium Comitum sororium suum ex Aebudis ad se invitavit; hic k) Svanlögum in matrimonio habebat sororem Sigurdi dynastæ. Tum & rex nomine Sigtryggus ad Sigurdum dynastam ex Hibernia venit, filius Olafi Quaranis. Mater autem Kormlöda nominabatur, quæ omnium foeminarum venustissima, omnibusque; quæ non ex ipsius arbitrio pendebant, dotibus ornatissima: omnibus rebus vero in sua potestate sitis male prædita vulgo perhibetur. Rex erat nomine Brian, cujus illa uxor, verum jam ab eo dimissa fuerat, hic omnium regum ingenio optimus, in Hibernia urbe Connaciæ residebat. Ejus frater Ulfus Hræda (Terror), athleta celeberrimus & homo militaris. Alumno Brianis nomen erat Kerthiálfadus: hic fuit filius l) Kylveris regis, qui præliis cum Brianerege com-

i) David.) C. *semper* Dagvidr.

k) Svanlaugu.) B. Kormlödu, C. Hvarslauðu, quæ duo idem esse videntur. Verbum Verum supra Cap. XC. vocatur soror Si-

gurdi Nereidr: adeoque Gillius duas ejus sorores in conjugio deinceps habuerit.

l) Kylfis.) B. Kylas, utrobique.

honom oc settiz í steinn, enn þá er Brián konungr geck sudr, þá fann hann Kylfi konung oc settuz þeir þá tók Brián konungr vid syni hans Kerþíalfadi, oc unni sem sinum sonum, var hann þá róskinn er þetta var tíðinda oc allra manna fræknastr. Dungadr het son Briáns Konungs enn annarr Margadr þriði Takter, hann var þeirra ýngztr, enn inir ellri synir Briáns Konungs voru frumvaxta ok manna vaskaztir, ecki var Kormlaud módir barna Briáns konungs, enn sva var hon ordin grimm Briáni konungi eptir skilnat þeirra at hon vildi hann giarna feigan. Brián konungr gaf upp þrylvar útlaugum sinum inar somu fakir, enn ef þeir misgerdu optarr, þá let hann dæma þá at laugum, oc má af af flíku marka hvílikr konungr hann hefir verit. Kormlaud eggiadi miok Sigtrygg son sinn at drepa Brián konung, fendi hon hann nú til Sigurdar Jarls, at bidia hann lids, kom Sigtryggr Konungr fyrir Jól til Orkneyia, þar kom þá oc Gilli Jarl sem fyr var ritad. Sva var monnom skipat at Sigtryggr konungr sat í midiu háfæti, enn til sinnar handar konungi sat hvarr Jarlanna, sátu menn

O 3

þeirra

comphuribus gestis hujus opera ex regno profugus in monasterium confederat: Brian autem Romam pedibus iter faciens Kylverem regem nactus in gratiam cum eo rediit, Et filium ejus Kerthíalsadum (educendum recepit; majorique hunc benevolentia, quam suos filios complectabatur, idem (Kerth.) cum hæc gerebantur, adultus, multo maximam virtutis opinionem habuit. Filii Brianis regis vocabantur Dungadus, alter Margadus tertius m). Tacitus, quem (nostra lingua) Tannum dicimus: hic illorum natu minimus: primævi autem regis filii matura jam ætate fuerant ac longe strenuissimi. Nullos ex Kormlöda rex Brian liberos genuerat. ea vero post divortium adeo infesta regi erat: ut necem ejus ardentissime cuperet. Exilii damnatis ab se eorundem impunitatem criminum ter dedit Brian rex; verum si sæpius deliquissent, tum eos legibus condemnari fecit ex qua re, qualis ille rex fuerit, colligere licet. Kormlöda filium Sigtryggum uti regem Brianem interficeret, etiam atque etiam cohortata, jam eum ad Sygurdum dynastam auxilia petendi gratia legavit. Pervenit rex Sigtryggus ante ipsum Natalitii festum in Orcades: quo etiam Gillius Comes, uti supra est demonstratum, aderat. Ita dispositi convivæ erant: Rex Sigtryggus in medio folio, huic dynasta Et Comes, alter dexter, alter sinister, confidebant: intra folium

A. D.
1014.

A. D. 1014. Þeirra Sigtrygs konúgs oc Gilla Jarls innar frá, enn utar frá Sigurdi Jarli fat Elofi oc Þorsteinn Síduhallzson, oc var skiput aull hollin. Sigtryggr konungr oc Gilli Jarl villdu heyra tíðindin þau er gerz hófdu um brennuna, oc sva fidan hon var, þá var fenginn til Gunnarr Lambason at segia sauguna oc var fettr undir hann stoll.

lium satellites regis & Comitis Gillii; ab exteriori latere Sigurdi dynastæ adfederunt Flosus & Thorsteinn Halli Sidenfis filius, omnibus triclinii sedibus occupatis. Rege Sigtryggo & Gillio Comite, quæ circa incendium (Nialianum), quæque post illud factum, gesta fuerant, audire cupientibus; Gunnarr Lambii filius, qui memoriam earum rerum proderet, eligitur, sella quam insideret, destituta.

VIG GUNNARS LAMBASONAR.

CÆDES GUNNARIS LAMBII FILII.

1014. I þenna tíma komu þeir Kári oc Kolbeinn oc Davídr hvíti til Hrófseyiar aullum á úvart, gengu þeir þegar upp á land, enn fáir menn gættu skips. Kári oc þeir felagar gengu þegar til Jarls bæiarins oc komu at hollinni um drykkiu, bar þat saman at þá var Gunnarr at segia brennu sauguna, en þeir hlýddu til á medan úti, þetta var ióla daginn sialfan. Sigtryggr konungr spurdi, hverfu þoldi Skarphedinn í brennunni? vel fyrst lengi sagði Gunnarr, enn þó lauk sva at hann gret, oc um allar fagnir halladi hann miok til, enn fló víðará. Kári stóðz þetta eigi, hlióp hann þá inn med brugdnu sverdinu oc qvad vísu þelsa.

Hoc ipso tempore Karius, Kolbeinn & David Albus in Rosseyam cunctis inopinantibus veniunt: egressique protinus in terram, paucis navim custodientibus, (Karius atque socii) ad sedem dynastæ continuo ingrediuntur, & ad palatium sub ipsa computatione adsunt: concurratque, ut Gunnarr eodem tempore narrationem incendii proferret ac isti foris constituti auscultarent, hæc autem res ipsa Natalitii die accidit. Rex Sigtryggus interrogat: Quomodo tulit Skarphedinn usionem? Diu quidem fortiter, ait Gunnarus, tamen ad ultimum flebat, adeo hic narratum omnem deflexit in pejus, quin multa est ementitus. Quod haud sane ferens Karius cum stricto gladio sese intro corripit, & hoc fundit carmen:

Hrófa hílldar fúfir
Hvat hafa til fregit skatnar
Hve ráfaka ráku
Rennendr Níals brennu
Vardat veti niordum
Vidheims at þat síðan
Hrátt gat hrafn at íkita
Holld sæliga golldit.

Þá hlióp hann innar eptir hollinni oc híó á hálsinn Gunnari Lambafyni, oc fva snart at haufudit fauk upp á bordit fyrir Konungiann oc Jarlana urdu bordin í blodi einu oc fva klædin Jarlanna. Sigurdr Jarl kendi manninn þann er vegit hafði verit hirdmadr Sigurdar Jarls oc var allra manna vinsælaztr, oc stóð engi upp at helldr þótt Jarl ræddi um. Kári mællti: þat munu margir mæla herra at ek hafa þetta verk fyrir ydr unnit at hefna hirdmannz ydars. Flofi mællti. Ekki gerdi Kári þetta um sakleyfi hann er í ongum sættum vid ofs. gerdi hann þat at sem hann átti. Kari geck i bravt oc vard ecki eptir honom gengit, fór Kári til skips síns oc þeir felagar, var þá vedr gott, oc sigldu þegar fudr til Katanes, oc foru upp í Þrasvík til gofugs mannz er Skeggi het, oc voru med honom miok lengi, þeir í Orkneyum hreinsudu bordin oc báru út inn dauda. Jarli var sagt at þeir hefði

Laudibus extollunt (homines ad praelia prompti A.D. 1014.
(Quid audiére fando ea de re viri
Quomodo equos habiles antennis pellere docti
Hoc vindicarint? Nialianum incendium.
Conrincebat, iis, sua qui testantia Martem
Ignita gestant tela, deinde postea
(Crudas obtinuit corvus discerpere (eorum)
Carnes.) referri gratiam baud ignaviter.

Quo dicto introrsum per triclinium decurrit, collum Gunnari Lambii filio percutit, idque tanta violentia, ut caput hominis in mensam ipsam ante regem, dynastam & Comitem evolare, totaque mensa & amacula dynastæ & Comitum sanguine replerentur. Sigurdus dynasta, homine qui cædem fecerat recognito,prehendite, inquit, Karium & trucidate. Hic autem satellitis officio apud dynastam olim functus quod omnibus longe carissimus erat, nemo, quamvis id præcipiente dynasta, eo magis surrexit, sed ipse fatur: Plerique, domine, censuerint, hoc me tuo nomine ad vindicandam satellitis tui mortem designasse. Flofius suscipit: Neque hoc sine iusta causa patravit Karius, is nullum adhuc nobiscum iniit compositionem, atque adeo egit quod oportebat ipsum. Sic digressus est Karius, neque, ut eum insequerentur, evenit: se cum sociis ad navim refert; miti secundoque aëre ad Katanesiam austrum versus navigant; in Thrasuicum egressi nobilem virum nomine Skeggium adeunt, quocum adeo diu commorabantur, Orcadenses repurgatis mensis mortuum extulerunt. Cæterum dynastæ nuntiato, Karium & socios meridiem

A.D. 1014. hefdi sigt fudr til Skotlandz. Sigtryggr Konungr mælti, þessi var herdimadr mikill fyrir fer er fva rauskliga vann at oc fáz ecki fyrir. Sigurdr Jarl svaradi: aungum manni er Kári líkr í hvatleik sínunum oc árædi. Flofi tók uú til at segia fauguna frá brennunni, bar hann aullum vel oc var því trúat. Sigtryggr konungr vakti þá til um eyrindi sitt vid Sigurd Jarl oc bad hann fara til orrustu med fer í moti Briáni konungi. Jarl var lengi erfdr, enn kom fva at hann gerdi kost á, mælti hann þat til at eiga módur hans, oc vera konungr á Irlandi ef þeir felldi Brián, enn allir lauttu Sigurd Jarl í at ganga, oc tydi ecki, skildn þeir at því at Sigurdr Jarl het het ferdinni, enn Sigtryggr konungr honom módur sinni oc konungdómi, var fva mælt at Sigurdr Jarl skyldi koma med her sinn allan til Dyflinnar at palmfunnudegi. Fór Sigtryggr konungr þá fudr til Irlandz oc sagdi Kormloðu módur sinni at Jarl hafdi í gengit, oc fva hvat hann hafdi til unnit, hon let vel yfir því, enn qvad þau þó skyldu draga at meira lid. Sigtryggr spurdi, hvadan þefs væri at von? hon sagdi at víkingar tveir lágu úti fyrir vestan Mon oc hafdi XXX skipa, oc fva hardfengit at ecki stendr vid, heitir annarr Ospakr enn annrarr Bródir, þú skalt fara til mótz

meridiem versus ad Scotiam velificatos esse; rex Sigtryggus loquitur: Isle vero homo fortitudine fuit mira, qui adeo strenue remegit neque dubitavit. Sigurdus dynasta respondet: Tum Flofus incendii commemorationem ingressus de omnibus aequiter referebat, illique habita fides est. Postea rex Sigtryggus causam adventus sui Sigurdo dynastæ innuit, ac belli cum rege Briane gerendi socius ut adjungeretur sibi, postulat, hic diu quidem inexorabilis, tandem tamen operam condicere adductus est, his legibus adjectis, ut mater illius sibi nuberet; ipseque, si Brianem sternerent, rex Hiberniæ fieret, quam ad rem descendere omnes dynastam exhortabantur; verum frustra, nam sic ab invicem discessum est, ut Sigurdus expeditionem receperit, rex autem Sigtryggus matrem ei conjugem & sceptrum desponderit: ad hoc præfinitum, uti dynasta suis cum copiis omnibus Dublinum die solis Palmarum adforet. Jamque rex ad austrum in Hiberniam reversus, matrem Kormlödam edocet associatum sibi dynastam esse; ipseque quæ hujus rei gratia promississet. Laudabat id quidem regina, sed ampliora tamen se filiumque auxilia contra-cturos ostendebat, a Sigtryggo, hæc unde sperare queant, interrogata; binos piratas ab occidente Monæ, classe XXX navium, excubare docet; qui quidem (ait) sunt adeo strenui, nihil ut adversus eos consilere valeat; alter Ospakus, alter Broder nominatur: tu ad hos adeas, & nihil reliqui facias, quod ad

mótz vid þá, oc láta ecki atskorta at koma þeim í med þer, hvat sem þeir mæla til, Sigtryggr konungr ferr nú oc leitar víkinganna oc fann þá fyrir utan Maun, berr Sigtryggr konungr þegar upp eyrindi sín, enn Bródir barlt undan allt til þess er Sigtryggr konungr het honum kunungdom ok módur sinni, oc skylldi þetta fara sva hliótt at Sigurdr Jarl yrði eigi vífs, hann skylldi oc koma pálmfunnudag til Dyflinnar. Sigtryggr konungr fór heim til módur sinnar, og sagi henni hvar þá var komit. Eptir þetta talaz þeir vid Ospakr oc Brodir, sagdi þá Bródir Ospaki alla vidrædu þeirra Sigtryggz oc bad hann fara til bardaga med ser í móti Briáni konongi, oc qvad ser mikit vid liggia. Ospakr qvadz eigi vilia beriaz í móti sva góðum konongi, urdu þeir þá bádir reidir oc skiptu þegar lídi sínu, hafði Ospakr X. skip enn Brodir XX. Ospakr var heidinn oc allra manna vitrazr. hann lagdi skip sín inn á fundit enn Bródir lá fyrir utan. Bródir hafði verit madr kristinn oc melsu diákn at vígslu. enn han hafði kastat trú sinni oc gerdiz gudnidingr oc blótadi nú heidnar vættir, oc var allra manna fiolkunnigaztr, hann hafði herbúnad þann er eigi bitu iárn, hann var bædi mikill oc sterkr oc hafði hár sva mikit at hann drap undir bellti ser, þat var svart.

ad conjungendum eos tecum pertinet, quale-^{A. D. 1014.} cunque ob id præmium postularint. Deinde rex piratas quæsitum it, & ultra Monam investigavit, quid sibi negotii sit, mature profert. Broder vero ad eum finem recusavit, quoad rex ei regnum, matremque (in conjugium) paciscebatur: quæ res (tamen) adeo tacite haberetur, ut Sigurdus dynasta nihil subsentiret, cæterum & Broder Dublinum die solis Palmarum adveniret. Rex Sigtryggus domum reveniens ad matrem, quo res deducta sit, ei renuntiat. Post, ubi Ospakus & Broder sermonem conferebant, hic illi suum cum Sigtryggo colloquium enarrat; sibi ut socius eat cum rege Briane depugnatum, orat; hoc plurimum sua interesse dicitur, verum Ospakus se adversus tam bonum regem laturum arma negat: hinc ira succensi ambo, communes statim copias dividunt; hic X naves, ille XX retinet. Erat Ospakus religioni ethnicæ deditus ac homo longe sapientissimus. Hic suas naves in interiora freti egit; Broder autem ad ulteriora consistebat. Qui religionem Christianam olim amplexus, atque diaconi officio functus, eam rejecerat, factusque Dei maledictor, nunc gentilia numina colebat: erat multo omnium artis magicæ peritissimus; armatuque instructus militari, qui omne respuebat ferrum; porro & statura grandi & magnis viribus; promissaque adeo coma, ut eam balteo subtexuerit, colore nigricante.

A. D.

FRA UNDRUM.

1014.

Þat bar vid eina nótt at gnýr mikill kom yfir þá Bródr sva at þeir voknu-
du allir oc spruttu upp oc fóru í klædi
sín, þar med rigndi á þá blóði vellanda,
hlífdu þeir ser þá med skiollum, oc
brunnu þó margir. Undr þetta hellz
allt til dags, madr hafði látiz af hveriu
skipi, sváfu þeir þá um daginn. adra
nótt vard enn gnýrr oc spruttu þá enn
allir upp, þá rendu sverd or slídrum,
enn auxar oc spiót flugu í lopt upp oc
baurduz, sóttu þá vapninn sva fast at
þeim at þeir urdu at hlífa ser, oc urdu
þó margir fárir, enn dó madr af hveriu
skipi, hellz undr þetta allt til dags,
sváfu þeir þá enn um daginn eptir.
Þridiu nótt vard gnýrr med sama hætti.
Þá flugu at þeim hrafnar oc sýndiz þeim
or iárni nefin oc klærnar, hrafarnir
sóttu þá sva fast at þeir urdu at veria
sik med sverdam enn hlífdu ser med
skiollum, geck þessu enn til dags, þá
hafði enn látiz madr af hveriu skipi,
þeir sváfu þá enn fyrst, enn er Brodir
vaknadi varp hann mædliga aundunni,
oc bað skióta utan báti, þviat eck vil
finna Ospak, steig hann þá í bátinn, oc
nockurir menn med honom, enn er
hann fann Ospak, sagdi hann honom
undr

DE PRODIGIIS

*Accidit nocte quadam, ut sonitus supra
Brodere ac suis tantus existeret, ut exper-
gescerent omnes, raptim surgerent, vestes
induerent, simul in eos feruenti sanguine
pluit, & quanquam se scutis protegebant,
multi tamen ardore sunt correpti, hoc pro-
digium ad lucem usque tenuit: unusque ho-
mo in singulis navibus oppetiverat. Sequen-
te igitur die dormiebant. Proxima vero
nocte strepitus iterum fiunt; & surgunt etiam
universi: tum gladii sua sponte vaginis ex-
currere, secures & hastæ sursum evolantes
pugnam facere; quin hæc arma tam vehe-
menter homines urgere, ut tueri se necessum
haberent, nec pauci tamen sauciarentur.
Unum etiam singulæ perdiderunt naves, eo
prodigio usque in diem continuato. Subse-
quenti die rursus dormitabant. Tertia iti-
dem nocte sonitus exstitit; tumque ad eos
corvi, quorum rostra & ungues ex ferro
videbantur, advolant; ac tanta vi homines
impetunt, ut hos a se gladiis defendere, ipsos
clypeis protegere cogerentur: quod etiam ad
diluculum perseverabat, uno pariter in qua-
que navi mortuo. Tum etiam quieti se pri-
mum dabant; dein vero experrectus Broder,
ducensque animam anhelanter, scapham de
nave dimitti jubet; ego enim (ait) conven-
tum volo Ospakum: moxque descendit cum
nautis aliquot in scapham. Cumque Ospa-
kum convenisset, memoratis ei quæ sibi ap-
paruerant prodigiis, rogat uti se, quæ res
por-*

undr þau er fyrir þá hafði borit, oc bad hann segja sér fyrir hverio vera mundi. Ospakr villdi eigi segja honom fyrr enn hann felldi honom grid. Bródir het honom gridum, enn Ospakr dró þó undan allt til nætr. Ospakr mællti þá, þar sem blóði rigndi á ydr þar munut þer hella út margs mannz blóði bædi ydru oc annarra, enn þar sem þer heyrdu gny mikinn, þar mun ydr lýndr heims brestr oc munu þer deyja allir brátt, enn þar er vapnin sóttu at ydr, þat mun vera fyrir orrostu, enn þar sem hrafnar sóttu at ydr þat merkir diofla þá er þer trúit á oc ydr munu draga til helvítis qvala. Bródir var þá sva reidr at hann mátti aungu svara oc fór þegar til manna sinna, oc let þekia fundit allt med skipum oc bera streingi á land, oc ætladi at drepa þá alla eptir um myrguninn. Ospakr sá ráðagerð þeirra alla, þá het hann at taka trú oc fara til Briáns konungs oc fylgia honom til daudadags, hann let þat þá ráðe taka at þekia aull skipin oc forka med landinu oc haugga strengi þeirra Bródur, tók þá at reida saman skipin enn þeir voru sofnadir, þeir Ospakr fóru þar út or firdinum oc sva vestr til Irlandz, oc komu til Kantaraborgar, sadgi Ospakr þá Briáni konungi allt þat er hann var vífs ordinn oc tók skírn

P 2

oc

tenderentur iis, doceat: verum hic adeo re- A. D.
cusavit explanare, donec sibi incolumitatem 1014.
confirmaret Broder, Et eo quamvis pollici-
to, tamen usque in noctem distulit. Tum
autem loquitur: Quod in vos sanguine plue-
bat, multorum mortalium sanguinem effun-
detis tam vestrum quam aliorum: quod mi-
rum audiebatis sonitum præmonstrata vobis
fuerit cessatio mundi (scilicet: vitæ in mundo), vos-
que omnes celeriter moriemini: quod arma im-
petebant vos, id prælium portendit: quod deni-
que corvi vos aggressi sunt, hoc dæmonia signi-
fificantur, quibus fidem habetis, quæque vos in
cruciatus infernales sunt abreptura. His Bro-
der adeo exasperatus, ut ne verbum quidem re-
spondere potuerit, statim ad suos redit, na-
ves per totum fretum (in latitudinem) dispo-
nendas, orasque ad litora destinandas curat,
postero mane Ospakianos omnes contrucida-
turus. Ospakus perspecto plane hoc consilio,
se se religionem Christianam recepturum,
Brianem regem aditurum, eique ad sati sui
diem hæsurum vovit, porro eam iniit ratio-
nem, ut suas naves omnes contegi velis face-
ret, oramque stringens adhibitis contis, ru-
dentes intersecindi classis Broderianæ: ita na-
ves rursus in unum contrahi coepere, nautæ
vero compositi somno fuerant: tum Ospakus
Et sui ex freto enavigarunt, itaque ad Hi-
berniam occidentem versus (tetenderunt;) ac
devenerunt ad urbem Connaciæ. Mox ille
Brianem regem quarum rerum certior factus
est, edocuit: receptoque baptismo regi se
tradidit.

A. D. 1014. oc fal sik konungi á hendi. Síðan let
 Brían konungr samna lidi um allt ríki
 sitt, oc skyldi kominn herrinn allr til
 Dyflinnar í vikunni pálmðrottinsdag.

FRA SIGURDRI JARLI OC HANS
 FORFEDROM.

^{circa 950.} Þorfinn Jarl atti V sono het æirn Ha-
 varþr hinn Arfæli, annar Hlaudver,
 þridi Liotr, feordi Skuli, fimti Arn-
 finnr, Ragnhildr Eyreks dottir red Arn-
 finni bonda finom bana í Myrkhol á
 Katanesi, enn hun giptist Havarþi hin-
 om Arfæla brodr hans. Havardr tók
 Jarldom oc var goþr höfðingi oc Arfæll,
 Einar Kliningr het madr hann var systur
 sun Havards höfðingi mikill, hann haf-
 di sveit mikla oc lá í hernadi á sumrum,
 hann þá veitflo at Havardi oc at þeirri
 veitflo töludo þau margr Ragnhildr oc
 Einar, kalladi hun slykann mann vel til
 höfðingea fallinn oc betr hendran Jarl-
 dom enn Havardi frænda huns oc kalladi
 þá kono vel gipta er slikan man ætti,
 Einar bad hana ecki tala slikar rædr,
 kvad hann mann göfgastann í eyonom
 oc hana fullvel gipta, Ragnhildr svarar,
 skammar mano verda samfarir oekar
 Havards hedann fra; satt er þat at verda
 mano menn til i eyonom, þeim er ei
 man alt í augum vaxa, ef þu fyr erm-
 unar þer Tignarinnar. Fyrir slikar for-
 tölr hennar feckst Einari hugr til agirni

oc

*tradidit. Postea rex Brian conficiendum
 exercitum curat per totum regnum suum, qui
 exercitus Dublinum circa diem Dominicam
 Palmarum cunctus adveniret.*

DE SIGURDO DYNASTA EJUSQUE
 MAJORIBUS.

*Thorfinno Jarlo quinque erant filii, Havar-
 dus Annona beatus, Hlodverus, Liotus,
 Sculo & Arnfinus. Arnfinno conjux Ragn-
 hilda Erics filia, dum Myrkholi in Catane-
 sia ageret, necem attulit, ejusque fratri
 Havardo Annona beato nupsit. Ille
 Jarli dignitate auctus Principis boni fe-
 licisque fama cluebat. Nepotem ex sorore
 habuit Enarum Kliningum percelebrem vi-
 rum, qui per aestates piraticæ incumbens
 numerosum circumduxit agmen. Accidit
 aliquando, ut dum apud Jarlum convivio
 fruitur, Ragnhilda frequentibus colloquiis
 ultro citroque habitis, in illo virtutem
 dignam duce collaudaret; & muneri Jarli ma-
 gis aptum, quam Havardum ipsius cognatum,
 diceretque uxoris rem bene agi, cui talis
 esset conjux. Enaro Jarlum omnibus in
 insulis præstare, eamque digne nuptam esse
 respondentem, oggerit: brevi Havardus & nos
 una habitabimus, & erint, hic in insulis,
 qui non terri patientur, si honores duxeris
 spernendos. Quibus monitis Enarus accen-
 ditur in avaritiam & mortem cognato infe-
 rendam,*

oc svika við frænda sinn, oc sömdu þau þá sín á midlum at hann skyldi drepa Jarl, enn hun skyldi giptast hanom, oc nockru fídar beoßt Einar til ferðar þeirrar, oc þá mælti spámaðr eirn er var með hanom: geör þetta verk æi í dag heldt á morgun, ella mano leingi ættvig vera í ætt ydvarri. Einar let sem hann heyrði þetta eigi. Havardr var þá á Steinsnesi í Rossey, þar var fundr oc Bardagi þeirra Havards, oc ei langt aðr Jarl fell, heiter þar nú Havards teigr. Oc þá er þessi tíðindi spurduft, þótti Einar vordinn nidingr mikill af verki þessu, þá vildi Ragnhildr ecki sambland eiga við hann, oc kallar þat lygd eina, at hun hefði þar í heitom verit, sendi hun þá eptr Einari Hardkiöpt, hann var sun annarar systur Havards, oc þá er þau funduft, segir hun skömm at slíkum frændum hans, er ei vildu hefna hans, kallaft alt vildu til vinna at Jarls yrði hefndt, enn þat er oc auðvitat segir hun, at sa man mest metinn af öllum godum mönnum, er Jarls hefner, hefir sa oc unnit til ríkis hans, Einar segir, þat er mælt Fru, at þer mælit stundum annat enn ydrbyr í skapi, enn sa er þetta verk gorer, man þat fyrer vilia hafa at þu halder þeim í hendur rikino, oc þeim lutum öþrum er ei mano þykia minna skipta, slita sva ræðummi. Eptir þetta fór Einar Hardkiöptr at Einari Kliningi,

ferendam, cujus illa premium, societatem^{A. D. circa 951.}
thori secum jugendam pacta est. Paulo post
in Jarlum movet; at dum arma expedit,
monetur ab haruspice, in sequentem diem
propositum crastinaret, ne, secus frequentes
caedes cognatos diu attrituræ usu evenirent.
Quod Enarus simulans non audivisse Steins-
nesum Rosseyæ villam, ubi Havardus tunc
degebat, adiit, pugnamque iniit, ubi Ha-
vardus in loco Hallvardtseigur dicto cadit.
Hoc facto Enarus ab omnibus nefandi scele-
ris reus habebatur, & Ragnhilda matrimo-
nium, cum homine nequam inire noluit,
pactum, quod ille postulabat, fictum esse di-
cens. Vocatum deinde Enarum Hardkiap-
tum cæsi ex sorore altera nepotem illa affatur.
Magnæ vobis occisi cognatis vertetur igno-
minia, quod mortem non vindicetis, ego
vero ultionem pretio quovis emam, nec ullum
mihi dubium quin ab hominibus, qui virtu-
tem colunt, ultor summi æstimetur, & co-
mitivam dignitatem premio reportet. Re-
gessit Enarus. Diceris Domina haud raro,
diversa loqui, ac quæ volvis animo, qui
vero postulata fecerit, petit vicissim,
regnum sibi tradi cures, & res, quæ visæ
fuerint, majoris momenti. His dictis Ena-
rus Hardkiaptus, Enarum Kliningum adori-
tur

A. D. ^{circa} 952. oc drap hann, enn Ragnhilldr sendi eptir Lioti brodr þeirra oc giptist hanom. Liotr tók Jarldom oc gordist höfdingi mikill, Einar Hardkiöptr hafði nu drepit frænda sinn, enn var þá egi nær Jarldomi enn adr, uner hann nu stor illa finom luta, vildi nu afla fer manna oc fækea med makt til eyanna, honom vard illt til manna, því at Orkneyingar vildu þíóna sonum Þorfinns Haufakliufs. Oc nockru fidar let Liotr Jarl drepa Einar Hardkiöpt. Skuli brodir Liots fór nu á Skotland oc var þar gefit Jarls namn af Skota konungi, fidann fór hann yfir á Katanes oc afladi fer þar Lids, oc fór þadann í eyar oc deildi þar til ríkis ved Liot brodr sinn, Liotr safnar lidi oc fór til mots vid Skula oc vard fiölmennari, enn er þeir fundust vildi Skuli ecki annat enn berjast, vard þar hardr Bardagi oc sigradist Liotr, enn Skuli flydi yfir á nes oc þangat fer Liotr eptir hanom, oc dvaldist þar um rid oc vard fiölmennr, oc þá ridr Skuli ofan af Skotlandi med her mikinn er Skotta konungr hafði fengit hanom oc Magbiodr Jarl, oc varo Skottar hinir aköfusto í öndverdri orrusto. Liotr bad menn hlifa fer oc standa þo sem fastast, enn er Skotar feingo egi at gort, eggadi Liotr sina menn oc var sealfr hinn akafasti, oc er sva hafði stadið um rid, þá rauft fylking þeirra Skota, oc eptir þat

ritur & interficit, Ragnhilda vero Liotum utriusque fratrem arcessit, illique nupsit. Qui suscepto comitis imperio vir potens factus est. Enarus fratre caeso, dignitati, quam appeterat, nondum propior rem suam agerrime ferens vi insulas subjugare sibi proposuit, verum, quia Orcadenses Thorfinni Haufakliufi filiis parere solum voluerunt, auxilio caruit. Paulo post jussu Lioti a medio sublatus est Skulo frater Lioti in Scotiam profectus comitis dignitate a Scotorum rege ornatur, quo facto militem per Catanesiam conscriptum in insulas ducit, sibi regendas poscit. Liotus hosti copiis fortis occurrit & Sculium pugnam petentem acri praelio superat, fugientemque in Catanesiam sequitur. Hic ubi victor aliquantum egerat, ex Scotia cum numero Scotorum regis & Macbethi comitis milite redit Sculus. Scotus acer in prima acie pugnat. Liotus vero suos se defendere, nec proferre pedem jussit. Scotos demum recedentes magna vi aggreditur ante suos pugnans & laxatis ordinibus terga dare cogit. Sculius pugna redintegrata cum suis tandem cecidit.

Þat flya þeir þenn Skuli hellt upp Bardaga, enn fell þo at lyktom, Liotur tok undir sik Katanes oc var þá ufridr mitlum Skota oc Liots Jarls þviat Skotar undo illa uförom finom. Þá er Liotr Jarl var á Katanesi, þá kwam Magbeodr Jarl af Skotlandi með her mikinn, oc funduþ þeir Liotr Jarl á Skydamyri á Katanesi, oc hafði Liotr Jarl, eigi lid við, enn þo geck Liotr sva fast fram, at þeir viknudo fyrir Skotarnir, oc var Bardagi adr þeir flydo er list þago, enn höldi var fár, Liotr vendi aptr með sigri oc var lidit miök fært, Liotr Jarl hafði fengit fár þat er hann leiddi til bana.

UM HLÖDVER JARL OC SIGURD JARL
DIGRA SUN HANS.

Hlödver tók Jarldom eptir Liot oc var mikill höfdingi, hann atti Audur dottr Kiarvals Ira konungs, þeirra sun var Sigurdr Digri, Hlödver varð Sottaudr oc var heygdr i Höfn á Katanesi, Sigurdr sonr hans tók Jarldom eptir hann, oc varð Höfdingi mikill oc vidlendr, hann helt með valdi Katanes fyrir Skotum oc hafði hvört sumar her uti, hann heriadi i Sudureyar á Skotland oc Irland. Þat var á einu Sumri at Finnleikr Skota Jarl hafladi Sigurdi völli á Skydamyri á nemndum deigi, enn Sigurdr geck til fretta

cecidit. Victor Catanesiam sibi subegit, unde A. D. circa 965. Scoti, & quod res tam male gestas ægerrime ferrent, Lioto bellum minabantur. Quodam tempore, ubi Liotus in Catanesia degebat, Macbethus Comes multo agmine stipatus ex Scotia descendit, eumque in Skidamire Catanesiæ loco adoritur. Miles rarus erat tum illi, tantus vero pugnandi furor & successus, ut Scoti recedere & brevi post salutem fuga quærere, maximam partem faucii necessum haberent. Liotus cum suis victoriam & vulnera domum reportavit, unde non diu postea vita functus est.

DE HLÖDVERO ET SIGURDO CRASSO
EJUS EILIO.

Hlodverus Lioti in comitiva dignitate & circa 965. potentia successor matrimonio sibi junxit Auduram Kiarvali Regis Hibernorum filiam, ex qua filium suscepit Sigurdum Crassum. Patrem morbo naturali mortuum tumulo in Hafna Catanesiæ condidit Sigurdus. circa 982. Patrium ille imperium vi magna opum, latoque fundorum dominio adauxit. Catanesiam manu armata Scotis prohibebat, & singulis æstatibus infesta per Scotiam, Hæbudas & Hiberniam circumtulit arma. Erat æstate 985. quadam, ut Finleikus Scotorum comes Sigurdo pugnae campum in Skidamira describeret.

A. D. 985. fretta við modur sína, hún var margkuning, Jarl sagði henni að egi mundi minni líðsmunur enn VII menn um einn, hún svaraði ek mundi þik leingi hafa upfædd í ullaupi minum, ef ek vissi að þú mundir einalt lífa, og ræddi aðnaði lífi enn egi hvar maður er kominn, þetta er að deya með sæmd enn lífa með skömm, tak her við merki því ek er hefir gort að allri minni Kunnatto, og væntir ek að sigurfælt verða muni þeim er fyrir er borit, enn þanvænt þeim er ber. merkit var gort af miklum handvirkum, og ageatlegum hagleik, þat var geört í hrafns mind, og þa er vinur bles í merkit, þa var sem rafn bæindi fluginn. Sigurður Jarl varð reidur við orð modur sinnar, og gaf Orkneyingum Óðul sín til líðveitlu, og fór til Finnlæiks Jarls á Skydamýri, og fylkti hverirtueggi líði sínu, og þá er orrosta sef saman, var skotinn merkis maður Sigurðar Jarls til bana, Jarl kvaddi annan man til að bera merkit, og þá er barist var um ríð fellu, III fellu merkismenn Jarls, enn hann hafði fígr og feingo þá Orkneyingar Óðul sín eptir lofordi hans, og gekk að eiga dottur Melcolms Skota kóngs.

BRIANS BARDAGI.

1014. Sigurður Jarl Landvisson bióz af Orkneyium. Flosi bauð að fara með honum. Jarl villdi þat eigi þar sem hann átti fudr-

beret. Quo audito Sigurdus matrem, quæ foemina multiscia erat consulendi causa adiit, narratoque copiarum non minus esse discrimen, quam cum septem uni esset dimicandum, responsum tulit. Quam nimis diu ego te incunis lana plenis enutrivissem, si mens mihi præsaga fuisset tibi vitam fore sempiternam; Et vitam Et pericula fata semper regunt: Et ego quidem judico esse satius viri mortem animo forti obeuntis famam volare per ora virorum, quam indecore vivere. His dictis signum filio dedit, arte, quam potuerat summa factum, quod ominabatur possessori victoriam, ferenti veronecem allaturum esse. Erat signum miri artificii, magnæque virtutis in speciem corvi factum, qui, dum illud vento pandebatur, in hostes volatu ferri visus est. Adversus matris suæ verba Sigurdus ira excandebat Et insularum incolis pro auxiliis allodia pollicebatur. Quo facto in Skydamyram exercitum duxit, ubi acre prælium cum Finleiko ingreditur. In primo concursu signifer comitis Sigurdi hasta perforatus obit, quem munere Et fato alter, Et hunc tertius, brevi sequebantur. Comes tandem victoria potitus Orcadensibus allodia restuebat, Et filiam Melcolfi Scotorum Regis matrimonio sibi junxit.

PUGNA BRIANICA.

Sigurdo dynastæ Hlödveris filio de Orcadibus ire paranti Flosius cum eo proficisci pollicebatur, quod quidem recusavit dynasta, quo-

sudrgaungu sína at leysa. Flosi baud XV menn af lídi sínu til ferdarinnar, enn Jarl þekktiz þat, enn Flosi fór með Gilla Jarli í Sudreyjar. Þorsteinn Síduhallsson fór með Sigurði Jarli. Hrafn inn raudi oc Erlingr af Stravmey. Jarl villdi eigi at Hárekr færi, enn Jarl letz mundu segja honum fyrstom tíðindin. Jarlinn kom með allan her sinn at pálmadegi til Dyflinnar, þar var oc kominn Bróðir með allan her sinn. Bróðir reyndi til með forneskiv hverfu ganga mundi orrostan. Enn sva geck frettin ef á faustudegi væri bariz at Brián konungr mundi falla oc hafa sigr, enn ef fyrr væri bariz mundi þeir allir falla er í móti hónum væri, þá sagði Bróðir at eigi skyllði fyrr beriaz enn faustudaginn. Fimmtadaginn reid madr at þeim Kormlaudu apalgrám hesti oc hafði í hendi pálstaf, hann taladi lengi við þau. Brián konungr kom með her sinn allan til borgarinnar, faustudaginn fór út herinn af borginni, oc var fylkt lidinu hvarutveggja. Bróðr var í annan fylkingarminn enn Sigtryggr konungr í annan. Sigurðr Jarl var í midiu lidinu. Nú er at segja frá Briáni konungi at hann villdi eigi beriaz faustudaginn, oc var skotid um hann skialdborg oc fylkt þar lidinu fyrir framan. Ulfr hræda var í þann fylkingarminn sem Bróðir var til mótz.

Q

enn

*quoniam illi absolvendum esset pedestre ad A. D. Romam iter; sed, Flosio rursus XV ex suis^{1014.} expeditionis comites offerente, hoc acceptavit. Ipse vero Flosius Comitem Gillium in Aebudas sequebatur; comitantibus Sigurdum dynastam Thorsteine Halli Sidenfis filio, Rafne Rufo, Erlingo Strömeyensi. Harekum proficisci dynasta noluit, sed ei, quæ gesta fuissent, primo se renuntiaturum ostendit. Die Palmarum omni exercitu suo Dublinum tetigit: quo & Broder cum copiis omnibus jam aderat. Hoc per veneficia explorante quemadmodum abitura esset pugna, responsum oraculi sic tulerat: si die Veneris pugna foret, Brianem regem adeptaviçtoria casurum; sin prius confliçgeretur, omnes, qui hunc adversum consisterent, occasuros esse, hinc Broder ante diem Veneris acie dimicandum negavit. Die Jovis quidam equo scutulato ad Kormlödam & socios adveçtus, contum in manu tenens (lato brevi-que) ferro præmunitum, diu cum illis verba fecerat. Postquam rex Brian omnibus copiis ad urbem venerat, die Veneris exercitus ex urbe educitur, & acies utrinque instruitur. Broder in altero aciei cornu, rex Sigtryggus in altero, Sigurdus vero dynasta in media acie, versabantur. De autem Briane rege dicendum, quod hic die Veneris con-
fligere noluerit: igitur præsidio (corona) scu-
tatorum circummuniebatur, acie sua ante id composita, hujus aciei alterum cornu tenuit
Ulfus Hræda, parti Broderis adversum,
alterum*

A. Denn í annari fylkingararm var Ospakr oc
 1014. synir hans, þar er Sigtryggur var í móti
 enn í midri fylkingunni var Kerþíalfadr,
 oc voru fyrir honum borin merkin,
 fallaz nu at fylkingarnar, var þar orro-
 sta allhord, geck Bródir í gegnum lid
 þeirra oc felldi þá alla er fremstir stó-
 du, enn hann bitu ecki iárn. Ulfr hræ-
 da sneri þá í móti honum oc lagdi til
 hans þryfvar sinnum sva fast at Bródir
 fell fyrir í hvert sinn, oc var vid hialft
 at hann mundi eigi á fætr komaz, enn
 þegar hann feck uppstadit, þá stýdi hann
 oc þegar í skóginn undan. Sigurdr Jarl
 átti hardan bardaga vid Kerþíalfad. Ker-
 þíalfadr geck sva fast fram at hann fell-
 di þá alla er fremstir voru rauf hann
 fylkingina Sigurdr Jarls allt at merkium
 oc drap merkismanninn, feck hann þá
 til annan mann at bera merkit, vard þá
 enn orrosta haurd. Kerþíalfadr hió þen-
 na þegar bana hogg oc hvern oc odrum
 þá er í nánd voru. Sigurdr Jarl qvaddi
 þá til Þorstein Síduhallson at bera merkit.
 Þorstein ætladi upp at taka merkit, þá
 mællti Amundi hvíti, berdu eigi merkit.
 Þvíat þeir eru allir drepnir er þat bera.
 Hrafn inn raudi sagdi Jarl, berdu mer-
 kit. Hrafn svaradi, berdu síálfr fianda
 þinn. Jarl mællti, þat mun vera mak-
 ligast at fari saman karl oc kýll, tók
 hann þá merkit af stonginni oc kom
 á millum klæda sinna. Litlu síðarr var
 veginn

alterum Ospakus & filii sui, contra quod
 Sigtryggus constitit; in media vero acie fuit
 Kerthialfadrus, eique vexilla præferebantur.
 Deinde concurrunt acies, fit prælium asper-
 rimum. Broder agmen hostium perrumpit,
 quotquot primi steterunt, omnes dejicit; at
 nihil ipsi nocebat, ne ferrum quidem. Gra-
 dum in eum conferens Ulfus Hræda, ternis
 hominem ictibus tanta violentia ferit, uti
 toties corrueret, ac propius nihil factum,
 quam ut in pedes eniti nequiverit: sed simul
 atque erigi contigit, fuga se abripuit in sil-
 vam. Sigurdus dynastes acri certamine cum
 Kerthialfado dimicabat, qui tanto progre-
 diebatur impetu, ut omnibus, qui primori
 constiterunt in acie, prostratis, ipsam dy-
 nastæ cohortem ad signa usque perfringeret,
 atque signiferum interficeret. Tum alio,
 qui vexillum gereret, a dynasta substituto,
 vehimenti etiam discrimine conflictum est,
 hunc (vexilliferum) Kerthialfadrus ictu per-
 emptorio cædit, unumque post alterum proxi-
 morum. Dynasta igitur Thorsteinem Halli
 Sidenfis filium præferre vexillum jubet: quo
 id sublaturo, omnes perimuntur, itaque tu
 Rafne Rufe, inquit dynasta, vexillum præ-
 fer. Rafn respondit: Fer tute pestem tuam.
 Tum dynastes: Aequivissimum fuerit, ut se-
 quatur senem culeus: moxque detractum e
 pertica vexillum inter vestimenta condidit sua.
 Nec multo post Amundius Albus cæditur:
 tum

vegin Amundi hvíti, þá var Jarl oc skotinn spióti í gegnum. Ospakr hafði gengit um allan fylkingar arminn, hann var ordinn fárr miók enn látir sonu sína báða ádr Sigtryggr konungr flýði fyrir honum, braut þá flótti í ollu lidinu. Þorsteinn Síduhallzson nam stadar þá er adrir flýdu oc batt skóþveng sinn, þá spurdi Kerþiálfadr hví hann rynni eigi sva sem adrir? Því sagði Þorsteinn at ec tek eigi heim í kvæld þar sem ec á heima út á Islandi. Kerþiálfadr gaf honum grid. Hrafn inn raudi var elltr út á nockura, hann þóttiz þar síá helvítis qvalar í nidri, oc þótti honum dioflar vilia draga sik til. Hrafn mælti þá. Runnit hefir hundr þinn Peter postoli til Róms tyfvar oc mundi renna it þridia sinn ef þú leyfdir, þá letu dioflar hann lausan, oc komz Hrafn yfir ána. Bródir lá nú at lidit Briáns konungs rak flóttann, oc var fátt manna hiá skialldborginni, hlióp hann þá or skóginum oc rauf alla skialldborginna oc hió til konungfins. Sveinninn Taktr brá upp vid hendinni oc tók hana af honum oc haufudit af konunginum, enn blódit konungfins kom á stúf sveininum oc greyri þegar fyrir stúfinn. Bródir kalladi þá hátt, kunni þat madr manni at segia at Bródir felldi Brián. Þá var runnit eptir þeim er flóttann ráku oc sagt þeim fallit Briáns konungs, sneru þeir þá aptir þegar

tum Et ipse dynasta pilo transfigitur. Os. A. D. pakus fuerat per totum aciei cornu grassatus, ¹⁰¹⁴ multis vulneribus acceptis, filiisque suis ambobus perditis; cum tandem ei rex Sigtrygus fugiens cedit, tum etiam totum (hujus) agmen corripere fugam. Thorstein filius Halli ab Sida, cæteris fugam maturantibus, cursum intermisit, lingulam calceamenti revinciens: unde a Kerthialfado, quidni more aliorum decurreret, interrogatus: Quoniam ego, inquit, hac vespera meam domum non assequor, qui in Islandia penates habeam, mox ab illo donatus est incolumitate. Rasn Rufus in amnem quendam a prementibus pulsus in imo alveo cruciamenta infernaliter cernere sibi videbatur, ipsunqve dæmonia eo rapere conari existimans, Canis tuus, inquit, Petre apostole, Romam bis cucurrit; ac sane, tu si potestatem dares, tertium curreret, sic a dæmoniis dimissus amnem pervadebat. Interea Broder milites Brianis regis fugientibus instantes conspicatus, paucis hominibus ad præsidium regium remanentibus, se silva erupit; ac toto præsidio disturbato, regem gladio impetivit: puero Tahto manum, quam sub ictum exporregerat, regi que caput amputantur, sanguis autem regius adpergebatur trunco pueri membro, eique statim obducta cicatrix est. Tum Broder sic exclamare; referat homo homini Brianem a Brodere dejectum. Mox ad eos, qui in tergis fugientium hærebant, decurritur, iisque occasus regis nunciatur, reversi oppl-

A.D. 1014. Ulfr hræda oc Kerþiálfadr, slógu þeir þá hríng um þá Bródur oc felldu at þeim vidu, var þá Bródir hondum tekinn. Ulfr hræda reist á honom qvidinn oc leiddi hann um eik oc rakti sva or honom þarmana, oc dó hann ecki fyrr enn allir voru or honom raknir, menn Bródur voru allir drepnir. Síðan tóku þeir lík Briáns konungs oc biuggu um, haufud konungsfins var gróid vid bolinn. XV menn af brennumonnom fellu í Briáns orroftu, þar fell oc Halldorr son Gudmundar ins ríka oc Erlingr af Straumey. Faustudaginn langa vard sá atburdr á Katanesi at madr sá er Daurrudr het geck út, hann sá at menn ridu XII. saman til dýngiu cinnar, oc hurfu þar allir, hann geck til dýngiunnar, hann sá í glugg er á var, oc sá at þar voru konnr inni oc hofdu færdan upp vef, mannahofut voru fyrir klíana, enn þarmar or monnum fyri viptu ok garn. fverd var fyrir skeid, enn aur fyrir hræl, þær qváu vísur þefsar, enn hann nam.

Vitt er orþinn
Fyrit valfalli
Rifs reidi sky
Rignir blódi.
Nú er fyr geirum
Grár uppkomin
Vefr verþiódar
Þer er vinur fulla,
Raudum vestri
Randversk blá.

Sið

do Ulfus Hræda & Kerthialfadr Broderem ac suos corona circumdant ingesta in eos undique materia, sic Broder vivus capitur, rescindit homini ventrem Ulfus Hræda, tum arbori circumducit eum, itaque omnia intestina corpori extrahit; nec ille prius expirabat, quam penitus fuit evisceratus, milites Broderis ad unum contrucidantur. Dein corpus regium accipiunt & componunt (curant). Caput autem regis cum trunco coaluerat. Ceciderunt in pugna Brianina XV incendiarii; item Halldorus filius Gudmundi Potentis, & Erlingus a Strömeya. Die supplicationis (vulgo) longa, is in Katanesia expetiverat casus, ut homo quidam, cui Dörrudo nomen erat, foras egressus, XII numero equites tumulum quendam petentes viderit: quibus illic e conspectu omnibus abreptis, ad tumulum progressus per foramen, quod inerat, introspectiens, foeminas intus constitutas vidit, quæ telam exorsæ, humanis capitibus pro trama & flamine, gladio pro spatha, sagita pro pectine utebantur: & quæ sequuntur, carmina cecinerunt, illo discente.

*Ampla constituta sunt,
Stragis anteludia,
Vela texori jugi.
Sanguinem nubes pluit.
Pila nunc præfagiens
Leucophæa tollitur
Tela militantium;
Hæc complices replent
Quam rubro subtemine
Lividoque, prælii.*

Ista

A.D.
1014.

Siá er orpinn vefr
Yta þaurmum
Ne hardkliádr
Hauðdum manna.
Erv dreyrrekin
Davrr at skauptum
Iarnvarðr ylli
Enn aurum hræiar
Skulom slá sverðum
Sigrvef þenna.

Gengr Hilldr vefa
Oc Hiorþrimul
Sangrídr Svipul
Sverðum tekna.
Skapt mun gnesta
Skiolldr mun breſta
Mun hialmgagarr
I hlíf koma.

Vindum vindum
Vef darradar
Sá er, úngr kongr
Atti fyrri.
Fram skulum ganga
Oc í folk vada
Þar er vinir verir
Vapnum skipa.

Vindum vindum
Vef darradar
Oc síflingi
Síðan fylgium.
Þar siá bragnar
Blóðgar randir
Gunnr oc Gavndul
Þar er grami fylgdu

Ista, tela textur
Ilibus mortalium:
Atque stricte pendulis
Tensa temporibus virum est:
Sunt cruore perlita
Spicula insilium loco,
Estque ferratum jugum,
Sed sagittæ pectinum,
Ensibus densabimus
Textile hoc victoria.

Prodit Hillda texere,
(Prodit) & Hiortbrimula,
Sangrida (atque) Svipula,
Expediti ensibus.
Fiet, bastile ut creper,
Parma diffringatur, (&)
Cassidi hostis (pectorum)
Incidat munimini.

Torqueamus telam, (age)
Torqueamus, bellicam:
Ista rex quam junior,
Destinata, absolveret.
Proferamus (jam) gradum,
Et ruamus in ordines,
Nostri amici quo loco
Arma (cum hosti) conferunt.

Torqueamus telam, (age)
Torqueamus bellicam.
Atque regi postmodo
Hercamus dexteræ.
Sentiunt eâ viri
Scuta tincta sanguine,
Gunnæ necnon Gøndula
Quâ adfuere Principi.

A. D.
1014.

Vindum vindum
Vef darradar
Þar er ve vada
Vísra manna
Látum eigi
Líf her sparaz
Eiga valkyriur
Vals um kosti.

Þeir munu lydir
Laundum ráða
Er útskaga
Aðr um bygðu
Kved ec ríðum gram
Ráðinn dauða
Nú er fyrir oddum
Iarlmadr hníginn.

Oc munu Irar
Angr um bíða
Þat er alldri mun
Ytum fyrnaz.
Nú er vefr ofinn
Enn vaullr røðinn
munu um lönd fara
Láspioll gota.

Nú er ógurligt
Um at lítaz
Er dreyrug sky
Dregr med himni
Mun lopt litat
Lyða blóði
Er spár varar
Sprínga kunnu.

*Torqueamus telam, (age)
Torqueamus, bellicam:
Arma quippe cum ruunt
Bellicorum virum
Ne sinamus (hostium)
Heic saluti parcer:
Stragis electricibus
Stragis optio data est.*

*Fiet, ut gentes ea
Imperent regionibus,
Ultimas quæ lingulas
Incolebant antebac.
Dico regem, qui potens
Rebus, addictum neci:
Jamque per vim cussidum
Vir dynastes occidit.*

*Atque genti Hibernica
(Tantus accidet dolor,
Nunquam ut is mortalibus
Exoleturus fiet.
Tela jam pertexta, sed
Campus evastatus est.
Orbis oras per ruct
Lesio pacis virum,*

*Nunc reformidabile est
Ferre circum lumina:
Quod cruoribus graves
Cela per nubes agunt.
Tinctus aer (tunc) erit
Militantum sanguine,
Nostra quum prænuntia
Comprobarier queunt.*

Vel kvedu ver
Um konung úngan
Sigrhlióða fíold
Syngium heilar.
Enn hinn nemi
Er heyrir á
Geirhlióða fíold
Oc gumum skemti.

Ríðum hestum
Hart út berum
Brugðnum frerdum
A brot hedan.

Rífu þær þá ofan vefinn oc í fundr,
oc hafði hver þat er hellt á Geck
Daurrudr nú í brot frá glugginum oc
heim, enn þær stígu á hesta sína, oc
ríðu VI í fundr, enn adrar VI í nordr.
Slíkan atburð bar fyrir Brand í Fær-
eyium Gneistafon. Á Islandi at Svína-
felli kom blóð ofan á melsu havkul-
prestz faustudaginn langa fva at hann
vard or at fara. At Þuattá fýndiz
presti á faustudaginn langa síavardiúp
hiá altarinu, oc sá þar í ógnir margar.
oc var þat lengi at hann mátti eigi
fýngia tíðirnar. Sá atburðr vard í Orkn-
eyium at Hárekr þóttiz síá Sigurd Jarl,
oc nockura menn med honom, tók
Hárekr þá hest sinn oc reid til mótz
vid Jarl, sá menn þat at þeir funduz
oc ríðu undir leiti nockut, enn þeir
sáz alldri síðan oc engi aurnul funduz
af Háreki. Gilla Jarl í Sudreyium
dreymdi

Dulciter sustollimus
Reg: de, qui junior,
Multiplex epinicium.
Sit canentibus bene!
Ille vero discat, hic
Qui dat audientiam,
Multa carmina bellica;
Hisque deieceret viros.

Devebamur equis, cito
Auferamus (jam) foras
(Nostra), ductis ensibus,
In viam hocce de loco.

Mox textum detrahunt ac dirumpunt foemi-
nae, suam quæque partem quam tenuerat,
auferentes: Et, Dörrudo jam a foramine
regresso domum, inscendunt in equos, Et
VI in austrum, reliquæ VI in boream ab-
eunt. Talis quoque visio apparebat Brando
Gneistii filio in Færejis. In Islandia Svi-
naefelli tantum sanguinis humerali sacerdotis
die supplicationis longa sacra celebrantis in-
cessebat, ut exuere cogeretur. Thvattæ
quoque eadem die sacerdoti profundum maris
existere propter altare visum, in quo multa
terricula conspicatus, diu hæserat, ita ut
rem divinam facere non potuerit. In Or-
cadibus is expetebat casus, ut Harekus dy-
naflam Sigurdum Et aliquot cum eo homines
cernere sibi visus, adhibito equo dynaste ob-
viam veheretur, hique alii convenire visi,
Et ad locum aliquem, qui prospectum clau-
sit, succedere; at nunquam inde conspecti
sint, nec ullæ quidem reliquæ Hareki reper-
tæ.

A D.
1014.

A. D. 1014. dreymdi þat at madr kæmi at honom
oc nefndiz Herfinnr, oc qvez kominn
af Irlandi. Jarl þóttiz spyria þadan
tíðinda, hann qvad vísu þessa.

Var ec þar er bragnar borduz
Brandr gall á Irlandi
Margr þar er mættuz taurgur
Málmr, gnast í dyn hiálma,
Svipun þeirra frá ec snarpa
Sigurdr fell í dyn vigra
Adr redi ben blæða
Brían fell oc hellt velldi.

Þeir Flosi oc Jarl tauludu margt um
draum þenna. Viku síðrarr kom þar
Rafn inn raudi oc sagdi þeiu tíðindin
aull or Bríans örroftu, fall konungs oc
Sigurdar Jarls oc Bródur oc allra vik-
inganna. Flosi mælti: hvar segir þú
mer til manna minna? þar fellu þeir
allir segir Rafn, enn Þórsteinn mágr
þinn þág grid af Kerþialfadi oc er nú
med honom. Flosi sagdi Jarli at hann
myndi í brot fara, eigum ver sudr-
gaungu af honom at inna. Jarli bad
hann fara sem hann villdi oc feck hon-
om skip oc þat sem hann þurfti oc
filfr mikit, sigldu þeir þá til Bretlandz
oc dvölduz þar um stund.

*tæ. In Aebadis Comes Gillus hoc somnia-
vit, venire ad se hominem, qui se a) Herfin-
num nominari, & ex Hibernia venisse inuuit;
& ea Comite, ut hic existimabat, rogatus
quæ acta illic essent, hoc carmen protulit:*

*Ipse fui præsens homines ubi conseruere
Prælia, personuit gladius regione in Hiberna.
Multa, ubi scuta (virum) congressa fuere
metalla*

*Stridula clangebant, galearum in murmure fuso.
Istorum didici conflictum quam vehementem,
Sigurdus cecidit strepitantibus ensibus, ante
Letificas datum erat plagas manare cruore,
(Quam) occubuit Brian, fueratque positus arena.*

*De hoc somnio Flosius & Comes multa dispu-
tabant. Septem post diebus veniens eo Rafn
Rufus, omnia quæ in prælio Brianico gesta
fuerant, narravit; occasum regis, & Si-
gurdi dynastæ, & Broderis piratarumque
omnium. Tunc Flosius: De meis vero so-
ciis quid refers? Universi acie occubuerunt,
ait Hrafn; Thorsteinn autem levir tuus,
incolumitatem a Kerthialfado adeptus, nunc
cum eo versatur. Significante Flosio Comi-
ti se abiturum (dicenteque). Est nobis pede-
stre iter Romam absolvendum; Comes ei,
quo libitum esset ire jussu, navim & alias res
necessarias, magnumque argenti numerum
dedit. Dein Flosius cum suis ad terram
Britonum velificati, hic aliquamdiu mora-
bantur.*

KNUTR

REX

a) Alii Herfidr,

KNUTR KONUNGR FECK EMMU.

REX CANUTUS EMMAM UXOREM A. D.
DUXIT. 1014.

Adalrædr Engla konungr varð söttaður,
þat sama haust edr sumar, er Knútr
konungr kom með her sinn til Eng-
landz: hann hafði þá verið konungr í
Englanndi XVII vetr og XX: Enn Em-
ma Drottning, kona hans, biótz þegar
eptir andlát hans, at fara af lanndi á
brott: hon ætlaði at fara vestr til Val-
landz, á fund bræðra sinna, Vilhjalms
og Róðbertz: þeir voru Jarlar í Vallann-
di: faðir þeirra var Ríkardr Rúðu Jarl,
Ríkardsson, Vilhjalms sonar Langaspíofz:
hann var son Göngu-Hrófs, þess er
vann Norðmandi: hann var sonr Raugn-
valdz Mæra Jarls. Menn Knútz kon-
ungs urðu varir víð för Emmu Drot-
tingar. Þá er hon og menn hennar voru
bunir til háfs, þá komu þar menn
Knútz konungs, og tóku skipið og allt
þat er á var: fluttu þeir Drottningu á
fund Knútz konungs: og var þat ráð
höfðingja með konungi, at Knútr kon-
ungr skyldi fá Emmu Drottningar: og
sá var gíört.

Eodem tempore autumnali, vel æstivo, quo cum exercitu Canutus in Angliam venit, Adalradus Anglorum rex, postquam triginta octo annos sceptræ Angliæ tenuerat, morbo vitam finivit. Tum defuncti conjux regina Emma e terra abitum paravit, cogitans in Flandriam ad fratres suos Vilhelmum & Robertum, Flandriæ Comites, se conferre. Horum pater fuerat Richardus, comes Rudensis, filius Richardi ejus, qui Vilhelmo Longa-hastâ genitus, avum habuerat Gongu-Hrolsum, Normanniæ dominatorem, parente quondam editum Rogn. valdo, comite Mairensi. Suboluit Canuti militibus istud Emmæ propositum; ideoque illam observantes, cum jam, comitatu suo cincta, parata esset ad navigationem, accedunt inopinantem, interceptamque cum navibus, & universo earum onere ad regem suum adducunt. Eam vero rex Canutus, ex consilio suorum procerum, matrimonio sibi jungit-

ERA JATMUNDI KONUNGI.

DE REGE 7 ATMUNDO.

Eptir andlat Adalrads Konungs voru til
konunga teknir synir hans oc Emmu
Drotningar. Jatmundr enn sterki var
ellztr: annarr Jatgeirr: þridi var Jatvigr
R fiordi

Mortuo rege Adalrado, filii ejus, ex Emma regina procreati, reges eligebantur, quorum natus maximus erat Jatmundus Robustus, secundus Jatgerus, tertius Jatvigus,

A. D. 1014. fiordi Jatvardr enn godi: Jatmundr konungr dro nu her saman mikinn, oc for fidañ í moti Knuti konungi, oc vard fundr þeirra þar sem heitir at Skorsteini, oc var þat en frægsta orrosta, er i þann tíma hafði verid: vard þar ed mesta mannfali i hvarutveggja lidi. Jatmundr konungr reid fram i midian Dana her, oc kom sva nær Knuti konungi, magi sinum, at hann nadi til hans med sverdhöggvi: Knutr konungr skaut skilddinnu fram yfir hals hestinum, er hann sat á: enn höggid kom á skiöldinn, litlu fyrir nedan mundridann: oc vard höggid sva mikid, at sunndr tók skiöldinn, oc fyrir framan södulinn klauf hann í sundr hestinn í bogunum: enn þá sottu Danir at honum sva fast, at Jatmundr konungr sneri þá aptr til sinna manna, oc hafði hann þá þo ad drepid marga Dani, enn Konungrinn vard litt farr edr ecki. Enn er Konungrinn hafði framm ridit allt fra lidi sinu, þá hugdu hans menn at hann mundi vera fallinn, er þeir sá hann hvergi, oc kom þá flotti í lid þeirra; enn sumir sa at hann reid undan Daunum: flydu þá allir þeir er þat sa, enn Konungr kalladi hatt, bad herinn aptr snua, oc beriaz, enn þá let engi sem heyrði: flydi þá allr herrinn, oc vard þá einna akafast mann-fallid, oc raku Danir flottann allt til nætr. Sva segir Ottarr Svarti:

FRA

gus, quartus Jatvardus Bonus. Jatmundus ingentem exercitum congregat, regique Canuto obviam procurrit. Congressique ad locum, qui Skorstein dicitur, summis utrinque viribus conflixerunt, adeo ut hæc pugna ex utriusque partis strage inter clarissima tunc temporis prælia æstimaretur. Rex Jatvardus in medium Danorum exercitum equo incitato invehitur, ac a rege Canuto vitrico suo tam prope absuit, ut gladii ictu eum propemodum tangeret: quem vero istam rex Canutus scuto, collo equi, cui insidebat, imposito, excepit. Tanto autem rigore gladium vibraverat Jatmundus, ut scutum, quod gladius infra manubrium impactus percussisset, dissecaret, collumque equi ante ephippium diffunderet. Tunc confertim Dani tamque acriter eum impetebant, ut ad suos reverti, postquam multos Danorum occidisset, cogeretur, Canuto rege parum aut nihil vulnerato. Cumque inter hæc Jatmundus longius ab exercitu suo digressus esset, existimabant sui ipsum occubuisse, nusquam animadversum, ideoque fugam capebant. Horum nonnulli, cum regem, Danis insequentibus, equo fugere oculis deprehendunt, etiam ipsi fugiunt. Rex autem alta voce inclamat suos, ut ad prælium revertantur: quod nemo non sibi haud perceptum simulat, totusque adeo exercitus in fugam se conjicit. Tumque maxima strages fieri, Danis fugientem multitudinem ad noctem usque persequentibus. De quo Ottarus Niger ita canit:

DE

Ungr fylkir letztu Engla
All-nar Thesú falla
Flædi diuþt of dauda
Dik Nordimbra likum.
Svefn braut svörtum hrafni
Sunnarr hautuðr gunnar
Olli soþn enn snialli
Sveins maugr at Skorsteini.

FRA ULFI JARLI.

Ulfr Jarl var þá, enn sem optarr, í fremra lagi af mönnum Knutz konungs, oc fylgdi lengst flottamonnum: hann var þá komin í skog nockurn, sva þröngvan, at hann komz eigi or, á allri nottinni, fyrr enn lysti. Þá sá hann á vllum nockurum fyrir fer, at smali var rekinn, oc sveinn nockurr vel frumvaxta rak fed. Ulfr Jarl geck at sveininum, oc heilsadi honom, oc spurdi hann nafns: hann svaradi: ec heiti Gudini, edr ertu af Knutz mönnum: Ulfr Jarl svarar: Ec em einn víst af leidangrs mönnum hans, eda hverfu langt er nú til skipa varra? ecki veit ec, seger sveinnin, at þer Danir megit venta af ofs lidfinnis, oc hafi þer Danir helldr til annars giört. Ulfr Jarl svarar: Þiggia munda ec nu þo af þer, sveinn, ef þu villdir greida ferd minna til skipa varra: sveinninn svarar, þu hefir beint þvers farid fra skipunum, oc langt a land upp, yfir eydiskoga: enn þer Knutz menn erud

R 2

ecki

"Rex juvenis Anglos
"Prope Thesam graviter concidisti.
"Northmumbrorum fluvius, mortuorum
"Oppletus cadaveribus, exundabat.
"Infestis signis, longius in austrum progressus
"Bellator, interrompebat nigro corvo somnum.
"Pungnam ciebat acer ille
"Svenonis filius ad Skorsteinum.

A. D.
1014.

DE COMITE ULFONE.

Hoc praelio quemadmodum saepe alias, Ulfo comes inter Canuti regis primipilos dimicavit princeps, fugientesque quam longissime secutus est. Tandem in sylvam quandam incidit, tam densam arboribus, ut tota nocte exitum ex ea frustra quæreretur. Illucescente vero die vidit in propinquo quodam campo puerum ætate adultiore, pecora agentem. Hunc accedit, salutatumque, qui nominis haberet, rogat. Respondit puer: Gudinus ego appellor: Tu vero, qui interrogas, an forte unus es militum regis Canuti? Regessit Ulfo: Sum quidem ex istorum numero: quanto vero a navibus Canuti spatio absim, mihi aperias, quæso. Ad quæ puer: Vos Dani a nobis nullo potestis beneficia expectare, alia omnia promeriti. Comes Ulfo pergit: Nihilominus a te, puer, petam, ut quæ ad naves nostras ducat, mihi viam indices. Hinc puer, Tu quidem a navibus multum abes, longumque & transversum per inhospitas sylvas iter fecisti. Vos vero Canuti regis milites ingens apud omnes

A. D. ecki her miök þockadir af landz mönnum, oc þickir mönnum þo nockur varkunn til þess: enn nu er spurt í bygðina mannfall þat er vard í gær at Skorsteini, oc muntu hvergi grid hafa, oc engi annarra Knutz manna, ef bændr finna þik, oc sva ef nockurr helpr þer: enn sva litz mer a þik, sem gott manna-kaup muni i þer vera, oc ætla ec þik annan mann, enn þu segir. Ulfr Jarl tok þá gullhring af hennuð ser, oc segir; gefa vill ec þer hring þenna, ef þu vill fylgia mer til varra manna: Gudini fa upp a hann um stund, oc mælti seint; eigi vill ec þiggja hringinn, enn freista mun ec nu, ef ec ma koma þer til þinna manna, oc vill ec helldr eiga undir þer launin, ef ec fæ þer nockvad vid holpid: enn ef þer verdr þetta at ongru lidveizlu, þa er ongra launa fyrir vert: skaltu nu fyrst fara heim til fedr mins med mer: þeir giördu sva. Enn er þeir komu til bæiarins, gengu þeir til litlu stofu, oc let Gudini setia þar bord, oc var þar gefinn godr dryckr. Ulfr Jarl fa, at þar var godr hufa bær, oc vel buinn: þá kom til þeirra bondi oc hus-freya: þau voru fridir menn bædi, oc vel buinn: fögnudu þau vel gestinum, oc sat hann þar um daginn, oc var hann þar í enum bezta fagnadi. Enn í móti nott, voru þar búnir tveir godir hestar med enu bezta reidi, þá mæltu

omnes terræ hujus habitatores & incolæ, odium, maximo, ut nobis videtur, vestro merito contraxistis. Jamque per omnia rura & habitacula strages, quæ apud Skorsleinum heri contigit, nuntiata est, credamque nec te, nec alios quosquam Canuti milites usquam pacem habituros, si rustici in te incidant, nec eum, qui tibi aliquod auxilium præstiterit, tutum esse futurum. Interim talis mihi tu videris, qui virtute polleas, neque dubito alium te esse quam dicis. Tunc comes digito anulum aureum detraxit, atque hunc, inquit, tibi anulum donabo, si me ad nostros ducere velis. Gudinus eum aliquantulum intuens, tandem dixit: anulum accipere nolo; tentabo tamen, an te ducere ad tuos possim, quod si præstitero, tuum erit deinde pro arbitrio remunerari. Sin vero nulli tibi adjumento opera mea fuerit, nulla remuneratione dignus ero. Age vero primum parentem meum adeamus. Consentiens Ulfo eum ad patris domicilium sequitur. quo cum veniunt, exiguum cænaculum intrant, ubi Gudinus curat mensam instrui, potumque egregium comiti offerri. Videt Ulfo ditius instructum domicilium, ac, dum accumbitur, herum & heram, parentes Gudini, ad se ingressos, utrumque forma & habitu liberali, bene ac nitide hospitem excipientes, qui totum ibi diem hilare jucundeque consursit. Sub noctem, postquam sterni duos equos egregios ac insignibus parari phaleris curarant, demum his Ulfonem ver-
bis

mælltu þau vid Ulf: far þu nu vel, oc
fæ ec þer i henndr son minn, þann
einn er ec a: nu bid ec, ef þu kemr
til Konungslins, oc megþ þin ord nack-
vad stannðaz, þa kom þu honum þar i
þionösto, þvi at ecki ma hann med mer
vera fidan, ef varir landdmenn spyria,
at hann hafi þer a brott fylgt, hverfu
sem ec fæ unndan styrt. Ulf Jarl het
þvi, at koma Gudina þar i sveit. Gu-
dini var enn fridazti madr synum, oc
vel ordi farinn: bondi nefndiz Ulfnadr.
Þeir Ulf Jarl rida þa nött alla, enn at
morni, þa er liost var ordit, koma þeir
til skipa Knutz Konungs, oc voru menn
a lanndi uppi: enn er þeir sa Jarl oc
kenndu hann, þa hurfu menn þegar at
honum allir, oc fögnudu honum, oc
þottuz hann or heliu heimt hafa: þvi
at hann var sva vinsæll at allir unnu
honum hug-astum. Vard Gudini þá ed
fyrsta vifs hverium hann hafði fylgt.
Jarl setti Gudina i hafæti hia ser oc
hellt hann at öllu sem sialfan sic, eda
son sinn: oc er þat skiotazt af at segia,
at Jarl gipti honum Gydu systur sina:
oc med framkvæmd Ulfs Jarls oc lid-
veizlu, þá gaf Knutr Konungr Gudina
Jarldom fyrir sakir Ulfs Jarls mags lins,
voru synir þeirra Gudina oc Gydu,
Haralldr Engla konungr, oc Tosti Jarl
er kalladr var Trespiot, Mauru-kari
Jarl, oc Val-þiofr Jarl, oc Sveinn

*bis compellant: Tu quidem nunc valeas; A. D.
filium autem nostrum, quem unicum habe-^{1014.}
mus, tibi tradimus, hoc petentes, ut ubi
ad regem veneris, si tua istud effici autorita-
te queat, in ejus familiam recipiendum cu-
res: Namque hic morari non potest, si in-
audiverint nostrates, per eum te ad naves
ductum esse; de nobis interim quid futurum
sit, certum est fortunæ committere. Factu-
rum se, quod rogabant, Ulfo promittit.
Erat Gudinus venusta facie & loquela prom-
tus. Pater ipsius Ulfuadus nominabatur. Co-
mitatus ergo Gudino comes Ulfo tota ista
nocte equitando iter facit, qui lucente die
ad naves regis Canuti perveniunt. Milites
regii in terram exscenderant, qui viso ag-
nitoque comite, singuli gaudio exultantes,
tanquam ex orco revocatum excepere: tan-
topere enim omnibus amabatur, ut adverso
ab eo animo, qui esset, nemo inveniretur.
Tum primum Gudinus vidit, cui clam mon-
straverat. Gudinum in excelsa sede comes
sibi proximum locat, eumque eodem cultu &
honore affici, ac se ipsum filiumve suum curat.
Denique sororem ei suam, Gydam nomine,
dat conjugem. Rex etiam Canutus comitis
Ulsonis, affinis sui, auctoritate motus, Gu-
dinum ad dignitatem comitis evexit. Filii
Gudino & Gyde extitere, Haraldus rex
Angliæ, comes Toslo cognomento hasta lig-
nea, comes Mörukauro, comes Valthiosus,
&*

A. D. 1014. Jarl: þadan er mart stormenni komid i Englanndi, oc i Danmörku, oc i Svíaríki, oc austr i Gardaríki: eru þat konunga ættir i Danaríki. Gyða het dottir Harallds konungs Gudínasonar: hana átti Valldamarr, Konungr i Holmgardi: þeirra son var Haralldr konungr: hann átti dættir II, er enn skal frá segja síðarr.

Et comes Svenno: unde multi in Anglia, Dania, Svecia Et Russia magnates, nec non quidam Danie reges genus suum deducunt. Filia Haraldo Gudini filio, Gyða nomine fuit, quam Valdemarus Holmgardie rex uxorem duxit, ex quo conjugionatus. Haraldus rex duas habuit filias, de quibus inferius dicitur.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knútr Konungr átti aðra orrosta við borg þá, er Brandfúrda heitir: varð þar enn mikil orrosta, oc hafði Knútr konungr sigr, enn Adalrads synir flydu, oc létu líd mikil, enn Danir brutu borgina. Svá segir Ottarr Svarti:

Fiðrlausa hyk Frífi
Fríðskerdir þeir giördu
Brauztu með bygdu fetri
Brandfúrdur þér rannða
Jatmundar laut unndir
Æt-nidr göfugr hættir
Daníkr herra skaut þá dörrum
Drott er þú rakt flotta.

Knútr Konungr átti ena þriðju orrosta við Adalrads syni, þar sem heita Ásflátun: varð þar enn mikil orrosta: þat er norðr frá Danaskogum. Svá segir Ottarr:

DE REGE CANUTO.

Rex Canutus ad urbem Brand-furdam distans iterum praelium commisit, quo victor, filios Adalradi fugavit, magnamque exercitus eorum partem prostravit, urbs vero a Danis solo æquata. De hoc ita Ottarrus Niger:

“Exanimés & jam jam expirantes existimo esse
“Frísones, qui pacem violarunt.
“Brandfúrdam cum habitaculis solo æquasti.
“Nobilis Edmundi filius sese tibi subiciens
“A pugna destitit.
“Tela emittebat Danorum exercitus,
“Cum tu interea fugientes prosequeris.

Tertium Canutus cum Adalradi filiis conflixit. Locus Ásflátun dicitur: qui locus Danorum sylvam a borea attingit. Ottarrus ita:

Skiöldungr vantú und skilldi
 Skæru verk enn sterki
 Feck blod-trani bradir
 Brúnar Affatunum:
 Váttu enn valfall þotti
 Verdung jöfurr sverdi
 Nær fyrir nordan storu
 Nafngnog Dana skoga.

Knutt Konungr atti ena fiordu orroftu
 við Jatmund Konung oc þa brædr i
 Nordvik: varð þar enn mikil orrofta,
 oc mannfall mikit: oc feck Knutr Kon-
 ungr sigr, enn Adalrasfynir flydu. Sva
 segir Ottarr Svarti:

Biodr vantú bryniur raudar
 Blidr stor gíafa síðan
 Lætr þu önd adr þrek þrioti
 Þinn fyrir Nordvik innan.

FRA KNUTI KONUNGI.

Síðan helldr Knutr Konungr öllu líðinu
 til Tempfar; þviat hann spurdi at Jat-
 mundr Konungr oc þeir brædr hefði
 flyið til Lundunaborgar. Enn er Knutr
 Konungr kom til Tempfarmýnnis, þa
 sigldi þar af hafi utan Eiríkr Jarl Ha-
 konarson, magr hans, oc funduz þeir
 þar, oc laugdu síðan upp i ana með
 herinn. Sva segir Þorðr Kolbeinson i
 Eiríks drapu:

"Peregisti, rex fortis, sub scuto tuo
 "Acerrimæ cædis opus.
 "Apparavit ensis dapes
 "Corvis nigras Affatunis
 "Ad sylvam Danicam, boream versus,
 "Gladio tuo, Rex inclyte, stragem edidisti:
 "Ceciditque in eo prælio
 "Magna aulicorum turba.

A. D.
 1014.

*Quarta pugna cum Jatmundo fratribusque
 ejus pugnata Canuti regi ad Nordvicum:
 ubi summis utrinque viribus certatum est,
 ingensque strages edita. Canutus superior,
 Adalradi filios in fugam dedit, de quo Ot-
 tarus Niger:*

"Magnorum bilaris donorum, largitor,
 "Rubras etiam loricas deinde perfregisti.
 "Erit quidem tempus, quo animam exhalabis;
 "Verum nunquam illa tua
 "In Nordvicensi agro parva intercidet gloria.

DE CANUTO REGE.

*Deinde omnem exercitum Canutus ad Ta-
 mesin fluvium duxit. Audiverat enim re-
 gem Jatmundum fratresque ejus Londinum
 se contulisse. Cum vero advenisset rex Ca-
 nutus ad ostium Tamefis veniret, classem &
 eo comes Erikus Haqvini filius, affinis regis,
 appulit. Ab hoc itaque occursum ostium am-
 nis cum exercitu ambo ingrediuntur. Quem-
 admodum hac de re Thordus Colbeni canit
 in suo de comite Eirico carmine:*

A. D.
1014.

Itr þrífuz iðfra hlæti
Egg-vedrs i för feggja
Skeid hellt mörg i modu
Mis-laung sem ec vísfa,
Bla-dyrum hellt baru
Brandz fva nær lanndi
Ullr at Enska völlu
Ættstorr fía knátti.

Oe enn kvad hann:

Enn at eyrar grunni
Endr skíöldungum renndi
Sa er kíöl-slodir knídi
Knutr langskipum utan
Vard þar er villdu fyrdar
Varrlad koma bádir
Híalmads Jarls oe hílmis
Hægr fundr a þvi dægri.

Ut i anni Temps var giörr kastali mik-
ill, oe settr þar i herr mannz til land-
varnar, at eigi skyllði skipa herr mega
upp fara i ana. Knutr Konungr lagði
þegar upp i ana oe at kastalanum, oe
bardiz vid þa, enn Enskir menn lögðu
skipa her fra Lundunum, oe ut eptir
anni, laugðu þeir til orroftu vid Dani.
Sva fegir Ottarr Svarti:

Framm geck enn þar er unnud
Almr gall hatt vid malma
Knattud slæ þar enn fottud
Sverd kastala verda:
Unnud eigi minni
Ulfs gómr veit þat romu
Hnackir hleypi blacka
Hlunz a Temps-ár grunni.

"In illa fortium virorum expeditione
"Egregie procedebant regum negotia.
"Multæ magnitudineque dispares intrabant,
"Ensem vibrans (i. e. Rex bellicosus) undivaga
"Cerulei coloris monstra (i. e. naves)
"Adeo prope terram agebat,
"Ut subjectos late oculis suis campos Angliæ
"Habuerit generosus.

Porro Ottarus:

"Denuo in vadis terræ adversus reges tendebat
"Maris fulcator Canutus,
"Ex terris procul distans, navibus vectus.
"Evenitque, ut in loco, multum desiderato
"Uterque exercitus conveniret,
"Galeati nimirum comitis ille, ac regius,
"Et illo quidem die congressus fieret
"Pacatus & amicabilis.

*Erat in fluvio Tamesi propugnaculum factum,
cui ad defensionem terræ impositi milites, ne in
fluvium classis penetraret. Rex tamen Canutus
fluvium protinus classe intrat, castellumque adit
oppugnatque. Angli secundo fluvio suam Lon-
dino classē educunt, atque ad pugnandum
cum Danis instruunt. De quo etiam audiatur
Ottarus Niger:*

"Progrediebatur adhuc, ubi vicistis.
"Arcus magno sonitu areas loricas feriebat.
"Cum castella oppugnaretis,
"Hebetabantur gladii.
"Nibilominus victoriam inde reportasti,
"Velocis instructique carina
"Equi (i. e. navis) moderator,
"In vadis Tamesis.

AT-

DE

ATSOKN KNUTZ KONUNGS.

DE OPPUGNATIONE A CANUTO
REGE PERACTA.

A. D.
1014.

Knutr Konungr lagdi öllum hernum
upp til Lundunaborgar, oc setti þar um
herbudir sínar: síðan veittu þeir atfokn
til borgarinnar, enn borgar menn vörðu.
Sva segir i flokki þeim, er þa var ortr
af lids mönnum.

Hvern morgin fer horna
Hlökk a Tems-ár backa
Skala hanga ma hungra
Hræ-skod litud blodi
Hve sigr-fikinn fækir
Snarla borgar karla
Dyng a Brezkar bryniur
Blod-is Dana vífi.

Oc enn þetta:

Margr ferr ullr i illan
Od-sennu dag þenna
Frar þar fæddir varum
Fornan serk um bornir:
Enn a Enskra manna
Ölum gíod hnikars blodi
Ært mun skalld i skyrtu
Skadaz hamri fæda.

Knutr Konungr atti þar marga bardaga,
oc feck eigi unnid borgina.

FRA EIRIKI JARLI.

Eiríkr Jarl fór með fuman herinn upp
a landit, oc fylgdu hönum Þingamenn,
S i moti

*Porro Canutus rex exercitum omnem Lon-
dinum duxit, castraque ad urbem metatus
est. Inde oppugnare urbem coepit, civibus
eam strenue defendentibus: veluti ex versi-
bus, tunc ab exercitu cantatis, discitur:*

*"Quovis mane cernitur corvus in ripa Tamesis.
"Neque est, quod famem pertimescat avis Odini.
"Dum videt corpora sanguine rorantia,
"Et quam acriter a victoriae cupido exercitu
"Ad pugnam cives provocantur,
"Quantoque eum strepitu
"Sanguineus Regis Danorum grando
"Loricis insonat Britannorum.*

Porro & hoc:

*"Hodie, quo praelium committendum,
"Multi milites, procul a natali solo,
"Infaustam illam tunicam & veterem induent,
"Nosque Anglorum
"Sanguine Odini milvum nutrimus.
"Quid? quod ipse hæc canens poeta,
"Loricatus & alacer pugna se immiscebit.*

*Attamen, multis licet præliis ibidem com-
missis, rex Canutus in expugnanda urbe
frustra fuit.*

DE COMITE ERICO.

*Ericus comes cum nonnulla exercitus parte
in terram descendit, eumque contra Anglos
copiæ*

A.D. i moti Enskum her, þer fyrir red Ulf-
 1014. kell Snillingr, mikill höfðingi: varð þar
 orrofta, oc hafði Eiríkr sigr, enn Ulf-
 kell flyði. Sva segir Þorðr Kolbeinsfón
 i Eiríks drapu:

Gullkennir let gunni
 Grædis heftz fyrir vestan
 Þundr va leyfr til lannda
 Lundun saman bundit;
 Feck regn-þorinn recka
 Rönn af þingamönnnum
 Æglig högg þar er eggjar
 Ulfkels bla skulfu.

Adra orroftu atti Eiríkr Jarl a Hring-
 maraheidi við Enskamenn. Sva segir
 Þorðr Kolbeinsfón:

Hvatr vann freyr a flotta
 Folk-stafns þa er gaf hrafni
 Sollid holld ne fialldan
 Sverdz eggja spor leggi
 Sniallr let opt oc olli
 Eiríkr bana þeirra
 Rand Hringmaraheidi
 Herr Engla lid þverra.

Þar hafði Eiríkr Jarl sigr. Enn segir
 Þorðr Kolbeinsfón fleira i Eiríks drapu
 fra hernadi hans:

*copiæ sociales seculæ. Ab Anglorum parte
 Ulfkelus Snillingus, hoc est, Audax, vir
 oppido excellens, præfuit. Tunc prælium
 exarsit, quo Victoriæ Ericus adeptus, Ulf-
 kelum fugavit: tradente in carmine, quo
 Erici laudes persecutus est, Theodore Col-
 beni filio.*

“Auro decoratus (Rex) navibus bellum intulit
 “Regioni ad occidentem sitæ,
 “Terrâ idem, nec non Londino,
 “Per eadem atque stragem potitus est.
 “Milites, quorum & ingens robur,
 “Et numerus cum imbrum guttis comparandus,
 “Formidandos ictus sustinere,
 “Ferentibus Thingmannis, (i.e. militiæ sociis),
 “Interim acies cærulea (gladii) intremuit.
 “Vibratique enses sonitum dedere,
 “Qualem solent quercus vi ventorum agitata.

*Alterum prælium Ericus in Hringmarahei-
 da cum Anglis conferuit. De isto idem Theo-
 dorus Colbeni:*

“Militiæ nauticæ ductor vulnera intulit,
 “Stragemque edidit quæ livida & cruenta
 “Carnis affatim corvo objecit.
 “Mucronis frequentes apparent notæ,
 “Quibus hostium crura insignivit,
 “Dum necem illis struebat Ericus
 “Iste animosus, atque inferebat.
 “Tesqua cruentavit Hringmarina,
 “Anglorumque copias redegit ad paucitatem.

*Itidem hic victoria penes Eiricum fuit. Ce-
 terum de ista ejus invasione amplius com-
 morat Thordus Colbeni hoc carmine:*

Gengu upp þeir er Englum
Ar hrafn gefendr váru,
Langa stund a lanndi
Leidir upp fra skeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-skærs bæi verla
Gallt hialmad lid hiallta
Her-ferd bændr giördu.

"*Excensionem e navibus fecere,*
"*Qui Anglos primo mane*
"*Ad corvorum victum mactaturi erant.*
"*Longum iter emensi sunt.*
"*Milites terra excipit.*
"*Adversus hos arma capiunt copia galeata,*
"*Exstructas ad bilaritatem*
"*Conviviorum domos defensura.*

A. D.
1014.

SÆTT KONUNGA.

Knutr Konungr sat um Lundunaborg, enn Jatmundr Konungr oc þeir brædr vördu borgina, þa foru menn a millum þeirra: Knutr Konungr atti Emmu Drottning, modur þeirra, oc kom sva, at gislar voru settir a millum þeirra, oc voru grid sett til tals oc umleitanar meiri sætta: oc a þeim stefnum var sætt giör millum þeirra: sva, at skipta skyllði i helminga lanndi med þeim, oc hafa halft riki hvarr, medan þeir lifdi: enn ef annarrhvarr anndadiz barnlaus, þa skyllði sa taka allt rikit med frialsu, er eptir lifdi; oc var su sætt eidum bunndin. Heidrekr Striona het einn ríkr madr, er fe tok til þess af Knuti Konungi, at hann sviki Jatmund konung, oc dræpi hann med mordvigi, oc þetta vard hans bani: Heidrekr var þo fostri Jatmundar Konungs, oc trudi hann honom sem sialfum fer. Sidan rak Knutr Konungr braut af Englandi alla sonu Adalrads Konungs, oc urdu um þat

S 2

orrostur

DE PACE INTER REGES INITA.

Londinum obsidione premebat rex Canutus, quam urbem Jatmundus fratresque illius omni opera defendebant, legatis ab utraque parte inter eos commeantibus. Isflorum matrem Emmam in matrimonio (ut dictum) Canutus habuit. Tandem eo res venit, ut obsides mutui traderentur, pactis, donec pax firmior conciliaretur, induciis. Convenitur utrinque: atque his demum conditionibus pax initur, ut terra inter eos æqualiter divideretur, dimidiam uterque regni partem, dum in vivis esset, regeret, mortuo vero sine liberis alterutro, is qui super esset, totum regnum acciperet: quæ jurejurando ab utraque parte confirmata pactio. Erat tunc temporis inter Anglos vir potens, Heidricus Striona nomine: Is a rege Canuto pecunia corruptus est, ut Jatmundum clam interficeret. Hoc modo Jatmundus rex periit, cujus tamen nutricius iste Heidricus fuerat, atque eidem Jatmundus haud secus quam sibi ipsi fidem babuerat. Deinde Canutus omnes Adalradi regis filios profligatos

A.D. 1014. orroftu-flög mörg, enn eigi fengu þeir styrk fiöl-mennis i moti Knuti Konungi, sidan Jatmundr Konungr var drepinn. Sva segir Sighvatr skalld i Knutz drapu:

Ok fenn sonu
Slo hvern oc þo
Adalrads eda
Utlæmði Knutr.

Synir Adalrads Konungs voru þa vestr i Vallandi i Nordmandi, oc voru þar lengi med modurbræðrum sinum, Rodbert oc Vilhjalmi, sva sem sagt er i sögu Olafs ens helga. Eiríkr Jarl Hakonarson andadiz a Englanndi, oc var hann þa buinn til Rum ferðar: honom var skorinn ufr, oc vard eigi blöð stöðvad, seck hann af því bana. Knutr Konungr oc Emma Drotning attu III börn. Haralldr var ellztr: annarr Haurdaknutr: dottir þeirra var Gunnhilldr, er sidan var gipt Heinreki keisara enum Millda, er in þridi var sinna langfedga med þri nafni: Sveinn het enn þridi son Knutz Konungs: hans modir var Alfisa en Rika, dotter Alfruns Jarls.

VIG KOLS ÞORSTEINSSONAR.

1015. Kári Solmundarson sagði Skeggja bónda at hann villði at hann fengi honom skip. Skeggi

gatos ex Anglia eiecit, postquam non paucis eos praeliis fatigarat. Illi vero interemto Jatmundo rege, ad obsistendum Canuto nimis infirmis erant viribus. Hujus rei memoria extat in carmine Sighvati poetæ de Canuti regis gestis:

“Attamen singulos
“Deinceps filiorum Adalradi
“Vel interfecit Cnutus
“Vel proscripsit.

Filii deinceps Adalradi ad Flandros ac Nordmannos sese recepere, ubi diu apud avunculos suos Rodbertum & Vilhelmum vivebant, sicut in historia Sancti Olavi scriptum. Comes Ericus Haqvini filius in Anglia diem obiit, cum jam ad iter Romanum paratus esset. Uvulam sibi scindere curavit, unde fluxus sanguinis abortus nullo remedio sisti potuit, adeoque is casus comiti finem vitæ attulit. Canuto regi ex Emma tres liberi procreati: Eorum Haráldus natus erat maximus, deinde Horda - Cnutus, atque filia Gunhilda, quæ postea Henrico Largo, imperatori, qui sui generis tertius solet appellari, nupsit. Ceterum & tertium rex Cnutus filium habuit Svenonem dictum, cui vero mater fuerat Alfisa Potens, filia comitis Alfruni.

CÆDES KOLI THORSTEINIS FILII.

*Karius Sölmundi filius hospiti Skeggio innuit optare se, ut navem sibi suppeditaret, ab eo-
que*

Skeggi bondi gaf Kára langskip alskipat, ftigu þeir þar á Kári ok Davídr hvíti oc Kolbeinn svarti, sigldu þeir Kári nú sudr fyrir Skotlandzfiordu, þar fundu þeir menn or Sudreyium, þeir saugdu Kára tíðindin af Irlandi, oc sva þat at Flofi var til Bretlandz farinn oc menn hans. Enn er Kári spurdi þetta sagði hann selaugum sínum at hann villdi hall-da sudr til Bretlandz til mótz við þá Flofa, bad hann þá þan skiljaz við sitt faurunæyti er þat þætti betra, oc quaz at ongum manni vilia veel draga at hann letz enn á þeim hafa úhæfnt harma sinna. Allir keyru honom at fylgia, siglir hann þá sudr til Bretlandz oc laugdu þar at í leynivag einn. Þenna myrgin geck Kolr Þórsteinsson í borg at kaupa silfr, hann hafði mest hædiyrði við af bren-numonnum. Kolr hafði talat margt við frú eina ríka oc var miok í gadda flegit at hann mundi fá hennar, oc setjaz þar. Þenna in sama myrgin geck Kári oc í borgina, hann kom þar at er Kolr talði silfrít. Kári kendi hann oc hlióp at hon-om með sverd brugðit oc hió á hálsinn. enn hann talði silfrít, oc nefndi haufudit X er þat fauk af bolnum. Kári mælti: segi þat Flofa at Kári Solmundarson hefir

S 3

vegir

que navim longam a rebus omnibus paratam A. D. dono accepit. Hanc ipse, David Albus & 1015. Kolbein Niger conscenderunt, & sinus Sco-ticos austrum versus trajecerunt, ubi quos-dam Aebudenses nati, qui quæ gesta in Hi-bernia fuerant, Kario nuntiavére; simulque Flosum & suos profectos ad terram Brito-num esse. Qua re audita sociis ostendit Ka-rius se ad terram Britonum in occursum Flosianis navigare velle; tum quemque a co-mitatu suo, cui id utilius videatur, discedere jubet; nolle se per dolos quemquam circum-ducere testatus, quod se in illis (Flosianis) injurias suas nondum censeret penitus vindi-casse. Omnibus eum sequi præoptantibus, mox ad terram Britonum austrum versus vela dedit, ibique in processum quemdam in-frequentiore navem introduxit. Hac die mane Kolus Thorsteinis filius oppidum com-parandi argenti causa ingressus, (qui maxi-mam verborum contumeliam adhibuerat præ cæteris incendiariis,) multa cum matrona quadam opulente fuit confabulatus; ac pæne clavó trabali fixum erat, ut hanc uxo-rem adipisceretur, atque ibidem consideret. Hoc ipso mane Karius in idem oppidum egressus, sorte, ubi Kolus argenti numerum inibat, devenit: quo recognito, protinus in hominem distraçto gladio involat, & collum percutit; ille vero argentum compu-tabat, caputque, ubi detruncatum efflueret, X. (numerus denarium) addidit. Tum Ka-rius: Dicite Floso Kolum Thorstani a Kario

A.D. 1015. vegit Kol Þorsteinsfon, lýfi ec vígi þessu mer á hendr, geck Kári þá til skips síns, sagdi hann þá skipverium sínum vígit: þá sigldu þeir norðr til Beruvíkr oc settu upp skip sitt oc fóru upp í Hvítzburg í Skotlandi oc voru med Melkolfi Jarli þau misseri. Enn er Flosi frettir víg Kols býr hann um lík hans oc gefr fe mikit til legs honom. Flosa stúcku allðri hermdar yrði til Kára.

FRA FLOSA OC KARA.

1016. Nú er at segja frá Kára, at um sumarit eptir fór hann til skips síns oc sigldi sudr um fiá oc hóf upp sudrgaungu sína í Nordmandi oc geck sudr oc þág laufn. oc fór aptr ina vestri leid oc tók skip sitt í Nordmandi oc sigldi norðr um fiá til Dofra á Englandi, þadan sigldi hann vestr um Bretland oc fva norðr fyrir Skotlandzfiordu oc lettu eigi fyrr ferd sinni enn hann kom í Þrasvík á Katanesi til Skeggia bónda, feck hann þá þeim Kolbeini oc Davíði byrðinginn, sigldi Kolbeinn þessu skipi til Noregs, enn Davíðr var eptir í Fríðarey. Kári var þenna vetr á Katanesi, á þessum vetri andadiz húsfreyja hans á Íslandi. Skeggi feck honom byrðing. voru þeir þar á XVIII.

Kario Solmundi filio casum esse, meque authorem cædis nominasse. Queis dictis navem adiit sociisque rem gestam narravit. Vela facientes septentrionem versus ad Beruicam ierunt, ubi nave subducta, in urbe Scotiæ Hvitsburgo Melcolfum Comitem conveniebant, Et apud eum aliquo tempore manserunt. Accepto de cæde Colinuntio Flosius exsequias amico parat Et pro ejus sepultura summam pecuniæ largam erogat, verbis in Karium vindicibus semper abstinens.

DE FLOSIO ET KARIO.

Jam ad Karium narratio redit: astate sequente navim ascendit Et ex Normannia iter Romanum orditur, absolutionem nactus. Quo facto in Normanniam reversus per mare Dofram Angliæ transit, indeque Bretlandi præternavigata sinibusque Scotiæ, Thrasviæ in Catanesia apud Skeggium substitit, Kolbanoque Et Davíði navem dedit, qua in Norvegiæ ille vehebatur, hoc in Fríðareya remanente. Karius hiemem in Catanesia eget, qua ejus uxor in Islandia mortua est. In Islandiam ituro hospiti Skeggius navim obtulit, XVIII viris instructam.

SVEINN KONUNGR KOM I NÖREG.

DE REGIS SVENONIS IN NORVE- A. D.
GIAM ADVENTU.

*) Í þann tíma er Knutr Konungr red Englandi oc Danmörk, þa red Olafr Haralldson fyrir Noregi. Enn er Olafr Konungr kom þar til rikis, þa stueku or landi fyrir honom Sveinn Hakonarson, oc Hakon Jarl Eiriksón, systurson Knuts Konungs: hann fór til Englanndz a fund Knutz Konungs frænda síns, oc tok hann vel vid honom: síðan ofridadiz með þeim Olafi Konungi oc Knuti Konungi. Knutr Konungr oc Hakon Jarl komu i Noreg með her ovigian: var þat ovarla a dögum Olafs Konungs, og laugdu þeir lannd allt undir sik. Knutr Konungr setti þa Hakon frænda sinn til rikis i Noregi, enn hann fór þadan til Danmerkr, enn Olafr Konungr flydí þa landid, oc fór þa austr i Garðaríki, oc kom aptr i Noreg tveim vetrum síðarr, oc atti þa orrostu mikla a Stiklarstöðum vid lénndamennu sína: er þa höfdu giörz honom o-truir, oc voru þa motstöðu menn hans: þar fell Olafr Konungr, sem alkunna er orðit, oc er hann heilagur, oc liggr i skrini i Nidar-ösi. Hakon Jarl Eiriksón tyndiz i Englandz hafi einum vetri adr Olafr Konungr enn helgi fell: þa kom Sveinn, sonr Knuts Konungs oc Alfifu i Noreg, oc var hann þa til konungs tekinn yfir lannd

Cum Angliæ simul & Daniæ imperitaret Cnutus, Norvegiam rexit Olaus Haraldii filius, qui cum reipublicæ gubernacula capefferet, metu ipsius potentiae e Norvegia discessere Svenno Haqvini filius, & comes Haqvinus Eriici filius, Canuti regis sorore prognatus. Hic igitur avunculum suum 1025. Cnutum, tunc in Anglia constitutum, edijt, qui eum benigne excepit. Inde inter reges Olavum & Canutum inimicitiae extiterunt. Canutus & comes Haqvinus cum ingenti ex- 1026. ercitu Norvegiam invadunt sub extrema regni Olavi tempora, totamque sibi regionem subjiiciunt. Haqvinum comitem Cnutus, cognatum suum, Norvegiæ rectorem constituit, ipse vero in Daniam proficiscitur. Olavus e Norvegia fugiens, in Russiam se recipit. Biennio post in Norvegiam redit, atque cum baronibus regni sui, qui per summam infidelitatem impia contra ipsum arma sumserant, in prælio Stiklarstado aterrima pugna decertavit. Istic rex Olavus occubuit, ut vulgo notum. Hic Sanctorum in numero habetur, corpusque ejus serinio inclusum, Nidrosiæ asservatur. Comes Haqvinus mari Anglico 1029. submersus est, anno priusquam Sanctus Olavus decederet. Mox Svenno, Canuti regis & Alfisæ filius, in Norvegiam venit, jubenteque Canuto parente, totius Norvegiæ rex 1030. creatur.

(*) De his fusius in supplementis.

A.D. lannd allt, at til-skipan Knutz Konungs
 circa
 1026. födur sins. Knutr Konungr setti Haur-
 daknut, son sinn, yfir Dana veldi, oc
 skyllði hann þar Konungr vera. Knutr
 Konungr hafði oc til forrada mikinn hlut
 af Skotlandi, oc setti hann þar Haralld
 son sinn Konung yfir; enn þo var Knutr
 Konungr yfir-konungr allra þeirra. Hann
 var kalladr Knutr enn Riki eda Knutr
 Gamli: hanr hefir verid rikaztr Konungr
 oc vid-lendaztr a Danzka tungu. Knutr
 Konungr byriadi ferd sina or lanndi i
 brott, oc for hann sudr til Rums, oc
 hafði hann i þeirri ferd sva mikin fe-
 kostnad, at engi madr kunni markatal um,
 oc varla punnda tal: hann hafði of lau-
 safiar af sinu riki, enn tok Keisarans fe
 at frialsu, hvar sem hann vilddi. Medan
 Knutr Konungr var a Ruma vegi, þa
 þyrfti engi madr ser matar at bidia, sa
 er hanns fundi matti na; sva gaf hann
 öllum noga skotpenninga. Knutr Kon-
 ungr geck af Flæmingia landi til Roma-
 borgar: Sva segir Sighvatr Skalld:

Sva mun fár ferill
 Fetum sudr metinn
 Hring-drifr hafa
 Höfud fremstr jöfurr.

Knutr

*creatur. Horda-Cnutum vero filium regno
 Daniæ Canutus rex præfecit, itidem cum
 potestate regia. Habebat præterea rex Ca-
 nutus in sua potestate magnam Scotiæ par-
 tem, cui Haraldum, itidem filiorum unum,
 regem præposuit: in hæc omnia tamen supre-
 mo sibi & imperio & regis titulo reservato.
 De quo & istud prædicatur, quod cum om-
 nes, qui Danicam, hoc est, septentrionalem
 linguam unquam usurparunt, reges opibus
 & potentia ditionumque amplitudine ante-
 celleret, vulgo Canutus potens vocetur, alias
 grandævi cognomento notus. Tandem &
 peregrinatione suscepta, Romam proficisci-
 tur. In quo itinere tantum pecuniæ expen-
 dit, ut marcarum haud sane, vixque etiam
 librarum numero summa illa aestimari queat.
 Namque & grandem thesauri copiam e reg-
 no suo secum tulit, & ex imperatoris opi-
 bus, ubicunque locorum voluit, suppedita-
 tum, in usus suos accepit. Dum vero in
 Romana ista peregrinatione esset Canutus,
 nemo, qui ipsum accederet, petere cibum
 opus habuit, omnibus ipso scilicet pecunia
 satis largiente. Ex terra Flandrica Ro-
 mam usque traditur pedibus iter con-
 fecisse: hoc ipsum confirmante poëta Sigh-
 vato:*

"Hoc modo pauci
 "Austrum versus iter instituerunt,
 "Annulorum datores
 "Reges celsissimi.

Instituit

Knutr Konungr setti Spítala, þann er alla menn skyldi fæða um nött, þa er þar kæmi af Danskri tungu: víða gaf hann oc til stór fe, þar sem voru Klaustr, eða adrir stórir stadir.

ANDLAT KNUTZ.

Enn er Knutr Konungr kom apr til Englanndz i ríki sitt, þa fceek hann síukleik, oc var fyrst med því moti, sem gulufott er köllud: hann la lengi um fumarid, oc um haustid anndadiz hann Idus Novembris: þat var i borg þeirri, er heitir i *) Morstr: þat er mikil höfudstadr: oc er hann þar jardadr: þa hafdi hann at alldri XVII vetr oc XX: þa hafdi hann verid konungr yfir Danmörku VII vetr oc XX, enn radit fyrir Englandi III vetr oc XX enn fyrir Noregi VII vetr, þat er allra manna mal, at Knutr Konungr hafi rikaztr verid oc vídlendaztr konunga a Nordr-löndum.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr hefir verid örvaztr konunga a Nordr-löndum, þvíat þat er sannliga sagt, at eigi hafdi hann þat midr um fram adra konunga, hverfu mikít fe hann veitti i vingiafer, a hveriu ari, helldr enn hitt, at hann tok miklu meira i skatta oc skyllidir a hveriu ari

T

af

Instituit etiam hospitium, quo omnes lingua D. Danica loquentes, idemque iter suscepturi, viatores noctu exciperentur. Denique ingentem numorum copiam in cænobia aliaque sacra loca passim erogavit.

DE MORTE CANUTI.

Redux in suum Angliæ regnum rex Canutus morbum contraxit: quo, primum aurugini non absimili, postquam diu per æstatem conflictatus fuerat, tandem tempore autumnali, idibus Novembris, moritur Morstria, quæ 1035. urbs magna in eo regno & primaria, ibique sepelitur. Agebat tunc trigessimum septimum ætatis annum; Danicum regnum tenuerat viginti septem annis, Anglicum viginti quatuor, Norvegiæ septenis. Magnitudo Canuti & potentia omnium in ore versatur, qua supra cunctos septentrionis reges extollitur; neque enim quisquam eorum latius imperitavit.

DE REGE CANUTO.

Verum neque istud omittendum, quod ex regibus, quos septentrio habuit, nullius tantopere liberalitas, quam Canuti regis celebratur, adeo ut ex vero commemoratum sit, ipsum non minus in donariis quotannis largiendis ceteros reges superasse, quam in eo, quod e tribus potentissimis regnis plus tributorum

*) Leg. Munstr.

A. D af III þíod-löndum, enn hverr fa annarra er hafdi eitt Konungs ríki fyrir at rada; oc þo þat með, at England er audgæzt at laufæfe allra norðrlannda. Þat var eitt mark um örleik hans, at madr er nefndr Þorarrinn Lof-tunga, Islennzkr: hann var skald mikid, oc hafdi hann bundiz a höndum Konungum, oc öðrum, ríki mönnum, langa æfi, oc var þa gamall er hann fotti til fundar við Knut Konung, oc hafdi ort kvæði um kann, enn þat var þa, er hann gekk fyrir Konungin, oc kvæddi hann: oc spurdi ef hann villdi hlyða til kvæðis, er hann hafdi ort um hann: enn þat var þa, er konungr sat yfir bordum, oc víst var up-tekin. Menn nockorir stodu fyrir bordinu; þeir er töludu mal sitt, oc hlyddi Konungr þeim fyrst, enn er þeir luko sinni ræðu, þa mælti Þorarrinn: þviat hann var madr konungdiarfr, oc hafdi opt flutt mal sitt fyrir höfðingium: Herra, segir hann: Enn vil ec bida, at þer heyrid kvæðe mitt, oc mun ydr þat sköm dvöl vera, þviat þat eru far vísur. Knutr svarar, oc leit til hans helldr reiduliga: þat hefir engi madr fyrr giört við mik enn þu, at yrkia um mik dræplinga, oc vittu þat víst, at a morgin, at dögurðar mali, kom þu her oc flyt mer þa þrituga drapu, eða lengri, þa er þu hafir
nu

torum ac reddituum quotannis in ærarium intulerit, quam qui uni tantum regno præessent. Cui accidit, quod inter omnes septentrionales terras, opum ac thesaurorum Anglia facile sit ditissima. Liberalitatis ejus, inter alia exempla, hæc fidem faciunt Vivebat iis temporibus Thorarinus Lof-tunga, quod cognomen lingua laudantem notat, natione Islandus poetica facultate insignis. Is in aulis regum principumque diu commoratus, exactæ jam ætatis erat, cum Canutum regem adiret, carmen quod de eo pepigerat, oblaturus. Accedit igitur regem Thorarinus, salutatumque rogavit, vellet carmen recitanti, quo ipsum celebraret, aures præbere. Forte isto tempore mensæ assidebat rex, ferculis jam tamen remotis: adstant autem ante mensam homines, qui coram rege causas suas agebant, iisque a rege primum opera dabatur. Quis dicendi finem facientibus, Thorarinus eum rursus compellens (audebat enim satis libere cum ipso loqui, ut qui sæpe alias coram principibus verba fecerat) sic affatur: Iterum, domine, te oro, ut cantilenam meam audias, in quo non multum temporis absumes, cum paucis tantummodo constet versibus. Canutus vultu iracundo eum intuens, ait: "Tu igitur non vereris, quod præter te nemo ausus est, exigua de me carmina componere? istud vero scito, quod nisi crastina die, ac sub prandii quidem tempus huc redeas, cantilenamque triginta vel plures strophas complexam ejusdem

nu ort um mik, a þessi stundu, enn at odrum kosti skaltu deyja. Þa geck Þorarinn i brott, oc tok at yrkia drapu um Knut Konung, oc er su drapa köllud Höfudlausn, oc nytti hann allt or flockinum þat er sva matti, oc eptir um daginn flutti hann kvædit at konungs bordi, oc tokz honum ed bezta. Konungr launadi honum kvædit, oc gaf honum L marka skírra. Sidan orti Þorarinn adra drapu um Knut Konung, oc er þat köllud Tug-drapa: þar segir sva:

Giölld hefi ek marka
Malm dyns fyrir hlyn
Fram fim-tigu
For víst borid
Þeirra er veitti
Vig-hagr fyrir brag
Mer mord-storir
Mann-balldr er ec fann.

Knutr Konungr gaf Bersa Skalld-torfu syni tva gull-hringa, er badir stodu mörk oc þar med sverd gullbuit. Sva segir Sighvatr Skalld:

Knutr hefir ockr enn itri
All-dad göfugr badum
Hendr er hilmi fundum
Huns skrautliga bunar:
Þer gaf hann mörk eda meira
Margvittr oc hör bitran,
Gullz rædr giörfa öllu
Gud sialfr, enn mer halfa.

*“dem sensus & argumenti, sed auctiorem A. D.
“ea, quam te nunc recitaturum dixisti, ad-
“feras, capite poenas sis daturus. Abiens
extemplo Thorarinus, nihil prius habuit
quam ut cantilenam de Canute rege confice-
ret, eam scilicet, quæ inde capitis redemptio
appellata: eidemque cuncta in priori illa
quæ exstabant, quantum pote, intexuit.
Hanc postridie ante mensam regis recitat
diserto ore, munusque a Canuto recipit,
quingvainta marcarum argenti puri. Postea
idem Thorarinus alteram de Canuto cantile-
nam condidit, quæ Tug-drapa dicitur,
atque in ea hæc leguntur.*

*“ Pretium ego marcarum quingvainta
“ Exhibui sane arifono (i.e. Regi bellicoso.)
“ Istas idem donavit
“ Mibi pro carmine
“ Heros bellator,
“ Quem adii,
“ Hostes cadendi peritissimus.*

*Idem Rex Bersoni Skalld-torfæ filio duos ex
auro annulos, qui pondere ambo marcam
æqvabant, nec non ornatum auro gladium
dono dedit, Sigvato poëta teste:*

*“ Præclarissimus ille Canutus,
“ Virtutum nobilitate inclytus,
“ Utrique nostrum,
“ Cum ipsum adiremus navibus imperantem,
“ Manus muneribus suis pulchre implevit.
“ Tibi rex sapiens integram marcam auri
“ Vel plus dedit, gladiumque acutum,
“ Dei omnia in potestate habentis donum;
“ Mibi vero (marcam) dimidiam.*

A. D. Þá er Knutr Konungr anndadiz i Englanndi, endiz fa enn mickli hofdingskapr Danakonunga, er þeir langfedgar hofdu haft, at hverr enn fidarri hafdi meira riki enn hans fadir.

UM RIKI KNUTS A SKOTLANDI. *)

Fyrr var fva komit at Knutr redi oc fyrer miklum hluta af Skotlandi var þat fyrer skömmu, adr hann kærði um Noreg a hendor Olafi konungi Haraldsyni, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fífi, oc gaf hann þeim upp reídi sína, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar með stórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Hafa allframir iöfrar
Ut sín höfot Knuti
Færd or Fífi nordan
Fridkaup var þat midio:
Seldi Olaf aldri,
Opt vá sigr hinn Digri,
Haus í heimi þvífa
Hann eingom fva manni.

FRA KNUTI OC SVEINI.

Knutr var manna mestr vexti, oc sterkr at afli, manna fridaztr, nema nef hans var þunt, oc eigi lagt oc nackvad biugt: hann var lioslitadr, fagr-harr, oc miöck hædr,

Mortuo in Anglia Canuto rege, magna illa Daniæ regum potentia, qua & ipse & majores ipsius claruerant, finem habuit. Et enim de illis potest dici, quod unusquisque, propagatis finibus, amplius parente suo imperium adeptus fuerit.

DE IMPERIO KANUTI IN SCOTIA.

Præterea res eo processerat, ut Caput magnam partem Scotiæ, subegisset. Et enim non erat diu ante, quam Norvegiam ab Olavo Rege Haraldsi filio, sibi regendam tradi petierat, ut a borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fífa, quibus conceptam remisit iram, terrasque possidendas reliquit, quas antea tenuerant, additis qualia amicis dari solent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

*Attulere multum potentes Reges
Suum (quisque) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fífa à borea usque,
Pacem (re ea) redimentes, media,
Commisit (ast) Olafus (ille) nunquam,
Sæpe sortitus victoriam est Crassus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipse nemini cuiquam hominum.*

DE CANUTO ET SVENONE.

Canutus magna corporis statura fuit, vir insigni robore, omniumque formosissimus, excepto, quod nasum haberet tenuem, eminentem, & aquilinum: facie erat candida, capilo

*) Hæc de Scotia ex Snorrone Tom. II. p. 214. excerpta. Cætera vero, quibus res Canu-

tum inter & Olaum gestæ narrantur ibidem, appendici inferuntur.

hædr, hverium madr var hann betr eygdr, bædi fagr eygdr: han var örr madr (hermadr) mikill, oc enn vapndiarfasti, sigr-fæll, hamingiu madr mikill um alla hluti, þa er til rikdoms heyrdi. Eeki var hann stor-vitr madr, oc sva Sveinn Konungr med sama hætti oc enn adr Haralldr oc Gormr, at þeir voru öngir speekingar at viti,

capillo decoro & prolixo, oculis elegantissi- A. D. mis, claris nempe atque acribus. Liberalis imprimis, bellator egregius, mirabili in pugnando audacia, victoriosus, ac in omnibus ad potentiam acquirendam felix & fortunatus. Ceterum non acuto admodum ingenio, in quo regi Svenoni videbatur, atque illo prioribus, Haraldo & Gormoni similis; quippe qui a mentis acumine & sapientia neque multum laudis promeruerunt.

FRA HAURDA KNUT.

DE HORDA-KNUTO.

Haurda Knutr, son Gamla Knutz, tok ríki allt í Danmörku eptir födur sinn: enn Haralldr, annarr son Gamla Knutz, tok ríki yfir Englanndi eptir födur sinn. Þa kom til Englanndz Jatvarðr enn Godi Adalrads-son, brodir þeirra Harallds oc Haurda Knutz: hafði hann í Englanndi gott yfirlat, sem vert var. Tveim vetrum eptir andlat Gamla Knutz andadiz Gunnhilldr drotning í Saxlanndi, dottir Knutz konungs, er Heinrekr Keisari hafði art: Enn fim vetrum síðarr andadiz Haralldr Knutz-son Engla Konungr, oc er hann jarðadr hia födur sinum í Morstr: tok þa Haurda-Knutr, brodir hans, bædi ríkin England oc Danmörk. Enn Magnus, son Olafs ens Helga, svarabrodir Haurda Knutz, red þa Noregi, sva sem ritad er í Æfi Noregs Konunga. Enn tveim vetrum

T 3

eptir

Horda - Canutus, filius Canuti Senioris 1035. defuncto patre, totum Daniæ regnum accepit. Haraldus vero filiorum Canuti alter, Angliæ rex post patrem constituitur. Tum & in Angliam venit Jatvardus Bonus, Adalradi filius, frater Haraldí & Horda-Canuti, atque in Anglia magnum uti par erat, honorem consecutus est. Bienio post mortem Canuti Senioris obiit Gunhildia Saxonie regina, filia Canuti regis, quam in matrimonio habuerat Henricus imperator. Quingennio vero deinde fato 1040. fungitur Haraldus Canuti filius rex Angliæ, apud patrem suum Morstræ humatus. Itaque utrumque regnum, Angliam scilicet & Daniam, Horda-Canutus adipiscitur. Eo tempore Magnus Bonus, filius Olai Sancti, juratus frater Horda-Canuti, Norvegiæ præfuit, quemadmodum in memoriis regum Norvagitorum traditur. Post duos, 1042. a morte

A. Þe þtir andlat Harallds Knutzsonar and-
adiz Haurda Knutr, var hann oc jard-
adr i Morstr hia Gamla Knuti fedr sin-
um. Þe þtir dauda Haurda Knutz var al-
dauda enn forna ætt Dana Konunga, þa
1042. var Jatvardr Adalradsfon til Konungs
tekinn yfir Englanndi: var hann þar
lengi Konungr: oc eignuduz Dana Kon-
ungar alldregi England sidan. Enn þa
tok Magnus, son Olafs ens Helga, riki
i Danmörk: var hann þa þar konungr
yfir, sem segir i Æfi Noregs konunga:
hann red einn vetur Danmörk, adr þar
hofz til rikis i moti honom Sveinn, fa-
er sagt er Magnus heti öðru nafni:
hann var son Ulfs Jarls Þorgilssonar
Sprakalegs. Modir Sveins var Astridr,
dottir Sveins Konungs Tiuguskegs: var
hon systir Knutz Konungs Gamla; enn
modir Astridar var Sigridr enn Srorra-
da, dottir Sköglar Tofta: hon var oc
modir Olafs Sænska.

a morte Haraldí Canuti filii, annos, obiit
Horda-Canutus, qui & Morstræ apud
patrem suum Canutum seniore[m] sepultus
est. Mortuo Horda-Canuto antiquum Da-
niæ regum stemma extinctum erat: ideoque
regem Angli elegerunt Jatvardum, Adal-
radi filium, qui diu regno illi præfuit, at-
que ita Daniæ reges Angliam nunquam
deinde recuperarunt. Danorum vero rex
factus est Magnus, filius Olai Sancti, qui
& regni administrationem suscepit; de quo
& in vitis regum Norvagicorum perscrip-
tum. Hic Daniam solus anno rexit; ante-
quam illam sibi vindicaret Sveno, quem alio
nomine Magnum appellatum dicunt. Filius
Sveno erat comitis Ulsonis, Thorgilsi
Spracaleggi filii. Mater ei fuerat Astri-
da, filia Svenonis regis furcatæ barbæ, &
soror regis Canuti Senioris: Astrida ma-
ter Sigrida Facinorosa, Sköglar-Toftonis
filia, quæ & Olaum Svecum peperit.

FRA LANNDZ SKIPAN I DANMORK.

Danmörk er mikit riki, oc liggr miok
fundr lauft. Enn mestu hlutr Danarikis
heitir Jotland: þat liggr ed sydra með
hafi: þar er hinn synzti Byrkups stoll i
Danmork i Heidabæ, oc er i þeim
byrkups domi halft fiorda hundrad kirk-
na, enn XXX, skipa oc C. Konungi til
utbods

DE DIVISIONE TERRARUM REGNI
DANIÆ.

Regnum Daniæ amplum est, ac divisum ma-
ri interfluente partibus, dispersum. Po-
tissima ejus pars Jutia dicitur; hæc meri-
diem versus oceano alluitur. Episcopalis
sedes in Dania maxime australis, Slesvici
est; in illo episcopatu templa sunt trecenta
quingvagina, naves vero, regi ad belli
usum

utbods. Annarr byskups stoll er a Jotlandi, þar er heitir i Ripum: i því byskups ríki eru III kirkjur oc XX ens fiorda hundrads, enn XII tígir skipa Konungi til utbods. Þridi Byskupsstoll er a Jotlandi, er heitir i Ar-osi: i því byskups ríki eru CC. kirkna oc X kirkjur, enn konungi IX tígir skipa til utbods. Fiordi byskupsstoll i Jotlandi heitir i Vebiörgum: i því byskups ríki eru L kirkna oc CC, enn C skipa konungi til utbods. Limafiördr heitir a Jotlandi: hann er mikill fiördr oc nafnfrægr: hann gengr af nordri til sudrs: or nordan verðum Limáfirdi er miott eid vestr til hafs, er heitir Harallds eid: þar let Haralldr konungr Sigurdarson draga yfir skip sin, þa er hann komz undan ofridi Sveins konungs Ulfsonar, sem sagt er i sögu Harallds konungs. Fyrir vestan Limafiord er þat ríki, er heitir Vendilskagi, oc vikr til nordrættar: þar er enn fimti byskupsstoll i Danmörk, i þeim stad, er heitir i Jörungi: I því byskups ríki er halft annad hundrad kirkna, enn L skipa konungi. Jotlandz fíða heitir allt vestan fra Vandilskaga, oc sudr til Ripa. Milli Jotlandz oc Fions gengr Medalfararsund.

A

usum inde exhibendæ, centum triginta. Se-A. D. cundus in Jutia episcopatus habetur Ripis; in illo templa sunt trecenta viginti quatuor, duodecim vero inde navium decades regi ad usum belli debentur: Tertius episcopatus Jutiæ est Arosiæ: Hic templa numerantur ducenta decem, naves autem regi ad bellum parent nonaginta. Quartus in eadem provincia Vibergi est, quæ dioecesis ducenta & quinquaginta continet templa, eademque ad usum commemoratum naves repræsentat centum. Sinus partem Jutiæ dividens Limicus dicitur: hic magnus est & celebris, a septentrione in meridiem vergens. Inter Limicum sinum, quæ septentrionem & oceanum occidentalem spectat, isthmus tenuis conspicitur, vulgo Haraldi isthmus dictus, postquam per illum suas naves Haraldus Sigurdi filius curavit trahi, quo Svenonis regis, Ulfonis filii, manus effugeret, quemadmodum in regis Haraldi historia traditum. Ad occidentale Limici sinus latus regio est, quæ Vendilskagi appellata, aliquantum ad boream se flectit, ista quintam Daniæ sedem episcopalem habet in urbe, quæ Jorungia dicitur. Complectitur vero dioecesis templa centum quinquaginta, navesque regi suppeditat quinquaginta. A Vendilskago, totius provinciæ oram, quæ ad occidentem est, atque ad Ripas usque versus meridiem extenditur, latus Jutiæ nominant. Inter hanc provinciam & Fioniam fretum Medalfararsund jacet. In Fionia vero sex-

A. D. A Fioni er enn VI byskupsstoll i Danmörk i þeim stad er heitir i Odinsey: i því byskups riki eru CCC kirkna oc X tigr skipa konungi. Milli Fions oc Siolanndz gengr Belltis fund. I Sioland i er enn VII byskupsstoll i Danmörk, i Roiskelldu: I Siolanndz byskupsdæmi eru XI kirkiur ens finna hundrads, enn XX skip oc C konungi. Fyrir nordan Sioland er Eyrarsfund: enn fyrir nordan Eyrarsfund liggr Skani oc Halland. A Skani er Erkiþyskupsstoll i Lunnd i: þa er biskupsstoll enn atti i Danmörk. I því byskupsriki er halft fiorda hundrad kirkna oc III kirkiur, enn halft annat hundrad skipa þkonungi: þa er byskupsstoll rikaztr i öllu Dana konungs riki. Milli þessa lannda, er nu er frasagt, Jotlanndz oc Skani, liggia stor oc mörg Ey-lönd, þau er adr eru eigi nefnd. Sams ey er unndir Arofs byskup: Hilesey er undir Vebiarga byskup: þær liggia vestr fra Fioni: Als-ey er undir Heidabæ: Laland, Erri oc Þors-lundr oc Langaland: þessar Veyiar eru undir byskup a Fioni. Maun oc Falstr eru unndir byskup a Sioland. Borgundarholmr liggr austr i hafid fra Skani: þat er mikid riki, oc liggr unndir Erkiþyskups stolin i Lundi: þar eru XII konungsbu, oc XIII kirkiur. Þessi lönd öll, er, nu eru nefnd, liggia undir Dana konungs riki, oc eru þau bædi

víd

tus est Daniæ episcopatus in urbe, quæ Othinia dicitur. In hujus dioecesis ambitu trecenta continentur templa, decemque navium regiarum decades hinc mittuntur. A Sælandia freto Balthico dirimitur. Estque in Sælandia episcopatus regni septimus, cujus sedes in urbe Roskildensi, templa autem quadringenta undecim existunt, navesque regię centum viginti ad bellum exeunt. Ad boreale Sælandiæ latus fretum Eyrarsfund se offert, cui a borea Scania & Hallandia adjacent. In Scania archiepiscopalis sedes est Lundia, quæ Daniæ episcopatum octava. in ejus dioecesi templa trecenta quinquaginta tria, naves regias numerant centum quinquaginta. Hæc inter omnes Daniæ episcopales sedes est ditissima. Ceterum inter commemoratas terras, Jutiam nempe & Scaniam, multæ insignes jacent insulæ, necdum enumeratæ: in quibus Samsoa episcopo Arosiensi subjacet. Læsoa Vibergensi. Hæc Fionia ad occidentem respicit. Ex aliis quinque Alsoa Slesvico subest, Lalandia, Arroa Tossingia & Langelandia ad episcopatum Fionensem pertinent. Moeonavero & Falstria ad Sælandicum. Bornholmia, Scaniæ ad orientem obversa, oceanoque circumfusa, satis magna præfectura est, Lundensi archiepiscopo subiecta; Duodecim villas regias, & quatuordecim templa insula ea sustinet. Hæ omnes jam dinumeratæ terræ regionesque Danorum regi parent, suntque eadem

cum

víd oc fiöllmenn. Þessi lönd voru at fornu margra konunga ríki.

FRA EINARI JARLI OC BRUSA
JARLI.

Efter fall Sigurðar Jarls í Brians orrofto, voru þeir bræðor Sumarlídi, Brusí, Einar til Jarla teknir; þeir bræðor Einar oc Brúsi voru úlíkir í skaplyndi: Brúsi var hógvær oc samsmadr mikill, vitr oc málsniáll oc vinsæll. Einar var stírdlyndr, fálátr oc ofídr, ágiarn oc fegiarn oc hermadr mikill. Sumarlídi var líkr Brúsa í skaplyndi, oc var hann ellztr, oc lifdi skemst þeirra bræðra; hann var sóttdaur. Eptir andlát hans taldi Þórfídr til síns luta í Orkneyom. Einar svarar því, at Þórfinnr hefði Katanes oc Sudrland, þat ríki er ádr hafði átt Sigurðr Jarl faðir þeirra: oc taldi hann þat miklo meira enn þridiung Orkneya; oc villdi hann eigi unna Þórfinni skiptis. Enn Brúsi let uppi skipti fyrir sína hönd, oc vil ec, segir hann, ecki ágirnaz at hafa meira af löndom, enn þann þridiung, er ec á at friálfo. Þá tók Einar undir sic tvo luti eya: gördiz hann þá ríkr madr oc fiölmennr;

U

var

cum spatiis suis amplæ, tum incolarum frequentes. *Vetustioribus autem seculis sub imperio multorum regum divisæ ditiones fuere.*

DE EINARO JARLO ET BRUSIO
JARLO.

Cæso in prælio Brianico comiti Sigurdo, ^{1014.} *successerunt fratres Sumarlidius, Brusius & Enarus; Einarus & Brusius ingenio erant dissimiles. Brusius erat insigni mansuetudine atque pacis studiis deditus, vir prudens, facundus ac amicis felix. Einarus (contra) erat duri ingenii, verborum parcus, aditu difficilis, temerarius & avarus, nec non insignis bellator. Sumarlidius ingenio similis erat fratri Brusio, fratrum natu maximus, sed inter illos brevissimæ vitæ, qui sua morte obiit. Post mortem ejus, Thorfinnus (tertiæ) partem Orcadum, ut suam sibi cedi postulavit, cui respondit Einarus, Thorfinnum Katanesiam tenere atque Sudurlandiam, quod regnum antea fuerat patris ipsorum Sigurdi Jarli, quodque triente Orcadum majus longe censuit, quare Thorfinnum in divisionem admittere noluit. Ast Brusius, sua pro parte, divisionem admisit, dicens, se eo avaritiæ nolle procedere, ut majorem vellet insularum partem, quam trientem, quæ sua jure erat. Tum Einarus duas sibi subjecit insularum trientes; unde vir potens factus, atque magna militum multitudine stipatus,*
sape

A. D. var opt á sumrom í hernadi, oc hafdi
 1014, útbod mikil í landino; enn allmisiafnt
 vard til fengiar í víkingonni. Þá tok
 bændom at leidaz þat starf; enn Jarl
 hellt fram med freko öllom álögom,
 oc let eingom manni lýða móti at mæla.
 Einar Jarl var hinn mesti ofstopamadr.
 Þá gerdiz í hans ríki hallæri af starfi
 oc fe-kostnadi þeim, er bændor höfdo.
 Enn í þeim luta lands er Brúsi hafdi,
 var ar mikit oc hóglíf: bændom var
 hann vinsæll.

FRA ÞORKELI AMUNDASYN.

1016. Madr het Ámundi ríkr oc audigr:
 hann bió í Krossey í Sandvík á Hlaup-
 andanesi: Þórkell het son hans, oc var
 hann allra manna gervigligastr í Orkn-
 eyom. Ámundi var hinn vitrazti madr,
 oc einna manna mest virdr í eyonom.
 Þat var eitt vár, at Einar Jarl hafdi
 þá útbod enn, sem hann var vanr:
 enn bændor kurrudo illa, oc báro fyrir
 Ámunda, oc bádo hann mæla þeim
 nockora forstödo vid Jarl. Hann svarar:
 Jarl er óálýdinn, oc telr eigi stoda
 mano at bidia Jarl neinar bænir um
 þetta;

*sæpe per æstates piraticæ operam dedit, cui
 rei multas naves copiasque per insulas impe-
 ravit, non eo semper, qui sperabatur, ex-
 peditionum istarum piraticarum eventu.
 Tum colonos tædium cepit istius negotii:
 ast Jarlus in tributis omnibus exigendis
 perversax, nemini expediturum asseruit, hac
 in re sibi contradicere. Erat Einarus Jar-
 lus vir maxime insolens atque contumax.
 Hinc ejus in regno, ob labores atque im-
 pensas istas, ingravescere coepit annona,
 partem insularum, quam tenuit Brusius,
 beante annonæ maxima felicitate vitæque
 commodo usu; civium (ergo) amore felix
 erat (Brusius).*

DE THORKELO AMUNDI FILIO.

*Amundus nomine dictus est vir potens &
 dives, qui habitavit in insula Krosseya, in
 Sandvik in Hlaupandanesio. Filius ejus
 nominatus est Thorkelus, vir omnium in Or-
 cadibus animi & corporis dotibus præstan-
 tissimus. Amundus erat insigni sapientia
 vir, atque omnium in insulis honoratissimus.
 Accidit vere quodam, ut Einaro Jarlo,
 pro more solito, navibus & militibus impe-
 ratis, expeditionem parante, murmurantes
 male coloni, rem ad Amundum deferrent,
 quem rogarunt, ut apud Jarlum inter-
 cedendo, sibi auxilio cuiquam esset. Re-
 spondit ille, Jarlum non esse, cui facile
 persuaderi posset, addens, supervacaneum
 esse, apud eum hac de re intercedere; ut
 jam*

Þetta; enn vinatta var Jarls er góð, at
 fva búno: enn mer þickir vid voda búit,
 ef ver verdom rángfáttir, vid skaplyndi
 hvarratveggjá: mun ec mer, segir Ámun-
 di, eingo affkipta. Þá ræddo þeir þetta
 vid Þórkell: hann var traundr til, oc
 het þó umfídir, vid áeggian manna.
 Ámunda þótti hann of brátt heitit hafa.
 Enn er Jarl átti þíng, þá mælti Þórkell
 af hendi bænda, oc bad Jarl vægia
 mönnum um álögur: oc taldi upp naud-
 syn manna. Enn Jarl fvarar vel, oc
 segir, at hann skyldi mikils virða ord
 Þórkels. Ec hafða nú ætlat sex skip
 or landi at hafa; enn nú skal eigi meir
 hafa enn þriú. Enn þú Þórkell bid
 eigi optar slíkrar bænar. Bændor þöck-
 udo vel Þórkeli lidveitzlo lína. Fór
 Jarl í Víking, oc kom aptr at hausti.
 Enn eptir um várit hafði Jarl sömo
 bod, sem hann var vanr, oc átti þíng
 vid bændor: þá taladi Þórkeil enn, oc
 bad Jarl vægia bændom. Jarl sagði þá
 reidoliga, at lutr bænda skyldi þá versna
 vid hans umrædo: gerdi hann sic þá
 fva reidan oc óðan, at hann mælti, at
 þeir skyldi eigi annat vár bádir heilir
 á þíngino; oc sleit síðan því þíngi.
 Enn er Ámundi vard vís hvat þeir
 Þórkell oc Jarl höfdo vidmælz, þá bad

U 2

hann

jam res erant constitutæ, se inter atque A. D.
Jarlum stare amicitiam fartam: sibi autem
videri res in periculo versari, si discordes
fierent, pro ingenio, quod utriusque erat;
quare negavit Amundus, se hujus negotii
fieri velle participem. Tum ad Torkellum
rem detulere, qui ad preces eorum tardus,
tandem tamen se facturum promisit, persua-
sonibus illorum motus. Amundo visus est
justo celerius rem promississe. Comitia cele-
brante Jarlo, vice colonorum locutus Thor-
kellus, rogavit Jarlum, vellet colonis re-
laxationem tributorum concedere, quæ illos
premebant, recensens necessitates. " Bene
respondens Jarlus, dixit se precibus Thor-
kelli multa daturum: fuit mihi, inquit,
propositum, ex insulis sex naves imperare,
ast nunc non plures imperabo, quam tres.
Sed noli, Tu Thorkelle, talia me sæpius
rogare.," Coloni pro præstito auxilio Thor-
kello gratias prolixè egerunt. Ad expedi-
tionem piraticam profectus Jarlus autumnò
rediit. Sequenti autem vere eadem, quæ 1017.
antea solitus fuerat, imperans Jarlus cum
colonis comitia habuit; tum Thorkellus ite-
rum locutus rogavit Jarlum, vellet colonis
onera levare. Verum Jarlus ad id respon-
dens ira succensus, ejus rogatu tam deterio-
res futuras colonorum conditiones, eo iræ in-
sanientis processit, ut diceret, proximo vere
comitiis utrumque non adfuturum saluum,
quo dicto, comitia ista solvit. Certior factus
Amundus, quæ inter se locuti fuerant Thor-
kellus

A.D. hann Þorkell á brot fara, oc fór hann
 1017. yfir á Katanes til Þorfinnz Jarls. Þór-
 kell var þar lengi síðan oc elskadi Jarl,
 er hann var úngr; oc var hann síðan
 kalladr Þórkell Fóstri, oc var hann ágætr
 madr.

kellus atque Jarlus, Thorkellum rogavit,
 ut ex insulis cederet, qui in Katanesiam
 transeſſus, ad Thorfinnum Jarlum, &
 diu ibi commoratus, dictum Jarlum juvenem
 educavit, quare postea nominatus est Thor-
 kellus Nutritius, vir (alias) præclarus &
 honoratissimus.

SÆTT JARLANNA.

PAX INTER JARLOS SANCITA.

Fleiri voro þeir ríkismenn er flýðo or
 Orkneyom óðol sín fyrir ríki Einars
 Jarls: flýðo flestir yfir á Katanes til
 Þorfinnz Jarls. Enn sumir flýðo or
 Orkneyom til Noregs, enn sumir til
 1017. ymíssa landa. Enn er Þorfinnr Jarl
 rofknadiz, þá gerdi hann bód til Einars
 bróðor síns, oc beiddi af hönom ríkis
 þess, er hann þóttiz eiga í Orkneyom;
 enn þat var þridiúngr eya. Einar tók
 því óbrátt at minka ríki sitt. Enn er
 Þorfinnr spurdi þat, þá býr hann lid
 út af Katanesi, oc fer út í eyar. Enn
 er Einar Jarl vard þess vís, samnar
 hann lidi, oc ætlar at veria löndin.
 Brúsi Jarl samnar oc lidi, oc ferr til
 mótz vid þá, oc ber sættarord í milli
 þeirra. Vard þat at sætt med þeim,
 at Þorfinnr skyldi hafa þridiung landa
 í Orkneyom, sva sem hann átti at retto:
 enn Brúsi oc Einar lögdo saman sinn
 luta; skyldi Einar hafa einn forrædi
 fyrir

Plures fuere, qui ex Orcadibus, prædiis
 auitis relictis, aufugere viri potentes, do-
 minandi impotentia Einari coacti, quorum
 plerique in Katanesiam fugiebant, ad Thor-
 finnum Jarlum. Quidam autem ex Orca-
 dibus aufugere in Norvegiam, in diversas
 terras alii. Verum ubi ætate abolevit Thor-
 finnus Jarlus, missis ad fratrem Einarum
 nuntiis, regnum sibi cedi postulavit, quod
 in Orcadibus suum esse putavit, trientem
 nempe insularum. Tardus ad regnum suum
 minuendum erat Einarus; cujus rei certior
 factus Thorfinnus, imperatis ex Katanesia
 copiis, in insulas transit. Quod ubi inno-
 tuit Einaro, collectis ille copiis, defensionem
 terrarum (suarum) parat. Brusius quoque
 Jarlus, copiis & armis paratis, eorum in
 occursum tendit, pacis inter eos factus nun-
 tius & conciliator; quæ (etiam) ea lege est
 sancita, ut Thorfinnus trientem terrarum
 in Orcadibus acciperet, quæ ejus jure erat,
 Brusius autem & Einarus suas partes jun-
 gerent, quibus solus præſſet Einarus; quod
 si alter-

fyrir þeim. Enn ef misdaudi þeirra yrði, þá skyldi fá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifdi. Enn fá máldagi þótti þá eigi iafnligr; þvíat Brúsi átti son er Rögnvalldr het, enn Einar var sonlaus. Setti þá Þórfinnr Jarl sína menn til at varda veita ríki þat, er hann átti í Orkneyiom: enn hann var optazt á Katanesi. Einar Jarl var optazt á sumrom í hernadi um Írland oc Skotland oc Bretland.

DRAP EYVINDAR URARHORNS.

Þat var eitt sumar, er Einar Jarl heriadi á Írland, at hann bardiz í Ulfreksfirði vid Konofogor Íra konung, fva sem fyrr var ritat, at Einar Jarl feek þar ósigr mikinn oc mannaaat. Annat sumar eptir fór Eyvindr Úrarhorn vestan af Írlandi, oc ætladi til Noregs: enn er vedr var hvaft, oc straumar ófærir, iner Eyvindr þá til Asmundarvogs, oc lá lá þar nockora hríd vedrfastr. Enn er þat spurdi Einar Jarl, þá hellt hann þangat lidi miklo, tók þar Eyvind oc let drepa, enn gaf grid flestom mönnum hans, oc fóro þeir austr til Noregs um haustit, oc komo á fund Olafs konungs, oc sögðu hönom frá aftöko Eyvindar, kon-

U 3

ungr

si alterutrius maturior contingeret mors, A. D. 1017. utriusque terras acciperet superstes. Quæ conventio ex æquo & bono non visa est facta, cum Brusio esset filius, nomine Rognuallus, ast Einaro nullus. Thorfinnus postea Jarlus, constitutis suorum, qui regnum, quod in Orcadibus suum erat factum, tuerentur, ipse in Katanesia sæpe commorabatur. Einarus Jarlus per æstates sæpius in piratica versabatur, circa littora Hiberniæ, Scotiæ & Bretlandiæ.

CÆDES EYVINDI URARHORN.

Accidit æstate quadam, piraticam in Hibernia exercente Einare Jarlo, ut in sinu Ulfreksfiord cum Conchobaro, Hiberniæ Rege, 1018. manus consereret, prout supra est scriptum, utque inferior multum ex prælio discederet, multis suorum desideratis. Æstate proxime sequente, ex Hibernia & Occidente navigavit Eyvindus Urarhorn, Norvegiam petiturus. Tempestate autem ingruente, cum maria reciproco æstu sævientia transiri non possent, Eyvindus verso itinere in suum Asmundarvog veñtus, ibi aliquamdiu substitit, vento adverso impeditus. Cujus rei fama ad Einarum Jarlum perlata, magno cum comitatu illuc veñtus, captum Eyvindum occidi iussit, comitum vero ejus plerisque pacem concessit & vitam, qui orientem versus in Norvegiam autumnu veñti, Olafum Regem convenere, eadem Eyvindi ei narrantes

A.D. 1018. ungr svarar fáo um: oc fannz þá á, at hönom þótti þat mannskadi mikill oc miöc í þrá fer; oc um flest var hann fámæltr, þat er hönom þótti fer ímóti skapi. Þórfinnr Jarl sendi Þórkel Fólstra út í Eyar, at heimta saman skatta sína. Einar Jarl kendi Þorkeli miöc uppreift þá, er Þórfinnr hafði haft tilkall út í Eyar. Fór Þórkell skyndliga or Eyonom, oc ypr á Katanes: hann segir Þórfinni Jarli, at hann var þess vís ordinn, at Einar Jarl ætladi hönom dauda, ef eigi hefði frændor hans oc vinir hönom niósn borit. Nú mun ec, segir hann, þann eiga á baugi, at láta þann verda fund ockarr Jarls, er umskipti med ofs: enn þann kost annan, at fara lengra á brot, oc þannog, at eigi se hans valld yfir. Jarl fyfti þess, at Þórkell skyldi fara austr til Noregs, á fund Olafs kónungs: munto, segir hann, mikils metinn, hvar sem þú kemr med tignom mönnom: enn ec veit beggia yckar skaplyndi, þitt oc Jarls, at þit munot skamma stund mundaz til. Þá bióz Þórkell, oc fór um haustit til Noregs, oc síðan á fund Olafs kónungs, oc var þar um vetrinn med kónungi

tes. Paucis quidem ad hæc respondit Rex, est sentiebant omnes, hanc jacuram (fidi) hominis ei videri gravem factamque sibi in incommodum: de rebus enim, quæ ipsi videbantur molestæ, plerumque pauca loquebatur. Thorfinnus Jarlus in insulas misit Thorkellum Nutritium, tributa collecturum. Thorkello imputavit Einarus Jarlus maximam causam facti contra se motus, quo tempore partem insularum postulavit Thorfinnus. Thorkellus (igitur) ab insulis celeriter profectus in Katanesiam, narravit Thorfinno Jarlo, factum se esse certiore, mortem sibi destinasse Einarum Jarlum, nisi (eam evitasset) a cognatis atque amicis monitus. "Jam (ergo) inquit, id mihi animo sedet propositum, conventum me inter atque Jarlum ita instituere, ut rerum inter nos fiat mutatio, aut, quæ altera datur rei expediendæ ratio, longius abire, illucque (proficisci), ubi illi nihil in me licebit." Svasit (tum) Jarlus, ut Thorkellus orientem versus ad Olafum Regem in Norvegiam proficeretur, asserens, eum magni iri aestimatum, ubicunque locorum Principes convenisset viros, sibi vero adeo cognita esse Thorkelli æque ac Jarli ingenia, ut (sciret) illos haud diu iratum animum esse temperaturos. Tum Thorkellus itineri accinctus, atque autumno in Norvegiam profectus, postea Olafum Regem convenit, apud quem hyemem Regi admodum gratus ac amicus transegit, qui ad colloquia Thorkellum admittens sapius, pro

ungi í kærleika miklom: hafði hann Þórkell mið vid mál sín: Þótti hönom, sem var, at Þórkell var vitr madr, oc skörungr mikill: fannz konungi þat í rædom hans, at hann misiafnadi mið frásögo um Jarlana, oc var vinr mikill Þórfinnz, enn lagdi þúngt til Einars Jarls. Oc snemmindis um várit, sendir konungr skip vestr um haf, á fund Þórfinns Jarls oc ordsending, at Jarl skyldi koma austr á hans fund. Enn Jarl lagðiz eigi þá för undir höfot, þvíat vinátto mál fylgdi ordsending.

DRAP EINARS JARLS.

Þórfinnr Jarl fór austr til Noregs, oc kom á fund Olafs konungs, oc feck þar góðar viddör, oc dvalðiz þar lengi um sumarit. Enn er hann biðz vestr, gaf Olaf konungr hönom lángskip mikit gott med öllum reida. Þórkell Fóstri redz þá til ferdar med Jarli: gaf Jarl hönom þat skip, er hann hafði vestan haft um sumarit. Skildoz þeir konungr oc Jarl med kærleikom miklom. Þórfinnr Jarl kom um haustit til Orkneyia. Enn er Einar Jarl spurdi þat, þá hafði hann siðment, oc lá á skipom. Brúsi Jarl fór þá til fundar vid þá báða bræðor, oc bar sætt milli þeirra: kom enn sva t þeir sættoz, oc bundo þat eidom.

Þór-

pro viro, ut revera erat, prudenti atque multis nominibus claro eum habuit. Ex ejus sermonibus id sibi visus est Rex animadvertere, quod quæ de Jarlis narrabat, admodum erant diversa, Thorfinno Jarlo eum esse amicissimum, sed multa Einaro Jarlo vitio vertere. Primo vere mittit Rex na- vem occidentem versus per mare, ad Thorfinnum Jarlum, nec non nuntium, quo (rogavit) ut Jarlus orientem versus profectus se conveniret. Hoc vero iter non tardavit Jarlus, cum nuntius Regis gratiam atque amicitiam ferret.

CÆDES EINARI JARLI.

Thorfinnus Jarlus, orientem versus in Norvegiam profectus, Olafum Regem convenit, a quo honorifice acceptus diu ibi per æstatem mansit. Itineri autem occidentem versus se actingentem navi longa donavit Olafus Rex, & magnitudine, & omni alio apparatu eximia. Tum se itineris comitem illi adjunxit Thorkellus Nutritius, cui Jarlus navem dedit, qua ipse æstate (præterlapsa) de occidente fuerat vectus. Magna amoris significatione digressi sunt Rex atque Jarlus. Thorfinnus Jarlus autumno in Orcadas venit; cujus rei certior factus Einarus Jarlus, manu ingenti stipatus, in navibus se continuit. Tum Brusius Jarlus ambos conveniens fratres, pacisque inter eos factus interpres, iterum rem eo deduxit, ut pacem

A. D. Þórkell Fóstri skyldi vera í sætt oc
 1020. vinátto med Einari Jarli; oc var þat
 mælt, at hverr þeirra skyldi veita
 öðrom veitzlo, oc skyldi Jarl fyrri
 sækia til Þórkels í Sandvík. Enn er
 Jarl var þar á veitzlo, þá var veitt et
 kappfamligasta; var Jarl eigi kátr; þar
 var mikill skali, oc dyr á bádom endom.
 Þann dag er Jarl skyldi á brot fara,
 þá skyldi Þórkell fara med hönom til
 veltzlo. Þórkell sendi menn á niósn
 framum á leidina, er þeir skyldo fara
 um daginn. Enn er niósnar-menn komo
 aptr, þá sögdo þeir Þórkeli, at þeir
 fundo þrennar sátir: oc hyggiom ver,
 segia þeir, at fvik muni vera. Enn er
 Þórkell spurdi þetta þá frestadi hann
 búnadinom, oc heimti menn sína at fer.
 Jarl bad hann búaz, oc segir, at mál
 var at ríða. Þórkell sagði, at hann átti
 margt at annaz; hann geck stundom út,
 enn stundom inn. Elldr var á gólsfno:
 þá geck hann inn um adrar dyr, oc eptir
 hönom madr, er nefndr er Hallvardr:
 hann var Íslendfkr madr, oc austfirdfkr:
 hann lauc aptr hurdina. Þórkell geck
 innar milli elldfins, oc þess er Jarl sat.
 Jarl spurdi: erto eigi enn búinn? Þór-
 kell svarar: nú em ec búinn; þá
 hiól hann til Jarls, oc í höfudit; Jarl
 steyptiz á gólsf. Þá mælti Íslendingrinn:
 her

pacem sancitam juramentis ratam facerent.
(Statutum fuit), ut Thorkellus Nutritius
in pacem atque in amicitiam Einari Jarli
reciperetur, eaque facta stipulatio, ut alter
alteri convivium strueret, atque Jarlus
prior Thorkelli in Sandviko conviva fieret.
Jarlus ibi convivans, maximo (quidem)
quo fieri potuit, apparatu est acceptus; ast
hilaris non erat Jarlus. Ingens ibi erat
hypocaustum, ab utroque latere breviori ja-
nuam habens. Quo die discessurus erat Jar-
lus, Thorkellus ad convivium ei comes erat
futurus. Suorum quosdam præmisit Thor-
kellus, viam speculaturos, quam illo die
erant ituri. Reversi speculatores nuntiarunt
Thorkello, se tres positas animadvertisse in-
fidas, existimare se, dolos hic & fraudes
adesse. Hujus rei certior factus Thorkellus,
apparatus ad iter tardans, suos ad se arcessi-
vit. Jussit illum Jarlum itineri se accin-
gere, tempus adesse dicens, quo abeundum
erat. Respondens Thorkellus, multa sibi
curanda esse negotia, jam foribus exibat,
jam domum intrabat. Ardebat accensus in
pavimento ignis. Tum per alteram januam
intransem (Thorkellum) comes sequebatur
vir, nomine Hallvardus, homo Islandus,
ex sinibus insulæ orientalibus ortus, qui fo-
res clausit. Per pavementum, inter ignem
& sedem Jarli, medius transivit Thorkel-
lus, qui interroganti Jarlo, anne jam erat
paratus? se jam paratum respondens, Jar-
li caput (gladio, securi) ita feriit, ut Jar-
lus

her fá ec alla vesta fangaráds, er þer dragit eigi Jarl af elldinom; hann kórði til spördo, oc fetti undir hnacka-bein Jarls, oc kipti hönom upp at pallinom. Þórkell, oc þeir bádir föronautar, gengo út skyndiliga adrar dyr enn þeir höfdo inngengit: stódo þar úti menn Þórkels med alvæpni. Enn Jarls menn tóko til hans, oc var hann þá daudr. Enn öllom felloz hendor til hefndarinnar. Var þat oc, at brádom bar at, oc vardi eingan mann þessa verks af Þórkeli: þvíat þeir hugdo allir, at fva mundi vera, sem ádr var mælt, at vinátta væri med Jarli oc Þórkeli. Varo menn oc flestir vapnlausir inni, enn margir ádr vinir Þórkeli gódir; bar þat til med audno þeirri, er Þórkeli var audit lengra lífs. Þórkell hafði þá lid er hann kom út engo minna enn Jarls menn. Fór Þórkell þá til skips síns, enn Jarls menn í brót. Þórkell sigldi þann dag þegar í brót, oc austr í haf, oc var þat eptir vetr nætr; oc kom hann med heilo til Noregs, oc fór þegar sem skyndiligast á fund Olafs konongs, oc feck þar góðar vidtökor; let konungr yfir verki þesso vel; var Þórkell med hönum um vetrinn,

lus pronus in pavementum caderet. Tum A. D. 1020. Islandus, se nunquam consilium pejus e resumpta vidisse, dicens, quod ex igne Jarlum non extraherent, protrusa, quam cervici Jarli supposuit, stipite levatum in sede reposuit. Thorkellus ejusque socius se foras proripuerunt per aliam januam, quam qua intrarunt, ubi viri stabant Thorkelli, toti armati. Viri autem Jarli eum susceperunt, sed jam mortuum; quare omnibus lapsus defuit ulciscendi animus, ea accedente causa, quod res subito facta omnibus accidit inopinata, a Thorkello eam non expectantibus, cum crederent cuncti quod supra est memoratum, Jarlum & Thorkellum amicitiam intercedere. Plerique etiam, qui rei adsuere, armati non erant, multi quoque olim Thorkello amicitia juncti; quæ omnia fato succurrebant, à quo longior vita Thorkello fuit destinata. Thorkellum (etiam) foras progressum, non minor stipabat manus, quam Jarli implebant comites. Posthac ad naves suas tendebat Thorkellus, abeuntibus quoque Jarli viris. Eodem mox die ab insulis navigavit Thorkellus, mareque orientem versus ingressus, post coeptam jam hyemem, tamen salvus in Norvegiam venit, ubi Olafum Regem quam ocysime conveniens, magna honoris significatione ab eo est acceptus. Rem actam Rex laudavit, apud quem Thorkellus hyemem transegit.

A.D.
1021.SÆTT OLAFS KONUNGS OC
BRUSA JARLS.

Eptir fall Einars Jarls, tók Brúsi Jarl þann luta landa, er ádr hafði haft Einar Jarl: þvíat þat var at margra manna vitordi, með hveriom skildaga, þeir Einar oc Brúsi bræðor höfðo felag sitt gert. Enn Þórfinni þótti þat rettaz, at hálfar eyar hefði hverr þeirra: enn þó hafði Brúsi þann vetr tvo luti landa. Eptir um vārit kallar Þórfinnr til þeirra landa vid Brúsa, at hann villði hafa helmíng vid Brúsa: enn Brúsi gallt eigi iákvæði til þess. Átto þeir þíng oc stefnor at þeim málom; gengo þá vinir þeirra at semia þeirra mál; oc kom sva, at Þórfinnr let ser ecki líka annat, enn hafa helmíng eya; oc þat med, sagði hann, at Brúsi þyrfti eigi at hafa meir enn þridiung med því skaplyndi sem hann hafði. Brúsi svarar: ec unda því, segir hann, at hafa þridiung landa, þann ec tók eptir föðr minn í arf; kalladi oc engi til þess í hönd mer; enn nú hefir ec tekit annan þridiung í arf eptir bróðr minn. at rettom maldögom: enn þó at ec se vanfærr til at deila kappi vid þic bróðir, þá mun ec þó annars í leita, enn iáta undan mer ríki at sva bóno. Þeir skildo sva málstefno þessa. Enn er Brúsi sá, at hann

mundi

PAX INTER OLAFUM REGEM ET
BRUSIUM JARLUM.

Post cædem Einari Jarli, Brusius Jarlus sibi vindicavit partem insularum, quæ antea fuerat Einari Jarli: multis enim notæ erant conditiones, quibus societatem inierant fratres, Einarus atque Brusius. Ast Thorfinno rectius est visum, ut singulis fratrum sua esset dimidia pars insularum; ea tamen hyeme Brusius duas tenuit insularum trientes. Sequenti vere partem insularum Brusium postulans Thorfinnus, dimidiam sibi deberi contendit; hoc vero postulatam Brusius concedere noluit. Aliquot hac de re inter illos habitis conventibus, controversiam istam componere tentarunt eorum amici, eo tamen eventu, ut significaret Thorfinnus, nullo alio pacto se velle litem componere, quam ut dimidia insularum pars sua foret, addens, Brusio non opus esse majori insularum parte, quam triente, pro illo, quod ejus erat, ingenio. Ad quæ Brusius: "triente illa, inquit, insularum (olim) sui contentus, quæ post patris obitum mihi hæreditate cessit, & de qua nemo mihi litem movit; ast post fratris mei mortem, alterius trientis factus sum hæres, legitima (quæ nos intercessit) stipulatione. Quamvis autem mihi non suppetant vires, ad litem tecum movendam, frater, alia tamen via rem aggredientabo, quam regnum meum abdicare, rebus sic stantibus;" quo dicto, conventum istum solvebant. Cernens autem Brusius, eas sibi

non

mundi eigi hafa afli til, at standa iafnfættis við Þórfinn, þvíat Þórfinnur hafði ríki miklo meira og trausti af Skota konungi móðræddor sínum; þá red Brúsi þat af, at fara or landi, austr á fund Olafs konungs, og hafði með sér Rögnvalld son sinn; var hann þá X vetra gamall. Enn er Jarl hitti konung, þá tók hann hönom vel. Enn er Jarl bar upp erindi sín, og sagði konungi allan mála vöxt, þann, er var með þeim bræðrum, og bad konung, at veita sér styrk, til at hallda ríki sínu; baud þar frammi mótt fullkomna vinátta sína. Konungur svaraði, og tók þar fyrst til máls, er Haraldr hinn Hárfagri hafði eignað öðlöll í Orkneyum; enn Jarlar höfðu haft iafnan síðan lönd þau at leni, enn alldregi at eign. Er þat til iártegna, segir hann, at þá Eiríkr Blóðöx og synir hans voru í Orkneyum, voru Jarlar þeim lýðskylldir. Enn er Olafur Tryggvason frændi minn kom þar, þá gerðiz Sigurdr Jarl faðir þinn hans maðr. Nú hefir ee tekit arf allan eptir Olaf konung. Vil ee gera þer þann kost, at þú geriz minn maðr; mun ee þá fá þer eyiarnar í len; skulu ver þá freista, ef ee veiti þer minn styrk, hvort betr skal at halldi koma, enn Þórfinni bróðr

X 2

þínom

non esse vires, quibus pari procedere posset ^{A. D. 1021.} passum cum Thorfinno, cum regnum multo majus esset Thorfinno, nec non auxilium a Scotorum Rege, avo suo materno, id arripuit consilii, ut ab insulis orientem versus, ad Olafum Regem profectus, comitem sibi sumeret filium Rognvalldum, tunc temporis X annos natum. Convenientem se Jarlum bene excepit Rex. At negotium suum exponens Jarlus, cum Regi rei totius, se inter atque fratrem controversæ, rationem narrabat, addita prece, ut ad regnum tenendum auxilio sibi esset rex, cui vicissim suam prolixè obtulit amicitiam: respondens Rex, sermonem ea reorsus est, quod Haraldr pulchricornus prædia omnia avita in Orcadibus suæ fecerat possessionis; ab eo usque tempore Jarlos eas terras semper feudi; at nunquam possessionis jure tenuisse, addens, (vera se dicere) id argumento signoque esse, quod Eiriko Blóðöxio ejusque filiis, in Orcadibus commorantibus, obnoxii atque obedientes essent Jarli. Cum vero Olavus Tryggvii filius, suus agnatus, illuc erat advectus, Sigurdum Jarlum, Brusii patrem, ejus factum esse vasallum. Jam se possessione tenere omnia, ab Olaso Rege hereditate relicta, illamque igitur Brusio offerre conditionem, ut suus fieret Vasallus, quo facto, se insulas illi in feudum traditurum, tentaturosque ambos, se auxilium Jarlo præbente, an id ei meliori usui esset futurum, quam Thorfinno, ejus fratri,

A. D þínom traust Skota konungs. Enn ef
 1021. þú villt eigi þenna kost, þá mun ec
 eptir leita þeim eignom oc ódölom, er
 varir frændor oc foreldrar hafa átt vestr
 þannog. Þessar ræðor hugfesti Jarl fyrir
 fer, oc bar fyrir vini sína; leitadi ráðs
 við þá, hverio hann skyldi iáta: hvart
 hann skyldi at þessu sættaz við Olaf
 konung, oc geraz hans madr? enn hitt
 er mer ófýnt, hver minn luti verdr
 at skilnadi varom, ef ek qved nei við,
 þvíat konungr hefir bert gert þat til-
 kall, er hann hefir til Orkneyia. Enn
 við stórræði hans, oc þat er ver erom
 her komnir, þá mun hönom lítit fyrir,
 at gera þat of varom kosti, sem hönom
 fýniz. Enn þó at Jarli þætti á hvar-
 tveggia anmarkar, þá tók hann þann
 kost, at leggja allt á konungs vald bæði
 sic oc ríki sitt. Tók þá Olaf kon-
 ungr af Jarli vald oc forráð yfir öllum
 erfðalöndom Jarls, oc gerdiz Jarl þá
 hans madr, oc batt þat swardögom.

Þorfidr Jarl spurdi er Brusí brodir
 hans var farinn austr á fund Olafs kon-
 ungs at sækia traust af honom; æn fyrer
 því at Þorfidr hafði farit fyrri á fund
 Olafs konungs oc komit fer þar i vin-
 áttu, þá þóttiz hann þar æiga vel fyrir
 búit oc vissi at þar mundu margir flytia
 hans

fratri, Regis Scotorum auxilium. Quodsi
 hanc respueret conditionem, possessiones tamen
 Et terras avitas, ad occidentem positas,
 quas sui agnati atque maiores tenuerant, se
 sibi vindicaturum. Hunc sermonem, menti
 altius infixum, Jarlus cum amicis commu-
 nicavit, illos consulens, quid (hac in re)
 sibi esset respondendum, utrum ista conditio-
 ne cum Olafso Rege pacisceretur, ejusque
 fieret Vasallus? "ac: mihi vero, inquit,
 haud est perspicuum, quænam me maneat
 fors, cum nos intercedentes terminantur res,
 si oblatam conditionem respuero, quoniam
 nota reddidit Rex, quæ sua esse putat Or-
 cadum possidendarum jura: cum enim sit im-
 periosus, nosque hoc constituti loco, res ei
 parvi erit negotii, de rebus nostris quicquid
 ipsi visum fuerit constituere., Quamvis
 autem utrinque se difficultatibus premi cer-
 neret Jarlus, eam (tamen) elegit conditio-
 nem, ut omnia, tam se, quam suum regnum
 potestati Regis permetteret. Tum tradente
 Jarlo, Rex Olafus omnium, quarum hæ-
 res fuerat Jarlus, terrarum potestatem ac
 imperium accepit, factusque deinde Jarlus
 ejus Vasallus fidem illi jaramento adstrinxit.

Audiit Jarlus Thorfinnus fratrem
 Brusium regem Olaum conveniendi causa,
 opem ab ipso impetraturum, orientem ver-
 sus profectum esse; propterea autem quod
 regem prior inviserat, ibidemque amicitiam
 sibi conciliaverat, rei suæ bene provisum
 eandemque a multis procuratam fore existi-
 mavit;

hans mál, gerir Þorfríðr þat ráð at hann býr ferd sína sem skyndiligaz oc fór til Noregs oc kallar at sem minstr skyldi værda misfari þeirra brædra, oc ecki skyldi hans eyrindi til lykta komit ádr Þorfinnr hitti konong, enn þat vard á annan væg enn Jarl hafði ætlat, því er Þorfríðr Jarl kom á fund Olafs konungs, var lokit oc gört allt fáttnál med þeim konungi oc Brusá Jarli, visfi oc eigi Þorfríðr Jarl at Brusá Jarl hafði uppgesit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konungs, enn þegar er Þorfríðr kom til konungs, þá hóf konungr upp hit sama ákall til ríkis i Orkneyium sem hann hafði haft vid Brusá, oc beiddi hann Þorfinn þess sama at hann skyldi iáta konungi þeim luta lanz er hann átti áþr. Jarl svarar vel ordum hans oc sagði sva, at honom þótti miklo skipta um vinatíto konungs; ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti audium höfðingium, þá hafi þer fullt til þess unnit, enn mer er æi hent at veita ydr handgaungu, þvíat ek em ádr Jarl Skota konungs oc lýðskyldr honom. Enn er konungr fann undandrát i svaurum Jarls um þá málaleitan er hann hafði ádr upphafit, þá mælti konungr: ef þú Jarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostur at ec setia þinn mann yfir Orkneyiar sem ec vil. Enn ec vil at þu veiter þá svardaga at kalla eigi

mavit; consilium coepit iter quam citissime A.D. 1021.
 instituendi inque Norvegiam eundi, censens
 temporis intervallo non multum discrepare
 iter fratris, nec ejus negotium peragi ante
 quam ipse regem conveniret; ast spes eum
 fefellit, nam cum regem conveniret, pactum
 inter illum & Jarlum omnino ratum;
 nesciit etiam, donec regem convenit, Bru-
 sium regnum dedisse. Ad regem delatus,
 audivit eum pari modo ac Brusius antea,
 regnum in Orcadibus, eam nempe insula-
 rum partem quam prius possederat, postcere:
 humaniter ipsi respondit, verbis sequentibus;
 magni, inquit, interest mei tuæ amicitiae;
 si, domine, mea ope adversus alios prin-
 cipes indigere videaris, omnino prome-
 ruisti; non vero consultum est mihi tuum præ-
 sectum agere, in antecessum enim regi
 Scotia submissus, ipsius Jarlus exsiliti. Cæ-
 terum cum Jarlum ad pactum, quod
 prius proposuerat, ineundum difficulter in-
 duci comperiret rex, sequentia addit. Si,
 Jarle, te mihi submittere nolueris, restat
 conditio, ut quemcunque voluerim Orcadi-
 bus præficiam; lubet autem te jurejurando
 polliceri quod provincias istas nunquam re-
 poscas

A. D. 1021. til landa þeirra, oc láta hann í frídi vera fyrir þer sem ec set yfir land, enn ef þu villt eyngan þenna kost, þá mun sva segja sá er landi röðr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlike þikia, þó at dalt komi moti hóli; Jarl svarar oc bad konung gefa sér frest at hugsa þetta mál. Konungur gerdi sva at hann gaf Jarli stund oc orlof at ræða um þetta við vini sína þá beiddi Jarl þess at konungur skyldi lá honom frest til annars sumars, oc fóri Jarl heim þá fyrst, er heima ráðanætti mitt segir hann, oc hann veri bernsker madr fyrir alldrs sakum; konungur bad hann kiosa. Þorkell Fóstri var þá með konungi; hann fendi menn til Jarls leyne-liga, oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug, at skiljaz óláttr við konunginn at sinni sva sem hann var þá kominn í hendr honom. Nu þóttiz Jarl síá at einbægðr var kostur at láta konung þá fyrir ráða, þótti hon-om eigi kostligastr at eiga ænga von síálfr til ættleyfðar sinnar, enn veita swardaga til þess, at þeir hefði í ró ríki þat, er ecki voro tilbornir; enn fyrir því at hon-om þótti eigi lýnt um ferd sína, þá kaus hann þat at ganga til handa kon-ungi oc gerað hans madr, sva sem Brusí brodir hans hafði gort. Konungur fann þat at hann var miklo skapstórrri madr enn Brusí oc trúði hann því þorfinni
verr

*poscas Et insulis a me profectum neutiquam infestes; quod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te spe-
randas, unde, quod altum deprimatur, ne mireris. Respondens Jarlus, otium a rege, dum rem deliberet, expetit, quod, unctum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde, ut in sequentem astatem rem differri Rex permittat, domum interim rediret, cau-
sans plurimus suos consiliarios domi esse, se vero aetatis immaturæ. Rex, ut eligat, ju-
bet. Thorkellus Fóstri, tunc temporis apud regem, mittit nuntium (clamad Jarlum, ro-
gantem, ne quicquid animus alias suaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate quippe ejus constitutus, discedat. Censet hic Jarlus unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullam sibi patrimonii obtinendi spem superesse ratus quæ non sit iniqua; si regnum ab iis, qui nati hæredes non erant, ut pacate retineretur præstaret juramentum. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fra-
tris Brusí exemplum secutus, regi se sub-
mittere eligit. Rex hujus animum Brusí longe superare comperit, eum igitur magis suspi-*

verr enn Brúsa. Sá konungr þat, at þorfinnr mundi þikiaz eiga af Scotta konungi þott hann brygdiz i þessu sáttmali, skilddi konungr þat af sinni vitru at Brúsi geck truliga at öllu sáttmali oc mællti þat eina um, er hann etladi ser at hallda; enn þar sem þorfidr var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafdi ráðit fyrir ser hvern lut hann skyldi upptaka, oc dro um þat eyngann, lut er konungr veitti hitt fyrsta atqvædi; enn þat grunadi konung, at Jarl mundi ætla at gera eptir sumar sættir.

FRA JARLONOM.

Þá er Olaf konungr hafdi hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stefno, let þangat kalla Jarlana. Þá mællti hann; sáttmál Orkneyinga Jarla vil ec nu birta fyrir alþýðu, þeir hafa enn iáttat mínu eiginordi ifir allom Orkneyium oc Hialtlandi, oc geraz míner menn, oc bundit þat allt swardaugum, oc vil ec gefa þeim í laun, Brúsa þridiung lanz, enn þorfinni annan þridiung, sva sem þeir höfðu fyrr átt; enn þann þridiung er átt hafdi Einar Jarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa sauk, at hann drap Eyvind Urarhorn hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec síá fyrir þeim luta lanz, þat er mer sýniz, þat vil ec oc tilskilia vid yckr brödr Jarla mína, at ec vil at þit

supicatus, cum praevideret ipsum regi Scotiae, foedus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam Brusium omnia fideliter pacisci & ea tantum promittere, quæ præstiturus esset; verum Thorfinnus in conditionem quancunque, ubi eam acceptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absque ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta quædam (his contraria) initurum suspicabatur.

DE COMITIBUS,

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Jarlos vocavit & sequentia protulit; pactum, ait, Jarlorum Orcadensium vulgo nunc aperiam; professi sunt mihi pro arbitrio totas Orcadas cum Hialtlandia regendas, ipsos quoque mihi subditos esse juramento firmarunt; dobois premii loco quæ possessionis jure ante hac tennere, Brusio tertiam insularum partem, Thorfinno etiam parem; trientem vero quem possederat comes Einar, ea de causa quod Eivindum Urarhorn, satellitem meum dilectumque socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisorus; vobiscum etiam, fratres, Jarli mei, paciscor,

pro

A. D. 1021. Þit taktit sættir af Þorkeli Amunda syni fyrir aftauku Einars bróður ydvars, vil ec at sá dómr se undir mer ef þit vilit því iátt hafa: enn þat var sem annat, at Jarlar iátudo þvi aullo sem konungr vill bettr hafa. Geck þá Þorkell fram oc fæsti konungi dóm á þessu máli oc sleit sva þessu þingi. Olafur konungr dæmdi bætr fyrir Einar Jarl sem fyrir III lenda menn; enn fyrir sakir fiórráds skyldi nidrfalla þridiungr giallda.

1022. Þorfinnr Jarl bad fer burtfarar leifis, enn er þat fekr, þá bióz Jarl skyndeliga; enn er hann var albuin, þá var þat einnhvern dag at Jarl drack á skipi, þá kom fyrir hann Þorkell Amundason oc lagdi haufut sitt í kne Jarli, oc bad hann gera af slikt sem hann vill. Jarl spyr hann hví hann föri sva, ver erom láttir ádr segir hann at konungsdómi, oc státt upp; hann gerdi sva oc mælti, sætt þeirri man ec hlíta sem konungr gerdi um mál var Brusa, enn þat er til þín kemr skalltu æ einn ráða, Þó at konungr hafi mer skilit eignir eda landvíst í Orkneyjum, þá kann ec sva skaplyndi þitt at mer er ófært í eyiar nema ec fara í trúnadi ydrum; ec vil þat fæsta ydr, segir hann, at koma alldregi í Orkneyiar, hvar sem konungr segir um þat. Jarl tok feint til orða oc mælti: Villtu helldr Þorkell at ec döma um ockra

pro cæde fratris Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari finatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, ut reliqua omnia, quæ sibi relinqui voluit rex, Jarli probaverunt; hinc accedens Thorkellus se facinusque regis iudicio sistit. Abierunt. exinde qui convenerant. Rex Olaus Jarli Einaris pari ac trium satraparum cædem multæ reparandam iudicavit; Verum insidiis triens multæ non solvendus æquabatur.

Jarlus Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qua impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die quodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens Thorkellus Amundi filius, caput in genua ipsius inpositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Jarlus, cur ita ageret, sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis iudicium reconciliati sumus; Et surgere eum iussit. Surrexit ille Et sequentia fatus est: pacto, quo meam cum Brusio litem composuit rex, contentus ero, verum quod ad te pertinet, tuo relinquitur arbitrio; possessiones licet mihi, cum publica in Orcadibus securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire nequaquam tutum. Tibi, pergit; me nunquam in Orcades, quicquid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Jarlus ad hæc post aliquam moram: Mavis, ait, Thorkelle, me

nostram

ockra mál enn hlíta þar um konungs-
dómi; þá mun ec þat hafa upphaf at
fætt ockurri Þorkell at þu skalt fara
med mer í Orkneyiar oc vera med mer
oc skiliaz egi vid mic nema mitt lof
se til eda leyfi, vere skylldr at veria
land mitt oc allra þeirra luta er ec vil
gera láta medan vid erum báder á lifi.
Þorkell svarar: þat skal á ydru valldi
Jarl sem allt annat þat er ec má ráða.
Geck Þorkell þá oc til oc festi Jarli
þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir
at hann síðar mundu qveda á um fe-
giöll. Tok hann þá svardaga af Þorkeli
snæriz hann þá þegar til færðar med
Jarli; fór Jarl þegar á braut er hann
var buinn oc sáz þeir Olaf konungr
alldregi síðan.

Brusi Jarl dvalldiz eptir oc bioz
meir af tómi, enn ádr hann fór í braut,
þá átti Olaf konungr stefnu vid Jarl
oc mælti; þat litz mer, Jarl at ec
muna hafa þic at trunadarmanni þar fyr-
ir vestan haf, ætla ec sva at þu skalt
hafa tva luti landz til forráða, þá sem
þu hefir ádr haft, vil ec at þu fert nu
eigi minni madr eda uríkari er þu ert
med höfðingium enn ádr vartu; enn ec
vil festa trunat minn med því at ec vil
at her se eptir Rögnvalldr sun þinn.
Se ec þá ef þu hefir mitt traust oc tva
luti lanz at þu mátt vel hallda því at

Y

rettu

*nostram litem decidere, quam in regis ju-
dicio acquiescere, primum erit pactum no-
strum; comitaberis me in Orcades, apud
me manebis, Et a me, sine data mea venia,
non discedes, ad defendendam meam provin-
ciam, ac negotium quodcunque voluero,
peragendum, quoad ambo in vivis sumus,
obstrictus. Regerit Torkellus: hæc, Jar-
le, quemadmodum omnia, quæ in mea, pote-
state sunt a te dependebunt; his dictis, acce-
dens, Jarlo cuncta quæ postebat, pollicitus
est. Jarlus se multam pecuniariam postea
irrogaturum dixit Et Thorkellum juramen-
tum sibi solvere fecit, Et eodem statim comi-
tante, paratus abiit Et regem Olaum nunquam
exinde vidit.*

*Jarlus Brusius remanens, meliorem
itineris suscipiendi occasionem expectavit,
verum antequam discederet, rex Olaus ad
se vocatum allocutus est; suadet, inquit,
mihi animus, tibi, Jarle, in transmarinis
oris fidendum; decrevi, te duabus, quibus
antea præfuisi, insularum partibus præsce-
re; nolo te, nunc inter magnates, inferio-
rem aut pauperiorem quam antea esse; volo
autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat
filius tuus Rögnvalldus, prævideo te, meo
fretum auxilio Et duabus insularum parti-
bus præfectum, quæ tua sunt, postente licet*

Jarlo

A. D. rettu fyrir Þorfinni Jarli. Brusi tok því med þaukum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Brusi þar litla hríd ádr hann fór í braut oc kom um haustit vestr til eyia. Rögnvalldr Brusason var eptir med Olafi konungi. Þessa getr Ottar Svarti.

Ægu ero þer at þegnum
Þíód skiaulldunga godra,
Halldit höft á vellði
Hialltlendingar kændir.

Ægi vard á iördu
Ægnbrádr ádr þer náðum
Auðtr fá æyium væstan
Ynglingr und sic . . . .

Þá er þeir bröðr foro vestr til eyia Þorfidr oc Brusi tók Brúsi tva luti lanz til forráda; enn Þorfidr þridiung lanz, var hann iafnan á Katanesi oc á Skotlandi enn sætti menn sína yfir eyiar. Hafði Brusi þá einn landvaurn í eyium; enn í þann tíma var þar miöc herfkátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc vestr þángat er þeir voro í viking oc qvomo opt vid Orkneyiar er þeir foro vestr eða vëstan oc namo næfnám, Brusi tallði at því vid Þorfinn brodr sinn er hann hafði eingar utgördir fyrir Orkneyium eða Hialtlandi, enn hafði skatta oc skulldir alt at sínum luta. Þá baud Þorfinnr honom þann kost at hann skyllði hafa þridiung lanz, enn Þorfidr tva luti

Jarlo Thorfinno, tueri facile posse. Brusius pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumnno devenit. Rögnvalldus Brusii filius apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Propinqua tibi est instar subditos
Gens Skiollungorum bonorum.
Adhibite mite imperium
Hialtlandi noti.

Non extitit in terra
Terrorém cito incutiens, antequam te con-
sequeremur,
Orientem versus qui insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Jarli Thorfinnus & Brusius, hic duas ditionis partes regendas obtinuit, ille vero trientem, & jugiter in Katanesia ac Scotia moratus suos insulis præfecit, unde Brusius easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perquam obnoxias, Norvegi enim ac Danii ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad Orcades sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria depopulabantur. Brusius fratrem Thorfinnum incusavit quod naves militibus instructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Brusio conditionem obtulit trientem retinendi,

luti oc hafa einn landvaurn fyrir beggia þeirra hönd; enn þó at eigi yrði þetta skipt bráðfengis þá er þat þó sagt i Jarla sögunni at þetta skipti hafa framfarit at Þorfinnr hæfði tva luti eyia, enn Brusfi þridiung, þá er Knutr hinn ríki hæfði Noreg lagt under sic, enn Olafur konungr var or landi farinn.

Olafur konungr Haralldson feck önga lyðskýldu af Þorfinne Jarle síðan er þeir skildu eptir sáttmál þeirra Brusfa Jarls allra saman; giördiz Þorfinnr Jarlu höfðingi mikill, manna meistri á vöxt liótr yfersyndar, svartr á hár, skarpleitr oc nockut skolbrunn oc hinn hermannligsti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bæði til fíar oc metnadar, sigrfæll oc kenn i orrostom oc godr árædis, hann var þá V vetra gamall er Melkofur Skota konungr modur fadir hans gaf honum Jarlsnafn oc Katanes til yfirsoknar, enn þá var hann XIII vetra er hann hæfði utgerdir fyrir landi sínu oc heriaði á ríki annara höfðingia; sva segir Arnor Jarlaskáld.

Hilmer raud i hiálma
Hreggi skilfings eggjar,
Fór ádr fimtan væri
Fetriorð hugins vetra
Georr letz grund at veria
Gedfrákn oc til fækia
Eriun Einars hlyri
Eingr mann i skyranni.

Y 2

Þor-

di, modo ipsi duas partes concederet, ex utriusque parte insulas defensuro. Cæterum licet divisio hæc cito haudquaquam locum haberet, docet tamen historia comitum, Thorfinnum duas insularum partes, Brusum vero trientem, sortitos esse, tempore quo Canutus Potens Norvegiam subegerat, rex autem Olaus solum verterat.

A. D.

Rex Olaus Haralldi filius, post conventum Brusfi cum cæteris, nulla á Jarlo Thorfinno debita tributa impetrabat. Jarli jam nomen magnum inclaruit; huic statura plusquam iusta, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non subnigra; gestu insuper militari præ plurimis conspicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victoriosus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Quinquennis ab avo materno Melkolmo Rege Scotorum Jarli dignitatem & Katanesiæ moderamen dono accepit, verum quatuordecim annos natus, propriam classem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit
(Sanguine) aciem gladii
Priusquam quindecim
Annos natus esset, vir fortis animo
Par sibi visus regioni tuendæ,
Et animosus alias laceffendi;
Alacrior Enaris fratre
Nemo sub coelo.

Thor-

A. D. Þorfinnr Jarl hafði styrk mikinn af Skotta kongi, dró þat miðe ríki hans fram í Orkneyjum er þá styrkr var hönom fva nærr. Skota konungr andadiz þa er þeir brædr ero fáttr; tok þá ríki í Skotlandi Karl Hundason, hann þóttiz oc eiga Katanes, sem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa skatta af sem annar stadar, enn Þorfinnr Jarl þóttiz æi hafa ofmikinn arf eptir modr faudr sinn þó hann hefði Katanes, þótti honom fer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi því einga skatta afgjallda; giördiz nu af þessu fiandskapr mikill oc heriudu hvorer á adra. Karl konungr villdi setia þann höfðingia á Katanes er a) Moddan het, hann var systirson hans oc gaf hönom Jarlsnafn, reid Moddan þá ofan af Skotlandi oc efðiz at lidi í Sudrlandi, geingu þá niðfner til Þorfinns Jarls, dró hann þá her saman um Katanes: kom þá Þorkell Fostri utan af Orkneyjum með mikit lid til mots við Þorfinn Jarl; oc höfðu þeir þá fýnu meira her: þegar er Skotar vissu þat at Þorfinnr Jarl hafði lid meira, þá varð þeim seinna um áráfina oc ridu síðan upp á Skotland. Þorfinnr Jarl lagði under sic Sudrland oc Ros oc heriadi víða um Skotland, fneri þadan aptr á Katanes, enn Þorkell ut í eyiar, leidangrs lid fór heim

Thorfinno a Rege Scotorum paratum ubique auxilium ipse in Orcades regimen multum promovit. Post reconciliationem fratrum rex Scotiae obiit, cui in regno successit Kallius Hundii, jus in Katanesiam, non secus ac antecessoribus, sibi contigisse contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; verum Jarlus Thorfinnus hereditatem sibi ab avo materno relictam, etsi Katanesiam, utpote sibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa solvere prorsus denegat, unde dissidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, sororium suum, Jarli titulo donabat, Katanesiae praefecturum; hic Scotiam australem transiundo, ingentem contraxit exercitum, de quo certior factus Thorfinnus milites in Katanesia conscribit, cui auxiliares Thorkellus Fostri de Orcadibus copias secum adducens, effecit, ut Scoti, his quippe evidenter inferiores ideoque ad aggrediendum tardiores, in Scotiam equitantes reverterentur. Jarlus Thorfinnus Sudurlandiam & Rossiam sibi subjiciens, Scotiam armis passim infestabat, ipse inde in Katanesiam, Thorkellus in insulas, cum copiis, quas eduxerat, domum revertebantur,

a) *Mutan* aut *Muddan* idem.

heim; Jarl sat á Katanesi i Dungalsbæ, oc hafði V langskip oc fva nockut mart lid at þau voru vel skipat. Moddan kom a fund Karls kongs i Beruvík, oc sagde honom sínar farar óslettar, Karl kongr vard reidr miðc er heriat var a land hans, geck hann þegar á skip oc hafði XI langskip oc mikit lid, oc hellt þá norðr fyrir Skotland, hann fendi Moddan aptur á Katanes vid mikit lid, oc reid hann it efra um Skotland, var fva stefnt at hann skyldi þadan at koma, oc skyldi Þorfinnr Jarl þá verða i klofanum. Nu er þat at segja fra Kalli kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á Katanes oc var skamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; tók Þorfinnr Jarl þat ráð síðan at hann steig á skip oc hellt ut á Petlandz fiörd oc ætladi til Orkneyia oc var fva skamt á milli þeirra oc er þeir fá segl Karls kongr er þeir sigldu austan á fiördinn oc sigldu þegar eptir þeim, þeir Þorfinnr Jarl stefndu austr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi austan unðer Dýrnes; gerði þegar ord b) Þorkeli at hann skyldi safna lidi; Þorfinnr Jarl lá undir Dýrnesi oc hafði síð komit, enn um morguninn er lióft var finna þeir æi fyrr enn Karl kongr rær þar at þeim á XI skeidum, voru þá tveir kostir fyrer

Y 2 höndom

tur. Jarlus Dungalsbæi in Katanesia se. A.D. 1017.
dens, quinque naves longas tantamque manum, ut bene instructæ essent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipsi expeditionis infortunium exponit, qui infestis suæ ditioni armis provocatus, undecim confestim navibus longis & ingentibus copiis stipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane cum magno exercitu in Katanesiam remisso, qui per superiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo destinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Katanesiam usque festinare, Jarlus autem Thorfinnus simul fere illuc delatus, id consilii cepit, ut navem conscensam in sinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus, hostibus non longe absentibus. Unde rex Kallius, ab oriente sinum petens, vela conspexit; Jarlus Thorfinnus cum suis insulas orientem versus legendo, Sandvicam petiturus, ad orientem spectans Dyrneskæ littus substitit & Thorkellum per nuncium copias statim colligere iussit. (Brufius in parte insularum boreæ proxima, sibi quippe subdita, sedebat.) Thorfinno interim, nam fero Dyrnesiam venerat, quieto, prima insequentis diei luce ex improvise a Rege Karlio cum undecim navibus circumdato,
duæ

b) Þorkatli.

A. D. höndum, lá annar at at laupa á land oc leyfa skipinn óvinum sínom oc feet allu hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráða; Þorfinnr Jarl heitir þá á sína menn oc bad þá brióta upp vapn sín, qvædz æi vilia á flótta leggja, bat þá róa at röskliga, tengia þá hvarer tveggio skip sín; Þorfinnr Jarl eggjar lid sitt miðc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrstu hríd, kallar Skota fá standaz mano; Þessi orrosta var bædi hörd oc löng fva segir Arnor Jarlaskáld:

Andr hykk Karl kendu
Kyndum lofut bryniu
Landvara lofpungs kyndar
Laust fyrer Dyrnes austann
Fim snekiom helt framme
Flugstyggv af hug dyggum
Raufnar madr at ræsis
Reidr XI skeidum.

At lögdou skip skatnar,
Skilit, fell herr á þilior,
Svomo járn i aumu
Od bord Skota blódi
Stali drepa strengv gullu
Stál beit, enn rann sveiti,
Broddr fló, biþþuz oddar
Biart er þeingils hiarta.

Þorfinnr Jarl eggjar nú ákassiga lid sitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir litt Skotannir fyrir framan figlu á kongs skipinu, þá hleypr Þorfinnr Jarl aptan or lyyptingunne oc fram á skipit, oc bardiz allhraustliga, oc er hann lá at þyntiz

duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum universis opibus hosti relinquere, aut congressu cum Rege facto exitum fortunæ committere; hinc suos hortatur, neglecta fuga, arma capefcere adversariosque viriliter aggredi jubet, conjunctisque utrinque navibus, suadet ut in primo mox certamine, quod Scotorum pauci sustinere poterint, strenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur, Ita Arnor Jarlaskáld.

*Credo quod, quam possidebat Karl,
Olim, Regis filii loriam Rex
Defensoris gladiis
Ab oriente Dyrnes,
Quinque naves produxit
Cirissimus (fugæ nescius) forti animo
Vir liberalis, contra Regis,
Iratus, undecim triremes.*

*Fungebant naves viri,
Intelligitis, in foros exercitus cadebat,
Natabant arma per miserum,
Quo madebat navis, Scotorum sanguinem,
Arcuum nervi resonabant,
Calybs mordebat, sed cruor stillabat,
Tela volabant, movebantur mucrones
Fortis erat Jarli animus.*

Cæterum Thorfinnus cum suis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix subsistere patitur, unde e tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumque regio dispergi animad-

verteret,

Þyntiz skipaninn kongs, eggjandi Þorfinnr
fina menn til uppgöngu, oc er þat sá
Karl kongr, þá bad hann högva teng-
flin oc leggja burt öllum skipa her sin-
um allbráðliga, taka til ára finna oc leg-
gia frá, þá koma þeir Þorfinnr Jarl
Stafnliám á kongsskipit, bad Þorfinnr
þá uppbera merkit oc fylgdi því mikil
sveit manna með honum, þá hlióp Karl
kongr af skipi sino með þá menn er upp
stodu, enn mestr luti var fallinn á því
skipi, Karl kongr lióp á annat skip oc
bat at taka til ára, oc lögdu þá Skotar
á flóttu, enn Þorfinnr elti þá, sva segir
Arnor:

Þruma var þeigi skemri,
Þat var skiott með spjóttum
Mætr við minna neyti
Minn drottinn rak flóttu.
Gall ádr gramsmenn felldu
Gunnar und her fátum
Hann va sigr fyrer sunnan
Sandvíc; rudu branda.

*verteret, suos, ut ascendant, monet, quo viso A. D.
rex Karlius copulas diffecari & uniuersam
suam classem remis subito abigi jubet; Thor-
finnus interim harpagones in naves regias
immittit, & vexillum suum, quod ingens
militum cohors sequebatur, curat evehi, unde
regem cum paucis in ista nave superstitis,
plurimi enim ceciderant, in aliam transfi-
lientem, & remorum usu cum singulis Scotis
fugam quærentem, insequitur. Sic Arnor.*

*Nulla nunquam pugna brevior,
Nam momento hastis,
Eximius, minoribus copiis,
Meus dominus hostes fudit.
Clangebant antequam regii ceciderunt
Aquila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat a meridie
Sandvici; enses cruentabant.*

Karl kongr hellt undan fudr til Breida-
fiardar oc geck þar á land oc safnadi
lidi af nyiu; Þorfinnr Jarl veik aptr
eptir bardagan, kom Torkell Fostri til
motz við hann oc hafði mikil lid, sigldu
þeir þá fudr til Breidafiardar eptir þeim
Karli kongi, oc þegar er þeir komu
við Skotland toki þeir at heria, þá var
þeim sagt at Moddan Jarl var á Kata-
nesi i þórsá oc hafði þar her mikinn,
hann

*Rex Karlius in Breidafjordum usque fuga-
tus, copias iterum colligit. Thorfinnus post
prælium revertitur, qui, cum Thorkello
Fostrio tunc ingenti militum corona cincto
& ipsi in auxilium veniente Regem in Brei-
dafjordum persequitur, moxque Scotiæ oris
allapsus eidem arma infert, ibidem certior
factus quod Jarlus Moddanus in Katanesia
Thorsæ magno cum exercitu, ab amicis &
cogna-*

A. D. hann hafði oc fent til Írlands eptir lidi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þess lids, þá gera þeir það ráð at Þorkell fór norðr til Katanes með suman herin, enn Þorfinnr Jarl lá eptir við Skotland oc heriadi þar; Þorkell fór leineliga því at honom var alt landzfolk traust oc trutt á Katanesi, geck engi niofn fyrir hönom ádr hann kom i þorsá á náttar þeli oc tok hús á Moddan Jarli oc baro att elld, Moddan svaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i því er hann liop ofan fyrer loptivalernar, hió Þorkell sverdi eptir hönom oc kom a hlaupi undin; þar var mart manna drepit, enn gefit grid sumum, dvaldiz Þorkell þar skamma hríd adr hann fór til Breidafjardar, hafði hann þa her allan með fer þan er feckzt a Katanesi oc um Sudrland oc um Ros, mætti hann þa Þorfinni Jarli a Mærhæfvi oc sagði hönum slikt er görz hafði i hans leikum, þackadi Jarl honom vel sitt starf, lagu þeir báðir þar nm hríd.

FRA ORKNEYINGUM.

Nu er at segja fra Karli Kongi at hann fór upp a Skotland eptir orrostu þeirra Þorfinns Jarls oc esldiz at lidi at nyiu hann dró her saman sunnan af Skotlandi hit vestra oc hit eystra, oc alt sunnan af Satiri, þa kom oc til mótz vit hann herr

cognatis, quos in Hibernia multos habebat, juxta ipsius petitem, auxiliarem manum expectaret, unde id consilii cepere, ut Thorkellus in Katanesiam cum aliquota copiarum parte rediret, Thorfinnus vero remanens Scotiam infestaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Katanesiae indigenae ipsi erant fidi, sine praevid de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsam noctu perveniens Moddanum aedibus inclusum intercidit igneque petit, ac ipsi, cum in contignatione quadam dormiret, egressuro & de ambulacro descendenti, stricto a tergo gladio collum feriens caput amputat; quo facto, Moddanianis, qui se submisere, pax conceditur, aliis fuga subductis, aliis occisis. Caterum Thorkellus, non diu ibi moratus in Breidafjordum, cum universo per Katanesiam Sudurlandiam & Rossiam collecto exercitu, tendit, comitique Thorfinno in Moravia obvio, acceptissima sua circumveniendo gesta exponit & cum ipso aliquantisper ibidem commoratur.

DE ORCADENSIBUS.

Verum Rex Karlius, copias iterum, post praelium cum Jarlo Thorfinno, reversus, per Scotiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, & in auxilium simul ad quos in Hyberniam miserat Jarlus Moddanus

herra sá af Írlandi er Moddan Jarl hafði eptir sent, sendi hann þá víða til höfðingja eptir líði, og stefndi her þeim öllum til mótis við Þorfinn Jarl, og varð fundr þeira á Torfnesi fyrir sunnan c) Bæfiörð, þar var orrosta hörd, og höfdu Skotar her miklu meirra; Þorfinnr Jarl var í öndverðri fylkingu sinne, hann hafði gullrodinn heilm á höfði og gyrðr sverði, spíót í hendi og og hió og lagði báðum höndum, svo er frá sagt at hann væri fremztr allra sinna manna, hann gekk þar at í fyrstu sem fyrir var fylking þeirra Iranna, var hann svo ákaftr með sína sveit at þeir hrucku þegar fyrir og fengu síðan aldri víðrettu, lét Karl kongr þá fram bera merki sitt til mótis við Þorfinn Jarl, var þá harðr bardagi um hríð, og lauk með því, at kongr lagðiz á flotta, enn sumer segja hann fallit hafa. Sva segir Arnor Jarlaskáld.

Ulfungu raud eggjar,
Eitt þar er Torfnæs heiter,
Ungr olli því þeingill,
Þat var mánadag framar,
Sungu þar til þinga
Þunn fyrir Eckial sunnan
Sverd, er fiklingr bardiz
Snar við Skotlandz harra.

Moddanus venientibus, a magnatibus per A. D. legatos suppeticas passim implorat; cum universo exinde exercitu in Torfnesia australique Bæfiordi ora Jarlo Thorfinno obuius militumque numero multo superior, acri pugna congregitur. Jarlus Thorfinnus in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio cinctus, hostem tenens, utraque manu vibrat cæditque; fertur suos omnes præcessisse; Hibernorum agmen aggredditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; hinc rege Kallio signum adversus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliquamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskald.

*Gladii rubefaciebat aciem,
In loco ubi Torfnæs vocatur,
Minorennis in causa erat Rex,
Incidit in diem lunæ mane.
Strepabant ibi in congressu
Attenuati, a meridie Ekkialis,
Gladii, cum comes confligetet
Alacer cum Scotorum magnatibus.*

Háttir

In

c) Breidafiörð.

A. D. Hátt bar Hialta drottinn
 Hiálm at geira fálmi,
 Ognstærir raud Irum
 Odd i ferdar broddi,
 Minn drottin hlaut máttar
 Mildr und Bretzkum skildi
 Hendi Hlödvers frændi
 Hermenn enn tok brenna.

Þorfinnr Jarl rak flottan allt uppa Skotland
 oc lagdi under sic landit hvar er hann
 for oc alt sudr á Fifi, enn fendi Þor-
 kel Foftra fra fer með sumt lidit, enn
 þá er Skotar vissu at Jarl hafdi fra fer
 gert sumt lidit, foru þeir þá at honom
 er adr höfdu under hann gengit, oc
 þegar Þorfinnr Jarl vard varr vid fvik
 þeirra, hendir hann saman menn sína oc
 for i moti þeim, vard Skotum þegar
 seirna um áráfina er heir vissu Jarl vera
 vidbuinn; Þorfinnr Jarl redi þegar til
 bardaga er hann mætti Skotum, enn
 þeir nentu ei at veria sic, sloguz þegar
 á flótta á merkr oc skoga, oc þá er
 Þorfinnr Jarl hafdi rekit flottann, heim-
 tir hann samann menn sína oc segir at
 þá villdi hann brenna láta allt herat þviat
 hann vildi giallda Skotum sva fvikin, foru
 jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc bren-
 du hvervetna sva at ei stod kot eptir,
 drápu mennina þá er þeir fundu, enn
 konr oc gamalmenni droguz á merkr oc
 skoga með vælon oc veinun, keyrdu
 sumt fyrir fer oc hertoku, sva segir
 Arnor Jarlaskáld.

Tynduz

*In altum efferebat Hialtlandorum dominus
 Galeam, in armorum strepitu;
 Timoris auctor tinxit sanguine Hibernorum
 Mucronem in prima acie;
 Dominus meus viribus fruatur
 Liberalis sub Britannico clypeo,
 Captabat Hlödveris agnatus
 Milites; sed succedebat incendium.*

Jarlus Thorfinnus fusos in Scotiam usque
 insequitur, indigenis ubique ad Fifam us-
 que subactis, Thorkelum cum aliqua exer-
 citus parte dimittit; quo comperto Scoti,
 qui antea se submiserant, ipsum adoriuntur,
 fraude vero detecta Thorfinnus suos colligit
 itque Scotis obviam, qui cum scirent eum pa-
 ratum, a congressu desistunt, verum ille sta-
 tim ipsis obvius cum his pugnam orditur &
 se defendere nolentes in deserta profugat,
 quo facto exercituque recollecto fraudem
 totius tribus incendio se redditurum indicat,
 unde pagos villasque igne peragrando, ne
 casam quidem restare sinebant, & viris
 quoscunque reperiabant, occisis, foeminas
 decrepitosque senes in deserta sylvasque ge-
 mentes detrudebant, quosdam captos abigen-
 tes. Refert ita Arnor Jarlaskáld.

Interiere

Tynduz ból þá er brendi
 Braut at þat dagr háfke,
 Stöck i reyr enn rokna
 Raudr Skota velldi,
 Mordkennir galt mönnum
 Mein a sumri einu,
 Feingu þeir við þeingil
 Þremr finnum lut minna.

Eptir þetta fór Þorfinnr Jarl norðr eptir Skotlandi til skipa sinna, og lagði under sic land hvar sem hann fór, fór hann þá norðr á Katanes og sat þar um vetrinn, enn sumar hvert þadan í frá hafði hann leidangr uti og heriadi um sumrum með lidi sínu öllu.

BARDAGI ÞEIRRA BRÆÐRA ÞORFINNS
 OG RÖGNVALLDS.

Snemmindis um vorit fendi Þorfinnr Jarl ord Raugnvalldi frænda sínom og bæider þá at hann fære í hernat með honum og hafa fiölmenni slikt sem hann fengi, enn þegar at Raugnvalldi komo þessi ord bráð hann þegar við og dró her saman og safnar at sér skipum öllum þeim er hann feck, og er hann var buinn fór hann til fundar við Þorfinn Jarl, hafði Þorfinnr þá buit her sinn, tok hann þá allvel við Raugnvalldi frænda sínom og lögðu þá saman lag sitt; þeir frændr heriadu um sumarit um Sudreyjar og Irland og Skotlandsfiord, Þorfinnr Jarl lagði under sic þar sem hann fór

Z 2

Interiere villæ cum incenderet, A D.
 Instabat illis diebus periculum,
 Abigebat in fumum nigricantem
 Ignea flamma Scotorum regnum,
 Cædis vindex reddebat hominibus
 Noxas una æstate
 Contra comitem evadebant
 Tribus vicibus inferiores.

Post hæc Thorfinnus boream versus Scotiam transeundo, obviosque ubique subigendo naves suas revisit, inque Katanesiam delatus ibidem hyemat & quavis exinde æstate cum eduçto suo exercitu militiæ operam navat.

PRAELIUM FRATRUM THORFINNI
 ET RÖGNVALLDI.

Vere exeunte Jarlus Thorfinnus per legatos cognatum Rögnvalldum rogat ut piraticam secum suscipiat, adscita tanta, quantam comparare posset, multitudine, quo audito Rögnvalldus copias statim & naves, quot potuit, colligit, cumque paratus esset, Thorfinnum, qui tunc suum instruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires suas ei consociat. Tempore æstivo per Hæbudas, Hyberniam, sinusque Scotiæ arma circumferebant, & Thorfinno quæcumque eo tempore obvia sibi subiciente,

um

A.D. sumarit, atto þeir orrosto mikla þar sem Vatzfjörðr heitir; orrostann tokz inem-mindis oc fengu þeir frændr sigr, þess getr Arnor Jarlaskald.

Vait ec þar er Vatzfjörð heitir
Vask i miklum haska
Míns vid mannkyns reyni
Merki drottins verka
Þíód bar skiótt af skæidum
Skjaldborg fira mörgum
Giörla fra ec at ginde
Grár ulfr um gná faarann.

Eptir orrosto þessa vendu þeir aptur til Orkneyia, oc sátu um kyrt þann vetr, for sva fram VIII vetr at Raugnvalldr Jarl hafði tvo luti eyia sva at Þorfinnr Jarl vandadi ecki um, enn hvort sumar voru þeir i hernadi, stundum bader samt, enn stundom ferhvor þeirra, sem Arnor segir:

Ymiz vann fá er unne
Irsk fell drótt þá er sótti
Balldr edr Bretskar allder
Brá elldr Skotavellði.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greinir tal-adar, sat Þorfinnr Jarl löngum a Kata-nesi þar sem Gaddgedlar heita, þar mætiz Skotland oc Eingland.

jiciente, ingens prælium, ubi Waterford audit, committebant, ex eodem mane in-cepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskald:

Scio, ubi Vatzfjörðus audit,
In magno constitutus eram periculo,
Mei apud mortales tentantis
Signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
Testudinem virorum multorum:
Probe conspexi avide inbiare
Cinerei coloris lupum faucibus cadaveribus.

Post prælium hoc in Orcades redeunt hye-memque quieti transigunt. Labuntur ita oðo anni, ut Rögnvalldus duas partes insularum, Thorfinno non incusante, retine-ret, quavis autem æstate, interdum uter-que una, interdum separatim piraticam ex-ercebant, teste Arnore.

Varia egit vir militaris
Cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
Vel homines Britannici;
Evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia, quando conveniebant, bene processere, si autem peiores eos inter-cederent res controversæ jugiter refricaban-tur. Jarlus Thorfinnus sæpe in Katanesia, ubi Gaddgedlæ audiunt, & confines sunt Scotia Angliæque, sedebat.

AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

Þat var á einu sumri er Þorfinnr Jarl heriadi um Sudreyjar, oc Skotland, hann hafði gert fra fer lid fudr á England at strandhöggi, enn undan hönom var rekit fe allt, enn Einglismenn verda varer vid ferd vikinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, enn drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc badu þá segia Þorfinni Jarli hvorsu þeir leiddu vikingum rán oc hriplán, höfdu þar um hádulig ord, foro síðan á fund Þorfinnz Jarls oc sögdu honom sínar ofarar; hann let illa yfer því er menn hans höfdu tynzt, enn qvert þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallin at giallda Einglismönnum háð oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia qvad hann munde fyrst at sinne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

HER SEGIR AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

I þann tíma var Hörða-Knutr yfir Einglandi oc Danmörk. Eptir þat fór Þorfinnr Jarl til Orkneyia oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafði hann utbod um um allt ríki sitt, sendi þá bod Raugnvalldi frænda sínom oc því játar Raugnvalldr. Raugnvalldr hafði utbod um alle

Z 3

sitt

DE MILITIA COMITIS THORFINNI, A. D.

Accidit quadam æstate cum Jarlus Thorfinnus Hæbudas Scotiamque armis infestaret, ut exercitu in Angliam ad excursions victus parandi causa præmissus, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipsos adoriuntur, pecoraque iis surripiunt, & occisis omnibus frugi viris, latrones aliquot remittunt, rogantque, ut Jarli Thorfinno referant, quomodo prædandi rapiendique tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumeliosa evomentes. Verum illi Jarlo Thorfinno itineris infortunium exponebant, qui suorum iacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, sed ad reddendam Anglis his adjectam contumeliam cavillasque se aptum satis; hac vice eos disjungi, si autem insequente æstate sospes esset, eos conventuros asserebat.

HIC RECENSETUR MILITIA COMITIS THORFINNI.

Regebat hoc tempore Angliam Daniamque Hörða-Knutus. Post hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemque hyemat. Vere ineunte per totum suum regnum milites conscribit mittitque nuntium cognato suo Rögnvalldo, cui annuit Rögnvalldus & per integrum suum regnum copias eduxit. Jarlus

A. D. sitt ríki, Þorfinnr Jarl dro her saman um Orkneyjar oc Katanes, hann hafði oc mikinn herr af Seotlandi oc Irlandi oc um allar Sudreyjar droz hanom lid, hellt hann her þeim öllum til Englandz svo sem hann hafði heitit þeim; Hördaknutr var i Danmörk er þetta var tíðinda, enn þegar at Jarlar komu vid England, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfdiangiar er þar voro til landvarnar settir foro á mot þeim med lidi oc var þar orrosta mikil oc hörd oc fengu Jarlar sigr; eptir þat foro þeir víða um England oc heriodu, drapu menn oc brendu bygdina hvar sem þeir foro, þessa geir Arnor.

Einn var sú er Engla minner
Eggrid ne menn síðan
Hart vid helming meira
Hringrifr komit þingat,
Bitu sverd, enn þar þurde
Þungeor fyrer Maun sunnan
Raugnvallds kind und rander
Ramligt folk hins gamla.

Stöng bar Jarl á Eingla
Ættgrund, enn raud stundum
Ve bat víse knýia
Verdung ara tungu
Hyrr ox, haler þurru,
Herdrott rak flotta
Æimr hratt en lauft líoma
Limdolgs nær himne.

lus Thorfinnus etiam per Orcades Katanesque exercitum collegit, & haud exiguo e Scotia, Hibernia, omnibusque Hæbudis stipatus, totas copias in Angliam, uti promiserat, dirigit. Jarli vero Angliæ alapsi, arma statim circumferre, prædarique incipiunt, quibus præfecti regioni tuendæ constituti obviam eunt, unde ingens acreeque prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qui postea Angliam possum armis peragrande, indigenas ubicunque venere, sternunt, ruraque incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

Una erat quæ Anglis memorabilis est
Acies, & hominibus exinde,
Fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
Mordebant gladii, sed detrimentum afferebat,
Attenuati, (s: gladii) ab austro Monæ
Rögnvalldi exercitus sub clypeis:
Fortes subditi antiqui.

Vexillum inferabat Jarlus Anglorum
Patriæ, sed sanguine tingebat interdum
Aquila linguam; Jarlus jubebat
Satellitium opprimere pacem.
Ignis crescebat, viri deficiebant,
Exercitus fugatis instabat,
Fumus spargebatur, sed emittebatur fulgor
Arborum incensarum fere in coelum.

Þorfinnr

Jarlus

Þorfinnr Jarl átti tvær folk orrostor á Englandi, enn mörg slög oc manndráp veitti hann i öðru lagi; hann lá þar miöc sva allt sumar igegnum, enn um haustit for hann heim til Orkneyia oc sat þar um vetrinn.

FRA MAGNUSI KONUNGI OC ÞORFINNI OC RÖGNVALLDI ORKNEYA JÖRLÖM.

Magnus konungr enn Gódi, son ens helga Ólafs konungs, red fyrir Noregi þá var med hönom Rögnvalldr Jarl Brúfason. Þá red fyrir Orkneyiom Þorfinnr Jarl Sigurdarson, födurbróðir Rögnvallds. Þá sendi Magnús konungr Rögnvalld vestr til Orkneyia, oc baud sva at Þorfinnr skyldi láta hann taka vid föðr-leifd sinni. Þorfinnr let Rögnvalld hafa þridiung landa vid sik, þvíat sva hafði haft Brúsi fadir hans a deyanda degi. Þorfinnr Jarl átti þá Ingibiörgu Jarla-móður, dóttur Finnz Árnarsonar. Rögnvalldr Jarl þóttiz eiga rva luti landa, sva sem Ólafr enn Helgi hafði heitit Brúsa födur hans, oc Brúsi hafði um hans daga. Þessi urdo upphöf til deilo þeirra frænda, oc er frá því laung Saga: áttó þeir mikla orrosto í Pet-

Jarlus Thorfinnus in Anglia duo praelia A. D. justa acie commisit, multos praeterea conflictus homicidiaque committens. Totam fere astatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat.

DE MAGNO REGE ET THORFINNO NEC NON ROGNVALLDO ORCADUM JARLIS.

Rex Magnus Bonus, Regis Olafi Sancti filius, Norvegiae imperavit. Eo tempore apud eum versabatur Rognvaldus Jarlus Brusii filius. Eodem tempore Orcadibus praerat Thorfinnus Jarlus Sigurdi filius, patruus Rognvalldi. Tum Magnus Rex Rognvaldum occidentem versus ad Orcadas misit, mandans, ut Thorfinnus ei permetteret relictas a majoribus accipere terras. Thorfinnus Rognvaldo permisit trientem insularum secum participare, quam tenuerat pater ejus Brusius, quo tempore est mortuus. Conjugem tunc habuit Thorfinnus Jarlus Ingibiorgam, Jarlorum matrem dictam, filiam Finni, Arnii filii. Rognvalldus Jarlus existimavit, duas insularum trientes suas esse, quas nimirum Olafus-sanctus patri ejus promiserat quasque Brusius, eo regnante tenuerat. Haec origo contentionum, quae duos hos consanguineos intercessere, de quibus longa fertur narratio. Ingenti congressi sunt praelio in freto Piclico, quo tempore Kalfus Arnii

A. D. í Petlands-firdi. Þá var Kálfr Árnason
med Þórfinni Jarli. Sva sagdi Biarni
Gull-brár íkáld.

Frágum Finnz live mági
Fylgdut Kálfr um dylgior
Oc lez á síá sneckior
Snarla lagt at Jarli.
Arædi vantú eyða
Udd-fús sonar Brúsa
Hlædi hugr enn tedur
Heipt-minningr Þórfinni.

FRA BREFUM MAGNUSAR KONUNGS.

Magnús konungr redi þá bæði fyrir
Danmörk oc Noregi. Enn eptir þat er
hann hafði eignaz Danavellði, þá gerði
hann sendimenn vestr til Englands, foro
þeir á fund Játvardar konungs; oc flutto
hönom bref oc ínsigli Magnús konungs:
enn þat stóð á brefom, med kvedio
sending Magnús konungs; þer munnt
spurt hafa einkamál þau, er ver Hör-
da-Knútr gördom med ofs, at hvarr
ockarr er lifdi eptir annan, þá skyllði
sá taka öll lönd oc þegna, þá er hann
hafði átt. Nú er þat sva ordit, sem
ec veit at þer hafit spurt, at ec hefi
tekit Danavellði í arf eptir Hörda-Knútr:
enn hann átti ádr hann andadiz öngom
mun sídr England enn Danmörk: köll-
umz ec nú eiga England eptir rettom
mál-dögom: vil ec nú at þú gefir upp
rikit fyrir mer; enn at öðrom kosti
man

*Arnii filius a partibus Thorfinni Jarli ste-
tit. Qua de re ita Biarnius Gullbrar-
Skalld (aureis superciliis poëta):*

*Audivimus, Finni quomodo genero
Adfuiſti, Kalſe, prælii inter lites,
Atque feciſti, in mari ut naves
(Tuæ) celeriter aggreſſæ ſint Jarlam.
Impetum potuiſti in nihilum redigere,
Gladii cupide, filii Bruſi:
Gaviſus eſt animus, ſed præbuiſti,
Odii memor, auxilium Thorſunno.*

DE LITERIS MAGNI REGIS.

*Magnus Rex eo tempore tam Daniæ quam
Norvegiæ imperitavit. Poſtquam autem
totum Daniæ imperium ſuæ fecerat ditionis,
nuntios miſit occidentem verſus in Angliam,
qui Edvardum Regem convenientes, Magni
Regis litteras, ſigillo illius munitas, ei tu-
lere; quæ litteræ, ſalutem miſſam (Edvar-
do) a Magno Rege, præſatæ, hæc habuere:
“Relata ſine dubio accepiſti, quæ nos, ego
atque Horda-Knutus, inter nos pacti ſumus.
polliciti fore, ut uter noſtrum alteri ſuper-
vixiſſet, omnium terrarum ac populorum,
quos poſſedit mortuus hæres fieret. Jam
ita res cecidit, quemadmodum Tibi relatum
eſſe ſcio, ut Daniæ imperium occuparim,
hæreditate mihi ab Horda-Knuto relictum:
is vero, antequam obiit, Angliæ non mi-
nori jure, quam Daniæ, fuit poſſeſſor;
quare jam meam eſſe dico Angliam, juſta
pactorum ſanctiõne, idque volo, ut mihi
regnum*

man ee sækia til með styrk hers, bædi af Danavellði oc or Noregi: man fá ráða löndom er figurs verdr audit.

SVÖR IÁTVARDAR KONUNGS.

Enn er Iátvardr konungr hafði lesit bréf þessi, þá svaradi hann svo: Þat er öllum mönnum kunnigt her í landi, at Adalrádr konunger, fadir minn, var ódalborinn til ríkis þessa bædi at forno oc nýo: voro ver IV synir hans: enn er hann var fallinn frá löndom, þá tók ríki þetta oc konungdóm Iátmundr bróðir minn, þvíat hann var ellstr vor brædra: unda ee þá vel við medan hann lifði. Enn eptir hann tók ríkit Knútr konungr stiúp-fadir minn: var þá ecki dællt til at kalla medan hann lifði. Enn eptir hann varð konungr Haralldr bróðir minn medan hönom var lífs audit. Enn er hann andadiz, þá red Hórda-Knútr bróðir minn fyrir Danavellði oc Englandi: oc þótti þat þá eina rett brædra-skípti með ockor, at hann væri konungr bædi yfir Englandi oc Danmörk; enn ee hefda ecki ríki til forráða. Nú andadiz hann; var þat þá ráð her allra landsmanna at taka mik til konungs her í Englandi. Enn medan ee bar ecki

A a

tignar-

regnum cedas; quod nisi feceris, id acquirere conabor, copiis tam ex Daniæ imperio, quam ex Norvegia collectis suffultus; quo facto, terrarum imperium penes eum erit, cui fors victoriam concesserit.”

A. D.
1043.

RESPONSUM EDVARDI REGIS.

1043.

Edvardus autem Rex, lectis his litteris ita respondit: “Omnibus est notum terræ hujus incolis, Adalradum (Ethelredum) patrem meum, hæreditario jure majorum, tam antiquiorum quam recentiorum, hoc regnum possedisse cujus quatuor fuimus filii; eo autem è vivis & regno morte egresso, regnum hocce & imperium adiit frater meus Iátmundus (Edmundus), nempe inter nos natus maximus, quo vivente, fors mea mihi erat grata. Post eum vero regnum adiit Knutus Rex, vitricus meus, quare tunc temporis (regnum) postulare res vana fuisset. Huic successit Haralldus, frater meus, Rex quamdiu ei vivere fuit datum. Illo autem mortuo, Horda-Knutus, meus frater, tam imperio Daniæ, quam Angliæ præfuit: nam eo tempore inter nos fratres eo solum pacto partita ex æquo & justo videbatur hæreditas, ut is tam Angliæ quam Daniæ esset Rex, mihi vero nullum regendum cederet regnum. Ast mortem ille obiit; quo facto, consultum est visum omnibus terræ hujus incolis, me hic in Angliæ regnum Regem accipere. Quamdiu vero nulla honoris & dignitatis titulo eram

in-

A. D. 1043. tignar-nafn, þíónada ec mínom höfðing-
iom, eigi stórligar enn þeir er einga
átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir
ec rekit her konungs nafn oc vígflo,
oc sva fulliga bunad oc konungdóm.
sem fadir minn hafdi fyrir mer: nú
man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer
lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr
híngat til lands med her sinn, þá man
ec eigi lidi samna móti hönom, oc
mun hann kost eiga at eignaz England,
oc taka mic ádr af lífdögum. Segit
hönom sva mín ord. Fóro þá fendi-
menn apr á fund Magnús konungs, oc
fögdo hönom allt sit eyrendi. Konong-
rinn svaradi tómliða, mælti þó sva: ec
ætla hitt muno vera sannast oc best
fallit, at láta látvard konung hafa ríki
sitt í ró fyrir mer, oc hallda ec þesso
ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het sonr Ketils Kálfs oc Gunn-
hilldar á Ríngo-nesi, systir-son Ólafs
konungs oc Harallds konungs. Guth-
ormr var madr görviligr oc snemma
roskinn-mannligr; var hann optiliga med
Haralldi konungi, oc þar í miklom
kærleikum oc ráðagiördom med kon-
ungi, þvíat Guthormr var vitr madr,
hann var oc hinn vinsælasti madr. Guth-
ormr

*insignis, impetrantibus servivi, non ma-
jori spiritu, quam qui nullum regni hujus
terræ jus nativitate & prosapia habebant.
Nunc (contra) hic Rex salutatus consecra-
tusque Regia accepi insignia atque regnum,
quæ pater meus ante me habuit; quem ego
titulum (& dignitatem) missam non faciam,
quamdiu mihi vivere datur. Quodsi igitur
Magnus Rex huc venerit suo cum exercitu,
copias ego contra illum non contraham, cui
idcirco Angliam occupandi, meque vita ex-
uendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate
verba., Tum nuntii reversi atque Magnum
Regem convenientes, negotii sibi commissi
eventa omnia ei narrant. Hic Rex re-
sponsum non nihil tardans, ita tandem: "ex-
istimo, inquit, rectissimum id esse, & rei
convenientissimum, ut Edvardo Regi reg-
num suum relinquam, à me non turbatum,
egoque mihi teneam regna, quæ Deus mihi
possidenda concessit.,*

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

*Guthormus nomine dictus est filius Ketilli
Kalf atque Gunnhilldæ in Ringaneso, Olafi
Regis & Regis Haralldi ex sorore nepos.
Guthormus erat natura ad præclara quævis
formatus, qui corporis & animi viribus cito
maturuit. Cum Haralldo Rege ille sæpius
versabatur, Regi præcipue carus & con-
siliorum ejus particeps: erat enim Guthor-
mus vir singulari prudentia atque civium
amore præclarus. Ita piratica sæpe versa-
batur*

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í vestrlönd, hann hafði lid mikit. Frid-land hafði hann oc vetr-feto í Dýflinni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS
IRA KONUNGS.

Um sumarit eptir fór Margadr konungr oc Guthormr vid hönom, oc herio-
do á Bretland, oc fengo þar ógryn-
ni fiár. Síðan lögdo þeir í Aungulseyar-
fund, þar skylldo þeir skipta her-fangi
fino. Enn er framm var borit þat mikla
silfr, oc konungr sá þat, þá vildi hann
einn saman hafa feit allt, oc virði þá
lítills vingan sína vid Guthorm. Gu-
thormi líkadi þat illa, ef hann skyldi
vera lut-ræningr oc hans menn. Kon-
ungr sagði, at hann skyldi eiga II kosti
fyri höndom, sá annar at unna því sem
ver viliom vera láta; hinn er annarr at
hallda vid mic bardaga, oc hafi þá lá-
fe, er sigr hefir, oc þat med, at þú
skallt gánga af skipum þínom, skal ec
þau hafa. Guthormi sýndiz vandi mikill
á báðar hendur, þóttiz eigi mega láta
sæmlega skip sín oc fiármuni, fyrir
önga tilgörninga; þat var oc all háfka-
samligt at beriaz vid konung oc þat
mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

A a 2

þeirra

batur Guthormus, terras ad occidentem po-
sitae late bello infestans. Copias secum duxit
plurimas. Amicum terram sedemque per
hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi
apud Margadum Regem amicitia & gratia
plurimum voluit.

A. D.
circa
1055.

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM
ATQVE MARGADUM HIBERNORUM
REGEM INTERCESSIT.

Sequenti æstate Margadus Rex atque Gu-
thormus una euntes Bretlandiam (Valliam)
bello & piratica infestabant, qua numero
innumeram conquisivere opum vim. Postea
fretum Aungulseyarsund intrarunt, ubi
prædam inter se partirentur. Ast ubi in-
gentem argenti vim, quæ in medium porta-
batur, conspexit Rex, totam pecuniam sibi
soli retinere voluit, parvi æstimans (con-
tractum) cum Guthormo amicitiam. Pessi-
me Guthormo displicuit, sibi suisque comi-
tibus partem prædæ debitam auferri. Hic
Rex dixit, duas ei futuras eligendas condi-
tiones, alterum, ut rem fieri sineret, prout
fieri Rex vellet, alteram, ut prælio com-
misso, ejus essent opes, cui cessisset victoria,
& ut præterea Guthormus navibus egressus,
eas quoque Regi relinqueret. Visa est Gu-
thormo res in utramque partem magnæ diffi-
cultatis: cedere navibus opibusque, nulla
sua culpa, ignominiosum ei videbatur; præ-
lio cum Rege cumque magna manu, quæ
eum commitabatur, congregi, res quoque
maximi

circa
1055.

A. D. 1055. Þeirra var sva mikill munr, at konungr hafdi XVI lángr-skip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung láa fer III náttu frest um þetta mál, til umráða vid menn sína, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri stundo, oc komo sva síno máli í betri vingan vid konung, med fortöloom sinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, sem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann kost, at deya med drengskap eda vega sigr, helldr enn hitt at þola skaum oc svívirðo oc klækis-ord af sva mikilli misso. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda sinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þess helga mans húfs at gefa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi sigr. Síðan skipadi hann lidi síno, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orrosto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr sigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita sigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orrostónni. Þá var af-tekit silfrino því er þeir höfdo fengit, hann

maximi erat periculi: nam inter utriusque copias tantum fuit discrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium sibi concedere moram, qua cum suis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis spatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei suæ conditionem apud Regem, commissum duorum intercessione, meliorem redderet: ast quod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, festum Olafi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorrem elegit conditionem, gloriose (potius) & fortiter mori, aut victoria potiri, quam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atque Regem Olafum Sanctum, suum consanguineum, supplex precatus, eorum imploravit opem atque auxilium, vovens votum, ex tota quam sortiti fuissent prada, se viri istius sancti ædi daturos decimas, si victoria potirentur. Postea copiis suorum ordinatis, acieque adversus ingentem istum exercitum disposita, ad pugnam paratus prælium cum iis commisit. Hic Guthormus, divini numinis atque Regis Sancti Olafi auxilio, victoria est potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qui eum committabantur, juniores ac seniores. Post quam insignem victoriam latus domum reversus est Guthormus, secum portans omnes opes, quarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ summa, quam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, sva sem heitit hafði verit hinom helga Ólafi konungi, oc var sva mikit fe, at af því sílfri let Guthormr ródo göra eptir vexti sínom, eda stáfn búa síns, oc er þat líkneski VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá sva búna til stadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit síðan til sigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Confessio
Iátvardr Adalrádsfön var konungr í Eng-landi eptir Hörda-Knútt, bróðr sinn; hann var kalladr Iátvardr inn Góði, hann var sva. Módir Iátvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudolfs; bróðir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Bastardar, er þá var hertogi í Rudolfs í Nordmandi. Iátvardr konungr átti Gydo drottningu, dóttur Gudena Jarls Úlfnadrsonar. Bræðr Gydo varo þessir: Tosti Jarl hann var ellstr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþjófr Jarl, fjórði Sveinn Jarl, fimti Haralldr, hann var yngstr, hann sæddiz upp í hird Iátvardar konungs, oc var hans fóstur-son, oc unni konungr hönom geyfi mikit, oc hafði hann fyrir son fer; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

cerant, ex voto, quod Regi Olaso Sancto A. D. circa 1055. *voverant, decimum quemque nummum detraxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret statuam (Christi crucifixi) ad suam aut navis, quam ducebat, proræ defensoris staturam, quæ statua VII pedes est alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi postea fuit momentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi.*

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, post Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qualis re ipsa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagensis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Wilhelmus Nothus, qui eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gyde hi erant: Tostius Jarlus (Comes) qui natus erat maximus, secundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Valthiofus Jarlus, quartus Sveinus Jarlus, quintus Haralldus. Hic natus minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impense favebat, & loco filii habuit, cum ipsi Regi liberi non essent.

A. D. FRA HARALLDI GUDINASYNI.

circa
1060. Þat var á einu sumri, at Haralldr Gudina-son átti ferð til Bretlandz, oc fór á skipi, enn er þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land vestr í Nordmandi, oc höfðo fengit storm mann-hættan. Þeir lögðo til borgarinnar Rudo, oc fundu þar Vilhiálm Jarl, tók hann við Haralldi feginfamliga oc hans föroneyi, dvalldiz Haralldr þar lengi um haustit í gódom fagnadi, þvíat stormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetr-nóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, sat Haralldr í háfæri á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfðo fed. Þau taulodo öll sam-an fer gaman iafnan við dryckio. Jarl geck optazt ínemma at sofa, enn Haralldr sat lengi á kvölldom, oc taladi við kono Jarls, fór sva fram lengi um vetrinn. Eitt sinn, er þau töludo, segir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um við mik, oc spurdi hvar við taladim sva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr svarar: við skolom hann nú láta vita sem skiótaft allar ræðor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals

við

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æstate quadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingressis adversus subortus ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem versus appulsi sunt, sæva haud absque vitæ periculo vexati tempestate. Ad oppidum Rothomagi navi appulsa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qui Haralldum ejusque comitatum benignissime lætus accepit. Bene hic & hospitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, sævientibus tempestatibus, quæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atque Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in folio ad alterum Ducis latus sedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formosissima, quæ unquam sunt visæ. Hic super pocula, ad animos exhilarandos, colloquia & sermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) sapissime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam vesperam cum conjuge Ducis sermones miscuit; quo modo res diu per hyemem processit. Accidit aliquando, colloquentibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qua de re toties tam continuum feramus sermonem, jam ira esse accensum. Ad quæ Haralldus: "quin, inquit, ocysime omnes nostros

við fik, oc gengo þeir í mál-stofo, þar var þá oc kona Jarls, oc ráðoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: Þat er at segia ydr Jarl, at fleira býrr í hingat-komo minni, enn þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttir þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri móðor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitit, at lidfinna þetta mál við ydr. Enn þegar er Haralldr hafði þetta mál uppborit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto þat fyrir Jarli, kom þessu svo at lykdom, at mærin var föstnod Haralldi. Enn fyri því at hon var ung enn þá, þá var mællt nockorra vetra frest á til brullaups-stefno.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS.

Enn er var kom, þá bió Haralldr skip sitt, oc ferr í brott, skillduz þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi síðan til Vallandz, at vitia þessa ráðs. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard fött-daudr í Lundunom none Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enskir menn hann helgan.

HARALLDR

nostros sermones ei notos reddemus. " Se- A. D. ^{circa} 1060. *quenti die, Haralldo Jarlum ad colloquium vocante, curiam ingressi sunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumque consilarii. Tum Haralldus sermonem ingressus: "Te, inquit, certiore reddam, Jarle, alia plura fuisse adventus mei negotia, quam que Vobis adhuc indicavi. Filiam vestram mihi conjugem petere volo, qua de re cum matre ejus saepe sum collocutus, quæ mihi pollicita est suam hac in re apud Vos operam."* Quod postquam Haralldus coram exposuerat negotium, qui præsentés aderant omnes, suo adsensu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemque res eo est deducta, ut virgo Haralldo sit desponsata. Verum cum illa atate adhuc esset juvenili & tenera, aliquot hyemum statutum est tempus, quod ante nuptias transmitteretur.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qui ipse & Jarlus quam maxime amici sunt sejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes, ^{1066.} *5 Jan. Londinique nonis Januarii sua morte defunctus & in æde Paulo sacra fuit sepultus. Anglici homines eum Sanctum vocant.*

HARALL-

A. D. HARALLDR GUDINASON TIL KON-
UNGS TEKINN A ENGLANDI.

Synir Gudina Jarls voro þá ríkastir menn á Englandi; var Tosti settur höfðingi yfir her Engla konungs, oc var hann landvarnar-madr, þá er konungr tók at elldaz; hann var settur yfir alla Jarla adra. Haralldr bródir hans var iafnan innan hirdar, oc var konungi enn næsti madr um alla þíonosto, oc hafði allar fe-hirdzlor konungs at giæta. Þat er fögn manna, at þá er framleid at andláti konungs, þá var Haralldr nærr oc fátt manna annat; þá laut Haralldr yfir konung oc mælti: því skírskota ec undir alla ydör, at konungrinn gaf mér nú konungdóminn, oc allt ríki í Englandi; því næst var konungr hafidr claudr

1066.
5 Jan.

or hvílonni. Þann sama dag var þar höfðingia-stefna, var þá rætt um konungs-tekio; let þá Haralldr bera fram vitni sín þau, er látvarðr konungr gaf hönom ríki á deyianda degi; lauk svo þeirri stefno, at Haralldr var til konungs tekinn, oc vígdr konungs-vígslóinn XIII í Páls-kirkio. Gengo þá allir höfðingar til handa hönom, oc allt fólk. Enn er Tosti Jarl spurdi þat, bródir hans, líkadi hönom illa, þóttiz hann eigi verr tilkominn at vera konungr:

vil

HARALLDUS GODWINI FILIUS IN
REGEM ANGLIÆ ACCEPTUS.

Filii Godwini Jarli (Comitis) eo tempore omnium in Anglia erant potentissimi. Tostius erat omnibus Anglorum Regis copiis Dux præfectus, eique, Rege ipso senescente, regni custodiendi cura demandata. Supra omnes alios Jarlos is ad dignitates evectus est. Haralldus frater ejus intra aulam semper versabatur, Regi per omnia officia proximus, omniumque thesaurorum regionum custos. Traditum est memoria, cum morti vicinus jam erat Rex, præsentem Haralldo, paucisque aliis viris, supra Regem se inclinantem Haralldum dixisse: "Vos (hic præsentem) omnes testes voco, Regem mihi jam imperium dedisse, totumque Angliæ regnum,," Quo dicto, Rex è lecto mortuus est sublatus. Eodem die regni Principum conventus est habitus, atque ibi de Rege eligendo actum, in quo conventu Haralldus, adhibitis suis testibus, reddidit testatum, Edvardum Regem, quo die est mortuus, regnum sibi dedisse. Eorum conventus eum habuit exitum, ut in Regem acceptus Haralldus, in æde D. Paulo sacra, die (à festo natiuitatis Christi) XIII, regia inauguratione fit sacratus. Hoc factò, principes regni omnes totusque populus fidem & obedientiam ei adstrinxerunt. Quæ cum Tostio ejus fratri nuntiata fuere, agro & iniquo animo tulit, ratus (quippe) sibi non minori jure regnum competere, seque velle addens,

ut

vil ec, sagdi hann, at landz-höfðingiar kiófi þann til konungs, er þeim þeckir best vera tilfallinn; oc fóro þau ord milli þeirra bræðranna. Haralldr konungr svarar fva, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir því at hann var stól-settr í þeim stad sem konung átti at taka, enn verit síðan smurdr oc vigdr konungs-vígflo; hvarf oc til hans allr styrkr fiölmennis, hafdi hann oc fehirðzor konungs allar.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þess varr, at Tosti Jarl bróðir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá trúði hann hönom illa, þvíat Tosti var madr fórvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfðingia. Tók þá Haralldr konungr af Tosta herstörnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Tosti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þíonosto-madr bróðr síns samborins: fór hann þá oc brott med lidi síno fudr nm síá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Fríslandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda síns. Þau voro systkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda modir Tosta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltíngs og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til sín, oc sagdi hann skuli hafa

B b

þar

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qui ipsis (regiæ dignitati) convenientissimus visus fuisset; quæ dicta inter fratres ultro citroque ferebantur. Ad quæ respondit Haralldus, se regno cedere nolle, nempe in solio regio collocatum, quo loco Rex erat eligendus, posteaque unctum & regia inauguratione sacratum. Illius quoque partibus se adsociavit populi omnis multitudo, in qua robur regni residebat, ejusque regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Tostio in animo esse, se regno privare, pessime ei credidit: erat enim Tostius homo prudens & præfagus, insigni fortitudine, qui-que principum regni amicitia multum pollebat. Quare Haralldus Rex Tostiũm à præfectura exercitus removit, atque ab omni potestate, qua is antea omnes ibi regni Jarlor (Comites) antecesserat. Nullo pacto ferre voluit Tostius Jarlus, se fratri servitutum, iisdem secum parentibus nato; hinc suo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi paulisper commoratus, in Frisiam abiit, atque inde in Daniam, ad affinem suum Sveinum Regem: frater (enim) & soror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atque Gyda, mater Tostii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atque auxilia. Ad se eum invitante Sveino Rege, atque Jarli regnum in Dania tan-

tmu

A. D. 1066. Þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar samiligr höfðingi. Jarl svarar: Þess girnir mic, at fara til Englands aptr til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan styrk til þess af ydr konungr, þá vil ec þat heldr tilleggia vid ydr, at veita ydr allan styrk þann, er ec á kosti í Englandi, ef þer vilit fara með Dana-her til Englandz, at vinna landit, sva sem Knútr modur-bródir þinn. Konungr svarar: sva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyrir Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en með hernadi oc orrosto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orrosto-lauft. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mælti Tosti Jarl: minna verdr mítt erendi hingat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, sva göfgr madr, í naudsyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vináttonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfðingia, er midr vaxi fyrir augom at ráða miöc stórt enn þer konungr. Síðan skildo þeir konungr oc Jarl, oc varliga láttir.

tum offerente, quantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, respondens Jarlus: "desiderio, inquit, trahor in Angliam atque ad bona mea avita revertendi: quam in rem si à vobis, Rex, latæ mihi non fuerint suppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, quæcunque mihi in Anglia datæ fuerint, vobis succurram, si Danorum exercitu stipatus Angliam petere volueris, regnum istud tuæ ditionis facturus, prout fecit avunculus tuus Kanutus.", Ad quæ Rex: "in tantum, inquit, Knuto Rege, meo consanguineo, inferior sum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex quidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atque bello Angliam suam fecit, attamen res sæpe numero eo spectabat, ut vitæ id fieret jactura. Norvegiam absque bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius instituere, quam ad fortunam progressus Knuti Regis, mei consanguinei.", Hic Toslius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis consanguinei tui necessitatibus. Fieri potest, ut nunc opem atque amicitiam quæram, ubi longe minus sperari posset, quo facto, potest accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (visa fuit)., Postea Rex atque Jarlus sejuncti sunt, amici vix dicendi.

FERD TOSTA TIL NÖREGS.

ITER TOSTII IN NORVEGIAM.

A.D.
1066.

Tosti Jarl sneri þá ferðinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Harallds konungs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyrri konung erindi sín, segir hönom allt um ferðir sínar síðan er han fór af Englandi, biðr konung fá fer styrk, at sækia ríki sitt í Englandi. Konungr svarar sva, at Nordmenn muno þess eigi fúfir, at fara til Englands at heria, oc hafa þar Enskan höfðingia yfir fer; mæla menn þat, segir hann, at þer hinir Ensko se eigi allfrúir. Jarl svarar: Hvart er þat med fannendum sagt, er ec hefi menn heyrð segia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn sendi menn til Íátvardar konungs, oc var þat í ord-sending, at Magnús konungr átti England slíkt sem Danmörk, oc hafði í arf tekit eptir Hörða-Knútt, sem swardagar þeirra höfðu tilstadi? Konungr svaradi: hví hafði hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl svarar: hví hefir þú eigi Danmörk, sva sem Magnús konungr hafði fyrri þer? Konungr svarar: Eigi þurfa Danir at hælaz við oss Nordmenn; margan dila höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mælti Jarl: Villtu eigi mer segia, þá mun ec þer segia. Því eignadiz Magnús konungr Danmörk, at þar landz

B b 2

höfð-

Tum Tostius Jarlus, verso itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Haralldum, tunc in Vikia versantem. Qui ubi convenere, negotium suum Jarlus Regi exposuit, narrans ei itinerum suorum eventa, postquam ex Anglia fuerat profectus, Regemque auxilia rogans, quorum ope regnum suum in Anglia recuperare posset. Ad quæ dicente Rege, Nordmannis cordi non esse in Angliam ire ad bellum gerendum, sub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgique ore ferri, Anglos homines non esse, quibus multum fidi posset, respondit Jarlus: "Anne vere dictum est, quod homines narrantes audiui in Anglia, Magnum Regem, tum consanguineum, missis ad Regem Edvardum legatis, nuntio isto indicasse, Regem Magnum Angliam æquo ac Daniam tenere jure, ad se post mortem Harde-Knuti hereditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos sancita pacta?," Interrogante hic Rege: "Quare non tenuit, si (jure) is possideret?," respondit Jarlus: "Quare non possides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?," tum respondit Rex, non esse, quod Dani se de Nordmannis insolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vastivimus. Hic Jarlus: "quodsi, inquit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis est factus, quod principes ibi regni & terrarum præfecti a partibus ejus

A. D. 1066. höfðingiar veitto hönom: enn því feekt þú eigi at allt landz-folk stóð i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr landz-lydr villdi hafa látvard at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ee fva gera, at mðiri luti höfðingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidfinnis-menn; eigi skortir mic meira vid Haralld bróðir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir slíkr fæz á Nordrlöndom sem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vector til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr laust fyrri þer. Haralldr konungr hugfadi vandliga hvat Jarl mælti, oc skilddi, at hann sagdi mart satt, oc í annan stad giördiz hann fúls til at fá ríkit. Síðan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, setto þeir þá ráða-giörd þessa, at þeir skyldo fara um sumarit til Englandz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr ord um allan Noreg, oc baud út leid-ángri, hálfom almenningi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hvernog förin mundi verda, mæltio sumir oc tölldo upp stór-virki Haralldz konungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn sumir sögdo, at England mundi verda torfott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus stabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (istius) tibi adversaretur populus. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non est aggressus, quod omnes regni cives Edvardum sibi vellent Regem. Quodsi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi sint præstituri: etenim Haralldo fratri nulla re, nisi Regis titulo solo, ego cedo. Omnibus notum est, in terris septentrionalibus natum non esse bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumque mihi videtur, Te XV hyemes beligerasse, ut Dania potireris, sed Angliam non velle, cujus jam Tibi facilis patet possessio., Haralldus Rex, sermone Jarli rite & accurate mente pensitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixisse; cui rei alia accessit, cupiditas, qua ad regnam (islud) occupandum trahebatur. Postea Rex atque Jarlus, longo & frequenti colloquio habito, id consilii statuere, ut æstate sequente in Angliam transituri, illamque terram occupaturi essent. Haralldus Rex, missis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum naviumque totius regni partem ad expeditionem imperavit, quæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, quibusdam Haralldi Regis res bello fortiter gestas enarrantibus, quare hanc ejus vires non superaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus esse difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þínga-manna-
lid, þeir voro menn sva fræknir, at
betra var lid eins þeirra enn II Har-
rallds manna hinna besto. Þá sagði
Úlfr stallari:

Era stallorum stillis
Stafn-rúm Haralldz iafnan
Onaudgr fær ec audar
Innan þaurf at herfa,
Ef haur breckan hrockva
Hrein skulom tveir fyr einom
Ungv kendað mer undan
Annat Þínga-manni.

Úlfr stallari andadiz þat var. Haralldr
konungr stóð yfir greptu hans, oc mælti
er hann geck frá: Þar liggr nú fá er
dyggvastr var oc drottin hollastr. Tosti
Jarl sigldi um varit vestr til Flæmingia-
landz, á móti lidi því er hönom hafði
fylgt utan af Englandi, oc því öðro er
safnadiz til hans bæði af Englandi oc
þar í Flæmingia-landi.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs safnadiz saman
í Solundom. Enn er Haralldr konungr
var búinn, at leggja út or Nidarósi, þá
geck hann ádr til Skrínis Ólafs kon-
ungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans
oc negl, oc læsti síðan Skrínino, enn

Bb 3

kastadi

multitudine abundantem, copiasque, quæ A. D.
Thingamannorum vulgo vocabantur, viris 1066.
constare adeo strenuis, manuque & consilio
promptis, ut earum copiarum unus duos præ-
stantissimorum Haralldi militum fortitudine
vinceret Tum vero Ulfus Aulae Magister
ita cecinit:

Non est Aulae Magistris Regis
Proræ areolam Haralldi, perpetuo
Haud invitus accipio divitias,
Intra opus sese subducere.
Quodsi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, retro,
Aliud (equivem), Thingmannorum.

Ulfus aulae Magister eo vere mortem obiit.
Haralldus Rex (ipse) sepulcro ejus adstitit,
qui discedens: "ibi, inquit, "nunc jacet
(defunctus) qui ad omnia officia fidiſſimus
Domino fuit, & ejus amantissimus., To-
stius Jarlus eodem vere in Flæmingorum
terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occur-
surus, tam quæ ex Anglia eum fuerant co-
mitatæ, quam aliis, quæ cum ex Anglia,
tum ex Flandria ad eum confluxere.

SOMNIUM GYRDII.

Copie Haralldi Regis in Solundis congre-
gantur. Cæterum Haralldus Rex, iti-
neri jam paratus ac Nidrosia discessurus,
scrinium Olafi Regis accessit, quo aperto,
comam ejus totondit, unguesque præcidit;
hoc factò, cum scrinium clauſerat, claves in
fluvium

A. D. 1066. kaftadi lyklinom út á Nid; enn sumir segja, at hann kaftadi utanbordz fyrir Agdanesi; oc hefir eigi síðan verit upplókit Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórða tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, fudr til mótz vid hitt. Þar kom saman lid mikit, svo at þat er sögn manna, at Haralldr konungr hefði nær CC skipa, oc umfram viftabyrðingar oc smá-skútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreyndi mann þann er var a konungs skipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var stadr a konungs skipino, oc lá uppá eya, hvar tröll-kona stóð mikil, oc hafði skálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc sía yfir öll skip þeirra, oc þótti hönom fugl sitia á hveriom skip-stafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víso:

Víst er at allvalldr austan
Eggiaz vestr at leggja
Mót vid marga knútu
Minn snúdr er þat prúða.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ser beito
Steik af stóði Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc stafna fylgi ec því iafnan.

fluvium Nid projecit; quidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projecisse, nec unquam postea apertum fuisse Regis Olafi Sancti scrinium. Tunc temporis ab ejus cæde XXXV erant præterlapsæ hyemes, triginta quoque & quinque hyemes ipse in hoc terrarum orbe vixit. Haraldus Rex militum manum, qua ipse erat stipatus, austrum versus (cæterarum) suarum copiarum in occursum duxit. ibi ingens coactus est exercitus, adeo ut memoriæ sit proditum, Haraldum Regem classem habuisse CC fere navium (bellicarum), præter naves commeatum portantes, minoresque lembos. Classe in anchoris juxta Solundas stante, somnium somniavit homo, in navi Regis constitutus, Gyrdius nomine. Visus est ille sibi per somnium in Regia navi constitutus foeminam videre ingentem in insula stantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera ensẽ falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium classem prospiciens singularum in puppibus videre sedentes volucres, aquilas omnes atque corvos, foeminamque audire giganteam hoc carmen canentem:

Certum est, Monarcham ab oriente Stimulis agi, ut occidentem petat: Ponat ut multos offium nodos, Meo (sane) quastui id erit, nobiles. Potest (jam) stragium avis eligere, Expectat ea multum sibimet escæ, Assam carnem ex Giukii eqvis, Proræ insidens, me semper comite. Proræ insidens, me semper comite.

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á skipi því, er skamt lá frá skipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz síá flota Haralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann fā á landino fylking mikla, oc þótti sem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyrir lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc fat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blóð um kiaptana; enn er hann hafdi þann erit, þá hastadi hon ödrom í munn varginom, oc síðan hveriom at odrom, enn hann gleypri hvern. Hon qvad:

Skóð lætr skína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr fer aurnis ióða
öför konungs giörfa.
Sviptir í fvardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulf s munn litar innan
Odlát koma blódi
Odlát kona blódi.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Haralld konung dreymdi um nótt, at hann læri i Nidarósi, oc hitti Ólaf konung bródr sinn, oc qvad Ólafr víso fyrir hönom:

Flestan

SOMNIUM THORDI.

A. D.
1066.

Thordi nomine dictus est vir quidam, classiariorum navis unus, quæ haud procul a navi Regis posita erat. Ei nocte quadam per somnium visa est Haralldi Regis classis terram accedere, quam se scire sibi visus est esse Angliam, Et in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraque parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coelum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obequitare visa est foemina ingens generis gigantei lupo vesta, qui hominis cadaver ore portabat, ex quo sanguis utrinque fluebat. Eo comesto, aliud cadaver in os lupi illa ingessit, posteaque aliud post aliud, qui omnia devoravit. Tum ea cecinit:

*Armata acies facit rubrum splendere
Clypeum, re inclinante ad prælium,
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirsutæ os (vastum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lupi voracis os tingit intrinsecus,
Id operisurgens, foemina sanguine.*

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Haralldus Rex per somnium sibi visus est nocte quadam Nidrosiæ versari, ibique fratrem Olafum convenire, qui hoc sibi cecinit carmen:

Rex

A. D.
1066.

Gramr vá frægr til fremdar
 Flestan sigr en Digri
 Hlaut ec því at heima fátom
 Heilagt fall til vallar.
 Uggir ec enn at tiggi
 Ydr mani feigd of byrion
 Traullz gefit fákomi fyllar
 Líks velldrat Gud slíko.

Margir adrir draumur oc fyriburdir voro þá sagdir, oc flestir dapurligir. Haralldr konungr, ádr hann fór af Þrándheimi, hafði þar látit taka til konungs Magnus son sinn, oc setti hann til ríkis í Noregi, er konungr fór í braut. Þora Þórbergs dóttir var oc eptir, enn Ellisif drottning fór med hönom, oc dætor hennar Maria oc Ingigerdr. Ólafur, son Haralldz konungs, fór oc med hönom or landi.

ORROSTA VID SKARDABORG.

Enn er Haralldr konungr var búinn, oc byr gaf, sigldi hann út á haf, oc kom af hafi vid Hialtland, enn sumt lid hans kom vid Orkneyar, lá Haralldr konungr íkamma hríd vid Hialtland, ádr hann sigldi til Orkneyia, oc hafði þadan med fer lid mikit, oc Jarlana Pál oc Erling, syni Þorfinnz Jarls: enn let þar eptir Ellisif drottning oc dætor þeirra Mariam oc Ingigerdi. Þadan sigldi hann vestr fyrir Skotland, oc svo fyrir England, oc kom

Rex reportavit celebris ad gloriam
 Plerumque victoriam ille Crassus;
 Corvi, quandoquidem domum rediit,
 Lapsu ego sancto (caesus) in terram.
 Metuo ego, ne (jamjam) o! Rex
 Vobis sit mors cita fato destinata,
 Lamiae & detis equis saginam
 Avida; non efficit id divinum Numen.

Plurima alia somnia & portenta tunc sunt relata, finisri pleraque & diri ominis. Antequam Haralldus Rex e Thrandhemia discessit, filium suum Magnum ibi in Regem accipi curavit, quem regno Norvegiæ præfecit gubernando, dum aberat ipse Rex Haralldus. Thora Thorbergi filia etiam remansit, sed abiit cum eo Elisabetha Regina, nec non filia ejus Maria & Ingegerda. Olafus, Haralldi Regis filius, ei etiam ex patria ibat comes.

PRÆLIUM JUXTA SKARDABURGUM
(SCARBOROUGH).

Itineri autem accinctus Haralldus Rex, flante vento secundo, mari se commisit, appulitque ad Hialtlandiam pars vero copiarum ejus ad insulas Orcadas. Post exiguum apud Hialtlandiam moram, Haralldus Rex ad Orcadas navigavit, unde magnam copiarum multitudinem secum duxit, nec non Jarlos, Paulum atque Erlendum, Thorsinni Jarli filios, relictis ibi Elisabetha Regina, atque filiabus Maria & Ingigerda. Inde occidentem versus primum Scotiæ

kom þar við land, er heita Kliflönd, þar geck hann á land, oc heriadi þegar, oc lagdi landit undir sic, oc feck einga viðstödo. Síðan lagdi hann til Skardaborgar, oc bardiz þar við borgar-menn; hann geck uppá bergit þat, sem þar verdr, oc let þar göra bál mikit, oc leggja í elld. Enn er bálit logadi, tóko þeir forka stóra, oc skuto bálino ofan í bæinn, oc tók þá at brenna hvert hús af ödro, gafz þá upp allr stadinn; drápo Nordmenn þar mart manna, enn tóko se allt þat er þeir fengo; vard þá Enskom mönnom engi kostur annar fyrir höndom, ef þeir skyldo hallda lífno, nema gánga til handa Haralldi konungi. Lagdi hann þá undir sic landit allt, þar er hana fór. Síðan lagdi Haralldr konungr med allann herinn suðr med landi, oc lagdi at við Hellornes, kom þar samnadr í móti hönom, oc átti Haralldr konungr þar orrosto, oc feck sigr.

FRA FYLKING JARLANNA.

Síðan lagdi Haralldr konungr til Humbro, oc upp eptir ánni, oc lagdi þar við land. Þá voro Jarlar upp í Iorvík Mauro-Kári Jarl, oc Valþjófr Jarl af Hunda-túnom, bródir hans, oc höfdo óvígán her. Þá lá Haralldr konungr í

Cc

[Ufo,

Scotiæ deinde Angliæ littora præternavigavit, ubi ad terram appulit loco, qui Klifland dicitur; his in terram ascensione facta, mox belligerare orsus, regionem istam sibi subegit, nemine resistente. Postea ad Skardaborgum appulsus, cum civibus prælium iniit. Hic ascenso monte, qui ibi est (vicinus), pyram ibi ingentem exstrui atque igne succendi iussit. Qua flammam late spargente, arreptis ingentibus longuriis, pyram ardentem in urbem detruserunt, ubi ædium aliquam invadente igne, tota dedita est civitas. Hic Nordmanni, multis civium occisis, bona omnia quæ capere potuerunt, diripuerunt; quare Anglis, si vitam vellent servare, nulla alia reliqua erat conditio, quam se suaque omnia potestati Regis permittere, qui totam, qua transit, regionem suæ ditionis fecit. Postea Haralldus Rex cum tota classe littora austrum versus circumvectus, ad promontorium Hellornes appulit, ubi occurrente, qui (eam in rem) collectus erat, exercitu, prælio congressus Haralldus Rex victoriam reportavit.

A. D. 1066.

DE ACIE JARLÖRUM.

Postea Rex Haralldus ad Humbrum fluvium classe vectus, amnemque ingressus, ad terram ibi classem appulit. Hic Eboraci commorabantur Jarli, Meuroharius Jarlus atque Valthiosus Jarlus de Hundatuno, frater ejus, invicta & ingenti quam maxi-

me

A. D. 1066. Ufo, er herra Jarla sótti ofan. Þá gekk Haralldr konungr á land, oc tók at fylkia lidi síno: stóð fylkingararmrinn annar fram á ár-backann, enn annar vissi á landit upp at diki nockoro; þat var fen diúpt oc breitt, oc fullt af vatni. Jarlar leto síga fylking sína ofan med ánni, vid öllum múginom. Konungs merkit var nærr ánni, var þar allþykt fylkt, enn þunnast vid dikit, oc lidit þat ótraustast. Þá sótto Jarlar ofan med díkino: veik þá fyrir armr fylkingar Nordmanna, sá er vissi at díkino, enn Enskir menn sótto þar fram eptir þeim, oc hugdo at Nordmenn mundo flýa vilia. Fór þar fram merki Mauro-Kara Jarls.

ORROSTA VID HUMBRO.

Enn er Haralldr konungr sá at fylking Enskra manna var kominn ofan med díkino gegnt þeim, þá let hann blása her-blástr, oc eggjandi herin ákassiga, let þá frambora merkit Landeydona, snaradi þá atgaungo íva harda, at allt hrack fyrir: gördiz þá mannfall mikit í lidi Jarla. Sneriz þá lidit brátt á flóttu, flýdi sumt upp med ánni eða ofan,

enn

me copiarum multitudine stipati. In amne Ufa stabat classis Regis Haralldi, quo tempore a superiori regione descendit Jarlorum exercitus. Tum Haralldus Rex, facta in terram exscensione, aciem suorum ordinare coepit, cujus aciei alterum cornu ad ripam amnis pertingebat, alterum vero excurrebat ad fossam, ubi palus erat profunda latæque, atque aquæ plena. Jarli aciem suorum juxta amnem lento gradu procedere fecerunt, tota comitati copiarum multitudine. Vexillum regis amni propius stabat erectum, ubi quoque densior multum erat acies, contra tenuior juxta fossam ibique copiæ, in quibus minus erat roboris. Tum Jarlis juxta fossam arma inferentibus, cornu aciei Nordmannorum retro cessit, quod ad fossam vergebat; quare Angli cedentibus acriter instabant, existimantes Nordmannos in fugam se velle conjicere. Hanc ob causam vexillum Maurokarii Jarli longius processit.

PRÆLIUM JUXTA HUMBRUM.

Haralldus autem Rex, videns Anglorum aciem ad fossam usque descendisse & juxta eam aciei suæ e regione procedere, signo pugnae tuba dato, suos acerrime hortatus, vexillum Landeyda (terræ vassatricem) procedere jussit, quo facto, tanto impetu in hostem ferebatur, ut omnia cedere cogerentur, maxima cum copiarum strage, quæ Jarlis militabant. Quare (eorum) exercitus in fugam statim est conjectus, fugientibus quibusdum

enn flest fólk lióp út á díkit, lá þar
sva þyckt valrinn, at Nordmenn máttu
ganga þurfætis yfir fenit. Þar týndiz
Mauro - Kári Jarl. Sva fegir Steinn
Herdíarson:

Þíód fórsk mörk í móð
Menn druknodo socknir
Drengir lá ar of ungan
Ofár Mauro-Kára.
Fíla drottinn rak flóttu
Framr tók her á ramri
Rás fyrir rauskom vísa
Rík-lundadr vítt undan.

Þessa drápo orti Steinn Herdíarson um
Ólaf, son Haralldz konungs, oc getr hann
þess, at Ólafr var í orrofto með Ha-
ralldi konungi fedr sínom. Þessa getr
oc í Haralldz Sticka:

Lágo fallnir
Í fen ofan
Valþíófs lídar
Vafnom höggnir.
Sva at gunn hvatir
Ganga máttu
Nordmenn yfir
At nám einom.

Valþíófr Jarl, oc þat líd er undan komz,
flýdi upp til borgarinnar í Iorvík, vard
þar it mesta mannfall. Orrofta var
midvikodag inn næsta fyrir Matthias
messo.

*busdam juxta amnem, sursum aut deorsum, A. B.
plerisque vero in fossam cursu tendentibus, 1066.
ubi tanta jacebat caesorum & mortuorum
strages, ut per paludem Nordmanni siccis
pedibus ire possent. Perit eo praelio Mau-
rokarius Jarlus. Qua de re ita Steinus
Herdia filius:*

*Populi multi periere in amne
Viri suffocati sunt, aqua merfi;
Milites jacuere mane supra juvenem,
Cumulis strati, Maurokarium.
Virorum Dominus instabat fugientibus,
Strenuum agmen in fugam se conjecit
Citam, sequenti fortissimo Regi,
Generosus ille, ut sese subducerent.*

*Hocce carmen pepigit Steinus Herdia filius
de Olafo, Haralldi Regis filio, memorans
ibi, Olafum cum patre suo Haralldo Rege,
praelio interfuisse. Cujus (quoque) rei (ita)
meminit carmen, dictum Harallds Sticka:*

*Jacuere strati
In palude sursum,
Valthiofi comites
Armis (illi) casti;
Ut pugna acres
Ire (tunc) possent
Nordmanni trans (fossam)
Per cadavera sola.*

*Valthiofus Jarlus, atque copiarum quot-
quot evadere potuere, ad civitatem Ebora-
cum fuga se subdlexerunt, ubi maxima ho-
minum facta est strages. Praelium hoc
initum fuit die quodam Mercurii, proximo
ante festum S. Matthiae.*

A. D.
1066.

FRA TOSTA JARLI.

Tosti Jarl hafði komit vestan af Flæmingialandi til Haralldz konungs, þegar er hann kom til Englandz, oc var Jarl í öllum orrostom þessom. Fór þá svo sem hann hafði sagt Haralldi konungi fyrr er þeir fundoz, at fiölldi manna dreif til þeirra í Englandi; þat voro frændor oc vinir Tosta Jarls, oc vard konungi þat mikill styrkr lids. Eptir þessa orrosto, er ádr var frásagt, geck undir Haralld konung lid allt um en næsto herod, enn sumt flýdi. Þá byriadi Haralldr konungr ferd sína, at vinna borgina, oc lögdo herinom vid Stafnfurdo-bryggior. Enn fyrir þá lauk at konungr hafði unnit svo mikinn sigr vid stóra höfðingia oc ofressi lids, var allt fólk rætt oc örvæntiz móttáudo. Þá gördó borgar-menn ráð fyrri fer, at senda bod Haralldi konungi, oc biódaz í valld hans, oc svo borgina. Var þetta allt fyfslat, svo at Sunnodaginn fór Haralldr konungr vid öllum herinom til borgarinnar, oc fetto þing utan borgar konungr oc menn hans, enn borgarmenn sóttó til þingsins; á því þingi iáradiz allt fólk undir lýdni vid Haralld konung, oc fengo hönoygisla úginna manna sono, svo sem Tosti Jarl kunni skyn allra manna í þeirri borg,

DE THOSTIO JARLO.

Tostius Jarlus ab occidente e Flandria accesserat ad Haralldum Regem, ut primum hic ad Angliam appulit, qui Jarlus omnibus jam dictis interfuit praeliis. Hic quoque res accidit, quemadmodum is Haralldo Regi antea dixerat, quo tempore primum convenere, ut ad eos conflueret magna hominum multitudo, consanguineorum atque amicorum Tostii Jarli, qua multum roboris Regis accessit exercitui. Post praelium, quod supra est dictum, copiae omnes proximorum provinciarum Regi se submiserunt, quaedam vero fuga salutem quaesivere. Tum Haralldus Rex copias movit, ut civitate potiretur, & castra juxta pontem Stanfordsensem posuit. Cum igitur Rex tanta potitus esset victoria, contra summos copiarum praefectos, & contra exercitum, suo longe majorem, omnium animis metu percussis, ei resistere ausi non sunt. Quare civibus, consilio habito, visum est consultissimum, missis ad Haralldum Regem legatis, sua omnia atque civitatem ejus potestati & fidei tradere. Quae omnia ea cura sunt effecta, ut die dominica Haralldus Rex toto cum exercitu civitatem accedens, extra eam suo cum comitatu comitia poneret, ad quae frequentes convenire cives. Eis in comitiis totus populus, promisso Haralldo Regi obsequio (& fide), obfides ei dedere, praecipuae dignitatis virorum filios: ejus enim civitatis omnes incolae Tostio Jarlo erant perquam noti; quofacto, Rex

borg, oc fór konungr um kveldit þofan til skipanna með fiálf-görom sigri, oc var allkátr. Var ákvedit þingit snemma mánadaginn í borginni; skyldi þá Haralldr konungr skipa stadin með ríkis-mönnum, oc gefa retto oc len. Þat sama kveld, eptir íólarfall, kom sunnan at borginni Haralldr konungr Gudenafon með óvígán her, reid hann í borgina at villd oc þocka allra borgar-manna, voro þá tekinn öll borgar-lid, oc allir veggir, at eigi skyldi mófn koma Nordmönnum; var þessi herr um nóttina í stadnom.

UPPGANGA HARALLDZ KONUNGS.

Mána-dagin, er Haralldr konungr Sigurdarfon hafdi mataz at dagverdar máli, þá let hann blása til land-gaungo; býrr sic þá herinn, oc skiptir lidino, hverir fara skulo, eda hverir eptir skulo vera; hann let uppganga í hvarri sveit II menn þar einn var eptir. Tosti Jarl bió sic til uppgöngo með Haralldi konungi vid fina sveit: enn eptir varo til skipa-gæzlo Ólafr konungsfon, oc Páll oc Erlendr, Orkneyinga Jarlar, oc Ey-

C c 3

steinn

Rex vespera i naves descendit, victoria, A. D. 1066. quam ipse sibi comparaverat, beatus, atque animo quam maxime hilaris. Statutum fuerat, ut mane die Lunæ in civitate comitia haberentur, in quibus Rex Haralldus civitati Praefectos, constitueret eam gubernaturos, juraque daret & fenda distribueret. Eadem illa vespera, post occasum solis, ab austro ad civitatem accessit Haralldus Rex Godwini filius, invicta militum manu stipatus, qui bona civium omnium voluntate atque consensu oppidum intravit; quo facto, occupatis omnibus portis, atque (tam ibi quam) per muros custodibus dispositis, cautum est, ne rei (novæ) nuntius ad Nordmannos portaretur. Per noctem exercitus ille in civitate commorabatur.

DE ASCENSU HARALLDI REGIS
(AD CIVITATEM).

Die lunæ, postquam Haralldus Rex, Sigurdi filius, jentaculum sumserat, signo tuba data, copias in terram exscendere jussit; quo facto, cum se paraverat exercitus, copias divisit, secernens quæ ituræ essent (ad civitatem), quæve apud naves remansuræ, ita ut in singulos ordines ex navibus jussit binos exscendere remanente uno (tertio). Tostius Jarlus se quoque accinxit, ut cum Haralldo Rege ad urbem ascenderet, suis agminibus comitatus. Navibus autem custodes sunt relictæ Olofus Regis filius, nec non Paulus & Erlendus Orcadum Jarli, atque

A. D. 1066. steinn Orri, son Þórbergs Árnasonar, er þá var ágætastir oc kærstr konungi alla lendra manna: þá hafði Haralldr konungr heitit hönom Mario dóttor sinni. Þá var vedr forkunnliga gott, oc heitt skín. Menn leto eptir brynior sínar, enn gengo upp með skiöldom oc hiálmom, oc kesiom, oc sverdom gyrd-ir, margir höfdo oc skot oc boga, oc váro allkátir. Enn er þeir sóttu í nánd borginni, fór í móti þeim lid mikit, fá þeir ió-reykinn, oc undir fagra skiöldo oc hvítar brynior. Þá staudvadi konungr lid sitt, let kalla til sín Tosta Jarl, oc spyrr hvar þetta lid man vera? Jarl svarar, letz þickia meiri van, at úfridr mundi vera, let oc hitt vera mega, at þetta mundi vera nock-orir frændor hans, oc leita til vægðar oc vináttu, enn fá í mót af konungi traust oc trúnat. Þá mællti konungr, at þeir mundo fyrst hallda kyrro fyrir, oc forvitnaz um herinn; þeir gördo svo, oc var lidir því meira, er náligarr fór, oc allt at síá, sem á eina ís-möl sæi, er vapnin glóado.

RAD TOSTA JARLS.

Þá mællti Haralldr konungr: tókom nú gott ráð nockor oc vitrligt, þvíat eigi er at dyliáz í, at ófridr er, oc mun kominn

atque Eysteinn Orri, filius Thorbergi Arnii filii, omnium Scetraparum (Norvegiæ) tunc temporis inclutissimus & Regi carissimus, cui Rex filiam suam Mariam conjugem promiserat. Eximia eo die erat aëris clementia, atque sole splendente calor; quare (Nordmanni) relictis loriceis, adscenderunt clypeis, galeis & gassis lanceisque armati atque gladiis cincti, quidam sagittas etiam & arcus portantes, sed lato omnes hilarique animo. Caterum ubi civitati appropinquarent, ingens iis in occursum venit exercitus, videruntque pulveris nubem, ab equis concitatam (quæ in aërem ferebatur), & sub nube clypeos pulcherrimos ac albicantes loricas. Hic Rex agmen suorum sistens, Tostium Jarlum vocari jussum interrogat, quanam hæc essent copię? Ad quæ respondens Jarlus dixit, verisimilius sibi videri, hostilem hic adesse exercitum, fieri tamen posse, ut consanguineorum suorum quidam hi essent, veniam (hinc) delictorum & amicitiam quærentes, (illinc) Regis opem, fidemque & gratiam implorantes. Tum jussit Rex suos primum consistere, ut quanam essent eæ copię, explorarent; hoc facto, quo propius accessit exercitus iste, eo major est factus, visusque totus, armis radiantibus, ac si sparsarum esset glacierum congeries.

CONSILIUM TOSTII JARLI.

Tum Haraldus Rex: "jam bonam, inquit, atque rei conveniens consilium prudenter ineamus: non enim dubitandum aut dissimulan-

dum,

kominn konongr siálfir. Þá svaradi Jarl: þat er it fyrsta, at snúa aptr sem skiótast til skipa, eptir lidi voro oc vápnom, veitom þá vidrtöko eptir efnom; enn at ödrom kostom látom skipin gæta var, oc eigo þá riddarar eigi valld yfir ofs. Þá sagdi Haralldr konungr: annat ráð vil ec hafa, at setia hina skiótustu hesta undir þriá vaska drengi, oc rídi þeir sem hvatligast, oc segi lidi voro, man þá skiótt koma ofslidveizla, fyri því at Englizmenn skulo eiga enn snarpa hrid, ádr enn ver berim inn lægra lut. Þá sagdi Jarl bad konung ráða þessu sem ödro, 'letz oc vera eigi giarn at flýa. Þá let Haralldr konungr setia upp merki sitt Land-eydo; Frirekr het lá er merkit bar.

FRA FYLKING HARALLDZ KONUNGS.

Sídan fylkdi Haralldr konungr lidi síno let fylking lánga enn eigi þiöcka: þá beygdi hann armana aptir áak, sva at saman tóko, var þat þá vídr ringr, oc iafn-þyckr öllom megin utan, skiölldr vid skiölld, oc sva yfir ofan, enn konungr siálfir oc konungs sveitin var fyrir innan

dum, hostem adesse, inimica portantem; ^{A. D. 1066.} Rex sine dubio ipse advenerit. „ Ad quæ respondit Tostius: „primum erit, ut quam fieri possit occissime ad naves reversi, copias ibi relictas nobis jungamus, Et arma capiamus, quo facto, pro viribus aggredientem hostem excipiemus, aut si id non commode processerit, naves habebimus defensores, sic equitum agmini non licebit arma nobis inferre. „ Hic Haralldus Rex: aliud, inquit, „consilium capiam; equos velocissimos adscendere jubebo tres juvenum promissimorum, qui cursu effusissimo equitantes, rem comitatu nostro narrabunt, quo facto, suppetiæ nobis cito advenient; acerrimam etenim pugnam experientur Anglici homines, antequam eis inferiores redditus succumbimus. „ Tum respondens Jarlus dixit, se hæc, ut cætera omnia, voluntati Et consilio Regis relinquere, nec se in fugam esse propensum. Postea Haralldus Rex vexillum suum, Land-eyda dictum, erigi fecit. Qui vexillum portabat, Frirekus (Frederikus) nominabatur.

DE ACIE AB HARALLDO REGE
ORDINATA.

Posthac Haralldus Rex suas copias ordinavit, aciem longam instruens, sed non densam, cujus deinde cornua utrimque retro flexit, ita ut ibi jungerentur, quo modo in orbem formata est acies ingentem, pari ubique densitate, clypeoque clypeum tangente, tam in prima acie stantium, quam his proximorum, ipse

A.D. 1066 innan hrínginn, oc þar merkit; þat var oc valit lid; oc í öðrom stad var Tosti Jarl med sína sveit, hafði hann annat merki: var fyrir því svo fylkt, at konungr vissi, at ridarar voro vanir at ríða á ridlom, oc þegar aptr. Nú segir konungr, at hans sveit oc Jarls sveit skal þar fram ganga, er mest er þörf; enn bog-menn varir skulo þar oc vera med ofs, enn þeir er fremstir standa, skulo setia spjótz-hala sína í iörd nidr, enn setia oddana fyrri brióft riddorum; ef þeir ríða at, enn þeir er næstir standa, seti sína spjótz-odda fyrri brióft hestom þeirra.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Haralldr konungr Gudinafon var þá kominn med her óvígán, bæði riddara oc fót-gángandi menn. Haralldr konungr Sigurðarfon reid þá um fylking sína, oc skyniadi hvernog fylkt var; hann sat á fvörtom hesti blefottom, hestrinn fell undir hönom, oc konungr af fram; stóð hann upp skiótt, oc mællti: fall er farar-heil. Þá mællti Haralldr Engla konungr til Nordmanna þeirra, er med hönom voro: kendo þer þann inn mikla mann, er þar fell af hestinom, við hinn blá kyrtil, oc

hinn

ipse autem Rex Regisque comitatus intra orbem erant, & ibi quoque vexillum. Hæc lecta erat acies; stabatque alio loco Tostius Jarlus, & ille suo stipatus comitatu, aliudque habens vexillum. Caterum ea de causa dicto modo ordinata erat acies, quod sciret Rex, more inter equites esset receptum, turmatim adequitare, moxque recedere. Quare iussit Rex, ut sua nec non Jarli cohors in aciem procederent, ubi necessitas potissimum (eorum operam) postulabat, ut iis quoque jungerentur sagittarii, & ut in primo ordine stantes, fixis in terra hastilibus (lancearum) mucrones equitum pectoribus objicerent, si adequitarent, eisque proxime stantes hastarum pectoribus equorum objicerent cuspides.

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Haralldus Godwini filius jam accesserat, invicta tam equitum quam peditum manu comitatus; quo tempore Rex Haralldus Sigurði filius suorum aciem obequitabat, eam ordinatam curatius inspiciens. Vehebatur is equo nigro, frontem macula alba notato, qui lapsus pedibus, Regem in terram pronum effudit. Ille celeriter in pedes erectus: "lapsus, inquit, itineris feliciter processuri est omen." Tum Haralldus Anglorum Rex Nordmannos allocutus, qui in ejus exercitu erant, interrogavit, anne virum cognoscerent illum ingentem, qui ex equo lapsus fuerat, cærulea tunica indutum, & galea pulcherrima

hinn fagra hiálm? Þat er konungr siálfr, fögdo þeir. Engla konungr sagði: mikill madr oc ítrmannligr; oc er þat vænna, at farinn se nú at hamingio.

FRA TALI HÖFDINGIA.

Riddarar XX rído fram af Þínga-manna lidi fyrí fylking Nordmanna, oc voro albryniadir, oc sva hestur þeirra; þá mællti einn riddari: hvart er Tosti Jarl í lidino: hann svarar: eigi er því at leyna, her muno þer hann finna. Þá mællti einn riddarinn: Haralldr konungr, bródir þinn, sendir þer kvedio, oc þau ord med, at þu skalt hafa gríð oc Nordumbraland allt, oc helldr en eigi vilir þú til hans neigiaz, þá vill hann gefa þer þridiong ríkis síns alls med sér. Þá sagði Jarl: þá er nockot bodit annat enn úfridr oc svívirðing, sem í vetr, oc hefði þá verit þetta bodit, þá væri margr sá madr á lífi, er nú er daudr, oc betr myndi þá standa til ríki í Englandi. Nú tek ec þenna kost, edr hvat vill hann þá bióða Haralldi konungi Sigurdarsyni fyrí sitt starf? Þá mællti riddarinn: sagt hefir hann þar nockot frá, hvers hann mun hönom unna af Englandi VII fóta rúm, eða því lengra sem hann er hærri enn adrir

D d

menn

cherrima caput tectum? ad quæ respondens ^{A. D. circ.} *tibus illis, ipsum esse Regem, dixit Anglo-1066.* *rum Rex: "Vir quidem ille magnus est & specie augustus, sed ut auguror, à fortuna jam destitutus."*

DE COLLOQVIO IMPERANTIUM.

Viginti equites, ex Thingmannorum exercitu adequitantes, Nordmannorum aciem accessere, ipsi ut & eorum equi toti loricati. Tum equitum quodam interrogante, an Tostius Jarlus ibi in acie versaretur, ipse respondet: "vos equidem non lateat, eum hic a vobis inveniri posse." *Ad quæ equitum unus: "Haralldus Rex, inquit, frater tuus, missa tibi salute atque hoc nuntio, pacem atque totam offert Northumbriam; atque potius, quam ut ad ejus partes ac amicitiam flecti nolis, tertiam totius regni tibi dare vult partem."* *Hic Jarlus: "alia equidem, inquit, jam offeruntur, quam inimicitia, bellum atque contumelia, prout (proxime præterlapsa) hyeme est factum; quodsi hæc tunc temporis fuissent oblata, multi in vivis essent homines, qui nunc interierunt, meliorque longe Anglici regni rerum status. Verum si has oblata ego acceperim conditiones, quam Haralldo Regi, Sigurdi filio, offert laboris (impensi) compensationem?"* *Ad quæ eques ille: "etiam, inquit, paucis indicavit, quid ex Anglia ei concessum velit, terræ spatium septem pedum aut nonnihil majus, quantum is altitudine*
alios

A. D. 1066. menn. Þá sagði Jarl: farit þer nú oc segit Haralldi konungi, at hann skyldi búaz til orrosto; annat skal satt vera at segia med Nordmönnum, enn at Tosti Jarl fór frá Haralldi konungi Sigurdarfyni, oc í fianda-flokk hans, þá er hann skyldi beriaz í Englandi vestr: helldr skulo ver allir taka eitt ráð, deya med semd, eða fá England med sigri. Þá rido aptr riddarar. Þá mælti Haralldr konungr Sigurdarson við Jarl: hverr var þessi inn mál-fnialli madr? Þá sagði Jarl: þat var Haralldr konungr Gudenas-son. Þá mælti Haralldr konungr Sigurdarson: of-lengi voro ver þesso leyn-dir; þeir varo sva komnir fyrri lid vart, at eigi myndi þessi Haralldr kunna at segia bana-ord varra manna. Þá sagði Jarl: satt er þat, herra, óvarliga fór slíkr höfðingi, oc vera mætti sva sem þer segit; oc fá ec þat, at hann villdi mer grid bióða oc ríki mikit, enn ec vera banamadr hans, ef ec segða til hans; vill ec helldr at hann se minn bana-madr, enn ec hans, ef annathvert skal vera. Þá mælti Haralldr konungr Sigurdarson til sinna manna: lítill madr var þessi, oc stóð steigríga í stig-reip-onom. Sva segia menn, at Haralldr konungr Sigurdarson qvad vífo þessa:

alios homines superat., Tum Jarlus: "ab-euntes igitur, ait, Haralldo Regi nuntii ferte mandatum, ut ad prælium se accingat; aliud quidem, quod inter se verum loquen-tur, habebunt Nordmanni, quam Tostium Jarlum, Haralldo Rege Sigurdi filio reli-cto, hostium ejus partibus & agmini se so-cium adjunxisse, quo tempore ad occidentem in Anglia prælium erat initurus. Omni-bus nobis eadem potius erit meus, idem pro-positum, honestam obire mortem, aut An-gliæ victoria potiri., Ad suos remeanti-bus equitibus, Haralldus Rex, Sigurdi filius, Jarlum interrogavit, quisnam esset vir ille oris adeo disertus? quo respondente, Haral-dum Regem fuisse, Godwini filium, Haral-dus Rex, Sigurdi filius: "enimvero, in-quit, jussu diutius id nobis fuit occultum: nostram enim aciem adeo accesserant illi, ut iste Haralldus cladis & cædis nostrorum nuntius non esset rediturus., Ad quæ Jarlus: "ve-ra, ait, loqueris tu, Domine, nimis incaute se gessit tantæ dignitatis Princeps; fieri (equi-dem) possent, quæ Tu loqueris: verum cernens, eum pacem mihi atque amplum regnum velle offerre, me contra necis in copatrata fore re-um, si eum proderem, malui illum me occi-surum, quam me illum, si alterutrum fieri fue-rit necessum., Tum suos allocutus Rex Haral-dus, Sigurdi filius: "exigua, inquit, staturæ erat vir iste, verum is stapedibus suis firmiter inhæsit., Memoriae produnt homines, Regem Haraldum Sigurdi filium hoc carmen cecinisse:

Fram

Prorsum

Fram göngo ver
 I fylkingo
 Brynio lausir
 Und blár eggjar.
 Hiálmar skína
 Hefkat ec mína
 Nú liggr skrud vart
 At skipom nidri.

Emma het brynja hans, hon var síð,
 svat at hon tók á mit bein hánom, oc
 sva sterk, at alldri hafdi vapn á fest.
 Þá mælti Haralldr konungr Sigurðar-
 son: Þetta er illa ort, oc mun verða at
 göra adra betri; þá kvad hann:

Kriúpom ver vid vapna
 Valteigs brákan eigi
 Sva bauld hilldr at hialldri
 Halld-ord í bug skialldar.
 Hátt bad mic þar er mættuz
 Menskord bera forðom
 Hlackar ís oc haufar
 Hiálm stall í gny málma.

Þá kvad oc Þiódolfr:

Skalka ec frá þótt fylkir
 Falli siálfr til vallar
 Gengr sem Gud vil úngom
 Grams erfingiom hverfa.
 Skína sól á fýni
 Snarráds en þá báða
 Haralldz ero haukar görfir
 Hefnendr konungs efni.

Prorsum eamus
 Nos in aciem,
 Loricas nudati
 Lividos sub gladios.
 Galeæ micant,
 Non habeo meam,
 Jam jacet ornatus
 Noster in navibus.

*Erat ei lorica, Emma dicta, 'prolixa adeo,
 ut ad mediam prominere suram, & adeo
 firma, ut armis omnibus semper impenetra-
 bilis fuisset. Tum Rex Haraldus, Sigurdi
 filius: "inconcinnum, inquit, & rude fuit
 istud quod cecini, quare aliud meliusque car-
 men pangam, necesse est." Tum hæc
 cecinit:*

*Serpimus nos in armorum,
 Stragis in campo, strepitu minime,
 Ita jussit Hilda nos in prælio,
 Perstans, sub ventrem cavum scutorum.
 Alce me monuit, ubi occurrunt,
 Virgo illa gestare olim,
 Gladii micantes atque crania,
 Galeæ sedem, in strepitu metallorum.*

Tunc hoc quoque cecinit Thiodolfus:

*Non sum ego, quamvis Rex
 Ceciderit ipse, stratus in campis,
 Eat res ut vult Deus, juvenibus
 Regis heredibus defuturus.
 Splendor solis non cadet in filios
 Consiliis prompti, antequam ambo
 Haralldi fuerint accipitres parati,
 Patrem ulturi, Reges futuri.*

A. D.
1066.

UPPHAF ORROSTONNOR.

EXORDIUM PRÆLII.

Nú hefr upp orrosto, oc veita Enskir menn áreid Nordmönnum, verdr vid-takan hörd, vard óhægt Enskom mön-num, at ríða at Nordmönnum, fyri ke-sionom, oc ríða þeir í hring um þá, var þar þá fyrst laus orrosta, meðan Nordmenn helldo vel fylkingonni, enn Enskir menn ríða at hart, oc þegar frá, er þeir fengo eigi at syst. En er Nord-menn fá, at þeim þótti, blaudliga atri-dit, þá sóttu þeir eptir þeim, oc villdo reka flóttann; enn er þeir höfðu brug-dit skjalld-borginni, þá ríða Enskir menn at þeim öllum megin, oc báro á þá skot oc spíót. Enn er Haralldr kon-ungr Sigurðarson fá þat, geck hann fram í orrosto þar er mestr var vapna-burdrinn, vard þar þá hin hardasta or-rosta, oc fell mikit lid af hvaromtvegg-iom. Þá vard Haralldr konungr Sigur-ðarson íva ódr, at hann lióp allt fram or fylkingonni, oc hió bádom höndom, hellt þá hvarki vid hönum hiálmr ne-brynia; þá stucko frá hönom allir þeir er næstir voro: var þá vid síálft, at Enskir menn mundi flýia. Sva segir Arnorr Iarla-skállð:

Hafdi brióft ne bifðiz
Böd-snart konungs hiarta
I hiálm þrimo hilmir
Hlit styggr fyrir fer lítit,

Jam prælium oriebatur, cum Angli in Nordmannorum aciem (ferociter) sunt in-vesti, quibus fortiter hostem excipientibus, Anglis non successit factus ab equitibus in Nordmannos impetus, ob projecta gæsa, quare Anglis circumcirca illic obequitanti-bus, primum leviter & sparsim conseruere manus, quamdiu Nordmanni ordines aciei probe servarunt. Anglis acriter quidem se ingerentibus, sed ubi in vanum cecidit im-petus, mox recedentes effusi fugientibus in-flare voluerunt; quare cum aciei scutis mu-nitæ ordines laxaverant, Angli undique in eos investi, missilia & jacula ingerebant. Quo viso, Rex Haralldus Sigurdi filius, in primam processit aciem, ubi arma confertim maxime ingerebantur; qua re factum est, ut ex acie ipse procurrens, ad utramque ma-num obvios prosterneret, tanto impetu, ut adversus ictus sævientis nec galeæ nec loriceæ impenetrabiles essent; quare ejus vim fu-gientibus omnibus, qui proximi fuere, eo jam ventum erat, ut Angli fugam circum-spicerent; cujus rei ita meminit Arnorus Jarlaskállð:

*Habuit tutamen, neque trepidavit
In pugna strenuum Regis cor
In galeæ procella Princeps
Satis, iratus, ante se exiguum.*

Pars

Ubi

Þars til þengils herfa
 Þat fá har atskatna
 Blóðrögr hiörr hins barra
 Beit döglunga hneitis.

*Ubi Regis & Principis Herferorum,
 Id uidit exercitus, quod viros hostes
 Cruentus gladius istius nudi
 Momordit Reges repellentis.*

A. D.
 1066.

FALL HARALDZ KONUNGS SI-
 GURDARSONAR.

CÆDES HARALLDI REGIS SIGUR-
 DI FILII.

Haralldr konungr Sigurdarson var loftinn auro í oftinn, þat var hans bana-sár, fell hann þá oc aull sú sveitin, er framgeck med hönom, nema þeir er apr opodo, oc helldo þeir merkino; varð þá enn inn hardasti bardagi, geck þá Tosti Jarl undir konungs merkit: tóko þá hvarirtveggio at fylkia annat sinni, oc varð þá á dvöl miöc löng orostonni. Þá quæð Þiódolfr:

*Haralldus Rex Sigurdi filius, sagitta gut-
 tur trajectus, quod vulnus ei erat lethife-
 rum, cecidit ibi, totaque militum manus,
 quæ ex acie progressum fuerat comitata, ex-
 ceptis qui ad suos sensim retrocessere, vexil-
 lum portantes. Hic iterum acerrimum re-
 cruduit prælium, Tostio Jarlo sub Regis
 succedente vexillum. Postea utrimque aciem
 denuo ordinare coeperunt, quo tempore ab
 pugna diu cessatum est. Tunc Thiodolfus
 hoc cecinit:*

Aulld hefir afráð golldit
 Illt nú quæð ec her stilltan
 Baud þessa ferd þiódolfr
 Þarflauft Haraldr austan.
 Sva lauk síklings æfi
 Snialls at ver rom allir
 Lofstungr beid inn leyfdi
 Lífs grand í stad vandom.

*Populus censum & vectigal pependit
 Malum, jam dico exercitum subsistere,
 Imperavit bocce iter gentibus
 Non necessario Haralldus ab ortu.
 Ita defuit Regis vita
 Celeberrimi, ut simus omnes,
 Regem mansit illum laudatum
 Vitæ jactura, in loco pessimo.*

Enn ádr en saman sigi en sídari orro-
 stan, þá baud Haralldr Gudenason grid
 Tosta Jarli bróðr sínom, oc þeim mön-
 nom ödrom, er þá lifdo eptir af lidi
 Nordmanna; enn Nordmenn æpðo upp
 allir fenn, oc sögðo sva, at hverr skyll-
 di falla of þveran annan, fyrr en þeir
 gengi til grida við Enska menn. Æpðo

*Antequam vero coaluit prælium posterius,
 Haralldus Godwini filius Tostio Jarlo fra-
 tri, una cum cæteris omnibus, qui ex Nord-
 mannorum copiis erant superslites, pacem
 & vitam obtulit. Contra Nordmanni om-
 nes, sublato clamore, uno dixerunt ore, se
 prius casuros, casos alium supra alium,
 quam vitam & pacem Anglis acceptam velle
 referre;*

A. D. þá hverirtveggio her-op, tókz þá orro-
sta í annat sinn. Sva segir Arnorr Jar-
la-skállid:

Eigi vard ens æg'a
Audligr konungs daudi
Hlífðot hlenna sofi
Hoddom rodnir oddar.
Helldr kuro meirr ins mæra
Míldings en grid villdo
Of fólk snaran fylki
Fallu lids-menn allir.

ORRA-HRID.

Eysteinn Orri kom í því bili frá skip-
onom með því lidi, er hánom fylgdi,
voro þeir albryniadir, feck þá Eysteinn
merki Haralldz konungs Landeyðona:
verdr nú orrosta í þridia sinn, oc var
sú hinn snarpasta, fello þá miöc Enskir
menn, oc var vid síalft at þeir mundi
flýja. Sú orrosta er köllod Orra-hríd.
Þeir Eysteinn höfdo farit sva ákaflika
frá skiponom, at þeir voro fyrr sva
módir, at náliga voro þeir ófærir, fyrr
enn þeir komo til orrosto, enn síðan
voro þeir sva ódir, at þeir hlífdo ser
eigi medan þeir máttu uppistanda; at
lycdom steypdoz þeir or hrínga-brynio-
nom, var þá Enskum mönnum hægt at
finna högg-stadi á þeim, enn sumir
sprungu með öllo, oc dó ófærir, fell
náliga

referre; quare belli clamore utrinque subla-
to, prælium denuo restauratum est. Hac de
re ita cecinit Arnorus Jarla-skállid:

Haud erat illius metuendi
Felix Regis obitus;
Non pepercerunt nebulones sopienti
Aura multo ornata cuspides.
Potius elegerunt illustris illius
Principis, quam vitam & pacem petere,
Circa Principem populi
Cadere, milites omnes.

ORRII PROCELLA.

Eysteinn Orrius illo temporis momento à
navibus accessit, copiis stipatus, quæ cum
comitabantur, loricatis omnibus. Eyslei-
nus, vexillum Regis affecutus, Landeyda
dictum, tertio prælium instauravit, in qua
maxima animorum & virium contentione
pugnatum est, Anglorum magna cadente
multitudine, adeo ut ipsi fugæ proximi es-
sent. Pugna illa vocata est Orrii procella.
Eysteinnus ejusque comites viam à navibus
vehementer adeo festinaverant, lassitudine
ideo ita confecti, ut ad omnia fere essent
inepti ac destituti viribus, antequam præ-
lium inirent; quod postquam inirent, eo
furore in hostem ruebant, ut scutis corpora
non tegerent, quamdiu pedibus stare potue-
re. Ad ultimum loricas abjicientes, icti-
bus quos intulere Angli, toto patebant cor-
pore, quidam etiam, lassitudine penitus con-
fecti, absque vulneribus necabantur. Tota
fere

nálíga allt stór-menni Nordmanna. Þetta var inn efra lut dags; varð þat sem von var, at þar voro enn eigi allir íafnir, flýðo margir, oc þeir er sva komoz undan, at ymissa audno báro til; gördi oc myrkt um kveldit, ádr en lokit væri öllum mann-dráponom.

FRA STYRKARI STALLARA.

Styrkár Stallari Haralldz konungs Sigurdarsonar, komz á brot, ágætr madr; hann feek hest, oc reid sva brött um kveldit, gördiz á vindr nockr helldr svalr, enn Styrkár hafði eigi klædi fleiri en flkyrto eina, oc hiálm á höfði; oc nöckvid fverd í hendi fer. Hönom svaladi, er hann hratt af fer mæðinni, þá kom í móti hönom vagn-karl einn, oc var í kaufungi fódrodum, þá mælti Styrkár: villto selia mer kaufunginn bóndi? eigi þerna, svarar hann, þú mant vera Nordmadr, kenni ec mál þitt. Þá sagði Styrkár: ef ec em Nordmadr, hvat villtu þá? bóndi svarar, ek vilda drepa þic, enn nú er sva illa, at ec hefir eigi vapn til, þat er nýtt se. Þá mælti Styrkár: ef þú bóndi mátt eigi mic drepa

fere hic periit Nordmannorum nobilium & A. D. 1066. Satraparum turba. Factum est hoc, die ad vesperam vergente; acciditque hic, quod expectari poterit, ut idem omnium non esset fatum: multi (enim) fuga salutem quaesivere, evaserunt quoque alii, quibus fors variis favebat modis, dieque vesperscente tenebrae obortae sunt, antequam finita est hominum strages.

DE STYRKARO AULÆ MAGISTRO.

Styrkarus, aulæ Magister Haralldi Regis Sigurdi filii, inter alios evasit, vir sane egregius, qui equum nactus vespera inde equitavit, quo tempore ventus subortus est frigidus, Styrkarum non vestiente nisi indusio, præter quod galea caput erat tectus, & gladio, quem manu præferebat, nudo armatus; cessante ergo labore & lassitudine, frigescere coepit. Tum obvius ei factus est homo, curru vectus, & endromide s. tunica pellicea vestitus, quem allocutus Styrkarus: "visne, inquit, tu rustice, mihi endromidem vendere?" ad quæ ille respondit: "non tibi equidem, tu sine dubio Nordmannus es, cujus rei index est mihi lingua tua." Tum interrogante Styrkaro: "quid, si Nordmannus essem, mihi faceres?" cum responderet rusticus: "te occiderem ego, sed jam malo fato accidit, ut ad eam rem idoneis destituar armis," hic Styrkarus: "Si, inquit, tu rustice, me occidere non potueris,

A. D. 1066. drepa, þá skal ee freista at ee mega þic drepa; reidir upp sverdit, oc setr á háls hönom, sva at geck af höfudit; tók hann síðan skinn-hiúpinn, oc lióp á hestinn, oc fór til strandar ofan. Ólafr Haralldzson var eigi á landi med, oc er hann spurdi fall födur síns, bióz hann til brottlögo med þat lid er eptir var.

FRA VILHIALMI BASTARDI.

Vilhiálmr Bastardr Rudo-Jarl spurdi andlát Játvardar konungs frænda síns, oc þat med, at þá var til konungs tekinn á Englandi Haralldr Gudinafon, oc hafði tekit konungs vígflo; enn Vilhiálmr þóttiz betr tilkominn ríkis í Englandi, en Haralldr, fyrir frændsemis sakir þeirra Játvardar konungs; þat var oc med, at hann þóttiz eiga at giallda Haralldi svívirðing, er hann hafði slitit festamálom vid dóttur hans, oc af öllo þessu saman dró Vilhiálmr her saman í Nordmandi, oc hafði allmikil fölmenni, oc nógan skipa-kost. Þann dag, er hann reid or borginni til skipa sinna, oc hann var kominn á hest sinn, þá geck kona hans til

ris, *tentabo ego, an te possim occidere, quo dicto, gladium vibrans, cervicem ei ita feriit, ut caput præscinderetur, postea arrepta tunica pellicea, ascensoque equo, ad littus properavit. Olafus, Haralldi filius, in terram cum ceteris non adscenderat, qui necis patris sui certior redditus, una cum eis, qui superstites erant abitum paravit.*

DE VILHELMO NOTHO.

Vilhiálmus (Vilhelmus) Nothus Rothomagi Dux, mortis Edvardi Regis, sui affinis, certior factus, nec non in Anglia acceptum in Regem esse Haralldum Godwini filium, & regia inauguratione sacratum, existimavit Angliæ regnum majori, quam Haralldo, jure sibi deberi, nempe propinquiori cognatione (a) cum Edvardo Rege conjuncto, ratus præterea, causam sibi esse rependendi Haralldo contumeliam, & rupta, quæ cum filia sua inierat, sponsaliorum foedera; quibus de causis omnibus Vilhelmus, in Nordmannia multis contractis copiis, ingentem jam duxit exercitum classemque, quanta opus fuit. Quo die ex civitate ad naves equitaturus, equum adscenderat, accessit eum conjunx, cum illo collocutura.

Quod

(a) Cognatio inter *Wilhelmum* & *Edvardum* erat sane perquam exigua & exilis: sed magna visa est Snorrio nostro, sibi nempe persuadenti, *Wilhelmum* fuisse *Emmæ* fratrem, ideoque post *Edvardi*, *Emmæ* filii mortem, regni *Angliæ* *Haralldo* propinquiore heredem. Verum enimvero istud cognationis & hereditatis jus nullum præ se tulit *Vilhelmus*, regni *Anglici* habenas invadens, nec loquuntur scriptores *Anglici*. Promissum sibi ab *Edvardo* regnum, neglecta ab *Haralldo* foedera, & violata juramenta prætendebat *Vilhelmus*.

til hans, oc vildi tala við hann. Enn er hann lá þat, þá laust hann til hennar með hælino, oc setti sporan fyrri brióft henni, svo at á kaf stóð, fell hon við oc feck bana, enn Jarl reid til skips, fór hann með her sinn út til Englandz. Þar var með hanom Otta Erki-biskop bródir hans. Enn er Jarl kom til Englandz, tók hann at heria, oc lagdi under sic landit, hvar sem hann fór. Vilhiálmr Jarl var hveriom manni meiri oc sterkari, oc riddari hinn mesti, her-madr mikill, oc helldr grimmr, oc enn vitrausti madr, oc kalladr eigi all-tryggr.

Quod ubi ille vidit, calce eam petiit, atque A. D. 1066. accedentis pectus calcari ita feriit, ut ad viscera penetraret (b), quo vulnere lapsa exspiravit; cæterum Dux ad naves equitans, cum exercitu in Angliam abiit, qua in expeditione comes ei erat Otho Archiepiscopus, ejus frater (c). Ad Angliam ap- pulsus Dux, bello ibi grassari coepit, & terras, quascunque accessit, sibi subjicere. Vilhelmus Dux corporis statura & robore omnium erat præstantissimus, equitandi arte eximius, insignis bellator, sed ad savitiam nonnihil proclivis, vir quoque sapientia insigni, at ut ferebatur, fidei per omnia non tenax.

FALL HARALLDZ KONUNGS GUDINASONAR.

Haralldr konungr Gudinafon lofadi brautferd Ólafi syni Haralldz konungs Sigurðarsonar, oc því lidi er hönom hafdi fylgt,

CÆDES HARALLDI REGIS, GODWINI FILII.

Haralldus Rex, Godwini filius, Olofo filio Haralldi Regis Stigurdi filii, copiisque quæ eum comitabantur, nec in prælio ceciderant, libere abeundi veniam concessit. Cæterum

(b) Hic fallitur Snorrius noster aliiqve rerum Septentrionalium scriptores, qui eadem tradunt: testes enim habemus scriptores Anglicos, conjugem Vilhelmi non tantum in vivis fuisse, postquam Rex Angliæ factus est, sed & Angliæ Reginam, publica solennitate Londini coronatam. At Snorrius filia, aut vana falsaque hic narrasse, quis crediderit? Narrat Morkinskinna, Vilhelmo expeditionem in Haralldum diffvasisse conjugem, & ideo à marito irato fuisse necatam. Sublestæ igitur fidei suspectam habuisse maritum, & indignius tractasse, veri non est absimile; sed plura hac de re dare, non hujus loci.

(c) Otho s. Odo ille erat frater Guilhelmi uterinus, & Episcopus Bajocensis, regni Angliæ, absente Guilhelmo, aliquamdiu præfektus, sed Regi postea suspectus & in carcerem conjectus, dum post mortem Guilhelmi libertati redditus, novas iterum res molitur, in arce, quam Hornecastellum dixerunt, obsessus & ad deditionem compulsus, in Nordmanniam, ad Robertum Ducem se contulit, liberum dimittente Rege Wilhelmo Rufo.

A. D. fylgt, oc eigi hafði fallit í orroftinni;
 1066. enn Haralldr konungr sneriz sudr á Eng-
 land, þviat hann hafði þá spurt, at Vil-
 hiálmr Jarl Bastardr fór sunnan á Eng-
 land med lid mikir, oc lagdi landit un-
 dir sic. Þar voro þá med Haralldi
 brædor hans Sveinn oc Gyrdur oc Val-
 þjófr Jarl. Fundr þeirra Haralldz kon-
 konungs oc Vilhiálms Jarls vard sudr á
 Englandi vid Helsingia-port, vard þar
 orrofta mikil: þar fell Haralldr konungr
 oc Gyrdur Jarl bródir hans, oc mikill
 luti lids hans. Þat var XIX nóttom
 eptir fall Haralldz konungs Sigurdarfon-
 ar. Valþjófr Jarl bródir Haralldz kom
 á flóttu undan, oc síð um kvellit mætti
 Jarl sveit nockorri af Vilhiálms mönnum.
 Enn er þeir fá lid Valþjófs Jarls, þá
 flýdo þeir undan á eydiskóg nockorn;
 þat var C manna. Valþjófr Jarl let elld
 leggja í skóginn, oc brenna upp allan
 saman. Sva segir Þorkell Skallason í
 Valþjófs flokki:

Hundrat let í heitum
 Hirdmenn iöfurs brenna
 Sóknar yggr enn seggiom
 Svido kvellit var þat elldi.

Frett

terum Haralldus Rex suo cum exercitu, ad
 australes Angliæ partes flexit iter, nempe
 nuntiis certior redditus, Ducem Vilhelmum
 Nothum, meridionales Angliæ regiones cum
 exercitu obeuntem, terras ibi suæ ditionis
 facere. Haralldo Regi tunc comites ade-
 rant fratres ejus, Sveinus atque Gyrdius,
 nec non Valthiosus Jarlus. Locus, in quo
 congressi sunt prælio Haralldus Rex atque
 Vilhelmus Dux, erat in australi Anglia,
 juxta Helsingorum portam (Helsingiaport)
 (d), ubi acerrimum initum est prælium, in
 quo cecidit Haralldus Rex, nec non frater
 ejus Gyrdius, atque ingens copiarum ejus
 multitudo. Factum est hoc, postquam XIX
 noctes à cæde Haralldi Regis, Sigurdi
 filii, erant præterlapsæ. Valthiosus Jar-
 lus, Haralldi frater, fuga elapsus, sera
 jam vespera cohorti cuidam occurrit militum
 Vilhelmi, qui eo viso fuga se subduxerunt
 in sylvam quandam desertam. Cohors illa C
 erat militum. Valthiosus Jarlus, igne
 in sylvam immisso, ad unum omnes cremari
 jussit (e); qua de re ita cecinit Thorkelus
 Skallii filius in carmine, Valthiofs-Flokk
 dicto:

Centum jussit in ardore
 Aulicos viros Regis comburi
 Pugna Othinus, istis militibus
 Ustionis vespera ea erat, ignis.

Auditum

(d) Helsingia port hodie Hastings.

(e) Hæc sine dubio alio tempore & longe serius facta sunt. Prælio huic interfuisse Valthiosum, non memo-
 rant Scriptores Anglici, sed circa ov. 1075 in Vilhelmum Regem conspirasse, & ejus jussu fuisse
 occisum. conf. Torfæi Hist. Norv. Par. 3. lib. 6. cap. 1.

Frett er at firdar knátto
Flagd viggs und kló liggja
Imleitom feckz áta
Öls black vid hræ fracka.

ÆTTAR-TÖLUR.

Vilhiálmr var sónr Rodbertz Lángaspióz, sonar Rikardz Rikardzsonar, Vilhiálms-sonar, Göngo-Hrolfs-sonar, sem fyrstr vann Nordmandi, oc voro þeir allir Rudo-Jarlar, þat ero Greifar í Rothmaga í Nordmandi, hvarr eptir annan. Göngo-Hrolfr var sonr Rögnvalldz Mæra-Jarls, bródir Þóris Jarls ens Þegianda oc Torf Einars í Orkneyom, sem drap Halfdán Hálegg, fyrir þat hann hafði drepit födr hans Rögnvalld Mæra-Jarl, sem segir í Sögo Haralldz Hárfagra. Adalrádr konungr í Englandi átti Emmu drottningo, systur Vilhiálms Greifa Bastards af Nordmandi; átti hann vid henni tvo sono Játvard oc Edmund, sem eptir hann varð konungr í Englandi, enn síðann rekinn or landi af Knúti konungi enom Ríka í Danmörk, oc Játvardr edr Edvardr hinn helgi, sem síðan varð kon-

E e 2

ungr

*Auditum est, quod viri sint coacti
Lamiæ equi sub ungve jacere;
Torva tuenti appositus fuit cibus
Alni eqvo ex cadaveribus Francorum.*

A. D.
1066.

GENEALOGIÆ. (f)

*Vilhelmus erat filius Rodberti longæ ha-
stæ, nepos Rikardi, pronepos Rikardi,
(senioris), abnepos Vilhelmi, qui erat
filius Hrolfi Peditis, à quo primum oc-
cupata est Nordmannia. Hrolfus Pedes
erat filius Rögnvalldi Möriarum Jarli, fra-
ter Thoreri Taciturni atque Torf-Einari
in Orcadibus, qui occidit Halsdanum Há-
leg (altæ suræ) cædem patris Rögnvalldi,
Möriarum Jarli, ulturus, prout in histo-
ria Haralldi Pulchricomi memoratur. Adal-
radus (Ethelredus) Rex Angliæ, conjugem
duxit Emmam Reginam, Vilhelmi Nothi
Comitis (Ducis) sororem (g), ex qua duos
suscepit filios, Edvardum atque Edmundum,
qui post eum factus Rex Angliæ, postea à
Knuto Potente Danicæ Rege patria est pul-
sus (h); Játvardus vero, sive Edvardus
Sanctus (i), post obitum Horda-Knuti Re-
gis*

(f) Hocce caput 102 solus habet Codex B sive editio Heimskringlæ Peringskiöldiana; quæ res suspicioni dat locum, illud sit interpolatum & ipse non esse Snorri.

(g) Scriptorem nostrum hic memoria, aut tradita ab aliis sefellere: nam Emma non erat Vilhelmi soror, sed patris Vilhelmi amita. Hinc ille, exilis sane, consanguinitas, quam Vilhelmu & Edvardum Confessorem intercessisse narrant nostri, fundamentum juris, quo sibi regnum Angliæ vindicavit Vilhelmus.

(h) Hic patrem Edmundum Regem cum filio Edmundo confundit auctor noster. Occisus est Rex Edmundus, à Duce Eadrico, Knuto Rege cædis si non auctore, saltem conscio, ut nonnulli memorant, non patria ejectus: sed Anglia pulsus est filius ejus Edmundus.

(i) Sancti cognomen non adhæsit Edvardo Emmæ filio, qui Confessor est cognominatus, sed Edvardo Edgari filio, qui circa ann. 959 occisus est.

A. D. ungr í Englandi, eptir dauda Hörda-Knútz konungs, Knútr hinn Ríki eignadiz Emmu drottningo, eptir dauda Adalráds, oc gat vid henni Haralld oc Hörda-Knútr. Edvardr konungr átti Gydo Godvins (Gvudina) dóttur, dóttir-dóttir Þorgils Sprakaleggs; hon var födr-systr-dóttir Sveins Úlfsfonar Dana-konungs, oc átto þau Edvardr konungr eigi barn saman þar fyrir tók hennar bródir Haralldr ríki eptir Edvard konung, oc kom svo England undan ættar-stofni Adalráds konungs ens Góða. Haralldr Gudinafon hafdi þá verit konungr hálfan tíunda mánað í Englandi, er hann fell, oc var þá enginn madr eptir af Godvins Jarls afkomendom, utan synir Tosta Jarls, Ketill oc Skuli, oc Gyda Harallds-dóttir; hennar feck Valdimar konungr af Holmgardi, sonr Jarizleifs konungs oc Ingigerdar drottningar, sem var dóttir Ólafs konungs Svenska: vid henni átti hann Haralld konung, sem átti Krístino dóttur Inga konungs Steinkelsfonar í Svía-ríki, dætor þeirra voro Málfrídr oc Ingibiorg. Sigurdr Jorðalafari feck Málfrídar, enn síðar átti hana Eiríkr konungr Eymuni í Danmörk. Enn Knútr Hertogi Lávardr feck Ingibiargar Harallds dóttur; þeirra börn voro Valdimar Dana-konungr, Krístin

gis Angliæ Rex est factus. Post mortem Adalradi Knutus Potens thori sociam accepit Reginam Emmam, cum qua genuit Haralldum (k) atque Horda-Knutum. Edvardus Rex conjugem habuit Gydam, Godvini (Gvudini) filiam, Thorgilsi Sprakaleggii ex filia neptem, quæ erat Sveini Ulfi filii, Danorum Regis, ex amita neptis. Ea atque Edvardus Rex liberos non genuere; quocirca post Edvardum Regem frater ejus (Gyðæ) Haralldus regnum suscepit, qua de re Anglia Regis Adalradi Boni prosapia excidit. Haralldus Godvini filius novem menses & dimidium in Anglia regnaverat, quo tempore cæsus occubuit, viro ex posteris Godvini Jarli (Ducis) tunc superflite nullo, præter Tostii Jarli filios Ketillum & Skulium, nec non Gydam Haralldi filiam, quam conjugem duxit Valdimarus Holmgardiæ Rex, filius Regis Jarisleifi atque Ingigerdæ, quæ erat filia Regis Olafi Sveci. Ex ea ille suscepit Haralldum Regem, qui conjugem habuit Christinam, Ingii Regis filiam, qui erat filius Steinkeli. Eorum filiæ erant Malsfrida atque Ingebiorga. Malsfridam conjugem duxit Sigurdus Jorðalafar (Hierosolymæpeta) & post eum Eirikus Eymune Daniæ Rex. Ingebiorgam vero Haralldi filiam matrimonio sibi junxit Dux Knutus, Lavardus cognominatus, quorum liberi erant Valdemarus Dano-

(k) *Haralldus sine dubio non erat Emma filius, sed natus ex Alfva, priore Knuti Regis sive uxore sive concubina, conf. emendationes illustriss. Suhmii in Historia Dan. pag. 41. not. (t).*

Kristín, Katrín og Margrét. Valdimar konungur fekk Sophíu dóttur Valaders konungs af Polen, og Ríkize drottningar; börn þeirra Sophíu voru Knútr konungur og Valdimar konungur, og Kristín, sem átti Karl konung Sörkvisson; þeirra börn voru Sörkvir konungur og Valdimar konungur, og Ríkiza drottning. Margrét dóttir Knúts konungs Lávars átti Stíg Hvítaledr; þeirra börn voru Nicolás og Kristín, sem átti Karl konung Sverkisson; þeirra son var Sverki konungur, fadir Johans konungs. Módir Karls konungs var Úlfhildr drottning, dóttir Hákonar Finnssonar, Hárekssonar af Þiótto. Úlfhildr átti fyrst Nicolás Dana konung, og síðan Inga konung Hallsteinson í Svía-ríki. Síðan fekk hennar Sverki Karls-son og Ríkizu drottningar, sem síðan átti konung Eirík Knúts-son í Svía-ríki.

FERD OLAFS HARALDZSONAR
I NOREG.

Olafr, son Haralldz konungs Sigurðarsonar, hellt lúði síno brott af Englandi, og sigldi út af Hrafnseyri, og kom um hausti til Orkneyja, og var þar þar tíðenda, at María dóttir Haralldz konungs Sigurðarsonar, hafði orðit bráð-dauð þann sama dag, og á þeirri sömu stundu, er Haralldr konungur hafði fallit fadir hennar.

E e 3

Ólafr

Danorum Rex, Christina, Catharina at-A. D. que Margareta. Valdemari Regis conjunxerat Sophia, filia Valaderi, Poloniae Regis & Reginae Rikissæ, sed Valdemari atque Sophiae liberi Knutus Rex & Valdemarus Rex, nec non Christina, nupta Regi Karlo Svörkeri filio, quorum liberi erant Svörkerus Rex, & Rex Valdemarus atque Rikissa Regina. Margareta Regis Knuti Lavardi filia connubio juncta fuit Stigo Hvitaledr (albi corii), qui liberos genuerunt Nicolaum atque Christinam, Regis Karli Sverkii filii conjugem; eorum filius erat Sverkius Rex, pater Regis Johannis. Mater Karli Regis fuit Ulfhilda Regina, filia Hakoni, neptis Finni, proneptis Hareki in Thiotta. Ulfhilda primum nupta fuit Nicolao Danorum Regi, & postea Ingio Regi, Hallsteini filio in Svionia. Post hunc conjugem eam duxit Sverkius Karli filius atque Rikissæ Reginae, quæ deinde nupta Eiriko Knuti filio, Svioniae Regi.

ITER OLAFI HARALLDI FILII
IN NORVEGIAM.

Olaus, Haraldus Regis filius, filii Sigurdi, suis cum copiis ab Anglia abiens, & (portu) Hrafnseyre dicto navigavit, atque autumno (eodem) ad Orcadas venit, ubi id novi acciderat, ut Maria, filia Regis Haraldus Sigurdi filii, subita morte esset extincta, eodem die eademque hora, qua in prælio casus occubuerat ejus pater, Rex Haraldus.

A. D. Ólafr dvalldiz þar um vetrinn, enn ep-
tir um sumaret fór hann austr til Noregs:
var hann þá þar tekinn til konungs með
Magnúsi bróður sínom. Ellisif drottning
fór vestan of haf með Ólafi stiúpfyni
sínom, oc Ingigerdi dóttor hennar. Þá
kom oc vestan um haf með Ólafi Skúli
son Tosta Jarls, er síðan var kalladr
konungs-fóstri, oc Ketill Krókr brodir
hans. Þeir voro bádir göfgir menn oc
kyn-stórir af Englandi, oc bádir forvitra:
voro þeir bræðor hinir kærsto Ólafi
konungi. Fór Ketill Krókr norðr á Há-
logaland, feck Ólafr konungr hönom þar
kvanfáng gott, oc er frá hönom komit
mart stór-menni. Skúli konungs-fóstri
var skörungr mikill, oc manna fríðastr
síonom; hann gördiz forstióri í hird
Ólafs konungs, oc taladi á þíngom, oc
red öllum land-rádom með konungi.
Ólafr konungr baud at gefa Skúla fylki
eitt í Noregi, þat er hönom þótti bezt,
með öllum tökum oc skylldom þeim er
konungr átti. Skúli þackadi hönom vel
bod sitt, oc letz helldr vilia beidaz af
hönom annarra luta, fyrir því ef konunga-
fkipti verða, sagdi hann, kann vera at
riúfiz

*ralldus. Olafus hyemem ibi transegit, sed
sequenti æstate orientem versus in Norve-
giam est profectus. Tum in Regem ibi est
acceptus, una cum fratre Magno. Elisa-
betha Regina Olafum privignum atque In-
gigerdam filiam suam ab occidente per mare
secuta est. Olafum ab occidente etiam co-
mitatus est Skulius, Tostii Jarli filius, qui
postea Regis nutritius est dictus, nec non
Ketillus Krok, ejus frater. Ambo hi (fra-
tres) viri erant eximii, nec non summis in
Anglia locis nati, Et insigni prudentia at-
que sagacitate ambo. Intima illi fratres
Olaso Regi juncti erant amicitia. Ketil-
lus Krok boream versus in Halogalandiam
se contulit, ubi curante Olaso Rege, con-
nubio junctus commodo, amplæ multorum
insignium virorum atque Magnatum stirpis
auctor est factus. Skulius Regius nutritius
vir erat manu Et consilio promptissimus Et
faciei decore præstantissimus omnium, qui
aulæ Olasi Regis præfectus, in comitiis
(ejus vice) verba fecit, atque rerum omnium
moderandarum cum Rege particeps erat.
Skulio Rex Olafus provinciam quendam in
Norvegia, quæ optima ei fuisset visa, ob-
tulit conferendam cum omnibus censibus at-
que vectigalibus, quæ Regis erant. Sku-
lius actis Regi prolixè gratiis, significavit,
se aliam rem à Rege petere velle, fieri enim
posse, si Regum foret commutatio, ut do-
num istud sibi non constans fieret; se igitur
possessiones Et prædia potius petiturum, em-
porio*

riúfiz giöfin. Ec vil helldr, segir hann, þiggja neckorar eignir þær er liggja nærr kaupstödom þeim, er þær herra erud vanir at sitia, oc taka Jóla-veizlor. Konungr iátadi hönom þeslo, oc skeytti hönom iardir austr vid Konungahello, oc vid Oflu, vid Tunsberg, vid Borg, vid Biörgyn, oc nodr vid Nidarós: þær voro náliga hinar bezto eignir í hveriom þesom stad, oc hafa þær eignir legit síðan undir þá ætt-menn, er af Skúla ero komnir. Olafur konungr gipti Skula frænd-kono sína Gudrúno Netsteins-dóttor. Módir hennar var Ingiridr, dóttir Sigurðar konungs Sýrs oc Ásto, módur Ólafs konungs helga: Ingiridr var systir Ólafs konungs hins helga oc Haralldz konungs. Sunr Skúla oc Gudrúnar var Ásolfr á Reini; hann átti Þóro, dóttur Skopta Augmundarsonar, oc var sá Skopti sonarson Þórbergs Árnasonar; enn dóttir Skula oc Gudrúnar var Ragnhildr, sem átti Orm kyrpins: hans dóttir var Ása, modir Biörns búks, Sonr þeirra Ásolfs var Gutthormr á Reini, fadir Bárðar, födur Inga konungs oc Skúla hertoga. Dóttir þeirra Ásolfs oc Þóru var Sigridr, sem átti Hallkel Húk; þeirra son var Jon, fadir Hallkels, Rögnvallds oc Gregorii. Gutthormr á Reine feck Elríðar, systur Hallkels Húks; þeirra dætor voro Rangrið, Ingrid oc Gudrud. Rangrið

átti

porio & civitati vicina, "in qua, inquit, A.D. solitum est Vobis, Domine, sedem habere atque convivia Jolensia celebrare." Hoc ei Rex gratificatus, prædia mancipavit illi, posita in vicinia Konungahellæ ad orientem, in vicinia Osloæ, Tunsbergæ, Borgi (Sarpsborgi), nec non Bergarum atque Nidarosæ ad boream. Præstantissima fere omnium ea erant prædia, suis singula locis, quæ in nepotum atque posterorum Skulii possessione postea fuere. Olafus Rex Skulio conjugem dedit cognatam sibi foeminam, Gudrunam, Nessleini filiam. Hujus mater erat Ingirida, filia Regis Sigurdi Syr atque Aslæ, matris Regis Olefi Sancti, quæ (igitur) Ingirida soror erat Regis Olefi Sancti atque Haralldi Regis. Skulii atque Gudrunæ filius erat Asolfus in Reine, qui conjugem habuit Thoram, filiam Skoptii, Augmundi filii. Skoptius ille erat Thorbergi Arnii filii ex filio nepos; sed Skulii atque Gudrunæ filia fuit Ragnhilda, quæ nupsit Ormo Kyrpino, cujus filia erat Asa, mater Biorni Buck (capri). Asolfi & Thoræ filius erat Gutthormus in Reine, pater Bardii, qui fuit pater Ingii Regis atque Ducis Skulii; Asolfi (vero) & Thoræ filia erat Sigrida, quæ nupta fuit Hallkello Huk, quorum filius erat Jon (Johannes), pater Hallkelli, Rögnvalldi atque Gregorii. Gutthormus in Reine uxorem duxit Elridam, sororem Hallkelli Huk, ex quo conjugio nata est Rangrida, Ingrida atque Gudruda. Rangrida nupsit

A. D. átti Biörn Byrdarfein, þeirra dætor voro Elrid og Ingibiörg. Elrid átti Magnus konung, þeirra dóttir var Kristín, sem átti Reidar Sendimann. Þórir Skinnfelldr hafði ádr átt Elríði, oc vid henni tvo sono Kiniad oc Þórgrím Klofa; enn eptir dauda Magnufar konongs Haralldzfonar giftiz hon lögmanningom í Gautlandi, þeirra son var Haralldr. Synir Ingibargar voro Þórsteinn Skáldmolld. Rangrid giftiz síðan Fridriki Kiæna, þeirra dóttir var Ástrídr. Ingirídr dóttir Guttorms á Reini átti Guttorm Austmansfon af Jamtalandi. Guttorm á Reini átti síðan Berglióto, þeirra son var Ásúlfr, hans dóttir var Þórbiörg, sem átti Eirik Griffil, þeirra son var Ásúlfr. Síðan eignadiz Þórbiörg Reidar frænda konongs. Guttormr á Reine feck síðan Sigrídar, dóttor Þórkels oc Hallkötlu. Hallkatla var dóttir Sveins Bryniúlfsfonar oc Ingirídar, systur Knútz Ríka; en Sveinn var bródir Sverkis í Sogn, Börn Guttorms oc Sigrídar voro Bárdr Guttorms-son,

nupfit Biorno Byrdarfein, quorum filiae erant Elrida atque Ingibiorga. Elrida nupta est Magno Regi (l), quorum filia fuit Christina, Reidaro Sendimann (Legato) matrimonio juncta. Elridæ prior maritus fuerat Thorerus Skinnfelldr (pellitus), qui cum ea duos genuerat filios, Kiniadum atque Thorgrimum Klofe; mortuo autem Magno Rege, Haralldi filio, conjugio juncta est Legifero Gautlandiæ, & ex eo conjugio natus Haralldus. Filii Ingibiorgæ erant Thorsteinus Skáldmolld. Rangrida postea nupta est Frederiko Kiæne, quorum filia fuit Astrida. Ingirida, filia Guttormi in Reine, maritum habuit Guttormum, Austmanni filium ex Jamtia. Conjugem postea duxit Guttormus in Reine Bergliotam, quorum filius erat Asulfus, hujusque filia Thorbiorga, uxor Eyriki Griffil, qui genuere Asulfum. Postea Thorbiorga nupta est Reidaro, Regis consanguineo. Aliam deinde Guttormus in Reine duxit conjugem, Sigridam, filiam Thorkelli atque Hallkatla; quæ Hallkatla erat ex sorore neptis Sveini, filii Brynjolfs & Ingiridæ, sororis Knuti Potentis (m), Sveinus autem frater Sverkeri in Sognia. Liberi Guttormi atque Sigridæ fuere Bardus Guttormi filius, qui priori

(l) Magnus ille Rex erat Magnus Erlingi filius; quare aut scriptoris ipsius memoriæ quodam lapsu, aut librarii incuria factum est, ut Rex hicce Magnus Haralldi dicatur filius.

(m) Knutus hicce Potens alius fuit, necesse est, quam Rex Knutus, ab Islandicis Scriptoribus vulgo Potens, ab aliis Magnus cognominatus. Knutus, quem hic loquitur Scriptor Satraparum Norvegiæ annus sine dubio fuit, cætera non nisi nomine notus.

son, sem fyrst átti Úlshildi, dóttor Páls biskups, oc síðan Ceciliu, dóttor Sigurðar konungs Haralldzsonar; þeirra synir voro þeir Ingi konungr, Skúli hertugi, oc Guttormr, oc dóttir Sigríðr.

SAMIÖFNUÐR HARALLDZ KONONGS
OC OLAFS KONONGS.

Halldorr son Bryniolfs Gamla Úlfalda var vitr maðr oc höfðiagi mikill, hann mælti þá er hann heyrði rædur manna, at menn misiöfnodo miöe skaplyndi þeirra brædra, Ólafs hins Helga oc Haralldz konungs, oc sagði sva: Eg var med þeim báðom bræðrom í kærleikom miklom, oc var mer hvarstveggja skaplyndi kunnigt; fann ec alldregi tva menn skaplíkari; þeir voro báðir enir vitrosto oc hinir vöpn-diörfosto menn, ágiarnir til fiár oc ríkis, ríklýndir oc eigi alþýðligir, stiórnsamir oc refflingasamir. Ólafr konungr braut landz fólk til Kristni oc rettra fíða, en reffaði grímmiliga þeim er dauð-heyrðoz víð; þoldo landz-höfðingjar hönom eigi íafndæmi oc rettdæmi, oc reísto her móti hönom, oc felldo hann á eign sinni síálfs, oc varð hann fyrir því heilagur. En Haralldr konungr heriadi

priori conjugio uxorem duxit Úlfhildam, A.D. filiam Pauli Episcopi, sed postea Cæciliam, filiam Regis Sigurdi, Haralldi filii. Eorum filii erant Rex Ingius, Dux Skulius, Guttormus, nec non filia Sigrida.

COMPARATIO INTER OLAFUM RE-
GEM ET REGEM HARALLDUM.

Halldorus filius Brynjolfs Ulfaldi, Veteris dicti, vir erat prudentia insigni & in rebus administrandis acer. Hic audiens sermones hominum, magnum ingenia fratrum, Olafi Sancti atque Haralldi Regis intercedens tantopere loquentium discrimen, sermonem ingressus ita: „Mihi, inquit, cum „utroque horum fratrum magna intercessit „amicitia, mihiqve utriusque (sat) notum „ingenium, qui duos homines ingenio magis pares & similiores nunquam inveni. „Fuere ambo homines eximia prudentia, „audacia in armis ferendis insigni, opum „atque potentiae avidissimi. animi elati & „ad vulgi favorem captandum minus apti, „sed in rebus administrandis strenui (ambo), „& in dilectis puniendis serveri. Olafus „Rex regni incolas & cives ad Christianam religionem & sacra rite instituta „vi coëgit, gravi in eos poena sæviens, qui „morigeri non erant; quam equam in omnes & justam severitatem non ferentes regni „Satrapæ & Magnates, copiis in eum „coactis, suo ipso in regno illum cecidere; „qua re sanctus fieri meruit. Haralldus „quoque

A. D. 1066. iadi til frægðar fer oc ríkis, oc braut allt fólk undir sic, þat er hann mátti, oc fell hann á annara kononga eign. Bádir þeir bræðor voro menn hversdagsliga fídlátir oc veglátir; þeir voro oc víðförlir oc eliumenn miklir, oc urdo af slíko víðfrægir oc ágætir.

„quoque Rex, ut gloriæ & potentiæ potis fieret, bella gerens, populos omnes, quotquot potuit, vi & armis sibi subiecit; quocirca in alterius Regis regno cæsus ocubuit. Fratres hi ambo erga homines, quibuscum quotidie conversabantur, honestis & decori, modestiæque erant amantes. Peregrinationibus quoque (ambo) erant clari, & homines in laboribus perquam assidui; quibus de rebus fama & gloria longe lateque erant conspicui.“

1085. FUNDUR KONONGANNA OLAFS KYRRA OC KNUTZ HELGA, OC HERBUN-ADR TIL ENGLANDZ.

CONVENTVS REGVM, OLAFI KYRRE ATQVE KNUTI SANCTI, NEC NON APPARATUS EXPEDITIONIS BELLICÆ IN ANGLIAM.

Olafr konongr inn kyrrri var vinr mikill Knútz Dana-konongs mágs síns. Þeir lögdo stefno með sér, oc hittuz í Elfinni vid Kononga-hello, þar sem konongar voro vanir at finnaz. Rædir þá Knútr konongr, at hann villdi at þeir gördi her vestr til Englands, slíks sem þeir áttu at hefna þar, Ólafr konongr at upphafi, oc síðan Dana-konongar. Gör nú annat-hvart, sagdi Knútr konongr, at ee mun fá þer LX skipa, oc görsc þú höfðingi fyrir, eda ella man ee görasc höfðingi fyrir, oc fá þú mer LX skipa. Þá mælti Ólafr konongr: Þetta mál er þer talit Knútr konungr, sagdi hann,

er

Olafus Rex, cognomine dictus Kyrrer, magna amicitia junctus erat affini suo Knuto Danorum Regi. Hi statuto conveniendi loco & tempore, in fluvio Elf (Gotelf) juxta Konungahellam, ubi congregi soliti fuere Reges, congressi sunt. Hic exponit Knutus, se velle, ut exercitum occidentem versus in Angliam expedirent, vindictæ ibi sumendæ talem & tantam habentes causam, primum & præcipue Rex Olafus, atque deinde Danorum Reges: „hic igitur, inquit Knutus Rex, alterutrum agas velim, vel Tu, auctus navibus LX, quas ego Tibi tradam, ducis suscipe munus, vel ego ducis munia obibo, LX à Te mihi traditis navibus.“ Ad quæ respondens Olafus Rex: „quod Tu Knute Rex, inquit,

er mer skapfellt; en þat er miöc ólíkt
 oc ólafnt: þer frændor hafir borit til
 meiri gipto át vinna England med mik-
 lom sóma, sem var Knútr konongr inn
 Ríki; nú er líkligt at þat muni ættgengt
 med yëkor. En þá er Haralldr kon-
 ongr, fadir minn, fór vestr til Englandz,
 feck hann bana; var þá í landino allt it
 besta lidit; eyddiz þá Noregor fva at
 mannvali, at síðan hefir eigi slíks kostur
 verit, oc först at upphafi foringi slíkr
 sem var Haralldr konongr, bædi at viti
 oc hardfengi; var sú ferd at öllom lut-
 om ágætliga velbúin, oc gafz sem þer
 vitit. En nú kann ee ætla mitt ráð,
 hverfo myklo ee em vanferri til at gör-
 az höfðingi fyrir, oc vil ee ydr tilkiófa.
 at þer farit med minni eflingo. Oc feck
 Ólafur konongr Knúti LX stór-skípa, med
 ágætom búnaði oc traustlo lidi, oc setti
 þar fyrir höfðingia lenda-menn sína; oc
 var þat mællt, at stórmannliga væri her-
 inn tilfenginn. Er þat oc sagt í Knútz
 Sögo, at Nordmenn einir rufo eigi leid-
 ángrinn, þá er saman var kominn her-
 inn; voro þeir Knúti lýdugir. En Danir
 bidu eigi konongs, fóro Nordmenn þá
 aptr til Noregs med villd oc samþycki
 Dana-konongs. Þat virði Knútr konongr
 við Nordmenn, er þeir fóro heimleidis,

F f 2

oc

„*queris negotium, animo quidem meo gra-* A. D.
 „*tum est, sed tamen dissimile multum* 1085.
 „*spar. Vobis cognatis major (quam meis)*
 „*contigit fortuna, in Anglia vobis maxi-*
 „*ma cum gloria vindicanda, Regi nimirum*
 „*Knuto potenti; quare veri est simile atque*
 „*sperandum fore, ut eadem fortuna vestrae*
 „*familiae adsutura sit comes. Contra Rex*
 „*Haralldus, meus pater, occidentem versus*
 „*in Angliam profectus, (pralio) est caesus;*
 „*quo tempore selectissima erat in terra (Nor-*
 „*vegia) militum manus: verum tunc selectis*
 „*eiusmodi copiis exhausta adeo est Norue-*
 „*gia, ut post ea tempora talium copia non*
 „*exsisterit, Ducis primum & praecipue ta-*
 „*lis, qualis erat Haralldus Rex, tum pru-*
 „*dentia, tum fortitudine. Erat ea expe-*
 „*ditio rebus ab omnibus eximie parata, sed*
 „*eventum sortita, qualem vos nosis. Jam*
 „*ergo virium mearum ipse aestimator, &*
 „*quam sim imparatior ad capias ducendas*
 „*(probe gnarus), Te eligam expeditionis*
 „*ducem, ad quam ibis, meis suffultus sub-*
 „*sidiis.*“ *Olafus Rex Regi Knuto LX*
 „*tradidit ingentes naves, eximio rerum*
 „*omnium apparatu & lecto milite instructas,*
 „*quibus duces satrapas suos constituit, saten-*
 „*tibus cunctis, magnifice subministratas*
 „*(illas) fuisse copias. Narratur quoque in*
 „*historia Knuti, solos Nordmannos imperatas*
 „*ad expeditionem copias non dissolviss, post-*
 „*quam in unum totus coierat exercitus, atque*
 „*Knuto Regi morigeros fuisse: verum Danis*
 „*ad*

A. D. 1085. oc gaf þeim leyfi at fara í kaupferdir í gegnom hans land oc strauma, hvart er þeir villdi; oc fendi hann Noregs konongi dýrligar gíafir fyrir sitt lidfinni, en hann lagdi á Dani reidi oc fegialld mikit her fyrir, þá er hann kom heim í Danmörk; fóro þeirra skipti svo, at þeir síðfir Danir drápo Knút konong, oc þolldo hönom eigi rettdæmi,

ad Regis adventum non manentibus, ad Norvegiam bona venia & consensu Danorum Regis, reversos esse Nordmannos. Quam rem, à Nordmannis factam, magni æstimavit Knutus Rex, iter domum remittentibus permittens, ut ad mercaturas irent, per regiones perque maria ejus, quocunque ipsi vellent; munera quoque pretiosissima Norvegiæ Regi mittens, pro præstato auxilio, sed ira & multis gravissimis eam ob rem in Danos sæviens, postquam domum in Daniam redierat; quæ eos intercedentia negotia eo demum processerunt, ut Dani ipsi Knutum Regem morte mulctarent, jussum ejus non ferentes judicium.

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafr konongr var óhnöggr at fegiðfum við menn, oc gaf hann allskyns gerðimar. Sva segir Stúfr scáld:

Gefr ættstudill iðfra
Aurr oc steinda knaurro
Hann vill hnöggvi finnar
Há-bryniot skip synia.
Þíod nytr Olafs audar
Annar konongr mannom
Se þú hvert slíkt se fe reidir
Sik beztan gram miklo.

Her þengill gledr hringum
Hodd-örr fá er rydr odda
Beck-sagnir lætr bragna
Bragningr geofum fagna,
Nordmönnom gefr nenninn
Noregs konongr stórum

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafus Rex erat in donis largiendis non parcus, maximi pretii munera omnigena dans. Qua de re ita Stufus poeta:

Donat generis columen Regum
Largus pictas magnas mercatorum naves,
Ille vult suam tenacitatem,
Et alte loricas naves, negare.
Populus fruitur Olafi divitiis.
Alius Regum hominibus,
Vide tu, quis tales opes expendit?
Per se Optimum Principem maxime.

Milites Rex latos reddit annulis
Auri largus, qui tingit cuspides;
Scamni præsidia curat fortium hominum
Dux & Princeps donis exhilarari.
Nordmannis dona largitur strenuus
Norvegiæ Rex ingentia;

Örr er Engla þverrir
Olafur borinn sólo.

Hilmir gefr oc hiálma
Hird sva at eingis virðir
Konongs pryda þau klæði
Kynstórr firum brynior.
Dyggr lætr þúngar þiggia
Þengill af fer drengi
Vas launar sva vísi
Verdungu hálsf gerðar.

Olafur gefr sva iðfra
Galli engi má snialla
Höggvit gull til hylli
Hilddinga konr milldi.
Gramr er und heidum himni
Hann er fremstr konung-manna
Spurdo hve glicet má görva
Giöflundr borinn undir ***

DAUDI OLAFS KONONGS.

Olafur konungur Kyrrir sat optliga í heradi at stór-búom sínom; en er hann var austr í Ranríki á Haukabæ at búi síno, þá tók hann sótt þá, er hann leiddi til bana; þá hafði hann konungur verit at Noregi XXVI vetor, en hann var til konongs tekinn einom vetri eptir fall Haralldz konongs. Lík Ólafs konongs var flutt norðr til Níðaróls, oc iardat at Kríztz kirkio þeirri, er hann let síálfr göra. Hann var hinn vinsælasti konungur, oc hafði Noregr mikil audgaz oc prýdz undir hans ríki.

Munificus est Anglorum vastator
Olafus, natus sole felici.

A. D.

Rex donat & galeas,
Aulicos, ita ut pensi non faciat,
Regis exornat illa armatura,
Genere illustris, militibus loricas.
Probus ille finit graves accipere
Rex à se viros milites,
Labores itinerum remunerat sic Princeps
Satellitio, Hali vestes.

Olafus largitur ita Regum,
Ira ut nulla valeant, insignium
Dissectum aurum, pro amicitia,
Regum cognatus, contra largitatem.
Rex est sub coelo sereno,
Ille est princeps Regum virorum,
Rogans tu audi, quis talia efficiat,
Largiri promptus, natus sub ***

MORS OLAFI REGIS.

Rex Olafus Kyrrer ut plurimum rure in villis suis ingentibus commorabatur. Cæterum in tractu regni orientali, in Ranaríki, in villa Haukbæ, dum commoratur, morbo ibi corripitur, qui mortem ei acceleravit. Eo tempore Norvegiæ Rex XXVI hyemes fuerat, hyemem unam post eadem Haralldi Regis in regnum acceptus. Funus Olafi Regis boream versus Nidarosiam ductum, in æde Christo sacra tumulatum est, quam ipse strui curaverat. Erat civium favore beatissimus Rex, cujus sub imperio Norvegia plurimum divitiis & ædificiis aucta fuit & ornata.

A. D. UPPHAF MAGNUSAR KONONGS BER-
1093. FÆTTA OC HAKONAR BRÆDRUNGS
HANS.

Magnus son Ólafs konongs var þegar til konongs tekinn í Víkinni, eptir andlát Ólafs konongs, yfir allan Noreg. En er Upplendingar spurdo andlát Ólafs konongs, þá tóko þeir til konongs Hákon Þóris-fóstra, bræðrunga Magnúsar konongs. Síðan fóro þeir Hákon oc Þórir norðr til Þrándheims, en er þeir komu til Nidaróls, þá stefndo þeir Eyra-þingi, oc á því þingi beiddi Hákon bændor at gefa sér konongs nafn, oc var hann þat veitt, at Þrændor tóko hann til konongr yfir hálfan Noreg, svo sem hann hafði Magnús konongr faðir hans. Hákon tók af við Þrændi allt land-aura-gialld, oc gaf þeim margar adrar rettarbætur; hann tók þá oc af við þá ióla-gjafir. Sneroz þá oc allir Þrændir til vinátto við Hákon konong. Þá tók Hákon konongr sér hird, oc fór síðan aptr til Upplanda; hann veitti Upplendingom rettarbætur allar slíkar sem Þrændom, gerdoz þeir oc fullkomnir vinir hans. Þá var þetta qvedit í Þrándheimi:

Ungr kom Hákon hingat
Hann er beztr alinn manna
Frægdar milldr á folldo
Fór með Steigar Þóri.

Syni

EXORDIUM (HISTORIÆ) REGIS MAGNI
NUDIPEDIS ET HAKONI
EJUS PATRUELIS.

Magnus, filius Olafi Regis, statim post Regis Olafi mortem, in Vikia in Regem totius Norvegiæ est acceptus. Verum Upplandenses, nuntiata Olafi Regis morte, Regem sibi sumserunt Hakonem, Thoreri alumnum, Regis Magni patruelem. Postea Hakonus atque Thoræus boream versus in Thrandhemiam profecti, ubi Nidarosiam pervenere, Eyrensia indixere comitia, quibus in comitiis colonos rogavit Hakonus, ut Regis sibi nomen darent, quod ei datum fuit concessumque, adeo ut Throndi illum in dimidiæ Norvegiæ Regem acciperent, quam partem regni habuerat Rex Magnus, ejus pater. Hakonus onere portoriorum levavit Throndos, (quæ solvere jussi erant mercatores) multisque aliis rebus jura eorum auxit aut emendavit. Is quoque tributa, quæ donorum Jolensum nomine solvi debebant, eis remisit; quare Throndorum omnium animi ad amicitiam Hakoni Regis sunt flexi. Tum Rex Hakonus aulicos & satellites sibi legit, quo facto, ad Upplandias revertitur. Upplandenses iisdem immunitatibus auxit, quas Throndis concesserat; illi (ergo) ei etiam facti sunt amicissimi. Eo tempore in Thrandhemia hoc carmen fuit cantatum:

*Juvenis huc venit Hakonus,
Ille est optimus natus virorum;
Fama largitatis inclutus in terra
Comes ille fuit Steigenfis Thoreri.*

Filio

Syni Olafs baud-fidan
 Siálfr upp Noreg hálfan
 Milldr en Magnus villdi
 Málfniállr hafa allan.

HERNADR MAGNUH KONONGS
 I SUDREYOM.

Magnus konongr byriadi ferd sína orlandi, oc hafði með sér líð mikit oc frítt, oc góðan skipakost, hélt hann líði því vestr um haf, oc fyrst til Orkneyia; hann tók þar höndom Jarlana Erlend oc Pál, oc sendi þá báða austr í Noreg. En hann setti eptir Sigurd son sinn til höfðingia yfir eydom, oc feck hönom ráðoneyti. Magnus konongr hélt líði sínu til Sudreyia, en er hann kom þar, tók hann þegar at heria oc brenna bygdina, en drap mannfólkit, oc rænto allt þar er þeir fóro, en landzlýdrinn flýði undan víðs vegar, sumir inn í Skotlandz fiörðo, en sumir suðr inn í Satíri eda út til Irlandz, sumir fengo grid, oc veitto handgaungo. Sva segir Biörn enn Krepphendí:

Lek of Lióðhhús fíkiom
 Límforð nærri himni
 Vít bar ferd á flóttu
 Fúfs gaus elldr or húfom,
 Aurr skíólldungr fór elldi
 I Víst búendur misto
 Róg geífla vann rásir
 Raudan lífs oc audar.

Háugr

Filio Olafi obtulit postea
 Ipse cedendam Norvegiam dimidiam
 Munificus: atqui voluit Magnus
 Ore difertus totam habere.

A. D.

EXFEDITIO MAGNI REGIS AD IN-
 SULAS SUDURENSES. (HÆBUDAS).

Magnus Rex iter è patria, ingressus, multas & pulchre structas duxit copias secum, nec non classẽ navium ingentem, quo cum exercitu mare trajecit occidentem versus, primumque in Orcadas. Hic captos Jarlos Erlendum atque Paulum, ambos orientem versus in Norvegiam misit, filium autem suum Sigurdum reliquit ibi insularum Præfectum, adjungens ei viros (quosdam) consiliarios. Magnus Rex (inde) in Suduren- ses insulas classẽ duxit, quo ubi pervenit, bello ibi & igne per rura grassari coepit, moresque incolas occidit, & loca omnia, qua ferebantur, late est populatus, fugientibus incolis, late sparsis, in Sinus Scoticos aliis, aliis austrum versus ad Satiriam usque aut in Hiberniam. Quibusdam vita & pax data est, qui fidem Regi addixere. Qua de re ita Biörnus Krepphendí:

Saltauit in Lióðbusio valde
 Ramorum dolor prope coelos;
 Late ferebantur agmina in fugam,
 Aridus erupit ignis ex adibus.
 Munificus Rex grassatus est igne,
 In Vista incola amifere,
 Pugnae radium effecit Princeps
 Rubrum, vitam & opes.

Famem

A. D.
1093.

Húngr þverrir let heriat
Hríðar gagls á Skíði
Taunn raud Tyrviðt innan
Teitr vargs í ben margri.
Grætti Grænlandz drottinn
Geck hátt Skota steckvir
Þíðt rann Mylsk til mæði
Meyar súðr í eyom.

FRA LÖGMANNI SYNI GUDRAUDS
KONONGS.

1093. Magnus konongr kom líði síno við ey-
na (a) Helgo, oc gaf þar grid oc frid öllum
mönnum oc allra manna varnadi. Þat
segja menn, at hann lyki upp Kolumba
kirkio hinni lítla, oc geck konongr eigi
inn, oc lauk þegar aptr hurðina í lás,
oc mælti, at engi skyldi sva diarfr vera
síðan, at ganga inn í kirkio þá, oc he-
fir síðan sva gört verit. Þá fór hann
súðr firi (b) Satiri, heriar þar á bæði bord,
á Irland oc Skotland, fór sva allt her-
skilldi súðr til Manar, oc heriadi þar
sem í öðrom stödom. Sva segir Biörn
Krepphendi:

Famem sedans ille jussit bellari
Prælii aviculæ, Gaglii, in Skida;
Dentem ille tingit intra Tyrviðtam
Hilaris lupi vulneribus in multis.
Contristavit Grænlandiæ Dominus,
Ivit altum Scotos qui fugat,
Populus cucurrit Mylsicus lassatus,
Virgines ad meridiem in insulis.

DE LAGMANNO, GUDRAUDI
REGIS FILIO.

Magnus Rex classem suam appulit ad
insulam Sanctam, ubi omnibus homini-
bus, nec non omnium incolarum bonis pa-
cem concessit & securitatem. Perhibent
eum templum Kolumbæ minus aperuisse, in-
gressumque non esse Regem, sed obserata
inox janua, edixisse ne quis adeo esset au-
dax, ut in ædem istam sacram introiret; cui
mandato postea obtemperatum fuit. Postea
Rex Magnus classem & copias duxit ad
illam insulam, ubi bello, prædis & incen-
diis est grassatus. Qua regione subacta, au-
strum versus Satiriam prætervectus, ad
utrumque latus positas regiones, Hiberniam
& Scotiam bello infestavit; qua ratione
arma hostilia circumtulit meridiem versus ad
Manniam usque, quam insulam, veluti cæ-
tera loca, bello vexavit. Cujus rei ita me-
minit Biörnus Krepphendi:

Vitt

Late

- (a) Quam Snorrius hic Helgo s. Sanctam vocat, insula est, aliis nominibus Hu, Y, sive Y-Columb Kill, nec non Fona dicta, inter insulas Scoticas minimarum una, quæ insulæ Mull ad occidentem adja-
cet. Erat in ea Coenobium olim Monachorum, D. Columbæ sacrum, sedes Episcopi insularum
Sodorensium, quæ antea fuerat in Sodora insulæ Man. Vid. Buchananii Rerum Scotic. lib. 1.
pag. 28. 8. Alterum quoque in insula Fona erat Coenobium Monialium.
- (b) Quæ hic Satiria vocatur regio, est Chersonesus Scotiæ australis, in mare longius projecta, Kentera s. Can-
tieria (Kantiri) dicta, adeo arctis fœcibus vicinæ terræ conjuncta, ut per eas naviculæ trahantur,
ut compendium fiat itineris.

Vítt bar sniallr of fletta
 Sandey konongr randir.
 Rauk um Il þá er ióko
 Allvallz menn á brennur.
 Sanntiri laut funnar
 Seggia kind und eggjar
 Sigr gædir red síðan
 Sniallr Manveria falli.

*Late circumtulit inclytus per planam
 Sandeyam Rex clypeos;
 Eumarunt per Ilam loca, ubi auxere
 Omnipotentis viri incendia.
 Sanntiri se curvavit ad austrum
 Militum proles sub acies;
 Victoriæ dator effecit postea
 Præclarus Manuie incolas prosterni.*

A. D.
 circa
 1096.

*) Þess getr oc Gisl at Magnus konongr
 rak hernat um Eyarnar.

*Magnum insulas armis subegisse Gislus
 etiam meminit:*

Toc a Scipi
 Enn Scotar flydo
 Jofra agi
 (a) Iyistat Gramr. *)

*Cepit Scidam
 Fugientibus Scotis
 Regum Princeps
 Uista incolis iratus.*

Lögmadr het son Gudraudar Sudreyia
 konongs; Lögmadr var settr til land-
 varnar í Nordreyom. En er Magnus
 konongr kom til Sudreya med her sinn,
 þá flýði Lögmadr undan her oc hvar
 um eyar, en at lykdom tóko menn
 Magnus konongs hann med seipfögn
 manna, þá er hann villdi flýia út til
 Irlandz; let konongr hann í iárn fetia,
 oc hafa í gæzlo. Sva segir Biörn Krepp-
 hendi:

*Lagmannus nomine dictus est filius Gud- 1096.
 raudi. insularum Sudurensum Regis. In-
 sulis borealibus, ut terras ibi tutaretur,
 præfectus erat datus Lagmannus. Venien-
 te autem ad Sadurense insulas Magno Re-
 ge, suis cum copiis, hinc illuc circa insulas
 fuga Lagmannus se subducebat, sed tandem
 captivum eum abduxere milites Magni Re-
 gis una cum navis, quam ducebat, classiariis,
 quando in Hiberniam fugam capere volebat,
 quem Rex catenis oneratum, custodiri iussit.
 Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:*

Hætt var hvert þat er átti
 Hvarf Gudrodar arfi
 Lönd vann lofdungr Þrænda
 Lögmanni þar bannat.
 Nytr feck nesiom utar
 Nadrs bing töpud fingin
 Egda gramr þar er umdo
 Ungr vættrima túngor.

*Periculosus erat quisque, quem possedit,
 Tractus inter colles Gudrodi bæredi;
 Terra effecit Rex Thronorum
 Lagmanno ut ibi interdiceretur.
 Præstans est nactus promontorium extra
 Serpentis strati perditorem captivum
 Agdensum Dominus, ubi stridebant,
 Juvenis, transversæ manubrii lingvæ (b).*

Oc

Et

(a) f. Uistar. (b) Lingvæ manubrii, sunt gladii.

(*) Asteriscis notata, ex Libro anecdoto, Ryggjarstycke dicto edita sunt.

A. D. *) Oc Gisl segir it sama:
1096.

Hafdi fylker
Sa er frama tödi
Logmann konong
I lidi fino. *)

FALL HUGA JARLS INS PRUDA.

1096. Síðan hellt Magnus konongr lidino til Brettlandz. En er hann kom í Öngulseyar-sund, þá kom þar á móti hönum her af Brettlandi, oc redo Jarlar tveir fyrir, Hugi Prúdi oc Hugi Digri, oc lögdo þegar til orrostu, vart þar hardr bardagi. Magnus konongr skaut af boga, en Hugi Prúdi var albryniadr, svo at eigi var bert á hönum, oc annar Háleykr maðr, er þar stóð hiá konongi; skuto þeir báðir fenn; kom önnur aurin í nef-biörg hiálmfins, oc lagdiz nef-biörgin fyrir út af annan veg, en annat skotit kom í auga Jarlinom, flaug þat aprt í gegnom höfudit, oc er þat konongi kent. Fell þar Hugi Jarl, en síðan flýðu Brettar, oc höfðu látit mikit. Sva segir Biörn inn Krepphendi:

Et Gislus sequentibus idem refert:

Numeravit Dux
Fortibus beatus factis
Logmannum Regem
Inter copias.

CÆDES JARLI HUGONIS MAGNANIMI.

Postea Rex Magnus copias duxit in Bretlandiam (Walliam). Qui ubi in fretum pervenit Aungulseyæ (Angleseyæ five Mona) occurrit ei exercitus ex Bretlandia, cujus duces erant Jarli (Comites) duo, Hugo Magnanimus & Hugo Crassus, quibus pugnam mox ineuntibus, acerrimum ortum est prælium. Magnus Rex arcu sagittas emittebat; Hugo autem Magnanimus tegumentis bellicis totum adeo corpus operuerat, ut nihil ejus, præter oculos, patret. In hunc Magnus Rex sagittam jaculatus est, itemque alteram vir quidam Halogalandus, qui Regi tum adstitit. Sagittarum simul excusarum una quidem eam galea partem, quæ nasum tegit, ita feriit, ut in latus inflexam collideret; altera vero oculo Jarli illapsa medium retro caput perterebravit, quem istum Regi tribuere. Cæso ita Hugone Jarlo Brittones, non sine magna suorum strage, fuga dilapsi sunt (a). Hac de re ita Biornus Krepphendi (Curvimanus):

Líf

Vita

(a) Quinam illi Hugones fuerint, cum quibus ad Angleseyam conflixerit Rex Magnus, post Simonem Dunelmensem, Ordericum Vitalem & Chronicon Manniæ, docet Gibsonius, qui Angleseyam describens narrat: Hugones duos, genere Normannos, unum Cestriæ, alterum Salopiæ Comitem, Angleseyam foeda vastasse, & ad coercendos insulanos, struxisse castellum Aber Lhienawg: Supervenientem vero eodem tempore Magnum Norvegum, Hugonem Cestriæ Comitem istu sagittæ trajectum interemisse, ipsum deinceps, post populatam insulam, discessisse. Vid. Cambden. Britann. edit. Angl. Gibsonii Vol. II. p. 898.

Líf spelli red laufa
Lundr í Aunguls-fundi
Broddr fló þar. slaug snuddo
Snúðigt Huga ins Prúda.
Öll hefir Jóta fellir
Eyland farit brandi
Vitt liggr dyggs und dróttom
Döglings grund of stundir.

Oc enn var þetta qvedit :

Dundi broddr á brynio
Bragningr skaut af magni
Sveigdi allvalldr Egða
Alm stauck blóð á hiálma.
Strengs fló hagl í hrínga
Hne ferd en let verða
Haurda gramr í hardri.
Híarl-fókn banat Jarli.

*) Sva segir Gisl:

Ettlondom vann
Eya drottinn
Folkvörðr und sik
Fiorom þrungit
Adr enn hitti
Sa er hamallt fylkti
Vedrs sínidr vidrs
Valfea Jarla.

Hadu hildi
Med Haralds frænda
Aungulsey vid
Innan verða
Þar er af reidi
Ríkis vender
Konongr oc Jarlar
Kapp fit bruto.

Margan höfdo
Magnufs lidar

G g 2

Bior-

*Vita detrimentum attulit ensium
Vibrator in Angleseyæ freto,
Spiculo volante ictus cum crebescerent
Citati, Hugoni Magnanimo.
Singular, Fotos qui prosternit,
Insulas obiit gladio;
Late patet pii subjecta vivis
Regis tellus hoc tempore.*

Fuit etiam, qui sic cecinerit :

*Intonabat spiculum lorica;
Rex jaculatus est viriliter;
Tetendit imperans Agdensibus
Arcum; emicabat in galeas cruor.
Nervi volabat grando (b) in annulos;
Procubuerunt viri; fecitque
Hordorum dominator, impigre
Terras impetens, comitem perire.*

Ita Gislus refert:

*Hereditarias terras subegit
Insularum dominus
Populique custos sibi,
Præliis quatuor;
Antequam obvis habuit
Fortis animo Dux
Tempestatis Vidri moderátor
Vallenses Jarlos.*

*Pugnam exercuerunt
Cum Haraldí cognate
Ad Aungulseyam
Continenti obversam
Ubi ira commoti,
Septirigeri,
Rex & Jarli
Vires experiebantur.*

*Multum ante
Magni comites*

A. D.
1096.

Polis

(b) Nervi grando est sagittarum imber arcuum nervis emissis, & loricarum annulis sive hamis insiliens.

A. D.
1096.

Biortom oddi
Baugvang skotit.
Vard h. rroga
Hlif at springa
Kapps vel skiput
Fyrer konongs darri.

Bodkenner skaut
Badom höndum
Allr va hilmis
Herr prudliga
Stucku af almi
Þeims iöfr sueigdi
Hvitmylingar
Adr Hugi felli. *)

1096. Magnus konongr feck sigr í þeirri or-
rosto, þá eignadiz hann Aunguls-ey, svo
sem hinir fyrri Noregs konongar höfðu
lengst sudr eignast ríki, þeir er í Nor-
egi höfðu verit. Aunguls-ey er þridiongr
1098. Brettlandz. Eptir orrosto þessa sneri
Magnus konongr aptr lidi sino, oc hellt
fyrst til Skottlandz. Þá fóru menn milli
þeirra Mælkolfs Skota konongs, oc gördó
þeir sætt milli sín; skyllði Noregs kon-
ongr eignaz eyar þær allar, er liggja
fyri vestan Scotland, oc stjórnfausto sci-
pi mætti fara í milli oc meginlandz. En
er Magnus konongr kom sunnan til Sat-
írífs, þá let han draga skúto um Satírífs-
eid, oc leggja stýri í lag; konongr síálfr
fettiz

Polito cuspide
Militem transverberavit,
Quam Ducis
Arma diffecari potuerit
Adversus vim bene tuta,
Regis hasta.

Imperandi gnarus jaculabatur
Utraque manu.
Singuli ediderunt Regis
Milites fortitudinis monumenta
Profluere ex arcu
Quem Rex tendebat
Micantes sagittæ
Antequam Hugo caderet.

*In hac pugna victoriam adeptus Rex Mag-
nus, tantum Angleseyæ suæ ditionis fecit,
quantum priores, cum meridiem versus lon-
gissime prorogassent imperium, Norvegiæ
Reges, patriæ simul dominati, tenuerant.
Angleseyæ vero tertia Bretlandiæ pars æsti-
matur. Post hoc prælium Magnus Rex
cum copiis reversus Scotiam primo petebat.
Tum vero illum inter & Melkolfum (Milco-
lumbum s. Malcolmum) (c) Scotiæ Regem
intermeare legati coeperunt, inque eas pacis
conditiones utrinque consensum, ut Regi
Norvegiæ cederent omnes Scotiæ ab occasu
adjacentes insulæ, quas inter & continen-
tem navi gubernaculo instructa transire li-
ceret. Cantieræ vero ab austro advectus
Rex Magnus, per isthmum hujus peninsulæ
celocem traduci fecit, aptatoque pro more
gu-*

(c) Dissentit hic Snorrius a Buchananò & aliis, qui de rebus Scotiis scripserunt; Hi enim Hæbudas in-
sulus in Magni Norvegiæ Regis potestatem redactas esse volunt, non Milcolumi III, ut Snorrio
visum, sed ipsius fratris Donaldi Bani Scotiæ Regis tempore. Ad quem dissensum tollendum quid
attulerit Torfæus, legi potest in *Histor. Norveg. Part. III. Libr. 7. Cap. 5. p. 427.*

fettiz í lypting, oc helle á hialmun-völ,
oc eignadiz fva land þat, er þá lá á
bakborda. Satíri er mikít land, oc er
betra enn hin bezta ey í Sudr eyom,
nema Mön. Eid miótt er milli oc meg-
inlandz á Skotland; þar ero opt dregin
långskip yfir.

DAUDI ORKNEYIA JARLA.

Magnus konongr var um vetrinn í Sudr-
eyom, þá fóro menn hans um alla Skot-
landz fiördo, röro fyrir innan eyar allar
þædi bygðar oc óbygðar, oc eignudo lönd
öll Noregs konongi fyrí vestan Skotland.
(*) Magnus konongr feek til handa Sigurdi
fyni finom (a) Biadmynio dóttur (b) Myr-
iartaks konongs, (c) Þialfasonar Ira kon-
ongs; hann red fyrí Kunnoktum, oc gaf

G g 3 hönom

(*) Hæc aliter Ryggjar Strycki his verbis.

þá er Magnus konongr var staddr í Orkneyom
þa fendi Melcolfr Scota Konongr dottor fva ut til
Orkneya Magnule Konongi til fætta við han; En Mag-
nus Konongr gaf hana Sigurdi fyni finum oc var hann
þa IX vetra en mærin V vetra.

(a) K. Biadmuno. A. Bradmynio. H. Hiadmynnia.

(c) B. þialba. D. þialma.

(d) Moriartachum hunc Connactiæ Regem, qui filiam suam Sigurdo Magni Regis filio uxorem dederit, eundem
esse ac Moriartachum Hiberniæ Regem; qui vulgo Moriartach s. Morthoug O Brian dicitur, existimat
Torfæus; quod tamen quominus credatur, obstant cum diversa patrum nomina, tum quod hic totius
Hiberniæ, ille vero Connactiæ tantum Rex dicatur. Nec illud vel latuisse puto, vel taciturnum fuisse
Snorrium, aut, quos auctores secutus est, Norvegos, si ejusdem Connactiæ Regis, cujus hospitio usi
fuerant, & cum arma sociaverat, insidiis oppressi Regem Magnum amississent. Connactiæ vero Regem
Moriartachum, omnibus quæ Regi Magno fecerat, promissis, stetisse, infra narrat Snorrius. Notum
insuper, iis temporibus, præter totius Hiberniæ Monarchas, singulas provincias, & in his Connactiam,
propriis habuisse Regulos. Regnante Turlogo, proximo supra dicti Moriartachi O Brian successore,
Occidentalis Connactiæ Regem Muireadhac O Flatherty, nominat Keating, in History, ed Connor p. 525.

gubernaculo, ipse in puppi superiori consi A. D.
dens clavum navis tenebat, & ea ratione, ^{1092.}
quicquid terræ sic eunti navi ad lævam situm,
sibi vindicavit. Cantiera magna est regio,
& Hæbudarum insularum, si Manniam ex-
ceperis, vel optima præstantior. Dirimi-
tur a continente Scotia tenui discrimine, per
quod longæ naves sæpius ductæ sunt.

MORS JARLORUM ORCADENSIUM.

Insequentem hiemem in Hæbudis insulis ^{1098.}
transigens Magnus Rex per omnes Scotiæ ^{1099.}
sinus milites emisit, qui insulas omnes cultas
pariter ac incultas, qua continenti obver-
tuntur, remigando præterveñti, terras quas-
cunque, quæ occidentali Scotiæ lateri præ-
tenduntur, Norvegiæ Regi asseruerunt,
Magnus Rex Biadmyniam (d) Myriartaki
(Moriartachi) Regis, cujus pater Thialbius,
Kunnoktiæ (Connactiæ s. Conaciæ) in Hi-
bernia

Magno Regi in Orcadibus degenti, Rex Scotiæ
Melcolfus, filiam suam misit in Orcadas foederis con-
trahendi pignus, eam vero Magnus dedit filio sponsam:
erat ille novem annos natus, sed illa annorum quinque.

(b) B. Myrkiatans. K. Myriakials.

A. D. hönom konongs nafn; oe setti hann yfir
 1099. Orkneyar oc Sudreyar, oc feck hann í
 hendur Hákoní Pálsfyni frænda sinom.
 Eptir um sumarit fór Magnus konongr
 lidi síno austr í Noreg. *) Sem Gisli
 qvad:

Haufdo seggir
 Þá var foku lokit
 Heimfaur þ git
 Af hofudmanne
 Landzmenn lito
 Und lípi gaufo
 Segl fiodrifin
 Sett vid huna.

Vigr þrutnadi
 En vefi keyrði
 Steinodr a Stag
 Stordar Galli.
 Braut dyr dreki
 Und Dana skelfi
 Hrygg i hverri
 Hafs glym brudi

Blar ægir skaut
 Búnom svíra,
 Gialfr hliop i gin
 Gullno haufdi
 Skein af haufom
 Sem himins eyfa
 Döglings dreka
 Diups velfasti. *)

Erlendr Jarl vard fótt-daudr í Nidarósi, oc
 er þar iardadr, en Páll Jarl í Biörguin.
 Skopti Augmundarson Þórbergssonar var
 lendr

bernia domini, filiam Sigurdo filio suo tra-
didit uxorem; ipsumque, addito nomine Re-
gis, Orcadibus Hæbudisque omnibus præse-
ctum cognati sui Hakoni Pauli filii curæ &
consiliis commendavit. Proxima æstate Mag-
nus Rex cum classe & copiis orientem ver-
sus in Norvegiam revertitur. Ut cecinit
Gislus:

Obtinuerat miles
Finito bello
Veniam redeundi domum
Ab Imperatore.
Conterranei videbant
Super nobilibus copiis
Vela salo irrigata
Malis fulcivi.

Unda intumuit,
Sed telas expandebat
Pictas rudentes inter
Terræ violator & ventus
Fregit pretiosus Draco
Sub Danorum terrore
Tergum singula
Oceani loqvaci sponsæ

Cæruleus Ægeus propulit
Formosa colla,
Spumantes undæ mergebantur
Hianti aureo Capite,
Emiserunt crania
Radios, coelestes amulatos ignes
Regii Draconis
Tuti in mare munimenti.

Erlendus Jarlus Nidarosæ morbo decessit, ibi-
que sepultus est; Paulus autem Jarlus Ber-
gis. In Gíska Sunnmoria (insula) tunc habita-
vit

lendr madr ágætr, hann bió í Gizka á Sunnmæri, hann átti Guðrúno dóttur Þórdar Folaðonar, sem bar merki Ólafs konungs á Stícklaftódom, er hann fell; börn þeirra voro Augmundr, Finnur, Þórdr, Þóra er átti Álfólfr Skúlasonr. Synir þeirra Skopta oc Guðrúnar voro enir mannvænsto menn í ælko oc hinir vinfælusto.

HERNADR A IRLANDI.

Magnus konongr byriadi ferd sína af landi, oc hafði her mikinn; þá hafði hann konongr verit yfir Noregi IX vetor; hann hœllt vestr um haf, oc hafði it fríðasta líð, er til var í Noregi. Hanom fylgdo allir ríkis-menn, er í voro landino, Sigurdr Hranason oc Úlfr bróðir hans, Vidkunnr Jónsson, Dagr Eilífson, Serkr or Sogni, Eyvindr Aulbogi, stalla-ri konungs, oc margir aðrir ríkis-menn. Fór konongr vid þessu líði öllu vestr til Orkn-eyia, oc hafði þadan med sér fono Erlendz Jarls, Magnus oc Erling; þá sigldi hann til Sudr-eyia, oc er hann lá vid Skotland, þá lióp Magnus Erlendz-son um nótt af skipi konungs, oc svam til landz, fór síðan upp í skóg, oc kom fram í hird Skota konungs. Magnus konongr hœllt líðino til Irlandz, oc heriadi

vit *Scoptius Ogmundi filius, Thorbergi A. D. nepos, Satrapa feudatarius, vir percelebris, ^{1099.} qui in matrimonio habuit Gudrunam, filiam illius Thordi Folii filii, qui in praelio Stícklaftadensi, quod Regi Olaso fatale fuit, vexillum Regium portaverat. Horum liberi fuere Ogmundus, Finnus, Thordus & Thorra, Asólfo Skulii filio nupta. Scoptii ex Gudruna filii, dum adoleſcerent, & spe & gratia civium maxime florebant.*

HIBERNIA ARMIS VEXATA.

Expeditionem porro in exteras regiones ^{1102.} moliens Rex Magnus, ingentem cogit exercitum: Norvegiæ tum ſceptra per annos IX tenuerat. Occidentem verſus trajicit oceanum, leſtiſſimis, quas dare Norvegia potuit, copiis inſtructus. Comitabatur Regem ſubditorum potentiſſimus quisque; Sigurdus Hranii filius, ejusque frater Ulfus, Vidkunus Johannis filius, Dagus Eilifi filius, Serkus Sognenſis, Eyvindus Aulboge (Cubitus), Aula Regiæ Magiſter, & complures optimatum alii. Rex cum univerſis his copiis Orcadas inſulas adnavigat, indeque, ſuntis ſecum Magno & Erlingo, Erlendi Jarli filiis, ad Hæbudas vela facit. Cum Scotiæ littoribus claſſis appropinquaveſſet, Magnus Erlendi filius navi Regia noctu exſiliens, natando evaſit in terram; in ſylvam deinde ſe recipiens, in Scotiæ Regis aula tandem prodiit. Magnus Rex, in Hiber-

A. Diadi þar; þar kom Myriartak konongr til lids við hann, oc unno þeir mikit af landino, Dyflini oc Dyflinar skiri. Magnus konongr var um vetrin uppi í Kunnoektum með Myriartak konongi, en setti menn sína til gæzlo landz þess, er hann hafði áðr unnit. En er varadi, fóro þeir konongar með her sinn vestr
 1103. allt á Uladstir, oc átto þar orrostor margar, oc unno landit, oc höfðu unnit mestan lut af Uladstir, þá Myriartak fór heim á Kunnacktir.

UPPGANGA MAGNUS KONONGS.

1103. En Magnus konongr bió skip sín, oc ætladi austr til Noregs, en setti menn sína til landgæzlu í Dyflinni. Hann lá við Uladstir öllu lidino, oc voro þeir segl-búnir. Þeir þóttuz þurfa strand-höggva, oc sendi Magnus konongr menn sína til Myriartaks konongs, at hann skyldi fenda þeim strand-högg, oc qvad á dag, nær koma skyldi, hinn næsta dag fyrir Bartholomeus messo, ef sendimenn veri heilir; en fyrir messo-daginn, er sól rann á vidu, þá geck Magnus konongr á land með mestan luta lids síns frá skipom, oc villdi leita eptir mönnum sínom oc strand-höggvi. Vedr var vindlaust oc sól-skin, leidin lá yfir

berniam cum copiis decessus, populatur. Hic ipsi subsidio venit Myriartachus Rex, Et ita magnam terræ partem, tam Dublinum, quam Dublinensem Comitatum, in suam potestatem ambo redigunt; apud Myriartakum Regem in Connactia hiemabat Magnus Rex, loca vero armis occupata, datis suorum præfidiis, interim tutatus. Adventante vere Reges, educitis copiis, occidentem versus in Uladstiriam (Ultoniam) usque progrediuntur, Et incolas, prælio sapius congressi, subigunt, fuitque maxima Ultoniæ pars perdomita, cum Rex Myriartachus domum in Connactiam rediret.

EXSCENSIO MAGNI REGIS.

Naves suas deinde adornavit Rex Magnus orientem versus in Norvegiam iturus, relicto Dublini, quod provinciam in fide retinueret, præfidio. Stetit in anchoris classis niverfa prope Ultoniam, ad navigandum, parata. Alimenta navibus deesse videbantur, ideoque Rex Magnus, amandatis ad Myriartachum Regem nuntiis, pecora mandanda sibi submitti petebat, simulque tempus, quo ad se venirent, si incolumes essent nuntii, condixit diem quæ Bartholomæi feriam præcedit. Verum illi ad vigiliam feriæ nondum rediere; ipsa igitur feria, oriente jam sole, Rex Magnus, cum maxima copiarum parte e navibus in terram egreditur, legatos Et commeatum quæsiturus. Dies erat a ventis placidus, Et sole mi-

yfir myrar og fen, og voru þar höggna-
 yfir klappir, en kiarr-skógar tveggja veg-
 na frá brauto. Þá er þeir sóttu fram,
 var fyrir þeim leiti nokkut mið hätt,
 þáðan sá þeir víða. Þeir sá ið-reyk
 nulkinn uppá landit; ræddu þá um milli
 sín, hvart þar mundi fara her Ira, en
 sumir sögðu, at þar mundi fara menn
 þeirra með strand-höggit. Námu þeir
 þá stad; þá mælti Eyvindr Aulbogi:
 herra, segi hann, hveria ætlan hafi þer
 á ferd þessi, óvarliga þekkir mönnum
 þú fara, veitso at Irar eru svikalir, og
 ætli nú ráð nokkut fyrir liti yðro. Þá
 mælti konungr: fylkiom nú liti voro,
 og verom viðbúnir, ef þetta eru svik.
 Var þá fylkt, gekk konungr og Eyvindr
 fyrir fylkingonni; hafði Magnus konungr
 hialm á höfði, og raudan skíöld: og
 lagt á með gulli Leon, gydr sverdi því
 er Legg-bitr het, tann-hiölltat, og gulli
 vafdr meðal-kastinn, og it bitrasta sverd;
 hann hafði kesio í hendi, og filki-hiúp
 raudan yfir skyrto, og skorit fyrir og á
 bak Leon með gulu filki; og vat þat mál
 manna, at eigi hefði sed vaskligra mann

en

micante serenus; ibatur per paludes & la-
cunas, per quas transitum dedere ponticuli
ex asseribus dolati, utrumque autem via la-
tus densa virgulta sepsere. Longius ali-
quanto progressis occurrit clivus eminentior,
unde illis prospectus late patebat. Medi-
terranea tuentibus animadversa ingens nubes
pulveris, qualis ab equitantibus excitari so-
let; hinc invicem collocuti dubitabant, utrum-
ne Hibernicum exercitum adventare crede-
rent; nuntios alii cum pecoribus pergere di-
cebant. Substitit igitur agmen: tum Regi
Eyvindus Aulboge: „de isthoc, inquit, iti-
„nere, quod incautius a Te susceptum mul-
„tis videtur, quid, Domine, provides?
„Dolos nostri Hibernicos; exercitui igitur
„tuo aliqua nunc ratione consulas oportet.“
Adhuc Rex dixit: „quin instruimus aciem,
„nec nos imperatos opprimant, siquæ sunt,
„insidiæ.“ Iussit ergo in ordines miles; ini-
tia Rex & Eyvindus præcedebant. Rex
Magnus galea caput textus, clypeum (bra-
chio) gerebat rubrum, cui inducta fuit au-
rea leonis effigies; cinctus præterea gladio
omnium acutissimo, cui nomen Leggbitr
(Tibiarum scissor), capulus ex dente manu-
brium vero auro tortili circumtextum erat;
gæsum manu tenens, lorice superinduerat
sericum rubri coloris amiculum, leonis ima-
gine serico flavo exsecta, & a tergo, & a
pectore insigne: pro se quisque dicebat, ne-
minem sibi visum vigore & dignitate cor-
poris

H h

A. D. en skörugligrá. Eyvindr hafði oc filki-
 1103. hiúp raudan, oc vid sama hætti sem
 konongr, var hann oc mikill madr oc
 frídr, oc hinn hermannligsti.

FALL MAGNUS KONONGS.

1103. En er ió-reykrinn nálgadiz, þá kendo
 þeir þar sína menn, oc fóro þeir med
 strand-höggit, er Ira konongr hafði sendt
 þeim, oc hellt hann vel öll ord sín vid
 Magnus konong. Síðan snero þeir út
 til skipanna, oc var þá mid-degis-skeid.
 En er þeir koma út á mýrarnar, fórsk
 þeim seint yfir senin, þá þusti her Ira
 fram or hverio skógarnefi at þeim alla
 vegna, oc redo þegar til bardaga, en
 en Nordmenn fóro dreift oc tvístrött,
 þá fello þegar brátt margir af þeim. Þá
 mælti Eyvindr vid konong: óheppiliga
 fer lid vart, tókum nú skiótt gott ráð.
 Konongr mælti: blásir herblástrin öllu
 lidino undir merkit, en þat lid sem her
 er, skióti á skialld-borg, oc förom síðan
 undan á hæli út yfir mýrarnar, síðan
 man eigi saka, er vet komom á flett-
 lendit. Irar skuto diarfliga, en þó fello
 þeir all-þykkt, en æ komo tveir í eins
 mans stad, En er konongr var kominn
 at næsta diki, þá var tor-færa mikil, oc
 fá-stadar yfir fært, fello þar Nordmenn
 miöc

poris magis conspicuum. Sericum quoque
 & rubrum amiculum persimile Regio indu-
 rat Eyvindus, magnitudine, forma, nec
 non militari corporis statura & ipse præ-
 stantissimus.

CÆDES MAGNI REGIS.

*Verum equitantium pulvere propius advolu-
 to, agnovere populares suos, agentes pe-
 cora, ad mactandum sibi ab Hibernico Rege
 transmissa, qui proinde, Magno Regi quic-
 quid pollicitus, fidem liberavit. Ad naves
 deinceps rediri coeptum, sole jam ad meri-
 diem progresso. Ast ubi in paludes perve-
 nere, iter lacunæ morabantur: cum ex pro-
 xima quaque sylva repente prosilientes Hi-
 berna Noruegos undique simul adoriuntur,
 multosque eorum, utpote palantes & in-
 compositos brevi prosternunt. Mox Regem
 compellans Eyvindus: „subita nunc, in-
 „quit, nostrorum calamitas salutare quod-
 „dam & maturatum exigit consilium.“ Tum
 dixit Rex: „canite classicum, militesque
 „omnes ad vexillum convocate, qui vero hic
 „sunt, confertis clypeis, aciem vallanto, &
 „sic recessim per paludes fundo, ubi in æquum
 „devenimus, res erit extra periculum.“
 Impigre quidem tela ingerentes Hiberni,
 confertim tamen caduntur: duobus semper
 in unius occisi locum subeuntibus. Jamque
 ad proximam fossam Rex processit; quæ cum
 superatu valde difficilis, paucisque in locis
 pervia esset, magna ibi Noruegorum strage*

miðe. Þá kalladi konongr Þórgrím Skinn-húfo, lendað mann sinn, hann var Upplendiðkr, og bað hann fara yfir dýkit með sinne sveit, en ver munom, segir hann, veria meðan, svo at ydr man eigi saka; farit síðan á hólmi þann, er þar verdr, og skíótit á þá þaddan, meðan ver förom yfir dýkit, þvíat þer erut bog-menn góðir. En er þeir Þórgrím komu yfir dýkit, köstudo þeir skíölld-unom á bak fer, og runno til skipa ofan. En er konongr sá þat, mællti hann: ódrengiliga skilz þú við konong þinn, óvitr var ec, þá er ec gíörda þic lendað mann, en ec gíörda útlagðan Sigurd Hund, alldri mundi hann svo fara. Magnus konongr feck fár, og var hann lagidr keðio gegnom bæði lærin fyrir ofan kne. Konongr greip skaptit millum fótá fer, og braut or keðit, og mællti: svo bríót-om ver hvern sperrí-legginn sveinar, gángit vel fram, eigi man mic saka. Litlo síðar var Magnus konongr högg-vinn á hálsinn með spördo, og var þat hans bana-fár; þá flýdo þeir er eptir voro. Vidkunr Jónson drap þegar þann mann, er konongi veitti bana-fár, og flýdi síðan, og hafði III fár; hann bar til skipa sverdit Legg-bit og merki konongs; þeir runno síðarst Vidkunr, annar Sigurdr Hranason, þridi Dagur Eilífason. Þar fell með Magnusi kon-
H h 2 ongi

ges editur. Tum Rex virum quendam Up-A. D. landum, nomine Thorgrimum Skinnhufam^{1103.} (Cubonem), Satrapam feudatarium, ad se vocavit, dicens: „Tu cum tua cohorte fos-
„sam transgredere; nos interim hostem su-
„sternebimus, vosque a discrimine tutos præ-
„stabis; transgressi obvium illic collem
„occupate, hostesque, donec transferimus,
„missilibus impetite, artis quippe sagittariæ
„peritissimi.“ Fossam Thorgrimus, & qui
secum, superant, moxque, clypeis in terga
rejeclis, effuso ad naves cursu fugiunt. Vi-
dens illa Rex dixit: „tu vero Regem tuum
„ignave deseris: lævo mihi utique mens fuit,
„tibi præfecturam cum committerem, actio
„in exilium Sigurdo Hund (Cane), qui ita
„neutiquam fuisset abiturus.“ Sauciat
(tandem) Rex Magnus, hasta femur utrum-
que supra genua transfixus. Hanc Rex il-
lico corripuens, hastile inter pedes perfregit,
dicens: „sic, juvenes, ramalia frangimus;
„vos fortiter dimicite; nihil mihi quod me-
„tuatis, periculi accidit.“ Paulo post Rex
adamantem securi plagam in collo accepit, ex
qua occubuit. Tunc omnes, qui resisterant,
in fugam conversi sunt. Vidkunnus Jo-
hannis filius illo, qui lethale Regi vulnus
infixerat, protinus interfecit, & ipse ca-
pescit fugam, tribus vulneribus gravis; gla-
diumque Leggbit & vexillum regium ad na-
ves secum detulit; postremi cessere Vidkun-
nus, Sigurdus Hranii & Dagus Eilifi fi-
lius. In hoc prælio cæsi sunt, præter Re-
gem,

A. D. 1103. ongi Eyvindr Olbogi, Úlfr Hranafon, oc margir adrir ríkis-menn; fell mart af Nordmönnom, en miklo fleira af Irum. En þeir Nordmenn er undan komoz fóro brott þegar um haustit. Erlingr son Erlendz Jarls fell á Irlandi med Magnusi konongi. En þat lid er flýit hafdi af Irlandi kom til Orkneyia. Oc er Sigurdr spurdi fall Magnufar konongs födr síns, þá redz hann þegar til ferdar med þeim, oc let eptir dóttur *) Ira konongs, oc fóro þeir þegar um haust til Noregs med öllu lidino.

FRA ORKNEYIA JÖRLOM.

1105. Einom vetri eda II eptir fall Magnus konongs Berfættz, kom vestan af Orkneyom Hákon son Páls Jarls. Konongar gáfo hönom Jarl-dóm, oc yfirfókn í Orkneyom, fva sem Jarlar höfdo haft fyrir hönom, Páll Jarl fadir hans, eda Erlendr födur-bródir hans. Fór Hákon Jarl þá þegar aptr til Orkneyia.

HARALLDR GILLI KOM I NOREG.

1126. Hallkell Húkr, son Jons Smiörballta, var lendr madr á Mæri, hann fór vestr um haf, oc allt til Sudreyia; þar kom til fundar við hann, utan af Irlandi, sá madr

*) Dottor Melkolfi Skota konongs ok villdi egi eiga hana ok quad fer alt þat iett er kom til höfðingia vestr þar bæði a Skotlandi ok Irlaudi.

gem, Eyvindus Aulboge, Ulfus Hranii filius, & optimatum complures alii; multique Norvegorum, Hibernorum vero multo plures, cecidere. Eodem statim autumnno abeunt, qui evaserant, Norvegi. Cum Rege Magno in Hibernia quoque Erlingus Erlendi filius occubuit. In Orcadas cum pervenisset profugus ex Hibernia exercitus, Sigurdus, Magni patris cæde nunciata, iis se comitem adjunxit, relicta *) Hibernici Regis filia; & ita eodem autumnno orientem versus in Norvegiam universa classis navigabat.

DE JARLIS ORCADENSIBUS.

A morte Magni Nudipedis unus alterve annus iverat, cum ab occidente Hakonus Pauli Jarli filius ex Orcadibus advehitur: huic Jarli dignitatem & præfecturam Orcadum, quo jure & obsequio ante ipsum pater Paulus, patruusque Erlendus, insulis præsue-rant, Reges dedere. Quo facto in Orcadas Hakonus rediit.

ADVENTUS HARALDI GILLII IN NORVEGIAM.

Mæria tunc Satropa fuit Hallkellus Hukus, Johannis Smiörbaltii filius; hic occiduum mare permensus in Hæbudas usque pervenit. Ibi illum vir quidam ex Hibernia profectus, nomine

*) Melcolfi Scotorum Regis filia quam ducere noluit, aversatus omnia, quæ ad Principes Scotos, Hibernosque pertinebat, Ryggiarst.

madr er het Gilli Krístr, oc sagdiz vera son Magnúss konongs Berfætts; módir hans fylgdi honum oc sagdi, at hann het Haralldr ödro nafni. Hallkell tók við þessum manni, oc flutti með fer til Noregs, oc fór þegar á fund Sigurðar konongs með Haralldi oc móður hans. Þau bera fram sit erindi fyrir konogi, ræddi Sigurðr konongr þetta mál fyrir höfðingiom oc bad menn til leggja sem fyndiz. Enn menn lögdo her allmisiafnt til; oc allir bádo þó konong ráða siálfan fyrir; enn fleiri voro þeir er í móti rífo, oc tók konongr meir sitt einræði. Þá let Sigurðr konongr kalla til sin Haralld, oc sagdi hönom sva, at hann vill eigi synia hönom, at Haralldr fremi skírsla til fadernis fer; með því at hann vill þat vera láta í festo, þótt hönom beriz þat faderni, er hann segir, at Haralldr skal eigi beidaz konongsdóms meðan Sigurðr konongr eda Magnús konongr lifa, oc fóro þessar festar fram með swardögum. Sigurðr konongr sagdi, at Haralldr skyldi troða slár til fadernis fer, enn sú skírsla þótti mönnum helldr frek, þvíat hann skyldi þá skírsla fremia til fadernis fer, enn eigi til konongdóms; enn Haralldr játti þessu oc fastadi til járn, ne hefir sú skírsla mest gör verit í Noregi; IX

H h 3

plóg-

nomine Gillius Christus, adiit, seque Regis^{A. D. 1126.} Magni Nudipedis filium professus est. Filium mater comitata, altero eum nomine Haraldum vocari dixit. Hunc recipiens Hallkellus in Norvegiam secum transvexit, moxque ad Regem Sigurdum illum cum matre deduxit. Hi sua negotia exponunt Regi, qui rem ad proceres retulit, iussitque, in medium quod cuique consulendum videretur, effari. Perquam diversa tum consilia dabantur; Regis quidem ipsius arbitrio rem omnes permittere, plures tamen refragari coeperunt, adeo ut suum fere solius sententiam Rex sequeretur. Postea vocato ad se Haraldo condixit Sigurdus Rex: non negaturum se illi experimenti, quo genus paternum offereret, copiam, modo stipulanti prius spondere velit: se, etiamsi eo, quem dixit, patre natum probaverit, Sigurdo tamen Rege filioque Magno vivis, ad deponendam dignitatem regiam nihil unquam sibi juris sumturum; quæ sponso iurejurando firmata processit. Jubetur itaque a Sigurdo Rege Haraldus, ad evincendum genus paternum, (ferri candentis) laminas calcare; quæ probatio, ad faciendam tantum ortus paterni fidem, nullo ad (hereditariam) in regnum successionem emolumento, præscripta, iusto durior quibusdam videbatur. Hæc tamen in se recipiens Haraldus, ad (calcandum) ferrum jejuniis se præparavit; nec unquam antea tam rigidum ordalii specimen in Norvegia exhibitum est. Quippe super

IX

A. D. 1126. plóg-iárn glóandi voro nidrlögd, oc geck Haralldr þar eptir berom fótom, oc leiddo hann Biskopar ij, hann kalladi á hinn helga Columba medan, þar var oc gör reekia hanss. Þá mælti Magnus son Sigurðar konongs: eigi tredr hann hugmannliga iárnin. Konongr svarar: illa mælir þú oc grimmliga, þvíat hann hefir sköruliga framit. Síðan let Haralldr fallaz í reekiona, oc eptir þriá daga síðan er skírflan var framiq, var skírflan reynd, voro þá fætur hanss óbrúnnir. Eptir þat tók Sigurðr konongr vel vid frændsemi Haralldz; enn Magnús, son hanss, óþockadiz miöc vid hann, oc margir höfðingiar snero miöc eptir hönom. Sigurðr konongr treýftiz sva miöc vinfællð sinni vit allt landz-fólk, at hann beiddiz þess, at allir menn skyldo þat sveria, at Magnus, son Sigurðar konongs, skyldi ein vera konongr eptir hann, oc feck hann þá svardaga af óllo landz-fólki.

VEDIAN HARALLDZ OC MAGNUSAR.

1126. 1129. Haralldr Gilli var madr hárr oc grannvaxinn, hálslánger, hellðr lángeitr, svarteygr, döckhárr, skiótligr oc fráligr, oc hafði miöc Irskan bunad, stutt-klæddr oc lett-klæddr. Haralldi var stirt miöc um Norrænt mál, oc öyfsdi miöc til ordanna, oc höfdo margir menn þat miöc at

IX vomeres ignitos, humi dispositos, nudis pedibus incedebat Haraldus, ducentibus eum duobus Episcopis, intereaque Divi Columbæ opem imploravit; ibi quoque lectus ipsi paratus aderat. Tum Magnus Sigurdi Regis filius: „haud mascule, inquit, ille fer-ramenta calcat,“ „Temere, regessit Rex, crudeliterque hoc a te dictum est; is hoc enim (experimento) fortiter ille defunctus est.“ Re peracta, in lectum se dejiciebat Haraldus, Et post triduum, cum recognosceretur probatio, inodusti pedes ejus reperiabantur. Ab illo tempore sanguinis cum Haraldo vinculum agnovit coluitque Rex Sigurdus; Magnus autem ipsius filius odit eum Et simultatibus exercuit, cujus exemplum fere secuti sunt procerum complures. Rex Sigurdus, fretus civium omnium, qua pollebat, gratia, petiit, ut regnum filio Magno soli post fata sua deferendum jurati omnes promitterent; quod juramentum solenne ab universo terræ populo impetravit.

HARALDUS ET MAGNUS PIGNORE
CONTENDUNT.

Fuit Haraldus Gillius corpore procero Et gracili, alta cervice, facie aliquantum oblonga, oculis nigricantibus, crine fusco, (membrisque) ad velocitatem Et agilitatem compositis; Hibernico fere utebatur amictu, veste nimirum curta levique. Norvegicæ linguæ usus ipsi erat impeditior, adeo ut verba frustatim Et morficatim pronuntians multis

at spotti, en Sigurdr konongr let þat
eigi duga, þegar hann var vid. Þat
var vandi, at Haralldr fylgdi Sigurdi
konongi til svefns á kvölldom, oc eitt
finn bar sva til, at þeir Magnus gáto
hann eptir dvalit, oc sátu þeir lengi oc
drucko. Haralldr taladi vid annan mann,
sagdi hann vestan af Irlandi, oc var þat
í rædo hanns, at þeir menn voro á Ir-
landi, at sva voro fóthvatir, at eingi
hestr tók um þá á skeidi. Magnús kon-
ongs-son heyrði þetta, oc mællti: nú lýgr
hann enn sem hann er vanr; Haralldr
svarar: satt er þetta, at þeir menn muno
finnaz a Irlandi, at eingi hestr í Noregi
mun hlaupa um þá; ræddo þar um nock-
orom ordom, þeir voro bádir drucknir.
Magnúsi hafdi verit sendr hestr gautlkr,
gersemi mikil, oc skiótr miöc, ræddo
þeir um er vid voro, at eingi myndi
hestr vera jafnskiótr. oc viko til Harallds.
Þá mællti Magnús: her skaltu vedia fyrir
höfði þíno, ef þú rennr eigi iamhart
sem ec ríd hesti mínom, enn ec mun
leggia í móti gullhríng minn. Haralldr
sagdi: eigi sagdi ec, at ec renna sva
hart, heldr þat at finna man ec þá
menn á Irlandi, er sva hart muno ren-
na, oc má ec vedia um þat. Magnús
konongs-son svarar: eigi man ec fara til
Irlandz, her skulo vid vedia, enn eigi
þar. Haralldr geck þá brott til svefns,
oc

multis esset derisui, quod tamen se coram ^{A. D.}
ri haud passus est Rex Sigurdus. ^{1126.} *Solebat* ^{1129.}
Haraldus Regem Sigurdum, cubitum vespere
euntem, comitari; quodam autem forte
vespere illum Magnus cum suis detinuit, ita
ut in multam noctem potantes considerent.
Hic Haraldus cum socio de rebus hibernicis
confabulans, inter alia narrabat, esse in
Hibernia homines, quibus tanta esset pedum
pernicitas, ut eos nullus cursu equus præ-
verteretur. Hæc filius Regis Magnus au-
diens: „nunc etiam, inquit, ille pro more
„suo mentitur.“ „Imo verum, regessit Ha-
„raldus, repertum iri in Hibernia homines,
„quos nullus in Norvegia equus cursu supe-
„rabit.“ Hæc super re, potus uterque,
verba quædam commutabant. Acceperat
forte Magnus dono sibi missum equum gothi-
cum, eximium & prævelocem, cui alium
equum cursus celeritate parem haud reperiu-
dum præsentem dicebant, Haraldi hæc de re
sententiam exquirentes. Tum Magnus:
„hic tibi mecum facienda sponso, capitis qui-
„dem tui periculo, ni me equitantem cursu
„æquaveris; aureum autem meum annulum
„ego vicissim deponam.“ Ad quæ Haral-
dus: „illam, inquit, mihi non arrogavi
„pernicitatem, sed, quibus esset tanta, in
„Hibernia me inventurum dixi; de quo spon-
„dere mihi integrum.“ Contra Magnus
Regis filius: „in Hiberniam profecturus
„non sum, nec ibi, sed hic pignore certabi-
„mus.“ Dormitum tunc abiit Haraldus,
ulterius

A. D. oc villdí eigi eiga fleira vit hann. Þetta
 1126.
 1129. var í Oslo. Enn eptir um morguninn
 þá er lokit var for melsom, reid Magnús upp í götor, oc gördi þá ord Haralldi at koma þannug. Enn er Haralldr kom, var hann sva búinn; hafði skyrto oc íl-banda brækor, stuttan möttul, hött Iríkan á höfði, spiótskaprí hendi. Magnús markadi skeidit. Haralldr mælti: oflangt ætlar þú skeidit; Magnus ætladi þegar myklo lengra, oc sagði þó vera ofskamt. Mart var hiá manna. Þá tóko þeir skeid fram, oc fylgdi Haralldr iafnan frembæginom. Enn er þeir komo til skeids-enda, mælti Magnús: þu hellt í gagntakit ok dro hestrinn þig. hann hafði gautzkan hest allskiótan. Þeir tóko annat skeid aptr, rann þá Haralldr allt skeid fyrir hofstinom. Enn er þeir komo til skeids-enda, þá spurdi Haralldr: hellt ec nú í gagntakit? Magnús svarar: nú tókt þú fyrri til. Let Magnús þá blása hestinn um lúrid; enn er hann var búinn, þá keyrði hann sporom hestinn, oc kom hann skiótt á hlaup. Haralldr stóð þá kyrr; þá leit Magnús aptr oc kalladi: renn nú, segir hann; þá lióp Haralldr oc skiótt fram um hestinn, oc langt

ulterius cum Magno commercium evitare cupiens. Hæc Osloæ facta sunt. Sacris matutinis die postero peractis, in vias ad superiora ducentes equitans Magnus, eodem Haraldum per nuntios evocat. Venit ille, & hoc quidem modo vestitus; interulam braccasque (talares), ligulis sub plantis conscriptas, & breve pallium indutus, capite pileum hibernicum, hastile autem mani gestabat. Hic stadium determinanti Magno, nimis longum destinari, dixit Haraldus; quod Magnus, meta haud paullo ulterius illico promota, necdum esse justæ longitudinis ajebat. Multi homines aderant (spectaturi). Jamque cursum simul corripunt, quem Haraldus a latere equi, armo ejusdem semper junctus, peregit. Ad metam autem stadii cum pervenissent, dixit Magnus: „lorum ephippii, quo cingulum excipitur, tenebas, & sic te equus protraxit.“ Vehabatur autem Magnus equo Gothico perceleri. Iteratur curriculum, quod totum equo anterior confecit Haraldus. Permeno spatio rogans Haraldus: „numquid, inquit, nunc ephippii lorum tenebam?“ cui Magnus, „at hac vice prior procurrebas,“ respondit. Equum deinceps paulisper passus est respirare: ast ubi commodum visum, equum calcaribus suffodicans in cursum celeriter concitavit. Haraldus tum restitit immotus; retrospiciens igitur Magnus inclamat: „quin tu nunc curris,“ dicens. Nec mora in pedes se conjiciens Haraldus, citatis

lángt fyrir fram, oc sva til skeids enda; kom hann sva myklo fyrr, at hann lagdiz nidr, oc spratt upp, oc heilladi þá Magnúsi frænda sínom, þvíat hann kom þá. Oc eptir þat fóro þeir heim til bæjar. Enn Sigurdr konongr hafdi verit medan at há-melso, oc vífsi hann þetta eigi, fyrr enn eptir mat um daginn. Þá mælti hann reidoliga til Magnúsar: Þer kallit Haralld heimsean, enn mér þickir þú vera meira fól, eigi kantu utanlandz sído manna; vífsir þú þat eigi fyrr at menn í öðrom löndom temia sic meir vid' adrar ídróttir, enn at kýla öl, eda göra sic æran oc ófæran, oc vita þá eigi til manns; oc fá Haralldi hríng sinn, oc gabba hann alldri sídan, medan mitt höfud er fyrir ofan molld, oc ec á at ráða.

FRA SIGURDI SLEMBIDIAKN.

Sigurdr Slembediakn var nockora hrid i Orkneyum, ok stod þar at vígi Þorkels Fólstra göfugs manns. Þadan fór hann til Skotlands i hird Davids Skora konongs, ok var þar vel metinn, sem her segir:

Sótti sídan
Sigurdr or Eyom
Dyrr at ráðum
David konong:
Var med vísa
Vilhiálms bani

Flein

tatis passibus equum brevi longeque præterit, A. D. 1129. Et ita stadium ad terminum usque transiit, quo tanto prior pervenit, ut humi interim procumbens adventantem tum quoque Magnum cognatum exsiliens consalutaret. His ita gestis, in oppidum reditur. Interea Rex Sigurdus sacris ejus diei primariis interfuerat, horum usque post prandium nescius. Tum Magnum commotior his alloquitur: „Haraldum vos „stultum dicitis, tu vero, me iudice, magis fatuus, qui aliarum gentium mores ignoras; nunc igitur tandem didicisti, esse „aliarum exteris hominibus artium exercitia potiora, quam ebriamini ingurgitandi, „quo emovetur mens Et ratio, expugnantur vires, Et sui conscientia penitus exuitur? Suum vero Haraldo annulum tradito, „eumque porro illudere defuito, donec caput istud meum vita Et imperio cassum „terra non operiet.“

DE SIGURDO SLEMBIDIAKN.

Sigurdus Slembediakn aliquid temporis in Orcadibus transegit, cædique Thorkelis Fostrii (scilicet Nutritii) nobilissimi viri adjuvit. Inde in aulam Scotiæ Regis Davidis transiit, multi ab eo æstimatus, ut hic narratur.

Ivit postea
Sigurdus ex Insulis
Consilio premus
Ad Davidem Regem
Fuitque apud eundem
Vilhelmi interfector

Mavor-

A. D.
1129.

Fleinþingafamr

Fim misleri.

Þótti dyrom

Dafinz lidom

Öngr madr kominn

Ödri þáingat:

Bótti vífi

Verdungar lid;

Hafdi ungr konongr

Almanna lof.

Hann átti nockorar orroftor, medan
hann var i vikingo, ok feck iafnan sigr.
Sva segir Ivarr:

Ol hertogi

Hrafna i fiördom,

Skulfo skeyti

I Skota blódi:

Þars fyrir Jöfri

Austan komnom

Mordals metendr

Merki báru.

Ok enn:

Bar Sigurdi

Sigr at hendi

Or orrofto

Einn frá Stauri.

Ok enn segir hann:

Hádi hilmir

Hervíg fiögur

Skirstr at öllo

I Skota velldi.

DRAP ÞORKELS FOSTRA.

Haralldr Jarl hellt Katanes af Skota
kóngi, oc var hann þar löngum, enn
stun-

*Mavortiiis comitiis affvetus**Quinque semestria.**Visus est fortibus**Davidis satellitibus**Nemo venisse**Illuc nobilior.**Auxit princeps**Satellitium.**Reportavit juvenis Rex**Communem omnium laudem.*

Gessit prælia aliquot piraticæ incumbens,
victoricibus ubique armis. Ita refert Ivar:

*Aluit dux**Corvos in Sinubus (Scotiæ);**Tremebant tela**In Scotorum sanguine.**Ibi ante Regem**Ex Oriente appulsum**Mordali incola**Signa ferebant.**Et adhuc:**Attulit Sigurdo**Victoriam in manum**Ex prælio**Stauri incola.**Et adhuc dicit:**Conseruit Rex**Pugnas quatuor**Conspicius per omnia**In Scotorum imperio.*

CÆDES THORKELIS FOSTRII.

Comes Haraldus Katanesum regis Scotiæ
venia retinebat, ibidemque sæpe, interdum
vero

stundum upp í Skotland, átti hann þar marga frændr og vine. Þá er Haralldr Jarl var staddr í Sudrlandi, kom til hans sá madr er Sigurdr het, og var kalladr sun Adalbrictz prestz, hann var kalladr Slember; hann kom ofan af Skotlandi og hafði verit með David Skota kongi, og hafði hann lagt á hann virdingar miklar. Haralldr Jarl tók við hönom forkunnar vel, fór Sigurdr ut í eyiar með Haralldi Jarli og Frakaurk Maddans-dóttur, þvíat þá var andadr Liótr Nídingr broder hennar, höfðu þær systir þá mikil landráð með Haralde Jarli. Sigurdr Slember var í miklum kærleikum við öll þau, þá fylgdi hönom Audhildr dóttir Thorleifar Moddandsdottur, er síðan átti Hácon Kló. Audhildi hafði átta Eiríkr Stræta; þeirra son het Eiríkr Slagbellir. Þá er þau komu út í eyiar Frakauk og Sigurdr, geriz sveitardrátt mikill og heimti hvartveggi Jarla at sér vini sína sem flesta; enn þeir voro kærastir Páli Jarli Sigurðr á Vestnesi, er átti Ingibiörgu hina tignu frændkonu Jarlanna, og Þorkell Sumarliðason, er jafnan var með Pále Jarle og var kalladr Fostri; hann var frændi Magnus Jarls hins helga, og var manna vinsælztr; virdu sva viner Jarls, at Þorkell mundi þá sitz spara til deilu fyrir sakir harma þeirra sem hann hafði bedit af Hácone Jarle födr þeirra. Þessu kom sva, at þeir Haralldr Jarl og

vero in Scotia, numerosos enim ibidem ha. A. D. bebat amicos, sedebat. Comitem Haral- 1096. dum, forte in Sudrlandia constitutum, vir nomine Sigurdus, dictus esse filius sacerdotis Adalbricti, cognomine Slember, convenit, qui de Scotia descenderat, apud Davidem Regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipso humanissime exceptus, & Frakauk Moddani filia, tum enim frater ipsius Liotus Nidingus mortuus fuit, in insulas sequebantur; participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem sorores, quorum singulorum amore suffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis filia Thorleifæ Moddani, quæ postea nupsit Haconi Kló, tum sequebatur. Audhildem uxorem habuerat Eirikus Stræta, quorum filius erat Eirikus Slagbellir. Cum in insulas venirent Frakaukr & Sigurdus, crebro in factiones itum est, utroque Comite amicos quam plurimos arcescente. Dilectissimi autem fuere Comiti Paulo Sigurdus de Vestneso, qui uxorem habuit Ingibiörgam Tignam, Comitum consanguineam, & Þorkell Sumarlíði, qui jugiter Comiti adhæsit, Fostri vocatus; erat iste Comitis Magni Sancti cognatus, amicisq; beatissimus. Comitibus amici Thórkelem tum jurgiis, doloris a Comite Hakone ipsorum patre percepti causa, nequaquam parcere putarunt. Hæc res eo venit, ut Comes Haralldus & Sigurdus

A. D. Sigurþr Slember geordu til Þorkels Foftra oc drápu hann; enn er þat spurði Páll Jarl, let hann fer allmiðe mislíka, oc fafnadi þegar lífi at fer: enn er þess urdu vífir viner þeirra beggia, fóru menn á millum oc leitudu um sættar, áttu þá aller lut í at þeir skyldu sættaz. Páll Jarl var fva ræidr at hann vill ecki sættaz, nema þeir menn aller veri brottgerfer er at víginu höfðu verit. Enn med því at bondum þótti stór mein á deilum þeirra, þá lögðu aller ord til at þeir skyldu sættar verða; kom því so at Sigurþr var brottgeorr or eyionom, oc þeir menn allir er Páli Jarli þótti mest sakader um verk þetta. Haralldr Jarl hellt upp bótum eptir víg Þorkels, þat var oc mælt i sætt þessi, at batna skyldu frendsemi þeirra, oc skyldu þeir vera bádir samt um jul oc allar hinar stærstu hátíder. Sigurþr Slember fór brott or Orkneyium oc upp i Skotland, oc dvaldiz þar um hríd med Melkolmi Skota kongi i góðu yfirlæti; þótti hann þar hinn mesti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþróttum; dvaldiz, hann um hríd i Skotlandi ádr hann fór út i Jorsalaheim.

FRA PALI JARLI.

Olafr het madr er bió á Gareksfey; annat bú átti hann i Dungalsbæ á Katanesi. Olafr var it mesta afarmenni, oc hafði miklar virðingar af Páli Jarli, Asleif her

du Slember Thorkelem adoriundo occiderent, quod exquisitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de eo certiores utriusque amici reconciliando intercedebant, omnes, ut in concordiam reducerentur, consortes. Comes Paulus adeo iratus erat, ut, nisi omnes qui cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret. Cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes, ut pacem sancirent, verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus, qui in procuranda cæderei Comiti videbantur, ex Orcodibus relegatus est. Comes Haraldus eadem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit, ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa quæcunque festa cohabitarent. Sigurdus Slembiadkn, relictis Orcadibus, sursum in Scotiam delatus, aliquamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse æstimatur, antequam in Palæstinam iter susciperet.

DE COMITE PAULO.

Olaus nomen erat viro Gareksfœ habitanti, qui alteram villicationem Dungulsbæi in Kataneso habebat. Erat Olaus vir admodum violentus, & magno honore a Comite Paulo habi-

het kona, hon var vitr oc ættstór oc hin mesta fyrir fer: Valþiófr het son hennar, annar Sveinn, þridi Gunni; al-ler voro þeir vel menter, Ingigerdr het systir þeirra.

AF KALA OC GILLA KRIST.

Þá var Kali XV. vetra er hann fór med kaupmönnum vestr til Einglands oc haf-þi godann kaupeyri; þeir helldu til þess kaupstadar er Grimsbær heiter, kom þar mikit siölmenni bæði af Noregi oc Orkn-eyium, af Skotlandi oc Supreyium. Þar fann Kali þann mann er nefndiz Gilla Krístr, hann spurdi margs af Noregi, oc taladi flest vid Kala, oc gerdiz þar felag-skapr; hann seger Kala i trúnadi at hann het Haralldr oc var son Magnus Ber-beins, enn móder hans var i Suprey, fretter hann þá Kala, hvorsu honum mundi fagnat i Noregi ef hann kæmi þar? Kali segir at honom þótti líkligr Sigurdr kongr til at fagna honum vel, ef ecki spillti adrer um. Þeir Gilla-Krístr oc Kali skiptuz giöfum vid at skilnadi, oc het hvor öþrum sinne vinattú full-kominne hvar sem fundi þeirra bæri saman.

habitus; Fæminæ nomen erat Asleifa, quæ A. D. claro etiam genere orta, magnitudinem præ se ferebat. Filium habebat Walthiofum, secundum Sveinem, tertium Gunnun, omnes artibus probe instructos; horum soror fuit Ingigerda.

DE KALIO ET GILLA-KRIST.

Kalius quindecim annos natus erat cum mercatores occidentem versus in Angliam, bonis instructus mercibus, comitaretur, in emporium, quod Grimsbær audit. tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis confluit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum quendam qui Gilla-Kristus appellabatur. Hic multa de Norvegia sollicitabat, plurima cum Kalio conferens, quod crebro ansam præbuit consortio; dixit Kalio sub fide silentii Haralldum se nominari, filiumque Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya esse. Interroganti, quæli gaudio, si forte in Norvegiam veniret, incolæ ipsum forent excepturi; respondet Kalius, verisimilem videri Regem Sigurdum, quo magis ipsum humaniter excipiat, modo alii non corrumpere. Gilla-Kristus & Kalius dona ante discessum mutuabantur; plenam amicitiam, ubicunque in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

A. D.

AF RADUM KOLS.

Frákaukr svarar: satt er þat at Kolr er spekingr mikill, oc vîtrlega er þetta set, at leita hingat afla, því at ver höfum frændasla mikinn oc marga teingdamenn; ec hefer nu gipta Margretu Hákonardottr Moddadi Jarli af Atjökum er göfgaztr er at ættum allra Skota hófþingia, Melkolmr fader hans er bróðer Melkols Skota kongs, föðr Davids, er nú er Skota kongr, höfum ver oc miöc mörg fannlig tilkaull til ríkis i Orkneyium, enn erum síálf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr ofs oc ecki allt á úvart i úfridum, enn þó þicke mer gott at eiga felag vid þá fegda fyrer margra luta saker; skulu þer þau mín ord segia þeim fedgum, at ver Ölfer manom koma til Orkneyia annat sumar at midíu sumri med her á hendur Páli Jarli; komi Raugnvalldr Jarl þá til mótz vid ofs, oc láti þa deila um stafn vid Pál Jarl, enn ec mun i vetr draga at merliþ af Skotlandi oc Suþreyium af frændum vinum oc mágum; fóru nu fendimenn austr til Noregs, oc segia sva búit þeim fedgum.

SVEINN FANGADI PAL JARL.

1137. Um vorit snemma hafði Sveinn Asleifarson farit or Suþreyium oc upp á Skotland at finna vine sína; hann dvaldiz

DE CONSILIIIS KOLI.

His respondet Frakarka: verum est quod Kulus vir sit valde sapiens; prudenter quoque prævium hic auxilium quærere, cognatorum enim & affinium numero valemus; nunc nuptum dedi Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atholá, qui quoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior est. s. Dolsnaldus Melkolfus, ipse pater, frater est Melkolfi, Scotorum Regis, patris Davidis, qui nunc Scotiæ rex est; nobis autem ipsis potestas quædam est, profunda etiam attribuitur sapientia. Non omnes hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in consortium; referatis illi mea verba, me nempe & Aulferem circa medium proximæ æstatis cum exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, si Comes Raugnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Habudis cognatis, amicis & affinibus ad me contraham,

SVEINN COMITEM PAULUM CAPIT.

Sveinn Asleifæ ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Joklis apud Comitem Madadum

diz lengi at Jöklum med Moddadi Jarli
 oc Margretu Hákonardottr, oc töludu
 þau marga lute leyniliga; þar fretti Sveinn
 ufrid or Orkneyium oc gerdiz hann þá
 fuðs þangat at fara oc finna frændr sína;
 hann fór fyrst til Katanes i Þórsey oc
 med hönum göfugr madr er Liotolfur
 het, med hönum hafði Sveinn verit len-
 gi um vorit; þeir komu til Ottars Jarls
 i Þórsey brodr Frákarkar, oc leitadi
 Liotolfr um sætter med þeim Ottari oc
 Sveine um þat er Frákörk hafði gera
 látit oc hells Ottarr Jarl þar botum upp
 af sinne hende; Jarl het oc vínattu sinne
 Sveine, enn Sveinn het því Ottari Jarli
 at hann skyldi styrkia Erlend son Har-
 allds hins slettamála til þess at han fen-
 gi födrleyfd sína i Orkneyium þá er
 hann villde tilkalla; Sveinn skippti þar
 skipum oc hafði þá þan byrðing oc á
 XXX. manna, tok hann þá þan utnyrðing
 yfir Petlandsfiörd, oc fva fyrir vestann
 Hrofsey oc fva til Esiufunds oc epter
 fundinu til Rolfseyiar. á eyiar endanum
 var höfði mikill oc urd stór under nidri;
 þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir
 Sveinn reru eptir fundinu, tok hann til
 orða, menn eru þar á höfðanum oc
 munum ver þar at leggja oc vita tíþindi
 af þeim, vil ee at menn breyti nokot
 umbuninga sínum, skulum ver rækja
 hudföt vor, oc skulu þar nidrleggja
 XX. menn, enn X. skulu róa, ver skul-
 um

dadum & Margaretam Haqvini moratur A. D.
& cum his seorsum multa colloquitur; au-^{1137.}
diti hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad
conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum,
nobili quodam nomine Liotolfo, apud quem
etiam multum veris transegerat, comitante,
in Katanesum Thorseiam profectus est; con-
veniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fra-
trem; cum ipso & Sveine quod soror patra-
ri curaverat transigere conabatur Liótolfus,
pro parte sua satisfactionem offerente Comi-
te Ottare, qui etiam amicitiam suam vicissim
promisit; verum Sveinn comiti pollicebatur
auxilium se laturum esse Erlendo Haralldi
Slettmali filio, recuperandi ipsi in Orcadi-
bus debitum patrimonium, quando postere
vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno
navem onerariam triginta nautis instructam
gubernante, cum japyx flaret, per Petlan-
diæ sinum ab occidente Rossæ, deinde per
Esiufund usque ad Rolfsey vehitur. In ex-
tremitate insulæ altum erat promontorium,
ast subtus concava saxorum congeries, in
qua lutra sæpe se continebat. Sveinn vero
suos per fretum remigantes ita affatur; ho-
mines, inquit, ibi sunt in promontorio, no-
va inaudituri appellemus, volo apparatu
mutato ut sub explicitis coriaceis viginti
nautarum latitent, verum decem remigent;
non festinabimus. Cæterum cum insulæ ap-
 pro-

A. D. 1137. um fara hóffamliga; enn er þeir dragaz at höfpanum kalla menn af eyiunne at þeir skyldu róa til Vestnefs oc færa Páli Jarli þat er þeir höfðu á skipinu; þeir þottuz mæla við kaupmenn enn Páll Jarl hafði verið um nottina á Vestnesi at Sigr. þar á veizlu; Jarl hafði stadið upp snemma um morguninn, oc höfðu þeir XX. menn farit sudr á eyina at veida otr er lá i urdinne under höfpanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu. Byrdingsmenn rero at landi, oc spurdo þeir almæltradinda; spurdu Byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeiroc at hvar Jarl veri; þeir segia at hann veri þar á urdinne; þetta heirdu þeir Sveinn þar er þeir lágu i hutfötunum, bat Sveinn þá þar atleggja er ecki mætti fiá af höfpanum; þá mælti Sveinn at þeir skyldi vopnaz oc vinna þegar á Jarls-mönnum er þeir fyndiz, oc fva gera þeir; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af Sveine; þeir toku Pál Jarl með valldi oc leiddu á skip oc fneru stafn hafi oc foru aprt hina sömu leid fyrer vestann Hrolfsey oc viku á mille Háeyiar oc Grimseyiar oc fva fyrer austan Svelg, þá þan til Breidafjardar oc epter hönum til Eckialsbaka, þar let hann epter skip sit oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til Atjökla á fund Maddadar Jarls oc Margretar systir Pals Jarls, oc var þeim þar vel fagnat oc setti Maddadr Jarl Pál Jarl i háfæti sitt oc er þeir

propinquarent, qui in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Vestnesum remigarent & ad comitem Paulum ea, quæ in nave habebant, deferrent, credebant se mercatores alloqui. Comes vero Paulus apud Sigurdum Vestnesi præcedente nocte convivio interfuerat; mane surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem, lustras interrumpes, sub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria navæ insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, quærebant; respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub coriaceis Sveinn, jubetque ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut statim obvios Comitissubditos armati occideret: dabant mandato locum, unde viginti enim ibidem occiderunt, Sveine sex desiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxere, & prora in altum conversâ, eundem itineris cursum ab occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & deinde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafjord Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti suorum relinquit Sveinn, reliqui autem, donec Atholiæ comitem Maddadam & Margaretam comitis Pauli sororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus Comitem Paulum in folio suo collocat; Verum cum considerent, magno cum

Þeir höfðu niðrsetz, kom Margret inn gangandi með mikla kvenna sveit og hvarf til broðr síns; eptir þat voru menn fengnir til skemtunar við þá, var Páll Jarl helldr fárr, sem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orða þeirra Páls Jarls og Sveins meðan þeir fóru báðir saman. Þau Maddadr Jarl og Margret og Sveinn Asleifarson gengu á tal, enn um kveldit eptir dryckiu þá var þeim Sveini fylgt til svefnhúfs einum saman og voru þar læstir for fva hvert kvölld meðan þeir voru þar.

JON BISKUP KOM AF SKOTLANDI.

Þá er Raugnvalldr Jarl hafði ráðit Orkneyium tva vetr, þá tok hann jóla veizlu at bui sínu því er heitir a Knarrarstöðum; þat var enn setta dag jóla at skip var seet fara sunnan af Petlandsfyrde; vedr var gott og stöð Jarl uti og margt manna hiá hönum og hugdu at skipinu, þar var sá madr er Rolfr het og var hirdprestr Jarls og er þessir menn toku land, þá gengu þeir frá skipi og höfðu Jarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu lípinu geck madr i blárri kápu og hafði brugdit hári under húfu, hann hafði rakat skegg um hökuná framanverda, en urakada hvoptana og heck þar fýtt

K k

ofan

cum fæminarum comitatu ingressa Margareta ad fratrem suum se recipit. Postea ludiones in eorum delicias acquiruntur. Comes Paulus taciturnum se exhibuit, quod non mirum magno opere eum anxium esse. Comitibus Pauli & Sveinis verba, quæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non existunt. Comes Maddadus, Margreta atque Sveinn Asleifæ seorsum colloquebantur; Vesperis vero postquam potaverant, Sveinn, cum suis tantum, in dormitorium deducitur, ast fores quavis vespera dum ibidem morantur, obserantur.

VENIT EX SCOTIA EPISCOPUS JONAS.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio suo Knarrastadis convivio intererat festo julensi; ejus sexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum sinum relinquens, advenire conspiceretur. Aer erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitibus sacerdos aulicus. Advenæ autem postquam navem appulerant ab eadem discedunt, quos Rögnvalldiani quindecim aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qui crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, quæ in maxillis non rasa longe demitte-

A. D. ofan þessi madr þotti þeim nockut undarlig, enn Rólfr seger at þat var Jon biskup ofan af Skotlandi af Arjöklum, þá geck Jarl i moti þeim oc fagnar vel biskupi, setti Jarl biskup i háfæti sitt, enn þionar sialfr fyrer bordi sem skutilfveinn; um morginenn epter veitti biskup tíðer snemma oc þá for hann norðr til Eigilseyiar á fund Vilhjalms biskups, oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báðer biskuparner á fund Raungvallds Jarls med virduligu föruneysi oc báru upp erinde sín, þeir legia frá einkamálum Sveins Asleifarsonar oc Maddadar Jarls, þat at Haralldr sun þeirra skyldi bera Jarls nafn oc hafa Orkneyiar hálfar vid Raungvalld Jarl, enn Rögnvalldr Jarl skyldi ráð hafa fyrer þeim oc sva þott Haralldr þroskadiz oc villdi sit hvarr þeirra, þá skyldi Raungvalldr Jarl ráða; var Sveinn oc þar med oc bar þetta med biskupi; gerdu þeir Raungvalldr Jarl þat ráð at fundr var lagdr um vorit á langaföstu á Katanesi, oc geck þá saman sættin med þessum skildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af Orkneyium oc Skotlandi; for þá Haralldr Maddadarson ut i Orkneyiar med Raungvalldi Jarli oc var hónom þá gefit Jarlsnafn Þá fór oc i eyiarnar med Haralldi Jarli Þorbiörn Klerkr, hann var son Þorsteins Hauulldz oc Gudrunar dottr Frákar-
kar; hann var vitr madr oc mikil fyrer
fer;

mittebatur; *Vir iste mirandus videbatur, Rolfus autem hunc episcopum *) Jonam de Atholia e Scotia esse asserit, unde comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in folio suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Sequentis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey episcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem Rögnvalldum cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Re-ferunt intima Comitum Maddadi & Sveinis Asleifæ consilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimidium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitum autem consilia pro utroque valerent, & ita quamvis Haralldus maturefceret & diversa quivis urgeret: Sveinn etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore sexagesimali sequente vere conventus præfinitur in Kataneso; transigitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, sancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo simul ornatur. Sequebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiörn Klerkur; erat hic filius Thorsteinis Hauulldii & Gudrunæ, filice Frákarkæ, vir sapiens & magnitudinem præ-*

*) Johannes episcopus de Dunkeld.

fer; hann fostradi þá Haralld Jarl de reed miðc fyrer honum; Þorbiörn kvongadiz i Orkneyium oc feck Ingiridar Olafs-dottur systir Sveins Asleifarsonar, var Þorbiörn þá ýmist ut i Orkneyiom edr uppi Skotlandi, oc var hinn fræknazti madr oc hinn mesti ujafnadar madr um flesta luti. Sveinn Asleifarson tok under sic eigner þær allar er átt hafði Olaf fader hans oc Valþiofr broder hans, gerðiz hann þá höfðing mikill oc hafði iafnan fiölment med sér; hann var vitr madr oc forspárr um marga luti, ujafnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer vestan haf er meira háttar þætti vera enn þeir Sveinn oc Þorbiörn mágar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

BRENNA FRAKARKAR.

Kom Sveinn at haufte til Orkneyia á fund Raungvallds Jarls, tok hann vel vid Sveini; for Sveinn þá yfer á Nes i Dungalsbæ oc sat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til Sveins ordfending Holldboda or Suþreyiom at Sveinn flýldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafði komit Hauuldr af Bretlandi oc hafði elltann Holldboda or buum sínum oc rænt fei miklu, sa madr het Hrodbiartr er fendr var, enskr at kyne; Sveinn brá

K k 2

fkiott

præ se ferens. Comitem Haralldum tunc A. D. 1139. nutrit, & suis consiliis plerisque eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ sororem in Orcadibus uxorem duxit, postea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortissimus & in plurimis injuriosus. Sveinn Asleifæ possessiones, quæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva semper stipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis sagax iniquus atque petulans. Hac tempestate ab occidente maris alii duo Sveini & Thorbiörno affinibus præstantiores non fuerunt, hi tunc amicitia invicem arcte erant conjuncti.

INCEENDIUM FRAKARKÆ.

Sveinn autumnio in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Nesum transit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a *) Holldbodio ex Hæbudis missus venit, petendo, ut Sveinn ipsum auxiliaturus eo se conferret, venerat enim illuc Holldus e Britannia & Holldbodium a prædiis suis abegerat, magnas simul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in

*) *Hæuld-Buidhe i. e. Comes flavus proculdubio Somerlianus qui ab Hibernis Somhrle-Buide Somerledus flavus appellatur.*

A.D. 1140. skíott við er hönom voro fænd ordin
 oc kom uti Orkneyiar til motz við
 Raugnvalld Jarl, oc þat Raugnvalld Jarl
 at hann skyldi fá honom líf oc skip;
 Jarl spyrr hvat Sveinn villdi þá at hafaz;
 hann qvæð þann mann hafa fer ord fændt
 er sízt átti hann nei við at kveda oc
 hönum hafði þá best gefiz er hann þurfti
 mest við, er flester foro á hendr hön-
 um; Jarl svarar: vel væri þá ef þit
 skildiz viner, enn utruer eru flester
 Sudreyingarner, enn gæta máttu dreng-
 skapar þíns, enn ec man fá þer tvö skip
 allskiput; þetta líkar Sveini vel, oc for
 þá til Sudreyia oc fann cegi Holldboda
 fyrr enn hann kom vestr i Maun (því
 at hann hafði þangat stockit, enn er
 Sveinn kom i Maun,) þá varð Holld-
 bodi hönom feginn, oc þar i Maun
 hafði Hauldrinn fá hinn Bretzki gert
 hervirki mikit i ránum oc manndrápum
 oc víða i Suðrriki, fyrer hönum hafði
 fallit gaufigr mádr er Andres het, hann
 átti epter konu er Ingerid het oc son er het
 Sigmundr; Ingerid husfreyia átti se mikit
 oc bu stór; þat ráð gerði Holldbodi at
 hann bæði hennar, enn er þat var vakit
 vit hana þá mælti hun at Sveinn skyldi
 þat til ráðahags vinna at hefna Andres
 bonda síns; Sveinn svarar at hann mætti
 gera Bretum skada nockorn, enn æi má
 ec vita hvers af verdr auditum manna
 lát; oc epter þat fara þeir Sveinn oc
 Holld-

*in Orcades delatus comitem Rögnvalldum
 rogat ut cum exercitu naves sibi tradat.
 Comes de proposito sciscitatur; regeit Sveinn
 illum virum sibi nuncium misisse, cui repul-
 sam dare se neutiquam deceret, optime quip-
 pe experto dum plurimi se infestassent. Ad
 hæc Comes; bene est si amici ab invicem di-
 scedatis; Verum inquit, plerique Hæbu-
 densæ perfracti sunt; Virtutem autem tuam
 servabis; naves vero duas omni ex parte
 instruas tibi tradam. Sveini hæc placent,
 qui inde in Hebrides vēctus Holldbodium non
 prius quam occidentem versus ad Monam,
 eo enim fuga se receperat, veniret, reperit,
 ubi ab ipso cum gaudio excipitur. Hau-
 lldus ille Britannus in Mona & passim in
 Sudrrikiā ingentes & homicidiis & prædis
 hostilitates exercuerat, inter quas ceciderat
 vir nobilis Andreas; reliquerat is uxorem
 nomine Ingigerdam & filium Sigmundum.
 Ingigerdi opes erant magnæ & prædia in-
 gentia. Consilium dedit Holldbodius ut nup-
 tias ejusdem sibi expeteret, verum cum has
 sollicitaret, respondit illa, nuptias prome-
 rendas ultione cadis mariti Andreæ. Re-
 spondit Sveinn, se Britannis damnum quod-
 dam adferre forsitan posse, nescio autem, in-
 quit, quorsum homicidiis fortuna adspiret.
 Post hac ipse & Holldbodius, quinque na-
 vibus*

Holldbodi i hernat, oc höfðu V. skip; þeir heriudu um Bretland oc gengu þar upp er heiter Ines oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vídtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir Sveinn ræntu þar hvíveina oc brendu VI. bæi fyrer dagverd sinn; þa var þar med Sveine Islendzkr madr er Eiríkr het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
Enn búendr rænter,
Sva hefer Sveinn hagat,
Sex i morgin,
Gerði hann einom
Ærinn þeirra,
Leiger þar kol
Leigumanni.

Epter þetta foru þeir til skips síns oc lágu uti um fumarit oc fengu mikit herfang, enn Hauuldrinn hliop í ey þá er Lund heiter, þar var vígi gott, sátu þeir Sveinn þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um haustit í Maun.

FRA RAUNGVALLDI JARLI OC SVEINE
ASLEYFARSYNE.

Þa er Sveinn var i Supreyiom, þahafði hann sett Margad Grimsfon i Dungalsbæ til forráða oc fengit honum i hendr syflu þá er hann, hellt af Raunvalde Jarle, enn Margadr var sakgefinn oc áleittinn, oc vard hann uvinsæll

K k 3

vid

*vibus instructi, piraticam suscipiunt, Bri-^{A. D.} tannicæ arma inferunt, exscendunt ubi Ines^{1140.} audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ resistere nequeunt & fugati discedunt; Verum Sveinn cum suis undique spoliavit, & ante prandium villas sex incendio delevit. Sequebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Eri-
cus, qui sequentia cecinit;*

*Ville exusta sunt,
Sed incolæ spolati,
Ita Sveinn instituit,
Sex hujus diei mane,
Facefficit uni
Satis eorum;
Suppeditat ibi carbones
Conductori.*

His gestis ad naves redeunt, per æstatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Hauuldrus in insulam quæ Lund audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, quod Sveinn cum suis aliquantisper obsidet, ast in Monam, re infecta, domum redit.

DE COMITE RÖGNVALLDO ET
SVEINE ASLEIFÆ.

*Dum erat in Hæbudibus Sveinn, Margado^{1142.} Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam a^{ad ann.} 1149.
Comite Rögnvaldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad incusandum & infestandum prout propriæ injuriæ odium peperere;
quos*

A. D. vid sinn ujafnat, enn þeir er mest úrdu
 1142. fyrer ujafnadi hans stúku á fund Hroalldz
 ad ann 1149. oc helldu sic þar, af því gerdiz fiand-
 skapr med þeim Hroalldi oc Margadi;
 litlu síðarr for Margadr súdr til Víkr
 vid tuttugta mann at erindum sínum, oc
 ádr hann kom sunnan veitti hann heim-
 fokn Hroalldi bonda oc drap hann oc
 nockora fleiri, for síðan til Dungalsbæiar
 á fund Sveinns, þá safnar Sveinn mön-
 num oc ferr til Lambaborgar oc býz
 þar um, þar var vígi gott oc sat hann
 þar med LX. manna oc flutti at ser vístr
 oc önnr föng þau er þeir þurftu at
 hafa; borgin stóð á sæfvar hömrum
 nockrum enn steinveggr var fyrer ofan
 vel smíðadr, biörgin geingu langt med
 síanum annan veg; þeir gerdu þa mar-
 gar uspektir á Katanesi i ránum oc fluttu
 þangát til sín i borgina oc gerþuz miöc
 uvinsælir.

AF FERDUM SVEINS ASLEIFARSONAR.

Epter þat stigu þeir fótum á land oc
 foru uppi Sudrland oc fva til Mærhæfi
 oc þáðan til Dufeyra, þar fundu þeir
 Orkneyia menn á birdinge. het fá Hall-
 vardr er fyrer þeim var, enn annar
 Þorkell, þeir voru X. saman; þeir Sveinn
 gengu á skip med þeim oc foru XII.
 saman á byrdingi suþr fyrer Skotland,
 þar

quos autem ejus offendeat iniquitas, ad
 Hroalldum, apud quem etiam permansere,
 confugiebant, unde inter hunc & Marga-
 duum simultates. Paulo post Margadus cum
 suis vicesimus, propria peracturus negotia,
 meridiem versus in Vikam iter suscipit, ex
 quo nondum redux, colonum Hroalldum,
 quem domi remanentem petit, præter aliquot
 alios, occidit. Hoc facto Dungalsbæi con-
 venit Sveinem, qui, affectis collectis, Lam-
 baburgum, ubi commodum erat propugna-
 culum se confert & ibidem sexaginta homi-
 nibus stipatus residet, omnisque generis,
 quo opus erat, com meatum eodem contrahit.
 Urbs in præruptis sita erat maritimis,
 paries autem supra versus continentem la-
 pideus, arte constructus fuerat; prærupta
 ex altero latere ad mare per longum spa-
 tium producebantur. Heic in Katanesi vi-
 cinos crebro infestabant & in urbem, quæ
 assequi potuere, devehebant, permagnum
 hoc modo ineuntes odium.

DE ITINERE SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Repetituri deinde continentem, per Sudur-
 land, inde Mærhæfiæ, denique Dufeyras
 se conferunt. Inveniunt forte hic in nave
 vectoria, Orcadenses, numero decem quo-
 rum duci alteri Hallvardi, alteri Thorke-
 lis nomen, verum cum Sveinn & Margadus
 iis consociarentur, duodecim in nave vecto-
 ria, australes Scotiæ oras prætereundo,
 in

þar til er þeir koma i Máeyiar, þar var þá munklifi, Balldvin het áboti fá er fyrer reed, þar voru þeir Sveinn oc hansmenn VII. nætr vedr faster, oc sögduz vera sender á fund Skota kongs af Raugnvalldi Jarli; munkar grundu sögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc sendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir Sveinn verda þess varir, þa hlaupa þeir á skip oc ræntu stadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter Myrkvafyrde, þeir fundu i Eydinaborg David Skota kong, tók hann vel vid Sveine oc baud þeim at vera med fer; Sveinn sagði kongi allan mála vöxt þangatkomu sinnar oc hve farit hefði med þeim Raugnvalldi Jarli ádr þeir skilduz, oc svo þat er þeir höfdu rænt i Máeyium, voru þeir Sveinn um hríd med Skota Kongi i godu yfirlæti. David kongr fendi menn til þeirra manna er fiar höfðu mist fyrer Sveine i ferðinne oc let þá sealfa virða skada sinn, enn bætti sínu fe hveriom sin missir; David kongr baud Sveini at fækia konu hans i Orkneyiar, enn fá hönom slíkar sámdar i Skotlandi at hann mætti vel vid una; Sveinn birti vilia sinn fyrerkongi oc seger svo at hann villdi at Margadr væri þar epter med kongi, enn hann fendi ord til Raugnvallds Jarls at hann tæki sættum vid hann, enn Sveinn letz vilia leggja allt sitt mál á valld Raugnvallds Jarls, qvadz þá jafnan vel við
una

*in Máyeam pergunt. Erat ibidem eoA. D. tempore monasterium, cui præfecto abbati^{1142.} ad ann. nomen Baldvini. Hic adversa impeditus^{1149.} tempestate Sveinn cum suis septem noctes moratur Et se a comite Rögnvalldo ad regem Scotiæ legatum offerit, cujus assertio- nis veritatem suspicati monachi, piratas esse putant Et contrerraneos per nuncios convo- cant. Quod cum Sveinn cum suis comperi- ret, navem repente ascendit, ingentibus prius spoliatis pecuniis; post abitum trans- lati per Myrkvaford, Edinoburgi Davi- dem Regem Scotiæ conveniunt, a quo be- nigne exceptus Sveinn, cum suis ad necen- das ibidem moras invitatur. Sveinn regi totam sui adventus causam, sua cum comite Rögnvalldo ante discessum acta, quodque in Máeyis spoliaverat exponit Et inde aliquan- tis per, bene habitus, apud Regem Scoto- rum cum suis commoratur. Rex David ad eos, qui in itinere spoliati fuerant a Sveine, mittit Et ipsis damni quantitatem determi- nare concedit, ablati cuique valorem resti- tuens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadi- bus uxoris potestatem dat, ac honorem in Scotia, quo bene contentus esse possit, pro- mittit. Sveinn voluntatem suam regi ape- rit, dicens se cupire ut Margadus apud ip- sum remaneret; se autem Comiti Rögnvall- do per nuncium reconciliaret, totius litis decisionem comitis arbitrio commissurum, se semper pace inter ipsos contentum, dissidia
agre*

A. D. 1149. una er þeir voru fáttir, enn þá illa er þeir voru úfáttir; David kongr svarar, bæði er nu at Jarl þessi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver bódum þer; Sveinn leiz hans vingan alldri láta vilja, enn sagðiz þo vilja biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat svo vera skýldi; David kongr sendi menn norðr i Orkneyiar með giöfum oc þeirri ord-sending at Jarl skýldi taka sættum við Svein, for þá oc Sveinn i eyiar norðr enn Margadr var eptir með kongi; sendimenn Davids kongs foru á fund Raugnvalldz Jarls, tok hann vel við þeim oc svo giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann síðan Svein i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua sinna,

FRA RAUGNVALLDI JARLI OC
ORKNEYINGUM.

1152. Litlu síðarr for Sveinn yfer á Katanes at erundum sínum oc sendi ord Raugnvalldi Jarli at hann skýldi sættaz á víg Arna Spítuleggs, oc þegar at hönnu qvamo þau ord, stefndi hann at sér þeim mönnum er eptermál áttu um víg Arna, oc samdz þat svo at þeim hugnadi oc helt sialfr bótum upp; marga uspekt adra bætti hann af sínu þa er giörr var um vetrinn bæði af Austmönnum

ægre ferre. Regerit Rex David, utrumque jam est quod Comes his absque dubio laudem mereatur & quod id a vobis, qui illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari sineret Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rögnvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum donis a rege missis, benigne excipiuntur, pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

DE COMITE RÖGNVALLDO ET
ORCADENSIBUS.

Paulo post in Katanesum ad expedienda negotia transfretat & Comiti Rognvalldo nuntium mittit, ut de cæde Arnæ Spítuleggi contrahat, quo audito Comes, convocat eos quibus pro cæde Arnæ reperiatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit quæ a Norvegis & Orcadensibus hac hyeme

num oc Orkneyingum; um vorit snemma stefndi Jarl þing i Hrossey, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerði hann bert fyrer þeim at hann ætlaði brott or Orkneyiom oc ut i Jorsalaheim, sagði oc þat at hann mundi ríkt fá i hendr Haralldi Jarli frænda sinum, beiddi oc þess alla vini sína, at veita hönum hlydni oc fylgia honum vel hvers sem kynne vid at þurfa medan han þurfsi brottu at vera; Haralldr Jarl var þa nær XX at alldri, hann var mikill vexti oc sterkr, liótr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; Raugnvalldr Jarl bioz um sumarit or Orkneyium oc vard síþbúinn, því at þeir urdu lengi at bíða Endrida áþr skip hans kom austann or Noregi, oc er þeir voru búnir, helldu þeir brott or Orkneyium fimtan stor-skipum, þessir voru skipstiornar menn, Raugnvalldr-Jarl, Erlingr Skacki, Vilhjalmr Biskup, Aslacr Erlendsun, Guthormr, Magnus Havardsfon, Sveinn Hroaldson, Eindridi Ungi oc þeir er hönum filgdu; þeir sigldu or Orkneyium under Skotland oc fva til Einglandz oc er þeir sigldu til Nordimbra landz fyrer Hveruminni, þa qvad Armadr:

Hraunn fyrer Hveruminne
Háleit þar er var beittum,
Sveiger lauk, enn lægiaz
Laund fyrer veizlu faundum;

L 1

Ecki

hyeme proficiscabantur. Ineunte vere Co-^{A.D.}
mes concionem in Rossey convocavit, eo sin-^{1152.}
guli ditionis procures convenerunt, his no-
tum fecit se Orcadibus relictiis in terram
Canaan iter suscepturum, addiditque regi-
men in consanguineum suum Comitem Harall-
dum se esse translaturum, cui ut omnes ami-
ci obediant, auxiliumque in omnibus, qui-
bus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset,
solicitat. Erat comes Haralldus tunc vi-
ginti fere annorum, statura prægrandis,
robore insignis, vultus inveniusti, acrisque
judicii, princeps ad regendum aptus vulgo
habebatur. Comes Rögnvalldus Orcades
relicturus se æstate itineri accingebat, sero
paratus, Endridium enim donec navis ejus
ex Norvegia veniret exspectarent. Parati
autem ex Orcadibus solvunt quindecim na-
ves ingentes. Hi fuere rectores navium
Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (va-
rus) Episcopus Vilhjalms, Aslacus Erlend-
di, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn
Hroalldr, Endridus Ungius cum sequenti-
bus. Navigabant ex Orcadibus meridiem
versus ad Scotiam usque, indeque Angliam;
Cæterum cum ad Northumbriam ante Hve-
ruminni cursum dirigerent, cecinit Armodus:

Æstus maris est ante Hveruminni
Ubi obversis antennis navigamus,
Flectit malum; visui subtrahuntur
Terra ad arenas humidas.

Non

A. D.
1152.

Eeki drífr í augu
Allda laudri falldin
Dreingr rífr þrátt af þingi
Þeim er nu sitr heima,

Non stillat in oculos
Flnctus in vertice spumans
(Vir fortis a foro frequenter equitat)
Ei qui domi remanet,

EYSTEINN HARALDZ-SON KOM Í
NOREG, OC UPPHAF MAGNU-
SAR HARALDZ-SONAR.

EYSTEINI, HARALDI FILII, IN NOR-
VEGIAM ADVENTUS, ET MAGNI,
HARALDI FILII, INITIA.

1142. Sigurdr oc Ingi konongar höfdo þá rádit VI vetor Noregi; þat var kom Ey-
steinn vestan af Scotlandi, hann var sun
Haralldz konongs Gilla. Árni Sturlason
oc Þórleifr Bryniolfsson, oc Kolbeinn
Hrúga höfdo farit vestr um haf eptir
Eysteini, oc fylgdo hönom í land, oc
helldo þegar med hann norðr til Þránd-
heims; tóko Þrændor vit hönom, oc
var hann þegar til konongs tekin á Eyra-
þingi um Gagnadaga, svo at hann skyll-
di hafa þridiúng Noregs vit brædor sína
Sigurd oc Inga. Þeir Sigurdr oc Ingi
voro þá austr í landi, fóro þá menn
milli þeirra kononganna, oc sætto þá at
því, at Eysteinn skyllði hafa þridiúng
ríkia. Var því trúat of faderni hanns,
er Haralldr konongr hafði tilfagt. Biad-
auk her módir Eysteins konongs, oc
kom hon í Noreg med hönom.

Norvegiæ regnum cum annis VI moderati
fuissent Reges Sigurdus & Ingius, verno
tempore ex Scotia venit Eysteinus, Regis
Haraldi Gillii ipse quoque filius. Ad hunc
accerendum Arnus Sturlæ filius, Thor-
leifus Brynjulfi f. & Kolbeinus Hruga
(Acervus) occiduum mare trajecerant, ipsum-
que regno advectum in Thrandhemiam pro-
tinus deduxere. Exceptus a Throndis Ey-
steinus in Comitibus Eyrensibus, lustrationis
anniversariæ tempore, Rex statim pronun-
tiatur, ea lege, ut, diviso cum Sigurdo &
Ingio fratribus regno, tertiam Norvegiæ
partem obtineret. Fratres interim Reges,
qui in orientalibus regni partibus tum forte
agebant, per intermeantes legatos conciliati,
Eysteino, cujus de natalibus Haraldi Regis
dicta fidem fecerant, provinciarum trientem
concessere. Eysteinum in Norvegiam mater
comitata est, nomine Biadöka. Quartus
Regis Haraldi Gillii filius, nomine Magnus,
apud Ormum Kyrpingicum educabatur.

HER-FERD EYSTEINS KONONGS HAR-
ALLDZ-SONAR.

Litlo síðarr byriadi Eysteinn konongr ferd sína or landi vestr um haf, oc sigldi þá fyrst til Katanes, hann spurdi þá til Haralldz Jarls Madaddar-sonar í Þórs-á, hann lagdi þannug til með þriár simáscútor, oc kom á þá óvara. Enn Jarl hafði haft þrítögt skip, oc á nær LXXX manna. Enn er þeir voro óbúnir við, þá fengo þeir Eysteinn konongr þegar uppgöngo á skipit, oc tóko Jarl höndom, oc höfdo með sér á skip; hann leyfti sik út með III mörkom gullz, oc skillduz þeir at fva búno. Sva segir Einarr Skúlason:

Voro fogs med fára
Syni Maddadar staddir
Má-grennir fremze manna
Máttigr tigr áta.
Þrimur skútom tók þreytir
Þann Jarl drasils hranna
Hraustr gaf hra-skúfs nistir
Haufut sitt fraumom iöfri.

L 1 2

Þadan

*) Han var leiddr fyrer kong, oc foro þeirra skipte fva at Jarl leyfti sic þrem mörkum gullz, enn hann gaf ríke sitt i hendr Eysteini kongi fva at hann skyldi af hönum hafa iatnan síþan; geordiz Jarl þá madr Eysteins kongs oc bat þat svardögum, þáþan for Eysteinn kongr til Skotlandz or heriadi þar um fumarit; han heriadi vida um England i ferd þeirri oc þotiz þá hefna Haralldz sona.

EYSTEINI, HARALDI REGIS FILII, A. D.
EXPEDITIO MILITARIS. 1153.

*Haud multo post Eysteinus Rex in terras, trans occidentum pelagus sitas, expeditionem suscepit, & Kataneso (Cathanesia) adven-
sus, cum Jarlum Haraldum Maddadi fi-
lium in Thors-á (Anne Thori) subsistere cognovisset, cum tribus lembis minoribus eodem contendit, ipsique improvisus super-
venit. Vehabatur Jarlus navi XXV in-
tersealmis, & LXXX classariis instructa. Sed cum ad resistendum imparati essent, Ey-
steinus cum suis, conscensa & occupata pro-
tinus navi, prehensum Jarlum ad naves suas secum avexit. Ille vero postea, cum libertatem tribus auri selibris redemisset, di-
missus est. Rem testatur Einarus Skulii filius:*

*Sognia inclarescit dominus,
Cruoris avidam cibans volucrem;
Filiū Maddadi stipavere
(*) Pugnatorum decades octo.
Lintre terna Jarlum prehendit
Domator fluctuum caballi;
Fortis altor avis cadaverinæ
Regi caput permisit inclyto.*

Inde

*Sistitur Regi, eo autem res inter eos venit ut comes se tribus auri marcio redimeret, regnum autem regi Eysteino traderet sub condi-
tione ut ab ipso concessum exinde teneret. Addicit se regi Eysteino, & servandis conditionibus iuramento se adstringit. Ten-
dit hinc in Scotiam rex Eysteinn eamque hac æstate armis infestat. In hoc itinere Angliam passim tentabat & eadem fi-
liorum Haraldī vindicare volebatur.*
Orkneyasaga.

A. D. 1153. Þáðan sigldi Eysteinn konongr fudr fyrir austan Skotland, oc lagdi til kaupstadar þefs á Skotlandi, er Apardion heitir, oc drap þar mart manna, enn rænti stadinn. Sva segir Einarr Skúlason:

Frett hefir ec at fell
Fólk brusto sveil
Jöfurr eyddi frid
Apardionar lid

Adra orrosto átti hann fudr vid Hiartapoll vid riddara-lid, oc kom þeim á flóttu, oc hraud þar skip nockor. Sva segir Einarr:

Beit budlúngs hiörr
Blód fell á dörr
Hird fylgdiz holl
Vid Hiartapoll.
Huginn gladdi beit
Hruduz Engla beit
Ox vitnis vín
Um val kasta rín.

Þá hellt hann enn fudr á England, oc átti þar hina III. orrosto vid Hvítabæ, oc feck figr, enn brendi bæinn, Sva segir Einarr:

Jók hilmir hialldr
Þar var hiörva galldr
Hósk hilldar sky
Vid Hvítaby.

Inde velis in austrum datis, orientales Scotiae oras legebat, Et emporio ejusdem terræ, quod Apardion (Aberdonia) dicitur, classem admovit; multisque ibi mortalium interfectis, urbem diripuit. Testis Einarus Skulii filius:

*Cæsi feruntur, ubi
Bellicus dissiluit chalybs,
Rege pacem exterminante,
Aberdonia urbis incolæ.*

Secundum ad locum, qui Hiartapoll (Hartlepool) vocatur, cum copiis equestribus prælium conferuit; quibus in fugam actis, aliquot etiam naves, cæsis Et exturbatis vefloribus, occupavit. Hæc memorat Einarus:

*Regius acutum momordit ensis,
Ubi sanguine tela madebant,
Ibantque in hostem una satellites
Fideles apud Hiartepolum.
Esca corvum calens exhilarabat;
Adaucta lupo est vini copia;
Rbeni supra falconem densuit
Anglicorum strages cadaverum.*

*Porro meridiem versus præter Angliam pro-
vectus, ad oppidum Hvitabæ (Whitby) ter-
tio certamine conflixit, victorque civitatem
incendio vastavit. Testis Einarus:*

*Ciebat Rex tumultum,
Ubi arma tintinabant,
Ictusque fidit Hildæ
Tegmina apud Whitbyam.*

Ríkt lek við rann
Raudz ylgjar tann
Fekz fyrdom harmr
Fyri skóga garmr.

*Lusit per ades insolenter
Arborum canis, (vorator)
Fera dentes rubebat, quod
Obviis dolebat incolis.*

A. D.
1153.

Eptir þat heriadi hann víða um Eng-
land, enn þá var Stefniir konongr á Eng-
landi; þar næst átti Eysteinn konongr
orrostu vit Skarpa-fker vit riddara nokkora,
Sva segir Einarr:

*Per Angliam deinde, cui tunc Stefnerus
(Stephanus) Rex præsuit, populabundus
arma late circumtulit, ibique ad locum di-
ctum Skarpa-fker (Scarborough) cum hostili
equitatu depugnavit. Rem cecinit Einarus:*

Drap döglingr gegn
Dreif strengiar regn
Við Skörpo-fker
Skialld-kænan her.

*Prostravit Rex peritus,
Degrandinante sagitta,
Turmas prope Skarpasfer,
Dextre clypeis utentes.*

Þar næst bardiz hann við Pilavík, oc
feck sigr. Sva segir Einarr:

*Huic proxima illi ad Pilavikam pugna fuit,
in qua hostes quoque superavit. Testis Ei-
narus:*

Raud fíklíngr sverd
Sleit gylldis ferd
Prútt Parta lík
I Pilavík.
Vann vífir allt
Fyri vestan fallt
Brandr gall vit brún
Brent Lángatún.

*Rorabat enses Rex cruore,
Lupus agminatim cum decora
Ad Pilavicam lancinaret
Perthabellatorum cadavera,
Princeps victor universum,
Trans mare ut occiduum
Mucro loricis adstrepebat,
Dedit ignibus Langatunum.*

Þar brendo þeir Lángatún mikit þorp,
oc segia menn at fá býr hafi tengit litla
uppreist síðan. Eptir þat fór Eysteinn
konongr brott af Englandi um haustit,
oc aptr til Noregs, oc ræddo menn of
þessa ferd allmíslafnt.

*Redactum hic in cineres Langatunum, op-
pidum ingens, quod ab illo tempore virium
& decoris pristini parum recuperasse vulgo
perhibetur. His ita gestis Eysteinnus, An-
glia relicta, Norvegiam eodem autumnio re-
petiit; fuitque hæc ejus expeditio perquam
diversis hominum rumoribus obnoxia.*

A. D.
1153.

FRA EYSTEINE KONGE.

Eptir þat fór Eysteinn kongr apr í ríki sitt til Noregs oc var almisjafnt rætt um hans ferd. Haralldr Jarl var í ríke sínu í Orkneyium oc var þecka sæll af flestum mönnum; þá var andadr Maddadr Jarl fader hans, enn Margret moder hans, var komen til Orkneyia, hun var fríd kona oc svarri mikill; Í þann tíma andadiz David Skota kongr, var þá til kongs tekinn Melkolmr son hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

SVEINN FOR TIL IRLANDS.

1159. Þat var til tíþinda eitthvert sinn at Sveinn Asleifarson fór í vorvíking, þá fór með hönum Hakon son Harallds Jarls, þeir höfðu V. róðrar skip oc öll stór; þeir heriudu um Suþreyiar; þá var folk sva hrætt við hann í Suþreyium at menn fálu allt lausafe sitt í jordu edr urdum; Sveinn fór allt suþr til manar oc vard illt til fíár; þá þan sigldu þeir ut under Irland oc heriudu þar, enn er þeir komu nær suþr under Dýflinn, þá sigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af Einglandi oc ætludi til Dýflinnar, þeir voru hladner Enskum klæpum oc var þar á gæzka mikil; þeir Sveinn lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn Enskra manna, oc ræntu þar hverium peninge sem á var kiölunum, nema Ensker menn höfðu ígangs klædi

DE REGE EYSTEINE.

Posthac in regnum, quod in Norvegia erat, reversi Regis Eysleinis iter varias tolerat censuras. Comes Haralldus intra regnum suum in Orcadibus a plurimis amabatur. Exspiraverat tunc ipsius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conspicua, ast animo perquam præcipitans. Mortuus est circa id tempus David Rex Scotorum & substitutus ei ipsius filius Melkolmus, cum regnum capeceret, ætate tener.

SVEINN IN HIBERNIAM TENDIT.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliquando susciperet piraticam, comitatus est Haco, filius Comitæ Haralldi; habuere naves quinque, remis propellendas omnesque magnas. Hæbudis arma intulere, quarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut singulas suas res mobiles terra aut speluncis absconderent. Sveinn usque ad Monam devesus, prædati nequivit; Hinc occasum versus ad Hiberniam navigarunt ibique arma circumtulerunt, verum cum meridiem versus prope Dublinum delati essent, ex alto adnavigarunt cioli duo qui ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atque multifariis rebus utilibus onusti; ad hos Sveinn cum suis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, quippe nihil fere se tueri potuerunt, singulis quæ navibus inerant rebus spoliarunt, excepto, quod vestes

klædi sín oc nockrar vister oc foru si-
þan med kiölinu, enn þeir Sveinn foru
i Suþreyiar oc skiptu herfangi sínu; þeir
sigldu vestan med þrís miklum; þeir
gerdu til ágætis fer er þeir lágu i höf-
num at þeir tiöldudu Enskum klæpum
yfer fer, enn er þeir sigldu i Orkneyiar
saumudu þeir klæpin framan á seglinn
sva at þanning var til at fiá sem af
skrudi einu væri giör seglin, þetta köl-
ludu þeir skrudvíking. Sveinn for heim
i Gareksey til búfs síns, hann hafði
tekir af kiölunum vín mikit oc miöd
Enskann.

HERNADR SVEINS ASLEIFARSONAR.

Litlu síþarr bió Sveinn ferd sína i her-
nat, hann hafði VII langskip oc öll stor;
Hakon son' Haralldz Jarls var med Svei-
ne i faur; þeir helldu fyrst til Suþreyia.
oc fengu þar lítit herfang, foru þáþan
ut under Irland oc heriudu þar víða,
þeir foru allt suþr til Dýflinnar oc ko-
mu þar miöc á uvert, sva at stadarmenn
urdu ecke varer víð fyrr enn þeir voru
komner inn i staþinn; þeir tóku þar
mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldz-
menn þá er þar voru i stadnum, fóru
þeirra skipti sva at þeir gáfu upp stad-
inn i valld Sveins, oc játtudu hönum
sva miklu gialldi sem hann villde á þá
leggia; Sveinn skyldi oc skipa sínum
mönnum staþinn oc hafa valld yfer;
Dý-

*vestes in quotidianos usus & commeatum ali-A. D.
quantum retinentes ciolis adveherentur. Cæ-^{1159.}
terum Sveinn cum suis in Hæbrides revedtus
spolia divisit. Ex oriente eximia cum pom-
pa navigarunt & in sui gloriam, cum in
portu anchoris detinerentur, pannis Angli-
cis se texerunt; ad Orcades autem navigan-
tes velis pannos acu præfixerunt, ita ut
eadem pretiosa eminus repræsentarent; hanc
ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn
ad villcationem Garekseyiæ rediit; spolia-
verat ciolos vino haud exiguo & mulso An-
glico.*

MILITIA SVEINIS ASLEIFIDÆ.

*Non multo post Sveinn militiæ se accingit,
septem, quarum singulæ magnæ, navibus
longis instructus; Comitatur eum Comitis
Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in
Hæbudas & non magnam ibi reportant præ-
dam; inde occasum versus ad Hiberniam
vecti arma passim circumferunt; Pergunt
meriediem versus Dublinum usque & eo ex
insperato adeo superveniunt, ut adventus
eorum non prius innotesceret quam urbem
ingressi essent, spoliis mox onusti. Cum
præfectis, qui ibidem erant, captis ita ege-
runt, ut urbem in Sveinis potestatem dede-
rent & tantam pecuniarum, quantam im-
poneret, solutionem, promitterent; Sveinn
etiam suis urbis præfecturam demandaret;
hæc Dublini incolæ jurejurando polliciti
sunt.*

A. D. Dýflinnar menn sýeria eíd at þessu; þeir
 1159. foru til skipa um qvældit, enn um morg-
 ininn fkyllði Sveinn koma i staðinn oc
 taka gísla af stadarmönnum. Nu er frá
 því at segia hvar titt var i stadnum um
 nóttina; ræðismenn þeir er i stadnum
 voru höfðu stefnu sín i milli oc kærdu
 vandræði sín þau er þeim voru fallinn,
 þotti þeim þungt at láta koma stad sinn
 i valld Orkneyinga oc allrahellzt þeim
 manni er þeir vissu mestann uafsnadar-
 mann i öllum vestrlöndum; kom þat
 áfamt med þeim at þeir mundu svíkia
 Svein, ef þeir mætti; þeir tóku þat ráð
 at þeir grofu ser grafer stórar fyrir bor-
 gar hliðum oc víða annarstaðar milli hu-
 fanna þar er þeim Sveini var ætlat at
 ganga, enn menn leynduz þar i hufun-
 um hiá med vapnum; þeir letu vid yfer
 grafernar sva at nidr fkyllði falla þegar
 er mannz þunginn kæmi á, síðann breid-
 du þeir hálv á, sva at eeki mátti tilfjá
 grafanna oc bidu sva morgins.

BRENNA ADAMS BISKUPS.

Þá er Jon biskup andadiz á Katanesi sá
 er Haralldr Jarl let meida, var tekinn
 biskup i stad hans sá er Adam het oc
 vissi engi madr ætt hans, því at barnit
 hafði fundiz vid kirkiudyr nockurar;
 hann þotti Katanesingum hellr hardr i
 biskupsdominum oc kendu þat mest munk
 þeim er var med hönum. Þat var forn
 siðr

*sunt. Rediere vespere in naves, sequente
 vero mane Sveinn, in urbem reversus, pe-
 cunias acciperet, suos in urbe disponderet &
 obfides ex urbanis retineret. Nunc quæ in
 urbe nobis agebantur referenda; optimates
 qui ibi erant conventum invicem habuere &
 difficultates, quæ ipsis acciderant, quæsti
 sunt, urbem suam Orcadensibus & in pri-
 mis viro, quem in totis regionibus occiden-
 talibus iniquissimum sciverunt, subjici ægre
 tulerunt; Consentire in id, ut Sveinem,
 modo possent, præderent; Consilium cepe-
 runt ut ingentes foveas intra portam &
 passim alibi inter domos, ubi Sveini cum
 suis transeundum, foderent, homines autem
 armati in propinquis latebant domiciliis;
 superintexere lignis foveas, quæ, instantium
 corporum moli ferendæ imparia corruerent;
 stipulas deinceps foveis, ne conspici possent,
 obduxere & mane sequens ita expectarunt.*

INCENDIUM EPISCOPI ADAMI.

*Mortuo in Katanesia episcopo Jona, quem
 lædi fecerat Comes Haralldus, electus est
 successor episcopus Adamus; Constat ne-
 mini genus ejus, infans enim ad ostium tem-
 pli cujusdam repertus fuerat; hic Katnesen-
 sibus, dum episcopatum gessit, nimium exi-
 gere videbatur, cujus culpam in monachum*

ei

fiðr at biskup skyldi hafa spann smiörs undan XX. kúm, skyldi þetta hvarr bondi gjalda þá er var á Katanesi, þá meira er fleira kýr atti, enn hinn því minna sem færri hafði, oc skyldi hverr eptir því gjalda sem teldizt til, enn Adam biskup villdi ætla gjalldit oc hafa spann undan XV. kúm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kúm oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kúm, enn þat þotti öllum, udæmí; Þá foru Katnesingar á fund Jons Jarls, hann var þá á Katanesi, oc kærdu þeir þetta fyrer Jarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo kosti illa fyrer höndum, qvat þetta vera úþolanda, enn letz ecki mundu annan uppgveda. Þá var Adam biskup at hákirkju i Þorsdal enn Jon Jarl var skamt þáþan; Katnesingar höfðu þá þing á fialli yfer bæ þeim er biskup var á; Rafn lögmadr var þá með biskupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverfu færi, biskup bat hann vera kátann, qvat bænder munu siálfa stöðva sic; þá var sendt til Jons Jarls oc bedit at hann skilldi sætta þá biskup, enn Jarl villdi hvergi nær koma; þá runnu bænder ofann af fiallinu ákaflika geyster oc er Rafn lögmadr þá þetta bad hann biskup gera nockot ráð fyrer fer; þeir biskup drucku i lopti einu oc er bænder komu at loptinu geck

M m   munk-

ei adhærentem præprimis converterunt. A. D. *More præco receptum fuerat, ut mensuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum singuli in Katanesia coloni, qui plures habebant, plus, qui vero pauciores minus, Et quivis ex æqua proportionem, episcopo solverent; Episcopus autem Adamus nominibus imponere voluit Et ex quindecim mensuram Spann exegit, quæ cum expendere-tur, ex duodecem poposcit; hac etiam concessa, ex decem petiit, verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katnesenses comitem Jonam convenerunt eique questi sunt, qui de his nihil in medium se consulturum, non multis circa ea curis opus, duas instare conditiones malas, quarum præsentem non tolerandam, se vero alteram tacituram respondit. Erat tunc episcopus Adamus apud primarium in Thorsdal templum, verum Comes Jonas inde non procul; Katnesenses in monte sito ad prædium, in quo episcopus, conventum habuere. Rafn legisfer apud episcopum moratus, ipsum ut indigenis parceret, alias de exitu se sollicitum asserens, rogavit; Episcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatque incolas sponte pacari; Hinc Comes Jonas per nuncium sollicitatus ut episcopum cum indigenis conciliaret, prorsus abnuit. Coloni postea ex monte, vehementes decurrunt, quod cum videret Rafn legisfer, episcopum, ut quodam modo sibi consuleret, monuit; bibebant*

in

A.D. munkrinn ut í dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn í loptit, oc er biskupi var þetta sagt, þá svaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagði jafnan þungliga til vorra mála; þá bat biskup Rafn segia bændum at hann vill sættaz vid þá, oc er þat var sagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biskup þá ut oc ætladi til sætta, enn er þat sá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir Adam biskup oc færdu hann í eitt litit hus oc slogu síðan í elldi, enn hufit brann sva skíott at þeir er biskupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar Adam biskup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr sémiligr gröptr oc virduligr umbunadr, enn þeir menn er hellzt höfðu verit viner biskups, þá gerdu þeir menn á fund Skota kongs; þá var Alexander Skota kongr son Vilhjalms kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þessi típende sva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerði epter brennuna biskups í manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrekan manna af landinu.

in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egressus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum episcopo referretur, regessit; non prius quam verosimile erat, evenit, nostras enim res suavisu suo semper aggravavit; Episcopus deinde Rafnem, ut colonis indicaret, se cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati sunt, unde episcopus, eos conventurus, egressus est, quem cum viderent pejores, furore acti, ipsum comprehensum, in casam quandam, cui ignem admovebant, detruserunt; hæc vero cito adeo combusta est, ut, qui episcopo opitulari voluere, re infecta discedere cogerentur. Obiit heic episcopus Adamus, cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeste sepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant episcopi, legatos miserunt ad regem Scotorum, tunc temporis Alexandrum, filium regis Vilhelmi sancti; Is vero relatis graviter adeo irascebatur, ut posterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, post incendium episcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, spoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo.

Res gestæ inter Scotos Norvegosque, tribus Alexandris Scotiæ imperantibus, separatim editæ sunt duobus libellis vocatis "Anecdotes of Olaf the Black" and Haco's Expedition.

APPENDIX.

A. D.
1026.FRA SENDIMÖNNNM KNUTS
KONUNGS.

Knútr enn Ríki fendi menn vestan af Englandi til Noregs, oc var þeirra ferd búin allveglig: höfdo þeir bref oc innfigli Engla konungs Knútar. Þeir komo á fund Olafs Harallds sonar Noregs konungs í Túsbergi um varit. Enn er konungi var sagt, at þar voro komnir fendimenn Knúts konungs ens Ríka, þá vard hann styggr miðc vid, oc segir sva, at Knútr mundi einga menn þángat fenda med þeim erendum, er hönum edr hans mönnom mundi gagn í vera; oc var þat nockoro daga, er fendimenn nádo eigi fundi konungs. Enn er þeir fengo lof til at mæla vid hann, þá gengo þeir fyrir konung, oc báro fram bref Knúts konungs; oc fögdo erindi þau sem fylgdo, at Knútr konungr kallar sína eign á Noregi öllom, oc telr at hans forelldrar hafa þat ríki haft fyrir hönom. Enn fyrir þeim sökum, at Knútr konungr vill frid bióða til allra landa, þá vill hann frid bióða öllom þeim er sva má vera, oc vill eigi herskilldi fara til Noregs, ef annars er af kosti. Enn ef Olaf konungr Harallds son vill vera konungr yfir Noregi, þá fari hann á fund Knúts konungs, oc taki landit í len af hönom, oc geriz hans madr, oc gialldi hönom skatta af, slíka sem Jarlar

M m 2   gulldo

DE NUNTIIS KANUTI REGIS.

Kanutus Potens nuntios misit de occidente ex Anglia ad Norvegiam, ad iter splendido apparatu instructos, literasque & sigillum Anglorum Regis Kanuti portantes. Hi vere ad Olafum Haralldi filium, Norvegiæ Regem, Tunsbergam venere. Regi ubi dictum est, illuc accessisse nuntios Regis Kanuti Potentis, animo admodum ager factus, dixit Kanutum nullos mittere nuntios, utilia sibi suisque negotia portantes; transieruntque dies quidam, quibus nuntii Regem convenire non potuerunt. Veniam autem Regem conveniendi nacti, eum advenientes, literas Regis Kanuti attulere, additumque iis exposuere negotium, Kanutum Regem suam possessionem dicere totam Norvegiam, regnum a majoribus suis ante se possessum. Ast pacem omnibus terris offerentem Kanatum Regem, si ita fieri posset, hic etiam oblatam velle pacem, nec armis infestis Norvegiam aggressurum, si alia daretur conditio rei expediendæ. Si igitur Olafus Rex, Haralldi filius, vellet Norvegiæ Rex esse, (fore necessum) ut Kanutum Regem conveniens, regnum ab illo in feudum acciperet, ejusque factus vasallus, tributa ei penderet, qualia antea pependerant Jarli. Postea literas attulere (legati), eadem ipsa portantes.

A.D. 1026. gulldo fyrr. Síðan báro þeir bref fram, oc fögdo þau allt slíct et sama. Þá svarar Olafur konungr: Þat hefir ec sagt heyrt í fornom frásögnom, at Gormr Dana konungr þótti vera gilldr Þíód-konungr, oc red hann fyrir Danmörk einni; enn þeim Dana konungom er síðan hafa verit, þycker þat ecki einhlítt. Er nú sva komit, at Knútr rædr einn fyrir Danmörk oc fyrir Englandi, oc hefir hann þó under sic brotit mikinn luta af Skotlandi. Nú kallar hann til ættleifdar minnar í hendur mer; kunna skyllði hann hóf at umsídir um ágirni sína. Edr hvert mun hann einn ætla at eta kál allt á Englandi? fyrr mun hann því orka, enn ec færa hönom höfot mitt, edr oc veita hönom ne eina lotning. Nú skoloþ þer segia hönom þau mín ord, at ec mun veria oddi oc eggio Noreg, medan mer endaz lífdagar til, enn giallda eingom manni skatt af ríki míno. Eptir þenna orskurd biugoz á brot fendimenn Knúts konungs, oc voro eigi erendi fegnir. Sighvatr skállð hafði verit med Knúti konungi, oc gaf Knútr konungr hönom gullhring þann er stóð hálfa mörk: þá var oc med Knúti konungi Berfi skállð Torfoson, oc gaf Knútr konungr hönom tvo gullhringa, oc stóð hverr hálfa mörk, oc þar med sverd búit. Sva quæd Sighvatr:

tes. Tum respondens Olafus Rex: „id ego, inquit, vetustis traditum narrationibus dictum audivi, Gormum Danorum Regem visum late potentem nationis totius Regem esse, etsi Daniæ soli imperantem; ast eum secutis Danorum Regibus id nimis parvum & tenue videtur. Jam eo res processit, ut Kanutus solus & Daniæ imperet & Angliæ, magna præterea Scotiæ partes subacta. Nunc regnum, mihi à majoribus hæreditate relictum, is me jubet sibi tradere; at suæ is (aliquando) temperaturus esset cupiditati. Num is cogitat solus omnibus septentrionis terris imperare? aut num solus cogitat omnem totius Angliæ comedere crambem? hoc prius facere potis erit, quam ego ei meum attulerim caput, aut ego vel illi vel alii cuicunque me venerabundus flexerim. Hæc ergo meo nomine ei nuntiate, me armis Norvegiam mihi vindicaturum, quousque mihi vivere fuerit datum, nec ulli hominum ex meo regno tributa pensurum.“ Hoc accepto responso, reditui se accinxere Kanuti Regis legati, negotii sui eventu haud læti. In aula Regis Kanuti commoratus fuerat Sighvatus Skállð, cui Kanutus Rex auream dedit armillam, selibræ dimidiæ ponderis. Eo tempore in aula Kanuti Regis etiam versabatur Poëta Bersius Torfsii filius, quem Kanutus Rex duabus donavit armillis, selibræ dimidiæ ponderis singulis, nec non gladio, auro multo cælato. Ita (hac de re) cecinit Sighvatus:

Knútr

Kanutus

Knútr hefir ockr hinn ítri
Alldáðgöfgr báðom
Hendor er hilmi fundom
Hún skrautliga búar:
Þer gaf hann mörk edr meira
Margvitr oc hiör bitran
Gulls (rædr gerva öllo
Gud siálfr) enn mer halfa.

*Kanutus nostras, fortissime, ille,
Vir eximius (Berfi) amborum
Manus, cum Regem nos convenimus,
Quam splendidissimis (donis) ornavit.
Tibi dedit is felihram, aut plura,
Sapiens ille, atque ensen acutum,
Auri (gubernat fortunam omnem
Deus ipse) at mihi dimidiam.*

A. D.
1026.

Sighvatr gerdi at athvarfi um sendimenn konungs Knúts, og spurdi þá margra tíðinda. Þeir sögdo hönom slíct er hann spurdi af vidræðom þeirra Olafs konungs oc sendimanna, oc sva frá erindislokom þeirra. Þeir segia, at konungr hefði þúngliga tekit þeirra málom: oc vitom ver eigi, segia þeir, af hveriom hann hefir traust til slíks, at neita því, at gerað madr Knúts konungs, oc fara á fund hans; oc mundi fá hans kostur bestr: þvíat Knútr konungr er sva milldr, at alldri gera höfðingiar sva stórt til vid hann, at eigi gefi hann þat allt upp, þegar er þeir fara á fund hans, oc veita hönom lotning. Var þat nú fyrir skömmo, at til hans komo rveir konungar nordan af Skotlandi, af Fífi, oc gaf hann þeim upp reidi sína, oc lönd þau öll, er þeir höfðo ádr átt, oc þar med stórar vingafrir. Þá quæð Sighvatr:

Hafa allframir iðfrar
Ut sin höfot Knúti
Færd oc Fífi nordan
Fridkaup var þat midio;

Sighvatus juncta cum nuntiis Kanuti Regis amicitia, multa illos rogavit, qui quæ rogavit omnia ei narrarunt, tam quæ Olafum Regem & nuntios intercesserant negotia, quam negotiorum sibi mandatorum eventa. Dixere, Regem gravissime tulisse mandata loquentes negotia, nec se scire, cui confidat, talia ausus, ut neget, se futurum Kanuti Regis vasallum, atque eum se aditurum, quod ei foret consultissimum. Esse enim Kanutum Regem æqui adeo mitisque ingenii, ut in eum tam gravia nunquam committant Principes viri, quin delictorum omnium veniam adveniens concedat, atque ipsum (suppliciter) adorantibus. Haud diu esse, cum à borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fífa, quibus conceptam remisit iram, terrasque possidendas reliquit, quas antea tenuerant, additis qualia amicis dari solent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

*Attulere multum potentes Reges
Suum (quisque) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fífa, à borea usque,
Pacem (re ea) redimentes, media.*

A. D.
1026.

Seldi Olafur aldri,
Opt vá sigr hinn Digri,
Haus í heimi þvífa
Hann eingom fva manni.

Sendimenn Knúts konungs fóro aptr leid
fína, oc byriadi þeim vel um hafit.
Fóro þeir síðan á fund Knúts konungs,
oc sögdo hönum erindislok sín, oc fva
þau ályctarord, er Olafur konungr mælti
síðarst vid þá. Knútr konungr fvarar:
eigi getr Olafur konungr rett, ef hann
ætlar, at ec muni einn vilia eta kál allt
á Englandi; ec mundi hitt vilia hellðr,
at hann þat finni, at mer býr fleira in-
nan rífa enn kál eitt; þvíat hedan skulo
hönom kölld ráð koma undan hverio
rífi. Þat sumar komo af Noregi til
Knúts konungs Áslákr oc Skíálgr, synir
Erlings af Jadrí, oc fengo þar góðar
vidtökor; þvíat Áslákr átti Sigríði dóttur
Sveins Jarls Hákonarsonar; voro þau
brædra börn oc Hákon Jarl Eiríksson.
Feck Knútr konungr þeim bræðrom
veitzlor stórar þar med fer, oc voro
þeir mikils virðir.

FRA OLAFI KONUNGI OC ÖNUNDI
KONUNGI.

1027. Þá er Olafur konungr sigldi til Danmerkr,
hellte hann til Síólandz: enn er hann kom
þar, tók hann at heria: veitti uppgön-
gor.

Commisit (ast) Olafus (ille) nunquam,
Sæpe sortitus victoriam est Crassus,
Caput in orbe terrarum bocce,
Ipse nemini cuiquam hominum.

*Nuntii Kanuti Regi iter suum retro prose-
cuti, atque per mare secundo vento usi, ad
Regem Kanutum se postea contulere, cui
tam negotii sibi mandati eventum narrarunt,
quam ultima, quæ Olafus Rex locutus fue-
rat, rem decernentia verba. Ad quæ re-
spondens Kanutus Rex: „fallitur, inquit,
sua conjectura Olafus Rex, si existimet, me
crambem omnem Angliæ solum comesurum;
id potius velim ipse sentiat, mihi intrapræ-
cordia plura versari, quam solam crambem,
ab his enim præcordiis & a singulis, intra
quas latent, costis, frigida ei manabunt
consilia.“ Ea æstate ex Norvegia ad Ka-
nutum Regem venire Aslakus atque Skial-
gus, filii Erlingi ex Jadría, qui ibi co-
mitter sunt excepti: matrimonio enim sibi
junxerat Aslakus Sigridam, filiam Sveini
Jarli, Hakoni filii, quæ atque Hakonus
Jarlus Eiriki, filius, erant patruales. Di-
ctis fratribus Kanutus Rex apud se magna
dedit feuda, atque amplissimis ibi aucti illi
sunt honoribus.*

DE OLAFO REGE ET ÖNUNDO REGE.

*Olafus Rex classe in Daniam vectus, ad
Sialandiam tetendit; quo ubi appulit, bello
grassari cepit, exscensione facta. Qua re
incolis*

gor. Var þá bæði landzfólkit hrætt, oc sumt drepit; sumt var handtekit oc bundit, flutt svo til skipa. Enn allt flýði þat er því kom vid, oc varð eingi vidstada. Gerdi Olafur konungr þar et mesta her-virki. Enn er Olafur konungr var á Siólandi, þá spurdi hann þau tíðindi, at Önundur konungr Olafsson hafði úti leidangr, oc fór med her mikinn austan fyrir Skáni, oc heriadi hann þar. Vard þá bert um ráða-gerð þá, er Olafur konungr höfðo haft í Elfinni, þá er þeir gerdo samband litt oc vinátto, at þeir skyldo báðir veita móttöðu Knúti konungi. Fór Önundur konungr til þess, er hann fann Olaf konung mág sinn. Enn er þeir hittoz, þá gera þeir þat bert, bæði fyrir sino lidi oc landzfólkinu, at þeir ætla undir sic at leggja Danmörk, oc beida ser vidröko af landzmönnom. Enn þat var, som víða finnaz dæmi til, at þá er landsfólk verdr fyrer hernadi, oc fær eigi styrk til vidröko, þá iáta flestir öllum þeim álögom, er ser mega frid med kaupum. Vard þá svo, at margir menn gengo til handa þeim konungom, oc iátudo þeim lýdni. Lögdo þeir víða landit undir sic, þar er þeir fóro, enn heriödo at öðrom kosti.

incolis perterritis, quidam eorum occisi sunt, A. D. capti alii & vincti, atque ita ad naves¹⁰²⁷ abstracti. Omnes autem, quibus dabatur ejus rei copia, fuga salutem quarebant, adeo ut hic nemo repugnaret; (quocirca) Olafus Rex strage & populationibus ibi quam maxime sæviebat. In Sialandia autem dum erat Rex Olafus, fama & nuntiis accepit, Önundum Regem, Olafi filium, copiis (per regnum) imperatis, magno cum exercitu Scaniae littora ad orientem legere, atque ibi bellum movere. In vulgus tunc innotuerunt consilia, quæ Olafus Rex, Rexque Önundus in fluvio Elf agitaverant, quo tempore fædus ibi & amicitiam junxere, (pactos nempe fuisse) ut ambo Knuto Regi resisterent. Önundus Rex provectus est, donec sororis suæ maritum Olafum Regem convenit. Ambo autem congressio, tam copiis suis, quam terrarum incolis notum fecere, sibi in animo esse, Daniam subjungere, incolas igitur rogantes, ut se in Reges acciperent. Accidit ergo hic, quod alias accidisse late monstrant exempla, ut vi atque bello oppressi terrarum incolæ, cum resistendi vires non suppetunt, eorum plerique onera omnia & exactiones jubeant, quibus sibi pacem possint redimere. Hinc factum est, ut multi Regibus se submittentibus, fidem illis & obedientiam obstringerent. Late igitur, quocunque processere, terram sibi obnoxiam reddidere, ubicunque id non fieret, bello grassantes. Hujus belli mentionem

A. D. kosti, Sighvatr skálld getr þessa herna-
 1027. dar í drápo þeirri, er hann orti um *nem facit Sighvatus Skálld in carmine, quod*
de Rege Knuto potente cecinit, (his verbis):
 Knút konung enn Ríka:

Knútr var und hinnom
 Hygg ec ætt at fíett
 Haraldz í her
 Hug vel duga.
 Let lyr göto
 Lid sudr or Nid
 Olafz iöfurr
 Arfall fara.

Þurdo nordan
 Namz þat med gram
 Til fletz svalir
 Sælundz kilir;
 Enn med annan
 Öundur Dönom
 A hendur at há
 Her Sankan ferr.

Lat um land lokit
 Lid gramr saman
 Mar-bediom med
 Mörg nef-biörgom:
 Þar er grád fyrir gnód
 Grám hömlom lá
 Þorn heims þrymo
 Þyrn dröf eyndri.

FRA DREKA KNUTS KONUNGS.

Knútr hinn Ríki hafði búit her sinn
 or landi: hafði hann of lids, oc skip
 furdoliga stór; hann siálfr hafði dreka
 þann, er sva var mikill, at sextugr var
 at rúma-tali: voro þar á höfot gullbúin.
 Hákon Jarl hafði annan dreka: var sá
 fer-

*Knutus erat calis sub (omnibus),
 Cogito ego progeniem, inclutus,
 Haralldi in copiis (& inter arma)
 Animi robore esse præstantem,
 Curavit (ille), ut piscium semitam
 Naves meridiem versus ex Nida
 Olafus Rex & Princeps, annone
 Proventu lato felix, excurrerent.*

*Prolapsæ sunt (ita) à borea usque,
 Id fama innotuit, comite Rege,
 Ad latas planities, frigida illæ,
 Terræ Selundicæ, navium carinæ.
 Alio autem hic comitante,
 Öundur (Rex & Princeps) Danos
 Adversus (bellum & arma ferens)
 Exercitu Svecico, (strenue) tendebat.*

*Curavit circum regionem cingi,
 Navibus (quas duxit) Rex collectis,
 Maris culcitam (in Sialandia)
 Plurimis atque bene armatis.
 Ubi vorax sub murmuravit
 Regis gubernantis clavo unda,
 Disparuit maris, pugne & belli
 Spina mare in Xylosolea.*

DE DRACONE KNUTI REGIS.

*Knutus Potens, strueto quem ex Anglia
 duxit exercitus, amplissimas quam maxime
 collectas habuit copias, navesque mirum in
 modum ingentes. Draco ipsi erat eximie
 adeo magnitudinis, ut transtra haberet
 sexaginta, cui caput erat pictum cælatum-
 que auro. Alium draconem duxit Hakonus
 Jarlus,*

fertögr at rúma-tali; voro þar oc gyllt höfot á; enn seglin bædi voro stöfot öll med blá oc raudu oc græno: öll voro skipin steind fyrir ofan sæ; allr búnadr skipanna var hinn glæsiligasti; mörg önnor skip höfdo þeir stór, oc búin afburðar vel. Þess getr Sighvatr skálld í Knútz drápo:

Knútr var und himnom
Herr austan ferr,
Frídr fylkis nídr
Frán-eygr Dana,
Skreid vestan vídr
Var glæstr fá er bar
Ut andskota
Adalráds þadan.

Oc báro í byr
Blá segl við rá
Dyr var döglings för
Drekar landreka.
Enn þeir er komo
Kilir vestan til
Um leið lido
Limafiardar brim.

Sva er sagt, at Knútr konungr hellt her þeim enom mikla vestan af Englandi, oc komo heilo öllu lidi síno til Danmerk-
or, oc lagdi til Limafiardar: var þar fyrir samnadr mikill landsmanna.

Jarlus, cujus interstitia, transtris distin- A. D.
cta, numero erant quadraginta, & caput 1027.
etiam inauratum, utriusque autem navis ve-
la coloribus, cæruleo, rubro viridique tota
variegata. Omnes præterea naves, quous-
que supra mare eminebant, pictæ erant, &
cuncta navium instrumenta quam splendidis-
sime ornata. Multas præterea alias habue-
re naves ingentes, cultu excellentes. Cujus
rei ita meminit Sighvatus Skálld, in car-
mine, dicto Knuts-drápa:

Kanutus erat calis sub (omnibus),
Exercitus ejus de oriente tendebat,
Pulcherrimus ille, gentis progenies,
Acutis & claris oculis, Danorum.
Prolapsus est ab occidente lignum,
Splendide ornatum, id quod portavit
In mare hostem & inimicum
Adalradi (Regis) inde (a terra.)

Atque portarunt, vento ferente,
Cæruleis velis, antennæ annexis,
Splendidum erat Principis iter,
Dracones naves terrarum rectores.
Atqui istæ, quæ pervenere,
Carinæ istuc ab occidente,
Per æstuantia (ibi) transibant
Limici Sinus vada (& freta.)

Traditum est, Knutum Regem, cum in-
genti isto exercitu de occidente ex Angla
veſtun, ſalvis copiis ſuis omnibus ad Da-
niam veniſſe, & ad Sinum Limicum appu-
liſſe, ubi ingens incolarum collecta erat mul-
titudo.

A. D. 1127. HÖRDAKNÚTR TIL KONUNGS
TEKINN.

Ulfr Jarl Sprakaleggsson hafði sett verit til land-varnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands: hafði hann fellt í hendur Úlfi Jarli son sinn, þann er kalladr var Hörða-Knútr: var þat et fyrra sumar, sem adr er ritat. En Jarl segir þegar, at Knútr konungr hafði bodit hönom þat erindi at skilnadi þeirra, at hann villdi at Danir tæki til konungs yfir Danavellði Hörða-Knútr son Knútz konungs: feek hann fyrir þá sök hann ofs í hendur; hefir ec, segir hann, oc margir adrir her landsmenn oc höfðingiar, kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnum þikir þat her í landi vandi mikill, at sitia her konunglaust, er enom fyrrom konungom Dana þótti þat fullrædi at hafa konungdóm yfir Danavellði einofaman. Enn þá er hin fyrri æfi var, redo þeslo ríki margir konungar. Enn þó geriz þat nú miklo meira vandrædi enn fyrr hefir verit; því ver höfom her til náð í frídi at sitia fyrir útlendum höfðingiom; enn nú spyriom ver hitt, at Noregs konungr ætli at hería á hendur ofs. Oc er mönnum þó grunr á, at Svía konungr muni oc til þeirrar ferdar ráðaz. Enn Knútr konungr er nú á Englandi. Síðan bar Jarl fram bref oc innfigli Knútz konungs, þau er sönnodo

HORDA-KNUTUS IN REGEM AC-
CEPTUS.

Ulfus Jarlus, (Thorgilfi) Sprakaleggi filius, relictus fuerat in Dania, regnum istud tuiturus, quo tempore Knutus Rex in Angliam abiit, qui Ulfi Jarli fidei filium suum commiserat, Horda-Knutum dictum; id quod præterlapsa æstate factum erat, ut supra est scriptum. Hic autem mox indicat Jarlus, sibi in mandatis dedisse Knutum Regem, à se digressum, idque iussisse, ut Dani Horda-Knutum, Knuti Regis filium, in imperii Danici Regem acciperent, sibi eam ob causam in manus traditum: „tam ego, inquam, quam multi alii hujus regni incolarum atque Satraparum, coram Rege Knuto, sumus sapius questi, incolis regionis hujus rem videri ingentis periculi, Rege ejusque præsentia hic carere, cum præscis Danorum Regibus sat honoris atque potentie sit visum, unius Daniæ imperio præesse. Præscis autem ævi temporibus, huic regno multi Reges imperarunt; nunc tamen multo majori, quam olim, periculo sumus obiecti: hætenus enim nobis licuit, per externos Principes, pace frui; at nunc nobis fert fama, nos bello aggredi Regi Norvegiæ esse propositum, cujus expeditionis etiam socium futurum Svionum Regem, suspicantur multi. Nunc autem Knutus Rex in Anglia commoratur.“ His dictis, literas atque sigillum Knuti Regis exhibuit Jarlus, quæ

odo allt þetta er Jarl bar upp. Þetta erendi studdo margir adrir höfðingiar; oc af þeirra fortöloom allra saman, red mannfólkit þat af, at taka Hörda-Knútr til konungs, og var þat gert á því sama þingi. Enn í þessari ráðagerd hafði verit upphafsmadr Emma drottning; hafði hon látit gere bref þessi, oc látit innsigla; hafði hon med bröðgom náð innsigli konungs: enn hann siálfr var leyndr þesso öllo. Enn er þeir Hörda-Knútr oc Úlfr Jarl urdo þess varir, at Olaf konungr var kominn nordan or Noregi, med her mikinn, þá fóro þeir til Jótlands, þvíat þat er mest megin Danavelldis: skáro þeir þá upp herör, oc stefndo saman her miklom. Enn er þeir spurdo at Svía konungr var oc þar kominn med her sinn, þá þóttu þeir eigi styrk til hafa at leggja til bardaga vid þá báða. Þó helldo þeir samnadinom á Jotlandi. oc ætludo at veria þat land fyrir konungom. Enn skipa-herinn drógo þeir allan saman í Limafjörð, oc bido sva Knúts konungs. Enn er þeir spurdo at Knútr var vestan kominn til Limafjardar, þá gerdo þeir sendimenn til hans, oc til Drottningar Emmo, oc bádo at hon skyldi verða vís, hvart konungr var þeim reidr edr eigi? oc láta þá þess verða vara. Drottning ræddi þetta mál vid konung, oc segir at Hörda-Knútr son þeirra villdi bæta

öllu

quæ locutus fuerat vera esse, signa atque A. D. tesseras. Hujus negotii svasores adjutores.¹¹²⁷ que multi etiam alii Satroparum erant; quorum auctoritate omnium motus populus deliberatum habuit atque statutum, ut Horda-Knutus in regnum acciperetur; id quod comitiis iisdem factum processit. Hujus autem consilii princeps & caput Emma fuerat Regina: illa has litteras scribi & signari curaverat; illa sigilli Regis dolis compos facta fuerat, cui ipsi hæc omnia erant occultata. Cæterum Horda-Knutus atque Ulfus Jarlus, certiores facti, à borea ex Norvegia ingenti cum exercitu venisse Olafum Regem, ad Jotlandiam profecti, quæ regio præcipuum erat imperii Danici robur, signo belli notata atque missa sagitta, copias ingentes contraxere; ast ubi fama acceperat, Svionum quoque Regem illuc (ad Daniæ) suo cum exercitu accessisse, ad manum cum utroque conferendam sibi vires non esse rati, copias tamen in unum collectas habere in Jotlandia, regionem istam contra Reges defensuri; totaque navium classe in sinum Limicum contracta, adventum Knuti Regis ibi expectabant. Quem ab occidente ad Sinum Limicum pervenisse ubi cognovere, missis tam ad eum quam ad Reginam Emmam nuntiis, hanc rogaverunt, vellet explorare, an Rex sibi iratus esset, necne? remque exploratam sibi indicare. Re hacce cum Rege communicata, dixit Regina, Horda-

A. D. ölllo því, sem konungr vildi, ef hann
 1127 hefði þat gert, er konungi þætti ímóti
 skapi. Hann svarar, at Hörda-Knútr
 hafði ecki sínóm ráðom framfarit: hefir
 þat sva tekiz, qvad hann, sem van var
 at, er hann var barn oc óviti, er hann
 vildi konungr heita, oc vanda nockorn
 bar til handa hönom, at land þetta allt
 mundi herskilldi farit, oc leggiaz undir
 útlenda höfðingia, ef eigi qvæmi varr
 styrkr til. Nú ef hann vill nockora sætt
 vid mic gera, þá fari hann á fund
 minn, oc leggi nidr hegóma nafn þat,
 er hann hefir sic konung látit kalla. Sen-
 di síðan drottning þessi sömo ord til
 Hörda-Knútz, oc þat med, at hon bad,
 at hann skyldi þessa ferd eigi undir hö-
 fot leggiaz; sagði sem var, at hann mun-
 di eigi styrk til þess fá, at standa á mó-
 ti fedor sínóm. Enn er þessi ordfend-
 ing kom til Hörda-Knútz, þá leitadi
 hann ráðs vid Jarl, oc vid adra höfðin-
 gia, þá er med hönom voro. Enn þat
 fannz brátt, þegar er landzfólkit spurdi,
 at Knútr hinn Gamli var kominn, þá
 dreif til hans allr múgr landfins, oc þótti
 þar traust sitt allt. Sá Úlfr Jarl, oc ad-
 rir felagar hans, at tveir varo kostir
 fyrir höndom, annathvart at fara á fund
 konungs, oc leggia allt á hans valld; edr
 stefna af landi brott elligar. Enn allir
 fýsto Hörda-Knútr et fara á fund födor
 síns,

*Horda-Knutum, filium suum, præstita sa-
 tisfactione, modo quo ipse vellet juberetque
 Rex, omnia velle resarcire, si qua commi-
 sisset, quæ Regi displicerent. Ad quæ re-
 spondit Rex, suo consilio hæc non fecisse
 Horda-Knutum: „processit hic res, inquam,
 modo, quo expectari potuit, homini infan-
 ti, nec ullam rem sapienti, qui titulo Regis
 insigniri voluit, ut simul ac res ejus pericu-
 lo fuissent objectæ, tota hæc regio armis
 & populationibus hostium exposita, extero-
 rum Principum imperio subjiceretur, nisi no-
 strum auxilium & nostræ succurrerent vires.
 Quodsi quam igitur mecum inire vult recon-
 ciliationem, me conveniens, vanum quo se
 Regem vocari jussit, deponat nomen.“ Nun-
 tium, hæc eadem ferentem, postea ad Hor-
 da-Knutum misit Regina, addito mandato,
 ut iter hocce non negligeret, monens quod
 verum erat, non adfuturas ei vires, quibus
 patri suo resistere posset. Ad Horda-Knu-
 tum hoc delato nuntio. Jarlum atque alios
 Præfectos, qui præsentibus aderant, re com-
 municata consuluit. Rex vero brevi ita ce-
 cidit, ut quam primum certiores fuere red-
 diti incolæ, Knutum seniore advenisse, to-
 ta populi ad eum conflueret multitudo, to-
 tum sibi ibi esse situm auxilium rata. Vi-
 dit (ergo) Ulfus Jarlus aliique ejus socii,
 duas adesse conditiones, vel ut Regem con-
 venientes omnia ejus arbitrio permetterent
 & potestati, vel patriam exilio mutarent.
 Horda-Knuto autem suaserunt omnes, ut ad
 patrem*

þins. Red hann þat oc af. Enn er þeir hittoz, þá fell hann til fóta fedor sinom, oc lagdi innfiglit í kne hanom, þat er konungs nafn fylgdi. Knútr konungr tók í hönd Hórda-Knúti, oc setti hann í sæti sva hátt sem fyrr hafði hann settit. Úlfr Jarl sendi Svein son sinn á fund Knúts konungs. Sveinn var systorson Knúts konungs; hann leitadi grida fedor sinom, oc settar af konungi, oc baud at setiaz í gisling af hendi Jarls. Þeir Sveinn oc Hórda-Knútr voro iafnalldrar. Knútr konungr bad þau ord segia Jarli, at hann safnadi her oc skipom, oc færi sva til fundar við konung, enn þeir ræddi síðan um sættir sínar. Jarl gerdi sva.

patrem se conferret; id quod, re delibera-
ta, is fecit. Cæterum ubi convenere, ad^{1127.}
pedes patris prolapsus (Horda-Knutus) ge-
nubus ejus imposuit sigillum, Regis titulo
quod erat annexum. Knutus Rex, Horda-
Knuti arrepta manu, in sede (Regia) eum
collocavit, eodem in gradu, quem antea
occupaverat. Ulfus Jarlus Sveinum filium
suum misit ad Knutum Regem qui Sveinus
erat Knuti Regis ex sorore nepos. Ille
patri pacem à Rege & reconciliationem ut
impetraret, semet pro Jarlo obsidem obtulit.
Sveinus atque Horda-Knutus ejusdem erant
ætatis. Knutus Rex ea mandata jussit Jar-
lo referri, ut coactis copiis atque navibus,
ad Regem se conferret, quo facto, de re-
conciliatione se adiueros. Mandato obtem-
peravit Jarlus.

AF HRIGGLARSTYKKI

Efter fall Haralds konongs systiz Haraldur Gudinafson sudr a England med her sinn, fyrer því at Jarl af Normandi var kominn sunnan um sæ med her mikinn, oc lagdi under sik allt land þar sem hann fór. Sá Jarl var nefndr Wilhialmr son Rodberts Lángaspiots. Rodbert var broder Emmo modor Játvardar konongs oc taldiz Wilhialmr sömiligri til at taka arf Játvards konongs enn Haraldr, sa er sik hafði fvikit af rikino. Enn þannoc barfe at um svardagan, at þa er

N n 3

Jat.

EX HRIGGLARSTYKKI.

Post victoriam cade Haraldis Regis partam,
Haraldus Godini filius ad partes Angliæ
meridionales castra movet adversus Norman-
niæ Jarlum, qui per mare magno cum ex-
ercitu illuc venerat obviæque subigens.
Nomen Jarlo erat Wilhelmus filius Rod-
berti Longæspathæ qui frater erat Em-
mæ, matris Edvardi Regis, unde Wilhel-
mus se Haraldø propiore esse duxit ad ca-
piendam, post Edvardum hæreditatem, quam
ille dolo adeptus erat. Ita vero res accidit,
ut Edvardus, dum Angliæ imperaret, &
sine

A. D. Jarvadr Gudinafon var konongr i Eng-
landi oc var madr barnlaus þá fendi
hann Rodbiart Erkibiskop af Kantara-
byrge til Vilhialms frænda síns i Nor-
mandi oc villdi han gera konong efter
sik, oc i annat sinn fendi hann ins sama
eyrendes til Vilhialms Harald Jarl son
Godina oc Gydo Þorgils dottor, oc var
Haraldr med Vilhialme um hrid oc mæl-
to menn at hann legdi hug á cono
Vilhialms oc veri þeirra ált mikil oc
grunar nu Jarlin af umrædom manna.
Toko þat ráð at Haraldr festi fer dott-
or hans oc færði sik svo undan því
ámæli er Vilhialmr Jarl hafdi han fyrer.
oc á þat ofan fvardi Haraldr Jarl Vil-
hiálmi eida at skríni Odmarus at hann
skyldi alldregi vera í moti honom. Ef-
ter þat for Haraldr Jarl aftr til Jat-
vardar konongs oc var med honom oc
tók konongdom efter han oc því þotti
Vilhialme hann ganga á eidana þars Jat-
vadr konongr hafdi gefit honom konong-
domen efter sína daga. oc nú er þar til
taka er Vilhialmr er cominn sunnan a
England — hann let binda vid merki
sitt skrin Odmarus's þat sama er Haraldr
Jarl hafdi svarit at ok er Haraldr sá her
Vilhialms sagdi hann hvar er bundit vid
merkit Vilhialms, oc er honom var sagt
þat, svaradi konongr at egi mætti þa
undan komaz, þar fell Haraldr Godina
son &c.

*sine prole viveret, Rodbertum, Archiepi-
scopum Cantuariensem ad Wilhelmum cog-
natum suum in Normanniam mitteret, cu-
piens ut se mortuo in Regno succederet.
Secundo propter idem negotium Rex ad Wil-
helmum misit Haraldum Jarlum filium Go-
dinæ & Gyðæ Thorgilfis filiæ. Qui cum
aliquo tempore apud Wilhelmum egerat, tu-
lit fama eum conjugem Wilhelmi arcto ni-
mis amore prosequi. Quam ob rem id con-
sili capitur, ut Haraldus filiam Jarli sibi
desponderet, & sic crimen a Wilhelmo ob-
jectum amoliretur. Caterum Haraldus ju-
rejurando super Scrinio Odmari Wilhel-
mo pollicitus est, se nunquam fore ejus ini-
micum. Quo facto Haraldus ad Edvardum
Regem reversus, apud eum vixit, eoque
mortuo successit. Quo Wilhelmus juramen-
tum violari ratus præsertim cum dono Ed-
vardi regnum accepiisset. Ad Wilhelmum
in Angliæ australes partes delatum narra-
tionis tela redit. — Illo signo alligari fecit
scrinium Odmari, super quo Haraldus jura-
mentum præstiterat — Haraldus vero ho-
ste viso quid rei esset signo affixum percon-
tatus, ut illius certior fit, ominatus est
nullam fore elabendi opportunitatem. Ibi
Haraldus Godini filius cecidit.*

*AF

KONGS-SKUGG-SIO.

I vatni því sama, er ver nefndum fyrr, er Logherne heitir, þar liggur ey ein litil, er kaullot er Misdredan (*). Þar var einn heilagur madur, sá er Diermicius het, oc hafði hann sér þar kyrkio, þá er hann sat at. Enn i þá kyrkio, edr kyrkiogard, er hann vardveitti, þá mátti ecki kvennkvikindi þar íkoma; ok kunno þau öll vit því at síá; hvertveggja fuglar ok adrar skepnur, þau er mannvitslaus varo, þá kunno þetta varazt sua sem menn, ok freistar ecki kvikindi þar inn at gánga i kyrkiuna eda þann kyrkiugard, þat kvennkent er; ok aungo hlídir þo at freysti.

Þar var ok enn i því landi heilagur madur einn sá er Kævinus het, á bæ þeim er Glumelaga (**) heitir, ok var hann i þann tíma nálíga sem Einsetumadur, ok giördizt þessi atburdur i hans tíma, er nu vilium ver fraslegja. Þat bar sua til, at hann hafði einn ungann mann hiá sér, frænda sinn, þann sem þionadi hanom, ok unni hann þeim sveini mikit. Sveinn þessi tók at fyki. azt fyrir hönum, oc vard sótt hans sva hörd, mikil, ok þung, at hann vard ban-vænn. Enn þat var i þann tíma um vorit i Martio mánadi, er sóttir manna verda

EX

A. D.

SPECULO REGALI.

In stagno, cujus mentionem antea injecimus, Logherne dicto, insularum est una Misdredan vocata, ubi sanctorum quidam Diermicius templum, ubi permaneret, habuit: Idem vero templum, & quod ei adjectum est cæmeterium, nemini creaturæ fæmineæ fas erat ingredi, a quo & sibi cavere animalia, aves & id genus reliqua, humanæ rationis expertia poterant, nec profecto est, quæ audeat ingredi, vel possit, etsi tentet, templum hoc aut cæmeterium æquioris sexus creatura.

Fuit adhæc in hoc regno unus e sanctorum globo nomine Kævinus, villam Glumelagam inhabitans, fuitque propemodum Eremita, cum, quod mox narrabimus, evenit. Habuit forte apud se juvenem quendam sibi consanguineum, qui ipsi, cætera charissimus, famularetur. Ast juvenis iste tantum morbum controxit, ut lethalis tandem videretur, eo quidem anni tempore, nimirum mense Martio, cum morbi quam maxime

(*) Membr. Un. & al. Inisdredan, Iniscled (v. Inbiskled-) vau, Inbiskladran, Inhisolodran, Inbiskradran, Inbosdoran, Inbolsdo, Inbado, Misolodrava, Nichisdodran ex variis librorum conjecturis.

(**) Giraldo l. c. Glindelachan cf. p. 725. 729.

A. D. verða sem hættaztar. Enn þá geordist
sua til, at sveinninn beiddizt af Kævino
frænda sínum, at hann skyldi gefa han-
nom epli, ok sagði, at sótt sin mundi
þá lettari, ef hann fengi hanom þat
hann beiddizt; enn til þess var þá ecki
líkligt i þann tíma, at þá mundi epli
fázt; þvíat þá hit fyrrsta tók brum at
þrútna um vorit á aullum aldinvidi til
laufs. Enn fyrir því hinn helgi Kævi-
nus harmadi siukleika frænda síns miök,
ok þat annat, at hann mátti eigi þat
hanum fá, er hann beiddizt; þá fell
hann til bænna, ok bad þess Gud, at
hann fendi þeim nockora þá luti, er
frændi hanss tæki huggun af því, sem
hann gyrnizt. Enn at lokinni bæn,
þá geck hann ut ok fázt um; enn skamt
frá húsi hanss stóð píll einn mikill at
vexti; enn hann leit uppi kvistu píllsins,
sua sem væntandi miskunar þadan, edur
nockurrar huggunar; því nærst fá hann
at vaxin voru epli á píli þeim, sua sem
vera mundi á apaldri i tíma sinn rettan,
ok tók Kævinus þar af þriu epli oc fær-
di sveininum. Sem sveinninn hafði bergt
af þeim eplum, þá tók sótt hanss at
lettazt, ok varð hann heill. Enn píll
fá hefer jafnan haldit síðan þeirri giöf,
er Gud gaf hanom þá, þvíat hann ber
á hverio ári epli sem apalldur, ok heita
þau um allt Írland síðan, met þeim hæt-
ti, at menn eta þar af, ef þeir verða
siukir;

*xime periculosi sunt: Juvenis porro isle
Kævinum cognatum suum rogavit, ut daret
sibi pomum, quo gravitatem morbi levaret:
eo autem tempore poma non facile acquiri
poterant, nam vere tam novo frondesceere
arbores primum ceperant. Sed cum sanctus
ille Kævinus morbum consanguinei sui dole-
ret, & quod juvenis petiit, acquirere non posset,
ad precandum se prostravit, Deumque petiit,
ut aliquid, quod cognato suo solamen adfer-
ret, daret: post precationem exiit domo, &
circumspiciens vidit arborem magnam, quæ
Salix dicitur: cujus ramusculos, solatium
velut expectaturus, cum inspiceret, poma,
eorum ad instar, quæ justo tempore matu-
ruerunt, eidem arbori enata observavit, quo-
rum tria decerpfit, juvenique attulit. Ubi
vero juvenis partem pomorum comediſſet,
morbo sensim levare sese sensit, pristinae dein-
ceps sanitati restitutus. Arbor vero hæc
isthoc Dei dono etiamnum gaudet, nam quo-
vis anno mali instar poma fert, eaque vo-
cantur ex illo tempore sancti Kævini poma,
perque totam Hiberniam circumferuntur, ut
qui morbo quodam laborant, comedant ea:*
notum-

fiukir; ok þíkiaztt allir menn fróðliga vita, at þau ero góð vit aullom fiukleika manna, enn ecki ero þau gyrnelig til áts fyrir sætleika sakir, ef menn hefði þau eigi meir fyrir lækninga sakir. Margir lutir hafa þeir þar ordit, er helgir menn hafa skíótliga giórt met sínom krapti; enn ver haufom um þá eina luti rædda, er met þeim heilagleik varo giórfir; at þar standa enn i dag, sem fyrsta dag er þeir urdo. Enn þeir adrir lutir, er menn hafa víst fyrir satt, ok fyrir sanna luti ero hafdir, þá meigom ver þá ok vel sína.

Þar er ok i því landi stadur sá einn, er Themar er kalladur, ok var sá stadur sua forðum, sem hann væri haufotfæti ok kongs-borg, enn hann er nu þó audur, fyrir því at menn þora ecki at byggia hann: Enn sá atburdur giordizt til þess at stadurinn vard audur, at allt folkir, þat er í var landinu, trudi því, at sá kongur, er þar sæti, at þeim stad, skylldi jafnan dæma retta dóma ok aungvann annann. Enn þo at þeir væro heidnir annarzkostar, ok hefdo eigi retta tru til Gudz, þá höfdo þeir þó þenna átrunat sua stadfastann, at þeir hugdo þat hvervetna rettdæmi vera, er sá kongur dæmdi, ok alldrei hugdo þeir at rángur dómur mundi dæmazz á því kongs-sæti. Enn þar sem hæd þótti borgarinnar vera, þá átti kongurinn þar

O o

kasta-

notumque variorum relationibus, quod ad A.D. modum salubria sint pharmaca contra omnes hominum morbos: Interim dulcis eadem non commendat sapor, sed vis medendi, ut imprimis appetantur. Multa profecto sunt, quæ sancti viri sua virtute cito effecerunt, verum ea tantum nunc attulimus, quæ ad hodiernum tempus talia existunt, qualia ab initio facta fuerunt: reliqua, quæ & certa & comperta vulgo habentur etiam enarrare possumus.

In hoc regno etiam locus est Themar dictus, olim primaria urbs, regiaque sedes jam vero ob metum hominum desertus; eam vero ob causam non incolitur, quod sequens casus accideret: omnes regni incolæ credebant regem, qui in illa urbe sedem haberet, nunquam non iussu judicaturum. Quamvis autem incolæ Christiana religione non fuerint imbuti, tamen summa cum persuasione credebant lites a rege, dicta in civitate residente, secundum justitiæ regulas dirimi, & in sede illa regia, quæ a justitia abhorrent, exerceri non posse judicia. In editiore quopiam civitatis loco splendidum & tantum

A. D. kaftala fagrann ok vel georfann, í þeim kaftala átti hann fagra haull ok mikla, ok í þeirri haull var hann vanur at sitia yfir dómum manna. Enn sua giördízt til, at þau mál komu fyrir kóng, ok í hanns dóm, er annan veg áttu vinir hanns ok kunnir menn lut at, ok villdi hann þeirra máli fylgia ok fulltíngia um alla luti; enn annann veg áttu at máliu lut þeir menn er hanom var illa vit, ok hann var þeirra mikill úvin: ok geordízt þá sua til, at kongurinn halladi dóminum eptir vilia sínom, enn eigi eptir rettindum. Enn fyrir því, at þadan kom rángdæmi, er aull alþíða hugdi at rættðæmi mundi koma, þá sneri um sæti því, fyrir sakir átrunadar folkfins, ok snerist þá haullin um, ok kaftalinn, met aullom sínom grundvelli, ok svá jörðin, þvíat þat snerizt upp, er adur vífsi nidur, ok hefir sua verit sídan. Enn fyrir því at sua mikill undarligleikur vard, þá þora menn eigi sídan þann stad at byggia, ok eingi kongur þorir sídan sitt sæti þar at setia, ok er þar þó hinn fegurzti stadur, er á þeirri jördu er, ok menn vita. Þat er ok mælt, ef menn villdo þann stad byggia, at sá dagur mundi ecki yfirkoma, at ecki mundi meiga síá nít undur.

tantum non Dædaleum castellum Rex, & intra castelli septa palatium structura & nitore superbum habuit, ubi solebat litibus incolarum componendis præesse; sed, ubi aliquando, lites ad eum deferrentur dijudicandæ, ex una parte amicorum & notorum, causis Rex maxime favit, ex altera vero inimicorum, & in quos hostili erat animo & Rex suæ propensioni, non autem iustitiæ facturis satis, injustam sententiam ferret, & ubi, contra omnium expectationem, iniquitas sacrum themidos ædem videretur occupasse; mox, ob religiosam populi fidem, tribunal, palatium, castellum, ejusque fundamenta & locus ipse subvertebantur, cujus vestigia hodieque apparent. Tanto prodigio perterriti ibidem habitare aut sedes figere nec subsequentes Reges, nec incolæ, locus quamvis omnium amoenissimus sit, audent; narratur quoque, quod si quis eundem locum incolere præsumat, quotidie nova prodigia proveniant.

SUCCESSIO REGUM NORVEGIÆ AD SVERRERI TEMPORA.

Haraldus Pulchricomus, filius Halfdani nigri nascitur 853. expeditionem facit in mare occidentale 888. alteram in mare occidentale 932. Expeditionem in Orcades & Scotlandiam 895, dedit Thorgilfo & Frodio naves ut piraticam exercerent in Scotlandiam, Bretlandiam & Hiberniam; Hic Thorgilfius postea fuit Rex Dublini.

Filios multos habuit; Quorum nomina; Olavus, Biörnus, Sigtriggus, Frodius, Thorgilfius, Dagus, Hringus, Ragnar, Hrærekus, Guttormus, Gudraudus, Halfdanus niger, Halfdanus albus, Sigraudus, omnesque post eum Reges.

Haraldo regnante *Rollo* (Gaungu-Hrolfr) filius Rognvaldi Moriarum Comititis ex Norvegia exul. 895. In Hæbudes expeditionem facit 896, in Angliam trajecit, Normanniam, (Nevstriam) aggreditur, & vi cepit.

Erikus Blodöxe filius Haraldī, ejusque Successor nascitur 898, ex patria profugus, in Orcades, Scotiam & Angliam trajecit, ibique aliquamdiu populatus Northumbriæ ab Adalsteino præficiuntur unde post Adalsteini mortem expulsus, prælio in Anglia cecidit. Ejus & Gunnhildæ filii fuere: Gamlius, Guttormus, Haraldus, Ragulfredus, Erlingus, Gudrödus, Sigurdus Slefā, hi etiam po-

stea in Hibernia & Scotlandia bella gesserunt.

Hacon Bonus filius Harald i Pulchricomi, postea dictus Adalsteini alumnus nascitur 923, mittitur in Angliam ad Regem Adalsteinum 931, patre mortuo in Norvegiam revertitur.

Trigge Olaf, filii Haraldī, in Vikia regnavit, eo tempore, quo Sigurdus comes Throntheimi præfuit.

Haraldus Gráfeldus Erici filius nascitur 934, una cum fratribus in Anglia educatus est, post eadem patris inde ejecti, in Orcades, dein in Daniam, se receperunt. NB. Scotiam vastavit teste Kormaki Saga.

Hacon Hladensis (comes) filius Sigurdi Comititis Trondheimi, nascitur 938 tributa ex Hæbudibus per Thorgillum Orrabein, & Olafum album exegit; vide Flöamanna Saga.

Olafus Triggvi filius nascitur 969 regno Norvegiæ nondum potitus, Hiberniam & Angliam, Northumbriam, Scotiam & Hæbudes, armis infestavit.

Ericus Haconi filius nascitur 969. à Canuto Magno Rege Daniæ, expeditionis Anglicanæ comes adsciscitur, & post res bello in Anglia præclare gestas obiit

obiit Londini, vide Knytlinga Saga, Eigla, Olafs Tryggvesens Saga.

Hacon Comes, *Erici* filius, nascitur 998, in Angliam profectus, naufragio ibi vitam finivit.

Olafus Sanctus (filius Haraldi Grænfi) nascitur 993, multa illi cum comitibus Orcadenfibus negotia fuere, bellum gessit in Hringmaraheydi (tesqvis) in terra Ulfkeli, cum Rege Adalrado Londinum expugnavit 1008.

Cum filiis Regis Adalrádi tunc mortui, Hungofurdo loco ad Angliam appulit, civitatemque ibi expugnavit, dein Northumbria prælio congressus est cum civibus & mercatoribus. Eo in Norvegia regnante Einarus Comes interfecit Eivind Urarhorn venientem ex Hibernia.

Magnus Bonus, filius Olafi Sancti, natus 1024, in Angliam legatos misit regnum poscens: sub ejus imperio Kalfus Arnæ filius piraticam exercuit in Hibernia, Scotia & Hæbudibus.

Haraldus Severus (frater Olafi sancti, quia Asta mater Olavi iterum nupta est Sigurdo Syr Regi Ringiarikæ, cujus filius Haraldus) natus 1016. In Angliam svasu Tosti Comititis cum exercitu Norvegico trajecit, cum civibus Scardaborgi prælium iniit, civitatemque vicit, postea promontorium Hellornes appulit, ibique alterum bellum gessit, in fl. Abo (Humber). prælium gessit cum Mauraká-

ra & Valthiofo comitibus eosque vicit; Postremo apud civitatem Eboracum, apud pontem Stanfordensem (Battlebridge) bellum gessit cum Haraldo Godvini filio, ibique cecidit cum Tosta comiti, & Eysteino Orrio comiti Hæbud. 1066. Tempore illius Guttormus filius Ketilli cognomine Kálfr bellum gessit cum Rege Hiberniæ Margado, eumque vicit.

Olafus Tranquillus, filius Haraldi severi, natus circa annum 1150, pacem ab Haraldo Godvini filio nactus, Angliam reliquit, hyemem transigit in Orcadibus, & sequenti vere cum Schulio Tosti filio & Ketillo Krok, funus patris in Norvegiam traducit. NB. Fratrem habuit Olafus nomine Magnum, qui aliquamdiu cum ipso regnavit. Hic Magnus habuit filium nomine Haconem (Thoreroi alumnus) qui cum Magno Nudipede duos annos regnavit.

Magnus Nudipes filius Olafi Tranquilli, natus 1073, duas vel tres expeditiones in Hiberniam, Scotlandiam, & Hæbudes, circa annos 1098 & 1102, suscepit; Tandem insidiis Regis Mirhiartaki interceptus in prælio occubuit, unum Erlingo Orcadensi, Eivindo Olborgio, Ulfo Hranii filio, die 24 Augusti 1103.

Tunc fiunt in Norvegia tres Reges, filii nempe M. Nudipedis.

Eisteinus nascitur 1089.

Olafus

Olafus, 1099.

Sigurdus Hierosolymipeta, 1090; Orcadibus à patre Regis nomine præfatus, post cædem patris in Norvegiam trajecit.

Haraldus Gilli, filius M. Nudipedis in Norvegiam venit ex Hibernia 1126. Cum eo aliquod temporis spatium regnavit *Magnus cæcus*, filius Sigurdi Hierosolymipetæ.

Sigurdus Slembediákn (filius Thoræ, fororis matris Olafi, filii Magni Nudipedis) in Orcadibus & Scotia diu moratus, circa hoc tempus in Norvegiam venit. Rex in Nordhordia & Sognia agnoscitur post necem Haraldi Gilli. Tunc iterum tres fratres Norvegiæ præfuere Regis titulo.

Sigurdus Bronchus, filius Haraldi Gilli nascitur 1132.

Ingi, etiam Haraldi filius, natus 1135.

Eisteinn Gilli, Haraldi fil. ex Scotia in Norvegiam venit, & tertiam regni adipiscitur partem, 1142. NB. Magnus, Haraldi quartus filius, etiam cum his tribus aliquamdiu regnavit. Hic Eisteinus Gilli, in Hibernia natus & educatus, in Scotiam & Angliam expeditionem suscepit piraticam, in locis Aperdoniæ, Har-

tepol, Vithby, Scarborough, Langton Angliæ loca depopulatur 1153.

Hacon Humerosus filius Sig. Bronchi, nascitur 1147, post hos tres v. quatuor Reges solus regnat.

Magnus Erlingi Schakki nascitur 1156, ejus pater Erlingus Skakki, a Valdemaro primo Daniæ Rege comitis nomine donatur 1171, ejus tempore *Sigurdus*, Sig. Bronchi fil. in Upplandis Rex eligitur 1162.

Eisteinn Archiepiscopus, in Anglia moratus est, bello inter Magnum Erlingi & Sverrerum flagrante.

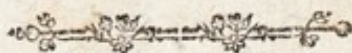
Olafus Eisteini Regis ex filia nepos Rex eligitur 1166.

Eisteinn (Eisteini fil.) cognomine Birkebein, (Betullipes) in Norvegiam venit 1173, & Rex in Vikia eligitur 1176.

Haraldus Sig. Bronchi ex Christina Erlingi uxore filius, Magnique Regis frater uterinus, ab Erlingo interficitur 1172.

Sverrerus nascitur 1151, (Sig. Bronchi fil.) in Orcadibus perduelles vulgo Gullbeyna (auripedes) prælio vicit, deinde adversus comitem Orcadensem perduellionis postulatum infestis armis proficiscitur: In Norvegiam ex insulis Færøensibus venit Sverrerus, Norvegiæ deinceps Rex 1176. Birkibeyni illum sibi Regem præficiunt 1177.

Stemma Sitrici Regis Northumbriæ A. 926.

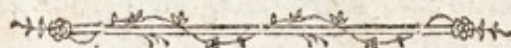
	ob. circa.		ob. circa.
Godred r. North. & Dub.	948	Anlaph r. Hibern.	981
Haraldus.		Sigtryg r. Dublini	1029
Godred f. Haraldi.	989	Anlaph r. Dubl.	1035
Reginald.	989	Sitrici r. Dubl.	1042
Harald niger de Irl.	1066	Anlaph. r. Dubl.	1042
Godred cronan r. Man. & Dub.	1072	Godred r. Man.	1066
		Fingal r. Man.	1066

Stemma Comitum Orkadensis ab A. 888.

	ob. circa.
1. Rognvald f. Eyfstein.	
2. Sigurd f. Eyfstein.	
3. Gntorm f. Sigurd.	
4. Hallad f. Rogn.	
5. Torf-Einar Rogn. f.	
6. Arnkell Einavis f.	
7. Erlend Einavis f.	
8. Thorfin Craniarum sector f. E.	1004
9. Ainsu Thorfinni f.	
10. Harald Thorfinni f.	
11. Lödver Thorfinni f.	
12. Liots Thorfinni f.	
13. Skuli Thorfinni f.	
14. Sigurd crassus Löd. f.	
15. Somerled Sigurdson.	1013
16. Einar Raugmundur Sigurdson.	
17. Brusi Sigurdson.	1020
18. Thorfin Sigurdson natus 1008.	1033
19. Rognvaldr Brnsason.	1064
20. Paul Thorfinson.	1046
21. Erlend Thorfinson.	1099
22. Erlingr Erlendson.	1099
23. Hacon Paulson.	1110
24. Magnus Erlendf.	
25. Haraldr Hakonson.	1135
26. Paul Haconson.	1157
27. Erlendr fil. Harald fva. viliqui.	
28. Kolur Kalison.	1158
29. Harald Maddadson natus 1135.	1206
30. Harald Erics Slagbrellis fil.	
31. David Haraldson.	1231
Episcopi Orkadenses. Ex Annal. Island.	
Wilhelmus.	1168
Wilhelmus II.	1188
Biarnus.	1222
Jofreyr.	1246
Hervius.	1248
Henrikus.	1269
Petrus.	1284
Dolgsinnus.	1286

Stemmata regum Manniæ & dominorum Insularum.

Stemma Norvegicum.	ob. circa.	Stemma Scotieum.	ob. circa.
Lagman f. Godred.	1096	1. Frisgyn de Moravia floruit A. 1148.	
Olave Klining f. Godr.	1142	2. William.	
Godr. r. Man. & Dubl.	1187	3. John Sheriff of Perthsb.	1225
Reginald f. Godr.	1228	4. Malcolmus.	
Olave f. G. incarcer.	1237	5. William.	
Godred Don. f. Ola.	1230	6. Wil. Baro de Tul-y-bberdin.	
Harald frater ejus.	1249	7. Andreas.	1332
Reginald frat. ejus.	1249	8. William.	
Magnus frat. ejus.	1265	9. John.	
Godred f. Magni.		10. Walter.	1390
victus a Johanne de Vescy duce exercituum Alex. regis Scotiæ.	1265	11. David.	1446
		12. William.	
Stemma regum Insularum.		13. William.	1509
Gil-adomnan.		14. William.	
Gil-Ebride.		15. William.	1562
Somerled		16. William.	1583
Dougál r. inf.	1164	17. Johan. Comes de Tul-y-bberdin.	
Dungal r. Hebud.	1156	18. William.	
Dunchad r. Hebud.	1229	19. John Atholia. comes.	1642
Ospac Haco r. Hebud.	1229	20. Joh. Atholia. marchio.	1703
Somerled r. in Insulis.	1230	21. Joh. Atholia. dux.	
Johannes fve Oenus.	1229	Jacobus d. Ath. & 1.	1760
Dagál r. in Insulis.	1263	Dom. Man.	
Somerled occisus.	1263	22. Georgius. fil. stns. Jo.	
Episcopi Hæbudum fve Soderenfes. Ex Annal. Island.	1230	23. Johannes. f. Geo.	
Nemar circa	1180	24. Johannes Dux Atholia.	
Kolius.	1210	Marchio de Tullybardin	
Simon.	1249	Primus comes de Strange	
Marcus.	1275	Dominus Manniæ & Insularum. &c. &c. natus die 30 Junii 1755.	

INDEX CAPITUM.

SECUNDUM AUCTORES EX QUIBUS SUNT DESUMTA.

EX SNORRONE.

<i>De Haraldo Harfager Rege, totius Norve- giae Monarcha.</i>	Pag. 1
<i>De liberis Haraldi Regis.</i>	2
<i>Haraldi Regis in Occidentem Expeditio.</i>	3
<i>Hrolfus (paungu) in exilium Actus.</i>	5
<i>Ortus & incrementa Torf-Einaris Orcadum Jarli.</i>	7
<i>Harallus Rex & Einarus Jarlus reconciliati.</i>	10
<i>Harallus regnum inter suos partitur filios.</i>	12
EX LANDNAMABOC.	
<i>De Islandiae inhabitazione.</i>	14
EX SNORRONE.	
<i>Legati ab Adalsteno Rege missi.</i>	28
<i>Iter Hauki ad Angliam.</i>	29
<i>Hakonius Adalsteni Alumnus Baptismo lustratus.</i>	30
EX EGILLI SKALLAGRIMI SAGA.	
<i>De Adalsteino Anglorum Rege.</i>	31
<i>De Olaso Quarum Scotorum Rege.</i>	32
<i>De Comparatione Copiarum.</i>	34
<i>De Prælio Brunanburgenfi.</i>	42
<i>Cædes Thorolfi.</i>	46
<i>Egillus Thorolfum humavit.</i>	50
<i>Carmen Auctoris Anglofaxonici. Ex Edm. Gihsonii Chronico Anglofaxonico.</i>	56
EX SNORRONE.	
<i>Rex summus creatur Eiricus.</i>	61
<i>Eirikus Rex ex Regno factus profugus.</i>	62
<i>Eiriki Regis Cædes.</i>	64
<i>Iter filiorum Gunnhildæ.</i>	66
<i>De Tryggvæio Rege.</i>	67
<i>Egillus Ulsercus tumulatur.</i>	67
<i>Iter Olafi Regis de Vindlandia.</i>	68
<i>Expeditiones piraticæ Olafi Regis Tryggvi filii.</i>	69
<i>Olafus Rex Tryggvi filius in Scyllingis sa- cro fonte ablatus.</i>	70
<i>Olafus conjugem duxit Gydam.</i>	72
<i>Duellum Alfini & Olavi Regis.</i>	74
<i>Solenne Jomsvingingorum votum.</i>	76
<i>Iter Thoreri Klakii ad investigandum Ola- fum Tryggvi filium.</i>	78
<i>Adventus Olafi Tryggvi filii in Norvegiam.</i>	79
EX NIALA SAGA.	
<i>Perigrinatio Nialorum.</i>	81
<i>De Sigurdo Dynasta.</i>	84
<i>Prælium inter Dynastam & Comites.</i>	86

EX SNORRONE.

<i>Mors Sveini furcata barba.</i>	Pag. 89
<i>Prælium.</i>	91
<i>Prælium.</i>	93
<i>Prælia.</i>	93
<i>Prælium in Sinu Ringsfjörd.</i>	95
<i>Prælia.</i>	96
<i>De Rothomagensibus Jarlis.</i>	97
<i>Cædes Fatmundi.</i>	98
<i>Prælium Regis Olavi.</i>	99
EX O. TRYGGVASONAR SAGA.	
<i>De Legibus a Svenno Rege latis.</i>	100
EX KNYTTLINGA SAGA.	
<i>De Copiis Socialibus.</i>	103
<i>Kanutus Rex Angliam subjugavit.</i>	104
EX NIALA SAGA.	
<i>Peregrinatio Karii.</i>	107
<i>Cædes Gunnariis Lambii filii.</i>	110
<i>De Prodigis.</i>	114
EX O. TRYGGVASONAR SAGA.	
<i>De Sigurdo Dynasta ejusque Majoribus.</i>	116
<i>De Hloðvero & Sigurdo Crasso.</i>	119
EX NIALA SAGA.	
<i>Pugna Brianica ad Cuain-Tarbb.</i>	120
EX KNYTTLINGA SAGA.	
<i>Rex Kanutus Eumam uxorem ducit.</i>	129
<i>De Rege Fatmundo.</i>	129
<i>De Comite Ulfone.</i>	131
<i>De Rege Canuto.</i>	134
<i>De Canuto Rege.</i>	135
<i>De oppugnatione a Canuto Rege facta.</i>	137
<i>De pace inter Reges inita.</i>	139
EX NIALA.	
<i>Cædes Koli Thorsteini filii.</i>	140
<i>De Flofio & Kario.</i>	142
EX KNYTTLINGA SAGA.	
<i>De Regis Svenonis in Norvegiam adventu.</i>	143
<i>De morte Canuti.</i>	145
<i>De Rege Canuto.</i>	145
EX SNORRONE.	
<i>De imperio Kanuti in Scoria.</i>	148
EX KNYTTLINGA SAGA.	
<i>De Canuto & Svenone.</i>	148
<i>De Horda-Knuto.</i>	149
<i>De divisione terrarum Regni Daniæ.</i>	150
EX SNORRONE.	
<i>De Einaro Jarlo & Brusio Jarlo.</i>	153
	De

INDEX CAPITUM.

	Pag.		Pag.
<i>De Thorhelo Amundi filio.</i>	154	<i>sis i. e. Habudas.</i>	231
<i>Pax inter Farlos sancita.</i>	156	<i>De Lagmanno Gudraudi Regis Mannie filio.</i>	232
<i>Cades Eyvindi Urarhorn.</i>	157	EX ORKNEYINGA SAGA.	
<i>Cades Enari Farli.</i>	159	<i>Cades Farli Hugonis Magnanimi.</i>	234
<i>Pax inter Olafum Regem & Brusium Farlum.</i>	162	EX SNORRONE.	
<i>De Comitibus.</i>	167	<i>Mors Farlorum Orcadensium.</i>	237
EX ORKNEYINGA SAGA.		<i>Hiberniam armis vexat Magnus Rex.</i>	239
<i>Rex Olafus ex Orcadibus nulla tributa obtinet.</i>	171	<i>Exscensio Magni Regis in Hibernia.</i>	240
<i>Pralium fratrum Thorfinni & Rognvaldi.</i>	179	<i>Cades Magni Regis ad Magbicobam.</i>	242
<i>Recensetur militia Thorfinni Comitii.</i>	181	<i>De Farlis Orcadensibus & adventu Haraldi Gilli in Norvegiam.</i>	244
EX SNORRONE.		<i>Haraldus & Magnus pignore contendunt.</i>	246
<i>De Magno Rege & Thorfinno.</i>	183	EX HRIGGIARSTIKKI.	
<i>De Litteris Magni Regis.</i>	184	<i>De Sigurdo Slembidiakn.</i>	249
<i>Responsio Edvardi Regis.</i>	185	EX ORKNEYINGA SAGA.	
<i>De Guthormo Gunnbildæ filio.</i>	186	<i>Cades Thorhelis Fostrii.</i>	250
<i>Negotium inter Guthormum & Margadam vel Murcheard.</i>	187	<i>De Comite Paulo.</i>	252
<i>De Angliæ Regibus.</i>	189	<i>De Kalio & Gilla-Krist.</i>	253
<i>De Haraldo Godvini filio.</i>	190	<i>De Consiliis Koli nec non de captivitate comitis Pauli a Sveinone.</i>	254
<i>Mors Edvardi Regis.</i>	191	<i>Venit ex Scotia Jonas Episcopus Dunkel-densis.</i>	257
<i>Haraldus Godvini filius in Regem Angliæ acceptus.</i>	192	<i>Incendium Frakarka.</i>	259
<i>Iter Tostii in Daniam.</i>	193	<i>De comite Rognvaldo & Sveine Asleifæ.</i>	261
<i>Iter Tostii in Norvegiam.</i>	195	<i>De itinere Sveinis Asleifidæ.</i>	262
<i>Somnium Gyrðii.</i>	197	<i>De comite Rognvaldo & Orcadensibus.</i>	264
<i>Somnium Thordi.</i>	199	EX SNORRONE.	
<i>Somnium Haraldi Regis.</i>	199	<i>Eysteini Haraldi filii in Norvegiam adven-tus & Magni Haraldi filii initia.</i>	266
<i>Pralium juxta Scarborough.</i>	200	<i>Eysteini Haraldi Regis filii expeditio in Bri-taniam.</i>	267
<i>De Acie Farlorum.</i>	201	EX ORKNEYINGA SAGA.	
<i>Pralia juxta Humbrum ad Stanefordbrigge.</i>	202	<i>De Rege Eysteine & de itinere Sveinis in Hiberniam.</i>	270
<i>De Thostio Farlo.</i>	204	<i>Militia Sveinis Asleifidæ.</i>	271
<i>De Ascensu Haraldi Regis.</i>	205	<i>Incendium Episcopi Adami Carbanensis.</i>	272
<i>Consilium Tostii Farli.</i>	206	APPENDIX	
<i>De Acie ab Haraldo Rege Ordinata.</i>	207	EX SNORRONE.	
<i>De Haraldo Godvini filio.</i>	208	<i>De nuntiis Kanuti Regis.</i>	275
<i>De colloquio Imperantium.</i>	209	<i>De Olafso Rege & Önundo Rege.</i>	279
<i>Exordium prælii.</i>	212	<i>De nave Dracone Knuti Regis.</i>	280
<i>Cades Haraldi Regis.</i>	213	<i>Horda-Knutus in Regem acceptus.</i>	282
<i>Orrii procella.</i>	214	EX HRIGGIARSTIKKI.	
<i>De Styrkaro Aula Magistro.</i>	215	<i>De cade Haraldi Godvini filii.</i>	285
<i>De Wilhelmo Notho.</i>	216	EX SPECULO REGALI.	
<i>Cades Haraldi Regis Godvini filii.</i>	217	<i>De lacu Loch-Erne; ubi & de St. Kavino.</i>	287
<i>Genealogia.</i>	219	<i>De Themar vel Temora palatio antiquo re-gum Hiberniæ.</i>	289
<i>Iter Olafi Haraldi filii in Norvegiam.</i>	221	<i>Chronologia regum Norvegiæ.</i>	291
<i>Comparatio inter Reges Olafum & Haraldum.</i>	225	<i>Genealogia regum Manniæ, Ducum Atholiæ & Comitum Orcadensium.</i>	294
<i>Conventus Regum Olafi Kyrre & Knuti sancti.</i>	226		
<i>De Rege Olafso Kyrre.</i>	228		
<i>Mors Olafi Regis.</i>	229		
<i>Exordium Regis Magni Nudipedis.</i>	230		
<i>Expeditio Magni Regis ad Insulas Sudören-</i>			

